AN OTTOMAN MISCELLANY COMPILED IN THE EIGHTEENTH CENTURY

(TEXTUAL ANALYSIS, TRANSCRIPTION AND COMPARATIVE TEXT)

Thesis submitted to the

Institute for Graduate Studies in Social Sciences

in partial fulfillment of the requirements for the degree of

Master of Arts

in

Turkish Language and Literature

by

Abdullah Esen

Boğaziçi University

2019

ONSEKİZİNCİ YÜZYILDA DERLENMİŞ KARIŞIK BİR MECMUA

(İNCELEME, TRANSKRİPSİYON VE KARŞILAŞTIRMALI METİN)

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Abdullah Esen

Boğaziçi Üniversitesi

2019

DECLARATION OF ORIGINALITY

I, Abdullah Esen, certify that

- I am the sole author of this thesis and that I have fully acknowledged and documented in my thesis all sources of ideas and words, including digital resources, which have been produced or published by another person or institution;
- this thesis contains no material that has been submitted or accepted for a degree or diploma in any other educational institution;
- this is a true copy of the thesis approved by my advisor and thesis committee at Boğaziçi University, including final revisions required by them.

Signature Esen.....

Date 06.03.2019.....

ABSTRACT

An Ottoman Miscellany Compiled in the Eighteenth Century

(Textual Analysis, Transcription and Comparative Text)

The Ottoman miscellany examined in this thesis was borrowed from Prof. Ismail Erunsal's personal collection. The first goal of this study was to make the *Miscellany* accessible to researchers by transcribing the text after comparing it with the former (un)published texts pertaining to classical Turkish literature. An additional goal was to determine why these texts were compiled in this *Miscellany.*

I reached the conclusion that it was compiled by different compilers in a long process, updating current suggestions about reasons for producing miscellanies and about ways of consumption. It has also shown that the miscellanies can be regarded and analyzed as collective works. Accordingly, the texts in verse in the *Miscellany* were studied in terms of the literary styles adopted by the poets in the *Miscellany.* The fact that the poems belonging to the philosophical style in classical Turkish literature were relatively more numerous than the others, along with the fact that the texts in prose had short notes by the compilers, demonstrates that the compilers of the *Miscellany* were followers of the philosophical style. The texts written in prose have been separately studied and analyzed in terms of the reasons for the miscellanies' production reasons and their ways of consumption.

This thesis is important in that it shows why a variety of texts were collected in a manuscript, going beyond the transcription of miscellanies, which is the general tendency of researchers in similar subjects.

(See Appendix A for an extended version.)

ÖZET

Onsekizinci Yüzyılda Derlenmiş Karışık Bir Mecmua

(İnceleme, Transkripsiyon ve Karşılaştırmalı Metin)

Bu tezin konusu, Prof. Dr. İsmail Erünsal'ın kişisel koleksiyonunda bulunan ve onsekizinci yüzyılda derlendiğini düşündüğümüz 90 varaklık karışık bir *Mecmua*'dır. Çalışmanın ilk amacı, *Mecmua*'da bulunan manzum ve mensur metinleri yayımlanmış metinlerle karşılaştırdıktan sonra transkripsiyon alfabesi ile araştırmacılara erişilebilir hâle getirmektir. İkinci amacı ise *Mecmua*'da bulunan manzum ve mensur metinlerin bir araya getirilişinin arkasındaki sebepleri bulmaya çalışmaktır.

Farklı mürettipler tarafından uzun bir zaman diliminde son hâlini aldığı kanaatine vardığımız bu *Mecmua,* hem mecmuaların tüketim biçimlerine dair birtakım önerileri güncellemiş hem de mecmuaların kolektif bir eser olarak incelenebileceğini göstermiştir. Bu bakımdan *Mecmua*'da yer alan manzum metinler, şairlerin takip ettikleri veya benimsedikleri edebî üsluplar çerçevesinde ele alınmıştır. *Mecmua*'da Nābī ekolü olarak da bilinen hikemî üslubu takip eden şairlere ait şiirlerin daha fazla tercih edilmesi ve *Mecmua* içinde yer alan mensur kısımlar ve kısa notlar *Mecmua* mürettiplerinin hikemî üslubu benimsediklerini göstermiştir. *Mecmua*'daki mensur metinlerin üzerinde ayrıca durulmuş ve mecmuaların üretim sebepleri ve tüketim biçimleri üzerine fikir yürütülmüştür.

Bu çalışmanın önemi ise mecmuaların yalnızca transkripsiyon ile aktarılmasından bir adım öteye giderek *Mecmua*'da bulunan bu metinlerin hangi sebeplerle bir araya getirildiğini göstermeyi hedeflemesidir. Mecmuaların bize sunduğu metinlerin bu tür yöntemlerle incelenmesinin Osmanlı sahası klasik Türk edebiyatındaki edebî üsluplara ve Osmanlı yazılı kültürüne dair ufuk açıcı bilgiler vereceği kanaatindeyiz.

Babam Mehmet Esen'e…

(1950-2014)

Seniñ gülzār-ı cennet diyü çoḳ çoḳ añdıgıñ vāʿiẓ

Benim irs̱ ile babamdan degin bir eski bāġımdır

(Lā edrī 18a/497)

TEŞEKKÜR

Hayatımın her aşamasında arkamda duran, her türlü tercihimde beni özgür bırakan aileme, bilhassa *Anneme* ne kadar teşekkür etsem az kalacaktır.

Kendi arşivindeki bu *Mecmua*'yı kullanmama izin veren Prof. Dr. İsmail Erünsal'a ve değerli vaktinden ayırıp metnimi baştan sona kontrol eden sevgili hocam Prof. Dr. Orhan Bilgin'e çok teşekkür ederim. Bana klasik Türk edebiyatını sevdiren ve kendilerinden çok şey öğrendiğim başta Dr. Nezihe Seyhan olmak üzere Dr. Köksal Seyhan'a, Doç. Dr. Fatma Büyükkarcı Yılmaz'a, Doç. Dr. Zeynep Sabuncu'ya ve kendileriyle ancak yüksek lisans ders döneminde tanışabildiğim, bilgilerinden çok istifa ettiğim Prof. Dr. Günay Kut ve Prof. Dr. Zehra Toska'ya çok teşekkür ederim. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi'nin hayatıma kattığı ve 2016 yılında kaybettiğimiz Nurettin Albayrak hocamı da rahmetle anıyor ve pek çok şey için teşekkür ediyorum.

Bu sürecin her aşamasında anlayışlı ve teşvik edici tavırlarıyla bu tezin ortaya çıkmasını sağlayan sevgili danışmanım Doç. Dr. Tülay Gençtürk Demircioğlu'na ayrıca teşekkür ederim.

Metni ilk defa okurken karşılaştığım zorluklarda hep yanımda olan değerli arkadaşım Abdullah Karaarslan'a ve metne son halini verdiğimi düşündüğüm anda metni okuyup hatalarımı bulan arkadaşım Elif Karasoy'a çok teşekkür ederim.

Bu tez Türk Dil Kurumu'nun desteğiyle hazırlanmıştır. Katkılarından dolayı TDK'ya, kaynakları için İSAM ve İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Kütüphanesi'ne çok teşekkür ederim.

Son olarak, bu süreçte benden hiçbir manevi desteği esirgemeyen, zamanından çaldığım, bu süreçte bütün zorlukları benimle paylaşan sevgili eşim Melike Nur'a ve biricik kızım Ayşe Eslem'e çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: GİRİŞ 1

BÖLÜM 2: *MECMUA*'NIN TANITIMI VE İNCELENMESİ 4

2.1 *Mecmua*'nın dış özellikleri ve muhtevası 4

2.2. *Mecmua*'da yer alan şairler ve kullandıkları nazım biçimleri 5

2.3. *Mecmua*'da yer alan şiirlerde kullanılan vezinler 15

2.4. *Mecmua*'da yer alan Türkçe mensur metinler ve içerikleri 17

2.5. *Mecmua*'da yer alan Arapça ve Farsça metinler ve içerikleri 19

2.6. *Mecmua* üzerine değerlendirmeler 20

BÖLÜM 3: *MECMUA*'NIN TRANSKRİPSİYONLU VE KARŞILAŞTIRMALI METNİ 38

3.1 Metnin hazırlanmasında takip edilen yol 38

3.2 Metnin işaretler sistemi 42

3.3 Transkripsiyonlu ve karşılaştırmalı metin 43

BÖLÜM 4: SONUÇ 308

EK A: UZUN ÖZET (EXTENDED ABSTRACT) 311

EK B: MECMUA'DA YER ALAN ŞAİRLER, ŞİİRLER VE NAZIM BİÇİMLERİNİN AYRINTILI TABLOSU 316

EK C: MECMUA'NIN TIPKIBASIMI 327

KAYNAKÇA 500

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: *Mecmua*'da Yer Alan Onbeşinci Yüzyıl Şairleri.....6

Tablo 2. *Mecmua*'da Yer Alan Onaltıncı Yüzyıl Şairleri 7

Tablo 3. *Mecmua*'da Yer Alan Onyedinci Yüzyıl Şairleri 8

Tablo 4. *Mecmua*'da Yer Alan Onsekizinci Yüzyıl Şairleri.....9

Tablo 5. *Mecmua*'da Yer Alan Ondokuzuncu Yüzyıl Şairleri.....9

Tablo 6. Divanlarda veya Diğer Çalışmalarda Tespit Edilemeyen Şiirler.....12

Tablo 7. *Mecmua*'da Bulunan Nazım Biçimleri 14

Tablo 8. *Mecmua*'da Bulunan Vezinler ve Kalıpları 16

Tablo 9. Transkripsiyon tablosu.....42

Tablo 10. Özel işaretler tablosu 42

KISALTMALAR

Ar.	Arapça
bkz.	bakınız
C.	Cilt
Ç.	Çalışma
Çv.	Çeviri
D.	Divan
Far.	Farsça
G.	Gazel
h.	Hicri
HŞ.	Halk şiiri
İSAM	İslam Araştırmaları Merkezi
K.	Kaside
Kt.	Kıta
M.	Mecmua
m.	Miladi
M1.	*Mecmua*'daki farklar
Md.	Madde
Mf.	Müfred
Mk.	Mukatta
mk.	Makta
Mm.	Muamma
Mn.	Mesnevi
ms.	Mısra
Ms.	Müseddes
Mt.	Matla
Mu.	Musammat
Mz.	Manzume
N.	Nazm
NG.	Nakıs gazel
no	Numara
ö.	Ölüm tarihi
R.	Rubai
s.	Sayfa
Ş.	Şarkı
T.	Tarih
Tb.	Terkib-bend
Tc.	Terci-bend
TDK	Türk Dil Kurumu
TEİS	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
Th.	Tahmis
Ts.	Tesdis
t.y.	Tarih yok
Tz.	Tezkire
yy.	yüzyıl

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Osmanlı sahası klasik Türk edebiyatı alanında son yıllarda yapılan çalışmalara bakıldığında mecmuaları esas alan çalışmalarda kayda değer bir artış olduğu kolaylıkla görülebilmektedir. Klasik Türk edebiyatında ehemmiyetleri yadsınamayan divan, mesnevi, tezkire ve benzeri telif eserlerin büyük bir kısmı üzerinde transkripsiyonlu ve tenkitli neşirlerin yapılmış olmasının yanında, son yıllarda mecmualara duyulan ilgideki artışın bir sebebi de bu eserlerin Türk edebiyatı ve Osmanlı yazılı kültürü hakkında alanla ilgilenenlere birtakım yeni bilgiler vermesidir.

Kütüphanelerimizde henüz üzerinde çalışılmamış binlerce mecmua bulunmaktadır. Mecmualar üzerine yapılan akademik çalışmalar, mecmuaların Türk edebiyatına hem kaynaklık ettiğini hem de hâlihazırdaki kaynakları farklı yönlerden tamamladığını göstermektedir. Mecmualar üzerine yapılmış tezlere bakıldığında genel olarak metnin transkribe edildiği ve mecmuanın içeriği, okuyucuya nasıl bir bilgi verdiği ve hangi sebep ve saiklerle derlenmiş olabileceği üzerine fazla yorum yapılmadığı görülmektedir. Mecmuaların içindeki metinlerin büyük bir kısmı daha önce neşri yapılmış eserlerden alınmış metinlerden oluştuğu için mecmuaların yalnızca transkripsiyon ile aktarılıp bırakılmasının akademik anlamda Türk edebiyatında bir boşluğu doldurur nitelikte olmadığı kanaatindeyiz.

Çalışmamızın konusu, Prof. Dr. İsmail Erünsal'ın şahsi kütüphanesinde bulunan karışık bir mecmuadır. Bu *Mecmua*'da her ne kadar manzum kısımlara daha fazla yer verilmiş olsa da mensur kısımlar da Türk edebiyatındaki mecmua kültürü,

Osmanlı yazı kültürü ve Osmanlı'da yazılı kültür hakkında birtakım yeni bilgiler vermesi bakımından önem arz etmektedir.

Çalışmamızın "*Mecmua*'nın Tanıtımı ve İncelenmesi" başlıklı bölümünde, *Mecmua*'nın dış özellikleri ve muhtevası hakkında bilgi verilmiştir. *Mecmua*'nın fiziksel özelliklerinden ve içeriğinden genel olarak bahsedildiği bu kısımdan sonra ise *Mecmua*'da bulunan şairler, kullandıkları nazım biçimleri ve bunlara ait sayısal veriler üzerinde durulmuştur. Daha anlaşılır olması için, bu veriler tablolar halinde ayrıntılı olarak gösterilmiştir. *Mecmua*'da yer alan şiirlerde kullanılan vezinlere ait sayısal veriler de yine tablo halinde verilmiştir.

İkinci bölümün alt bölümlerinden biri olan '*Mecmua*'da yer alan Türkçe mensur metinler ve içerikleri' başlıklı bölümde, *Mecmua*'da yer alan bütün Türkçe mensur parçaların içerikleri özet şeklinde verilmiştir. *Mecmua*'da yer alan Arapça ve Farsça metinler transkribe edilmediğinden, Türkçe mensur metinlerde olduğu gibi Arapça ve Farsça metinlerin içerikleri de bir sonraki alt bölümde verilmiştir.

İkinci bölümün '*Mecmua* üzerine değerlendirmeler' başlıklı bir sonraki alt bölümünde ise *Mecmua*'nın türü, tertip şekli, mürettibi ve içeriği hakkında kısa bir değerlendirme yapılmıştır. Bu bölümün alt başlıklarından '*Mecmua*'nın derlendiği dönem ve mürettibi üzerine değerlendirmeler' başlıklı kısımda, *Mecmua*'nın birden fazla mürettip tarafından tertip edildiği ve büyük bir kısmının onsekizinci yüzyılda derlendiği, daha sonra ise ondokuzuncu yüzyılda bazı eklemeler yapıldığı *Mecmua* üzerinden örnekler verilerek delillendirilmiştir.

Bir sonraki alt başlıkta ise *Mecmua*'da bulunan şairler ve bu şairlerin üslupları üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. *Mecmua*'da bulunan 188 farklı şairin tamamı bu değerlendirmeye alınmamış, toplam nazım birimi ve toplam şiir sayısı bakımından ilk ona giren şairler ve üslupları değerlendirilmiştir. Buradan hareketle mürettiplerin

Mecmua'ya şiir eklerken hangi sebepler ve gerekçeler peşinde oldukları anlaşılmaya çalışılmıştır.

Bu bölümün son alt başlığı olan '*Mecmua*'daki mensur kısımlar üzerine'nin altında ise, *Mecmua*'nın içinde yer alan mensur metinler ve mürettiplere ait notlar mecmuaların üretilme sebepleri ve tüketim biçimlerinden hareket edilerek anlaşılmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde *Mecmua* metninin transkripsiyonuna yer verilmiştir. Metnin hazırlanmasında takip edilen yollar bütün yönleriyle listelendikten sonra, metinde kullanılan transkripsiyon alfabesi ve işaretler sistemi tablolar ile izah edilmiştir. Daha sonra ise transkripsiyonlu metne yer verilmiştir. Metin transkribe edilirken, *Mecmua*'da yer alan manzum ve mensur bütün metinlerde yazarın tespit edildiği durumlarda ilgili eserlerde taranmış ve farklılıklar aparatta gösterilmiştir.

Dördüncü bölüm olan sonuç bölümünde ise *Mecmua*'nın klasik Türk edebiyatı sahasına ne tür katkılarda bulunduğu ifade edilmiştir. *Mecmua*'nın tıpkıbasımı ve genişletilmiş İngilizce özeti ek olarak verilmiştir. En sonda ise kaynakçaya yer verilmiştir.

BÖLÜM 2

MECMUA'NIN TANITIMI VE İNCELENMESİ

2.1 *Mecmua*'nın dış özellikleri ve muhtevası

Prof. Dr. İsmail Erünsal'ın şahsi koleksiyonunda bulunan bu karışık *Mecmua*, içinde yer alan bazı metinlerin başında bulunan "li-kâtibihi, li-muharriribi" gibi ifadelerden hareketle, "Luṭfî" başta olmak üzere Vaḥdî, ʿIṭrī ve Nuṭḳī" mahlaslarını kullanan dört farklı mürettip tarafından tertip edildiği anlaşılmaktadır. Yazmada istinsah kaydı bulunmamaktadır, müstensihi belli değildir.

301*140mm ölçülerinde olan Mecmua büyük oranda talikle yazılmış olup bazı bölümlerde rika ve nesih de kullanılmıştır. Belirli bir satır ve sütun sayısına riayet edilmemiş olup toplam yedi sayfa (27a, 29a, 30a, 44a, 66b, 77a, 81b) tamamen boş bırakılmıştır. Aharlı, krem rengi kâğıt kullanılmıştır. Bazı yapraklar kesilmiş, bazı yerlerde ise kâğıt yamaları görülmektedir.

Cilt kapağı kahverengi meşindir. Ön ve arka kapaklarında şemse bulunmaktadır. Mıklepsizdir. Varaklar cetvelsizdir. Herhangi bir tezhip bulunmamaktadır. Arka ve ön kapakların iç kısmına birtakım fevaid kayıtları yazılmış fakat daha sonra ebrulu kâğıtla kapatılmıştır.

Mecmua'da yer alan manzum ve mensur parçalara kimi zaman kırmızı mürekkeple başlık verilmiş, kimi zaman ise hiçbir başlık verilmemiştir. Verilen başlıkların genelde şairlerin mahlaslarından oluştuğu, bazen de konu başlığı niteliğinde olduğu görülmektedir. Mürettipler tarafından kime ait olduğu bilinmeyen şiirlerin bazılarının başına "lâ, lâ edrî" gibi başlıklar verilmiştir. Başlık verilmeyen metinlerin başında bazen ∝ işareti kullanılırken bazen de hiçbir ibareye yer

verilmemiştir. Dolayısıyla ∝ işaretinin mürettiplerce veya Mecmua'nın muhataplarınca kime ait olduğu bilinen metinleri göstermek amacıyla konulduğunu düşünüyoruz. Mecmua'da aynı sayfa içinde aynı şaire ait şiirlerde ilk şiire başlık olarak şairin mahlası verilirken diğerlerinde "lehu, ve lehu" ibareleri kullanılmıştır. Bazı şiirler tamamen kırmızı mürekkeple yazılmıştır; bu uygulamanın arkasında belli bir sebep tespit edilememiştir.

Manzum ve mensur parçaların sıralanmasında belli bir kriterin esas alınmadığının görüldüğü Mecmua'da belli bir konu, mazmun, redif, veya şair esas alınarak küçük gruplandırmalar yapıldığı anlaşılmaktadır.

Mecmua'da yer alan şiirlerin ekseriyetle onaltıncı, onyedinci. ve onsekizinci yüzyıl şairlerine, bazı tarih manzumelerinin ve başka birkaç şiirin ise ondokuzuncu yüzyıla ait olduğu anlaşılmaktadır; fakat kullanılan yazının farklılığından hareketle bunların Mecmua'ya, yazmayı daha sonra sahiplenen başka şahıslar tarafından eklendiği kanaatindeyiz. Mecmua'da çoğunlukla Türkçe manzum ve mensur parçalar yer almakta olup Arapça ve Farsça yazılmış manzum ve mensur metinler de bulunmaktadır. Türkçe metinler dışındaki bu metinler transkribe edilmemiş, yalnızca içeriklerinden bahsedilmiştir.

2.2. *Mecmua*'da yer alan şairler ve kullandıkları nazım biçimleri

Mecmua'da mürettip(ler) hariç Türkçe manzum parçaya sahip 187 farklı şair bulunmaktadır. Manzumelerin başlıklarında belirtilen mahlaslardan hareketle tespit edebildiğimize göre, bu şairlerin büyük çoğunluğu onyedinci yüzyılda yaşamış olan şairlerdir; bunların yanında onbeşinci, onaltıncı, onsekizinci ve ondokuzuncu yy.da yaşamış olan şairler de bulunmaktadır. *Mecmua*'da toplam 2281 nazım biriminden oluşan 1186 adet şiir bulunmaktadır. *Mecmua*'da yer alan şairler, tespit edilebilen

şairlerin ölüm tarihleri, şairlerin kullandıkları nazım biçimleri ve sayısı ve bu şiirlerde kullanılan nazım birimi sayıları Tablo 1'de listelenmiştir.

Şiir sayısı bakımından en fazla şiire sahip şair 46 şiirle Nābī'dir. Nābī'yi sırasıyla Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā (31 şiir), Rehāyī (29 şiir), Riyāżī (26 şiir), Faṣīḥ (21 şiir), Rıżāyī (19 şiir), Üsküdarlı Sırrī (19 şiir), Vecdī (18 şiir), Güftī (12 şiir) ve Veysī (12 şiir) takip etmektedir. Bazen mahlas kullanmayan bazen de ʿIṭrī, Luṭfī, Nuṭḳī ve Vaḥdī mahlaslarını kullanan mürettiplere ait Türkçe şiir sayısı ise 27'dir. "Lā edrī" gibi başlıklarla kime ait olduğu mürettipler tarafından da bilinmeyen ve başlık konulmayan şiir sayısı ise 523'tür.

Nazım birimi bakımından en fazla şiire sahip olan şair 142 nazım birimi sayısı ile yine Nābī'dir. Nābī'yi sırasıyla Rehāyī (114), Güftī (102), Ṭıybī (60), ʿAbdu'r-raḥīm Beg (52), Sırrī (37), Cevrī (35), Subḥī (35), Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā (35) ve 26'şar nazım birimiyle Faṣīḥ ve Riyāżī takip etmektedir. Sālik mahlaslı bir şair tarafından yazılmış bir halk şiiri de 35 nazım biriminden oluşmaktadır; fakat bariz bir şekilde farklı bir hatla yazılan ve konu bakımından *Mecmua* içinde aykırı bir yerde duran bu şiir değerlendirmeye alınmamıştır. *Mecmua* mürettiplerine ait şiirlerin toplam nazım birimi ise 77'dir. Başlıksız veya mürettip tarafından kime ait olduğunun bilinmediği belirtilen başlıklara sahip şiirlerin toplam nazım birimi sayısı ise 654'tür.

Yüzyıllara göre bakıldığında *Mecmua*'da onbeşinci yy. ve ondokuzuncu yy. arasında şairler bulunduğu görülmektedir. Onbeşinci yy.da yaşamış şairlerden *Mecmua*'da yer alanlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: *Mecmua*'da Yer Alan Onbeşinci Yüzyıl Şairleri

No	Şair	ö.	Şiirler	Toplam Şiir Sayısı	Toplam Nazım Birimi
1	Ḳaramanlı Niẓāmī	1473	1 Mt	1	1
2	Zeyneb Ḳadın	1475	1 Mt	1	1
3	Necātī	1509	1 Mt	1	1

Onaltıncı yüzyılda yaşamış ve *Mecmua*'da yer alan şairlerin sayısı 31'dir. Bu şairler, kullandıkları nazım şekilleri, toplam şiir sayısı ve toplam nazım birimi sayısı Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. *Mecmua*'da Yer Alan Onaltıncı Yüzyıl Şairleri

No	Şair	ö.	Şiirler	Toplam Şiir Sayısı	Toplam Nazım Birimi
1	Āhī	1517	1 Mf	1	1
2	ʿĀlī	1600	1 Mt	1	1
3	ʿĀşıḳ Çelebī	1535	1 Mt	1	1
4	Bāḳī	1600	3 Mf, 2 Mt	5	5
5	Behiştī	1571	1 Mt	1	1
6	Cinānī	1595	1 Mf, 2 Mt	3	3
7	Emīnī	1599	1 Mt	1	1
8	Emrī	1575	1 mk, 6 Mt, 3 Mf, 1 NG	11	12
9	Enverī	1547	1 Mf	1	1
10	Ferāġī	1605	1 Mt	1	1
11	Feyżī Dursun-zâde	1610	1 Mt	1	1
12	Fiġānī	1532	1 Mt	1	1
13	Fużūlī	1556	1 Kt, 1 Mf, 3 Mt, 1 R	6	9
14	Gedizli Ḳabūlī	1591	1 Mf, 2 Mt	3	3
15	Ġubārī	1566	1 Mt	1	1
16	İbni Kemāl	1534	4 Kt, 2 Mf, 2 Mn, 2 Mt,	10	16
17	Keşfī	1566	1 Mf	1	1
18	Lāmiʿī	1532	1 Mt	1	1
19	Mecdī	1590	1 G, 1 Mt	2	6
20	Nevʿī	1599	3 Kt, 2 Mf, 2 Mt, 3 N, 3 R	13	22
21	Raḥmī	1568	1 Mt	1	1
22	Rūḥī	1606	1 Kt, 1 Mt, 1 NG	3	5
23	Sāġarī	1524	1 Mt	1	1
24	Ṣunʿī	1535	1 Mt	1	1
25	Sürūrī	1562	1 Mf, 2 Mt,	3	3
26	Şeh-zāde Sulṭān Muṣṭafā	1553	1 Mf	1	1
27	Şevḳī	1538	2 Mf	2	2
28	ʿUbeydī	1573	1 Mf, 1 NG	2	3
29	Uṣūlī	1538	1 Mt	1	1
30	Ümīdī	1571	2 Mf, 1 Mt	3	3
31	Ẕātī	1546	1 Mf, 4 Mt	5	5

Mecmua'da yer alan onyedinci yüzyıl şairleri, kullandıkları nazım biçimleri, toplam şiir sayıları ve toplam nazım birimi sayıları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. *Mecmua*'da Yer Alan Onyedinci Yüzyıl Şairleri

No	Şair	ö.	Şiirler	Toplam Şiir Sayısı	Toplam Nazım Birimi
1	ʿĀṣım-ı Bosnevī	1710	1 G	1	5
2	ʿAṭāyī	1635	5 Mf, 5 Mt	10	10
3	Bahāʾī	1654	2 Mf, 1 ms	3	3
4	Cemʿī	1660	2 Mf, 1 Mt	3	3
5	Cennet Efendi	1628	1 Mt	1	1
6	Cevrī	1654	7 Ts	7	35
7	Fāʾiżī	1622	1 Kt, 2 Mf	3	7
8	Faṣīḥ	1700	1 G, 1 Kt, 2 mk, 1 Mt, 16 Mf	21	26
9	Fehīm	1647	1 Mf	1	1
10	Feyżī	1688	3 G, 1 Kt, 1 mk, 1 ms	6	20
11	Füzūnī	1658	1 G	1	5
12	Güftī	1677	5 G, 1 Mn, 6 Th	12	102
13	Ḥāletī	1631	2 Kt, 1 mk, 4 Mt, 4 Mf, 1 R	12	15
14	İnsān-ı Kāmil	1616	1 Mt	1	1
15	ʿİzzetī	1681	1 G, 4 Mf, 1 Mt	6	10
16	Mantıḳī	1635	2 G, 4 Mf, 1 K	7	18
17	Nābī	1712	15 G, 1 Kt, 11 Mf, 14 Mt, 1 ms, 10 NG, 1 R	53	149
18	Nādirī	1626	1 Mf, 2 Ms, 1 Mt	4	14
19	Naḥvī	1699	2 Tb	2	10
20	Nāʾilī	1666	1 Mf, 1 Mt, 2 NG	4	12
21	Neşʾātī	1674	2 G, 1 R	3	13
22	Niẓāmī	1697	1 Mf	1	1
23	Rāmī	1640	2 G, 2 N, 1 NG	5	17
24	Rehāyī	1698	20 G, 2 Kt, 4 Mf, 1 mk, 1 N, 1 NG	29	114
25	Rıżāyī	1629	1 G, 15 Mf, 3 Mt	19	23
26	Riyāżī	1644	25 Mf, 1 Mt	26	26
27	Rüşdī-i Ṣaḥḥāf	1699	6 Mf, 1 ms, 1 NG	8	10
28	Ṣābir Pārsā	1680	1 G, 1 Kt, 1 Mf, 1 N	4	10
29	Ṣābit	1712	1 Mt	1	1
30	Ṣabrī	1645	1 G, 3 Mf, 1 Mt, 1 N	6	11
31	Sırrī	1699	2 G, 1 ms, 9 Mf, 4 Mt, 3 NG	20	42
32	Şāhin Girāy	1712	1 Kt	1	5
33	Şehrī	1660	1 Mt	1	1
34	Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā	1644	1 G, 19 Mf, 2 mk, 10 Mt	32	36
35	Şināsī	1702	2 Mf	2	2
36	Şuʿūrī	1694	1 G, 1 Th	2	12
37	Ṭālib	1706	2 G, 1 Mf, 1 R	4	13
38	Ṭıybī	1679	11 G	11	60
39	Vecdī	1661	1 G, 1 Kt, 8 Mf, 7 Mt	17	24
40	Vecīhī	1660	1 Mf	1	1
41	Veysī	1628	1 Mf, 11 Mt	12	12
42	Yūsuf Dede	1669	1 Mf	1	1
43	Ẓuhūrī	1672	1 Kt	1	2

Mecmua'da yer alan onsekizinci yüzyıl şairleri de aynı şekilde ayrıntılı bir şekilde Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. *Mecmua*'da Yer Alan Onsekizinci Yüzyıl Şairleri

No	Şair	ö.	Şiirler	Toplam Şiir Sayısı	Toplam Nazım Birimi
1	ʿĀrif	1713	1 Kt, 1 NG	2	4
2	ʿĀrif-zāde ʿĀṣım	1737	1 G	1	5
3	Belīġ	1769	3 Mf, 1 Mt, 1 R	5	6
4	Dürrī	1722	2 ms, 1 Mt	3	3
5	Edībī	1722	4 Mt	4	4
6	Enīs	1733	2 Mf	2	2
7	Fāʾiż	1717	2 G	2	10
8	Kāmī	1724	1 ms	1	1
9	Naḫīfī	1738	1 Mf, 1 Th	2	6
10	Naẓīm	1727	1 G, 1 ms	2	8
11	Reşīd	1721	2 G, 1 Mf, 1ms, 4 Mt, 1 NG, 2 R	11	24
12	Rüşdī-i İzmirī	1723	1 Mt	1	1
13	Ṭavlabaşı-zāde	1724	1 ms	1	1
14	Vāṣıf-ı Muḫteşem-zāde	1717	1 G	1	5
15	Vehbī	1736	2 Mt, 1 Mf	3	3

Son olarak *Mecmua*'da yer alan şairlerden ondokuncu asırda yaşamış iki şair de Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. *Mecmua*'da Yer Alan Ondokuzuncu Yüzyıl Şairleri

No	Şair	ö.	Şiirler	Toplam Şiir Sayısı	Toplam Nazım Birimi
1	Enderunlu Vāṣıf	1824	2 G	2	11
2	Şevḳet	1829	1 Kt	1	2

Yayımlan(ma)mış çalışmalardan kim oldukları tespit edilebilen, yukarıdaki tablolarda ölüm tarihleri verilmiş şairlerin dışında kalan ve *Mecmua*'da yer alan şiirlerinden hareket edilerek kim oldukları tespit edilemeyen şairlerin de aralarında bulunduğu bütün şairler, bu şairlerin kullandıkları nazım biçimleri ve sayıları, toplam şiir sayıları, toplam nazım birimi sayıları ve transkripsiyonlu ve karşılaştırmalı metinde şiirlere verilen numaraları da içeren ayrıntılı tablo, Ek B'de yer almaktadır.

Mecmua'da yer alan ve divanları veya diğer eserleri üzerine akademik çalışma yapılan şairlere ait bazı şiirler ilgili akademik çalışmalarda tespit edilememiştir. *Mecmua*'da yer alan bu şiirlerin, ilgili akademik çalışmalarda yer almamasının muhtelif sebepleri olabilir. Şair eserini tertip ederken bu tür şiirleri eserine dâhil etmemiş veya bu şiirleri eserini tertip ettikten sonra yazmış olabilir. Bir diğer ihtimal ise mürettiplerin bu tür şiirleri *Mecmua*'ya dâhil ederken, başlıklarını yanlış yazmış olmalarıdır. Yanlış başlık verilen şiirlerden biri *Mecmua*'nın 2a sayfasında 24 no'lu şiirdir. *Mecmua*'da İbni Kemāl başlığı ile gösterilen şiirin Fużūlī'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde *Mecmua*'nın 3b sayfasındaki 109 no'lu şiir Ḳabūlī-i Sīrūzī şeklinde başlıklandırılmış, fakat Gedizli Ḳabūlī'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Mürettiplerden kaynaklanan ve tespit edebildiğimiz bu tür hatalar metin kısmında aparatlarda gösterilmiştir.

Mecmuaları kıymetli kılan hususiyetlerden biri mevcut akademik çalışmalardaki hataların veya eksikliklerin düzeltilmesine vesile olmalarıdır. Okuma veya yazmadan kaynaklı hataların düzeltilmesine vesile olmasının yanında, incelediğimiz *Mecmua*'nın en dikkat çekici taraflarından biri, 14b sayfasında bulunan 387 no'lu Güftī'ye ait Ẕelle-nāme adlı bir hicviyedir. Kaşif Yılmaz tarafından hazırlanan Güftî'nin dîvanında Ẕelle-nāme başlıklı bir mesnevi bulunmaktadır. Yılmaz (1983, s. 7), Ali Nihat Tarlan'ın kendi koleksiyonunda bulunduğundan bahsettiği Ẕelle-nāme adında küçük bir mesnevî olduğundan bahsetmektedir. Hiciv türünde yazılmış bu mesnevinin henüz tespit edilemediğini söyleyen Yılmaz, kendi çalışmasında bulunan bir mesnevinin içeriğinden hareket ederek Ẕelle-nāme'nin o mesnevi olabileceğini ifade etmektedir. 14 beyiti Farsça olan ve toplam 41 beyitten oluşan hicviye türünde olan bu kısa mesnevi *Mecmua*'da "Ẕelle-nāme, Güftī

el-Edirnevī" başlığıyla yer almaktadır ve Yılmaz'ın bahsettiği mesneviden tamamen farklıdır.

Mecmua'da yer alan şairlere ait şiirlerin divan veya diğer eserlerde tespit edildiği durumlarda metin kısmında farklar karşılaştırılmıştır. Bunların dışında kalan ve kaynaklarda tespit edilemeyen şairler ise ayrıca belirtilmemiştir. *Mecmua*'da şiirlerinden örnekler bulunan fakat bu şairlerin yayımlan(ma)mış çalışmalarda tespit edilemeyen şiirleri, çalışmamızın transkripsiyonlu ve karşılaştırmalı metin kısmındaki numaralarını gösterecek şekilde Tablo 6'da verilmiştir. *Mecmua*'da herhangi bir şiiri diğer çalışmalarda tespit edilemeyen şairlerin şiirleri ise, aynı mahlası kullanan farklı şairlere ait olabileceği endişesiyle bu tabloya dâhil edilmemiştir.

Tablo 6. Divanlarda veya Diğer Çalışmalarda Tespit Edilemeyen Şiirler

No	Şair	Yayımlan(ma)mış Çalışmalarda Tespit Edilemeyen Şiirlerin Metindeki Numaraları
1	ʿĀrif Efendi	949
2	ʿĀşıḳ Çelebī	1436
6	Cemʿī	1317
8	Dürrī	1261, 1362
9	Emrī	208, 209, 1488
10	Enderunlu Vāṣıf	1046
11	Enīs	1110
13	Fāʾizī	364
14	Fevrī	1131
15	Feyżī	217, 386, 1363
16	Gedizli Ḳabūlī	109
17	Ḥāletī	431, 432, 495, 571
24	İbni Kemāl	78, 79, 83, 276, 287, 382, 436, 1280, 1311, 1320
26	ʿİzzetī	421, 422
27	Lāmiʿī	1435
28	Mecdī	252
29	Nābī	7, 10, 449
30	Nādirī	185
31	Naḫīfī	1103
33	Neşāṭī	216
34	Nevʿī-zāde ʿAṭāyī	448, 476, 1348
35	Rāmī	434, 951, 1028, 1256
36	Rehāyī	897, 957
37	Rıżāyī	1117
38	Riyāżī	175, 225, 226, 460, 773, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 785, 786, 788, 789, 790, 1092, 1461
39	Rüşdī-i Ṣaḥḥāf	235, 238
40	Ṣābir Pārsā	223
42	Ṣabrī	462, 463, 1111
43	Sırrī	127, 433, 1202
45	Sürūrī	745
47	Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā	458, 459, 1014, 1151, 1154
48	Şuʿūrī	1292
49	Ṭālib	429, 946
50	Ṭıflī	461
51	Vecdī	530
52	Veysī	1306, 1307, 1445, 1447, 1450
53	Ẕātī	195

Mecmua'da bulunan şiirler muhtelif nazım biçimleriyle yazılmıştır. Bunlar arasında gazel, kaside, kıta, nazm, rubai, müseddes, şarkı, tahmis, terkib-bend, tesdis, mesnevi, mısra ve halk şiiri bulunmaktadır.

Şiir sayısı bakımından *Mecmua*'da en fazla yer alan nazım biçimi beyittir. 817 beytin 441'ii matla beyit olup diğerleri gazel, kaside, mesnevi, muamma, nazm, rubai ve tarih manzumelerinden alınmış müfret beyitlerdir. Beytten sonra sırasıyla, gazel, kıta, musammat, mısra, mesnevi ve kaside nazım biçimleri gelmektedir.

Nazım birimi bakımından *Mecmua*'da en fazla görülen nazım biçimi yine beyit olup sayısı 817'dir. Beyti müteakiben sırasıyla gazel (770), kıta, nazm ve rubai (304), musammat (110), kaside (102), halk şiiri (67), mesnevi (66) ve mısra (45) gelmektedir. *Mecmua*'da yer alan şiirlerde kullanılan nazım biçimleri, bu nazım biçimleri ile yazılmış şiirlerin sayısı ve her biri için toplam nazım birimi sayısını gösteren ayrıntılı bilgiler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. *Mecmua*'da Bulunan Nazım Biçimleri

Nazım biçimi	Ayrıntı	Sayı	Toplam	Beyit/Bent sayısı	Toplam
Gazel	Gazel	112	151	610	770
	Müşterek	3		15	
	Nakıs	29		110	
	Nazire	7		35	
Kaside	Hicviye	3	5	52	102
	Naat	1		46	
	Nakıs Kaside	1		4	
Kıta	Kıta	64	134	128	304
	Kıta (Muamma)	1		2	
	Kıta (Tarih)	3		6	
	Kıta-i Kebir	4		14	
	Kıta-i Kebir (Tarih)	5		37	
	Nakıs Kıta-i Kebir	1		5	
	Nazm	33		66	
	Nazm (Muamma)	1		2	
	Rubai	22		44	
Beyit	Makta	10	817	10	817
	Matla	441		441	
	Matla (Kaside)	1		1	
	Matla (Muamma)	25		25	
	Matla (Nazm)	1		1	
	Matla (Rubai)	3		3	
	Matla (Tarih)	1		1	
	Müfred	318		318	
	Müfred (Kaside)	5		5	
	Müfred (Mesnevi)	2		2	
	Müfred (Muamma)	6		6	
	Müfred (Rubai)	1		1	
	Müfred (Tarih)	3		3	
Musammat	Müseddes	2	21	12	110
	Şarkı	1		2	
	Tahmis	9		51	
	Terkib-Bend	2		10	
	Tesdis	7		35	
Mesnevi	Mesnevi	8	9	62	66
	Muamma Mesnevi	1		4	
Mısra	Mısra	9	45	9	45
	Mısra (Tarih)	36		36	
Halk Şiiri			5	67	67

2.3. *Mecmua*'da yer alan şiirlerde kullanılan vezinler

Mecmua'da bulunan şiirlerin hemen tamamı aruz vezniyle yazılmış şiirlerdir. Bunlar dışında hece ölçüsüyle yazılan beş şiirden dördünün ise *Mecmua*'ya sonradan eklenen şiirler olduğu anlaşılmıştır. Aruz vezniyle yazılan yedi şiirin ise imla hataları ve eksik/fazla yazımlardan dolayı kalıbı bulunamamıştır.

Mecmua'da yer alan şiirlerde kullanılan aruz vezinleri arasında şiir sayısı bakımından en fazla görülen aruz vezni 279 şiirde görülen remel-i müsemmen-i mahzuf (Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün)'tur. Onu müteakiben hezec-i müsemmen-i salim (Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün, 253 şiir) , remel-i müsemmen-i mahbun-ı mahzuf (Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün, 176 şiir), muzari'-i müsemmen-i ahreb-i mekfûf-ı mahzuf (Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿīlün, 113 şiir) ve hezec-i müsemmen-i ahreb-i mekfuf-ı mahzuf (Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün, 107 şiir) gelmektedir.

Mecmua'da bulunan şiirlerde nazım birimi bakımından en fazla kullanılan aruz vezni ise 511 nazım birimi ile hezec-i müsemmen-i salim'dir. Onun ardından sırasıyla remel-i müsemmen-i mahzuf (440), remel-i müsemmen-i mahbun-ı mahzuf (322), muzari'-i müsemmen-i ahreb-i mekfuf-ı mahzuf (232) ve muzari'-i müsemmen-i ahreb-i mekfuf-ı mahzuf (195) gelmektedir. *Mecmua*'daki şiirlerin vezinleri hem toplam şiir sayısı hem de toplam nazım birimi üzerinden irdelendiğinde, ortaya çıkan sonuç klasik Türk şiirinde en fazla kulanılan aruz kalıplaryla büyük ölçüde örtüşmektedir. *Mecmua*'da yer alan şiirlerde kullanılan aruz kalıplarının ayrıntılı bilgisi Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. *Mecmua*'da Bulunan Vezinler ve Kalıpları

Bahir	Vezin		Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı
Remel Bahri	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)	279	440
	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)	176	322
	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	(- . - - / - . - - / - . -)	22	52
	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	(. . - - / . . - - / . . -)	8	8
	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün	(. . - - / . . - - / . . - - / . . - -)	2	2
	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün	(. . - - / . . - - / . . - -)	1	1
Hezec Bahri	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)	253	511
	Mef̔ūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	(- - . / . - - . / . - - . / . - -)	107	232
	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	(. - - - / . - - - / . - -)	37	50
	Mef̔ūlü Mefāʿīlün Mef̔ūlü Mefāʿīlün	(- - . / . - - - / - - . / . - - -)	7	7
	Mef̔ūlü Mefāʿilün Feʿūlün	(- - . / . - . - / . - -)	6	56
	Mefāʿīlün Feʿūlün Mefāʿīlün Feʿūlün	(. - - - / . - - / . - - - / . - -)	1	1
	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	(. - - - / . - - - / . - - -)	1	1
Muzārī Bahri	Mef̔ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	(- - . / - . - . / . - - . / - . -)	113	195
	Mef̔ūlü Fāʿilātün Mef̔ūlü Fāʿilātün	(- - . / - . - - / - - . / - . - -)	13	13
Recez Bahri	Müfteʿilün Mefāʿilün Müfteʿilün Mefāʿilün	(- . . - / . - . - / - . . - / . - . -)	3	3
	Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün	(- . . - / - . . - / - . . - / - . . -)	2	7
	Müstef̔ilün Müstef̔ilün Müstef̔ilün Müstef̔ilün	(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)	1	1
	Müfteʿilün	(- . . -)	1	1
Münserih Bahri	Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün	(- . . - / - . - / - . . - / - . -)	5	6
Müctes Bahri	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)	71	165
	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilātün	(. - . - / . . - - / . - . - / . . - -)	3	3
Serî Bahri	Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün	(- . . - / - . . - / - . -)	4	22
	Müstef̔ilün Müstef̔ilün Fāʿilün	(- - . - / - - . - / - . -)	1	1
Hafif Bahri	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	(- . - - / . - . - / . . -)	29	48
Mütekârib Bahri	Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿul	(. - - / . - - / . - - / . -)	4	10
Rubâî Kalıpları	Aḫreb		26	48
	Aḫrem		1	2
Hece Vezni	16'lı hece		2	46
	8'li hece		2	20
	11'li hece		1	1
	Vezni bulunamayanlar		7	8

2.4. *Mecmua*'da yer alan Türkçe mensur metinler ve içerikleri

Mecmua'da mürettibin yer yer aldığı kısa notlar dışında toplam 51 adet mensur metin bulunmaktadır. Toplam 437 satır olan bu mensur kısımlar arasında konu bakımından belli bir bağlantı olmadığı gibi, *Mecmua*'da da belli bir düzene göre sıralanmamıştır.

Bu mensur parçaların içerikleri kısaca şöyle özetlenebilir: 6a'da veba hastalığının tedavisi için Arapça bir dua ve duanın uygulanış şekli, 9b'de Köprülü Mehmed Paşa'nın vefat yeri ve tarihine dair küçük bir not ve resmi yazışmalarda kullanılan hitap, lakap ve kelime gruplarından örnekler; 15b'de kesirli ifadeler ile ilgili kaideler ve hicri ayların kısaltmaları; 27b'de bir sadrazama yazıldığı anlaşılan süslü nesir türünde bir münşeat metni; 28a'da *Kur'an*'daki ayetlerin hangi sebeplerle indirildiğine dair sayısal bilgiler ve "Ayn" kelimesinin farklı anlamlarını içeren bir not; 28b'de Ḫˇoca-zāde Müftī-i Sābıḳ Meḥmed Efendi'nin Vezīr-i Aʿẓām Meḥmed Paşa'ya yazdığı şifa dilekleri içeren bir mektup; 29b'de mürettip tarafından tutulan alınacak kitaplar listesi; 35a'da *Mecmua*'nın tertibine dair bir not; 39b'de hukuki bir vakanın izahı; 40b'de Rehāyī'ye ait sigara ve boşanma ile alakalı iki fetva, 41a'da Peyk-i Aḥmed Çelebi'nin sakal bırakmasına düşülen tarih için yazılmış bir not ve Ṣolaḳ Çelebi hakkında h. 1115/ m. 1703-1704 tarihli bir hüccet; 44b'de Nevʿīzāde'nin padişaha yazdığı mektuplarından biri; 52a'da II. Mustafa ve III. Ahmed'in erkek ve kız çocuklarının isimlerini içeren bir not; 52b'de h. 1103/ m. 1691-1692 senesinde Edirne'de gerçekleştiği rivayet edilen çekirge istilasına dair bir not; 53a'da "Muḥabbet-nāme" başlığı altında padişaha yazılmış bir mektup ve yine bir padişaha yazılan başka bir mektuptan bir parça; 53b'de "Naḳl-i Tārīḫ-i merḥūm ʿAzīz Efendi Sellemehu'llāhu ʿaleyh" başlığı altında Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e kadar bazı peygamberlerin isimlerine dair bir alıntı; 54a'da "Ez-İntiḫāb" başlığı altında yöneticilerde olmaması gereken özelliklerden ve basiret ve seziş sahibi üç farklı

grubun özelliklerinden bahseden iki "ḥikmet"; bir de cesur olanların, emin olanların ve dost olanların hangi şartlarda belli olacağına dair hikmetli bir "ḳāʿide"; 54b'de Ḳınalızāde'nin münşeatından Veysī'nin kişisel özelliklerini içeren bir alıntı; 55a'da süslü nesir tarzında bir yazışma örneği; 57a'da Arapça bir darbımeselin izahı; 59a'da fıkhi bir terim olan "gabn-ı fahiş" hakkında bir soru ve cevabı, 60a'da Arapça bazı darbımesellerin izah ve Türkçe karşılıkları; 63b'de padişaha yazılmış bir mektubun bir parçası; 64b'de birkaç Farsça kelimenin izahı; 65b'de Veysī'yi anlatan Ḳınalızāde tezkiresinden bir alıntı; 67b'de mütevekkil zahit, tarikat piri ve kamil şeyhin sıfatlarından bahseden üç kısa metin; 69a'da ebced hesabıyla harf değerleri aynı olan kelimelerden örnekler; 75a'da birini etki altına almak için astroloji ilmiyle alakalı "ʿİlmü'n-Nārencāt" adlı bir eserden alıntı ve "cümel-i sagir" diye tabir edilen bir tür ebced hesabı örneği; 76a'da "Tesḫīr-i ʿAẓīm" başlığı altında birini etkilemek için edilecek dualar ve ritüeli; 76b'de padişaha yazılmış bir arzuhal; 78a'da bir muamma kıtasının çözümü; 80'b'de "Min-Münşeāt-ı Ālī" başlığı altında; "Niyāzmendī Eş-Şeyḫ ʿAbdu'l-Fettāḥ el-Hindī" künyeli birine yazılmış süslü nesir cinsinden bir münşeat yazışması; 86b'de Hz. İdris'in sıfatlarını anlatan bir metin; 87a'da Nakşibendi şeyhlerinden rivayet edilen, bir dileğin yerine gelmesi için edilmesi gereken dualar ve ritüeli; 87b'de *Tārīḫ-i Mīr Ḫˇāndī* adlı bir kitaptan alıntılanmış eksik bir hikâye; 88a'da tarikatlardaki manevi yolculuğu özetleyen dört tabir ve bunların izahlarını içeren bir parça; ilimle uğraşan insanların bir çeşit sınıflandırılmasına dair bir not ve Ġaffārī'nin *Nigāristān*'ından alınmış birkaç hikmet; 88b-89a'da çeşitli yağ ve macunların hangi hastalıklar için iyi geldiğini anlatan bir alıntı; 89b'de sadakat ehli insanlarda ve yöneticilerde bulunması gereken sıfatlara dair iki ayrı hikmet ve son olarak 90b'de bir çiftin boşanmalarına dair bir anlaşmayı beyan eden h. 1099/ m. 1687-1688 tarihli bir hüccet *Mecmua*'da bulunan Türkçe mensur parçalardır.

2.5. *Mecmua*'da yer alan Arapça ve Farsça metinler ve içerikleri

Mecmua'da bulunan Arapça ve Farsça manzum ve mensur metinlerin toplam sayısı 278'dir. Bunlardan 149'u Farsça, 129'u ise Arapça; 208'i manzum, 68'i mensur ve 2'si manzum ve mensur karışıktır.

Farsça yazılan metinlerin 143'ü manzum iken yalnızca dördü mensur ve biri manzum-mensur karışıktır. Manzum metinlerin 104'ü beyit, diğerleri ise çeşitli nazım şekillerinde yazılmış şiirlerdir. *Mecmua*'daki Farsça manzum parçaların sahibi şairler şu şekildedir: Cāmī, Cemālü'd-dīn-i Iṣfahānī, Dervīş ʿAbdī, Emrī, Fārisī, Faṣīḥ, Firdevsī, Güftī, Ḫˇāce ʿAbdu'llāh Enṣārī, Ḥāfıẓ, Ḫayyām, Ḥüseyn-i Bayḳara, Ḥüseyn-i Ḫallāc, İbni Sīnā, Kemāl-i İsmāʿīl, Kişverī, Mevlānā, Mīr Eşref, Mīr Ḫusrev, Muḥteşem-i Ḳāşī, Nāṣīr-i Ṭūsī, Nefʿī, Raḥīmī, Ṣāʾib, Ṣenāʾī, Seyfü'd-dīn, Sulṭān Maḥmūd, Sulṭān Selīm, Şeyḫ ʿAlī Naḳī, Şeyḫ Şemsü'd-dīn-i Sivāsī, Ṭālib, Turḫān, Vāḥid, Vecdī ve Ẓahīr-i Fāryābī'dir. Bu şairler dışında dışında 78 manzum parçanın kime ait olduğu bilinmemektedir. Farsça mensur parçaların içerikleri metin kısmında dipnotlarda belirtilmiştir.

Arapça yazılan metinlerin 65'i manzum, 63'ü mensur, biri ise manzum-mensur karışık şekildedir. Manzum metinlerin 38'i beyit; diğerleri ise farklı nazım biçimlerinde yazılmıştır. Arapça manzum kısımların sahibi şairler şu şekildedir: Cāru'llāh-ı ʿAllāme, Feyżī, İbni Kemāl el-Vezīr, İbni Nebāte, İbni Rāvendī, İbni Sīnā, İmrü'l-Ḳays, Mevlānā, Ṣāḥibü'l-Keşşāf, Ṣāliḥ Çavuş, Sulṭān Selīm, Şāh İsmāʿīl, Şeyḫu'l-İslām. Geriye kalan 39 manzum parçanın ise kime ait olduğu belirtilmemiştir. Arapça mensur parçaların içerikleri metin kısmında dipnotlarla gösterilmiştir.

2.6. *Mecmua* üzerine değerlendirmeler

İncelememizin odak noktası olan bu *Mecmua*, Atabey Kılıç'ın (2012, s. 75-96) mecmuaların tasnifine dair yaptığı öneri esas alındığında, tertip durumuna göre mürettep olmayan, mürettip durumuna göre mürettibi bilinmeyen, şekil bakımından karışık manzum ve mensur eserler mecmuaları içinde farklı türleri barındıran, dil bakımından ise çok dilli bir mecmuadır. Günay Kut'un (1986, s. 170-174) tasnifine göre ise kısaca karışık bir mecmuadır.

Daha önceki bölümlerde de gösterildiği gibi *Mecmua*'da şekil bakımından en fazla yer kaplayan metinler manzum metinlerdir. Geriye kalan mensur metinler ve mürettibin veya mürettiplerin *Mecmua* içinde tuttuğu notlar hem bu *Mecmua* hem de onsekizinci yüzyıldaki mecmua geleneği hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Mecmua içinde bulunan metinlerin yazı tarzı, kullanılan divit ve mürekkepten hareketle büyük bir bölümünün aynı mürettip tarafından yazıldığı kanaatindeyiz. *Mecmua*'da bir mürettip tarafından yazılan manzum ve mensur metinlerin diğer mürettipler tarafından da benimsendiği ve sahiplenildiği, daha sonra kendilerinin de eklemeler yaptığı, *Mecmua*'da birkaç şiir dışında üzeri çizilen veya karalanan metin bulunmadığı için, *Mecmua*'ya dâhil edilen metinleri, özellikle de manzum olanları tek bir estetik payda üzerinden değerlendirmenin yanlış olmayacağı söylenebilir.

Mecmuaları ayrıntılı bir şekilde değerlendirebilmek için mecmuanın mürettibi veya mürettiplerini muhatap alan soruların yanında mecmualara doğrudan doğruya sorulabilecek sorular da bulunmaktadır. Bir eserin hangi niyetlerle meydana getirildiğini öğrenebilmek amacıyla sorulan bu tür soruları divan, mesnevi, tezkire gibi müellifi belli olan eserlerin dibace, sebeb-i telif, ketebe kaydı gibi kısımlarından cevaplandırmak nispeten daha kolaydır. Söz konusu eser, üzerinde çalıştığımız *Mecmua* gibi sebeb-i telif, istinsah, ketebe kaydı gibi bilgilerin bulunmadığı bir yazma

olduğunda ise bu soruları cevaplayabilmek daha farklı ve ayrıntılı bir çalışmayı gerektirmektedir.

Mecmua'yı doğru bir şekilde değerlendirebilmek amacıyla öncelikle *Mecmua*'nın tek bir kalemden mi yoksa birkaç farklı mürettibin kaleminden mi çıktığını tespit etmeye çalışacağız. Daha sonra ise, *Mecmua*'da bulunan manzumeler üzerinden *Mecmua*'nın hangi edebî kaygılarla, hangi estetik saiklerle oluşturulduğuna dair bir çıkarım yapacağız. Son olarak ise *Mecmua*'da bulunan mensur parçaları *Mecmua*'nın işlevi ve üretim, tüketim biçimleri üzerinden inceleyeceğiz.

2.6.1. *Mecmua'*nın yazıldığı dönem ve mürettibi üzerine değerlendirmeler

Mecmua'nın 1a sayfasında farklı temellük kayıtları bulunmasına rağmen, bunlar *Mecmua*'nın mürettibi ve ne zaman istinsah edildiğine dair bilgi vermemektedir. Bu durumda, *Mecmua* içinde bulunan ve önemsiz gibi görünen pek çok not yukarıda sorduğumuz soruların cevabını bulmamıza yardımcı oldu.

Prof. Dr. İsmail Erünsal'ın arşivinde bulunan bu *Mecmua*'nın üzerine, Erünsal tarafından "XVI-XVIII. Asır şairlerinden seçme şiirleri ve düşürülen tarihleri ihtiva eden bir *Mecmua.* Lütfi adlı bir şair tarafından düzenlenmiştir." notu yazılmıştır. *Mecmua*'da bulunan "Li-muḥarririhi, li-kātibihi" başlıklı şiirlerden ve şiirlerin yanına veya başına bırakılan notlardan hareketle mürettibe ait olan toplam 28 şiir bulunmaktadır. Bu şiirler arasında mürettibin mahlasını kullandığı şiir sayısı ise 18'dir. Bu 18 şiirin 10'unda "Vaḥdī", 6'sında "Luṭfī", birinde "ʿIṭrī" ve diğer birinde "Nuṭḳī" mahlası bulunmaktadır. Vaḥdī, ʿIṭrī ve Nuṭḳī mahlaslarıyla yazılmış şiirlerin yazıları birbirine çok benzerken, Luṭfī mahlasıyla yazılmış şiirlerin yazısı çok farklıdır. Tek bir mürettibin uzun bir süreç içinde derlemeye devam ettiği bir mecmuada, yaşa bağlı olarak hattın değişmesi ihtimal dâhilinde bir durum olmasına

karşın, edebiyat tarihimizde birden fazla mahlas kullanan şair sayısının nispeten daha az olması ve en fazla iki ya da üç mahlas kullanan şairlerin olması bu *Mecmua*'nın birden fazla mürettip tarafından sahiplenildiğini ve *Mecmua*'ya sonradan eklemeler yapıldığını göstermektedir.

Mecmua'nın tek bir kişi tarafından tertip edilmediğini, aksine birkaç farklı mürettip tarafından farklı zamanlarda sahiplenilerek kolektif bir hâle geldiğini gösteren bir başka delil de *Mecmua*'nın pek çok yerinde karşımıza çıkan "yazıldı, tahrir olundu, yazılmadı" ve benzeri 28 nottur. Bu notlar genellikle Arapça metinlerin yanında ve Nābī'nin şiirleri yanında karşımıza çıkmaktadır. Bu notlar hususunda dikkat çekici başka bir özellik ise notlarda geçen "yeşil mecmua", "mecmua-i sefīd", "müsevvede" gibi ifadelerdir. Bu durum mecmualara kaynaklık eden eserlerin arasında diğer farklı mecmuaların da bulunduğunu göstermektedir. *Mecmua*'nın başka mecmualara kaynaklık ettiğinin anlaşıldığı notların yanında, *Mecmua*'ya kaynaklık eden başka mecmuaların da olduğu yine bazı kısımlarda belirtilen başlıklardan ve notlardan anlaşılmaktadır. *Mecmua*'nın 34a sayfasında "Ez-Mecmūʿa-i merḥūm Rehāyī" notu, 35a'da "İşbu varaḳa ibtidādan āḫirine beş mecmūʿadan taḥrīr olunmuşdur." notu, 70b, 74a ve 89b'de "Ez-İntiḫāb-ı Şuʿūrī, Ez-İntiḫāb-ı Mecmūʿa-i Şuʿūrī" notları *Mecmua*'nın tertibinde farklı mecmuaların kaynak olarak kullanıldığını gösteren örneklerdir.

İstinsah tarihi belli olmayan mecmuaların hangi dönemde derlendiğine dair fikir veren meselelerden biri de mecmualar içinde bulunan tarih manzumeleri ve mürettip tarafından tutulan kişisel notlarda ve kayıtlarda belirtilen tarihlerdir. *Mecmua*'da 8 tarih kıtası, 4 tarih beyiti, 36 adet de tarih mısraı bulunmaktadır. Düşürülen tarihler genel olarak onyedinci yy.ın sonu ile onsekizinci yy.ın başına ait tarihlerdir.

Bunların yanısıra tarih manzumelerinde ve diğer metinlerde tutulan tarihler arasında onaltıncı yy.a, onyedinci yy.ın ikinci yarısı ile onsekizinci yy.ın ilk yarısına ve ondokuzuncu yy.a ait tarihler de bulunmaktadır. *Mecmua*'da onaltıncı yy.a ait tek tarih içeren bilgi, düşürülen tarihin m. 1566 yılına tekabül ettiği Sakız Adası'nın fethine dair bir mısradır.

54b sayfasında bulunan 1174 no'lu metinde Veysī'nin Üsküp'e yeniden kadı olması (h. 1015/ m. 1606-1607); 18a/495-496 no'lu metinlerde Veysī'nin vefatı (h. 1037/ m. 1628); 57a/1211 no'lu ve 82a/1468 no'lu metinlerde Bağdat'ın alınması (h. 1048/ m. 1638); 9b/278 no'lu metinde Köprülü Mehmed Paşa'nın vefatı (h. 1072/ m. 1661); 90b/1509 no'lu hüccet (h. 1099/ m. 1687-1688); 57a/1208 no'lu metinde Köprülü-zāde'nin vefatı (h. 1100/ m. 1688-1689); 57a/1200-1205 ve 1214-1216 no'lu metinlerde Sultan Ahmed Han'ın tahta çıkışı (h. 1102/ m. 1690-1691); 12a/373 no'lu metnin başında mürettibin başkasına ait bir kasideyi mecmuaya dâhil etmesi (h. 1102/ m. 1690-1691); 57a/1209 no'lu metinde Bahadırzade Arabacı Âlî Paşa'nın sadrazam olması (h. 1103/ m. 1691-1692); 57a/1217 no'lu metinde Kemankeş Paşa'nın öldürülmesi (h. 1103/ m. 1691-1692); 52b/1164 no'lu metinde Edirne'de yaşanmış bir çekirge istilası (h. 1103/ m. 1691-1692) ve 57a/1219 no'lu metinde Himmetzâde namında birinin vefatı (h. 1103/ m. 1691-1692) *Mecmua*'nın onyedinci yüzyılda gerçekleşen hadiselere dair verdiği tarihsel bilgiler arasındadır.

41a sayfasında 979 ve 980 no'lu metinlerde Ahmed Çelebi'nin sakal bırakması (h. 1113/ m. 1701-1702); 46a/1025 ve 1026 no'lu metinde Ali Paşa'nın vezir olması (h. 1113-1114/ m. 1702); 41a/980 ve 981 no'lu metinlerde Divancı Ahmed namında birinin sakal bırakması (h. 1116/ m. 1704-1705); 62b/1272 no'lu metinde Faṣīḥ'in vefatı (h. 1111/ m. 1699-1700); 82a/1469-1471 no'lu metinlerde Mustafa Paşa'nın vezir olması (h. 1114/ m. 1702-1703); 41a/983 no'lu bir hüccet (h. 1115/ m. 1704);

73b/1360-1369 no'lu metinlerde Sultan Mustafa'nın Bunca adlı bir yerleşim yerine çeşme yaptırması (h. 1115/ m. 1704-1705); 29b/858 no'lu metinde mürettiplerden birinin babasının vefatı (h. 1206/ m. 1791-1792) ve 43b/996 no'lu metinde mürettiplerden birinin sakal bırakması (h. 1214/ m. 1799/1800) *Mecmua* içinde bulunan onsekizinci yy.a ait tarihî bilgilerdendir.

Mecmua'da ondokuzuncu yy.a ait tarih bilgisi bulunan metin yalnızca 85a/1487 numaralı h. 1298/ m. 1880-1881 yılında yazılmış bir manzumedir. Hem kullanılan yazı biçiminden hem de konu bakımından benzerlik gösterdiği için yine 19. yy.a ait olduğunu düşündüğümüz diğer iki metin ise 85b sayfasında bulunan 1494 no'lu ve 86a sayfasında bulunan 1495 no'lu manzumelerdir.

Tarihî bilgiler barındıran bu metinler arasında özellikle bir mürettip tarafından yazıldığı belli olan metinler *Mecmua*'nın derlendiği dönem hakkında önemli ipuçları vermektedir. Örneğin 12a sayfasındaki 372 no'lu kasidenin baş kısmında "Yazıcı Efendi Ḥażretleriniñ ḫışımı olan ʿAbdu'r-raḥīm Beg Efendi'niñ ʿandelīb ḳaṣīdesidir ki teberrüken taḥrīr olundu." notu bulunmaktadır. Burada verilen tarih h. 1102/ m. 1691'dir. Yine *Mecmua*'nın 41a sayfasında bulunan ve "li-muḥarririhi" ibaresinden mürettip tarafından yazıldığı anlaşılan tarih mısraları h. 1113-1116 senelerini göstermektedir, bunlar da miladi olarak 1701-1705 yıllarına tekabül etmektedir. Bu tarihlerin yakın olması bu metinlerin aynı mürettip tarafından yazıldığını düşündürtebilirken, 29b sayfasındaki 858 numaralı, "Peder-i Ekremim Mīr Luṭfu'llāh Efendi'niñ [vefāt] tārīḫi" başlıklı bir manzume ve 43b sayfasındaki 996 no'lu, "Bizim İrsāl-i Liḥyemize Birāderimiziñ Tārīḫidir" başlıklı manzume, sırasıyla h. 1206/ m. 1791 ve h. 1214/ m. 1799-1800 yıllarına işaret etmektedir. Bu bilgiler ışığında ve ayrıca yukarıda bahsettiğimiz ondokuzuncu yüzyılda yazıldığı anlaşılan manzumelerin de bulunmasından hareketle, *Mecmua*'nın en az bir buçuk asır boyunca farklı

mürettipler tarafından sahiplenildiği ve *Mecmua*'ya farklı mürettipler tarafından eklemeler yapıldığı söylenebilir. Ayrıca, *Mecmua*'nın muhtelif yerlerinde görüldüğü üzere bazı metinlerin üzerinin çizilmesi veya bazı varakların kesilmesi suretiyle bir şekilde *Mecmua*'dan metin çıkarılması, *Mecmua*'nın zaman içinde büyük oranda ortak bir estetik paydada birleşen farklı mürettiplerin ortaya koyduğu kollektif bir mecmua olduğunu göstermektedir.

Mecmua'nın ne zaman tertip edildiğine dair bir diğer önemli ipucu da bazı başlıklarda bulunan ve şairlerin yanına, yine şiirleri yazan aynı mürettip tarafından yazılan "merḥūm" ibareleridir. Başlıklarında bu ibarenin bulunduğu metinlerin sahibi şairler tespit edilebilen ölüm tarihleriyle beraber şu şekildedir: ʿAṭāyī (ö. h. 1045/ m. 1635), Bahāʾī (ö. h. 1043/ m. 1634), Bāḳī (ö. h. 1008/ m. 1600), Cemʿī (ö. h. 1070/ m. 1659-1660), Dānişī, Ebū Saʿīd Efendi, Fāʾizī (ö. h. 1031/ m. 1622), Faṣīḥ (ö. h. 1111/ m. 1699), Faṣīḥī Dede, Güftī (ö. h. 1677/ m. 1677), Ḳudsī-zāde, Lāmiʿī (ö. h. 938/ m. 1532), Manṭıḳī (ö. h. 1045/ m. 1635), Nādirī (ö. h. 1036/ m. 1626), Nāʾilī (ö. h. 1077/ m. 1666), Rehāyi (ö. h. 1109-1110/ m. 1698), Reşgī, Rıżāyī (ö. h. 1039/ m. 1629), Riyāżī (ö. h. 1054/ m. 1644), Ṣābir Pārsā (ö. h. 1090/ m. 1679/1680), Sırrī (ö. h. 1111/ m. 1699), Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā (ö. h. 1053/ m. 1644), Şuʿūrī (ö. h. 1105/ m. 1693-1694), Ṭarzī, Ünsī, Vecdī (ö. h. 1071/ m. 1661), Veysī (ö. h. 1037/ m. 1628), ve Ẓiyāʾī. Her ne kadar daha önce üzerinde durduğumuz gibi *Mecmua* farklı zaman dilimlerinde sahiplenilmiş ve farklı mürettipler tarafından şekillendirilmiş olsa da özellikle Faṣīḥ, Rehāyī, Sırrī ve Şuʿūrī'nin ölüm tarihlerinin onyedinci yüzyılın sonu, onsekizinci yüzyılın başına tekabül etmesi ve bu şairlerin yanına mürettip tarafından "merḥūm" ibaresinin konması, *Mecmua*'nın büyük bir bölümünün onsekizinci yy.ın ilk yarısında tertip edildiğine dair tespitlerimizi güçlendiren delillerdendir.

2.6.2 *Mecmua*'da bulunan şairler ve üsluplar üzerine

Mecmua'da mürettiplere ait olan şiirlerin dışında metinlerin başlıklarından ve mahlaslardan hareket ederek tespit ettiğimiz 188 farklı şair bulunmaktadır. Çeşitli kaynaklardan istifade ederek ölüm tarihlerini belirleyebildiğimiz 82 şairin 40'ı onyedinci yüzyıl, 25'i onaltıncı yy., 15'i onsekizinci yy., ikisi ondokuzuncu yy. ve biri onebeşinci yy. şairlerindendir.

Tablo 2'de *Mecmua*'da bulunan şairler ve bu şairlere ait şiir ve toplam nazım birimi sayıları ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Bu kısımda *Mecmua*'da yer alan bütün şairlerin kısa hayat hikâyelerinin verilmesinin çalışmamızın kapsamının dışına çıkacağını düşündüğümüzden, yalnızca hem şiir sayısı hem de toplam nazım birimi sayısı bakımından *Mecmua*'da en fazla yer alan ilk on şairin benimsedikleri üsluplar üzerinde duracağız. *Mecmua*'da yer alan şairlerin şiir sayısı bakımından sıralamaya konulması şairlerin hangi sıklıkla *Mecmua*'da yer bulduklarını, toplam nazım birimi sayısı bakımından sıralamaya koymak ise şairlerin *Mecmua*'da kapladıkları yoğunluğu görmemize yardımcı olmuştur.

Mecmua'da hem şiir sayısı hem de toplam nazım birimi sayısı bakımından en fazla yer alan şair Nābī'dir. *Mecmua*'da toplam 149 nazım biriminden oluşan 53 farklı manzum metni olan Nābī, onyedinci ve onsekizinci yy.da önemli derecede rağbet gören hikemî üslubun en büyük temsilcisidir.

> "Nabi Tarzı" olarak da bilinen "hakimane şiir söyleme anlayışı, İran edebiyatında Şevket-i Buhârî ve Sâib-i Tebrîzî tarafından temsil edilmiştir. Geleneksel İran şiirinde mistik ve hissî etkilerin, bilhassa XVII. yüzyılın başlarından itibaren, düşünce ve felsefeye, "hayatta olup bitenleri anlamlandırmaya" yönelik, yeni bir tarza dönüştüğü bilinmektedir. Nabi de İranlı çağdaşı Sâib'in şiirde kullandığı bu didaktik, hakimane tarzı benimsemiş ve şiirinde kullanmıştır. Böylece Nabi, bir yandan emniyete, rahata ve huzura susamış bir toplumun insanı olarak, diğer yandan da şiirde düşünceye yer veren İranlı çağdaşı Sâib'in tarzını benimseyerek Türk şiirini yeni bir vadiye, fikir ve hikmet vadisine götürmüştür (Bilkan, Orta klasik dönem (1600-1700) şiir, 2006, s. 275).

İranlı çağdaşı Ṣāʾib'ten etkilenerek yeni bir ekol oluşturan Nābī'ye ait şiirlerin en fazla yer kapladığı *Mecmua*'nın ilk iki beyiti de dikkat çekici bir şekilde Ṣāʾib'e aittir.

Şiir sayısı bakımından 32 şiirle ikinci sırada, toplam nazım birimi sayısı bakımından ise dokuzuncu sırada olan Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā, onaltıncı yy.da zirvesine ulaşan klasik üslubun onyedinci yy.daki en büyük temsilcilerindendir. Bu üslubun gelişmesi ve olgunlaşmasıyla Türkçe yazılan klasik manzum eserlerde dil ve muhteva bakımından belirgin bir ustalık görülmekte, konu bakımından ise rindane hayat, aşk, sevgili ve şarap ön plana çıkmaktadır. "Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā, klasik edebiyatta Bāḳī takipçisi olmakla birlikte, taklit seviyesinde kalmayarak üslubuna kendi kimliğini de yansıtabilmiş bir şairdir." (Bilkan, Orta klasik dönem (1600-1700) şiir, 2006, s. 257) Rindane bir üslupla ve kolay anlaşılır bir dille şiir yazan Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā'nın şiirlerinde "derin anlamlara veya çözülmesi güç mazmunlara rastlanmaz." (Bilkan, Orta klasik dönem (1600-1700) şiir, 2006, s. 257) Deyim ve atasözlerinden sıklıkla yararlanan Yaḥyā, kendinden sonraki şairleri de büyük ölçüde etkisi altına almıştır.

Rehāyī, *Mecmua*'da yer alan şairler arasında 29 şiirle şiir sayısı bakımından üçüncü sırada, toplam nazım birimi sayısına göre ise 114 nazım birimiyle ikinci sıradadır. Yerdemir'e göre Nābī'den etkilenen Rehāyī, aynı dönemde rağbet gören bir başka akım olan Sebk-i Hindî'den etkilenmemiş, şiirlerinde atasözü ve deyimleri ustalıkla ve sade bir dille kullanmayı tercih etmiştir (Yerdemir, 2007, s. 199).

Riyāżī, *Mecmua*'daki şairler arasında 26 şiirle şiir sayısı bakımından dördüncü, toplam nazım birimi sayısı bakımından ise 26 nazım birimi ile onuncu sıradadır. Riyāżī'nin Bāḳī ve Fużūlī gibi klasik üslubun en yetkin isimlerinin tesiri altında kaldığını söyleyen Açıkgöz (1990, s. 18-21), şairin aşk konulu lirik şiirlerinin yanında dinî, didaktik ve hikemî şiirler de yazdığını ifade eder. Onaltıncı yy. şairlerinden Bāḳī'nin Riyāżī üzerinde etkisi olduğu gibi, çağdaşı Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā'nın da

üzerinde azımsanmayacak derecede etkisi vardır (Bilkan, Orta klasik dönem (1600-1700) şiir, 2006, s. 259).

Onyedinci yy. şairlerinden olan Faṣīḥ, *Mecmua*'da yer alan şairler arasında 21 şiirle şiir sayısı bakımından beşinci sıradadadır; toplam nazım birimi sayısı bakımından ise onuncu sırayı Riyāżī ile paylaşmaktadır. Klasik Türk şiirinde örneğine pek nadir rastlanacak bir şekilde, Faṣīḥ'in divanında hem kendi döneminden hem de kendinden önceki dönemlerden muhtelif şairlere pek çok nazire yazdığı görülmektedir (Çıpan, 1991, s. 36). Necātī, Fużūlī, Bāḳī, Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā, Nābī, Fehīm-i Ḳadīm, Nāʾilī-i Ḳadīm ve Cevrī gibi onaltıncı ve onyedinci yy.da yaşamış ve farklı üslupları benimsemiş birçok şaire nazire yazdığı görülen Faṣīḥ üslup açısından klasik üsluba daha yakındır.

Mecmua'da yer alan şairler arasında şiir sayısı bakımından altıncı sırada olup nazım birimi bakımından ise ilk ona giremeyen Rıżāyī, Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā'nın yeğeni olup, kendisinden çok iyi bir eğitim aldığı bilinmektedir (Topçu, 1997, s. 3). Topçu'ya göre (1997, s. 4-6) Sebk-i Hindî etkisinde kalarak şiir yazan Rıżāyī, şiir tekniği konusunda da çok hassastır. Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā gibi klasik üslubun onyedinci yy.daki en önemli temsilcilerinden birinden eğitim alıp klasik üsluba bir tür tepki olarak ortaya çıktığı düşünülen Sebk-i Hindî akımından etkilenerek şiir yazan Rıżāyī, klasik Türk edebiyatındaki üslup meselesinin yeniden ele alınıp bu konuda daha etraflı çalışmalar yapılması gerektiğinin bir örneğidir.

Onyedinci yy.da yaşamış şairlerden biri olan Üsküdarlı Sırrī, *Mecmua*'da yer alan şairler arasında şiir sayısı bakımından yedinci, toplam nazım birimi sayısı bakımından ise altıncı sıradadır. Kazan (2003, s. 50), Sırrī'nin divanındaki şiirlerden hareketle, Sırrī'nin Sebk-i Hindî üslubunun bir temsilcisi olarak görülebileceğini ve Nefʿī, Şehrī, Vecdī, Rüşdī ve Mezāḳī gibi şairlerden etkilendiğini, kendi döneminde

ise Rüşdī, Sükkerī, Rāmī ve Nābī ile şiir sanatı açısından etkileşimde bulunduğunu ifade etmektedir. Bu açıdan baktığımızda, Sırrī'nin Sebk-i Hindî üslubuna daha yakın fakat klasik ve hikemî üsluptan da çok uzak olmadığını söylemek mümkündür.

Mecmua'da bulunan şairler arasında şiir sayısı bakımından sekizinci sırada olup toplam nazım birimi sayısı bakımından ilk ona giremeyen bir diğer şair de Vecdī'dir. Onyedinci yy. şairlerinden olan Vecdī, bir divan oluşturacak kadar şiir yazmamış olsa da yazdığı divançe'deki şiirlerden Sebk-i Hindî üslubunu benimsediği ve sanatta Bāḳī, söyleyişte Nāʾilī'yi örnek aldığı görülmektedir (Yanmaz, 1995, s. 15).

Onyedinci yy. şairlerinden Güftī, *Mecmua*'da yer alan şairler arasında şiir sayısı bakımından dokuzuncu, toplam nazım birimi sayısı bakımından ise üçüncü sıradadır. Yılmaz (1983, s. 43), şairin üslubu hakkında şunları ifade etmektedir: "Temiz bir üslubu olmasına rağmen şiirleri son derece İran edası taşımaktadır. Güftī'nin üslubu, daha çok, Farsça yazan Hind şairlerinin üslubunun andırır." Bu ifadeden, Güftī'nin Sebk-i Hindî üslubunu benimsemiş bir şair olduğu çıkarımı yapılabilmektedir.

Nesir sahasında kuvvetli isimlerden biri olan Veysī, *Mecmua*'da yer alan şairler arasında, şiir sayısı bakımından onuncu sırada olup toplam nazım birimi sayısı hususunda ise ilk ona girememiştir. Veysī, Bilkan'ın (2006, s. 263) üslup tasnifine göre klasik üslubun onyedinci yy.daki temsilcilerinden biridir. Toska'ya (1985, s. 29) göre ise Bāḳī etkisi altından rindâne bir tarzda yazdığı şiirlerinin yanında deyim ve atasözlerini sıklıkla kullandığı, hakimane ve eleştirel anlatımların bulunduğu şiirlerine de rastlamak mümkündür.

Toplam nazım birimi sayısı bakımından dördüncü sırada olup şiir sayısı bakımından ise ilk ona giremeyen şairlerden biri Ṭıybī'dir. Tak'a (2009, s. 14-15) göre onyedinci yy. şairlerinin önemli bir kısmında tesiri olan Sebk-i Hindî üslubu, Ṭıybī'de

de görülmekte olup örnek aldığı şairler de yine Fehīm-i Ḳadīm, Nāʾilī-i Ḳadīm ve Şehrī gibi Sebk-i Hindî üslubuyla yazan şairlerdir. Ṭıybī gibi nazım birimi sayısı bakımından *Mecmua*'daki şairler arasında ilk ona girerek yedinci sırada olan fakat toplam şiir sayısı bakımından ilk onda olmayan bir diğer şair ise Cevrī'dir. Bilkan'ın (2006, s. 261) tasnifine göre klasik üslubun temsilcileri arasında sayılan Cevrī, Mevlevî olması sebebiyle gazellerinde çoğunlukla dinî ve tasavvufî meseleleri ele almıştır. Klasik üslubu benimseyen Cevrī'nin üzerinde Bāḳī'nin etkisi olduğu gibi, Nefʿī, Nāʾilī, Vecdī gibi Sebk-i Hindî üslubunu temsil eden şairlerin etkisi de hissedilmektedir (Atik, 2013).

Toplam şiir sayısı ve toplam nazım birimi sayısı bakımından *Mecmua*'da en sık ve en yoğun şekilde şiirlerine yer verilen ilk on şairi benimsedikleri üsluplar ve tesiri altında oldukları şairler bakımından incelediğimizde elimize net bir tablo çıkmamaktadır. Daha sağlıklı bir bilgi edinebilmek için *Mecmua*'da bulunan 192 şairin her birini benimsediği üslup üzerinden değerlendirmek gerekmektedir; Fakat bu şairlerin yazdıkları eserler üzerine yapılan incelemelerde, bu şairlerin edebî yönleri üzerinde durulurken üslup açısından çok derin çalışmalar yapılmaması klasik Türk edebiyatı alanının eksiklerinden biridir. Üslup meselesi tamamıyla ayrı ve çok geniş bir inceleme alanı olduğu için bu şekilde ayrıntılı bir analiz, çalışmamızın kapsamını aşmaktadır. Burada yapmaya çalıştığımız *Mecmua*'yı derleyen ve ortak bir estetik paydada buluştuğu kanaatinde olduğumuz mürettiplerin hangi üsluba daha yakın olduğuna dair bir fikir edinmektir.

Elimizdeki veriler ışığında, Sebk-i Hindî ve hikemî üslubu benimseyen ve bu üsluplarda şiir yazan şairlerin ağırlıkta olduğu ve fakat klasik üslubu benimseyen şairlerin de yine azımsanmayacak derecede sıklık ve yoğunlukta olduğu bir *Mecmua* ile karşı karşıya olduğumuzu söylemek mümkündür. *Mecmua*'nın 1b sayfasında

bulunan ilk iki beyitin Nābī'nin etkisinde kaldığı İranlı çağdaşı Ṣāʾib'e ait olması, Nābī'nin şiirlerinin *Mecmua*'da şiir sayısı ve nazım birimi bakımından kendisine en yakın şairden açık ara önde olması, hikemî tarzın özelliklerinden biri olan atasözü, deyim, darbımesel gibi hikmetli sözlerin ve Eflatun, Sokrat, Calinus gibi Yunan filozoflarının ve Hz. Muhammed ve sahabelere ait sözlerin *Mecmua*'da sıklıkla yer alması, düşünceye ve hikmete yer veren özel bir nazım biçimi olan rubailerle *Mecmua*'da sıklıkla karşılaşılması, *Mecmua*'da bulunan Nābī'ye ait şiirlerin ve Arapça-Farsça hikmetli sözlerin ve rubailerin yanına başka bir mürettip tarafından beğenilerek başka bir mecmuaya nakl edildiğini gösteren notların bulunması gibi *Mecmua*'da karşılaştığımız ayrıntılar, *Mecmua* mürettiplerinin hikemî üslupla yazılan şiirleri takip ettiklerini ve bu tür şiirleri muhafaza etmek ve belki yaymak istediklerini göstermektedir. Ayrıca, Sebk-i Hindî'nin en güçlü temsilcilerinden olan Fehīm-i Ḳadīm ve Nāʾilī-i Ḳadīm'e ait şiirlerin diğer şairlere ait şiirlere nazaran *Mecmua*'da çok nadir yer alması ve klasik üslubun onaltıncı yy.daki en büyük temsilcileri olan Bāḳī ve Fużūlī'ye ait şiirlerin yine şiir sayısı ve nazım birimi sayısı bakımından çok geride kalmasına karşın, hikemî üslubun kurucusu sayılabilecek derecede önemli bir şair olan Nābī'nin bu sıralamalarda en üste yerleşmesi de yine *Mecmua*'nın derlenmesinde ve son hâline ulaşmasında Nābī ekolü diye de adlandırılan hikemî tarzın belirleyici olduğunu göstermektedir.

2.6.3. *Mecmua*'daki mensur kısımlar ve notlar üzerine

Karışık mecmualarda bulunan mensur metinler ve ilk bakışta anlamsız gibi görünen pek çok not, mecmuaların üretim sebepleri, tüketim biçimleri ve hangi işlevleri haiz olduğu hakkında birtakım bilgiler vermektedir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi pek az mecmuanın derleyicisi bellidir ve bir eserin hangi sebeplerle ve ne tür yöntemlerle

oluşturulduğuna dair bilgi veren sebeb-i telif kısmının bulunduğu mecmualar çok azdır. İncelediğimiz *Mecmua* da aynı şekilde mürettibi belli olmayan ve sebeb-i telif kısmının bulunmadığı bir mecmuadır.

Mehmet Gürbüz (2013, s. 73), mecmuaların tüketim biçimlerini ele alan makalesinde şunları ifade eder: "Derleyen bizzat kendisi için hazırlamış olsa da derleme sürecinin sonunda ortaya çıkan içerik, bir şekilde herkese ya da özel ilgi alanlarına yönelik olarak belli bir zümreye hitap edecek niteliktedir." Daha önce de değindiğimiz gibi *Mecmua*'nın farklı mürettiplerce uzun bir zaman içinde şekillendiğini gösteren bazı emareler *Mecmua*'da bulunmaktadır. Bu durum *Mecmua*'nın yalnızca belli bir mürettip özelinde kalmayarak belli bir zümre içinde dolaştığını göstermesi açısından önemlidir. Bir diğer nokta ise, *Mecmua* başka mecmualardan beslenmesi açısından alıcı, başka mecmualara kaynaklık etmesi bakımından ise verici pozisyondadır. Bu durum da yine bahsi geçen metinler yanında bulunan nakil, intikal notlarıyla anlaşılmaktadır.

Gürbüz (2013, s. 69) bazı mürettiplerin ileride gereksinim duyabileceklerini düşündükleri bilgileri tamamiyle kişisel sebeplerle derlediklerini ifade eder ve ilaç terkiplerinin, mürettiplerin duydukları ve okudukları kitaplardan aldıkları dualaların, yaşanan önemli hadiselerin, alacak verecek hesaplarının bu kapsamda mecmualarda derlendiğini belirtir. Her ne kadar *Mecmua*'da bulunan bütün mensur parçalar bu kapsamda değerlendirilebilse de Gürbüz'ün verdiği bu örneklere benzer birkaç mensur parça bu görüşü destekler niteliktedir. Örneğin, 75a sayfasında bulunan 1385 no'lu "Bābun min-ʿİlmi'n-Nārencāt" başlıklı metin, mürettibin bir yerden okuduğu ve daha sonra başvurmak için *Mecmua*'ya yerleştirdiği, birini kendine bağlamak için yapılan dua ve ritüelleri anlatmaktadır. Aynı şekilde 87a'da bulunan 1497 no'lu mensur parça istenen bir şeyi elde etmek amacıyla bir süre zarfında devamlı yapılması gereken bazı

ritüelleri ve duaları anlatan bir metindir. 88b-89a'da 1504 no'lu mensur parça ise birtakım macun ve yağların hangi hastalığa iyi geldiğini anlatmakta olup başka bir eserden *Mecmua*'ya alındığı ifade edilmektedir. *Mecmua*'da bulunan birçok tarih manzumesinin yanısıra, bazı önemli ama çok bilinmeyen olaylara işaret eden metinler de bulunmaktadır. Örneğin, 52b'de bulunan 1164 no'lu Arapça manzumenin yanında h. 1103/ m. 1691-1692 senesinde Edirne'de gerçekleşen bir çekirge istilasından bahseden ve Arapça manzumenin o çekirgelerin kanadında olduğuna dair bir not bulunmaktadır. Alacak verecek meseleleriyle ilgili ise 90b'de bulunan 1511 no'lu hüccette boşanma talep eden bir adamın, elinde olan bütün varlığını boşandığı karısına teslim edeceğini belgeler.

Mecmuaların tüketim biçimlerinden biri de sohbet meclislerinde toplu olarak tüketilmesidir. "Bazı eserlerdeki kayıtlar, mecmuaların bireysel kullanım dışında, sohbet meclisleri gibi ortamlarda kitlesel olarak da tüketildiğine işaret eder." (Gürbüz, 2013, s. 70) *Mecmua*'da bunun bir örneği 15a sayfasındaki 397 no'lu metindir. Metinde öncelikle ʿAzmī-zāde Ḥāletī'nin bir beyti verilir; ardından Ḥāletī bu beyti okuduğunda aynı mecliste bulunan başka birinin beyitte geçen bir kelime yerine başka bir kelime önerdiği anlatılır. Devamında ise Bahāʾī'nin yazdığı bir beytini Ṭıflī'ye okuduğu ve Ṭıflī'nin de aynı şekilde bir kelimeyi değiştirmeyi teklif ettiği yarım bırakılmış metinden anlaşılmaktadır. Bu örnek mecmuaların tüketim biçimlerini görmek bakımından güzel bir örnek olmasının yanısıra, bir şairin beytinin hangi aşamalardan geçerek divanına dâhil olduğunu göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Mecmuaların sohbet meclislerinde belli bir zümre tarafından tüketildiğini gösteren *Mecmua*'daki örneklerden bir diğeri ise mürettiplerden birinin yazdığı şiirin başına not olarak iliştirdiği "bā-ilḥāḥ-ı yārān-ı ṣafā" ifadesidir. Bu ifadeden Vaḥdī

mahlaslı mürettibin Tunca çırnığı hakkında yazdığı veya bir sohbet meclisinde söylediği bu şiiri arkadaşlarının ısrarı üzerine *Mecmua*'ya dâhil ettiği anlaşılmaktadır.

Gürbüz'ün (2013, s. 69) değindiği bir diğer nokta ise bazı mürettiplerin, bazı yazar, şair ve kişilerin doğal olarak kendilerinin unutulmasını önlemek amacıyla mecmua oluşturduklarıdır. Mürettibi veya mürettipleri hakkında somut bilgi edinemediğimiz *Mecmua*'da her ne kadar bunu destekleyen öğeler bulunmasa da, mürettipler bakımından önemli hadiseler için tarih düşürülmesi, başka şairlerin dönemlerinde gerçekleşen hadiselere dair düşürdükleri tarih manzumelerinin *Mecmua*'da bulunması, daha ziyade mürettiplerin bu notları kendileri için unutmamak adına yazdıklarını düşündürmektedir.

Gürbüz'ün (2013, s. 69) mecmuaların üretim sebepleri ve tüketim yolları hakkında verdiği örnek durumlardan bir diğeri de mecmuaların insanların eğitimine katkıda bulunmak için yazılmış olması veya mecmuaların insanların eğitiminde önemli bir rol oynamasıdır. Her mecmuanın üretim sebepleri ve tüketim yolları farklıdır. Şiir mecmuaları incelenirken manzum metinler ekseninde çıkarım yapmak daha kolayken, söz konusu *Mecmua* görüldüğü üzere, karışık bir mecmua örneği ise bu eserin tüketim yolu ve üretim sebebi manzum ve mensur metinler ve içerisinde bulunan notlar üzerinden farklı bakış açılarıyla değerlendirilmelidir.

Hanife Koncu ve Müjgân Çakır (2012), mecmuaların şair yetiştiren bir kaynak olarak ele alınabileceğinden bahsettikleri makalelerinde mecmua mürettiplerinin şiir mecmualarında tuttukları notlar üzerinden hareket etmektedirler. İlgili makalede, sınırlı sayıda incelenen mecmualarda bulunan ebced hesabıyla ilgili bilgiler, lugatçeler, atasözü-deyimler ve bunların anlamları, edebî sanatlarla ilgili örnekleri içeren şiirler ve bunlar gibi metinler esas alınmıştır. İncelediğimiz *Mecmua*'da benzer biçimde bu öneriyi destekleyen metinler ve notlar bulunmaktadır. Klasik Türk şiirinde

tarih düşürmede kullanılan ebced hesabını bilmek, bir tür olarak tarihlerin dikkat çekici şekilde arttığı onsekizinci yüzyılda daha önemli bir hale gelmiştir. Mecmuaların şairleri yetiştiren bir kaynak olduğu varsayımını destekler nitelikte olan ebced hesabına dair notların ve listelerin mecmualarda bulunmasının bu amaca hizmet etmekte olduğu söylenenilebilir. Koncu ve Çakır'ın (2012, s. 121) ilgili makalede bir mecmuadan örnek olarak gösterdiği "Muvāfaḳāt-ı aʿdād" tablosuna çok benzeyen bir liste *Mecmua*'nın 69a sayfasında ʿAded-i Ḥarfîsi Muṭābıḳ' başlığı altında bulunmaktadır. Ebced hesabıyla ilgili *Mecmua*'da karşımıza çıkan bir diğer örnek ise 75a sayfasında bulunan ve bilinen ebced hesabından biraz daha farklı olan 'cümel-i saġīr'e göre harflerin değerlerinin verildiği ve bir örnekle gösterildiği bir not bulunmaktadır.

Mecmua'da yer alan didaktik unsurlardan bir diğeri de lugatçe denilebilecek bazı kelimelerin ve vecizelerin anlamlarını içeren notlardır. Koncu ve Çakır'ın çalışmalarında üzerinde durdukları bir diğer konu olan bu husus çalıştığımız *Mecmua*'da da görülebilmektedir. Örneğin, 9b sayfasında yer alan 280 numaralı metin dilekçe ve yazışmalarda, yazışmanın muhatabına ve yazışmanın sahibini esas alan farklı seviyelere göre hitap biçimlerini sıralamaktadır. Bu not genel bir öğretici unsur olmakla birlikte, şairler ve patronlar arasındaki yakın ilişki açısından bakıldığında bu notun şairleri yetiştirmeye yönelik bir not olduğu iddia edilebilir. 28a sayfasında 846 numaralı notta ise "ʿayn" kelimesinin kaç farklı manada kullanıldığını gösteren bir not bulunmaktadır. Klasik Türk şiirinde kullanılan edebî sanatlar açısından bir kelimenin farklı manalarda kullanılması işlevsel olduğu gibi şairin yeteneğini gösteren bir unsurdur. 57a sayfasındaki 1212 no'lu notta, Arapça bir darbımeselin Türkçe izahı ve "lisān-ı Rum" diye adlandırdığı Türkçe'de olan karşılığı verilerek sonuna yine didaktik bir üslup ile "Öylece maʿlūm oluna!" notu bırakılmıştır. 64b sayfasındaki

1298 numaralı parçada “bāstār, bāstān ve pāsuḫ” kelimelerinin anlamı verilmektedir. Devamında ise 1299 ve 1300 no’lu parçalarda Arapça ve Farsça cinas örnekleri bulunmaktadır. Koncu ve Çakır’ın makalelerinden hareket ederek, *Mecmua*’da bulunan muamma çözümleri ve muamma örneklerinin dikkat çekici şekilde çok olması, mecmuaların şairleri yetiştiren bir kaynak olduğuna dair yeni bir iddia olabilir. *Mecmua*’nın 78a sayfasında bulunan 1402 no’lu parçada kime ait olduğu belli olmayan dört beyitlik bir manzumeye yer verilmiş ve bu muammanın çözümü bütün ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Devamında ise 1403 ve 1404 numaralı muamma beyitlerinde bu muammaların çözümü için ipuçları verilmiştir. 1416 numaralı muammanın yanındaki derkenarda muhtemelen *Mecmua*’yı daha sonradan sahiplenen biri tarafından muammanın çözümü yazılmıştır.

Görüldüğü üzere *Mecmua*‘dan örneklerini verdiğimiz metinlere benzer metinlerin mecmualara dâhil edilmesinin arkasında şairleri yetiştirmek gibi bir amaç güdüldüğü düşünülebilir, fakat bu metinler aynı zamanda genel okuyucuyu muhatap alan öğretici unsurlar olarak da görülebilir. Nitekim yalnızca şair ve şiir yazmaya hevesli insanları hedef alan bu tür metinlerin yanında genel okuyucuya yönelik öğretici unsurlara bizim *Mecmua* örneğinde tespit ettiğimiz gibi diğer mecmualarda da rastlanabilmektedir. Bu tür metinlere örnek olarak, Koncu ve Çakır, (2012, s. 131) mecmualarda tespit ettikleri bazı çiçek isimlerini tanıtan beyitlere, tarihî bilgi içeren birtakım notlara ve peygamberler ve dini kitaplarla alakalı kısa bilgilere incelemelerinde işaret etmişlerdir. *Mecmua*’nın 6a sayfasında 178 numaralı metinde veba hastalarına şifa olacağına inanılan Arapça bir dua ve bu duanın hasta üzerinde nasıl uygulanacağı ayrıntılı bir şekilde anlatılmış ve bu uygulamadan fayda görüldüğünün tecrübelerle sabit olduğu ifade edilmiştir. Cebir veya hesaplamalarla ilgilenen okuru muhatap aldığı varsayılabilecek bir bilgi *Mecmua*‘nın 15b sayfasında

407 numaralı metinde bulunmaktadır. Bu notta kesirli sayıların nasıl hesaplanacağına dair kaideler mevcuttur. *Mecmua*'nın 15b sayfasında 407 numaralı notta hicri ayların kısaltmaları verilmiştir. *Mecmua*'nın tamamına baktığımız zaman, bu notu yazan mürettibin bu tür temel bir bilgiyi yeni öğrenmiş olması ve bunu bir hatırlatma notu olarak yazmış olması ihtimali uzak bir ihtimal olduğundan, bu tür bir notun genel okuyucuya öğretici bir tavırla yazıldığı düşünülebilir.

Şer'î mahkemelerde görülen dava kararlarının kaydedildiği bir belge türü olan hüccetler ilk defa Emevîler tarafından ortaya çıkmış olup, Hz. Muhammed ve dört halife döneminde rastlanmamış bir belge türü olduğu bilinmektedir (Oğuz & Akgündüz, 1998). *Mecmua*'nın 19b sayfasında 506 numaralı Arapça metnin başında "Ḥażret-i ʿAlī kerreme'llāhu teʿālā vechehū zamān-ı şerīflerinde bir adam bir adama bir mülk-ḫāne beyʿ eylediklerinde taḥrīr buyurduḳları ḥüccet-i şerīfdir." notu bulunmaktadır. Sıhhati doğal olarak tartışmalı bir mesele olan bu not, hüccetlerin tarihi konusunda yeni araştırmalara konu olabilir. *Mecmua*'nın 90b sayfasında bulunan Solak Çelebi adında birinin boşanma meselesiyle alakalı hüccet; 59a sayfasında 1230 numaralı "Mesʾele" başlıklı, hukuki bir terim olan "gabn-ı fâhiş" hakkında bir soru ve cevabı; 41a'da 983 numaralı parçada h. 1115/ m. 1703-1704 senesine ait bir hüccetin son kısımları da bu tür metinlerle ilgili kişilerin muhatap olarak alındığı metinlere örnek olarak gösterilebilir.

Mecmua'da bulunan konu bakımından çeşitlilik arz eden mensur metinler ve diğer notlar, mecmuaların geniş bir kitle tarafından tüketildiğini göstermektedir. Diğer mensur parçaların ve notların içerikleri daha önce verildiği için bu bölümde tekrar değerlendirilmemiştir.

BÖLÜM 3

MECMUA'NIN TRANSKRİPSİYONLU VE KARŞILAŞTIRMALI METNİ

3.1 Metnin hazırlanmasında takip edilen yol

1. *Mecmua*'da bulunan manzum ve mensur bütün metinlere numara verilmiş, sayfa numaraları sola dayalı bir şekilde gösterilmiştir: [1b], [30a] gibi. Yazmada boş bırakılan sayfalar dipnotta belirtilmiştir.

2. Metinde bulunan her bir beyte ve bende sıra numarası verilmiştir. Mensur metinlerde ise her satıra ayrı bir satır numarası verilmiştir.

3. Aparatlarda her beytin birinci mısraı "a", ikinci mısraı "b" harfiyle gösterilmiştir: 1a: 1. beyit a mısraı gibi. Bentlerde ise mısra sayısına göre alfabetik bir sıralama gözetilmiştir.

4. Vezinler şiir başlarında köşeli parantezlerle verilmiş, ayrıca takti çizgileri verilmemiştir. Vezinleri kusurlu olan vezni bulunamayan mısra ve beyitler dipnotlarda belirtilmiştir.

5. Metinde bulunan şiir başlıkları ve şair mahlasları metin numaralarının yanında verilmiş, başlık konulmayan fakat şiirler içinde mahlası tespit edilen şairlerin mahlasları köşeli parantezle metin başına eklenmiştir.

6. Mahlaslar küçük-büyük harflerle belirgin hale getirilmiştir: (NĀBĪ, YAḤYĀ)

7. Derkenara alınmış notlar metnin içinde gösterilmiştir.

8. *Mecmua*'da yer alan Arapça ve Farsça metinler transkribe edilmemiş ve Arap harfleriyle yazılmamıştır. Türkçe metinler arasına girmiş Arapça ve Farsça kısımlar |Ar.| |Far.| şeklinde ifade edilmiş, tamamıyla Arapça ve Farsça olan metinlerin ise yalnızca başlıkları verilmiş, içerikleri dipnotlarda gösterilmiştir.

9. *Mecmua*'daki metinlerin yayımlanmış veya yayımlanmamış çalışmalarla karşılaştırılması yapılırken aparat gösteriminde M. Fatih Köksal'ın makalesindeki önerilere uyulmaya çalışılmıştır. bkz. (Köksal, 2017)

10. Karşılaştırma yapılan çalışmaların kısa künyeleri aparat sonlarında verilmiştir. Eserlerin ayrıntılı künyeleri tezin kaynakça kısmında verilmiştir.

11. Karşılaştırma yapılırken, anlam ve vezin esas alınmış; *Mecmua* içinde bulunan nüsha farkı anlam ve vezni bozmuyorsa *Mecmua*'daki fark metne alınmış, yayımlan(ma)mış çalışmadaki fark aparatta gösterilmiştir. Aksi durumda ise, yayımlan(ma)mış çalışmalardaki fark metne dâhil edilmiş, *Mecmua*'daki fark aparatta gösterilmiştir.

12. *Mecmua*'da yer alan şiirlerin beyit sıralamasında *Mecmua*'daki sıralama esas alınmış, farklar ve takdim-tehirler aparatta gösterilmiştir: (1): (3) D. = *Mecmua*'da 1. sırada yer alan beyit ilgili divanda 3. sıradadır gibi.

13. Karşılaştırma aşamasında ilgili çalışmada veya *Mecmua*'da yer almayan kelime veya kelime gruplarını belirtmek için -Ç, -D, -M gibi ifadeler kullanılmıştır.

14. Metinde bulunan hatalar metin tamiri çerçevesinde giderilmiş ve bu öneriler köşeli parantezle gösterilmiştir. *Mecmua*'dan kaynaklı okunamayan ibareler (…) şeklinde, okunduğu halde anlamlandırılamayan veya şüphe duyulan yerler ise ⁞kelime⁞ şeklinde gösterilmiştir. Yazmada müstensih tarafından eksik bırakılmış ve tamiri mümkün olmayan yerler ise (___) şeklinde belirtilmiştir.

15. Yazmada Arap harflerinde unutulan veya fazladan konulan noktalar, transkripsiyonda düzeltilmiş, ayrıca dipnotlarla gösterilmemiştir.

16. Mensur metinlerde nokta, virgül, noktalı virgül gibi cümle sonlarını ve aralarını belirten noktalama işaretleri kullanılmıştır.

17. Onsekizinci yy.da tertip edildiğini düşündüğümüz *Mecmua*'da, kime ait olduğu belli olmayan veya yayımlan(ma)mış çalışmalarda tespit edemediğimiz şair ve yazarlara ait şiirler onsekizinci yy. dil özelliklerine göre yazılmış, özellikle eklerin yazımında Yavuz Kartallıoğlu'nun makalesi esas alınmıştır. bkz. (Kartallıoğlu, 2008) Yayımlan(ma)mış çalışmalarla karşılaştırması yapılan metinlerde ise ilgili nâşirin esas aldığı dil özelliklerine riayet edilmiştir.

18. Transkripsiyonlu metinde Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi transkripsiyon sistemine uyulmuştur.

19. Arapça ve Farsça tamlamalarda, ön ve son eklerde İsmail Ünver'in önerileri esas alınmıştır. bkz. (Ünver İ. , 1993)

20. Farsça kelimelerde bulunan vav-ı madule'ler ˇ işareti ile gösterilmiştir.

20. Farsça kelimelerde bulunan vav-ı mechuleler kısa ünlülerde yazılmıştır.

21. Bazı kelime sonlarındaki elif-i maksûreler ye harfi ile yazıldığında ī harfi ile, elif harfi ile yazıldığında ā harfi ile gösterilmiştir.

22. Vezne göre kısa okunması gereken ünlülerde uzunluk ifadesi belirtilmiş, aynı şekilde uzun okunması gereken ünlüler de uzatılmamıştır.

23. Aynı kelimelerde c/ç, b/p gibi farklı kullanımlarda tek bir imla esas alınmış; bütün metinde korunmuştur: pençe, gonce gibi.

24. Özel adların baş harfi büyük olarak yazılmıştır.

25. Muzaaf kelimeler mısra içinde vezne göre bazen çift ünsüzle bazen tek ünsüzle yazılmıştır: Ḥaḳḳ, Ḥaḳ gibi.

26. Çekim eklerinin yazımında büyük ünlü uyumuna riayet edilmiştir.

27. "i" harfi ile başlayan ekler ve bağlaçlar, vezin gereği açık okunması gereken durumlarda ayrı şekilde yazılırken (ile, ise, idi, imiş gibi), kapalı okunması gereken

durumlarda metinde ise (-yle, -yse, -ydi, -ymiş gibi) ye harfi ile yazılarak önceki kelimelere bitiştirilmiştir.

28. Ünsüz benzeşmesi kuralına uyulmamış, kelimelerin yazmadaki şekli esas alınmıştır.

29. āftāb/āfitāb, āşnā/āşinā gibi kelimelerde ses türemeleri gösterilmiştir.

30. Metinde kapalı e kullanılmamış, bu tür seslerde i sesi tercih edilmiştir: gice, dimek, yimek gibi.

31. Metinde okunamayan veya şüpheli kısımlar, *Mecmua*'nın tıpkıbasımı çalışma sonunda verildiği için, metnin içine küçük resimlerle iliştirilmemiştir.

32. *Mecmua*'da üzeri çizilen kısımlar okunabilir halde ise metne dâhil edilmiş; okunamayacak derecede karalanmış ise dikkate alınmamıştır.

33. Yayımlan(ma)mış eserlerde tespit edilen ve *Mecmua*'yla karşılaştırılan şiirler, okuyucuya kolaylık sağlaması amacıyla blok alıntı şeklinde gösterilmiştir.

3.2 Metnin işaretler sistemi

Tablo 9. Transkripsiyon tablosu

Arap Alfabesi	Transkripsiyon Alfabesi	Arap Alfabesi	Transkripsiyon Alfabesi
أ ء	a, e, ʾ, ā, A, E,	ش	ş, Ş
آ	ā, Ā	ص	ṣ, Ṣ
ب	b, B	ض	ż, Ż, ḍ, Ḍ
پ	p, P	ط	ṭ, Ṭ
ت	t, T	ظ	ẓ, Ẓ
ث	s̲, S̲	ع	ʿ
ج	c, C	غ	ġ, Ġ
چ	ç, Ç	ف	f, F
ح	ḥ, Ḥ	ق	ḳ, Ḳ
خ	ḫ, Ḫ	ك	k, K, g, G, ñ, y
د	d, D	ل	l, L
ذ	z̲, Z̲	م	m, M
ر	r, R	ن	n, N
ز	z, Z	و	v, V, o, ö, u, ū, ü, i, ı
ژ	j, J	ه	h, H, a, e
س	s, S	ى	y, ı, i, ī, u, ü

Tablo 10. Özel işaretler tablosu

Özel İşaret	Açıklama
( )	Müstensih tarafından metne yapılan eklemeler, açıklamalar, notlar
[ ]	Metin tamirleri veya metin dışı unsurlar (vezin, sayfa no. gibi)
⟨ ⟩	Metin içinden vezin veya anlam gereği çıkarılması gereken unsurlar
⁞ ⁞	Okunuşundan emin olunmayan, anlamlandırılamayan unsurlar
…	Yazmadan kaynaklı okunamayan unsurlar
___	Müstensih tarafından eksik bırakılan yerler
‖	Bir sonraki mısraa geçiş
∝	Müstensihin bazı metinlerde başlık yerine kullandığı işaret

3.3 Transkripsiyonlu ve karşılaştırmalı metin

[1b] 1.[1] Ṣāʾib

2.[2] Ve lehu [Ṣāʾib]

3.[3] Faṣīḥ

4.[4] Ṭālib-i Āmulī

5.[5] Nābī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Ḥaḳīr görme metāʿ-ı günāhı ey NĀBĪ
Revācgāhı anuñ Kaʿbe-i mükerremedür

6.[6] Ve lehu [Nābī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

7.[7] Ve lehu Ḳıṭʿa [Nābī] [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Kim ki İstanbul içre tevbe idip || İçmezem dirse bir daḫı ṣahbā

2. İʿtimād eylemeñ sözine anıñ || Ġalaṭa iḥtimāli var zīrā

8.[8] Ẓahīr-i Fāryābī

9.[9] Ṣenāʾī

10.[10] Nābī [Aḫreb]

1. NĀBĪ eṣer-nümā degil ezhārı || Ārāyiş iden ṣaḥīfe-i imkāna

2. Göndermede zīr-i ḫakden tāze çiçek || Yārān-ı selef bunda ḳalan yārāna

11.[11] Nābī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Ḫaṭṭ-ı ruḫuñ ki ʿārıż-ı terden ẓuhūr ider
Bir fitnedür ki devr-i ḳamerden ẓuhūr ider

---

[1] Far. Ṣāʾib mahlaslı bir şaire ait bir beyit.
[2] Far. Ṣāʾib mahlaslı bir şaire ait bir beyit.
[3] Far. Faṣīḥ mahlaslı bir şaire ait bir beyit.
[4] Far. Ṭālib-i Āmulī'ye ait bir beyit.
[5] G.225/5: (b) mükerremedür: mükerremdür M. (Bilkan, 1993)
[6] Mf.68: D. (Bilkan, 1993)
[7] -D. (Bilkan, 1993)
[8] Far. Ẓahīr-i Fāryābī'ye ait bir beyit.
[9] Far. Ṣenāʾī mahlaslı bir şaire ait bir beyit.
[10] -D. (Bilkan, 1993)
[11] G.89/1,2: (1a) Ḫaṭṭ-ı ruḫuñ ki ʿārıż: Ḫaṭṭuñ ki gerd-i çihre D. (Bilkan, 1993)

2. Gördüm elinde ḫançer-i ʿüryānın ol mehüñ
Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

12. Naẓīre-i Ḫān-ı ʿĀlī Şān [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Bu ḳanlı ṣu ki dīde-i terden ẓuhūr ider

Bir çeşmedir ki dāġ-ı cigerden ẓuhūr ider

13[12]. Naẓīre-i ʿIṭrī Çelebi [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Yāḳūt-ı eşk ki dīde-i terden ẓuhūr ider

Her damla belki kān-ı cigerden ẓuhūr ider

14.[13] Faṣīḥ [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Naẓar mı itdi iṣābet o çeşm-i bīmāra
Ki renciş-i remed āzürde eylemiş cānā
2. Bu demde ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳāndan it perhīz
Ḥaẕer ki ʿayn-ı żarardır bu ʿillete ṣahbā

15.[14] Güftī

16.[15] Müfred

17.[16] ∝

Ey pādişāh ṣubḥ u şām telḫ oldu her bār meclisim

Zemher her dem tuʿmemiz iḥsān olunsa her nefes

18. [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṭuʿmemiz zehr idi evvel şimdi oldu tiryāk

Ḫamr-ı gülden eyledi eczā-yı zaḫmımı[zı] çāk

[2a] 19.[17] Cāmī rāst

20.[18] ∝

---

[12] (b) kān-ı: ḫūn-ı M1.
[13] Kt.1: D. (Çıpan, 1991)
[14] Far. Güftī'ye ait eksik bir mısra.
[15] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[16] Vezin bulunamadı.
[17] Far. Cāmī'ye ait bir beyit.
[18] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

21.[19] Ḥāfıẓ

22.[20] Vālī fermāyed [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Bulunmaz ise mey-i leb-i cānān içiñ ʿaraḳ
ʿĪş eyleñ ehl-i diller ile keyfe mā-ittefaḳ

23. Li-Vāhid [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Dilā bülbül ṣanırdım ben hemān gülşende dil-dāde

Belā bu gülleriñ ruḫsārına şeb-nem de üftāde

24.[21] [Fużūlī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Her kimüñ var ise ẕātında şerāretden eṣer
Iṣṭılāḥāt-ı ʿulūm ile Müselmān olmaz
2. Ger ḳara ṭaşı ḳızıl ḳan ile rengīn itseñ
Ṭabʿ taġyīr olur laʿl-i Bedeḫşān olmaz
3. Eyleseñ ṭūṭīye taʿlīm-i edā-yı kelimāt
Sözi insān olur ammā özi insān olmaz

25.[22] ∝

26.[23] Şevḳī el-merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Mey-ḫˇārenüñ duʿāsı n'ola müstecāb ise
Her dem ḳadeḥ duʿāsın oḳır pīr-i meykede

27. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Elimde al ṭūṭīveş mini gördü didi ṣūfī

Be bu kendi ayaġıyla ele gelmiş şikār ancaḳ

28.[24] [Şevḳī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Āṣūblar ḳoparsa lebüñden n'ola ḫaṭuñ
Şimdi mi oldı bāde-i nāb üzre ʿarbede

29.[25] ∝

---

[19] Far. Ḥāfıẓ'a ait bir beyit.
[20] Ç. Vezin aksıyor.
(a) Bulunmaz ise: Bulınmasa Ç, (b) eyleñ: eyle Ç. (Koncu, 1998, s. 35)
[21] Mk.13/1,2,3: [Fużūlī]: İbni Kemāl M, (1a) şerāretden eṣer: şerāret küfri D, (2a) ṭaşı: daşı D, (2b) Ṭabʿ: Ṭabʿa D, olur: virüb D, (3b) Sözi: Nuṭḳı D. (Akyüz, Beken, Yüksel, & Cunbur, 1958)
[22] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[23] G.190/2: (a) müstecāb ise: olsa müstecāb D. (Yakar, 2010)
[24] G.190/3: (b) n'ola ḫaṭuñ: ḫaṭuñ n'ola D. (Yakar, 2010)
[25] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.

30.[26] ∝

31.[27] ∝

32.[28] Lā edrī

33. Derūnī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Gösterse n'ola ḫalḳa benān ile beni yār

Āşüftesiyim bunca zamāndır ki ben anıñ

34. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Müşelleş ṣoḥbeti keşret gerekmez || Ola maḥbūb şānī cām şāliş

35. Li-Vāḥid [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Baḳma yā Rab siyāh defterime || Anı yaḳ āteşe benim yerime

36.[29] ∝

37.[30] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Ders-i ʿaşḳuñ müşkilin YAḤYĀ nice ḥall eylesün
Söyleyenler kendisin bilmez bilenler söylemez

38.[31] Ḥāletī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Bildürür mestāne-i cām-ı ġurūruñ ḥaddini
Devlet-i dehrüñ anuñçün māʾiliz idbārına

39. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Firāḳ-ı yāra ṣabr itmekden özge || Benim yanımda aṣlā bir hüner yoḳ

40.[32] Ẓuhūrī der-ḥaḳḳ-ı Pīr Veysī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. VEYSĪ-i siḥr-āferīn kim itdi bu teʾlīf ile
Ṣāḥibü'l-miʿrāc faḫrü'n-nāsa ḳaṣd-ı intisāb
2. Oldı bir gülzār-ı pür-ezhār-ı maʿnā ser-te-ser
Gül-fürūşān-ı meʿānī bundan olsun ḥiṣṣe-yāb

[26] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[27] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[28] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[29] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[30] G.135/5: D. (Kavruk, 2001)
[31] G.733/2: D. (Kaya B. A., 1996)
[32] Kt.2: (1b) miʿrāc: miʿrāc-ı D. (Kahraman, 2002)

41. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bir nihāl-i tāzedir ḳaddiñ seniñ ey serv-i nāz

Şīvelerdir mīvesi eksik degildir ḳış u yaz

[2b] 42.[33] Bāḳī el-merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Cānān odur ki meyl ide anı görince cān
Esbāb-ı ḥüsni ḫūb ola ammā be-şarṭ-ı ān

43.[34] ʿĀlī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Gider nev-reste dil-berlerle seyr-i bāġa cānānum
Bir iki ġoncesüz ḳopmaz yirinden verd-i ḫandānum

44. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Öldüm baña bir būse didim didi gel işte

Vardım ileri didi ki bir daḫı gül işte

45. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bāb-ı luṭfuñda aşılsa n’ola dil ḳındīlveş

Himmetiñ yaġıyla rūşendir çerāġ-ı devletim

46. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṭāḳatim yoḳ rū-be-rū ʿarż eyleyem aḥvālimi

Dostum luṭf eyleyip nāmımdan añla ḥālimi

47. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Nice taḥrīr ideyin ḥālini derd-i eleminñ

Baġrı yufḳa kāġıdıñ gözleri yaşlı ḳalemiñ

48. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

İtmez kerīm olanlar bāb-ı recāyı mesdūd

Ḳılmaz raḥīm olanlar ehl-i niyāzı merdūd

[33] G.362/1: D. (Küçük, 1994)
[34] G.940/1: D. (Aksoyak, 2006)

49. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yār ẓālim ʿaşḳ ḳātil ṣabr ise emr-i muḥāl

Vādī-i ḥayretde ḳaldım āh kim Mecnūn miṣāl

50. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Dāne dāne ol ʿaraḳlar ṭurre-i pür-tābda

Ḳaṭre ḳaṭre jālelerdir sünbül-i sīr-ābda

51. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Laʿliñe teslīm ider cān borcun inkār itmezin

İtmesin ġamzeñ teḳāżī çekmesin medyūnluġum

52.[35] Uṣūlī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Taṣvīr-i ġayra ḳılma maḥal ḳalb-i aḳdesi
Aṣnāma mesken eyleme Beytü'l-Muḳaddes'i

53.[36] Emrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Bir hilāli iki rūyınūñ arasına alur
Necm-i eşkümle gözetsem o meh-i tābāna

54. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Gördügümce ʿanberīn zülfü ruḫ-ı dil-dārda

Mār-ı müşk-efşān bitipdir ṣanırım gülzārda

55. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ol iki maḫmūr gözler ʿārıż-ı dil-dārda

İki nergisdir ki bitmiş gūşe-i gülzārda

56. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Gül-gün ḳabāsı ol ṣanemiñ ṣanki lāledir

Cism-i laṭīfi lāle-i ḥamrāda jāledir

[35] G.137/1: D. (İsen, 1988)
[36] G.462/2: (a) rūyınūñ: pervīnüñ D, (b) gözetsem: görinsem D. (Saraç, 2002)

57. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Hīç ola mı cān u dil elden ḳoya dāmānıñı

Ey boyu servim bu gice gördüler iḥsānıñı

58. Ḳıṭʿa [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Ey ḫayāl-i ruḫ-ı dil-dār meded ḳanda idiñ

Saña müştāḳ idi çeşm-i nigerān ḫoş geldiñ

2. Ey ġubār-ı ḳadem-i āṣaf-ı yektāña seniñ

İntiẓārıñda idi dīde-i cān ḫoş geldiñ

59.[37] [Şeyḫü'l-İslām] Yaḥyā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Çeşm-i ḫūnīnüm ḫayālüñ şāhını iʿzāz ider
Her gelişde bir ḳumāş-ı sürḫ pāy-endāz ider

60.[38] ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Baña dirsiñ böyle kendiñ mübtelā göstermesin

İḫtiyār eldeyse ḥüsnüñ dil-rübā göstermesin

61.[39] Mışrāʿ-ı Bahāʾī merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Bisyār olan güherse de bī-iʿtibār olur

62. ∝ [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Her ne kim var ise ṣaġīr ü kebīr || Cümlesine duʿā s̱enā bir bir

63. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ṭā-be-key ʿāşıḳ-ı zāra bu ḳadar cevr ü sitem

Senden ey şūḫ-ı cefā-cū kime feryād idelim

64. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Eger efsūn-ı ecel bağlamaz ise dehenim

Cān virirken lebiñiñ ẕikri ola her süḫanım

---

[37] G.66/1: D. (Kavruk, 2001)
[38] (b) eldeyse: elde ise M1.
[39] G.10/7b: bī-iʿtibār olur: bī-iʿtibārdur D. (Uludağ, 1992)

65. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Görünen sāḳī ḥabāb-ı mey degil peymānede

Gözleri ḳaldı Cem'iñ cām-ı şarāb-ı nābda

66. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Bir midir pençe-i ḫurşīd ile hīç ol meh-rū

Sen de inṣāf idip ey çarḫ eliñ[i] gögsüñe ḳo

67. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Cūyda ey yüzü gül ṣanma görünen gird-āb

Reşk-i rūyuñla göbek borusuna uġradı āb

68. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bāde nūş itsek diyü teklīf itdim yāra ben

Görelim didi gülüp nāz ile ol şīrīn-[süḫan]

69. ∝ [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Neler çeker güzelim nerd-bān-ı ʿaşḳıñda

Çıḳınca ḳaṣr-ı viṣāle ḳadem ḳadem ʿāşıḳ

70. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Görüp aġyārını fi'l-ḥāl elimi gögsüme urdum

Degil taʿẕīm içün ḫançerleri zaḫmın nihān itdim

71.[40] ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Serv ḳaddiñdir çınārı inletir gülşende pest

Bu meṯel meşhūrdur kim *dest-ber-bālā-yı dest*

72. İcābet-i Teẕkere-i Daʿvet [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Eylemişsiz bu bendeyi daʿvet || Yüzümüz üzre idelim ḫıdmet

[40] Çv: "El elden üstündür."

73.[41] Mıṣrāʿ

Şöyle ögretdi giryeye ey nūr-ı baṣar

[3a] 74. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Rāh-ı istiġnāda ol rindī ḫarābātīleriz

Mest olup ʿālem yıḳılsa bozmazız reftārımız

75. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Nişān-ı tīr-i ʿaşḳ olmaḳ dilerdim saña dūş oldum

Ne deñli zaḫm ursañ müsteḥaḳım istedim buldum

76. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Bir gün gele mesrūr ola bu ḳalb-i ḥazīnim

Şādīlıġa tebdīl ola feryād u enīnim

77.[42] [Ṣābit] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Zerd olsa n'ola ḳaşlaruñ ey ruḫları gül-gūn
Ser-levḥleri Muṣḥaf'uñ ekṣer olur altun

78.[43] Kemāl Paşa-zāde [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Ḳaçan ʿālī maḳāma irse ednā || Ḳulaġı ṣaġır olur gözi aʿmā

2. Unudur göz göre yār-ı ḳadīmi || Olur belki aña buġż-ı ʿaẕīmi

79.[44] [Kemāl Paşa-zāde] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Ḳaçan ikrām-ı ʿizzet görse cāhil || Hemān eyler ziyāde ʿucb u kibrin

2. Velī ehl-i kemāl-i pāk-meşreb || Ḳomaz sulṭān olursa meyl-i mihrin

80.[45] Sürūrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Çeşm-i pür-ḫūnumda ḫālüñ ʿaksi ey rūḥ-ı revān
Müşke beñzer kim ḳızıl vālāda eylerler nihān

---

[41] Vezni bulunamamıştır.
[42] Mf.62: [Ṣābit]: Vecdī M, (b) Ser-levḥleri: Ser-sūreleri D. (Karacan, 1991)
[43] -D. (Demirel M. , 1996)
[44] -D. (Demirel M. , 1996)
[45] G.353/1: (a) rūḥ-ı revān: ārām-ı cān D, (b) Müşge: Miske D. (Ünver N. , 2010)

81. Maṭlaʿ-ı Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bāġa gel cānā naẓar ḳıl ṭāvusuñ cevlānına

Döndü şol mirʾātı çoḳ āyīneci dükkānına

82. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Dime sen dönmedi maḳṣūd u murād üzre felek

Çıḳmasın dāʾireden üstüñe uġrar dönerek

83.[46] Ḳıṭʿa-i el-merḥūm Kemāl Paşa-zāde [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Dirhemi ṣarf eyle girdikçe ele || Olmaya tā cemʿi ġayr-ı munṣarif

2. Anıñ içün cemʿ ider anı baḫīl || Kem olur cemʿ olucaḳ lā-yunṣarif

84. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Bādeniñ vardır ḫumārı ʿālem-i ʿaşḳıñ ġamı

Her ṣafānıñ bir ġamı var her ġamın bir ʿālemi

2. Ḫāki miḥnet ābı girye bādı āh u nār-ı ʿaşḳ

Dest-i ḳudret böyle taḫmīr itdi cism-i ād[em]i

85.[47] Nevʿī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Ne ḳara ḳullıġuñ olsa efendi baş üzere
Ḳalem miṣāl dilerseñ beni kitābete kes

86. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Bu şeb sūz-ı derūnumla çerāġ-ı māhı yandırdım

Seḥer āh u fiġānımla uyurdu mihr uyandırdım

87. Maṭlaʿ-ı Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Lāle laʿlīn tāc urunmuş geldi şāhīler gibi

Sūsen anıñçün çeker tīġın sipāhīler gibi

[46] -D. (Demirel M. , 1996)
[47] G.196/4: D. (Tulum & Tanyeri, 1977)

88. Maṭlaʿ-ı Lā [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Bīmārım ey ecel bu gice bekle yanım al

Rūz-ı firāḳ-ı dil-beri gösterme cānım al

89. Saʿdī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

ʿĀleme ṭoldu meserret līk ben şād olmadım

Āh kim ben bende bend-i ġamdan āzād olmadım

90. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Yolda görmezlenip eyler yüzü eflāke naẓar

Gitdi ol serv-i revān eylemedi ḫāke naẓar

91.∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Çoḳ oldu ṣıḳletim Ḥaḳ şāhidimdir ben daḫı bezdim

Eḥibbāya pey-ender-pey bu güne ṣıḳlet itmekden

92. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Geldi ḫaṭṭım diyü dil-ber ḳatı maḥzūn olmuş

Sebeb-i ʿazli anıñ ḫaṭṭ-ı hümāyūn olmuş

93. Ẓarīf [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Baḳdıġımca ruḫ-ı pür-tābuña ʿārım ḳalmaz

Seni gördükçe gözüm nūru ḳarārım ḳalmaz

94.[48] ʿİzzetī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Sīnemde ḥırz-ı cān gibi ṣaḳlarsa dil n'ola
Her dāġ-ı tāze bir güzelüñ yādigārıdur

95. Maṭlaʿ-ı Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Bu meclisde ḳadeḥ mey mey ḳadeḥdir

Bu birlikde ferāḥ ġam ġam ferāḥdır

[48] G.30/4: (a) ḥırz-ı: Ḥıżr-ı D. (Çağlı, 1990)

96. Maṭlaʿ-ı Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Sever yārı gören evvel görişte || İnanmazdıñ dilā sen de gör işte

97.[49] Cemālī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Bikr-i mażmūn ki bugün mülk-i süḫandan yegdir

Gerçi kim beslemedir ṭoġmuş oġuldan yegdir

98. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Kesb-i sīm itsin diger ḫaṭ gelmeden dil-berlere

Ḫaṭ gelicek ḫarc-ı sīm itmek gerek dil-berlere

99. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Dime cānā yine aġyār ile ṣoḥbet itme

Seni sevsin dir iseñ aña naṣīḥat itme

100. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Yine bir ḳaşı hilā[li]ñ sitemi çarḫ gibi

Ḳaddimi ḳıldı kemer ṭāḳatimi eyledi ṭāḳ

101. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳıldı ser-gerdān beni bir sīm-sāʿid sīm-keş

Kim yaraşır iki çarḫ olsa aña ay u güneş

[3b] ([1] Dīvān-ı Güftī'de ḥurūfāt üzre taḥrīr olunan ġazeliyyāt nāḳıṣ olmaġ ile birāderimiz Ġalaṭalı Muṣṭafā [2] Aġa'da merḥūmuñ dīvānı bulunup istinsāḫ içün alıp ṣoñradan taḥrīr itdigimiz ġazeliyyātdır.)

102.[50] [Güftī] Ḥarfü Elif [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. [N'ola itse o mest-i nāz nūş-ı cāma istiġnā
Leb-i rengīni eyler bāde-i gül-fāma istiġnā]
2. ʿAceb mi sīne-çāk-i ḥayret olsa māh-ı nev dāʾim
Ḫam-ı ebrūsı eyler ḫançer-i Behrām'a istiġnā
3. Ne şeb kim ḫane-i aġyāra şemʿ-i meclis-ārādur
Revādur itse ʿāşıḳ dil-ber-i ḫod-kāma istiġnā

[49] -D. (Derdiyok, 1994)
[50] G.15: (1): -M, (4a) ḫāk-pāy-i: ḫākipāyi D. (Yılmaz K. , 1983)

4. Ne deñlü rūy-māl-i ḫāk-pāy-i iʿtiẕār olsa
Yine ehl-i dil eyler çarḫ-ı nā-fercāma istiġnā
5. Hemān ser-rişte-i ʿöẕr ü niyāzı ḳoyma destüñden
Düşer ey GÜFTĪ ol meh-pāre-i eyyāma istiġnā

103.[51] [Güftī] Ḥarfü'ş-şā [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Bu sūz-ı ʿaşḳa o āteş-ʿiẕār olur bāʿiş
Bu ārzūya dil-i bī-ḳarār olur bāʿiş
2. Olur mı fitnede āsūde devr-i çeşminde
Egerçi fitneye ol ġamze-kār olur bāʿiş
3. Göñül muḳayyed-i dām-ı taʿalluḳ olsa n'ola
Şikenc-i kākül-i ʿanber-nişār olur bāʿiş
4. Şikeste olmasına cām-ı bezm-i ʿişretimüñ
Hücūm-ı seng-i ġam-ı rūzgār olur bāʿiş
5. Olursa GÜFTĪ perīşān-edā-yı ʿaşḳ n'ola
Hevā-yı silsile-i zülf-i yār olur bāʿiş

104.[52] [Güftī] Ḥarfü'l-ḫā [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Hecrüñ hemīşe ey lebi āb-ı zülāl telḫ
Oldı meẕāḳ-ı ʿāşıḳa ḳand-i viṣāl telḫ
2. ʿUşşāḳı telḫ-kām ider ol ḫışm u kīneler
Olsa n'ola meẕāḳ-ı dil-i bī-mecāl telḫ
3. Şīrīn-meẕāḳ-ı şehd-i viṣālüñ olur raḳīb
Ammā gülū-yı ʿāşıḳ-ı āşüfte-ḥāl telḫ
4. Cān ārzū-yı fikr-i dehānuñla maḥv olur
Olmaz mı öyle fikr-i ḫayāl-i muḥāl telḫ
5. GÜFTĪ bu naẓm-ı şūḫ u belāġat-şiʿār ile
Olsa ʿaceb mi ger dil-i ehl-i maḳāl telḫ

105.[53] [Güftī] Ḥarfü'l-ḫā [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Dil-i ḫarāb heves-perver-i hevā-yı ḳadeḥ
Lebüñ ḫayāli ile oldı mübtelā-yı ḳadeḥ
2. Ḫumār-ı ḫurde-i ʿaşḳuñ hevā-yı laʿlüñ ile
İder żamīme-i evrādını duʿā-yı ḳadeḥ
3. Bisāṭ-ı meclis-i deryā-keşān-ı ʿaşḳuñda
Olur mı her dil-i ālüfte āşinā-yı ḳadeḥ
4. İderdi cilve-i mestāne rūḥ-ı bāde-keşān
İdeydi pīr-i muġān neşrü'ṣ-ṣalā-yı ḳadeḥ
5. Olaydı tāb-ı ruḫı GÜFTĪ gāhī ʿaks-efgen
Olurdı ṭaʿne-i mihr-i felek żiyā-yı ḳadeḥ

106.[54] [Güftī] Ḥarfü'd-dāl [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Olur mı cevr ile dil vaṣl-ı yārdan nevmīd
Ki ġamzesiyle tesellī virür o yār-ı ferīd

[51] G.33: D. (Yılmaz K. , 1983)
[52] G.43: D. (Yılmaz K. , 1983)
[53] G.40: D. (Yılmaz K. , 1983)
[54] G.46: (1b) tesellī: tecellī D, (4a) Görünce: Görine D, (4b) ʿaşḳı ger: ʿaşḳuñı D. (Yılmaz K. , 1983)

2. Medīḥ-i ḥüsnin o şūḫuñ debīr-i endīşe
ʿAceb mi eylese ʿarş-ı ḫayāle ger tesvīd
3. Nesīm-i ṣubḥ getürdi şemīm-i gīsūsın
Zihī berīd-i meserret-resān u feyż-i nüvīd
4. Görünce revnaḳ-ı ṭuġrā-yı ebruvānuñı māh
Revādur eylese yerlīġ-i ʿaşḳuñı tecdīd
5. Olursa GÜFTĪ n'ola zīb-i gūş-vāre-i ʿaşḳ
Keşīde silk-i beyāna bu naẓm-ı mervārīd

107. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Bāġ-ı ʿālemde ben ol köhne aġacım ⁞gögeren⁞

Ki niçe sencileyin tāze yemişler gördüm

108.[55] Feyżī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Nice bir elde mey-i sürḫ ile sāġar ṭutalım
Aḳ gül gibi ʿaraḳ nūş idelüm ter ṭutalım

109.[56] [Gedizli Ḳabūlī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Var mı bir ʿāşıḳ derūnında ġamuñla dāġı yoḳ

Dostum erbāb-ı ʿışḳıñ içlerinde ṣaġı yoḳ

110.[57] Ve lehu [Gedizli Ḳabūlī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Sāḳī-i bezm-i ṣafā derd ehline sāġar ṣunar
Pāyumuz virmez bize gelse ḳadeḥ ayaḳ ṭolar

111.

Ḥisāb olunduḳda burcum Ḳavs yıldızım Müşterī

[4a] 112.[58] Vecdī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Ṣaḳla sīneñde göñül nāvek-i müjgānı ucın
Etme pür-jeng nem-i eşk ile peykānı ucın
2. ʿUḳde-i derdimi ḥall etmedi dest-i keremi
Çoḳ görür bendesine nāḫun-ı iḥsānı ucın
3. Kimsenüñ destine ser-rişte-i şekvā mı verür
Kime gösterdi daḫı zülf-i perīşānı ucın
4. Berzede dāmen-i nāz olmış ol āfet ʿacabā
Ser-i mūya nice bend eyledi dāmānı ucın
5. Ṭoḳınurdı saña ey sīne-i sūzān ammā
Nār-ı dilden ṣaḳınur ḫançer-i bürrānı ucın
6. Dest-i ḥasretle ulaşdırdı dil-i dīvāne
Gūşe-i dāmenine çāk-ı girībānı ucın

[55] Ç. (Sungurhan, 2017, s. 690)
[56] -D. [Gedizli Ḳabūlī]: Ḳabūlī-i Sīrūzī M. (Erdoğan, 2008)
[57] G.64/1: (a) derd: ʿışḳ D. (Erdoğan, 2008)
[58] G.51: (3b) daḫı: ruḫı D. (Yanmaz, 1995)

7. Nüsḫa-bendān-ı maʿārif bulamaz VECDĪ'nüñ
Tār-ı şīrāze-i mecmūʿa-i ʿirfānı ucın

113. Ser-nāme-i Mektūb

Bahār-ı ḥadīḳa-i luṭf u kerem vü medār-ı esrār-ı faż̧l u himem

114.[59] Nāʾilī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Se-rūze devlet-i iḳbāl-i çarḫa olma dil-beste
Bu bir vefḳ-i müs̱elles̱dür niçe bāzūya baġlanmış

115. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Yazmış debīr-i ḥikmet-i Ḥaḳ ṣafḥa-i gile

Bülbül dem-ā-dem aġlaya her bār gül güle

116. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Mektūb-ı daʿvet ile uçurdum kebūteri

Şāhīn baḳışlı yārim umarım oḳuya gele

117.[60] Ẓarīf [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Gelsin ḫırāma söyleyiñ ol serv-ḳāmete

Şāyed helāk olam [ḳala ḥasret] ḳıyāmete

118. Lā edrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Sendedir sende göñül gerçi güzeller çoḳdur

Hīç benim ġayra göñül virmege göñlüm yoḳdur

119.[61] Cennet Efendi [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Yaʿḳūb-ı dil itse n'ola her demde teʾessüf
Dīdār-ı ʿazīz eylemege başladı Yūsuf

120.[62] Veysī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Ḫalḳa-i çeşmimi ṣayyād-ı ezel ideli dām
Ḫūblardan seni ṭutdı gözüm ey kebg-i ḫırām

[59] G.182/2: D. (İpekten, 1970)
[60] (b) [ḳala ḥasret]: ḥasret ḳala M.
[61] Mt.26: (a) demde: laḥẓa D. (Aydın, 2003)
[62] Mf.13: D. (Toska, 1985)

121. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Çün Ḫudāvend seni itdi çerāġ-ı ʿālem

Ne var ey kān-ı kerem sen de çerāġ eyle beni

122. Lā edrī (151) [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Duḫān içdikçe ol nāzende şūḫ-ı nev-resim gūyā

Derūn-ı ġonceden bir sünbül-i zībā olur peydā

123.[63] Ḥāletī (152) [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Teni semen ṣaçı sünbül ruḫı gül-i raʿnā
Olur mı bundan öte hīç tenāsüb-i aʿżā

124. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Uġramış ḫāne-i vīrānıma dün ḫışm ile yār

Yine uġradığını bildi o demde dil-i zār

125. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gice teşrīfiñi vaʿd eylemişsin ṣoḥbet-i ġayra

Yürü var ey cüvān-ı mest-i bezm-ārā-yı ser-keş var

126. Reʾfetī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ṣaḳın iẓhār-ı āh u giryeden ey murġ-ı dil-pāre

Buluṭdan nem ḳapar gül-berg ṭıbḳı ġonceden terdi

127.[64] Sırrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Reng-i rū olsa eger māhda ey ġonce dehen

Beñzedirdim ruḫ-ı rengīniñe mehmā-emken

128.[65] Manṭıḳī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Naṣīḥat eylemek lāzım degül ʿuṣṣāḳa ey nāṣıḥ
Eger sen ʿālim iseñ biz süḫan-sencīdeyüz senden

[63] G.15/1: (a) ṣaçı sünbül: lebi ġonçe D. (Kaya B. A., 1996)
[64] -D. (Açıl, 2005), (Cansever, 2005), (Kazan, 2003)
[65] G.22/4: (a) eylemek lāzım degül ʿuṣṣāḳa ey nāsiḥ: eyleme ʿaşḳ ehline lāzım degül vāʿiz D. (Kaya B. , 1991)

129. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Düzd-i ġam var mı ola diyü ḥişār-ı tende

Ḳola bindi bu gice yine emīrāne ḳadeḥ

130.[66] Ümīdī [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Ter düşer dūd-ı āh-ı ʿāşıḳdan || Yār gökde buluṭdan alur nem

131.[67] Fużūlī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Miḥnet-i ʿışḳ ey dil āsāndur diyü çoḳ urma lāf
ʿIşḳ bir yükdür ḫam olmuşdur anuñ altında Ḳāf

132.[68] Manṭıḳī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Rez duḫteri dūn-muḥtesib-i ʿaṣruñ elinden
Ḫum gūşesine siñdi bugün atdı ḳapaġı

133.[69] Cinānī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Cāmesiyle ḳuça gör ol ṣanemi doyunca

Ādemiñ cānı çıḳar cāmesini ṣoyunca

134.[70] Ṭālib [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Çarḫ ser-gerdān eder ṬĀLİB felāḫanveş beni
Dil degildir gūyiyā sīnemde seng-i ḫāre var

135. Ṣābirī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Çekmeden bār-ı ġamın kākül-i ʿanber-būnuñ

Düşdi ey ṣaçlar[ı] sünbül göbegi āhūnuñ

136.[71] Vecīhī (153) [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Zehr-ābe-nūşī-i ġamı ḳānūn eylemiş
Gūyā gelen bu bezm-i ġam-ābāda ibtidā

137.[72] [Bāḳī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Āyīne ṣıfat herkese yüz virmesün ol māh
Bir baġrı yanuḳ ʿāşıḳuñ uġrar nefesine

---

[66] G.165/4: (b) gökdeki: gökde M, alur nem: nem alur M. (Buyruk, 2009)
[67] G.148/1: (a) çoḳ: çoḫ D, (b) ḫam olmuşdur: ki ḫam bulmuş D. (Akyüz, Beken, Yüksel, & Cunbur, 1958)
[68] G.27/2: (a) Rez duḫteri dūn-muḥtesib-i ʿasruñ elinden: Dehrüñ ṣıḳılup duḫter-i rez muḥtesibinden D, (b) siñdi: siñmiş D. (Kaya B. , 1991)
[69] -D. (Okuyucu, 1994)
[70] G.20/5: (b) Dil: Cān D, sīnemde: cismimde D. (Erdem, 1991)
[71] G.1/2: (a) ġamı: ġam M. (Aslantaş, 1994)
[72] G.427/4: [Bāḳī]: Veysī M, (a) ṣıfat: gibi D. (Küçük, 1994)

[4b] (Müfredāt)

138.[73] [Ḳaramanlı Niẓāmī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Gül ʿārıżuña olsa muʿārıż ʿaceb olmaz
Kim yüzi açılmışda ḥayā vü edeb olmaz

139. Diger (2) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Öykünse leb-i laʿliñe ḫātem ʿaceb olmaz

Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

140. Diger (3)

[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün || Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Ṭabʿ-ı şāhīni ki bāz olsa ber-ā-ber ʿaceb olmaz

Ḳoldan ḳola ḳonmuşda ḥayā vü edeb olmaz

141. Diger (4)

[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün || Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Lebiñe ḳand-i nebāt olsa muʿādil ʿaceb olmaz

Dilden dile degmişde ḥayā vü edeb olmaz

142. Diger (5) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz

Kim yüzü açılmışda ḥayā vü edeb olmaz

143. Diger (6) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz

Ellerde gezenlerde ḥayā vü edeb olmaz

144. Diger (7) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Öykünse ṣanavber ḳad-i yāra ʿaceb olmaz

Zīrā ki başı ṭaşra olanda edeb olmaz

[73] G.47/1: D. (İpekten, 1974)

145. Diger (8) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Ay ile gün öykünse yüzüñe ʿaceb olmaz

Her-cāyī güzellerde ḥayā vü edeb olmaz

146. Diger (9) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Öykünse eger çeşmiñe nergis ʿaceb olmaz

Zīrā ki baṣīretsiz olanda edeb olmaz

147. Diger (10) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Ebr itse özün zülfüñe nisbet ʿaceb olmaz

Kim yüzü ṣuyun yire dökende edeb olmaz

148.[74] Rüşdī-i İzmirī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Öykünse şemʿ rūy-ı nigāra ʿaceb olmaz
Kim ortaya düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

149.[75] Fużūlī [Aḫreb]
1. Ḫoş ol ki dem-i ecel çekem bāde-i nāb
Ser-mest yatam ḳabrde tā rūz-i ḥisāb
2. Ġavġa-yı ḳıyāmetde ṭuram mest-i ḫarāb
Ne fikr-i ḥisāb ola ne pervā-yı ʿaẕāb

150. Lā [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Ḳanāʿat ehline besdir bu imtilā-gehde

Ġınā-yı dil gibi niʿmet ola füṭūr idecek

151. Cāmī-i Rūmī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Dilinden sālim olmaz kimse Müslim geçinir ammā

Münāfıḳ ehl-i ġıybet müfterī ẕemmām u bī-dīndir

2. Egerçi Müslimīn'e kāfir itmez itdigin anıñ

Ve līkin ḫalḳ içinde yād olınsa nāmı müʾmindir

[74] TEİS.12354: (a) Öykünse şemʿ: Öyküne şemʿ-i Md. (Kesik, 2014)
[75] R.4: (1a) dem-i ecel çekem: çekem dem-i ecel D, (2a) ṭuram: duram D, (2b) pervā-yı: idrāk-i D, ʿaẕāb: ḥisāb M1. (Akyüz, Beken, Yüksel, & Cunbur, 1958)

152.[76] [Şeyḫü'l-İslām-Yaḥyā] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Yanuña alup raḳībi eyledüñ seyr-i çemen
Yanuña ḳalur mı ey serv-i sehī seyr eyle sen

153. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Dil-beriñ ṭurre-i zülfi ile ʿāşıḳ oyunun

Yeter oynadıġa şimdengiri bitdi ṣaḳalı

154.[77] (Yeşile yazıldı)

155.[78] Şeyḫ Müstaḳīm Güyed [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ey kān-ı kerem pāyuña yüz sürmege çāre

Bir vechle ḳābil degil ey ʿārif-i bi'llāh

2. Yā nice olur ḥāl-i dil-i ʿāşıḳ-ı zārī

Lā ḥavle ve lā ḳuvvete illā bi'llāh

156. Cevāb-ı Ḫāliṣ Çelebi [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ey rāh-ı ḥaḳīḳatde Ḫudā sırrına āgāh

V'ey rāh-ı ṭarīḳatde zihī ʿārif-i bi'llāh

2. Biñ derd-i sere bir ser-i bī-dād ne itsin

Lā ḥavle ve lā ḳuvvete illā bi'llāh

[5a] 157.[79]

Ders-i ʿaşḳı baña taʿlīm itdiñ *raḍiya'llāhü ʿankum*

158.[80] Neşāṭī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Gitdüñ ammā ki ḳoduñ ḥasret ile cānı bile
İstemem sensüz olan ṣoḥbet-i yārānı bile
2. Devr-i meclis baña gird-āb-ı belādur sensiz
Mey-i zehr-āb-ı sitem sāġar-ı gerdānı bile
3. Bāġa sensüz baḳamam çeşmüme āteş görinür
Güli ḫandānı degül serv-i ḫırāmānı bile

[76] Mf.45: [Şeyḫü'l-İslām-Yaḥyā]: Lā M. (Kavruk, 2001)
[77] Ar. Hz. Ali ve Hz. Ömer'e ait iki söz.
[78] Çv: (2b): Güç ve kuvvet yalnızca Allah'ın yardımıyladır.
[79] Vezni bulunamadı.
[80] G.122: (4a) devr itsün: kim dönsün D. (Kaplan M. , 1996)

4. Sīneden derd ile bir āh ideyin devr itsün
ʿAksine çarḫ-ı felek mihr-i dıraḫşānı bile
5. Ḫār-ı fürḳatle NEŞĀṬĪ-i ḥazīnüñ vā ḥayf
Dāmen-i ülfeti çāk oldı girībānı bile

159.[81] Fāʾiż [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Ḳan eylemeden ol gözi ḫūnī ḥaẕer itmez
Biñ küşte yatur reh-güẕerinde naẓar itmez
2. İşler geçiyor sīnemize ḫançer-i ġamzeñ
Bir mertebe kim tīr-i ḳażā vü ḳader itmez
3. Çarḫuñ güẕerān eyler iken nüh siper[in]den
Āhum oḳı ol seng-dile hīç eṣer itmez
4. Ey meh ruḫ-ı pür-tābuñı seyr eyleyen ʿāşıḳ
Ḫurşīd-i żiyā-baḫşına çarḫuñ naẓar itmez
5. Cān ile ḫarīdār-ı metāʿ-ı ġam-ı ʿaşḳ ol
Bir fāʾide itmezse de FĀʾİŻ żarar itmez

160. Ṣubḥī Aḥmed merḥūm [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ḳısmetleri Ḳassām-ı Ezel eyledi taḳsīm

Ḳışlaḳ virilip herkese biz Balçıġ'a düşdük

2. Fülk-i dilimiz baḥr ü bere ṣıġmaz iken līk

Bir ḫāne-i vīrāneye cümle ṣıġadüşdük

3. Bend olmaz iken murġ-ı heves degme ḳafesde

Baġlandı bu göñlüm yine baġdan baġa düşdük

4. Ḳışlasına herkes varıp Allāh'a ṣıġındı

Āhūya dönüp biz hele daġdan daġa düşdük

5. Ger ḳarġa çürük ḳoz didi ṣol ḳolda olanlar

Minnetler idip herkese ammā ṣaġa düşdük

6. Yoḳ bunda ṣafāmız bilirim var nede vardır

Gör ḳısmeti bu defʿa ki vardan yoġa düşdük

7. Dūzaḫ gibi gūyā ḳapımız cümle ḳapandı

Varna'ya varılmaz bir ʿaceb ṣovuġa düşdük

[81] G.23: (2b) vü ḳader: ol ḳadar D, (3a) güẕerān: güẕār D, siper[in]den: sipihrine D. (Demir, 2006)

8. Zenbūr-ı ṭamaʿ-kār gibi bu ṭās-ı felekde

Ẓann ileʿaseldir diyü ḳonduḳ yaġa düşdük

9. Ḳurtulmuş iken murġ-ı hevā dām-ı belādan

Bir dāne içün ḥırṣ ile gūyā aġa düşdük

10. Limana düşüp zevraḳ-ıʿasker demir atdı

Çekdi bizi bir bād-ı muḫālif ṣıġa düşdük

11. ṢUBḤĪ gibi ḳurtul⟨duḳ⟩ dir iken daġdaġadan biz

Balçıġ'la cihānda neʿaceb daġ daġa düşdük

161.

([1] Diyār-ı Bekr'de Mecnūnī dirler imiş; Bir kāfir bir mināre içün didigi mıṣrāʿdır.

[2] Mıṣrāʿ budur:) [MefāʿīlünMefāʿīlünMefāʿīlünMefāʿīlün]

Nihāl-i mīve-i tevḥīd-bārı ḳıldılar peydā

162. Lā [MefāʿīlünMefāʿīlünFeʿūlün]

Didim cānā görünmezsin sebeb ne || Didi var ile olma cān görünmez

163.[82] Vālī-nām ṢāʿiriñdirFāʿilātünFāʿilātünFāʿilātünFāʿilün]

Mirvaḥa alıp ele itse ḫırām ol meh-cebīn

Ṣanırım şeh-per açar pervāza Pīr-i Cibrīl

164.[83] ḪulūṣīFāʿilātünFāʿilātünFāʿilātünFāʿilün]

1. Rūy-ı yāraʿāşıḳ olmuş pür-hevādır mirvaḥa

Anıñ içün ehl-i sūza cān-fezādır mirvaḥa

2. Ehl-i demdir Rūḥ-ı Ḳudsī'den ururdāʾim demi

Ey ḪULŪṢĪ rūḥ-baḫş olsa sezādır mirvaḥa

[82] -D. (Koncu, 1998)
[83] -D. (Altıntaş, 2007)

[5b] 165.[84] Li-Nābī (Yazılmadı) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Rāz-dāran olsa rāzın söylemez cānānenüñ
Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ
2. Ḥasret-i yād ile āhum çarḫı iñletse n'ola
Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ
3. Ḥüsnini ḫaṭṭ ile bulduḳ bilmezüz evvellerin
Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ
[6a] 4. Rūy-ı yārı gördi dil çıḳdı derūn-ı sīneden
Fażl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ
5. Ṭurre-i yārı ṭararken öpdi ruḫsārın meger
Leẕẕetinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ
6. Söyler aḥvāl-i zevāl-i genc-i Cemşīd'i saña
Söyledürseñ ḫāk-i dürd-ālūdesin mey-ḫānenüñ
7. Birbirin pā-māl idüp gelmekde NĀBĪ ġam dile
Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm ġam-ḫānenüñ

[5b] 166.[85] Ve lehu [Nābī] (Yazılmamışdır)
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm [ü] pāy-ı saḫt ister
2. Ne himmet kārgerdür ne ṭaleb ne ḥüsn-i istiʿdād
Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister
3. Küşāyiş-ḫˇāh olan diller nesīm-i kām-ı ʿālemde
Bu gülşende miṣāl-i ġonce evvel laḫt laḫt ister
[6a] 4.Kenār-ı dīdeden dūr olmasun ʿaks-i ḳad-i cānān
Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister
5. Umar boynında yāruñ sāʿid-i sīmīnini NĀBĪ
Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm raḫt ister

[5b] 167.[86] Ve lehu [Nābī] (Yazılmadı) [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Ḳalmadı rāh-ı ṭalebde ḫaṭar inşāʾa'llāh
İderüz kūy-ı murāda sefer inşāʾa'llāh
2. Hīçbir ʿuḳde mi vardur ki açılmaz ey dil
Var iken elde niyāz-ı seḥer inşāʾa'llāh
3. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dil-dāruñ
Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾa'llāh
[6a] 4.Germine serdine ṣabr eyleyerek dünyānuñ
Aluruz naḫl-i emelden ş̱emer inşāʾa'llāh
5. Çarḫuñ olmış ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
Dem olur kāmumuz üzre döner inşāʾa'llāh
6. Peyk-i āhum gideli ḫaylī zamāndur yāra
Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾa'llāh
[5b] 7. Olsa bir kerre vezān yād-ı kerem ey NĀBĪ
[6a] Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşā'allāh

---

[84] G.424: (2a) yād ile: bādeyle D, (3a) Ḥüsnini: Ḥüsn ile D, (4): (5) D, (4b) Fażl-ı: Faṣl-ı D, (5): (4) D, (6b) dürd: dürr M, (7a) ġam-ḫānenüñ: kāşānenüñ D. (Bilkan, 1993)
[85] G.214: (1b) [ü]: -M, (3a) ʿālemde: ʿālemden D. (Bilkan, 1993)
[86] G.660: (3a) sengi: sengini M, (4a) Germine serdine: Germine vü serdine M, (7a) yād-ı: bād-ı D. (Bilkan, 1993)

[5b] 168. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṣanma müjgānım ḫayāliñ şāh-bāzın ṣayd içün

Ey hümā-sāyem ḳurudur çeşm-i giryān aġlar

169.[87] Li-Şeyḫi'l-İslām

170.[88] Lā

171.[89] Eş-Şeyḫ Feyżī er'Rüşdī raḥimehu'llāh

172.[90] El-ḥadīṯü'n-Nebī ʿaleyhi's-selām (Yeşile yazıldı)

173.[91] ∝ (Yeşile yazıldı)

174.[92] Lā edrī (Yeşile yazıldı)

[6a] 175.[93] Riyāżī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳandasın gel ḳandasın çoḳdan görüşmek olmadı

Ey perīşān-dilleriñ ser-māye-i cemʿiyyeti

176.[94] ʿAṭāyī-i Nevʿī-zāde [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Aġlañ o nā-murāda ki şām-ı firāḳda
Şemʿ-i cemāl-i yāra ıraḳdan nigāh ider

177.[95] Rūḥī-i Baġdādī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Meclisde muṣḥaf-ı ruḫ-ı dil-dārı dün gice
Būs itmege teveccüh iderken raḳīb-i dūn
2. Ol gül-ʿiẕārı geldi didi لَا يَمَسُّهُ
Bir būs idem hemān didim اِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

178. ∝ Duʿādır

[1] Müʾminī[n]den birisi bi-emri'llāh ṭāʿūna mübtelā olsa bu nüsḫayı ol mübtelānıñ

[2] mevżīʿ-i vecʿına baġlayalar. |Ar.| [3] |Ar.| Diger: Bunu daḫı mübtelānıñ [4] ṭāʿūn

---

[87] Ar. Şeyhü'l-İslām ünvanlı bir şaire ait bir beyit.
[88] Ar. Şairi belli olmayan bir kıta.
[89] Ar. Şeyḫ Feyżī er-Rüşdī adlı bir şaire ait manzume.
[90] Ar. Hadis.
[91] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[92] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[93] -D. (Açıkgöz, 1990)
[94] G.44/2: D. (Karaköse, 1994)
[95] Kt.6: D. (Ak, 2001)
Çv: "Ona dokunamazlar / temiz olanlar dışında." 56/79 Kur'an.

ṣağında ise ṣağına, ṣolunda ise ṣol ṭarafınıñ [5] ṭırnaḳlarına yazalar. Gerek ṣağ olsun gerek ṣol olsun [6] ṭırnaḳlarına yazalar. Bi'smillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm |Ar.| [7] |Ar.| [8] |Ar| Lākin defʿ olur diyü iʿtiḳād [9] eyleyeler. Şarṭ budur. Mücerrebdir diyü taḥrīr olunmuşdur.

[6b] 179. [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bī-tekellüf ṣoyuban ḳuçmayız sīmīn-tenleri

Görmedim ʿālemde ḥammām gibi ḳızḳın müşterī

180.[96] Sırrī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Mey-i viṣāl ile olmaḳ ḫarāb ḳābildür
İçerse yār iki sāġar şarāb ḳābildür
2. Olursa ʿışḳla bī-çāre reng-i cism-i nizār
Cihānı kāh gibi inciẕāb ḳābildür
3. Olursa āteş-i ʿışḳı bezmgeh-i dilde
O ṣūḫa laḫt-i cigerden kebāb ḳābildür
4. İrāde bīmī-i terk-i rıżā ḳomaz yoḫsa
Suʾāl-i ġamzeye redd-i cevāb ḳābildür
5. Metāʿ-ı vuṣlata naḳd-i niyāzı ḳıl der-pīş
Ne deñlü eyler ise ictināb ḳābildür
6. Ḥużūr-ı meşreb-i SIRRĪ'ye eyle ʿarż-ı ḫulūṣ
O dergeh-i hünere intisāb ḳābildür

181.[97] ∝ [Vāṣıf] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Bulmayınca ṣāf-dil bir sāde-rū mānend-i cū
Etme rīzān eşk-i çeşmi sū-be-sū mānend-i cū
2. Kīneden ṣāf eyle sīneñ olmaḳ isterseñ dilā
Ol meh-i tābiş-ver ile rū-be-rū mānend-i cū
3. Baḥr-i ʿaşḳım ʿālemi ġarḳ-āb ider ḫavfım odur
İtse ger sermā-yı āh ile ġulüv mānend-i cū
4. Vāṣıl-ı āb-ı ḥayāt-ı laʿli olmaz ol göñül
Ser-be-ser kim dehri itmez cüst cū mānend-i cū
5. VĀṢIFā şāyeste-i vaṣl ide şāyed meyl idüp
Ol nihāliñ pāyına ol sūde-rū mānend-i cū

[96] G.33: (3): (5) D, (4): (3) D, (4b) Suʾāl-i: ʿİtāb-ı D, (5): (4) D. (Kazan, 2003)

[97] G.103: (2a) Kīneden ṣāf eyle sīneñ olmaḳ isterseñ dilā: Ārzū-yı kāmdan ṣāf eyle sīnen tā ola D, (2b) Ol meh-i tābiş-ver ile: Mihr-i ʿālem-tāb-ı vuṣlat D, (3a) Baḥr-ı ʿaşḳım ʿālemi ġarḳ-āb ider ḫavfım odur: Nāʾil-i āb-ı ḥayāt-ı ḥikmet olmaz Ḫıżr-veş D, (3b) İtse ger sermā-yı āh ile ġulüv: Etmeyen yekser cihānı cüst u cū D, (4a) Vāṣıl-ı āb-ı ḥayāt-ı laʿli olmaz ol göñül: Pāy-būs- vuṣlata ṣāyed seni ṣāyān ede D, (4b) Ser-be-ser kim dehri itmez cüst-cū: Ḫāk-i rāh-ı yāra ol fersūde-rū D, (5a) VĀṢIFā ṣāyeste-i vaṣl ide ṣāyed meyl idüp: Çāre-cū-yı ders-i bī-dermān olan VĀṢIF gibi D, (5b) Ol nihāliñ pāyine ol sūde-rū: Geşt eder bu şeş cihāt kū-be-kū D. (Gürel, 1999)

182.[98] Ṣābir [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Meʾlūf-ı sūzdur dil-i miḥnet-şināsımuz
Ḳalmadı hīç āteş-i ġamdan hirāsımuz
2. İtmez o seng-dil bize bir āşinā nigāh
Biñ kerre sūde olsa ruḫ-ı iltimāsımuz
3. Mihr-i cemāl-i yāra muḳābil ḳomuş dili
Revzen-küşā-yı ḳalb-i maḥabbet esāsımuz
4. Basṭ-ı muḳaddemāt idegördük viṣāl içün
Ammā netīce bulmadı hergiz ḳıyāsımuz
5. Biz çāk çāk idüp gireriz āteş-i ġama
Peşm-i semender olsa da ṢĀBİR libāsımuz

183. Maṭlaʿ-ı ġarrā | Lā [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Ol dem ki merd⟨üm⟩-i rinde künūz āşikār olur

Āṣār[-ı] ṣunʿı gör ne ḳıyāmet bahār olur

184. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Aġladır erbāb-ı ʿaşḳı ārzū-yı kākülü

ʿĀlemi bārān ider gāhī hevā-yı sünbülü

2. Bülbül-i şeydā ʿaceb mi mest ü bī-pervā ise

Gülsitānıñ bir ṭolu peymānedir her bir gülü

185.[99] Li-Nādirī el-merḥūm [Müfteʿilün Mefāʿilün Müfteʿilün Mefāʿilün]

Çāh-ı ẕeḳanda ʿaks-i leb lebde o ḫāl bü’l-ʿaceb

Kāse-i billūrda mey meyde ʿineb ʿinebde ḥab

186.[100] Naẓīre-i Veysī [Müfteʿilün Mefāʿilün Müfteʿilün Mefāʿilün]

Görmedi kimse ṭalʿatiñ gibi cihān bü’l-ʿaceb
Ḫaṭda ruḫuñ ruḫuñda beñ şebde ḳamer ḳamerde şeb

187. Naẓīre li-Vāḥid mine’l-Fuṣaḥā

[Müfteʿilün Mefāʿilün Müfteʿilün Mefāʿilün]

Ol ruḫ-ı lāle-gūn şafaḳ ḫaṭṭ-ı ruḫuñ şeb-i ṭarab

Ṣun ḳadeḥi ki bādeniñ vaḳtidir ibtidā-yı şeb

---

[98] G.89: D. (Yoldaş, 2005)
[99] -D. (b): Vezin aksıyor. (Külekçi, 1985)
[100] Mf.3: D. (Toska, 1985)

188.[101] Behcetī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ġam-ı laʿliñle ḫūn olduḳça şeydā dil olur ḫurrem

Degil ḫālī ṣafādan bir zamān ki cām olur ki Cem

2. Gözümden çıḳdı bir dem bulmadım neẕẕāreye furṣat

Dem-i fürḳatde çoḳ ḳan aġlamaḳla merdüm-i dīdem

3. Şehā āb u hevāsı āteş oldu ḫāki ḫākister

Firāḳıñda ten-i vīrānı gel gör başḳa bir ʿālem

4. Dili geh künc-i ġamda ġuṣṣa geh āh u fiġān egler

Gerek derd ehline bildim münāsib bir iki hem-dem

5. Görürler cāmdan ehl-i ṣafā dünyāyı ⟨ey⟩ BEHCETĪ

Göreydik biz de bārī cürʿa-rīz olduḳların bir dem

189. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Rūşen gerekse ḫāne-i dil ʿaks-i yārdan

Āyīne gibi sīneñi ṣāf it ġubārdan

2. Şol ḫoş ḫaber ki andan ire būy-ı vaṣl-ı yār

Yegdir dimāġ-ı ʿāşıḳa bād-ı bahārdan

[7a] 190. Vuṣlatī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Efendim ʿilm ü fażlıñ gülşeninde || Açılmış didiler *Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ*

2. İşitdi semʿ-i cānım sāmiʿīden || Ḳulaḳdan ol kitāba oldum ʿāşıḳ

191.[102] Taḫmīs-i Naḫīfī ġazel-i Nābī Efendi
[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Çoḳ niyāz eyledim ol şūḫa cüvānum diyerek
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādire-dānum diyerek
Hele gūş eyle biraz āh-ı fiġānum diyerek
Yārı açdum ecel ey ġonce-dehānum diyerek
Bezme geldi güle ey rūḫ-ı revānum diyerek

[101] -D. (5a): Vezin aksıyor. (Ölmez, 1996)

[102] T.9: (1b): (1c) D, (1c): (1b) D, (1c) āh-ı fiġānum: āh u fiġānum D, (2b): (2c) D, (2b) ʿīş ü nūşa: ʿīş-i nūşa M, ʿayş u nūşa D, (2c): (2b), (3a) derd-i ġamı: derd ü ġamı D, (3b): (3c) D, (3c): (3b) D, (3e) tāb-ı tüvānum: tāb u tüvānum D, (4b): (4c) D, (4c): (4b) D. (Aypay, 1992)

2. Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa
Ruḫṣat el virse o dil-dār ile ʿīş ü nūşa
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-i maḥabbet cūşa
Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek
3. Cāna kār itmededür derd-i ġamı dil-dāruñ
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Ḥālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫˇāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yāruñ
Ḳalmadı āh meded tāb-ı tüvānum diyerek
4. Ḳalmayup ṣabra meded ʿāşıḳ-ı pür-miḥnetde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde
Niçe biñ nāz u niyāz ile şeb-i ʿişretde
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevk virür geçdi zamānum diyerek
5. Oldı āmāde yine ʿīş ü ṭarab esbābı
Destüme ṣundı o gül-çihre şarāb-ı nābı
Getürüp şevḳe NAḪĪFĪ bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey NĀBĪ
Söyleye söyleye ey tāze zebānum diyerek

192.[103] Şerīf Ṣabrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Sīm ü zerdür getüren yārı ḳo ġayr-ı kārı
Ne niyāz-ı dil ü ne ceẕbe-i esmā getürür

193.[104] Āhī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Aḫşamlamaġa başladı illere şimdiden
On dördine irişmedin ol māh-pāremüz

194. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Eli altında olma kimseniñ ḫātem gibi ey yār

Kimesne dimeye tā kim gözüñ üstünde ḳaşıñ var

195.[105] ∝ [Ẕātī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yüzü ḳara oldu āḫir şehr içinde ẔĀTİyā

Gün yüzünden nūr uġurlarken gice ṭutuldu māh

[103] G.30/3: (a) ġayr-i: ġayri D. (Kasır, 1990)
[104] Mf.1: [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]: Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün D, (a) illere: iller M. (Kaçalin)
[105] -D. (Çavuşoğlu & Tanyeri, 1987) (Kurtoğlu, 2017) (Tarlan, 1967) (Tarlan, 1970)

196. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ey baña seng-i melāmetden iden ʿār-ı dīn

Benim ol başımı ortaya ḳoyup yardın

197.[106] Rıżāyī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Āteşīn ruḫsārı üzre ḫaṭ ḳodı ol dil-sitān
Ẓāhir oldı şuʿle-i şemʿ-i melāḥatden duḫān

198. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Gerdūn meger āsūde midir kendi kederden

Devrān aña da mihrini pür-nişter eyler

2. Gün başına bir ḫilʿat-i zībā virir ammā

Dāmānını ālūde-i ḫūn-ı ciger eyler

199. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ezelī böyledir āyīne-i sipihr-i ʿiẕār || Geh gülüñ ḫ˘āb gehī ḫār ola ḫārıñ gülzār

200. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Ḫalvetde enīs eyleyip ol şūḫ-ı cihānı || ʿĀlemde müsirr ola mı ʿīş-i nihānı

201. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Naẓar ḳıldım vücūdumda ġamıñdan bir eṣer buldum

Nice şād olmayım kim ḫāk içinde bir güher buldum

202.[107] Ḥāletī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Gūyā ki nerd taḫtasıdur sīne-i nizār
Dāġ-ı ġam oldı ortada ḳalmış küşādumuz

203. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Çü gül raḥm eylemez āşüftesine || Anıñçün ʿömrü varmaz heftesine

[106] Mf.25: D. (Topçu, 1997)
[107] G.301/3: D. (Kaya B. A., 1996)

204. Ḥayātī Beg [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Peyker-i ebrū-yı dil-ber dīde-i pür-ḫūnda

İki māhīdir gezerler ṣanasın Ceyḥūn'da

205. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ol ḳadar yaraladı tīġ-ı firāḳıñ beni kim

Çekdigim derdi benim yaradan Allāh bilir

206. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Dīdār-ı yārı görmez isem ḥasret öldürür

Görsem belāyı gör ki beni dehşet öldürür

[7b] 207.[108] [Ġazel-i Nāḳış] Emrī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Bir gün dirīġ itmedi bizden cefāsını
Ey dil olaydı biz de görürdük vefāsını
2. Yüz biñ cefā iderse bu çoḳdur baña dime
Çoḳ söyleme göñül çek o ṣūḫuñ cefāsını

208.[109] Ve lehu Müfred [Emrī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ben çekem derd ü elem ey ḫ^{v}āce sīm ü zerle sen

Sīneñe Yūsuf-liḳā bir dil-rübā çekmek neden

209.[110] Ve lehu [Emrī] [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Geh cevr-i çarḫ geçer ü geh ḳahr-ı ḫaṭṭ-ı ʿārıż

Yuf ḫāne-i göñülden eksik degil ʿavārıż

210.[111] Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

El-veled^{u} sırru eb'iñ maʿnāsın[ı] fehm itmeyen

Nā-ḫalef-ferzend olup bīhūde babalanmasın

[108] G.520/1: [Ġazel-i Nāḳış]: Ḳıṭʿa M., (2): - D. (Saraç, 2002)
[109] -D. (Saraç, 2002)
[110] -D. (Saraç, 2002)
[111] Çv: (a): "Çocuk babanın sırrıdır."

211. Ez-ġazeliyyāt-ı Nāẓım Çelebi [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Çün ẕerre getir raḳṣa dili ʿarż-ı cemāl it

Āyīne-i ruḫsārıñı ḫurşīd miṣāl it

2. Çeşm-i siyeh īmānıña ḳurbān olayım tek

Kāfir didigim ġamzeñe ey şūḫ ḥelāl it

3. Çeşmānıñ esīr itdi dili var ise şübheñ

Cāsūs-ı nigeh-nāzına ey şūḫ suʾāl it

4. Çoḳ çekdi ġam-ı hecriñi cānım meded ey dost

Cām-ı dili leb-rīz-i mey-i ẕevḳ-ı viṣāl it

212.[112] Ḥaylī-i merḥūm [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ḥātem-i yāḳūta müşābih o fem || Niçe mercāna mümāṣil o el

2. ḤAYLĪ gel inṣāf it ancaḳ olur || Böyle eli aġzına uymuş güzel

213. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

ʿİẕārıñda degil yer yer görünen ḫaṭṭ cānānıñ

Nişānı şeh-peridir māh-ı tābān üzre Cibrīl'iñ

214. Lā edrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Bir zamān leẕẕet-i güftārıña doymazdı göñül

Niʿmet-i vaṣlına el irmeyeli aç oldu

2. Bī-vesīle ḳanı oldum ki girerdik ʿarża

Şimdi mektūb ile söyleşmege muḥtāc oldu

215.[113] [Necātī Beg] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Ṭutalum zenbil ile gökden iner meh-pāreler
A begüm yerden mi çıḳdı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

[112] (1a): Vezin aksıyor.
[113] G.139/1: [Necātī Beg]: Ḥaylī-i merḥūm M. (Tarlan, 1963)

216.[114] Neşāṭī-i merḥūm [Aḫreb]

1.Tā-key bu dürūġ-ı ʿāşıḳa ey bī-inṣāf

Çoḳ böyle neden vaʿde-i teşrīfe ḫilāf

2. Zaḫm-ı dile hergiz ḳomadıñ bir merhem

Ey şūḫ-ı cefā-cū ḳoya inṣāf inṣāf

217.[115] Feyżī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Görmeziz ḫaylī zamāndır seni ülfet bu mudur

Ey gül-i bāġ-ı vefā būy-ı ḥaḳīḳat bu mudur

2. Ne virirsin bu ḳadar ṭaʿne-i aġyāra vücūd

Ey şeh-i kişver-i temkīn metānet bu mudur

218.[116] Ferīdī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Gönül ʿaşḳuñda ġayrı istemez şirket ḳabūl itmez
Maḥabbet bir güherdür ḥāṣılı ḳısmet ḳabūl itmez

219. Ṭarzī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Āteşīn güldür diyenler ʿārıż-ı rengīniñe

Ṣaçlı sünbüldür dimişler kākül-i müşkīniñe

220.[117] Ferāġī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Bilüñ ḳuçmuşlar öpmüşler ruḫ-ı zībāñı varmışlar
Nihāl-i gülşeni egmişler andan gül ḳoparmışlar

221.[118] Ez-ġazeliyyāt-ı Rüşdī-i Ṣaḥḥāf
[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Ḫāne-ber-dūşa denilmez ki ʿaceb ḳanda yatur
Gāh gülşende gehī gūşe-i külḫanda yatur
2. Āteş-i miḥnet-i ʿaşḳuñla ki dil tende yatur
Gūyiyā sīnede bir aḫker-i sūzende yatur
3. Bir iken ʿaşḳ u maḥabbet bu ne sırdur RÜŞDĪ
Kimi külḫanda kimi yār ile gülşende yatur

---

[114] -D. (Kaplan M. , 1996)
[115] -D. (Coşkun, 1990), (Eker, 2009), (Gülnar, 1996), (Gündüz, 1997), (İlgar, 1997), (Özerol, 1996), (Karagöz, 2004), (Yurttaş, 2007)
[116] TEİS.8113: (Kaplan Y. , 2015)
[117] TEİS.8076: (Ördek, 2014)
[118] G.39/1,2,6: (1): (2) D, (2): (1) D, (3): (6) D. (Ekici, 2006)

222.[119] Ṣābir Pārsā [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Başlamañ ey ḥaḳīḳat ehli hemān || Ṭaʿn ehl-i mecāza bir yerden
2. Ḳıl ḳadar bir ʿalāḳadur ammā || Geçilür mi miyān-ı dil-berden

223.[120] Pārsā [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. ʿAceb mi nergisi dāʾim elinde ṭutsa o yār

Anıñ anıñla ezelden göz āşinālıġı var

2. ʿAceb mi nergisi dāʾim el üzre ṭutsa o yār

Ezelden aralarında göz āşinālıġı var

[8a] 224. Li-muḥarririhi el-ḥaḳīr [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Der-i gencīne-i iḥsānını ger bāz eyler

Dest-i muḥtāc-ı ġanī dāmenine nāz eyler

2. Ẕevḳ-ı mestī yine saña irişe dirseñ eger

Çeşmine biñ naẓar it baḳma müdām nāz eyler

3. Çünki bārān-ı bahār her yere kim ġamze ide

Çün ṣadef bu dil-i pür-derd açılır rāz eyler

4. Ne ser[i] pādan idip farḳ ne pāyı serden

Yine ol şūḫ görüp merḥametin az eyler

5. Fırḳaya dest-i seḫāñ eylese fāl-i iḥsān

Bülbül-i NUṬḲĪ o dem şevḳ ile pervāz eyler

225.[121] Riyāżī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ẓulm ü bī-dād ola mażmūn-ı ḫaṭ-ı dil-beri hep

Kilk-i tīre bu ḳadar ruḫṣat-ı mollā nice bir

[119] Kt.2: (1b) Ṭaʿn ehl-i: Ṭaʿn-ı ʿaşḳ-ı D. (Yoldaş, 2005)
[120] -D. (Yoldaş, 2005)
[121] -D. (Açıkgöz, 1990)

226.[122] Ve lehu Riyāżī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Şīşe bī-bāde sebū rīḫte ḫum-ḫāne tehī

Nice bir devr ide bu sāġar-ı mīnā nice bir

(İntiḫāb ez-ġazeliyyāt-ı Sırrī Efendi)

227.[123] [Sırrī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Ḳuçdum o şehi ḫançer-i zerrīn kemeriyle
Dil virdim alıp cins-i viṣāli degeriyle

228.[124] Diger [Sırrī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Bir kerre ne var sende eyā bād-ı seḥer-ḫīz
Gel cānib-i mehcūra meserret ḫaberiyle

229.[125] Diger [Sırrī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Dil-berüñ ile kūy-ı dil-ārāyı unutdum
Vuṣlat hevesi ḳalmadı ḫāṭırda yeriyle

230.[126] Diger [Sırrī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Dil ġamzeñi seyr itmege saḫt-ı cigeriyle
Tertīb-i żiyāfet idiyor mā-ḥażarıyla

231.[127] Diger [Sırrī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Ḥasret-keş-i dendān u lebüñ olalı ḫurmā
Żaʿf-ı bedenin gör ki kemik ḳaldı deriyle

232.[128] Diger [Sırrī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Ben baḥr iderüm eşk-i dem-ālūd-ı firāḳı
Ey dil yem-i vuṣlat senüñ olsun güheriyle

(İntiḫāb ez-ġazeliyyāt-ı Rüşdī-i Ṣaḥḥāf)

233.[129] [Rüşdī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Hep feyż-i bahārīdür aña gevher-i şeb-nem
Ṣanma anı kesb eyledi gül alnı düriyle

234.[130] Diger [Rüşdī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Bir mertebe var meykedeniñ ḥüsn-i niẓāmı
Esbāb-ı ṭarab ehl-i ṣafā yerlü yeriyle

---

[122] -D. (Açıkgöz, 1990)
[123] G.99/1: D. (Kazan, 2003)
[124] G.99/4: D. (Kazan, 2003)
[125] G.99/7: (a) Dil-berüñ ile: Dil-ber diñle: M. (Kazan, 2003)
[126] G.99/2: D. (Kazan, 2003)
[127] G.99/6: D. (Kazan, 2003)
[128] G.99/9: (a) eşk-i: ʿışḳ-ı D. (Kazan, 2003)
[129] G.156/2: D. (Ekici, 2006)
[130] G.156/4: D. (Ekici, 2006)

235.[131] Diger [Rüşdī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Āḫir baña bu girye ḥarām olsun eger kim

Zeyn itmez isem yollarıñ eşkim güheriyle

236.[132] Diger [Rüşdī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Çün gitse gerek revnaḳı hep faṣl-ı bahāruñ
Faḫr eylemesün şāhid-i gül ṭāc-ı zeriyle

237.[133] Diger [Rüşdī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Baḳduḳça olur dīdelerüm heyʾet-i aḥvāl
Bir dil-beri görmek ne belādur pederiyle

238.[134] Diger [Rüşdī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Cān naḳdini virsem n'ola būs-ı leb-i yāra

Ādem nice ol güheri almaz degeriyle

(İntiḫāb ez-ġazel-i Sırrī Çelebi)

239.[135] Maṭlaʿ [Sırrī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Ḥādiṯāt-ı ehl-i dil mūcib-i tekdīr olmaz
ʿAks-i zişt ile ruḫ-ı āyīne taġyīr olmaz

240.[136] Diger [Sırrī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
ʿIşḳdan çerb tenān ḳābil-i teʾṯīr olmaz
Revġan-ālūde olan levḥ ḳalem-gīr olmaz

241.[137] Diger [Sırrī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Zaḫmı olsun dir iseñ tīr-i ḳażādan mühlik
Düşmene hīç müdārā gibi şemşīr olmaz

242.[138] Diger [Sırrī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Āh mest itmez eṯer kūre-i dilden ise de
Çūb-ı ter terbiyet-i āteş ile tīr olmaz

243.[139] Diger [Sırrī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Dil ise itmede ümmīd-i peyām-ı vaṣlın
Ḫˇāb-ı mestāne ise ḳābil-i taʿbīr olmaz

---

[131] -D. (Ekici, 2006)
[132] G.156/6: (a) bahāruñ: bahārın D, (b) gül: gül-i D, zeriyle: cevriyle D. (Ekici, 2006)
[133] G.156/7: D. (Ekici, 2006)
[134] -D. (Ekici, 2006)
[135] G.48/1: (a) Ḥādiṯāt-ı ehl-i dil: Ḥādiṯāt ehl-i dile D. (Kazan, 2003)
[136] G.48/2: D. (Kazan, 2003)
[137] G.48/4: D. (Kazan, 2003)
[138] G.48/7: D. (Kazan, 2003)
[139] G.48/6: (a) vaṣlın: vaṣluñ D. (Kazan, 2003)

244.[140] Lā (Yeşile yazıldı)

245.[141] Lā (Yeşile yazıldı)

246.[142] Seyyid Ḥasan Ḥamdī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Gördüm şuʿarā sırrını hep yerli yeriyle || Rüşdī ṣatarım şiʿrime biñde degeriyle

[8b] 247.[143] Ḳāle ʿaleyhi'ş-selām

248.[144] Ḳālet ʿĀişe-i Ṣıddīḳa Raḍiya'llāhu ʿanhā

249.[145] Ḳāle ʿaleyhi'ş-selām

250. Ḳıṭʿa Lā edrī [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Bir ḳara ḳul idi ḳapıñda ḳalem || Sāde-dil müstaḳīm u kār-güẕār

2. Ḳullanıp ḳara ḳulluġa niçe yıl || Kesdi āḫir kitābete anı yār

251.[146] Ġazel-i Ṭıybī el-merḥūm [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Cilā-yı dil ḥayāt-ı mürde-i ġam yaʿnī meydir bu

Ḫavāsın añla vaṣfın diñle zāhid ṭurfa şeydir bu

2. Bunuñ ṣayf u şitāda āb u tābı zāʾil olmaz hīç

Zülāl-i ṣāf-ı germā āteş-i bī-dūd-ı deydir bu

3. Dıraḫşāñ-āfitāb-ı āsumān-ı devlet-i Cemşīd

Fürūzān şeb-çerāġ-ı meclis-i Dārā vü Key'dir bu

4. Olur cān-baḫş ehl-i ʿışḳa feyż-i laʿl-i sāḳīden

Yanımda rūzgārıñ āb-ı ḥayvānından eydir bu

5. Yine virsin ṣarīr-i ḫāme ḥālet rūḥ-ı vecdīye

Ki ṬIYBĪ bezm-i ünse nefḫa-i bī-dūd-ı neydir bu

---

[140] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[141] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[142] -D. (Erbay, 2015) (Yakar, 2012) (Yıldız, 2011)
[143] Ar. Hadis.
[144] Ar. Hz. Ayşe'ye ait bir söz.
[145] Ar. Hadis.
[146] -D. (Tak, 2009)

252.[147] Li-Mecdī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Meẕāḳıñ varsa ṣūfī ẕevḳin idrāk eyle meydir bu

Ṣafā-baḫş-ı dil-i Dārā ṭarab-efzā-yı Key'dir bu

2. Gümüş ṣāġarla cāna ṭartılır bāzār-ı bezm içre

Kef-i sāḳīde gūyā Yūsuf-ı ferḫunde-peydir bu

3. Ḫavāṣṣ-ı āb u nārı cemʿ itmiş ṭurfe dāverdir

ʿİlāc-ı renc-i germā dāfiʿ-i sermā-yı deydir bu

4. Süheyl-i çarḫa virmem cürʿasın cām-ı gül-endāmıñ

Bu reng ü bū ile laʿl-i Bedaḫşānī'den eydir bu

5. Eger pey-revlik itse muṭrib-i bezme n'ola MECDĪ

Nevā-sāzende-i ʿuşşāḳ ġāyet ḫoşça şeydir bu

253. Merḥūm Ḫaylī Efendi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Vezān it bād-ı āhıñ geşt iderken kūy-ı cānānı

Ṣalındırmaḳ ise maḳṣūduñ ol serv-i ḫırāmānı

2. Anıñçün çāk çāk eyler dil-i pür-ḫūnu ʿāşıḳ kim

Anıñ bir şāne ister laʿlden zülf-i perīşānı

3. Degildir ḫātem-i laʿlinde yer yer ḫaṭṭ-ı nev yārıñ

Temāşā ḳılmaḳ ister mūrlar mühr-i Süleymān'ı

4. Sirişkin gözde bil dāġ-ı derūnda dūd-ı āhından

Degildir gizli senden ʿāşıḳıñ peydā vü pinhānı

5. Miṣālin yazmaya ol Yūsuf-ı ṣānīniñ ey ḪAYLĪ

Felek devr eylese biñ kez de her devr içre bir Mānī

[147] -D. (Eskimen, 2008)

254. Ve lehu [Ḫaylī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ġarḳ eyledi ḫūn-āb-ı sirişkim teni cānā

Şimdengiri sen ḳanda bulursun beni cānā

2. Bī-cān olayım ḫançer-i ḫūn-rīz-i müjeñle

Cānım gibi sevmezsem eger ben seni cānā

3. Her ḫār u ḫasıñ saña eli irmeye dirseñ

Çek serv-i ser-efrāz gibi dāmeni cānā

4. Kār itmedi hergiz dil-i sengīniñe el-Ḥaḳ

Nerm eyler iken āhım odu āheni cānā

5. Pervāneñ iken ḳadrini bil ḪAYLĪ-i zārıñ

Mūmlar yaḳasın bulmayasın sen anı cānā

255. Ve lehu [Ḫaylī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Gözleriñ göñlüm alıp yer ḳomadı tedbīre

İki āhū bes imiş pāy-ı şehim bir şīre

2. Çünki laʿliñ ḳodu dil zülfüñe meyl itdi seniñ

Şerbet uṣlatmaz [o] dīvāneyi çek zencīre

3. Ḥüsnü insānı ʿaḳıl dāʾiresinden çıḳarır

Yoḫsa çekmek o perīyi ne idi tesḫīre

4. Görmedi Ḥażret-i Yūsuf bu cemāli düşde

Ḥüsnüñ ey māh nice ḳābil olur taʿbīre

[9a] 256.[148] [Şevḳet] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Çignetme ṣaḳın kendiñi mānende-i minder
Bālīn gibi bir arḳa bul ardında siperlen
2. Miftāḥ-ı ḳażā ḳufl-i temennā-yı açınca
Çün perde-i der-bāb-ı tevekkülde siperlen

[148] Tz.30: [Şevḳet]: Ṣābit M, (1a): (1b) Tz, (1b): (1a) Tz, (1b) bul: yol Tz, (2a) siperlen: gögüs ger Tz. (Akkuş, 2008)

257.[149] Belīġ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Füzūndur nev-cüvāndan diḳḳati pīr-i kühen-sālün
Terāzū-yı baṣīret-senc olur ʿaynuñ temāşāya

258.[150] Ve lehu [Belīġ] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Yetişmez zülfüñe ḫūbān-ı ʿaṣruñ tār-ı gīsūsı
Senüñ her bir müjeñ bir dil-ber-i fettānuñ ebrūsı

259.[151] Ve lehu [Belīġ] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Senüñle vezn idüp aʿlā ṭutarsa māhı ġam çekmem
Bu dehrüñ nāḳışı bālāya refʿ eyler terāzūsı

260.[152] Ve lehu [Belīġ] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Aḥbāb-ı nükte-pervere dāʾim budur sözüm
Sevmem vefāsı olmayanı görmesün gözüm

261. Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Güneş yüzlüm eger ḳılmaz isen ʿār || Müşerref olacaḳ bir gölgelik var

262.[153] Lā edrī

263. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Rāh-ı ʿaşḳıñda neler çekdi bu birḳaç üstüḫˇān

El-fiġān ol zāhid-i bī-raḥm elinden el-fiġān

264. Maṭlaʿ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gice dil-dār bīdār olmadı bir şemʿ yanınca

Yüzün sürdüm ayaġına murād üzre uyanınca

265. Müfred [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ġam belāsı pek gelir vaṣlıñ metāʿından baña

Gerçi ġāyet köhnedir ammā hele hicrāñı yoḳ

266.[154] ∝

[149] K.9/9: (b) başīret-senc olur: başiret-sencdür D. (Demirel H. , 2005)
[150] K.3/1: D. (Demirel H. , 2005)
[151] K.3/4: D. (Demirel H. , 2005)
[152] Mn.1/XI/5: D. (Demirel H. , 2005)
[153] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[154] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

267.[155] ∝

268.[156] Ḫayretī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
ḪAYRETĪ ehl-i hüner çoḳdur velī ʿayb olmasun
Görmedüm hīç kimse ʿaybın görmemek gibi hüner

269. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Hem-demim sāʾil durur aḫşam olucaḳ ol daḫı

Oḳumazsam mūm ile ey māh gelmez yanıma

270. ∝ [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Eşeriyle beḳā bulur ādem || Ehl-i ḫayrıñ eşerlerine beḳā

271. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Nihāyet yoḳ durur çün ḥırṣ u āza || Ḳanāʿat eylemekdir çāre aza

272. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Ḳanāʿat ḳılmayan olmaz tüvān-ger || O ḳuru māl ile Ḳārun'a beñzer

2. ʿAsel ḥaẕẕı çü zaḫm-ı nīşe degmez || ʿAselden yeg durur biñ kerre pekmez

273. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Gerçi kim kāşāneme çoḳ ḳāmeti bālā gelir

Ol sehī-ḳād baña ammā cümleden aʿlā gelir

274.[157] ∝ [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Hünere tertīb gerek hüneriñ || Tertīb fi'l-ḥaḳīḳa ʿilletdir

2. Her hüner ki cihānda bula ẓuhūr || Bir kerem-kāniniñ ʿināyetidir

275. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Leşker-i derd ü belānıñ şimdi atı oynaġı

Ey şeh-i mülk-i melāḥat başımıñ yazısıdır

---

[155] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[156] G.62/5: (b) hīç: ben D. (Çavuşoğlu & Tanyeri, 1981)
[157] (1b): Vezin aksıyor.

276.[158] İbni Kemāl [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Sen beni yā Rab kemāl-i ḥırṣ ile || Der-be-der gezdirmegil bī-fāʾide

2. Aç idip nā-merde muḥtāc eyleme || مَآئِدَةً عَلَيْنَا أَنزِلْ رَبَّنَا

277.[159]

[9b] 278. Vefāt-ı Köprülü Meḥmed Paşa

Fī-Rebīʿi'l Evvel Sene 1072, 7 Düşenbe [m. 31 Ekim 1661 Pazartesi] der-Edrene

279.[160] Mıṣraʿ

280.

[1] Meşelā, aʿlādan muḥibb-i muḫliṣ, [2] muḥibb-i müştāḳ; Müsāvīde dāʿī-i muḫliṣ, [3] dāʿī-i devlet, dāʿī bi'l-iḫlāṣ; Ednāda [4] aḳallü'l-ʿabīd, aḥḳarü'l-ʿubbād, aż'afü'l-ʿibād, [5] aż'afü'l-ḫuddām, çāker-i dīrīne.

281.[161] Sāġarī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Yāruma ʿarż itmege kim varsa ben dīvāneyi
Göricek benden beter Mecnūn olur cānāneyi

282. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫoş gelir ʿuşşāḳa maḫṣūṣ olduġuyçün fürḳatiñ

İstemem aġyāra mebẕūl olduġuyçün vuṣlatıñ

283. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Gel beni ey ḫūnī öldür ḫançer-i bürrān ile

Ḳurtulayın günde biñ kez ölmeden hicrān ile

284. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Ger diler iseñ kimse saña olmaya nāşī

Sev şol güzeli gelmiş ola tāze terāşı

---

[158] -D. (Demirel M. , 1996)
Çv: (2b): "Rabbimiz! Bize gökten bir sofra indir!" 5/14 Kur'an.
[159] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[160] Far. Şairi belli olmayan bir mısra.
[161] TEİS.12588: (Kaplan Y. , 2013)

285. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gözüm merdümleriniñ ʿaksi düşmüşdür leṭāfetde

Ruḫuñ mirʾātına nāẓır olanlar anı ḫāl añlar

286.[162] Sürūrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Yirde gökde miṣlüñ olmasun diyü ey āfitāb
Sāyeñ ile şems göstermez ḥicāb olur seḥāb

287.[163] İbni Kemāl [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Feṯḥ olur mey-ḫānelerde rūz-ı ʿīd olsa kilīd

Gūyiyā miftāḥ-ı ʿişretdir hilāl-i māh-ı ʿīd

288.[164] ∝ [Ḥamdī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Bāreka'llāh mecmaʿ-ı ehl-i ṣafādır bu ḫişār

Cāygāh-ı cān-baḫş u dil-küşādır bu ḫişār

2. Āb-ı rūy-ı rubʿ-ı meskūndur disem şāyāndır

Meşhed-i pākān u burc-ı evliyādır bu ḥişār

3. N'ola iḥyā olmaġa cān atsalar mürde dilān

Sāḥil-i baḥr-i ḥayāt-ı cān-fezādır bu ḥişār

4. Dāʾimā şevḳ-i ṭarab erbābına ārāmgāh

Cennetāsā ḫoş-hevā ḥışn-ı ṣafādır bu ḥişār

5. ḤAMDİyā evṣāfını mümkün müdür itmek şümār

Ḥāṣılı ḥadden füzūn medḥe sezādır bu ḥişār

[10a] 289.[165] Der-ḥaḳḳ-ı teʾehhül [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Ne farṭ-ı ḳubḥ gerek zevcede ne ḥüşn ü bahā

Miyān gözle ki: *Ḫayru'l-umūri evṣaṭuhā*

---

[162] G.30/1: (a) miṣlüñ olmasun: olmasun miṣlüñ D, (b) Sāyeñ ile şems: Sāyeñi vü şemsi D. (Ünver N. , 2010)
[163] -D. (Demirel M. , 1996)
[164] -D. (Erbay, 2015) (Yakar, 2012) (Yıldız, 2011)
[165] Çv: (b) "Her şeyin iyisi ortada olanıdır."

290.[166] Bahāʾī-i Baġdādī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Şol ḳadar sūz-ı ġam-ı ʿaşk derūnum yaḳdı
Ki yaḳar ʿālemi derd ile dilümden çıḳan āh
2. Tütün içmekle nihān eylerim ol ḥāleti kim
Olmasın kimse benim derd-i dilimden āgāh

291. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫāne-i dil her nefes cānā ki çābükdür seniñ

Sen şeh-i ʿālemsin ol ṣırça sarāyıñdır seniñ

292. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Öyküdügünü ḫırmān-ı gül ḥüsnüne yārıñ

Güş itdi ṣabā ḫışma gelip esdi ṣavurdu

293. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Günde biñ kez görse bilmez ol büt-i raʿnā beni

N'eylesin bir demde yüz şekle ḳoyar sevdā beni

294. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Āh kim ġurbetde ḳaldım bir nigār egler beni

Çoḳdan eylerdim sefer ol şīve-kār egler beni

295. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Gül yüzüñ şevḳine gülşende fiġānım vār iken

Bilmezin nāle idip bülbül-i şeydā ne öter

296.[167] ∝ [Nābī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Niʿmet-i vaṣlına aġyārı ṭoyurmış dil-ber
Göñlüñ ey ḫaste-i hicrān neniñ aşın ister

297. ∝ [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Ne ʿazm-i terk-i diyār itmege mecālim vār

Ne ḳādirim ki ṭuram bir ġarīb ḥālim vār

[166] TEİS.25978: (Aksoyak, 2015)
[167] Ç. (a) Niʿmet-i vaṣlına: Ḫān-ı iḥsānına Ç, (b) neniñ: nenek Ç. (Kalkışım, 1988, s. 58)

298. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Gerçi kim rāh-ı meẕelletde yatan ḫāşākiz

Dem olur kim yaḳarız ʿālemi āteşnākiz

299. [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Sen şāha bende itdi beni Ḥākim-i Ezel

Alır gözüyle baḳ kölesi olduġum güzel

300. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Geldi gül devri getir bādeyi ʿişret demidir

Sāḳiyā ḫoş görelim bu demi furṣat demidir

301. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḳāl idip bu ten-i ḫākimi ider zerd ü nizār

Ṭopraġı altın ider ḥālet-i ʿışḳ-ı dil-dār

302. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḳanı bir merdüm-i çeşmim gibi demler sürmüş

Şevḳ-i mihriñle seniñ yaş yaşamış gün görmüş

303.[168] ∝ [Cinānī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Hemīşe nāvek-i müjgānına sīnem nişān eyler

CİNĀNĪ Ḥaḳ Teʿālā ṣaḳlasın yārı ḫaṭālardan

304. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳadīmīdir ḥuḳūḳu bülbülüñ güllerle ġāyetde

Çubuḳ ata bile binmişler eyyām-ı ṣabāvetde

[168] -D. (Okuyucu, 1994)

305. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Budur lāyıḳ olan şāhım cihānda ehl-i ʿirfāna

Ki yaḳdıġı çerāġ üstüne dāʾim ola pervāne

306.[169] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Tenüñ ḫākister itmiş āh-ı āteş-zāduñ iy bülbül
ʿAcebdür ḫārı sūzān itmemek feryāduñ iy bülbül
2. Görürken ġonce-şād-ābı figān eylemedür kāruñ
N'olur fa[ṣ]l-ı ḫazān ḥāl-i dil-i nā-şāduñ iy bülbül
3. Şehen-şāh-ı bahār olmış ser-ā-pā gūş güllerle
Pesend itmiş nevā-yı naḳş-ı nev-īcāduñ iy bülbül
4. Bu gülzār-ı fenānuñ ʿaks-i ḫˇāhiş olmasa kārı
Seni itmezdi maḥbūs-ı ḳafes feryāduñ iy bülbül
5. Süḫan-sāzı idince ṭūṭī-i ṭabʿ-ı FAṢĪḤ-i zār
Sükūt idüp ferāmūş eyledüñ evrāduñ iy bülbül

307. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Lebiñi sāye-i ḫaṭṭıñda emer ḫalḳ-ı cihān

Şehd alınmazdı eger olmasa tedbīr-i duḫān

308. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Çekme peymāne ġamın kāse-i ser saġ olsun

Yime mey ġuṣṣasını dīde-i ter saġ olsun

309. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Āvāreler felek-zedeler mübtelālarız

ʿĀlemde bir muḥabbete ḳalmış gedālarız

[10b] 310.[170] Ḫˇāce ʿAbdu'llāh Enṣārī

311. Terceme [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Çünki ẓulm eylemedi ḳısmda Ḳassām-ı ḳażā

Ḥāsid-i dūn ne içün virmeye ol ḥükme rıżā

[169] G.277: (2a) ġonce-şād-ābı figān eylemedür: ġonçe-i şād-ābı efġān itmedür D. (Çıpan, 1991)
[170] Far. Ḫˇāce ʿAbdu'llāh Enṣārī'ye ait bir beyit.

312.[171] Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Düşürse ḳalʿa-i şerʿiñ ṭaşın ḳaṣd ile bir güm-rāh

Anı tekmīl içün lābüd bedenden başın isterler

313. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Her ki ḥıfẓ itdi fem ü fercini fī-külli zamān

Enbiyā faḫri aña cennet içün oldu ḍamān

314. ∝ [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Ger dilerseñ ki olasın sālim || İki ʿālemde ṣumte ol lāzım

315.[172] ∝

316.[173] ∝

317. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Dilde ṣafā-yı ʿaşḳıñ dīde ġamıñla pür-nem

Bir evde ʿīş u şādī bir evde yeʾs ü mātem

318. Rubāʿī [Aḫreb]

1. Derd-i dilim o zülf-i ḫam-der-ḫamdan

Gel eyle ḳıyās dīde-i pür-nemden

2. Ḥācet ḳoma ʿarż-ı ḥāle zīrā ki benim

Hīç aġzım açılmaz oldu şimdi ġamdan

319. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Pertev-i māh-ı ruḫu her dem ziyād olmaḳdadır

Aña nisbet oldu şākird-i rusāb[a] āfitāb

320. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

ʿAceb mi cūy-ı ṣabrım ḳalsa bī-āb || Döner üstünde dāʾim heft dūlāb

---

171 (b) Anı tekmīl içün lābüd bedenden başın isterler: Bedenden başın isterler anı tekmīl içün ey Şāh M1.

172 Ar. Hikmetli bir söz.

173 Ar. Hikmetli bir söz.

321. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫātem-i iḳbāl-i Cem buldu nigīn-i dürr-i kevn

Sāġara leb-rīz olunca ḳonsa yāḳūt-ı müẕāb

322. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yār ḥālimden suʾāl itse hemāñ giryān olur

Görmedim çeşmim gibi ʿālemde bir ḥāżır cevāb

323. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Hep cihāñ mecmūʿasın gözden geçirdim ʿāḳıbet

Ḫaṭṭ-ı laʿliñ maṭlaʿın itdim içinden intiḫāb

324. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Düşmen ṣalarsa yāra kebūterle nāmesin

Ben de duḫān-ı āh-ı dilim eylerim seḥāb

325. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Her ṣabāh aʿżā-yı ādem dir lisāna k’ey lisān

Sākit ol kim ten selāmet bulmaz [i]señ [sen] selīm

2. Kec-reviz biz cümleten kec-rev olursañ sen bugün

Müstaḳīmiz cümlemiz ger sen olursañ müstaḳīm

326. ∝ (142) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Olmaz ruḫ-ı dil-dāra ber-ā-ber gül-i raʿnā

Hengāme-i tezvīri ḳosun bülbül-i şeydā

327. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Teşne-i deşt-i belāya kār-sāz olsun diyü

Virmiş Üstād-ı Ezel şemşīr-i ʿaşḳa özge āb

328.[174] İbni Mesʿūd raḍiya’llāhu ʿanhu

[174] Ar. İbni Mesʿūd’a ait hikmetli bir söz.

329.[175] Ḳıṭʿa [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ey cürm-i lisān ḫayr di kim ḫānım olursun

Yā yārī eyle kim tā sālim olursun

2. Ger sākit ü yā bāṭın-ı ḫayr olmayasın sen

Taʿyīn bulur yine kim ṣoñ ucu nādim olursun

330. Rubāʿī [Aḫreb]

1. Sīnemde serimde dāġ-ber-dāġ olsun

Dāġ üstü bu ben belā-keşe bāġ olsun

2. Eylerse ḥavāle çarḫ eger gerd-i melāl

Mirʾāt-ı dilim şikest iden saġ olsun

331. Der-ḥaḳḳ-ı Küçük Ḫünkār Raḥmī Çelebi

[Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Peşīn ide gör günc-i ġam-ı ʿaşḳına teslīm

|Ar.|

2. Hem defter-i çeşmiñde idip maṣraf u īrād

Ol ḫˇāce-i ḥüsne anı ḳıl ʿarż u ifāde

3. Taṭbīḳ-i merāḥim ile mīzān ola şāyed

İcmāl-i merāmıñ seniñ ey cān-ı fütāde

4. Dil teẕkeresi pençe-i luṭfuyla olup ṣaḥ

Ṭūmār-ı ḳabūle dir iseñ ola nihāde

5. Taḥvīl ide gör ġayrıdan ālāyiş-i ʿaşḳı

Ṣūret vire tā kim saña Rūz-nāmcı-zāde

[175] (1b), (2b): Vezin aksıyor.

[11a] 332. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Yiyip efyūn ile berci ḫarānveş beñzi ṣolmaḳdan

Maʿāẕa'llāh ölüm yegdir kişi tiryākī olmaḳdan

333. Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳo parmaġ ile göstersin cemāliñ güllerin eller

Ḳoparmaġ ile güller tīz ṣolar zīrā ki el eller

334. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Gülşenī dervīşidir gül ġoncelerdir Mevlevī

Bülbül-i ḫoş-ḫˇān oḳur geh Maʿnevī geh Meṯnevī

335.[176] Li-İbni Nebāte

336.[177] Rubāʿī

337.[178] Firdevsī

338.[179] Emrī

339.[180] Ve mā āhsene ḳavlü'ṣ-ṣāir

340.[181] Ḳavl-i āḫer

341.[182] Ṭālib Çelebi [Aḫreb]
1. Maḥmūrī-i ġam cāna verip rencūru
Etdi dili ḫamyāze-keş-i mesrūrī
2. Al destüñe muṭribā meded leb-rīz it
Ṣahbāyı naġamla kāse-i ṭanbūru

342.[183] Li'ṣ-Ṣeyḫi'r-Reʾīs ḳuddise sırruhu İbni Sīnā

[176] Ar. İbni Nebāte ünvanlı bir şaire ait beyit.
[177] Far. Şairi belli olmayan bir rubai.
[178] Far. Firdevsī'ye ait bir manzume.
[179] Far. Emrī'ye ait bir beyit.
[180] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[181] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[182] R.39: (1b) ḫamyāze: hemyāze D, (2a) destüñe: destine D. (Erdem, 1991)
[183] Ar. İbni Sīnā'ya ait bir manzume.

343. Niẓāmī el-medʿū bi-Mincel [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Zinhār olma bāġ-ı dehrde şüküfte-ṭabʿ

Ġonce açılmadıḳça ḫazāndan emīn olur

344. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Kesmege daʿvā-yı ʿaşḳı ḫaṭṭ-ı yār || Ḥüccet ibrāz itdi ammā ḥakki var

345.[184] ∝

346.[185] Ḳāle Ṣāḥibü'l-*Keşşāf*

347.[186] Ḳāle ʿAlī'bni Ebī Ṭālib Kerrema'llāhu Vechehu

348.[187] Nükte Ebī Nüvās ilā-Zevcihi Hārūn e'r-Reşīd

349.[188] Cevāb-ı Ḫālise Baʿde Taṣḥīḥihi Başṭ- ʿAynihi

(Ṣonra muʾāḫeze olunduḳda tedārik eyleyip *leḳad ṣāin*'dir diyü tevcīh eylemişdir.)

[11b] 350.[189] ∝

351.[190] Rubāʿī īn est

352.[191] Tārīḫ-i vefāt-ı Ḫˇāce Ḥāfıẓ-ı Şīrāzī

353.[192] Tārīḫ-i Ebū ʿAlī ʿAbdullāh Ḥüseyni'bni Sīnā el-Buḫārī

354.[193] Şeyḫ Şemsü'd-dīn-i Sivasī

355.[194] Tārīh-i Mīr Ḥüseyin

356.[195] Li-Mevlānā Ṣadru'ş-Şeriʿa

---

[184] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[185] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[186] Ar. Hz. Ali'ye ait bir söz.
[187] Ar. Nükte.
[188] Ar. Nükte.
[189] Far. ʿÖmer Ḫayyām'ın vefatı hakkında mensur bir parça.
[190] Far. Şairi belli olmayan bir rubai.
[191] Far. Ḥāfıẓ-ı Şirāzī'nin vefatına dair bir tarih manzumesi.
[192] Far. İbni Sīnā'nın vefatına dair bir tarih beyti.
[193] Far. Şeyḫ Şemsü'd-dīn-i Sivasī'ye ait bir beyit.
[194] Far. Mīr Ḥüseyin ünvanlı bir şaire ait veya onun hakkında bir tarih beyti.
[195] Far. Ṣadru'ş-Şeriʿa'ya ait bir beyit.

357.[196] İbni Rāvendī

358.[197] Ẓaḥīr-i Fāryābī

359.[198] Li-ibni Kemāl el-Vezīr

360.[199] ∝

361.[200]

[12a] 362.[201]

363.[202] Li-Emrī-i merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Vir naḳd-i cānı EMRĪ leb-i ḫāl-dārına
Almaz mısın ʿaḳīde-i miski bahāsına

364.[203] Fāʾizī [Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün]

Ġurbetde gözüm yaşı yaz yaġmurına beñzer ⟨kim⟩

Bir laḥẓa diner dinmez başlar yine yaġmaġa

365. Mevālīden Deli Velī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Taḥammül eyleyemem kimsenüñ teveccühine

Gözüm baḳarken o⟨l⟩ āyīne-i mücellāya

366.[204] Fużūlī-i Baġdādī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
ʿIşḳdur ol neşve-i kāmil ki andandur müdām
Meyde teşvīr-i ḥarāret neyde teʾşīr-i ṣadā

367.[205] Tārīḫ-i vefāt-ı Ḥażret-i Mevlānā

---

[196] Ar. İbni Rāvendī'ye ait bir manzume.
[197] Ar. Ẓahīr-i Fāryābī'ye ait bir beyit.
[198] Ar. İbni Kemāl el-Vezīr'e ait bir beyit.
[199] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[200] Ar. Ömrü uzatan dört şey hakkındadır.
[201] Ar. Ġazālī ve Zemaḫşerī'nin vefatlarına dair mensur bir parça.
[202] G.428/5: D. (Saraç, 2002)
[203] -D (Demir, 2006), (Okatan, 1995)
[204] G.1/2: (a) neşve: neşʾe D, ki: kim D. (Akyüz, Beken, Yüksel, & Cunbur, 1958)
[205] Far. Mevlānā'nın vefatına dair bir tarih beyti.

368.[206] Li-Ḥażret-i Şeyḫ Ebū Saʿīd Ebü'l-Ḫayr ḳuddise sırruhu

[1] Her kim bu rubāʿīyi bir bīmārıñ üzerine oḳusa bi-ʿināyeti'llāh [2] ṣıḥḥat bula ve eger vaʿdesi bitmiş olana [3] bi-ʿiẕnillāh sühūletle teslīm-i rūḥ ide.

369.[207]

370.[208] Min-kelāmı Bāyezīd-i Besṭāmī

371.[209] Cāru'llāhü'l-ʿAllāme

372.[210] Ḳıṭʿa-i Sulṭān Maḥmūd

[1] Şöyle ḥikāyet iderler ki Sulṭān Maḥmūd bin Sebüktekin [2] bir gün ḳan aldırmaḳ murād itmiş. Bir maḥbūb-faṣṣād [3] getirmişler; bu anıñ ḳanın alurken ol bunuñ [4] ẕeḳanıñ oġşar imiş. Bunuñ ʿöẕründe bu laṭīfe [5] dimiş. (Nuḳile mine's-Sürūrī)

[12b] 373.

[1] Yazıcı Efendi Ḥażretleriniñ ḫışımı olan ʿAbdu'r-raḥīm Beg Efendi'niñ ʿandelīb ḳaṣīdesidir ki [2] teberrüken taḥrīr olundu. (Sene iṯnā miʾe ve elf fī şehr-i ẕi'l-ḥicce ġurre fī-maḥrūse-i Edirne) [m. 4-20 Eylül 1691]

Naʿt-ı Şerīf [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Güle geldi seḥerī cilveler eyler bülbül
Söyledi gūş-ı güle bir ḫaber-i ter bülbül

2. Devr-i güldür yine hengām-ı bahār irdi diyü
Şevḳden müjde-künān bülbüle söyler bülbül

3. Bāġdan ṭaşra idip sürdü şitā ʿaskerini
Lāle-i terden alıp destine şeşper bülbül

[206] Far. Şeyḫ Ebū Saʿīd Ebu'l-Ḫayr ünvanlı bir şaire ait bir rubai ve bu rubainin okunmasındaki faydalara dair Türkçe bir not.
[207] Ar. Başlığı okunamayan bir beyit.
[208] Ar. Bāyezīd-i Besṭāmī'ye ait hikmetli bir söz.
[209] Ar. Cāru'llāhü'l-ʿAllāme'ye ait bir manzume.
[210] Far. Sulṭān Maḥmūd'a ait bir kıta ve bu kıta hakkında Türkçe bir not.

4. Açdı nergis gözünü gördü ki ʿālem gülmüş

Olmuş aʿdāsına manṣūr u muẓaffer bülbül

5. Demidir bād-ı ṣabā gele mübārek bād[ā]

Oldu murġān-ı çemen ceyşine server bülbül

6. Līk sevdāsını germ itdi gibi faṣl-ı bahār

Daldan dala ḳonup gezmede yer yer bülbül

7. Bildiler ḫaste-i hecr-i ruḫ-ı yār olduġunu

Berg-i gülden ideli bāliş ü bister bülbül

8. Eşk-i ḫūnun aḳıdır ṣanma ki çeşm-i terden

Ḫāk-pāy-ı güle beẕl itmede gevher bülbül

9. Ġonceyi açmaḳ içün nuṭḳ-ı şeker-rīzi ile

İtmede vaṣf-ı leb-i yāri mükerrer bülbül

10. Ne ʿaceb naġmeler itdi nefesi var olsun

Yārdan būy-ı vefā almışa beñzer bülbül

11. Geh bülend itdi nevāsını gehī eyledi pest (Ḳıṭʿa)

Cemʿ-i ʿUşşāḳ'a idip faṣl-ı Muḫayyer bülbül

12. Demidir semt-i Ḥicāzī'de olup naġme-serā

Bezm-i gülşende ide naʿt-i peyām-ber bülbül

13. Ḥażret-i Ḫˇāce-i Levlāk ü Resūl-i ʿArabī

ʿAḳl-ı kül gülşen-i faẓlında bir aḥḳar bülbül

14. Ḳaṣr-ı gülzārı güẕer itse nesīm-i luṭfu

Şevḳden nāle ide anda muṣavver bülbül

15. Terbiyet virse eger bāġa dem-i cān-baḫşı

Ġonceler ide terennüm ola güller bülbül

16. Pertev-efken ola çün gülşene mihr-i ʿadli

Ḥaşre dek efʿī ile ola birāder bülbül

17. Żuʿafāya keremi ẕerrece ḳuvvet virse

Bula destinde hemān zūr-ı Ġażanfer bülbül

18. Ḥarem-i ḳurbuna vardıḳda Cenāb-ı Cibrīl

Edebinden ölür ol rūḥ-ı münevver bülbül

19. İsm-i pākini eger vird-i zebān eylemese

Verdini itmez idi böyle musaḫḫar bülbül

20. Nefes-i pāki ider miydi bu deñli teʾsīr

Olmasa būy-ı gül-i luṭfuna maẓhar bülbül

21. Lemʿa-i nūruna pervāneligin bildirdi (Ḳıṭʿa)

Nāra düşdükde ḫalīl ile ber-ā-ber bülbül

[13a] 22. Cān fedā eylemese gülşen-i ʿaşḳıñda şehā

Āteşe girmez idi hem çü semender bülbül

23. Ḫuṭbe-i naʿti edā itmek içün ezhāra

Şāḫ-ı gülden idinir kendiye minber bülbül

24. Yine abdāl-ṣıfat geldi ġazel-ḫᵛānlıḳ idip

Ṣaḥn-ı gülzāra hemān şekl-i ḳalender bülbül

25. Ḫıżr-ı tevfīḳiñ eger eylese reh-ber bülbül

Şarḳ u ġarbı ṭuta mānend-i Sikender bülbül

26. Āb-ı ḥayvān ise de bādeyi nūş eyler mi

ʿAraḳ-ı rūyuñ ile çün ṭuta sāġar bülbül

27. Beyżīsin aḫker idip āh-ı şerernāki ile (Ḳıṭʿa)

Lālesin eyledi ol āteşe micmer bülbül

28. Fikr-i zülfüñle ʿaceb dūd-ı dil iẓhār eyler

Ḥaḳ bu ki bir nigehi itdi muʿaṭṭar bülbül

29. Tār-ı gīsūlarıña olmasa dil-beste eger

Bu ḳadar itmez idi cismini lāġar bülbül

30. Dāne-i sübḥa-i mercān-ı sirişk-i çeşmi

Varaḳ-ı gülden oḳur dirdi şecerler bülbül

31. Ġaraż tā bu ḳadar āh u fiġān eylemeden

Ḳuşça cānını fedā eylemek ister bülbül

32. Dil-i nālan-ı raḥīmi nice bir böyle ḳala

Ḳafes-i ġamda giriftār u mükedder bülbül

33. Gerçi mīrim şeref-i naʿtiñ ile ammā kim

Gülşen-i dehrde yoḳ ben gibi efḳar bülbül

34. Murġ-ı endīşeye maḫṣūṣ u müsellemdir bu (Ḳıṭʿa)

Yoḫsa medḥiñle terennüm idemez her bülbül

35. Evvelā gülşen-i kūyuñda ider mi pervāz

Nice olur ṭāʾir-i ḳudsī ile hem-ser bülbül

36. Kilk-i ḫoş-lehcem eger itse terennüm sāzı

Ġıbṭasından ola dem-beste vü ebter bülbül

37. Ṭūṭī-i ṭabʿım ile ḥaḳ bu ki baḫş eyleyemez

Fenn-i ʿaşḳı ne ḳadar eylese ezber bülbül

38. Aġız açdırmadı ammā ki baña ṣarṣar-ı ġam

İşideydi nic'olur fenn-i süḫan-ver bülbül

39. Çekdigim miḥnet ü ālāmı ḥesāb eylese (Ḳıṭʿa)

Eşk-i laʿlini raḳam dökse ser-ā-ser bülbül

40. Derdimiñ biñde birini yine şerḥ eyleyemez

Berg-i eşcārı eger eylese defter bülbül

41. Dil-i şeydāya eṣer itmededir neşter-i ġam

Olur āzürde-i ḫār-ı sitem ekṣer bülbül

42. Gel yeter şekveyi ḳo ey dil-i bī-çāre ṣaḳın (Ḳıṭʿa)

Diliniñ derdi durur çekdigi dirler bülbül

43. Güle ʿāşıḳ olan elbette ider ḫāra şekīb

Yā n'içün şekve idip dem-be-dem aġlar bülbül

44. Yürü var zemzemeñi eyle ṣalāt ile selām

Seni sīr-āb ide tā çeşme-i Kevṣer bülbül

[13b] 45. Tā ki perḫāşını ḳāṭʿ eylemeye ṣayf u şitā (Ḳıṭʿa)

Tā ki manṣūr ola aʿdāya dil-āver bülbül

46. Rūḥ-ı pākine hezārān-ı dürūd u teslīm

Ola virdikçe güle zīnet ü zīver bülbül (Temmet el-ḳaṣīde)

374. Ṭarzī el-merḥūm [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Derūn-ı derd yaḳmaz verziş-i feryādıñ ey bülbül

Göñülden ḳopmayınca āh-ı āteş-zādıñ ey bülbül

2. Gezer vādī-be-vādī nāle-peymā ṭurfa vaḥşīsin

Bu vādīlerde kimdir söyleye üstādıñ ey bülbül

3. Seniñ kārıñ dem-ā-dem meşḳ-i nāle ders-i şīvendir

Ḫudāyī olsa görseñ kārını feryādıñ ey bülbül

4. Nefes ṭut söyleme esrār-ı ʿaşḳı keşf-i rāz itme

Açılma rūzgāra terk idip muʿtādıñ ey bülbül

5. Gül-i bī-çāre dāġ-ı dille sīneñ gülsitān itme

Bu şīven tā-be-key ʿarż eyleme bī-dādıñ ey bülbül

6. İşitdim sende ṬARZĪ gibi esmāya muḳayyedsin

Çekilmez mi ṣanırsın ʿaşḳ-ı gülle adıñ ey bülbül

375.[211] ʿİzzetī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Muġber göñül cihānda ṣafā-ülfet olmasun
Tek rūzgāra ẕerre ḳadar minnet olmasun
2. Hīç olmazuz firīfine vaʿd-i ḳudūmüñe
Biz ḫāk-i pāya yüz sürerüz raḥmet olmasun
3. Hergiz yapılmasun dil-i vīrān-ı ehl-i derd
Yā Rabb[i] eski şehre yeñi ʿādet olmasun
4. Yoḳdur rıżā cenāb-ı dil-ārāda şekveye
Kimse cihānda ʿāşıḳ-ı bī-ṭāḳat olmasun
5. Lā-büd sitemle ʿīşini telḫ eyler ʿİZZETĪ
Kimse bu dehr-i dūn ile hem-ṣoḥbet olmasun

376.[212] ∝

377. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bu meṡeldir ʿālem içre gün gibi meşhūrdur

Her kişi gözden ırag olsa göñülden dūrdur

378.[213] ∝ [Veysī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Şeb-i iḳbālimi tār eylemesin derse felek
Kişi yaḳdığı çerāġ üstüne pervāne gerek

379. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

İrmesin bād-ı ḫazān hergiz vücūduñ bergine

Gülşen-i devletde olsun naḫl-i ʿömrüñ pāyidār

380. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Şād oldu gerçi dil olalı vaʿde-i ʿaṭā || Düşdü dili ki ġuṣṣaya bir iʿtibār ile

2. Lāyıḳ budur ki vaʿde-i iḥsān iden kerīm || Çekdirmeye kişiye elem intiẓār ile

[211] G.84: (1b) ḳadar: deñlü: M, (2b) raḥmet: zaḥmet D, (3b) Rabb: Rabbī D, (5b) dūn ile: dūnla D. (Çağlı, 1990)
[212] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[213] G.26/1: D. (Toska, 1985)

381. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Mihr-i ruḫsārıñı vaṣf it o mehiñ maṭlaʿda

Ser-i aʿdāyı nihāyet añasın maḳṭaʿda

[14a] 382.[214] Kemāl Paşa-zāde [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Bil ki eyyām-ı ḥayātı dükeli serde

Bu iki pendimi her kim ki benim ṭutmaz ise

2. Duḫter-i ḳayṣer ise baḳmaya ʿavrat yüzüne

Borç idinme eger vaʿdesi maḥşerde ise

383. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Tekellüf ber-ṭaraf maʿẕūr ṭut noḳṣānıñı fehm it

Efendi bī-şuʿūr ibne[mi]sin sen ẕevḳi bilmezsin

384. Ez-feṯḥ-i Saḳız [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Düşmen deheninden Saḳız'ı ḳapdı ḳapudan (Sene___)

385. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ehl-i küfrüñ Saḳız'ın geçdi Piyāle Paşa (Sene___)

386.[215] Ġazel-i merḥūm Ṭopḳapılı Feyżī Çelebi

[Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Ḫaṭ-ı ʿizārıñı görse seniñ bu ḥālet ile

Benefşe ser-be-zemīn ola ṣad ḫacālet ile

2. [O] serv de ola hevā-dārı ol şeh-i ḥüsnüñ

Çıḳıp çemende ṣalınsa bu ḳadd ü ḳāmet ile

3. Ḳarārı ḳalmadı mihriñ görünce tāb-ı ruḫuñ

Cihānı geşt ü güẕār itmede ḥarāret ile

---

[214] -D. (1a) Vezin aksıyor. (Demirel M. , 1996)
[215] -D. (Özerol, 1996)

4. O şāh-ı ḥüsne baḳar ġamze-i ṭīġ-ı nāz-bedest

Ḫarāb ider dil-i ʿuşşāḳı bir işāret ile

5. Yapışsa ḫançere mestānesin amān diyerek

Miyān-ı dil-bere FEYŻĪ ṣarıl nezāket ile

387. Naẓīre-i Āmedī Naḥvī Çelebi (Nüsḫa-i ġuṣṣa-keş)

[Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]

1. |Far.|

2. ʿUḳde-i dil feth olur āḫir tamām || İtme ṣaḳın naḳş-ı ġamı irtisām

Bulmalıdır zaḫm-ı diliñ iltiyām || Naṣṣ-ı ḳadīm içre budur ve’s-selām

(Eyżan)

3. ʿUsrete ṣabr eyle göñül bir zamān || Ḳılma cezaʿ irse saña bir ziyān

Sevgilisin gāhī ider imtiḥān || Virdi ḫaber bülbül-i bāġ-ı cinān || (Eyżan)

4. Ẓulmet-i şeb ṣubḥ oluban nūr olur || Keyd-i ʿadū münʿakis ü dūr olur

Bir gün olur mātem-i dil sūr olur || Dime işim böyle ḳalıp şūr olur || (Eyżan)

5. Emr-i Ḥaḳḳ’a rāżī olup ḳıl ʿamel || Tā olasın feyż-i dile sen maḥal

NAḤVĪ neden eyleye ḳaṭʿ-ı emel || Yazmış iken kātib-i rūz-ı ezel || (Eyżan)

[14b] 388.[216] Ẕelle-nāme ez-ḥarf-i ⁞şiḳākārī⁞ Güftī el-Edrenevī

[Mefʿūlü Mefāʿilün Feʿūlün]

1-14 |Far.|

15. Olma ṭaleb-i viṣālden dūr || Mānende-i gīr-i müflis ü ʿūr

16. Līkin ḳalem-i şikeste erḳām || İtsin saña ṭarzlarını iʿlām

17. Hem ḳāʿide-i füsūn-ı ṣaydı || Āyīn-i rumūz-ı bend ü ḳaydı

18. Ol berge ey esīr-i ẕelle || V’ey der-be-der u faḳīr-i ẕelle

19. Ol kīr gibi hemīşe ber-pā || Ḳıl kendiñi herze-gerd-i her cā

[216] -D. (Yılmaz K. , 1983)

20. Her ḳanda ki bir cüvān-ı mümtāz || Şimşād gibi ola ser-efrāz

21. Bī-bāk ḳıl aña ʿarż-ı vāye || Elden ḳoma dāmenin çü sāye

22. Var hücreñe eyle anı daʿvet || Sür pāyına çihre-i nedāmet

23. Eyle aña ʿarż-ı şūn u derdi || Ferş-i ḳadem ile rūy-ı zerdi

24. Eyle yine bezm-i ʿīşe āġāz || Ḳıl eşheb-i ṣāġarı ḥaşer-sāz

25. Yaḳ şuʿle-i bādeden çerāġı || İç ʿışḳına yaʿnī at ḳulaġı

[16a] 26. Ẓāhirde bu ḫalḳa ṣat kerāmet || Ḳıl ibneye bāṭınıñda raġbet

27. Hep ḫayl-i mürīde beẕl-i kūn it || Var ḳāmet-i zühdüñü nigūn it

28. Destiñde ʿaṣāñ dāʾim olsun || Berrānıñız saḫt muġlim olsun

29. Ḳıl mihzer-i muġlimānı bī-pāk || Başıñda hemīşe ṭurfa misvāk

30. Olsun ẕeker-i faḳīre ücret || Hemvāre vaẓīfe-i meşīḫat

31. Başıñ bu revişde ey sikiş-fen || Ḳaldırma zemīn-i secdeden sen

32. Tā devlet-i bī-girāna her gāḥ || Ola saña çihre sāy-ı dergāh

33. Bu pendi idince şeyḫ-i ḫūş-kār || Her ṣubḥ ṭırāzdur dü eẕkār

34. Devlet aña bī-kerān irişdi || Bī-minnet ü rāygān irişdi

35. Her ḳanda ki vardı ibne gūyān || Dünyā gelip itdi būs u dāmān

36. GÜFTĪ yürü sen de ibne-kār ol || Şāyeste-i luṭf-ı rūzgār ol

37. Ser-māye-i rūzgār-ı bed-dil || Ḫarlıḳ biri biri ibnedir bil

38. Lāzım ki ikisi ola tevʾem || Tā ṣāḥibini ide mükerrem

39. İkisi de sende yoḳ ʿaceb kār || Tā çend bu süflegī-i kirdār

40. Eyle yüri ey şikeste-himmet || Bir şeyḫ-i ṭarīḳate inābet

41. Besdir bu edā-yı bī-kerāna || Gel mühr-i sükūt ur dehāna

(Temmet fī-aḥvāli şeyḫi'ṣ-ṣüyūḫ raḥmetu'llāhi ʿaleyh)

[15a] 389.[217] ∝

390.[218] Lā edrī

391. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Enbiyā esmāsınıñ ṣarfında ḥālin bilmege

Bu gelen beyt içre dāʾim ḳalbiñ eyle muʿtekif

2. Ṣāliḥ u Hūd u Muḥammed hem Şuʿayb u Nūḥ u Lūṭ

İşbu altı munṣarifdir ġayrısı lā-yunṣarif

392.[219] Seyfü'd-dīn ⁞Eşʿarınıñ⁞

393.[220] Şenāʾī

394.[221] Selīm

395.[222] Turḫān

396.[223] Selīm

397.[224] ʿAzmī-zāde Ḥāletī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Rikābāsā eger pāyına yāruñ yüz sürem dirseñ
Yolunda iḫtiyār eyle aşılmaġı başılmaġı

[1] Bu beyti Ḥāletī Efendi merḥūm inşā itdiklerinde [2] yārānından olan Efendi sulṭānım, " 'İḫtiyār' [3] lafẓı yerine 'irtikāb' lafẓı olsa ṣanʿat-ı işṭāḳ [4] icrā olunur idi." didikde, merḥūm, "maʿḳūl" diyip [5] beyt-i mezbūru ol kimseye hibe itmişdir. [6] Keẕālik, Bahāʾī Efendi merḥūm,

398.[225] [Bahāʾī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Gelseñ de eger meclise [7] durmaḳ hevesiyle
Āvāre kebūter gibi yabana baḳarsın

---

[217] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[218] Far. Şairi belli olmayan bir manzume.
[219] Far. Seyfü'd-dīn ünvanlı bir şaire ait beyit.
[220] Far. Şenāʿī mahlaslı bir şaire ait beyit.
[221] Far. Selīm mahlaslı bir şaire ait beyit.
[222] Far. Turḫān mahlaslı bir şaire ait beyit.
[223] Far. Selīm mahlaslı bir şaire ait beyit.
[224] G.853/4: (a) Rikāb-āsā efer pāyine yārüñ yüz sürem dirseñ: Dilā Manṣūr-veş pāk ol ġam-ı cānān ile ḫāk ol D. (Kaya B. A., 1996)
[225] G.21/3: (a) Gelseñ de eger meclise durmaḳ hevesiyle: Ḫavf etme misüñ kim alış vaḫş ile çeşmüñ D, (b) Āvāre kebūter gibi: Vaḥşī-ṣıfat ol deñlü ki D. (Uludağ, 1992)

[8] beytini naẓm itdikde, Ṭıflī merḥūma ḳırāʾat buyurduḳlarında [9] mezbūr cevābında dir ki durmaḳ lafẓı yerine___

399.[226] Ḥüseyn Ḫallāc goft

400.[227] Ve diger gūyed

401.[228] Ṭālib-i ʿAcem

402.[229] Ve lehu [Ṭālib-i ʿAcem]

403.[230] Müfred

404. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Çeşm-i mestiñ beste gördüm ḫasta mı cānā didim

Didi merdümler helāk eyler anıñ çün baġladım

405.[231] Naẓīre-i Fārisī

406.[232] Şehrī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Göñül göñül nice bir ḥırṣ dāġ yetmez mi
O tenġ ḫānḳāh[a] bir çerāġ yetmez mi

[15b] 407.

[1] Ḳāʿide-i nıṣf: [2] ʿAdediñ nıṣfını bilmekde beşe ḍarb ile [3] ḫāne-i vāḥidini ḫāṣıl olandan ṭarḥ it. [4] Ḳāʿide-i rubʿ: [5] ʿAdediñ rubʿunu bilmekde yigirmi beşe ḍarb [6] ḥāṣıl olandan iki ḫanesini ṭarḥ eyle. [7] Ḳāʿide-i ḫums: ʿAdediñ ḫumsunu bilmekde ikiye ḍarb it; [8] ḫāne-i vāḥidini ḥāṣıl olandan ṭarḥ it. [9] Ḳāʿide-i s̱ümn: Yüz yigirmi beşe ḍarb eyle ki s̱ümnün bulasın, [10] lākin üç ḫānesini ḥāṣıl olandan ṭarḥ it. [11] Ḳāʿide-i ʿuşr: ʿUşrunu ister iseñ çıḳarmaḳ, ḫāne-i vāḥidini ṭarḥ eyle.

---

[226] Far. Ḥüseyn Ḫallāc'a ait bir manzume.
[227] Far. Şairi belli olmayan bir manzume.
[228] Far. Ṭālib-i ʿAcem'e ait bir beyit.
[229] Far. Ṭālib-i ʿAcem'e ait bir beyit.
[230] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[231] Far. Şairi belli olmayan bir nazire beyti.
[232] Mt.9: (a) Göñül göñül nice bir ḥırṣ: Dilā saña ciger-i dāġ D, (b) O tenġ ḫānḳāh[a] bir çerāġ: Tenük-şarāba bir iki ayāġ D. (Demirel Ş. , 1999)

408.

م: Muḥarrem,ص : Ṣafer, را : Rebīʿü’l-Evvel, ر : Rebīʿü’l-āḫır, جا :Cemāẕiyü’l-Evvel,

ج:Cemāẕiyü’l-āḫır, [12] ب : Receb, ش : Şaʿbān, ن : Ramażān,ل : Şevvāl,

ذا: Ẕi’l-ḳaʿde, ذ : Ẕi’l-ḥicce

409.[233] Li-İmri’l-Ḳays

410. Himmet-zāde be-nām-ı Bekr [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Olurdu nām-be-nāmı ol āfetiñ ẓāhir || Derūn-ı ḫāne tehī olsa evvel ü āḫır

411. ʿĀbid Çelebi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Āsitānıñdan ırag̈ olduḳda ey meh-bendeler

Güne gūn gevher döker g̈ayretden ol efgendeler

412. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳıblegāh itsem n’ola ol südde-i vālāsını

Ḳaṣdım oldur kim idem ser-tāc ḫāk-i pāsını

413.[234] Cāmī be-Nām-ı Aḥmed

414.[235] Nefʿī

415.[236] Li-İmri’l-Ḳays

416.[237] Mevlānā Cāmī

417.[238] Rubāʿī-i Ḥażret-i Cāmī

418.[239] ∝

419.[240] Raḥīmī Beg teẕkire-i s̱ānī

[233] Ar. İmrü’l-Ḳays’a ait bir manzume.
[234] Far. Aḥmed Cāmī’ye ait bir beyit.
[235] Far. Nefʿī’ye ait bir beyit.
[236] Ar. İmrü’l-Ḳays’a ait bir manzume.
[237] Far. Mevlānā Cāmī’ye ait bir beyit.
[238] Far. Cāmī’ye ait bir rubai.
[239] Far. Ṣairi belli olmayan bir manzume.
[240] Far. Raḥīmī Beg’e ait bir manzume.

420.[241] Diger ve lehu [Raḥīmī]

[16a] 421.[242] ʿİzzetī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Gözden ḫayāli çeşm-i dile eyledi nüzūl || Āhū-yı deşt-i fitne degişdi yataġını

422.[243] Ve lehu [ʿİzzetī] (157) [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ocaġına ṣu ḳoydu mey-fürūşuñ bī-vefā dünyā

Dirīġā oldu bezm-i dehr-i fānīde tütün peydā

423. Terkīb-bend-i naẓīre-i Āmedī Naḥvī Çelebi

[Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]

1. |Far.|

2. ʿUḳde-i dil feṯḥ olur āḫir tamām || İtme ṣaḳın naḳş-ı ġamı irtisām

Bulmalıdır zaḫm-ı diliñ iltiyām || Naṣṣ-ı ḳadīm içre budur ve's-selām

(Eyżan)

3. ʿUsrete ṣabr eyle göñül bir zamān || Ḳılma cezaʿ irse saña bir ziyān

Sevgilisin gāhī ider imtiḥān || Virdi ḫaber bülbül-i bāġ-ı cinān (Eyżan)

4. Ẓulmet-i şeb ṣubḥ oluban nūr olur || Keyd-i ʿadū münʿakis ü dūr olur

Bir gün olur mātem-i dil sūr olur || Dime işim böyle ḳalıp şūr olur (Eyżan)

5. Emr-i Ḥaḳḳ'a rāżī olup ḳıl ʿamel || Tā olasın feyż-i dile sen maḥal

NAḤVĪ neden eyleye ḳaṭʿ-ı emel || Yazmış iken kātib-i rūz-ı ezel (Eyżan)

424.[244] Li-muḥarririhi

(Naẓīre olmaḳ içün ḫaḳīr daḫı bidāʾ itmişdi ammā müyesser olamadı.)

[16b] 425.[245] Nābī (Yazıldı) [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. İtdi hem-reng ṣabā gülşeni mey-ḫāne ile
Germ-ḫūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

---

[241] Far. Raḥīmī Beg'e ait bir manzume.
[242] -D. (Çağlı, 1990)
[243] -D. (Çağlı, 1990)
[244] Far. *Mecmua* mürettibi tarafından yazılmış bir nazire denemesi.
[245] G.777: (1a) hem-reng: yek-reng D, (3a) gelse eger gelmezse: meclise gelmezse eger D, (4a) idi: idüm D. (Bilkan, 1993)

2. Gice çoḳ yandı baña ẓannım odur kim bu gice
Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile
3. ʿAhdüm olsun o perī gelse eger gelmezse
Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile
4. Siteminden gilemend olmaz idi n'eyleyüm āh
Āşinā olmasa her gördigi bīgāne ile
5. NĀBİyā terk-i ḫıred vāṣıṭa-i rāḥat imiş
Ḳatı çoḳ meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

426.[246] Ve lehu [Nābī] (Yazıldı)
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. N'ola āhımla çeksem ṭāḳ-ı çarḫa ʿanberīn perde
Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde
2. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
O şūḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınuñ sevdāsı var serde
3. Ben āġūşum küşād itmekde ammā dāye-i gerdūn
İder ṭıfl-ı ümīdüm dāmen-i maḥşerde perverde
4. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
Anuñçün ḥalḳaveş çeşm-i ümīdüm ḳaldı defterde
5. Bu deñlü NĀBİyā itmezdi ṭıfl-ı ḫod-pesendīde
Ruḫ-ı sāḳī nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāġarda

427.[247] Ve lehu [Nabī] müşterek bā-ʿAbdī Paşa (Yazılmışdır)
[Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Bir dil-bere dil vir ki belādur dimesünler
Bir bādeyi nūş it ki ḫaṭādur dimesünler
2. Bir derde esīr ol ki eṭibbā-yı zamāne
Pā-beste-i tedbīr-i devādur dimesünler
3. Dök naḳd-i sirişküñ ser-i kūyında nigāruñ
Tā müddeʿiyān saña gedādur dimesünler
4. Laḫt-ı ciger u nāleñi iẓhāra şitāb it
Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler
5. ʿABDī gibi āşüfte-i ḫūbān-ı cihān ol
NĀBī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

428.[248] Fehīm-i merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Sāḳī ġam-ı derūnumı dehr itdi bī-şümār
Sen de Ḫudā içün ḳadeḥi bī-ḥisāb vir

429. Ṭālib-i Ḳadīm [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Dem-i viṣāl giçer neşve-i şarāb gibi

Ḳalır gözümde o demler ḫayāl-i ḫˇāb gibi

[246] G.787: (1b) şūḫ-ı: şūḫ D, (5a) ṭıfl: vaż', pesendīde: pesendāne D. (Bilkan, 1993)
[247] G.229: (2b) Pā-beste: Vābeste D, (3a) Dök: Dehrüñ M. (Bilkan, 1993)
[248] Tc.7/2: (a) ġam-ı: derd-i M, derūnumı: derūnum M, (b) ḳadeḥi: ḳadeḫ-i D. (Üzgör, 1991)

2. Cemāli keşret-i neẓẓāreden bedīd olmaz

Ki tār u pūd[-ı] nigeh setr ider niḳāb gibi

3. Şeb-i firāḳına cāna [ki] ḫˇāb āteş olur

Ṣabāḥa dek dönerim sūz ile kebāb gibi

4. Fedā-yı vaʿde-i ābla firībiyiz yārıñ

Ki teşne-dilleri mesrūr ider serāb gibi

5. Fenā-peẕīrīyi bezm-i şebāneden bildim

Bu ʿālemiñ de ṣoñu ṬĀLİBĀ ḫarāb gibi

430. Şehzāde Sulṭān Muṣṭafā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Faḳat bir vechle memnūnıyız çarḫ-ı sitem-kārıñ

Ki bī-minnet gelir ṭıfl-ı dile dāġ-ı ciger-ḫūnī

431.[249] ʿAzmī-zāde Ḥāletī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Şeb-i viṣāle irüp ārzū-yı …

Revādır adına dinse sefīh u sevdāyī

2. Hele ben ol şebe irsem żamīme eyler idim

Sevād-ı dīde ile dildeki süveydāyı

432.[250] Ve lehu [Ḥāletī] [Aḫreb]

1. Her derde virip vücūd nālān olmam

Eṭfāl-ṣıfat bahāne-cūyān olmam

2. Çaḳ zerde-i bām-ı āsumāndan düşsem

Minnet-keş-i mū-miyān-ı nā-dān olmam

[249] -D. (Kaya B. A., 1996)
[250] -D. (Kaya B. A., 1996)

433.[251] Merḥūm Sırrī [Mefāʿīlün Feʿūlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Sepīde-dem ki iẓlām-nümūd olup yem-i nūr

Sefīne-i mey az ḳaldı kim ide meksūr

434.[252] Ḳıṭʿa-i Rāmī Çelebi [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Maḥv olmada yüz żaʿf ile pīrāhenimizden

Çekmez mi daḫı destini ġam dāmenimizden

2. Lāyıḳ mıdır ey ġonce-i gülzār-ı leṭāfet

Leb-rīz-i tebessüm olasın şīvenimizden

435. [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Hem ʿaḳlımı hem fikrimi hem ṣabrımı aldıñ

Ey şūḫ-ı cefā-pīşe baña sen neler itdiñ

436.[253] Kemāl Paşa-zāde [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Geldigiñde ʿāleme el şād sen giryān idiñ

Şöyle cehd it gidecek sen şād el giryān ola

437. Lā [Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün]

Bilsem kimiñ eylersin kūyun yine maḥşergāh

Tā böyle nedir ey māh-reftār-ı şitāb-ālūd

438. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Mey degildir nūr çeşmidir ṣurāḫīniñ …

Sāḳiyā destiñde sāġar itsin …

[17a] 439.[254] Ḳāle’n-Nebiyyü ʿaleyhis-selām (Yeşile yazıldı.)

[251] -D. (Açıl, 2005), (Cansever, 2005), (Kazan, 2003)
[252] -D. (Erdağı, 1998), (Kavukçu, 2000)
[253] -D. (Demirel M. , 1996)
[254] Ar. Hadis.

440.[255] Li-nāmi'l-maʿrūf bi-Yūnus Beg be-cānib-i Ġāzī Paşa feris[t]ādem [Aḫreb]

1. Ey ḫātem-i ʿālem-i mürüvvet [ā]cım || Tīr-i sitem-i meşaḳḳate āmācım

2. Şol mertebeye yitürdi iflās meni || *Çendān ki Ḫudā ġanīst men muḥtācem*

441. Cevāb-ı Ġāzī Paşa [Aḫreb]

1. Ol kimse ki tīr-i ġama āmācım dir || Yād eyleyip iflāsını muḥtācım dir

2. Rezzāḳ idigin ʿārif iken Mevlānıñ || Lāyıḳ mı kişi dünyede ben [ā]cım dir

442. Cevāb-ı Yūnus Beg [Aḫreb]

1. Şeh bu söz ile ḳuluna ḳālī olmaz || Bir böyle sözüñ ḳula vebāli olmaz

2. Ger tecribe-i şekīb-i ʿabd ise murād || Bu tecrübede ʿale't-tevālī olmaz

443. ∝ [Aḫreb]

1. Ol şūḫ bilip ḥüsnünü ʿirfānından || Ḥaḳḳa ṣıġınır nigāh-ı fettānından

2. Uyḫuda şemʿ görürse ol nāzük ten || Bīdār olur sāye-i müjgānından

444. Mine'l-meṭāliʿ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Gelsin ḫırāma söyleyiñ ol serv-ḳāmete

Şāyed helāk olam ḳala ḥasret ḳıyāmete

445. Ẓarīf Çelebi [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Āyīne-i cemāliñi ṣaḳlarsıñ ey perī || Sen kim naẓar mı egleḍiñ āyā bu kemteri

446. Müfred [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Yüzüñ göstermediñ pinhān olup ḳaç gündür ʿuşşāḳa

ʿAzīz itdiñ yine ey Yūsuf-ı güm-geşte dīdārı

[255] Çv. (2b): "Allah zengindir; ben ise muhtacım."

447. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

İştiyāḳım vaṣf olunmaz hīç bir üslūb ile

Ḥālim iʿlām eylemek mümkin degil mektūb ile

448.[256] ʿAṭāyī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Lüknet[i] var dime ṣaḳın bī-vuḳūf || Ayrılamaz ṭatlı dil[in]den ḥurūf

449.[257] Nābī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

İsnād-ı lüknet itmeñiz ol ṣūḫa ey ḥümām

Teng olmaġın memerr-i süḫan ir gelir kelām

450.[258] Fużūlī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Maḥşer güni görem direm ol serv-ḳāmeti
Ger anda hem görinmese gel gör ḳıyāmeti

451. Müfred [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Gel mūmiyā-yı luṭfla bir çāre eyle kim || Üftāde-i nihāl-i ḫırāmānıñım seniñ

452. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Mūmiyāyı tesliyet hergiz müfīd olmaz baña || Çār-ṭāḳ-ı iltifāt-ı yārdan üftādeyim

453. ∝ [Aḫreb]

Çāḳ zerde-i bām-ı āsumāndan düşsem

Minnet-keş-i mūmiyā-yı nā-dān olmam

454.[259] Kişverī

455. ∝ [Ḫaylī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ṣanma ey ḪAYLĪ çeker dīdesine kuḥl-i siyāh

ʿĀşıḳ öldürmek içün zāġ virir şemşīre

[256] -D. (Aslan, 2016), (Karaköse, 1994)
[257] -D. (Bilkan, 1993)
[258] G.301/1: D. (Akyüz, Beken, Yüksel, & Cunbur, 1958)
[259] Far. Kişverī'ye ait bir beyit.

[17b] (Ebyāt-ı laṭīf der-ḥaḳḳ-ı pervāne)

456.[260] El-merḥūm [Şeyḫü'l-İslām] Yaḥyā Efendi (1)
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Niçün pervāne dāʾīm yanmaġa āteş arar ṭurmaz
Ṭutuşmazdı derūnı āteşinden ʿāşıḳ-ı şeydā (150)

457.[261] Ve lehu [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] (2)
[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Sūz-ı dilden bī-ḫaberdür ṣanmañuz cānāneyi
Şemʿi yaḳmaz mı ol āteş kim yaḳar pervāneyi

458.[262] Ve lehu [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] (3)

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṣaḳınır bād-ı ṣabādan anı ammā n'eylesin

Şemʿ-i bezm-efrūz ṣıġmaz dāmen-i pervāneye

459.[263] Ve lehu [Şeyḫü'l-İslāmYaḥyā] (4)

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

ʿAşḳ odu evvel düşer maʿşūḳa andan ʿāşıḳa

Şemʿi gör kim yanmadan yandırmadı pervāneyi

460.[264] Riyāżī (5) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫāk-i pāy-ı şemʿe düşmekdir düşen pervāneye

Şemʿ-i bezm-ārāya ammā ser-firāz olmaḳ düşer

461.[265] Ṭıflī (6) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Żāyiʿ itmez rūzgār bü'l-ʿaceb pervāneyi

Āteşe yaḳmaz Ḫudā her şeb per-i pervāneyi

[260] G.5/4: (b) Ṭutuşmazdı: Ṭutuşmaz mı D. (Kavruk, 2001)
[261] G.435/1: D. (Kavruk, 2001)
[262] -D. (Kavruk, 2001)
[263] -D. (Kavruk, 2001)
[264] -D. (Açıkgöz, 1990)
[265] -D. (a) Vezin aksıyor. (Çınar, 2000)

462.[266] Ṣabrī (7) [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Geldi pervāneler eṭrāfın alup pervāza

Şemʿ döndü yine bir şūḫ-ı kebūter-bāza

463.[267] Ve lehu [Ṣabrī] (8) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Māniʿ olduñ ḥücre-i fānūsdan çıḳmadı şemʿ

Döndü gitdi ey żiyā pervāne-i pür-ıżṭırāb

464.[268] Riyāżī (9) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Naḳd-i cān yandurmayınca şemʿe vāṣıl olmadı
Bezm-i ʿaşḳ ādābını pervāne bilmez kim bilür

465. ʿAḳlī (10) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Hem yaḳar pervānesin hem sūz-ı dil iẓhār ider

Muḳteżā-yı meşreb-i şemʿ-i şeb-ārā böyledir

466.[269] Rıżāyī (11) [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Şemʿe hem-ḥālem diyü sūzumı yanmaḳ disem
Açamam rāzumı pervāne hemān yanum alur

467.[270] ʿİzzetī (12) [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Gerçi sūzān olur kendi de ammā şemʿüñ
Hele pervānede bir kerre der-āġūş eyler

468.[271] Nābī Efendi (13) [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Gice çoḳ yandı baña ẖavfum odur kim bu gice
Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

469.[272] ʿAṭāyī (14) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Sūz-ı ʿaşḳ ile olaldan mübtelā-yı maḥreḳe
Şemʿ-i meclis ṣubḥa dek yanar ṭutuşur der döker

470.[273] ʿAṭāyī (15) [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Niçün ḥiddetle āteş-pāre oldı şemʿ-i bezm-ārā
Ne var pervāne de bir gicelik mihmān-ı āteşdür

---

[266] -D. (Kasır, 1990)
[267] -D. (Kasır, 1990)
[268] G.37/4: D. (Açıkgöz, 1990)
[269] G.38/2: (a) hem-ḥālem diyü: hem-ḥāl diyüp D, (b) yanum alur: yanın olur D. (Topçu, 1997)
[270] Mf.10: (a) şemʿüñ: şemʿi D. (Çağlı, 1990)
[271] G.777/2: (a) ẖavfum: ẓannum D. (Bilkan, 1993)
[272] G.42/3: D. (Karaköse, 1994)
[273] G.58/3: D. (Karaköse, 1994)

471.[274] Emrī-i merḥūm (1[6]) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Gördiler şemʿi yaḳar tāb-ı ruḫ-ı cānāneler
Bāl ü perden sāye-bān itdi üşüp pervāneler

472. Ẓarīf Çelebi (1[7]) [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Hem ʿarż-ı sūziş ider hem ḫamūş-ı ḥayret olur

Hele ġarīb gelir baña ḫūy-ı pervāne

473.[275] Ṭıflī-i merḥūm (1[8]) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Şām-ı ġamda ʿāşıḳ-ı dil-sūz iken pervāneye
Yanmanuñ yolın yine şemʿ-i şeb-ārā gösterür

474. Ḫaylī-i Ḳadīm (1[9]) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Güle teʾsīr iderse bülbülüñ āh-ı ciger-sūzu

Olur pervāne şeb-nem ġonceler şemʿ-i şeb-efrūzu

475. ∝ ([20]) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Şemʿ içün her gice yansa ne ʿaceb pervāne

Āteş-i ʿaşḳ ile yanmaḳdan aña pervā ne

476.[276] ʿAṭāyī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Şanma kim ʿāşıḳlara ser-dār olan pervānedir

Bilmez ol ʿaşḳı hemān bir āteşī dīvānedir

([1] Māliyye teẕkeresi ile istiḫdām [2] olan ʿArab Feṭḥī Efendi'den işbu müfredler [3] taḥrīr olundu.)

477.[277] Hāşimī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫāliñ ey Hindū-beçe ṭarf-ı ḫaṭ-ı merġūbda

Bir müdevver mühre beñzer gūşe-i mektūbda

478.[278] Ḥüseyn-i Bayḳara

[274] Mk.105: (a) tāb: nār D. (Saraç, 2002)
[275] G.17/4: D. (Çınar, 2000)
[276] -D. (Aslan, 2016), (Karaköse, 1994)
[277] -D. (Bulan, 1993), (Karaca, 1995), (Ünlütürk, 2004)
[278] Far. Ḥüseyn-i Bayḳara'ya ait bir beyit.

479. [Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]

Dām-ı belādan ḳaçan zülfüñe dil baġlamaz

Aġlama ey ṭıfl-ı dil kendi düşen aġlamaz

[18a] 480.[279]

481. Taḫmīs-i Āmedī [Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]

1. |Far.|

2. Nār-ı ḫalīle gel iden bī-miṣāl || İtmekle emrine ol imtiṣāl

ʿĀḳil olan ġayrı[ya] ḳılmaz ḫayāl || Naḳş ola levḥ-i dile ol şūḫ-maḳāl || |Far.|

3. Kimine cāh u çehi zindān ider || Kimini giryān kimi⟨ni⟩ ḫandān ider

Yūsuf-ı güm-geşteyi zī-şān ider || Bende iken ṣoñrası sulṭān ider || |Far.|

4. Ṣabr ile dilde bulur iseñ ṣebāt || Fetḥ ola ḳufl-i ferec-i müşkilāt

İşte saña ḥükm-i ḳavī bir berāt || Naṣṣ-ı ḳadīm içre budur beyyināt || |Far.|

5. Oldum eger bāde-i ġafletle mest || Cām-ı ümīdim velī olmaz şikest

Ṣanma ey ĀMEDĪ bu maʿnāyı pest || Yazdı bunu kātib-i bezm-i elest || |Far.|

482. Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gire Aṣḥāb-ı Kehf'iñ kelbi bāġ-ı ʿadne de ḫ[ˇ]āb[da]

Resūl-i Kibriyā'nıñ ümmeti ḳala yabanlarda

483. Naʿt-ı laṭīf [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Cenāb-ı Ḥaḳ vücūd-ı pākiñi ögmüş yaratmışdır

Nice mümkin seni medḥ eyleme[me]k mekremet-kānī

(Eşʿār-ı mirvaḥa)

484. [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḫˇāb-ı nāza varıcaḳ çeşmini açmaz ol şūḫ

Per-i Cibrīl eger mirvaḥa cünbān olsa

[279] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

485. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Almaġ içün būy-ı cānāndan ḫaber || Mirvaḥa bāl-i ṣabāya el ṣalar

486. Lā [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Bir mirvaḥaya biñ kişi ṣarḳar alamaz da

Yārān ne ʿaceb māʾil olur bād-ı hevāya

487. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ruḫ-ı rengīnine ḳondurmamaġ içün megesi

Al kāġıddan olupdur güzeliñ mirvaḥası

488. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Yārimiñ gözleri nāz uyḫusuna vardıḳça

Zülf-i müşkīni ṣalar mirvaḥa-i ṭāvusu

489. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

İrişir dillere andan eṣer-i feyż ü fütūḥ

Vechi var mirvaḥaya dirsem eger rāḥat-ı rūḥ

490. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḳonmasın dirseñ eger laʿliñe cānā megesi

Gitmesin bir dem eliñden ḳuluñuñ mirvaḥası

491. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Mirvaḥayla idegör āteş-i ʿaşḳı teskīn|| Rūzgārıyla olursuñ giderek yāra yaḳın

492. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Mirvaḥa nice ider āteş-i ʿaşḳı teskīn || Rūzgār āteşi taḥrīk ider olduḳça yaḳın

493. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Şitā eyyāmı refʿ oldı irişdik biz daḫı yaza

Havālar ḳatı germ oldu gerekdir elde yelpāze

494.[280] Rodosī ʿAlī Efendi-i merḥūm [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Bu ḳadar cürm-i bī-şümārım ile || Raḥmet ümīdiniñ budur sebebi

2. Ki buyurdu Ḫudā-yı ʿazze ve celle || *Sebeḳat raḥmetī ʿalā-ġaḍabī*

495.[281] ʿAzmī-zāde Efendi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Olucaḳ VEYSĪ Efendi muḫtaṣar || Gördü ṭınmaz ḥāżırān-ı bī-vefā

2. Didi kendi kendiniñ tārīḫini || Biñ otuz altıda göçdüñ VEYSİyā

(1036) [m. 1626-1627]

496.[282] Tārīḫ-i diger li-Nevʿī-zāde ʿAṭāyī
[Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
VEYSĪ ki olmış idi teġazzülde bī-bedel
Taʿyīn-i sāl-i fevtine tārīḫdür ġazel (1037) [m. 1627-1628]

497. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Seniñ gülzār-ı cennet diyü çoḳ çoḳ añdıgıñ vāʿiẓ

Benim irṣ ile babamdan degin bir eski bāġımdır

498. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Degme bir ḫūba tenezzül idemez ʿālemde

Yine şūrīde göñül ʿālem-i istiġnāda

[18b] 499.[283] Tesdīs-i Cevrī el-merḥūm [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Dāne-i eşki ṣaçup rāh-ı maḥabbetde müdām
İderin sen gözi şeh-bāzı şikāra iḳdām
Nʿola vaḥşīligi terk eyleyüp olsañ baña rām
Ḳafes-i sīnemi ḳılsam yeridür saña maḳām
Ḥalḳa-i çeşmümi ṣayyād-ı ezel ideli dām
Ḫūblarda seni ṭutdı gözüm ey kebg-ḫırām
2. Pür olup māh-liḳālarla ser-ā-ser dünyā
Ḥüsn ile her birisi olsa eger bī-hemtā
Günde biñ kerre baña eyleseler ʿarż-ı liḳā
Ṣāh-bāz-ı naẓarı ġayrıya ṣalmam zīrā
Ḥalḳa-i [çeşmümi ṣayyād-ı] ezel [ideli] dām
Ḫūblarda [seni ṭutdı] gözüm [ey kebg-]ḫırām

---

[280] Çv: (2b): "Rahmetim gazabımı geçti."
[281] -D. (Kaya B. A., 1996)
[282] Tr.16: D. (Karaköse, 1994)
[283] Ts.2 (3c) ḥazenüm: ḥüznüm D, (3d) ṣayd-geh-i: ṣayduña D, (4a) bāz: bāzār D, (5c) āh u: āh-ı M. (Ayan, 1981)

3. Ḫışm idüp bendeñe ey dil-ber-i şīrīn-dehenüm
Çāk çāk eyler iseñ tīġ-ı firāḳuñla tenüm
Nāle ḳılmaz sitemüñden bu dil-i pür-ḥazenüm
Ḫāṣılı ṣaydgeh-i deşt-i maḥabbetde benüm
Ḫalḳa-i [çeşmümi ṣayyād-ı] ezel [ideli] dām
Ḫūblarda [seni ṭutdı] gözüm [ey kebg-]ḫıırām
4. Olalı ʿālem-i ʿışḳ içre göñül şāhid bāz
Görmedi sencileyin dil-ber-i şūḫ-ı mümtāz
Evc-i aʿlāda sen itdükçe hümāveş pervāz
Baña rām ol diyü itsem ne ʿaceb sūz u güdāz
Ḫalḳa-i [çeşmümi ṣayyād-ı] ezel [ideli] dām
Ḫūblarda [seni ṭutdı] gözüm [ey kebg-]ḫıırām
5. Kim ki bu ḥüsn ile bir kez göre sen dil-dārı
Miḥnet-i ʿışḳ ola CEVRĪ gibi anuñ kārı
Ġayrı maḥbūb içün itmez göñül āh u zārı
Almazın ʿaynuma her şūḫ-ı perī-ruḫsārı
Ḫalḳa-i çeşmümi ṣayyād-ı ezel ideli dām
Ḫūblarda seni ṭutdı gözüm ey kebg-ḫıırām

500.[284] Ve lehu eyżan [Cevrī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Nāzuñı taḫṣīṣ-i erbāb-ı niyāz itmek neden
Hecr ile ʿuşşāḳı pür-sūz u güdāz itmek neden
Mihr ile aʿdāyı ṣāḥib-imtiyāz itmek neden
Luṭf ile aġyārı her-dem ser-firāz itmek neden
Herkese mihr ü vefā ʿuşşāḳa nāz itmek neden
Ġayra iḥsān ehl-i dilden iḫtirāz itmek neden
2. ʿĀlemi ṭutsa ʿaceb mi eşk ü āhı ʿāşıḳuñ
Müddeʿā-yı ʿışḳa anlardur güvāhı ʿāşıḳuñ
Ḫıdmet-i ḫāk-i derüñdür ʿizz ü cāhı ʿāşıḳuñ
Āsitānuñda nedür şāhum günāhı ʿāşıḳuñ
Herkese [mihr ü vefā ʿuşşāḳa nāz itmek] neden
Ġayra [iḥsān ehl-i dilden iḫtirāz itmek] neden
3. Cevr idersin baña resm-i dil-sitānı bu mıdur
Ġayradur luṭfuñ ṭarīḳ-i mihr-bānī bu mıdur
Dil-berüñ ʿuşşāḳa yoḫsa imtihānı bu mıdur
Muḳteżā-yı ḫālet-i ḥüsn-i cevānī bu mıdur
Herkese [mihr ü vefā ʿuşşāḳa nāz itmek] neden
Ġayra [iḥsān ehl-i dilden iḫtirāz itmek] neden
4. Āşinālıḳ itmez iken ʿāşıḳ-ı ser-bāz ile
İḫtilāṭ itmek düşer mi düşmen-i nā-sāz ile
Ḫālümüz bilmem n'olur sen dil-ber-i mümtāz ile
Ḳaṣduñ öldürmek midür ehl-i niyāzı nāz ile
Herkese [mihr ü vefā ʿuşşāḳa nāz itmek] neden
Ġayra [iḥsān ehl-i dilden iḫtirāz itmek] neden
5. Luṭf u iḥsānuñ dem-ā-dem zümre-i nā-dānadur
Ḫışm-ı ḳahruñ muttaṣıl CEVRĪ-i ser-gerdānadur
Yādlardur saña maḥrem āşinā bīgānedür
Ey meh-i nā-mihr-bān bilsek bu istiġnā nedür

[284] Ts.1: (1c) ṣāḥib-imtiyāz: ṣāḥib-i imtiyāz D, (3d) ḥüsn-i: ḥüsn ü D, (5b) Ḫışm-ı: Ḫışm u D. (Ayan, 1981)

Herkese [mihr ü vefā ʿuşşāḳa nāz] itmek neden
Ġayra iḥsān ehl-i dilden iḫtirāz itmek neden (Temme)

501.[285] Ve lehu eyżan [Cevrī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Ne gösterür baña dīdārın ol büt-i ṭannāz
Ne ben murād iderin kim olam aña hem-rāz
Ne āteş-i ġam ile dilde ḳaldı sūz u güdāz
Ne bād-ı āhum olur nāy-ı nāleme dem-sāz || (Eyżan)
2. Uṣandı şīve vü nāz itmeden o yār baña
Ferāġat itdi niyāz itmeden dil-i şeydā
Netīce çıḳmadı nāz u niyāzdan aṣlā
Muḥaṣṣal ikimüze daḫı düşdi istiġnā || (Eyżan)
3. O dem ki birbirimüzle idüp maḥabbetler
Bir iki gün ne idi bunca ẕevḳ u ülfetler
O ẕevḳler o ṣafālar o gizlü ṣoḥbetler
Görünmez oldı gidüp şimdi hep o ḥāletler || (Eyżan)
4. Ḳanı o dem ki ṭutup dehri āh u zārum ile
Muḳayyed olmaz idüm ẕerre deñlü ʿārum ile
İdüp müfāreḳat ol şūḫ-ı şīve-kārum ile
Ferāġat eyledüm aġyāra iḫtiyārum ile || (Eyżan)
5. Ne ḫāṭırumda recā-yı ṣafā-yı vuṣlat var
Ne sīnede eṣer-i sūziş-i maḥabbet var
Ne dil-rübā ile CEVRĪ kemāl-i ülfet var
Ne bende nāza ne anda niyāza raġbet var
Ne ben niyāz ider oldum ne dil-berüm baña nāz
Hevāya münḳalib oldı arada nāz u niyāz

502. [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Nizāʿ-ı reng-i ḳahve ehl-i keyfiñ eski keyfidir

Kimi dir levni miskīdir kimi dir ḳahve rengidir

[19a] 503.[286] Ve lehu eyżan [Cevrī]
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Ṣafā-yı bezm-i gülşenden geçüp cām-ı gülinden hem
Uṣandum naġmesinden ʿandelībüñ ġulġulinden hem
Ḳanāʿat geldi muṭribden ṣurāḫī ḳulḳulinden hem
İdüp ḳaṭʿ-ı naẓar yāruñ ruḫından ḳākülinden hem
Elüm çekdüm bu bāġuñ lālesinden sünbülinden hem
Ferāġum var bu gülzāruñ gülinden bülbülinden hem
2. Bu deştüñ lālesi perverde-i ḫūn-āb-ı miḫnetdür
Bu bāġuñ sünbüli āşüfte-i sevdā-yı ḥayretdür
Bu gülzāruñ güli āzürde-i āsīb-i āfetdür
Dil-i zārum gibi bülbülleri pür-sūz-ı ḥasretdür
Elüm çekdüm bu bāġuñ lālesinden sünbülinden hem
[Ferāġum var bu gülzāruñ gülinden bülbülinden hem]

[285] Ts.3: (1c) u: -D, (1d) bād: yād D. (Ayan, 1981)
[286] Ts.6: (4c) nāz: nār D, [pür-]: -D, (5c) gül: -D. (Ayan, 1981)

3. Ne seyr-i lālezārında bu gülzāruñ ṣafā buldum
Ne çīn-i sünbülinde nekhet-i luṭf u vefā buldum
Ne hengām-ı gülinde bir niçe müddet beḳā buldum
Ne ṣavt-ı bülbülinde ḥālet-i ʿışḳ u hevā buldum || (Eyżan)
4. Bu bāġuñ lālesinden ___ ḫūn-ı ciger yegdür
Sevād-ı sünbülinden ʿāşıḳa sevdā-yı ser yegdür
Gül-i pür-jālesinden nāz-ı āh-ı [pür-]şerer yegdür
Ṣadā-yı bülbülinden nāle-i vaḳt-i seḥer yegdür || (Eyżan)
5. Düşelden başa yāruñ ḫāl-i rūy u zülfi sevdāsı
Göñülden çıḳdı CEVRĪ lāle vü sünbül temennāsı
Gerekmez var iken ruḫsār-ı dil-ber gül temāşāsı
Yeter nālem ne lāzım bülbülüñ feryād u ġavġāsı
Elüm çekdüm bu bāġuñ lālesinden sünbülinden hem
Ferāġum var bu gülzāruñ gülinden bülbülinden hem

504.[287] Ve lehu eyżan [Cevrī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Ehl-i ʿışḳa çün degül dünyā vü mā-fīhā murād
Ġam yimem aña müyesser olmasa ḳaṭʿā murād
Devlet-i dünyāyı itmez ʿāşıḳ-ı şeydā murād
Almasam n'ola ʿarūs-ı dehrden aṣlā murād
Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyā murād
Aña minnet itmeden ḳurtuldum oldum nā-murād
2. Eşkümi dāne ḳad-i ḫam-geştemi dām eyledüm
Murġ-ı devlet ṣaydına endīşe-i ḫām eyledüm
Bu hevesle cānumı bī-ṣabr u ārām eyledüm
İrmege ser-menzil-i maḳṣūda iḳdām eyledüm || (Eyżan)
3. Āsitān-ı mīr ü şāha ḫıdmet itmezsem n'ola
Ārzū-yı ʿizz ü cāh-ı devlet itmezsem n'ola
İʿtibār ehline hergiz raġbet itmezsem n'ola
Kām içün dünyāya şimdi minnet itmezsem n'ola || (Eyżan)
4. Aḫter-i baḫt-ı siyāhumda saʿādet görmedüm
Bir nefes mirʾāt-ı ḳalbi bī-küdūret görmedüm
Kām-ı dil taḥṣīline düşdükçe rāḥat görmedüm
Kimseden dünyāda minnetsüz mürüvvet görmedüm || (Eyżan)
5. Ber-murād olmaḳ hevāsıyla gezüp dünyāyı ben
Eyledüm hep tecrübe CEVRĪ gedā vü bayı ben
Bulmadum bir ehl-i himmet merdüm-i dānāyı ben
Anuñ içün mesken itdüm künc-i istiġnāyı ben
Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyā murād
Aña minnet itmeden ḳurtuldum oldum nā-murād

505.[288] Ve lehu eyżan Cevrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Her ne deñlü olsa güllerle gülistān ḫande-rū
Eylemez ʿārif gül-i ṣūrī ṣafāsın ārzū

[287] Ts.4: (1a) vü: ve D, (1b) aña: baña D, (2d) ser-menzil-i maḳṣūda iḳdām: ser-menzile-i çoḳ saʿy ü iḳdām D, (3c) şimdi: -D, (5b) gedā vü bāyı: gedāy bu bāyı D, (5c) künc: genc D. (Ayan, 1981)

[288] Ts.5: (2a) Deste: Destine M, (2c) berkem: berküm D, yārdan: rüzgārdan D, (3a) gül: -D. (Ayan, 1981)

Ehl-i dil olmaz naʿīm-i reng ü būdan ḥiṣṣe-cū
Gāhī ammā luṭf-ı cüzʾīden olunsa güft ü gū
ʿĀrife bir gül yeter dirler meṣeldür gerçi bu
Bulmadum ben ol güli gezdüm bu bāġı sū-be-sū
2. Deste deste gül direnler bu fenā gülzārdan
Ḥiṣṣe virmezler kemāl ehline gülden ḫārdan
Gerçi bī-bergem velī āsūde-ḥālüm yārdan
Ḥasb-i ḥālümdür bu nükte gülşen-i esrā[r]dan
ʿĀrife [bir gül yeter dirler meṣeldür gerçi bu
Bulmadum ben ol güli gezdüm bu bāġı sū-be-sū]
3. Var mı bir gülşen ki andan gül temennā itmedüm
Bir çemen yoḳ kim gülinden ḥiṣṣe daʿvā itmedüm
Ṣaḥn-ı gülzār-ı ümīdi az temāşā itmedüm
Bir gül-i maḳṣūd ile kesb-i tesellā itmedüm
ʿĀrife bir gül yeter dirler meṣeldür gerçi bu
Bulmadum ben ol güli gezdüm bu bāġı sū-be-sū
4. Sen yüri gülzāruñı gözle hemān ey bāġ-bān
Benden ol semte nesīm-i ārzū olmaz vezān
Sen ḳoduñsa her güle dāġ-ı hevesle bir nişān
Bende minnet yoḳ budur dāʾīm bana vird-i zebān || (Eyżan)
[19b] 5. Bir gül-i ʿārif-pesend olsaydı bu gülzārda
Gösterürdi kendüyi bir gūşe-i destārda
Ey o gül vardur diyen bu gülşen-i pür-ḫārda
Diñle CEVRĪ'nüñ bu beytin ḳalma āh u zārda
ʿĀrife bir gül yeter dirler meṣeldür gerçi bu
Bulmadum ben ol güli gezdüm bu bāġı sū-be-sū

506.[289]

(Ḥażret-i ʿAlī kerrema'llāhu Teʿālā vechehu zamān-ı şerīflerinde bir ādem bir ādeme bir mülk-ḫāne beyʿ eylediklerinde taḥrīr buyurduḳları ḥüccet-i şerīfdir.)

507.[290] Ve lehu eyżan Cevrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Ne mirʾāt-ı dil-i ebnā-yı ʿālemde ṣafā gördüm
Ne aʿyān-ı zamānda luṭf ile bir āşinā buldum
Ne naḳş-ı ṣūret-i levḥ-i ḥaḳīḳatde beḳā gördüm
Muḥaṣṣal ḫalḳı semt-i mihr-bānīden cüdā gördüm
Vefā her kimseden kim istedüm andan cefā gördüm
Kimi kim bī-vefā dünyāda gördüm bī-vefā gördüm
2. Zamāne ḫalḳı hep muʿtād idinmişler cefā resmin
Gidermişler bozup levḥ-i ḥaḳīḳatden vefā resmin
Ferāmūş eylemişler her biri luṭf u ʿaṭā resmin
ʿAceb mi maḥv idersem ben de ümmīd ü recā resmin || (Eyżan)
3. Yazuḳlar bana kim aḥbāba ḥüsn-i iʿtiḳād itdüm
Ḥayıflar kim kelām-ı dostāna iʿtimād itdüm
Cihānda gerçi kim çoḳ kimselerle ittiḥād itdüm
Ne gördüm kimseden himmet ne taḥṣīl-i murād itdüm || (Eyżan)

[289] Ar. Hz. Ali zamanında yazılmış bir hüccet.
[290] Ts.7: (1b) buldum: gördüm D, (4a) ḫalḳını: ḫalḳ-ı D, (4c) ne: -D. (Ayan, 1981)

4. Cihānuñ ḫalḳını hep derd-i ḥırṣa mübtelā buldum
Ne dervīşinde istiġnā ne şāhında ġınā buldum
Ne āzādında şükr ü bendesinde ne rıżā buldum
Keremle ḫalḳı bīgāne sitemle āşinā buldum || (Eyżan)
5. İnanma gülse CEVRĪ bir iki gün yüzüñe dünyā
Vefā-dār añlayup ḫalḳ ile ülfet eyleme aṣlā
Recā-yı ḳaṭʿ idüp eyle ferāġat gūşesin meʾvā
Ne söyler gör FUŻŪLĪ bī-vefālardan idüp şekvā
Vefā her kimseden kim istedüm andan cefā gördüm
Kimi kim bī-vefā dünyāda gördüm bī-vefā gördüm

508. Be-nām-ı ʿOṯmān [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Donandı şemʿile yem çıḳdı encüm hep temāşāya

Mücevher tācı Pervīn'iñ başından düşdü deryāya

[1] Pervīnden murād Ṯüreyyā'dır, Ṯüreyyā'nıñ tācı ṯā'dır, [2] deryā ʿummāndır, ṯā'yı ʿummān üzre ḳosan ʿOṯmān olur.

509. Müfred [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Cihānda görmedim bīgāneden ḫāṭır-şikenlik ben

Ve līkin iḫtilāṭ-ı āşınādan çoḳ ziyān gördüm

510. Dānişī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ṭolaşmasın ṣaḳınsın bī-tekellüf bāġ-ı ḥüsnünde

Ḳażā ile düşer dil ṭıflı ol çāh-ı zenaḫdāna

511. ∝ [Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿul]

Ger olmasa söz söylemek de dilīr || Olur muydu ṭūṭī ḳafesde esīr

512.[291] [Ṭarīḳī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

ʿArż itme ṬARĪḲĪ ṣaḳın aḥvāliñi ġayra

Er-Rabbu ʿalā-rızḳıke ḳad kāne kefīlün

513. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Luṭf u iḥsānıñı başımdan aşır || Baña cürm saña kerem yaraşır

[291] Çv: (b) "Şüphesiz Rab senin rızkının üzerine kefildir."

514. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Çıḳar ten-cāmeden cān cāme-i tenden cihāndır bu

Bu ḥammāma giren cümle ṣoyunur cāmekāndır bu

515. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ġurūr itme libās-ı faḫr ile ʿömrüm cihāndır bu

Ḳabā-yı cismini ḳor bunda herkes cāmekāndır bu

[20a] (Muʿammeyāt-ı merḥūm Vecdī)

516.[292] Be-ism-i Rāmī [Vecdī]
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Leb-i deryāda itsem zār-ı bī-ḥadd-i ġamından baḥṣ
Dil-i deryā olurdı şīşe-i ḫāṭır gibi meksūr

517.[293] Rāmī [Vecdī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Serin raḳīb o⟨l⟩ bālā-ḳade fedā ḳılmış
Olur mı lāḥiḳ aña tīġ-ı ġamzesi bilmem

518.[294] Rāmī [Vecdī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Bāde kim göstermiye rūy-ı ḥayā || Biz anı ġayrı ṣurāḫīye ḳoruz

519.[295] Vecdī

520.[296] ʿOṣmān [Vecdī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Dīde kim rūyına dūçār oldı || Dil-i dīvāne bī-ḳarār oldı

521.[297] ʿÖmer [Vecdī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Ḥālini görmeyüp oldum Mecnūn || Murġ-ı bī-dāne olur āşüfte

522.[298] ʿĀrifī [Vecdī]

523.[299] İsmaʿīl [Vecdī] [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Aldı eṭrāfını ġumūm u hümūm || El arasında mūm gibi yandı

[292] Mm.20: (a) deryāda: deryādır D. (Yanmaz, 1995)
[293] Mm.18: D. (Yanmaz, 1995)
[294] Mm.19: D. (Yanmaz, 1995)
[295] Far. Vecdī'ye ait bir muamma beyti.
[296] Mm.3: D. (Yanmaz, 1995)
[297] Mm.2: (a) Ḥālini: Ḥālüñi D. (Yanmaz, 1995)
[298] Far. Vecdī'ye ait bir muamma beyti.
[299] Mm.11: D. (Yanmaz, 1995)

524.[300] Muḥammed [Vecdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Leb-i mey-gün-ı dil-berle dehānum eyleyüp ülfet
Ziyāde ḥadd-i ẕevḳi birbirine eyledi taḳsīm

525.[301] Laṭīf [Vecdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Ḫayālüñ üstine kāmil-berāy-diller cidāl etdi
Gelüp āḫır nigāhuñ cümlesini pāy-māl etdi

526.[302] ʿAlī [Vecdī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Olmadı bir gün müyesser ʿālem etmek bī-elem
Etmedin ṣubḥın nümāyān bu şeb-i deycūr-ı ġam

527.[303] ʿAlī [Vecdī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Ġam eyledikde şeb-i ḫūn göründi ol yüzi māh
Ḫalāṣ içün dil-i zārī görindi naṣru'llāh

528.[304] Be-ism-i Meẕāḳī [Vecdī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Çeşm-i mesti bezm-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣa kim ḳurbān olur
Ẕevḳ-ı bāde bāde-i bī-cām u dil büryān olur

529.[305] Be-ism-i Meẕāḳī [Vecdī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Maḫmūr döküle meykedede biñ fiġān ile
Sāḳī şikāyet eyledi ḳaḥṭ-ı şarābdan
2. Feryād edüp ṣurāḥī yine aḳıtdı demüñ
Ayaġı geldi baş yerine ıżṭırābdan

530.[306] Be-ism-i Receb [Vecdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḫaṭ-āverde olup meyl eylemekde ʿaşḳ-ı ḫūbāna

ʿAceb mi olsa ol meh pā-nihāde çāh-ı hicrāna

531.[307] Be-nām-ı Merāmī [Vecdī]
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Ḫarāret defʿine iksīr-i aʿẓām yaʿnī buzdur bu
Eger ki iki altuna alursañ da ucuzdur bu

---

[300] Mm.1: (b) birbirine eyledi: eyledi her birine D. (Yanmaz, 1995)
[301] Mm.12: D. (Yanmaz, 1995)
[302] Mm.4: (b) Etmedin: Etmedi D. (Yanmaz, 1995)
[303] Mm.14: Ālī: Be-nām-ı Merāmī D, [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]: Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün D, (a) şeb-i: şeb D, (b) zārī: zār D. (Yanmaz, 1995)
[304] Mm.15: (b) dil büryān: dili berbād D. (Yanmaz, 1995)
[305] Mm.13: Be İsm-i Mezākī: Be-nām-ı Merāmī D, (1a) Maḫmūr döküle: Mey-ḫorde-kāne D, (2a) yine aḳıtdı demüñ: aḳıtdı benüm demüm D, (2b) Ayaġı geldi: Geldi ayaġı D. (Yanmaz, 1995)
[306] -D. (Mermer, 2002), (Yanmaz, 1995)
[307] Mm.17: Be nām-ı Merāmī: Be-nām-ı Rāmī D, (b) alursañ: olursañ D. (Yanmaz, 1995)

532.[308] Ġazel-i Zihnī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ḥall itmediler baḫş-i dehānıñ dile düşdü

Ḥaḳḳā ki ʿaceb mesʾele-i müşkile düşdü

2. Bir mertebe girdi ser-i zülfüñde göñüller

Dīvāneler içre yine bir silsile düşdü

3. Bilmem ne didi bād-ı ṣabā laʿl-i lebiñden

Dem-beste iken ġonce gelip açıla düşdü

4. Şol deñli gözetdi yoluñu bāġda o nergis

Kim şeb-nem-i terden gözüne ābile düşdü

5. ZİHNĪ dil ü cān pīş-rev-i ehl-i dil oldu

Ol dem ki muḥabbet yoluna ḳāfile düşdü

533. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Bādeniñ adı on altıdır lisān-ı Tāzīde

Diñle benden anı bir bir añla ey ehl-i necāḥ

2. Ḳarḳaf u ṣahbā ḥumeyyā vü ʿuḳār u ḫandrī[s]

Ḳıhve vü bintü'l-kerem daḫı sebiyye ḫamr u rāḥ

3. Hem sülāfe hem sülāf ü hem müdāme hem müdām

Birisi daḫı şemūl ü bir daḫı dirler ṣurāḥ

534.[309] Ġazel-i Nābī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Müşk-sāy itdi dimāġ-ı bādı gīsūlar yine
Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine
2. Ġamze ḫāmūş-ı teġāfül dīdeler mest-i ġażab
Furṣat-ı güftār bulmış gibi bed-gūlar yine
3. Gūşe-i çeşminde merdüm ṣanma olmış lāne-sāz
Zīr-i ṭāḳ-ı ebruvānında piristūlar yine
4. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-ḫırāma niyyetüñ
NĀBİyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

[308] -D: (Erbay, 2014), (Macit, 2001)
[309] G.776/1,5,6,7: (1a) bādı: cānı D, (2): (5) D, (2a) dīdeler mest-i: dīde leb-rīz-i D, (3): (6) D, (3a) Gūşe: Ḫalḳa D, (4): (7) D, (4a) nev-hırāma: nev-niḫāle D. (Bilkan, 1993)

[20b] (Cemʿiyyet-i ebyāt-ı merġūb ez-*Tuḫfe-i Ḥaremeyn*)

535.[310] ∝ [Nābī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Miṣāl-i Kaʿbe eyā nūr-ı dīde-i ʿuṣṣāḳ
Gören cemālüñi müştāḳ göremiyen müştāḳ

536.[311] ∝ [Nābī] (143) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Bir ḳadem kim ola cünbān-ı reh-i Beyt-i Ḫudā
Cāyı ol pāyıñ olursa ḫāne-i çeşmim sezā

537.[312] ∝ [Nābī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Edā-yı şūḫ ile laʿlīn ḳabā-yı şīşe-i mey
Maḥall-i Cem'de bugün kim ḥikāye başlamadı

538.[313] ∝ [Nābī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
İntiẓār-ı reh-i vuṣlatda ġubār oldı tenim
Başım üstinde yer itsün o gözüm nūrı benim

539.[314] ∝ [Nābī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Dāne-i ḫāline baḳ cennet-i ruḫsārında
Nice ṣabr eylesün Allāh'ı seversen ādem

540.[315] ∝ [Nābī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Yüz sürmek umar pāyuña üftādeler ammā
Nevbet mi deger kimseye dāmānıñ ucından

541.[316] Şiʿr li-Nevʿī [Mefʿūlü Mefāʿilün Feʿūlün]
Cān Kaʿbesi'nüñ yolunda sāʿī || Dil-teşne vü bī-ḳarār NEVʿĪ

542.[317] Rubāʿī [Nevʿī] [Aḫreb]
1. Tā oldu göñül beste-i zencīr-i rüsūm
Ḳurtulmadı ol daġdaġadan nefs-i ẓalūm
2. Gündüz başım eyler ⁝elem ḫulḳ-ı girān⁝
Şeb-ḫīz olursam ne ʿaceb nite ki būm

543.[318] ∝ [Nevʿī] [Aḫreb]
1. Maḥv olmayıcaḳ nuḳūş-ı āṣār-ı vücūd
Ṣebt olmadı dil ṣafḥasına sırr-ı şühūd

---

[310] Ç. (b) cemālüñi: cemālini Ç, göremiyen: görmeyen Ç. (Kalkışım, 1988, s. 32)
[311] Ç. (Kalkışım, 1988, s. 33)
[312] Ç. (b) Cem'de: cemde Ç. (Kalkışım, 1988, s. 51)
[313] Ç. (Kalkışım, 1988, s. 54)
[314] Ç. (Kalkışım, 1988, s. 54)
[315] Ç. (Kalkışım, 1988, s. 105)
[316] Ç. (İlhan, 1992, s. 23)
[317] Ç. (1b) ẓalūm: ẓülūm Ç, (2a) başım: yaşım Ç, ḫulḳ-i: ḥalḳı Ç, (2b) būm: mum (İlhan, 1992, s. 23)
[318] Ç. (1a) nuḳūş-ı: nükūş ve Ç, (1b) ṣafḥasına: nevḥāsına Ç, sırr-ı: esrār-ı Ç. (İlhan, 1992, s. 23)

2. Her gülşen-i sīr-āb ṭutup şekl-i serāb
Nā-būd göründi gözüme çarḫ-ı kebūd

544.[319] [Mışra]ʿ [Nābī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Kenāra ʿazm idelim böyle bir hevā düşmez

545.[320] ∝ [Nābī] [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Zülf-i ḫam-der-ḫamıñda buldı ḳarār
Şāmdan çıḳmaḳ istemez dil-i zār

546.[321] ∝ [Nābī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilātün]
Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdik
Ne bir muḥallā didirdik ne der-kenār idebildik

547.[322] ∝ [Nābī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Göz ucuyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhī ʿitāb
Bir suʾāle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

548.[323] ∝ [Nābī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Kebābāsā belā bezminde gördüm ḳalb-i ʿuşşāḳı
Muḫālif devr elinden bir dem aġlar bir zamān iñler

(Ez-intiḫāb-ı *Netāʾic-i Fünūn*-ı Nevʿī-i merḥūm)

549.[324] Rubāʿī [Nevʿī] [Aḫreb]
1. Yā Rab ki ġarīḳ-i lücce-i ʿiṣyānuz
Āvāre-i kūy-ı ḥayret ü ḥırmānuz
2. Etdiklerimize hep peşīmān olduḳ
Luṭfuñ ḳapusında sāʾīl-i ġufrānuz

550. ∝ [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Kesbe ḳābil degül cemīʿ-i fünūn || Kişi biñ yıl iderse cidd ü ṭaleb

2. Lāzım olan nefāʾisin aḫz it || Daḫı nefs-i nefīse virme taʿab

551.[325] ∝ [Nevʿī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Pençe-i şīr olsa pençeñ añı eylerler şikest
Bu meṣel meşhūrdur kim *dest ber-bālā-yı dest*

[319] Ç. (Kalkışım, 1988, s. 33)
[320] Ç. (a) ḫam-der-ḫamıñda: ḫamdır ḫamıñda Ç. (Kalkışım, 1988, s. 56)
[321] Ç. (b) muḥallā: maḥalli Ç. (Kalkışım, 1988, s. 58)
[322] Ç. (Kalkışım, 1988, s. 58)
[323] Ç. (Kalkışım, 1988, s. 58)
[324] Ç. (1a) ġarīḳ-i: ġarīḳ Ç, (2b) sāʾīli-: sāʾil Ç. (İlhan, 1992, s. 21-22)
[325] Ç. (b) kim: -M. (İlhan, 1992, s. 53)
Çv: (b) “El elden üstündür.”

552. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Āsiyāb-ı dehr-i dūnuñ ḥāṣılı || Ġırre olma devr-i nā-hemvārına

2. Gerçi birḳaç gün murādıñca döner || Degmez iḳbāli velī idbārına

553.[326] ∝ [Nābī] [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Āh kim bir sipāhī dil-dārı || Beni itdi ṣoḳaḳ sileḥ-dārı

554.[327] ∝ [Nevʿī] [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Saña ʿibret degil mi bunca ʿubūr || Ḳanda gitdi bu deñlü māh ile sāl
2. Fikr-i müstaḳbel ile geçdi günüñ || Ḥāl-i māżiye ḳılmadıñ iḳbāl

555. [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

ʿĪd eylediler olduġu tisʿa vü ʿışrīn || Ṣād oldu cihān bir gün uġurlandı felekde

556.[328] ∝ [Nevʿī] [Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿul]
1. Bu nükte bilinmez kitābāt ile || Bu ḥikmet ṭuyulmaz işārāt ile
2. Açılmadı bir kimseye bu ḳapu || Ne miftāḥ ile ne fütūḥāt ile

557.[329] Ḳıṭʿa [Nevʿī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Keşf olmadı ʿaḳl ehline esrār-ı İlāhī
Esbāb-ı naẓar gerçi müheyyā vü müretteb
2. Feyż-i ezelī olmayıcaḳ maḥv ola mı hīç
Bir ʿaḳl-ı basīṭ ile niçe cehl-i mürekkeb

558.[330] Ḳıṭʿa [Nevʿī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]
1. Ḳıyās-ı ʿaḳl ile defʿ olmaz evhām || Nice bir bu ḫilāf u naḳṣ u ibrām
2. Netīce ḥāṣıl olmaz bu cedelden || Seni bu vehm-i ʿaḳlī ḳor ʿamelden

559.[331] Ḳıṭʿa [Nevʿī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Açılsa bāb-ı felek ẓāhir olsa maḫfiyyāt
Müyesser olsa saña cümleniñ müşāhedesi
2. Felekde fāʾide ḳılmaz saʿādet ü kevkeb
Seniñle ṭāliʿiñüñ olmasa müsāʿadesi

[21a] 560.[332] Ḳıṭʿa li-Nevʿī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Nükte-i sırr-ı dehānuñ fetḥin eyler fāl yoḳ
Söylenür ammā bilüñ vaṣfında ḳīl ü ḳāl çoḳ

---

[326] Ç. (Kalkışım, 1988, s. 57)
[327] Ç. (2b) ḳılmaduñ: ḳalmaduñ Ç. (İlhan, 1992, s. 76)
[328] Ç. (1a) kitābāt ile: kināyānla Ç, (1b) işārāt ile: işāretle Ç. (İlhan, 1992, s. 88)
[329] Ç. (1a) esrār-ı: esrārı Ç, (1b) müretteb: mürettib, (2a) ezelī: ezel Ç, ola mı: ölümi Ç, (2b) cehl-i: cehl Ç. (İlhan, 1992, s. 107)
[330] Ç. (1b) ibrām: ebrām Ç, (2a) bu: -Ç, (2b) vehm-i ʿaḳlī: vehm ʿilmi Ç. (İlhan, 1992, s. 122)
[331] Ç. (1a) maḫfiyyāt: muḫaffiyāt Ç, (2a) ṣaʿādet ü: ṣaʿādet-i Ç, (2b) Senīnle ṭāliʿinüñ olmasa: Seniñ ki ṭāliʿuñ Ç. (İlhan, 1992, s. 160)
[332] Mk.78: (1a) Nükte-i: Gerçi kim D, (2a) Ḳaşuña beñzer: Ḳaşuna benzer D. (Tulum & Tanyeri, 1977)

2. Ḳaşuña beñzer bulunmaz ne felek devrinde ḳavs
Kirpigüñ gibi görünmez bir ḳażā-reftār oḳ

561. Maṭlaʿ-ı lā edrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

ʿĀlem-i vuṣlat içün gerçi göñül pür-ġamdır

Fürḳati ḫoş görelim bu daḫı bir ʿālemdir

562. Lā edrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ne ṣafādır ki reh-i ʿaşḳına sālik olasın

Böyle bir Yūsuf-ı gül-çihreye mālik olasın

563.[333] [Ḳıṭʿa-i] lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Sāḳī-i devrān elinden nūş iden rūz-ı elest
Bezm-i ḫayretde olur bir cürʿa-i cām ile mest
2. Bir nice yüzden temāşā idemez dil-dārını
Seng-i ġamla itmeyen āyīne-i ḳalbin şikest

564. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Gerçi kim kāşāneme çoḳ ḳāmeti bālā gelir

Ol sehī-ḳaḍ baña ammā cümleden aʿlā gelir

565. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

İki gözüm Meriç Ṭunca gibi her yaña meyl itme

Ḳoluñu boynuma Arda Ṣava yanıñdan aġyāra

566. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ṣaḳın aldanma gülüñ ḫandesine ey bülbül

Sen anı dost ṣanarsın o güler düşmendir

567. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳadīmīdir ḫuḳūḳu gülleriñ bülbülle ġāyetde

Çubuḳdan ata bile bindiler vaḳt-i ṣabāvetde

333 [Ḳıṭʿa-i]: Rubāʿī-i M.

568. Meşnevī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Serīr-efrūz-ı iḳlīm-i meʿānī || Leṭāfet-baḫş-ı gülzār-ı beyānī

2. Meh-i tābende-i burc-ı maʿārif || Şeh-i ferḫunde-i mülk-i ʿavārif

569.[334] ʿAbdü'lḥalīm Efendi [Ḳıṭʿa] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Bu kārgāh-ı fenāda dirīġ-i vāveylā

Ki ehl-i dilleri eyler şikeste vü ġamnāk

2. Cefā-yı ehl-i menāṣıb belā-yı ḳahr-ı zamān

Teẓarrüf-ı müteşāʿir tekebbür-i etrāk

570.[335] ʿAzmī-z̧āde [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Seçemez kimse seḥāb ile satırdan rūzı
Böyle eyyām-ı ġamuñ böyle olur nev-rūzı

571.[336] Ve lehu [ʿAzmī-z̧āde] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Görmedi gözlerimiz cām-ı mey-i gül-fāmı

Böyle rūz-ı elemiñ böyle olur bayramı

572. ∝ [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Cān u dil Kaʿbesi'n ziyāret ḳıl || Ki bu ḥaccıñ ṣafāsı ʿömre sürer

573. ∝ [11'li Hece]

Didim cānā bülbülüñüm ben seniñ || Didi cānā bülbül iseñ öte ṭur

574. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yārı ḳapdıḳ seyre çıḳdıḳ duymadı aġyār dün

Bir ṣafā itdik efendi ʿömr uġurladıḳ bugün

[334] -D. [Ḳıṭʿa]: Rubāʿī M. (Çağlı, 1998)
[335] Mt.331: (a) Seçemez kimse seḥāb ile satırdan: Ẓulmet-i ebrile şebden seçemezler D, (b) Böyle: Ṣöyle D. (Kaya B. A., 1996)
[336] -D. (Kaya B. A., 1996)

575.[337] Ḥamdī-i maʿrūf [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṭaylesānına ṭolaşma zāhidiñ ey rind olan

Ḳıl ḥaẕer kej-düm şıfatdır zehri ḳuyruġundadır

576. Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ne ḫoşdur kim ola ʿāşıḳ-ı cüvān nāz-perverdiñ

O saña añlada ḥālin sen aña dökesin derdiñ

577. ⁞Sīm-ḳabā⁞ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Olunca ḳaṭre-i eşkim nümāyān çeşm-i pür-nemden

Görüp ʿaks-i meh-i ruḫsārı rīzān oldu dīdemden

578. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Mirvaḥa bād-ı ṣabāya el ṣalar || Almaġ içün būy-ı cānāndan ḫaber

579. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Gerekmez bağlamaḳ bir kimseye dil || Göñül ḳoparmaḳ andan ṣonra müşkil

580. Maṭlaʿ-ı lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gice dil-dār bīdār olmadı bir şemʿ yanınca

Yüzüm sürdüm ayaġına murād üzre uyanınca

581. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Tīr-i hicrānından ölmüş niçe biñ şeydāsı var

Ḳaralar giymiş kemān ebrūlarınıñ yāsı var

2. Āh kim aḥvālimiz vardıḳça düşvār olmada

Derdimizden derdi yoḳ dil-dāruñ istiġnāsı var

3. Ẕerre gibi pāy-māl olmaḳdır evvel pāyesi

Her kimiñ dünyāda bir mihr-i cihān-ārāsı var

[337] -D. (Erbay, 2015) (Yakar, 2012) (Yıldız, 2011)

[21b] 582.[338] Nāʾilī el-merḥūm [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Hevā-yı ʿışḳa uyup kūy-ı yāra dek giderüz
Nesīm-i ṣubḥa refīḳiz bahāra dek giderüz
2. Ṭarīḳ-i fāḳada hem-kefş olup Ş̱enāʾī'ye
Cenāb-ı külḫānī-i lāy-ḫ̆ār'a dek [giderüz]
3. Palās-pāre-i rindī be-dūş u kāse be-kef
Zekāt-ı mey verilür bir diyāra dek [giderüz]
4. Meẕāḳ-ı ḫātıra ḳand-i lebüñ iderse ḫuṭūr
Diyār-ı Mıṣr'a degül Ḳandehār'a dek [giderüz]
5. Felek girerse kef-i NĀʾİLĪ'ye dāmānuñ
Senüñle maḥkeme-i Kirdgār'a dek giderüz

583.[339] Neşāṭī el-merḥūm [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Ne seyr-i gülşene ne cūy-bāra dek giderüz
Sirişk-i çeşm ile biz kūy-ı yāra dek giderüz
2. Yem-i maḥabbete ṣalduḳ dil-i şikestemüzi
[Bu taḫta-pāre ile bir kenāra dek giderüz]
3. [Bu yolda pey-rev olup biz de rūḥ-ı Ferhād'a]
Hevā-yı şevḳ be-ser kūhsāra dek giderüz
4. Çemende sünbül ile göñlümüz küşād olmaz
Sebū be-dūş-ı ṣafā lālezāra dek giderüz
5. Teveccüh-i dili pūyān-ı feyż idüp şimdi
Cenāb-ı pāk-i Ḫudāvendigār'a dek giderüz
6. Ṣudāʿ-ı nāliş-i dil tā-be-key NEŞĀṬīveş
Şikāyet eyleyerek kūy-ı yāra dek giderüz

584. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṣabr u ārāmım dükendi derdim efzūn olmada

Cān u dil meftūn olup ḥālim diger-gūn olmada

585. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Nereden bir ḳaşı miḥrāb ola gün gibi ʿıyān

Döner ol yaña gözüm ḳıble-nümā gibi hemān

586. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Çekip ṣabrım yaḳasın dest-i miḥnet çāk çāk eyler

Muḳarrerdir beni bu ġuṣṣa-i devlet helāk eyler

[338] G.166/1,2,3,5,6: (2): (3) D, (3): (2) D, (4): (5), (4a) Meẕāḳ-ı ḫātıra ḳand-i lebüñ iderse: Ederse ḳand-i lebüñ ḫātır-ı mezāḳa D, (5): (6) D. (İpekten, Nâ'ilî-i Kadîm divânı - edisyon kritik-, 1970)

[339] G.51: (2a) dil: ten D, (2b) -M, (3a) -M. (Kaplan M. , 1996)

587. Maṭlaʿ-ı Lā edrī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Ey dīde ciger ḳanını ṭurmazsın ezersin

Beñzer ki yine yāra yeñi nāme yazarsın

588. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ṣalınıp nāz ile seyr itmege serv ü semeni

Ḳademiñ ḳılsa müşerref n'ola ṣaḥn-ı çemeni

589.[340] Emrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Gönlümi çāh-ı zenaḫdānına per-tāb itdüm
Bir ḫaber bekler imiş ben anı ḫālī ṣandum

590. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

ʿİbret al ey dil ki bunda niçe devlet-ḫāneniñ

Pās-bānı būm olupdur perde-dārı ʿankebūt

591. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḳanḳı dil-ber ki gelip bezm-i meye dāḫil olur

Ṭoluya şīve iderse ṣıraya ḳāʾil olur

592. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ġubār-ı pāyıña yüz sürdügüme reşk ider düşmen

Tenim başdan ayaġa ḫāk olursa göresin tozu

593. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Çekegördüm ḳaṭara gelmedi ol sīm-tenim

Varayım yalvarayım boynuma ṭaḳıp kefenim

594. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Cihānıñ ḥāli beñzer ḥoḳḳa-bāza || ʿAceb oyunlar oynar tāze tāze

[340] Mk.301: (a) Gönlümi çāh-ı zeneḫdānına per-tāb itdüm: Ḫ̆ābda yāri görüp būsesin almaḳ diledüm D, (b) ḫaber: Ḥabeş D. (Saraç, 2002)

595. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Olmaġ içün güzelim saña çemende sāḳī

Bir ayaġ üzre ṭurup lāle mey-i nāb ṭutar

596. Ḳıṭʿa-i lā edrī [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Noḳṭadır lafẓ-ı femde ey dil-ber || Lebiñ üstünde ḫāl-i ʿanber-bū

2. Yā Bilāl-i Ḥabeş cinān içre || Āb-ı Kevs̱er'den içmek ister ṣu

597. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ṣaçı ince miyānınca miyānı ince ṣaçınca

Bulunmaz bir miyān ince miyān ince miyānınca

598.[341] Behiştī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Ḥınnālarını her kişiye gösterür yürür
Kendi ḳızıl eliyle beni bir gün öldürür

599. Maṭlaʿ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Geh geçer ġonceye şeydā geh olur vālih gül

Daldan dala ḳonar çalıḳuşudur bülbül

[22a] 600. ∝ (144) [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Ferhād u Ḳays gitse muḳaddem ʿaceb midir

Mülk-i ʿademde gitdi ḳonaḳ ṭutmaġa baña

601. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Eli degmez başın[ı] ḳaşıya ʿaşḳında Leylā'nıñ

Anıñçün Ḳays-ı ʿüryānıñ başından āşiyān gitmez

602. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Terk-i ser eyledi dil ḳuçmaġ içün sīm teniñ

Başdan geçmese ḳuçmazdı seni pīreheniñ

[341] Mt.3: (a) Ḥınnālarını: Ḥınnāların M. (Aydemir, 2000)

603. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Gerçi fettānīdir ol ḫāl-i siyeh-devrānıñ

Līk başmışdır anı ḫaṭṭ-ı ʿabīr-efşānıñ

604. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ġubār-ı ġamdan ey dil ẓāhir olmaz ḥālet-i ʿaşḳım

Bir aḫker-pāredir gūyā yatar ḫākister altında

605. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

N'ola bir kerre elin öpsem o sīmīn-bedeniñ

Bunca demdir başarın baġrıma ḫātem gibi ṭaş

606. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳūt idinmişdir bizi mūr-ı ecel erzen gibi

Kim ṭaşır zīr-i zemīne dāne-i ḫırmen gibi

607. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ġam-ı zülfüñ çekeyin her ne ḳadar müşkil ise

Ölümümdür baña gösterme ḫaṭıñ eyle terāş

608. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Ṭutdu cihānı ḫayme-i gerdūn ṭınāblar || Ṣaḥrāyı zeyn eyledi çādır çiçekleri

609. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Taḥammül cevr-i yāra ṭaʿne-i aġyāra müşkildir

Bilir derd ehli anı yara üzre yara müşkildir

610. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Dem-ā-dem olmaġa göñlünce sen yār-ı sitem-kārıñ

Ḳatı sengīn gerek ʿālemde cānā ʿāşıḳ-ı zārıñ

611. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Cān naḳdi ise ḳaṣdıñ ayā şūḫ-ı dil-sitān

Luṭf it bu gice sīneye gel naḳdiñ al hemān

612. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Dāʾimā pürdür miṣāl-i cām-ı Cem peymānemiz

Bizde yoḳdur ḥāṣılı ḫum gibi ṣahbādan ferāġ

613. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Dil[i] ṣad-pāre itse lāleveş şemşīr-i bürrānıñ

Muḳarrerdir yine her pāresinde dāġ-ı hicrānıñ

614.[342] ∝ [Rıżāyī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
RIŻĀYĪ ṣora ṣora Kaʿbe'yi bulur ādem
Hemān yola düşelüm kūy-ı dil-rübā diyerek

615. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Ben ṣaḳlar idim sīnede sırr-ı ġam-ı ʿaşḳı

Dil-dāra yetişdirdi dil-i zāra ne dirsin

616. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Ruḫsārı ʿaceb nāzük imiş ḫaylī ḳızarmış

Şimdi gözüm ol verd-i muṭarrāya ṭoḳundu

617. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Yār ḫaṭṭını terāş eyler anıñçün ṭurmaz

Şöyle nāzük geçinir üstüne ḳıl ḳondurmaz

618. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Sāḳī piyāle meclise bir şevḳ virdi kim

Ṣandım sipihr-i ʿişretiñ ol mihr ü māhıdır

[342] G.127/5: D. (Topçu, 1997)

619. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Zāhidi ḥasret-i mey şöyle żaʿīf eyledi kim

Elde tesbīḥ üʿaṣāsı ṣalavāt ile yürür

620. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Bir ādemiñ uġrar mı göre dāʾiresine || Biñ ke[rre] oḳusa o perī eylese daʿvet

621. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Didiler ṣaḳın seni ṭutar cefāsı ṭaşına || Geldi hep didikleri ben mübtelānıñ başına

622. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ne emdiñ laʿl-i cānānı ne çekdiñ sīneye anı

Berīyiz cümle ḥaẕlardan ne cismānī ne rūḥānī

623. Ḳıṭʿa [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ḫāṭırımdan eksik olmazsa n’ola her dem ġubār

Muttaṣıl ceyş-i belā ṣaḥrā-yı sīnemden geçer

2. Aḳmayan ṣular gibi dūrum ṣafādan dāʾimā

Reh-güẕārım baġlayanlar yā ḥacerdir yā şecer

624. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Sür ey ṣāḳī pey-ā-pey zevraḳ-ı zerrīn-i ṣahbāyı

O ġam didikleri kāfir de görsün bu donanmayı

625. Ḳıṭʿa [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Peleng-i çarḫı maġlūb eyleyen şīr-i ner-i dünyā

Ġubār-ı ġam virip āḫır zebūn u dil-figār eyler

2. Der-āġūş eylerin dirken çıḳarır nā-gehān cānın

Zen-i devr-i zamāne ḳanġı merdi kim kenār eyler

626. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

N’ola şimşīr-i mihr ü tīġ-ı Behrām’ı ṭılısm itseñ

Yer altında niçe gencīneler pinhān idersin sen

627.[343] ∝ [Ḫāletī] (145) [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Meger cān naḳdi vardur ḪĀLETĪ zülf-i siyāhında
Girihler urmış anuñ üstine ol āfet-i raʿnā

628. ∝ (146) [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Mümkin midir ki ḳarşı ḳoya āyīne saña

ʿAks-i ruḫuñ meger ola āyīneden yaña

629. ∝ (147) [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Āyīnedir cemāli o şāhıñ cihān-nümā

Dünyāyı ḳaç bucaġ idigin gösterir baña

630. ∝ (148) [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Teni semen lebi ġonce ruḫu gül-i raʿnā

Olur mu bundan öte hīç tenāsüb-i aʿżā

[22b] 631.[344] Mīr Ḫusrev

632.[345] ∝

633.[346] ∝

634.[347] ∝

635.[348] ∝

636.[349] ∝

[343] G.6/9: D. (Kaya B. A., 1996)
[344] Far. Mīr Ḫüsrev’e ait bir beyit.
[345] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[346] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[347] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[348] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[349] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

637.[350] ∝

638.[351] ∝

639.[352] ∝

640.[353] ∝

641.[354] ∝

642.[355] ∝

643.[356] ∝

(Mıṣrāʿāt-ı Mīr Eşref)

644.[357] [Mīr Eşref]

645.[358] [Mīr Eşref]

646.[359] [Mīr Eşref]

647.[360] [Mīr Eşref]

648.[361] [Mīr Eşref]

649.[362] [Mīr Eşref]

650.[363] [Mīr Eşref]

(Müfredāt-ı Mīr Ḫusrev)

651.[364] [Mīr Ḫusrev]

---

[350] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[351] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[352] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[353] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[354] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[355] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[356] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[357] Far. Mīr Eşref'e ait bir mısra.
[358] Far. Mīr Eşref'e ait bir mısra.
[359] Far. Mīr Eşref'e ait bir mısra.
[360] Far. Mīr Eşref'e ait bir mısra.
[361] Far. Mīr Eşref'e ait bir mısra.
[362] Far. Mīr Eşref'e ait bir mısra.
[363] Far. Mīr Eşref'e ait bir mısra.
[364] Far. Mīr Ḫusrev'e ait bir beyit.

652.[365] [Mīr Ḫusrev]

653.[366] [Mīr Ḫusrev]

654.[367] [Mīr Ḫusrev]

655.[368] [Mīr Ḫusrev]

656.[369] [Mīr Ḫusrev]

657.[370] [Mīr Ḫusrev]

658.[371] [Mīr Ḫusrev]

659.[372] Māh-ı Muḥarremü'l-Ḥarām

[1] |Ar.| [2] Yāḫūd ʿulemāya

660.[373] Māh-ı Ṣaferü'l-muẓaffer

[1] |Ar.| [2] Yāḫūd nā-resīde oġla[n] [3] yüzüne.

661.[374] Māh-ı Rebīʿü'l-Ūlā

[1] |Ar.| [2] Yāḫūd ḫūb ʿavrat yüzüne.

662.[375] Māh-ı Rebīʿü'l-Āḫir

[1] |Ar.| [2] Yāḫūd ulular yüzüne.

663.[376] Māh-ı Cumāẕe'l-Ūlā

[1] |Ar.| [2] ve kendi ʿiyāline ve Fātiḥa-i Şerīf [3] oḳuya.

664.[377] Māh-ı Cumāẕe'l-Āḫir

---

[365] Far. Mīr Ḫusrev'e ait bir beyit.
[366] Far. Mīr Ḫusrev'e ait bir beyit.
[367] Far. Mīr Ḫusrev'e ait bir beyit.
[368] Far. Mīr Ḫusrev'e ait bir beyit.
[369] Far. Mīr Ḫusrev'e ait bir beyit.
[370] Far. Mīr Ḫusrev'e ait bir beyit.
[371] Far. Mīr Ḫusrev'e ait bir beyit.
[372] Ar. Muharrem ayında okunacak sureler hakkında.
[373] Ar. Safer ayında okunacak sureler hakkında.
[374] Ar. Rebiülevvel ayında okunacak sureler hakkında.
[375] Ar. Rebiülâhir ayında okunacak sureler hakkında.
[376] Ar. Cemaziyelevvel ayında okunacak sureler hakkında.
[377] Ar. Cumazelâhir ayında okunacak sureler hakkında.

665.[378] Māh-ı Recebü’l-müreccеb

[1] |Ar.| [2] ve revān ṣuya naẕar ide.

666.[379] Māh-ı Şaʿbānü’l-muʿaẕẕam

667.[380] Māh-ı Ramażānü’l-mübārek

668.[381] Māh-ı Şevvālü’l-mükerrem

[1] |Ar.| [2] ve güzel ṣuya.

669.[382] Māh-ı Ẕi’l-ḳaʿde

670.[383] Māh-ı Ẕi’l-ḥicce

671. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Erbaʿīn çekmek ile vaṣl olamazsın ṣūfī

O şeh-i sīm-tene olmayıcaḳ aḳçeñ çil

672.[384] Emrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Yār āyīnede ʿaksin görüp itdi yaḳa çāk
ʿAksi de anı görüp çāk-i girībān itdi

673. Maṭlāʿ-ı lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Viṣāliñ ṣoḥbetinden her gice ey māh maḥrūmuz

Yine biz şemʿ-i ruḫsārıña ḳarşı yanmaġa mūmuz

674. Ḳıṭʿa-i lā edrī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Çün ḫˇāceler içinde ḥayā vü edeb olmaz

Fuḥş eylese sāʾir ḫademi bī-sebeb olmaz

2. Ḫalvetde imām oṣurucaḳ yanı cemāʿat

Meşhūr meṡeldir ki “Ṣıçarsa ʿaceb olmaz”

---

[378] Ar. Receb ayında okunacak sureler hakkında.
[379] Ar. Şaban ayında okunacak sureler hakkında.
[380] Ar. Ramazan ayında okunacak sureler hakkında.
[381] Ar. Şevval ayında okunacak sureler hakkında.
[382] Ar. Boş bırakılmıştır.
[383] Ar. Boş bırakılmıştır.
[384] G.560/4: (a) āyīnede ʿaksin görüp itdi: ʿaksin görüp āyīnede ḳıldı D, (b) de anı: hem yārı D. (Saraç, 2002)

675. Maṭlāʿ-ı lā edrī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Görmek yüzüñü ḫaylī zamān mültemisimdir

Ṭut āyīne-i rūyuñu āḫır nefesimdir

676. Maṭlāʿ [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Medḥin iderse lāyıḳ bir şāʿir-i zamāne

Kim gördü böyle ʿālī şāhāne ḳahve-ḫāne

[23a] 677. Lā edrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḳalem alsam elime yazmaġa yāra nāme

Şevḳden kāġıd ider nāle vü girye ḫāme

678.[385] Lā edrī mıṣraʿ

679.[386] Ḳıṭʿa-i lā edrī

680.[387] Lā edrī

681.[388] Lā edrī

682. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Göñül bir nāzük-endāmıñ viṣāli ẕevḳin ister kim

Teni pālūde-i ter gibi degseñ bir zamān ditrer

683. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Ḳarār itmez göñül bunda ne anda || Seni ister seni iki cihānda

684.[389] ∝ [Fużūlī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Āṣiyān-ı murġ-ı dil zülf-i hümāyūnuñdadur
Ḳanda gitsem ey perī ʿaḳlum senüñ yanuñdadur

[385] Far. Şairi belli olmayan bir mısra.
[386] Far. Şairi belli olmayan bir kıta.
[387] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[388] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[389] G.85/1: (a) ḫümāyunuñdadur: perīṣānuñdadur D, (b) Ḳanda gitsem: Ḫanda olsam D, ʿaḳlum: göñlüm D. (Akyüz, Beken, Yüksel, & Cunbur, 1958)

685.[390] Şeyḫī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ

Gün yüzüñi göreli yıldızı düşdi ḳamerüñ

686. Ḳıṭʿa-i lā edrī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Mā-beynimizde olmaz ise ṭañ mı ittiḥād

Ol pādişāha ʿālem ü ben eżʿafü'l-ʿibād

2. Eyyām-ı devletiñde revā mı benim begim

Ẓulm ü żarīḫ ola bañа aġyāra ʿadl ü dād

687. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Göñül alçaḳlıġın itsin diñiz ol serv-i āzāda

Düşerse yolu uġrasın bu cāy-i miḥnet-ābāda

688.[391] Lā edrī

689. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Luṭf idip ḥālim ṣorarsañ ey meh-i ṣāḥib-cemāl

Ḫāk-i pāyıña ide bir bir bu nāme ʿarż-ı ḥāl

690.[392] Lā edrī

691.[393] Lā edrī

692. Maṭlaʿ-ı lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Şeb irip el-vedāʿ itdikçe seyr-i kūy-ı dil-dāra

Aṣılmaġa g3irer gibi girer Manṣūr-ı dil dāra

693. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Bilirsiz āb ile āteş ḳarışmaz || Mizācım erkek ādemle alışmaz

---

[390] -D. (Biltekin, 2003)
[391] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[392] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[393] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

694. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ey hilāl eyleme ebrū-yı nigār ile cidāl

Ṭırnaġın kesse olur nice seniñ gibi hilāl

695. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Degil micmerde peydā itdigi anıñ dem-ā-dem dūd

Hevā-yı zülf-i ʿanber-būyuñ ile āh idermiş ʿūd

696. Ḳıṭʿa-i lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Öldügümden ṣoñra ben bī-çāreyi || Dostlar cümle ferāmūş eyleye

2. Maḳberim kim yār-ı ġārımdır benim || Bağrına başıp der-āġūş eyleye

697. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḫaṭ-ı nev-reste ṣanma ol gül-i raʿnā ʿiẕārında

Ḫıżır'dır ḫ̌āba varmış çeşme-i ḥayvān kenārında

698. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ferd olup ʿālem-i tecrīde güẕār eyleyelim

Gel ḳalender olalım terk-i diyār eyleyelim

699.[394] Lā edrī

700.[395] Lā edrī

701.[396] Lā edrī

702. Maṭlaʿ-ı lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Ṣarardı rūy-ı zerdim hem-çü altun || Bizi ḫarcatmaḳ ister gibi gerdūn

703.[397] Fiġānī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Gözümüñ ḳaṣrını eylerse ḫayālüñ n'ola cāy
Şeh-i ʿālemdür idinse yaraşur sırça sarāy

[394] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[395] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[396] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[397] G.96/1: (a) ḳaṣrını: ḳasını D, (b) yaraşur: yiridür D. (Karahan, 1966)

704. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Lebiñ ṣun kim ḫaṭım geldi dimek cānā cevāb olmaz

Ki Ḫıżr'a āb-ı ḥayvān içmege ẓulmet ḥicāb olmaz

705. Maṭlaʿ-ı lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Öykünürsün ḫadd-i yāra lāleveş ey şemʿdān

Lāleniñ būyunu özle⟨sin⟩ sen daḫı odlara yan

706.[398] Şehdī [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Gönlümi ḳapdı zülf-i ʿanber-bār || Zāġı gör kim hümāyı itdi şikār

707. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳaşlarıñdan gördü māhım ġurre ġarrālanma[ġ]ı

Sünbülüñden ögrenir sünbül muṭarrālanma[ġ]ı

[23b] 708.[399] Lā edrī

709.[400] Lā edrī

710.[401] ∝

711.[402] ∝

712. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Dāʾim ḥafīẓiñ Īzed-i cān-āferīn ola || İki cihānda ʿizzet ü devlet ḳarīn ola

713. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Şiʿr ü inşādan murādı bende-i bī-çāreniñ

ʿArż-ı iḫlāṣ eylemekdir yāra bāḳī ve's-selām

714.[403] ∝

---

[398] TEİS.13403: (Karagözlü, Şehdî, Mehmed Şehdî Çelebi, Şeh-nâmeci Şehdî, 2013)
[399] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[400] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[401] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[402] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[403] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

715. ∝ Lā edrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Demidir mey pes eḥibbāyı idersiñ teşrīf

Şād olup luṭfuñ ile muġtenem olsun yārān

716.[404] Lā edrī

717.[405] ∝

718.[406] ∝

719. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Günüñ günden yeg olsun devlet-i ʿömrüñ ziyād olsun

Ġam-ı dünyāyı görme ḫāṭırıñ her laḥẓa şād olsun

720.[407] ∝

721. ∝ Lā edrī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Nice taḥrīr ideyim vaṣfıñı ġāyet çoḳdur

Ḫāmede çaḳ o ḳadar ḳuvvet-i bāzū yoḳdur

722.[408] Ḳıtʿa-i Lā edrī

723.[409] Diger

724. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Āsitān-ı devletiñde māh [u] sāl ü ṣubḥ u şām

Ḳadr ü baḫt ile muḳīm olsun selāmet ve’s-selām

725. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḫaṭādan beklesin ẕāt-ı şerīfiñ Ḥażret-i Mevlā

Cihān içre cemāliñ bāġı maḥzūn olmasın aṣlā

---

[404] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[405] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[406] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[407] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[408] Far. Şairi belli olmayan bir kıta.
[409] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

726. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Çü taʿcīl ile tesvīd oldu mektūb || Degil ʿayb olmasa elfāẓı merġūb

727. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Rifʿatiñ olsun füzūn sāʿat-be-sāʿat dem-be-dem

Fetḥ-i bāb-ı devlete olsun ʿadūnuñ kesri ḍam

728. Ḥasan Çelebi [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Şüḳūfe ḳalmadı gülşende yoḳ çemenden eşer

Ḫazān irişdi bahāruñ yerinde yeller e[s]er

729.[410] Sāmī Beg [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Zībā yaraşdı ḫançer-i zerrīn o dil-bere

Ḫūbān-ı şehr reşk ile hep düşdi ḫançere

730. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Sīnem meger ki ġamzeñe taʿlīm-ḫānedir

Kim penbelerle ṭabla-i dāġım nişānedir

731.[411] Şānī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Būy-ı zülf-i yārı ʿarż itdi çemende serve bād
İki bükdi ḳaddini taʿẓīm ü tekrīm eyledi

732. Firāḳī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Mecmaʿü’l-baḥreyne baḳ gel dīde-i ʿuşşāḳdan

Ḥikmetü’l-ʿayn oḳumaḳ lāzım degül evrāḳdan

733. Selmān [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳoluma bāzū-bend itsem ʿaceb mi dāġ-ı cānānı

Getürmek istemez mi her kişi mühr-i Süleymān’ı

[410] -D. (Kutlar, 2004), (Tozlu, 2005)
[411] TEİS.13361: (a) çemende: ḥamīde Md. (Kılıç F. , 2014)

734.[412] Ḫalīlī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṭūṭīyi lāl eylediñ sen leẕẕet-i güftār ile

Servi ṣaldıñ ayaġa ol şīve-i reftār ile

735. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Cān metāʿı bulmadı bāzār-ı hicrānda revāc

Gel ḫadeng-i ġamzeñ ile aña luṭf it ḳapı aç

736.[413] Keşfī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Ey sāḳī cām-ı meyde görinen [degül ḥabāb]
Laʿlin ġamıyla dökdi ecel derlerin şarāb

737. Niẖārī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ẓulmetiñ nūru küsūfuñ keşfi hecriñ vaṣlı var

İnḳıbāżıñ bastı ʿusrüñ yüsrü ʿaḳdiñ ḥalli var

738. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

İrtişā mezraʿına sīm ü zeri || Ṭurma ek tā ki bite maṣlaḥatıñ

739. Maṭlaʿ-ı lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gel ey nār-ı ecel tīz ol beni yaḳ eyle ḫākister

Ayaġın öpmege ṭālib olanı dost-ı ḫāk ister

740. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Baña yegdir āb-ı ḥayvāndan leb-i laʿl-i nigār

Zāhide Kevẖer naṣīb itsin ġanī Perverd-gār

741. Maṭlaʿ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Güle gūş itdiremez yoḳ yere bülbül iñler

ʿAşḳ destānını şimdi kim oḳur kim diñler

[412] -D. (Alıcı, 2010)
[413] Ç. (a) degül ḥabāb: ḥabāb degül M, (b) Laʿlin: Laʿlüñ Ç. (Kılıç F. , 2010)

742. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Çeker il miḥneti düşmenlerinden || Benim hep çekdigim yārān elinden

743.[414] Mecdī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Sāḳiyā bir ḳaṣr-ı mīnā-fāmdur cām-ı şarāb
Kim çıḳup başı ḳabā kesb-i hevā eyler ḥabāb

744.[415] Naḳşī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]
Göñüller murġı ḳonmaḳdan egilmiş || Nihāl-i tāzedür ol iki ebrū

745.[416] Sürūrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Hem-nefes olmaḳ dilermiş ney benim feryādıma

Bu hevā mı muṭribā anıñ dimāġından çıḳar

[24a] 746. Fāżıl Aḥmed Paşa [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

…

Felāṭūn-ı ḥaḳīḳat-bīne naḳl-i mā-cerā olmaz

747. Ḫitāmī kātib-i Dīvān-ı Hümāyūn [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Aḳdı göñlüm ṣu gibi bir dil-ber-i mestāneye

Ḳorḳarım şimdengiri ben de gidem mey-ḫāneye

2. Ḫurrem-ābād-ı şifādır baña kūy-ı dil-rübā

Tār-ı zülfi bend olaldan bu dil-i dīvāneye

3. Ḳulzüm-i ʿaşḳa gerekdir dāʾimā ġavvaṣ ola

İsteyen mālik ola ol dişleri dür-dāneye

4. Şemʿ-i ruḫsarıyla yanıp yaḳılırsa çoḳ mudur

Yanmaġa minneti mi vardır meger pervāneye

5. Ḳıl ferāġat nāzı çoḳ dil-dāra ḳılma iʿtibār

Degme bir ḥāliyle gelmez gūşe-i kāşāneye

[414] G.8/1: D. (Eskimen, 2008)
[415] TEİS.11121: (Selçuk, 2014)
[416] -D. (Batur, 2002), (Ünver N. , 2010)

6. Naḳd-i vaḳt ister güzeller şimdi nāzükdür cihān

Biñ ġazel biñ şiʿr ü inşā bir ḳuru efsāneye

7. Niʿmeti laḫt-ı cigerdir bādesi ḫūn-āb-ı dil

Ḳalmadı raġbet cihānda ʿārif-i ferzāneye

8. Virmedi bir cām-ı memlū ʿāḳıbet dil-şād olam

Dest uralı sāḳī-i gerdūn bu nüh peymāneye

9. Yoḳ mu inṣāfiñ meded ey çarḫ-ı kec-rev el-amān

Himmet it memnūn ola bu merdüm-i bīgāneye

10. Şāh-bāz-ı ṭabʿım ister āşiyān-ı ser-bülend

Murġ-ı bī-pervā tenezzül eylemez her lāneye

11. Yapılır bir gün ḪİTĀMĪ çekme ġam vīrāne-dil

El urur miʿmār-ı lābüd çoḳ yatan vīrāneye

748.[417] ʿAzīzī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Vaṣlıñ ümīdi ʿāşıḳa devlet degil midir

Zülfüñ ḫayāli māye-i rifʿat degil midir

2. Biz gūşe-gīr-i ʿuzlet olursaḳ ʿaceb midir

Ey ḫˇāce dünye devleti ẕillet degil midir

3. Kendi eliñle ḳatlime itdiñ mübāşeret

Ḳurbānıñ olduġum saña zaḥmet degil midir

4. Meclisde laʿl-i yāra idermiş mey intisāb

Ḫūn aġla ey gözüm dem-i ġayret degil midir

5. Cānā ʿAZĪZ'den ne ʿaceb vaḥşet eylediñ

Bī-çāre yoḫsa ḳābil-i ülfet degil midür

[417] -D. (Ersoy, 2013)

749.[418] Nābī Efendi (Yazılmadı) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ey nāme sen ol māh-liḳādan mı gelürsin
Ey hüdhüd-i ümmīd ṣabādan mı gelürsin
2. Ālūde-i ḫūn-rīz yine dāmān u giribān
Hey ġamze-i ḫūn-ḫˇāre ġazādan mı gelürsin
3. Teşrīfe bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
Ey ḫˇāb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin
4. Bu secde-i bīhūde nedür her ḳademüñde
Ey ḫāme-i bī-maġz liḳādan mı gelürsin
5. Her bir bün-i mūyuñdan aḳar āb-ı leṭāfet
Deryā-yı melāḥatde şinādan mı gelürsin
6. İtmiş saña dil-ḫastelerüñ ḥāleti teʾsīr
Ey çeşm-i siyeh dārü'ş-şifādan mı gelürsin
7. Vāʿiz bizi taḫvīf ile teşvīşe düşürme
Sen maḥkeme-i rūz-ı cezādan mı gelürsin
8. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
Taḥrīk-i ġażabdan mı recādan mı gelürsin

750.[419] Merḥūm Nevʿī Efendi [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Yoḳ pīrümüz ṭarīḳ-i maḥabbetde gerçi kim
Zībā cüvānları severüz iḫtiyārsuz

751. Lā [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Destār-ı perīşānı yeter giydiñ efendi

Şimdengiri farż oldu bize Yūsufʾu ṣarmaḳ

752. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṭaşra çıḳsın diyiñiz ol yār ile vardır sefer

Ḥālimiz aġlayalım çıḳsın ol iki gözümüz

[24b] 753. [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Öyle müs̱tes̱nā güzelsin kim saña yoḳdur bedel

Senden ey dost münḳaṭıʿ ḳılmaz beni illā ecel

[418] G.654/1,2,3,5,6,7,8,9: (2a) ḫūn-rīz: ḫūndur D, (2b) Hey: Ey D, ḫūn-ḫˇāre: ḫūn-ḫˇār D, (4): (5) D, (5): (6) D, (5a) mūyuñdan: mūyından D, (6): (7) D, (7): (8) D, (8): (9) D. (Bilkan, 1993)

[419] G.192/2: D. (Tulum & Tanyeri, 1977)

754. ∝ [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Şu deñli oldu mütarraş o gürz-i mehveş kim

Terāş olunca bir ucdan yine terāşı gelir

755.[420] Manṭıḳī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Ṣaḳın ṭoḳınmasın ben ḫāke ṭarf-ı dāmen-i nāzuñ
Nihān ḫākister-i sīnemde dil dirler bir āteş var

756.[421] Sırrī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Göñül düşüp ḫam-i gīsū-yı yāre ḳalmışdur
Netīce ḫāṭırum ol yādigāra ḳalmışdur
2. İrişmeyince ḫaṭı āşinālıḳ itmez [o] yār
Anuñla ṣoḥbetimiz tā bahāra ḳalmışdur

757. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Tene deryā diyü meclisde sürūd itseñ sen

Başlar ey rūḥ-ı revān ditremege dir dir ten

758. Lā Ḳıṭʿa [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Henüz gelemedi bir şūḫ dehre nāz idecek

Murādım üzre güzel görmedim niyāz idecek

2. ʿAceb mi düşse beyābāna Ḳays-ı āvāre

Cihānda bulmadı yār keşf-i rāz idecek

759. Maṭlaʿ-ı Farḳī-i Ṣaḥḥāf [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Göstermedi femin baña ol ġonce nāzdan

Olmaz şüküfte hīç bilirin bir niyāzdan

760. Lā [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Müneccim ol gözü ol ḳaşı gün yüzünde görüp

Bu ay başında didi ḫalḳa fitneler görünür

[420] G.8/2: D. (Kaya B. , 1991)
[421] G.13/1,2: (1b) Netīce: Netīce-i D, (2a) [o]: -M. (Kazan, 2003)

761. Lā edrī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Ruḫsār-ı aliñ üzre olan ḫāl-i ʿanberīn

Bir Hindīdir ki gül düşünür sünbül örtünür

762. Farḳī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Olur lerzān felekde mihr her gün sūz u tābımdan

Kime yansam yaḳılsam ol cefā-cū āfitābımdan

763. Ḳıṭʿa-i lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Ḥamel ü Ṣevr ile Cevzā'da gelir faṣl-ı bahār

Sereṭān ile Esed Sünbüle'dir yaya ḳarār

2. Faṣl-ı güz Ḳavs ile Mīzān ile ʿAḳreb'de gelir

Cedy ü Delv ile Ḥūt'da ḳışıñ naḥsı var

764. Ḳıṭʿa-i lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Aġlayıp ṭıfl-ı sirişkim ne arar yollarda

Var ise bir dür-i yek-dāne düşerdi ḫāke

2. Zehr-i mār-ı feleki sende içersiñ āḫır

Gülme şāhım bu cihān n'eyledi gör Ḍaḥḥāk'e

765. Ḳıṭʿa-i lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. ʿĀlemiñ irdi yine faṣl-ı bahār u çemeni

Çıḳalım seyre ḳurup gūşe-i beytü'l-ḥazanı

2. Şevḳ ile ʿazm-i reh-i şehr-i Sitanbul idelim

Yād idip mā-ḫaṣalı gūşe-i ḥubbü'l-vaṭanı

(Mirvaḥa ebyātı)

766. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Dil-bere ṣalmaḳ içün mirvaḥa aldım elime

Rūzgār ile geçen ḳıṣṣa gelir ḫāṭırıma

767.[422] Ḳıṭʿa-i [ʿUbeydī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Ne açılduḳ feżā-yı gülşene gül-pīrehenlerle
Ne ṣalınduḳ murād üzre boyı serv-i semenlerle
2. Saña ey gül o gül-gün cāmeyi kim bıçdıġın duyduḳ
Buluşduḳ çār-sū-yı bāġ-ı kūyuñda dikenlerle

768. Ḳıṭʿa-i lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ḳaşları ser-nāme-i ḥüsnüne yārıñ ḥal çeker

Ḳıl ḳalemlerle aña kākülleri cedvel çeker

2. Ṭurre-i ṭarrārıña yaḳın iletme dostum

Şāne bir çoḳ dillidir aġzıyla şāyed ḳıl çeker

769. Ḳıṭʿa-i lā [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Dir gören tāze dāġımı serde || Ne güzel ḳırmızı ḳaranfil olur

2. Ġam-ı zülfüñle dūd-ı āh-ı kebūd || Lāciverdī laṭīf sünbül olur

770.[423] Ḥāletī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Dil bāġ-ı ḥüsn-i dil-beri tenhā bulursa ger
Bī-iḫtiyār bir iki şeftālūsun öper

771. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Cānı göndermek olurdu daʿvet-i cānāneye

Ol daḫı göñlüm gibi cāʾiz ki varıp gelmeye

[25a] (Cemʿiyyet der-ḥaḳḳ-ı pervāne el-merḥūm Riyāżī)

(Cümle cemʿiyyet-i pervāne yazıldı.)

772.[424] ∝ [Riyāżī] [Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]
Şuʿle-i şemʿiledür cünbişi pervānenüñ
Māye-i ṭūfān-ı şevḳ sūz-ı derūndur baña

773.[425] ∝ [Riyāżī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Göñül pervāne-i şeydāsıdır bir şemʿ-i ḥüsnüñ kim
Döner üstüne yanıp sūz-ı ʿaşḳıyla kebābāsā

[422] G.276/1,2: [ʿUbeydī]: lā M1, (1b) semenlerle: çemenlerle D, (2): -D. (Arslan Ö. , 2013)
[423] Mf.466: D. (Kaya B. A., 1996)
[424] G.3/2: D. (Açıkgöz, 1990)
[425] -D. (Açıkgöz, 1990)

774.[426] ∝ [Riyāżī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Dün gice pervāneyi gördüm olup ser-germ-i şevḳ
Şemʿ-i bezm-efzūna ḳarşu pür-feşān olmuş gelür

775.[427] ∝ [Riyāżī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Naḳd-i cān yandurmayınca şemʿe vāṣıl olmadı
Bezm-i ʿaşḳ ādābını pervāne bilmez kim bilür

776.[428] ∝ [Riyāżī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Olmasa ḥāli nʿola üftān u ḫīzān olmadan
Şemʿ-i bezmüñ mest-i cām-ı ʿaşḳıdur pervāneler

777.[429] ∝ [Riyāżī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Pervāne tābı şemʿ-i şeb-efrūzdan alır ⟨hep⟩

Biz kendi kendiden yanarız nitekim çenār

778.[430] ∝ [Riyāżī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Āteş-i ʿaşḳıyla yanıp idegör maḥv-ı vücūd

Olmadı çaḳ yanmayınca şuʿle-i pervāne per

779.[431] ∝ [Riyāżī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Yoḳlasañ sūziş-i pervāne-i dil-suḫteyi

Yine ser-rişte varır şemʿ-i şeb-ārāya çıḳar

780.[432] ∝ [Riyāżī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Dil-i pervāneye vābeste bir tār-ı taʿalluḳdur

Fetīlinde olan her riştesi şemʿ-i şeb-ārānıñ

[426] G.17/5: (b) efzūna: efrūza D. (Açıkgöz, 1990)
[427] G.37/4: D. (Açıkgöz, 1990)
[428] G.21/3: D. (Açıkgöz, 1990)
[429] -D. (Açıkgöz, 1990)
[430] -D. (Açıkgöz, 1990)
[431] -D. (Açıkgöz, 1990)
[432] -D. (Açıkgöz, 1990)

781.[433] ∝ [Riyāżī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gice pervāne-i ser-mesti bāl-efşān gelir gördüm

Didim ey āteş-efrūz dil-i nā-şād ḫoş geldiñ

782.[434] ∝ [Riyāżī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Pervāne oldu şuʿle-i cevvāle şevḳ ile

Göstermiş aña şemʿ-i şeb-efrūz rūy-ı dil

783.[435] ∝ [Riyāżī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳanı ol dem ki girerdik şevḳ ile āteşlere

Şimdi ey pervāne germiyyet o germiyyet degil

784.[436] ∝ [Riyāżī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Gönderür şemʿ-i şeb-efrūza maḥabbet-nāme
Yaḳsa pervāne ʿaceb mi per-i sūzānı ucın

785.[437] ∝ [Riyāżī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṣaḳınır bād-ı ṣabādan n'eylesin ammā yine

Şemʿi bezm-efrūz ṣıġmaz dāmen-i pervāneye

786.[438] ∝ [Riyāżī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Pervāne gibi rind-i nemed-pūşa hem-dem ol

Ṭāvus-ı ḫod-fürūş-ı ḫod-ārāyı añmaya

787.[439] ∝ [Riyāżī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Pervānenüñ niyāzını gör sūzişine baḳ

Nār-ı cemāl-i şemʿ-i şeb-ārāyı añmaya

---

[433] -D. (Açıkgöz, 1990)
[434] -D. (Açıkgöz, 1990)
[435] -D. (Açıkgöz, 1990)
[436] G.93/2: D. (Açıkgöz, 1990)
[437] -D. (Açıkgöz, 1990)
[438] -D. (Açıkgöz, 1990)
[439] -D. (Açıkgöz, 1990)

788.[440] ∝ [Riyāżī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Çeşme-i vaḥdetde Rūḥ-ı Ḳuds ile hem-meşreb ol
Şemʿ-i deyre per yaḳan pervāne bilsin il seni

789.[441] ∝ [Riyāżī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

İden pervāneyi ṣahbā-yı cām-ı şuʿleden ser-mest

Hem ol neşveyle giryān eylemiş şemʿ-i şeb-ārāyı

790.[442] ∝ [Riyāżī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ser ü kārı bilindi şemʿile pervāne-i bezmüñ

Oḳundı şemʿe ḳarşu dün gice açıldı ṭūmārı

[25b] (Cemʿiyyet der-ḥaḳḳ-ı pervāne el-merḥūm Yaḥyā Efendi)

791.[443] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Niçün pervāne dāʾim yanmaġa āteş arar ṭurmaz
Ṭutuşmaz mı derūnī āteşinden ʿāşıḳ-ı şeydā

792.[444] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]
Şemʿüñe pervāneveş bāl ü perüm yandı çün
Lāzım olan bir zamān ṣabr u sükūndur baña

793.[445] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Yan āteşe pervāneveş itme yine efġān
Ey ʿāşıḳ-ı miskīn budur ādāb-ı muḥabbet

794.[446] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Açılmış gülşen-i miḥnetde bir pervāne sünbüldür
Nişān-ı seng-i cevrüñle tenümde her elif yer yer

795.[447] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
ʿArż-ı niyāzı bülbül-i zāruñ fiġānladur
Pervāne-i belā-zedenüñ yana yanadur

---

[440] G.109/3: D. (Açıkgöz, 1990)
[441] -D. (Açıkgöz, 1990)
[442] -D. (Açıkgöz, 1990)
[443] G.5/4: (b) Ṭutuşmaz mı: Ṭutuşmazdı D. (Kavruk, 2001)
[444] G.8/3: D. (Kavruk, 2001)
[445] G.30/4: D. (Kavruk, 2001)
[446] G.45/2: (a) pervāne: pür-dāne D. (Kavruk, 2001)
[447] G.87/4: D. (Kavruk, 2001)

796.[448] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Teʾessür gördüm ey YAḤYĀ gice şemʿ-i şeb-ārāda
Yanarken var ise pervāne āh-ı cān-güdāz itmiş

797.[449] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Sen ḳarīn-i şemʿ-i meclis ben ḥabībümden ıraḳ
Bir midür pervāñe sūz-ı vaṣl ile sūz-ı firāḳ

798.[450] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]
Ḫavfum odur kim oḳuñ per yaḳa pervāneveş
Şevḳüñ ile oldı dil şemʿ-i fürūzān-ı ʿaşḳ

799.[451] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Bezm-i ʿaşḳa nitekim pervāne geldüñ ey göñül
Yan yaḳıl ol şemʿ-i ḥüsne yana geldüñ ey göñül

800.[452] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Hep rūy-ı luṭfdur gösterin ehl-i meclise
Ben şemʿ-i ḥüsnüñe nice pervāne olmayam

801.[453] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]
Pervāneyi egerçi yandurdı nārı şemʿüñ
Şimdi ziyāde andan sūz-ı güdāzı şemʿüñ

802.[454] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Bülbül iñende şāḫ-ı güle olmasun ḳarīn
Pervāne-i muġaffel [āteş-i] sūzāna dönmesin

803.[455] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Pervāne niçün şemʿ-i şeb-ārāya ṭoḳundı
Yoḳ ṭāḳati çün şuʿle-i şemşīr-i zebāna

804.[456] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
YAḤYĀ ṭolaşur her gice eṭrāfını şemʿüñ
Pervāne arar var ise yanmaġa bahāne

---

[448] G.160/5: (b) Yanarken: Yanar D, pervāne: pervāne ki D. (Kavruk, 2001)
[449] G.173/1: D. (Kavruk, 2001)
[450] G.178/4: (a) Ḫavfum o dur: Ḫavf ider M. (Kavruk, 2001)
[451] G.217/1: D. (Kavruk, 2001)
[452] G.238/2: (a) luṭfdur: luṭfıdur D. (Kavruk, 2001)
[453] G.191/1: (a) nārı: nāzı D, (b) sūz-ı güdāzı: sūz u güdāzı D. (Kavruk, 2001)
[454] G.259/3: (a) karīn: ḳarīb D, (b) Vezin aksıyor | [āteş-i]: -M. (Kavruk, 2001)
[455] G.325/4: D. (Kavruk, 2001)
[456] G.325/5: (a) her gice: ṭurmayup D. (Kavruk, 2001)

805.[457] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Şu sır ki cāy-ı hüveydā-yı dildedür Yaḥyā
Anı ne bülbül-i şeydā bilür ne pervāne

806.[458] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Gice pervānelerle bezmi germ-ā-germ idi şemʿüñ
Seḥer baḳduñ ne şemʿ-i meclis-ārā var ne pervāne

807.[459] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Açdı dil bāl ü per-i himmeti pervāne gibi
Şevḳ ile şuʿle-i şemʿ-i ruḫuña yana gibi

808.[460] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā]
[Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün]
Pervāneleri bezmüñ cān naḳdini yandırdı
Ol şemʿ-i şeb-ārānuñ germ olmada bāzārı

809.[461] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Āḫir gülüñ ġurūrı helāk ide bülbüli
Pervāneyi oda yaḳa şemʿüñ teġāfüli

810.[462] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Dūd u āhın seyr idüp YĀḤYĀ'nuñ ol āfet dimiş
Yanmış ol bezm-i maḥabbet şemʿinüñ pervānesi

[26a] (Cemʿiyyet der-ḥaḳḳ-ı pervāne el-merḥūm Rıżāyī Çelebi)

811.[463] ∝ [Rıżāyī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Şemʿ-i meclis kendüye ceẕb itmede pervāneyi
Şuʿle-i pür-nūrıdur bir keh-rübāyīgāh dost

812.[464] ∝ [Rıżāyī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Keh-rübāveş anı ceẕb eyledi şemʿ-i raḫşān
Cān virüp vaṣlına pervāne-i sūzān çekinür

813.[465] ∝ [Rıżāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Pervāne n'ola şemʿi görüp olsa bī-ḳarār
Āteş-fürūz-ı miḫneti dāmān-ı şuʿledür

---

[457] G.356/5: (a) cāy-ı hüveydā: cāyı süveydā D. (Kavruk, 2001)
[458] G.355/4: (b) baḳduñ: baḳdum D. (Kavruk, 2001)
[459] G.409/1: D. (Kavruk, 2001)
[460] G.413/2: D. (Kavruk, 2001)
[461] G.418/1: D. (Kavruk, 2001)
[462] G.438/5: (a) Dūd u āhın: Dūd-ı āhın D. (Kavruk, 2001)
[463] G.14/2: (b) Şuʿle-i: Şuʿleyi M. (Topçu, 1997)
[464] G.59/3: (b) vaṣlına: āteşe D. (Topçu, 1997)
[465] G.76/2: (a) şemʿi görüp olsa: olsa görüp şemʿi D. (Topçu, 1997)

814.[466] ∝ [Rıżāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Dil şām-ı vaṣl-ı sūḫte-i bāl-i cemāldür
Pervānedür ki yek-şebe mihmān-ı şuʿledür

815.[467] ∝ [Rıżāyī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Serv-i bālā üzre yir yir açılur gūyā semen
Şemʿ-i sebzüñ olsa eṭrāfı ḳaçan pervāne-ḫīz

816.[468] ∝ [Rıżāyī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Āteşe dirseñ girer fermān-berüñdür cān-ı zār
Cān u dilden ḥāṣılı her ḫıdmete pervāneyüz

817.[469] ∝ [Rıżāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Pervāne gerçi Mevlevī-i der-semāʿ idi
Gördüm bu gice şemʿ de olmuş külāh-pūş

818.[470] ∝ [Rıżāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Eyler ḥavāle ḫāke yalın ḫançerin hemān
Pervāne ṣanma ola teḥī āstīn-i şemʿ

819.[471] ∝ [Rıżāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Pervāne yāsemen dizer eṭrāfına hemān
Gelse miyān-ı bezme gül-i āteşīn-i şemʿ

820.[472] ∝ [Rıżāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Āteş degil mi ṣoḥbet-i şāhān-ı tāc-dār
Pervāne olmaḳ ister imiş hem-nişīn-i şemʿ

821.[473] ∝ [Rıżāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Ṣarılmaġı ser-i zülf-i nigāra şāneden gördük
Yanup yaḳılmaġı bir şemʿ ile pervāneden gördük

822.[474] ∝ [Rıżāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Pervāneden fütāde ki yoḳ āha çāresi
Vird-i zebān-ı şemʿidi tā ṣubḥgāh āh

823.[475] ∝ [Rıżāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Benüm şemʿüm olup revnaḳ-feżā-yı bezm-i bīgāne
Beni yanına yaḳlaşdurmadı mānend-i pervāne

---

[466] G.76/3: D. (Topçu, 1997)
[467] G.87/4: D. (Topçu, 1997)
[468] G.102/3: (a) dirseñ: dirsek D. (Topçu, 1997)
[469] G.107/2: (a) Mevlevī-i der semāʿīdi: Mevlevī dürr-i semā idi D, (b) şemʿ de: şemʿden D. (Topçu, 1997)
[470] G.110/2: (a) ḫāke: sāḳī D. (Topçu, 1997)
[471] G.110/4: D. (Topçu, 1997)
[472] G.110/3: D. (Topçu, 1997)
[473] G.122/1: D. (Topçu, 1997)
[474] G.162/2: (a) Pervānedür: Pervāneden D, (b): (1b) D. (Topçu, 1997)
[475] G.173/1: (a) şemʿüm: şiʿrüm D. (Topçu, 1997)

(Cemʿiyyet der-ḥaḳḳ-ı pervāne Dervīş Faṣīḥ-i Ġalaṭavī)

824.[476] ∝ [Faṣīḥ] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Bir gül ü şemʿi mi var dehrüñ taʿalluḳ itmeyem
Bülbül ü pervānesi ser-cümle düşmendür baña

825.[477] ∝ [Faṣīḥ] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Şemşīr-i şemʿe urmada pervāne kendüyi
Taḥrīke ey ṣabā anı sende ne iḥtiyāc

826.[478] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Bu ʿālem rūz u şeb bir ʿāṣıḳ-ı şeydāsuz olmaz hīç
Gice pervāne per sūzan ider bülbül seḥer feryād

827.[479] ∝ [Faṣīḥ] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
N'ola ruḫsārına cān atsa dil-i sūzende
Murġ-ı pervānenüñ elbet hevesi āteş olur

828.[480] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Yanar ḫāmūş iken pervāne şemʿ-i meclis-ārāya
Sükūt itmekde dinmiş iy göñül gerçi selāmet var

829.[481] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Miṯāl-i bülbül ü pervāne her şeb her seḥer cānā
Cemālüñ şevḳine sūzān u nālān olmamuz yegdür

830.[482] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Yaḳarsa cismini pervāne şemʿe itmeñ istibʿād
Ki yaḳmaḳda vücūdın ʿāṣıḳ elbet nā-şekībādur

831.[483] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Ruḫ-ı dil-berde dil ḫaṭṭ-ı ʿabīr-ālūd-düşmendür
Belī pervāneye şemʿ-i maḥabbet dūd-düşmendür

832.[484] ∝ [Faṣīḥ] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Pervāne her şeb olmaḳdadur hem-nişīn-i şemʿ
Olmış naṣīb bülbül-i nālāna intiẓār

[476] G.5/2: (b) ser-cümle: cümle M. (Çıpan, 1991)
[477] G.39/3: D. (Çıpan, 1991)
[478] G.49/2: D. (Çıpan, 1991)
[479] G.63/4: D. (Çıpan, 1991)
[480] G.71/3: D. (Çıpan, 1991)
[481] G.105/3: D. (Çıpan, 1991)
[482] G.136/3: D. (Çıpan, 1991)
[483] G.96/1: (a) ʿabīr: ʿanber: M, (b) pervāneye: pervāne-i D. (Çıpan, 1991)
[484] G.108/4: (a) olmaḳdadur: olmadadur D. (Çıpan, 1991)

833.[485] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Görince yārı n'ola ʿarż-ı sūz iderse FAṢĪḤ
Ki şemʿe yanmada pervāne nā-şekībādur

[26b] 834.[486] Ve lehu Faṣīḥ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Bildügi gibi mizāc-ı gül-i raʿnāyı hezār
Meşreb-i şemʿ-i şeb-ārāyı da pervāne bilür

835.[487] ∝ [Faṣīḥ] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Gice bülbül gibi feryād ideyüm kim ʿālem
Şemʿ-i ruḫsāruña cānā beni pervāne bilür

836.[488] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Kemāl-i ʿışḳ mı pervānede ne ḥāletdür
Niyāza şemʿe zebānında tāb u ṭāḳat yoḳ

837.[489] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
ʿAceb mi āteş ile ülfet itse pervāne
Mizāc-ı dil-ber-i rūşen-ʿiẕārı āteşdür

838.[490] ∝ [Faṣīḥ] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Ḫayāl-i şemʿ-i ʿiẕāruñla eglenür göñlüm
Şeb-i firāḳ çü pervāne [yārı] āteşdür

839.[491] ∝ [Faṣīḥ] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Her şeb anuñçün itmededür girye tā seḥer
Pervāne şemʿ ile nice germ-ülfet olmasun

840.[492] ∝ [Faṣīḥ] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Daʿvā-yı sūz-ı ʿāşıḳı pervāne eylesün
Yoḳdur bizim FAṢĪḤ fetīl ü ḫamīrimüz

841.[493] ∝ [Faṣīḥ] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Pervāne gibi eylemezüz vaż'-ı bī-edeb
Biz ʿarż-ı sūzişe ṭaleb-i ruḫṣat eylerüz

842.[494] ∝ [Faṣīḥ] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Fānūsa [ḳoma] māniʿ-i vuṣlat olup ey bād
Pervāneyi ḳoy şemʿ-i fürūzāna ṭoḳınsun

---

[485] G.117/5: D. (Çıpan, 1991)
[486] G.100/2: (b) şeb-ārāyı da: şeb-ārāyīde D. (Çıpan, 1991)
[487] G.100/4: (a) Gice: Kime D. (Çıpan, 1991)
[488] G.227/4: (a) ʿışḳ mı: ʿışḳumı D. (Çıpan, 1991)
[489] G.86/4: D. (Çıpan, 1991)
[490] G.85/2: (b) [yārı]: -M. (Çıpan, 1991)
[491] G.319/3: D. (Çıpan, 1991)
[492] G.161/5: D. (Çıpan, 1991)
[493] G.182/3: D. (Çıpan, 1991)
[494] G.327/3: (a) [ḳoma]: -M. (Çıpan, 1991)

[27a][495]

[27b] 843. ∝

[1] Rūy-māl-ı ṣaff-ı niʿāl-i meclis-i ʿālī-i ʿadālet-penāh-ı ṣadāret-destgāh, erbāb-ı ʿizz ü cāh u müzdaḥim-i cebān-ı gerden-keşān-ı muraṣṣaʿ-kemer ü zerrīn-külāhdır.
[2] Kemā hüve'l-vācibu taḳdīm olunduḳdan ṣoñra naʿl-i yek-rān-ı āteş-ʿinān-ı ṣabā-reftāra ʿarż-ı dāşte-i bende-i dermānde-i bī-çāre oldur ki bu ʿabdü ḫāliṣü'l-velāları şeref-yāfte-i ciyādet-fersā[-yı] āsitān-ı saʿādetleri [3] olaldan bu zamāna dek devlet-i rūz-efzūnları ki ser-māye-i istirāḥat-i ʿālemiyāndır, terakkī-i merātib-i iʿdād gibi izdiyād bulup iştiġāl-i dibāce-pirāy-ı dīvān-ı aʿmāl olup ve hemīşe südde-i tażarruʿ u niyāz murād-beste-i [4] dergāh-ı reʾfet-penāh-ı çāre-sāz idi, bi-faṣlihi sübḥānehu ṭavlihi duʿā-yı bī-per-yāb-ı niyāz-mendāne-i müstecāb u ḳarīb-i ḳabūl-i rabbü'l-erbāb olmaġla ẕāt-ı kirāmī-ṣıfātları matlaʿ-ı ṣadāret-i kübrādan ḫurşīd[-i] raḫşān gibi ʿālem ü ālemiyāna feyż-resān [5] u ḥüsn-i tedbīr-i işābet-pezīrleri sebeb-i ṣulḥ [u] ṣalāh olmaġın reʾsü'l-māl-ı rāḥat -ı derūnda diger ü terk ü teʾcīl olup bāʿiṯ-i āsāyiş-i ḫalḳ-ı cihān olmuşdur. Bende-i pervār ki |Far.| [6] mefhūmu üzere ṭāḳ-ı ebrū-yı merdānelerinden çeşm-i şikeste-dāden-i niyāz u duʿā erbāb-ı istiʿdād u füṭūr-ı gūşe-i iltifāt u pīrāmen-i ḫırmen-i iḥsānlarında ḥiṣṣe-dār-ı zekāt olup luṭf-ı bende-nüvāz-ı çāre-sāz u beste-gīr-i üftādegān [7] u meded-resān-ı be-yeksān olmaḳdır.

844. Şarḳı [8'li Hece]

1. Şimdi bizim şehrimizde	||	Var mı ġarīb bencileyin
2. Gözü yaşlı baġrı başlı	||	Böyle ġarīb bencileyin
3. Deryālara aḳan siller	||	Yārın medḥin iden diller
4. Nā-dān iline düşen güller	||	Ṣolar m'ola bencileyin

[495] Bu sayfa boş bırakılmıştır.

5. Söyler sözün ağlar gözüm || Yār⟨ın⟩ yanında geçmez sözüm

6. ʿAceb gökdeki yıldızım || Melūl m'ola bencileyin

7. Bu derd kimseye olmasın || Ḳādir Mevlām yaratmasın

8. Hīçbir ana ṭoġurmasın || Böyle derdli bencileyin

[28a] 845. Der-beyān-ı nüzūl-i *Ḳurʾān-ı Kerīm*

Cümle ʿaded-i āyāt-ı *Ḳurʾān*: Üç biñ altı yüz

ʿAded-i Āyāt

3200 Tevḥīd içün nāzildir

23 Ẕekāt içün nāzildir

200 Ṣadaḳa içün nāzildir

70 Ḥac içün nāzildir

1000 Dād içün nāzildir

1000 Beyʿ içün nāzildir

70 Şürb-i ḫamr ḥaḳḳında nāzildir

101 Yetīmler ḥaḳḳında nāzildir

5 Zinā ḥaḳḳında nāzildir

4 ʿAvratlar ḥayżı ḥaḳḳında nāzildir

6123 (Min-naḳli bidāyet-i meşhūr)

846. (Yazıldı)

[1] Be-maʿnā-yı ʿayn lafẓ ḳaç şey içün [2] ʿAyn be-maʿnā güneş, ʿAyn be-maʿnā altın, ʿAyn be-maʿnā göz, çeşm Farsī'dir. [3] ʿAyn be-maʿnā buñar, ḳuyu maʿnasınadır. ʿAyn be-maʿnā cāsūs. ʿAyn be-maʿnā diz gözü ʿAyn be-maʿnā naḳş. [4]ʿAyn be-maʿnā varlıḳ. ʿAyn be-maʿnā gözcü.

[28b] 847.

[1] Vezīr-i Aʿẓam Meḥmed Paşa Ḥażretleri şarḳ cānibine ser-dār olup gitmek üzere iken ḫasta olduḳda Ḫˇāce-zāde Müftī-i Sābıḳ Meḥmed Efendi irsāl buyurduḳları teẕkire-i şerīfiñ ṣūretidir: [2] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Ḫudā maḥfūẓ ide ẕāt-ı şerīfiñ || Kederlerden ola hemvāre sālim
2. Medār-ı naẓm-ı ʿālemdir vücūduñ || Saʿādet mesnedinde ola ḳāʾim

Medār-ı ibtihāc-ı ʿālem olan mizāc-ı kān-revācları ʿilāc-ı eṭibbāya muḥtāc olmayıp ṣadr-ı saʿādetde ḳarīn-i ṣıḥḥat ve ʿāfiyyetde olup [3] sāye-i devletleri deh-i mülk ü millet āsūde vü reʿāyā vü berāyā ḫˇāb-ı istirāḥatde ġunūde olmaḳ duʿāsına iştiġālimiz ʿarżı ile ḥāl-i şerīfleri vü mizāc-ı laṭīfleri suʾāl olunur. Ümmīẕdir ki şifā-yı ʿācil [4] ḥāṣıl u luṭf-ı Ḥaḳ dāʾimā cenāb-ı ʿālīlerine mütevāṣıl ola. Vücūd-ı şerīfleri dīn ü devlete nāfiʿve cālib-i envāʿ-ı menāfiʿ olmaḳ iʿtiḳādında olup duʿā-yı beḳā-yı devletleri tetimme-i evrādımızdır. Şecāʿat ü şehāmetiñiz [5] ve sedād u istiḳāmetlerine merḥūm vālid cennetde mekān dāʾimā ḥüsn-i şehādet itdiginden māʿadā, biʾẕ-ẕāt daḫı manẓūr u maʿlūmumuz olmuşdur. Cümle iḫvān ṣaff-ı nişān ile ḫulūṣ üzre dāʿīleriyiz; Allāhʾa perestiş [6] mizāc-ı şerīf içün müşerref oluruz. Ümmīẕdir ki görülmemiş gibi olup ʿāfiyyetler müyesser ola. Hemvāre der-saʿādet ü ṣıḥḥat-bāl.

[29a][496]

[29b] 848.

[1] Baʿż-ı lāzım olan kitāblardır: [2] *Şerḥu esmāʾi'l-ḥüsnā*: Bahāü'd-dīn, *Dilü ḥubbi'n-nüfūs*: ʿĀlī Efendi, *Şerḥü şirʿa*: Ḳurd Efendi

[496] Bu sayfa boş bırakılmıştır.

849. Li-muḥarririhi el-faḳīr Vaḥdī Beg (Müsevvededen taḥrīr olundu)

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gice mestāne vuṣlatda o gül-rū bī-melāl olsun

Sirişk-i çeşm-i ḫūn-ālūd aña ḳat ḳat ḥelāl olsun

850. Ve lehu [Vaḥdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Hezārān āh-ı ʿāşıḳdan ʿiẕārıñ al al olsun

Seḥer ḥasretle feryādım saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

851. Lehu [Vaḥdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Görüp zaḫm-ı derūnum nāzenīnim bī-melāl olsun

Yoluñda ney gibi nālem aña ḳat ḳat ḥelāl olsun

852. Lehu [Vaḥdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Benimle nūş-ı ṣahbāda o gül-ruḫ bī-melāl olsun

Baña ey ṣāḳī her cevriñ saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

853. Lehu [Vaḥdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Helāk-i ġamzesi oldum o gül-ruḫ bī-melāl olsun

Ṣararsa dest-i luṭfuyla kefen ḳat ḳat ḥelāl olsun

854. Lehu [Vaḥdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Şarāb içip o ġonce-leb hemān āsūde-ḥāl olsun

Seḥer maḫmūr içilen āb aña ḳat ḳat ḥelāl olsun

855.[497] Ḥişārī Ḥasan Ḥamdī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

İdip ʿizzet raḳībe señ beni dirseñ melāl olsun

Benim bu āh[-ı] dil-sūzum saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

[497] -D. (Erbay, 2015) (Yakar, 2012) (Yıldız, 2011)

856. Muḥarriruhu el-faḳīr [Vaḥdī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Hezārān āh-ı ʿāşıḳdan ʿiẕārı al al olsun

O gül-ruḫsāra ṣad feryād diger ḳat ḳat ḥelāl olsun

857. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Benim ʿāşıḳ ki feryādım hezāran biñ ḥelāl olsun

858. Peder-i ekremim Mīr Luṭfu'llah Efendi'niñ tārīḫidir [Ḥamdī]

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Sākinān-ı ʿarş-ı aʿlā didi⟨ler⟩ ḤAMDĪ tārīḫin

Ḥācī Luṭfu'llāh Efendi ḳıldı Firdevs'i maḳar (1206 13 Ẕi'l-ḥicce) [2 Ağustos 1792]

859.[498] Ḥişārī Ḥamdī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Şarāb-ı laʿl[-i] nābından hemān ruḫları al olsun

Sürülen ẕevḳ[-ı] demler[dir] saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

[30a][499]

[30b] (Baʿżı müfredāt-ı güher der-ḥaḳḳ-ı mezbūr Kātib Ebābīl-Zāde)

860. Ḳıṭʿa [Fāʿilātün Fāʿilātün (Fāʿilātün) Fāʿilün]

1. Muṣṭafā Nūrī Ebābīl-zāde kim

Luṭf-ı Ḥaḳ'la dāʾimā mesrūr ola

2. Dilerim Ḥaḳ'dan ki ʿuşşāḳ eyledikçe nāleler

Kendisi ḫandān ola gül-ruḫları pür-nūr ola

861. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳaldı göñlüm āḫır ol laʿli şeker dil-dādede

Ger ṣorarsañ nāmını yaʿnī Ebābīl-zāde'de

[498] -D. (Erbay, 2015) (Yakar, 2012) (Yıldız, 2011)

[499] Bu sayfa boş bırakılmıştır.

862. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Neşʾe-i mey şol ḳadar itmiş ruḫ-ı dil-dādeyi

Bilmedim ben verd-i aḥmer mi Ebābīl-zāde'yi

863. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Laʿlidir mest-i şarābı ol meh-i dil-dādeniñ

Cānıma ḥubb-ı ṣafā ḥāli Ebābīl-zāde'niñ

864. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Biñ cefā görsem raḳībā ben o rūy-ı sādeden

Ḥaḳ budur kesmem ümīdim vaṣl-ı Kātib-zāde'den

865.[500] Mebnī ʿale'l-ḥikāye

Bezm ol bezm idi vü bāde o bāde || Sāḳīsi idi nāz ile Kātib-zāde

866. Ve lehu (Ḳıṭʿa olmuşdur.) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bezm-i ʿaşḳda bir ser-āmed dil-bere üftādeyim

Ḫāk-pāy-ı ẕerre-i rāh-ı Ebābīl-zāde'yim

867. Ve lehu (Ḳıṭʿa olmuşdur.) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Vaṣf-ı ḥüsnün eyleyip meclisde ol dil-dādeniñ

Nāmın eflāke uçurdum ben Ebābīl-zāde'niñ

868. Ve lehu [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Naḳd-i cānı ṣarf idip aldım o rūy-ı sādeyi

Şimdi cānım yirine ḳodum Ebābīl-zāde'yi

869. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Cennet-i ruḫsārını seyr eyledim dil-dādeniñ

Dişlerin dürr-i ʿAden buldum Ebābīl-zāde'niñ

[500] Vezni bulunamadı.

870. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṣafḥa-i rūyunda ḫaṭṭın gördüm ol dil-dādeniñ

Kātib oġlu olduġun bildim Ebābīl-zāde'niñ

871. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫaṭṭ-ı ruḫsārına ḥüzn düşmüş ol dil-dādeniñ

Ḥayret aldı ḫaṭṭına baḳdım Ebābīl-zāde'niñ

872. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ruḫları ʿaksidir ol āyīnede dil-dādeniñ

Görmedim miṯlin cihānda ben Ebābīl-zāde'niñ

873. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Miṯli yoḳdur ʿālem içre bir şeh-i dil-dādedir

Görünen mirʾāt içinde ʿaks-i Kātib-zāde'dir

874. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Hem-nişīnin ḳadrini bilmezdi dil dil-dādeniñ

Dāʾimā uçar ḫayāli gözde Kātib-zāde'nüñ

875.∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳanda gitse cān gider ardınca ol dil-dādeniñ

Anıñ içün murġ-ı cān nāmı Ebābīl-zāde'niñ

876. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳaydı bāġ-ı vaṣl iken murġ-ı dili āzādeniñ

Şimdi dām-ı zülfüne düşdü Ebābīl-zāde'niñ

877. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Daldan dala ḳonar bir murġ-ı nev-āzādedir

Uçduġundan ḳuş gibi bildim Ebābīl-zāde'dir

878. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Murġ-ı vaḥşī olduġu ʿayb olmaz ol dil-dādeniñ

Yem döker çoḳ öñüne şimdi Ebābil-zāde'niñ

879.[501] ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yavru ḳuşdur ḫoş-zebāndır didiler dil-dādeyi

Bildigim ḳuşken ögerler hep Ebābīl-zāde'yi

880. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Murġ-ı cānım gibi tende ṣaḳladım dil-dādeyi

Ḳuş gibi elden uçurdum ben Ebābil-zāde'yi

881. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ġayrı maḥbūb sevmezim dilde o rūy-ı sādedir

Sevdigim şimdi hemān ʿömrüm Ebābil-zāde'dir

882. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Murġ-ı cān gibi uçurdum ʿāḳıbet dil-dādeyi

Ṣaḳlayacaḳ ḳuş degil bildim Ebābil-zāde'yi

883. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Şemm olunmaz ol ḳadar nāzük ruḫ-ı dil-dādemiz

Ol sebebden ḳoḳmaġa virmez Ebābil-zāde'miz

884. (Ḳıṭʿa Olmuşdur) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

ʿAḳlım aldı cāme-i sebz-ile ol dil-dādeyi

Ḫoş-ḫırām eyler bugün gördüm Ebābīl-zāde'yi

[501] (b) Bildigim ḳuşken ögerler hep Ebābīl-zādeyi: Bildigim ḳuşken ögerler baña Kātib-zādeyi M1.

[31a] 885. Li-muḥarririhi [Vaḥdī] (Yazılmışdır) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Yā Rab nic'olur ḥāl-i dil-i zār-ı ḥazīnim

Şeb-tā-be-seḥer girye ile āh-ı enīnim

2. Baḳmaz yüzüme raḥm idip ol dil-ber-i ṭannāz

Derdime devā eylemez ol derde ṭabībim

3. ʿUşşāḳı helāk itmededir ġamzeleri ḥayf

Bir kerre dimez bu da benim küşte-kemīnim

4. Fersūde tenim ol ruḫ-ı meh eylemez inṣāf

Rāżīyım ey a şūḫ-ı cihān māh-cebīnim

5. VAḤDĪ'dir iden ḥālini ʿarż saña efendim

Tā kim diyesin luṭf ile gel tāze zemīnim

[31b] 886.[502] ∝

887. Ġazel-i Ḫitāmī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Āh kim bir devre geldik ḫırmeninde dāne yoḳ

Fehm ider aḥvāl-i dehri merdüm-i ferzāne yoḳ

2. Eyleseñ biñ luʿb-bāzı kimse almaz bir yola

ʿAḳlı başında cihānıñ aldanır dīvāne yoḳ

3. Gülleri pejmürde bāġıñ ġonceler hep derdnāk

Bülbüle şimdengiri gülşende ḳayd-ı lāne yoḳ

4. Başına çalsın bugün gerdūn-ı gerdān kāsesin

Meclis içre ḫande eyler bir dişi dür-dāne yoḳ

5. Eylemiş seng-i ḥavādiṯ hep şikest ü pāy-māl

Nūş ide erbāb-ı ʿişret bir bütün peymāne yoḳ

[502] Far. Şairi belli olmayan bir manzume.

6. Derdnāk olsa ʿaceb mi şimdi yārān-ı ṣafā

Defʿ ider derd-i ḫumārı bī-keder mey-ḫāne yoḳ

7. Sāḳiyā öldüm meded luṭf it yitişdir bādeyi

Ḫavfa düşme bezm-i meyde merdüm-i bīgāne yoḳ

8. Duḫter-i rez ġālibā nā-būd nā-peydā gibi

Neşve-yāb-ı cām-ı ṣahbā ʿāşıḳ-ı mestāne yoḳ

9. Mużmaḥil naḳş-ı muḥabbet münʿadim āṯār-ı şevḳ

Şevḳ-i şemʿe bāl ile hīç per yaḳar pervāne yoḳ

10. Cümle ʿālem ser-be-ser vīrān iken gör ḥālimi

Ṣoḳmaġa başın ḪİTĀMĪ bir tehī vīrāne yoḳ

888. Der-ḥaḳḳ-ı Duḫānī ʿOṯmān [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḥaḳ budur kim ʿāşıḳım ol gözleri mestāna ben

Bir nigāh-ı ḥışm ile ʿaḳlım alan ʿOṯmān'a ben

889.[503] Vehbī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
At boynına düşüp gitmege ister cānum
Raḫt gönderdigimüñ sırrı budur sulṭānum

890.[504] Ve lehu [Vehbī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

İbni ḫaffāf o āfet ki irişemez dest

Nigehiyle bizi ser-tā-be-ḳadem eyledi mest

891. Luṭfī-i ḥaḳīr-i muḥarrir [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

⁞Kenār-çizme o lurṭa mest-i ser-gerdān büt-i ḫaffāf⁞

Geçer bu rūzgārdır böyle ḳalmaz tāzelik terlik

[503] Mt.27: (a) gitmege: gitmek M, (b) gönderdigimüñ: gönder dimenüñ D. (Dikmen, 1991)
[504] -D. (Dikmen, 1991)

892.[505] Vehbī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Görince mest-i ser-gerdān-ı ʿaşḳın ol büt-i ḫaffāf

ʿAraḳ-rīz olduġı gül gibi nāzük-terligindendir

893. Zeyneb Ḳadın [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Çemende ṣanma olupdur şükūfeler tezyīn

Ġamıñla ḫasta yatarken çiçek çıḳarır zemīn

894. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Kesilmez oldu hergiz rūz u şeb eşk-i ferāvānım

Ṣuyun buldurdu hecri fürḳatiñle çeşm-i giryānım

895.[506]

[1] Mebnī ʿale'l-ḥikāyeti li-kātibihi: lākin taṣḥīḥ itmek [2] lāzımdır. Varaḳ Barça'da bulunup kendimiziñdir; [3] Bu ḳalemle taḥrīr olundu. Be-Dükkān-ı Maʿcūn:

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yār ile biz ʿişret itdik ṭuymadı aġyār dün

Pür-ʿaraḳ oldu begim dükkān-ı maʿcūn bugün

[32a] 896.[507] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Vaṣf eyleyen disün ẕeḳan-ı dil-rübāmızı
Maḥbūs-ı çāh-ı fitne dil-i mübtelāmızı
2. Göstersün aña şerḥa-i sīnem niyām-ı zer
Taṣvīr iden o ġamze-i ḫançer-nümāmızı
3. İtdiñ sezā viṣāline dāġ-ı derūnumuz
Ṣardıḳ o şūḫa güher-i āteş-bahāmızı
4. Şāyān-ı bāġ-ı merḥamet itdi o ġonce-fem
Gūş eyleyince bülbül-i ḥasret-nevāmızı
5. Besdür REHĀYĪ maẓhar-ı luṭf-ı nigāhıyız
Gözden geçürdi nāme-i şefḳat recāmızı

[505] Mf.9: D. (Dikmen, 1991)

[506] (b) Pür ʿaraḳ oldu begim dükkān-ı maʿcūn bugün: Pür-ʿaraḳ olmuş idi dükkānçe-i ʿaṭṭār dün M1.

[507] G.85: (2a) Göstersün: Küsersün D. (Yerdemir, 2007)

897.[508] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. ʿĀlemde ḳanı bir şeh-i nām-āver inṣāf

Maʿmūr ola devrinde anıñ kişver-i inṣāf

2. Bir tāze mey vardır ki ola ʿālem cānā

Gül-ġonce lebi mühr-i żiyā-güster-i inṣāf

3. Söz ḳaldı eşerden dil-i dil-dāra felekde

Hem-ḳadr-i siyeh-seng olalı gevher-i inṣāf

4. Dil ġavṭa-ḫor-ı baḥr-i ṭalebsin nice demdir

Var mı ḳanı bir dürc-i güher-perver-i inṣāf

5. Olmaz ḳıla mı sāye-ber-endāz REHĀYĪ

Bir ʿişve-nümā ṭabʿ-ı hümā şeh-per-i inṣāf

898.[509] Ve lehu [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Rumūz-ı nükte-i laʿl-i nigārı eyleyen tefhīm
Olur ol kimse elbet inʿidām-ı vuṣlata teslīm
2. Ṣafā-yı ʿaşḳ- ı yārı görmeyen olmaz zebān-āver
Olur ṭūṭī süḫanver kim alur āyīneden taʿlīm
3. ʿAceb neymiş didüm bir demde bir āġāza gūş itdüm
Ki ṣordum Būselik'den itmiş ʿUşşāḳ'a o meh taḳsīm
4. Ne gün ṭoġdı sere ol āfitābum ḫāneme geldi
Ki refʿ-i ḫāk idüp ben ẕerresine eyledi taʿẓīm
5. Göz ü göñl ü ḳarār u ṣabr u fikr ü cān u ʿaḳl aldı
N'ola ol māha dirlerse REHĀYĪ şāh-ı heft iḳlīm

899.[510] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Ẕikr-i dehenüñ ey ruḫ-i ḫurşīd-i münevver
Ḳıldı beni bir ẕerre-i nā-çīze ber-ā-ber
2. İtdürdi bana sünbül ü gülzārı ferāmūş
Bu ruḫları verd-i ter ü gīsū-yı muʿanber
3. Hep cāna buçaġı içürür cūy-ı memātı
Yoḫsa dile ne āb-ı ḥayāt olur o ḫançer
4. Gel nīze-i müjgānına dil cānı siper tut
Tā baḫş-ı viṣāl ide saña dirseñ o server
5. Vaṣṣāf olalı ġamze-i ḫūn-rīzine cānā
İḳlīm-i kemāl oldı REHĀYĪ'ye musaḫḫar

[508] -D. (Yerdemir, 2007)
[509] G.64: (3b) meh: şeh D, (5b) ol māha dirlerse: dirlerse ol māha D. (Yerdemir, 2007)
[510] G.22: (2b) Bu: Ol D, (3a) içürür cū-yı: içrü rücū-yi D, (5b) kemāl: süḫan D. (Yerdemir, 2007)

[32b] 900.[511] Lehu [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Hezār-ı dilde ey gül ārzūlar hep senüñçündür
Bu bāġ-ı tende dāġ-ı lāle-rūlar hep senüñçündür
2. Gel ey āhū-nigeh vaḥşīlik itme yaşuma raḥm it
Bu deşt-i ārzūda cüst ü cūlar hep senüñçündür
3. Gehī gel cilve ḳıl gör mest-i nāzum bezm-i rindānda
Sebūāsā ayaġa ser-fürūlar hep senüñçündür
4. Siper-ber-dūş-ı vaṣluñ olsa dil şāyān ki sulṭānum
Baña ṭaʿn-ı teber-dār ʿadūlar hep senüñçündür
5. REHĀYĪ bāġ-ı ʿaşḳ içre çoġ açılduñ gibi zīrā
Dil-i şūrīdede bu güft ü gūlar hep senüñçündür

901.[512] Lehu [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Şehā geh bāġ-ı ġamda dāġ-ı sīnem lāle ṭarḫ eyler
Gehi eşk-i terümden lāle gūyā jāle ṭarḫ eyler
2. Ruḫuñ pür-ḫaṭ olıcaḳ gūyiyā şāhum yed-i ḳudret
Benefşe resmini bir berg-i verd-i ala ṭarḫ eyler
3. Miyān-ı ruḫda cānā seyr idüp ol ʿanber-i ḫālüñ
Didiler bu ṭutulmuş [meh ne aġreb ḫāle ṭarḫ eyler]

[33a] 902.[513] Ṣafāyī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Ol dem ki cāme-ḫˇābına dil-ber girer çıḳar

Ṣan ebr içine māh-ı münevver girer çıḳar

2. Zaḫm-ı ḫadeng görünmez gerçi o ġamzeniñ

Lākin derūn-ı ʿāşıḳa işler girer [çıḳar]

3. Biz ḳurb-ı āşiyānıña yaḳlaşmadıḳ evvelā

Ammā ḥarīm-i dil-bere iller girer çıḳar

4. Dil sürḫ-i rūy-ı yāra düşer ictinābsız

Gūyā ki nāra murġ-ı semender girer [çıḳar]

5. Her dem ṢAFĀYĪ dürr-i meʿānī-şikārına

Deryā-yı ṭabʿa bu dil-i aḥḳar girer çıḳar

---

[511] G.24: (2): (3) D, (2a) āhū-nigeh: āguvaña D, (3): (2) D, (4a) Siper-ver-dūş-ı: Birebir dūş-ı D, (4b) Baña ṭaʿn-ı teber-dār: Şemşīr-veş olsa ṭaʿn D. (Yerdemir, 2007)

[512] G.25/1,2,3: (3a) Miyān-ı rūḫda: Miyān ruḫuuñda D, idüp: iden D, (3b) [meh ne aġreb ḫāle ṭarḫ eyler]: -M. (Yerdemir, 2007)

[513] (2a, 3a): Vezin aksıyor.

[33b] 903.[514] Li-Nābī Efendi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Ġamuñla aġlamaḳdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
Ḫırāş-ı sīnede pür-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda
2. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
Benüm ḫūn ile pürdür sāġarum Cem ḳanda ben ḳanda
3. Çemende güllere şeb-nem fütāde ben gül-i cāme
Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda
4. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳanlar döker çeşmüm
Ṣafā-yı ṭurre-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda
5. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūnuñ ey NĀBĪ
Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

[34a] ([1] Ez-Mecmūʿa-i merḥūm Rehāyī [2] Çelebi Naʿt ve Ġazeliyyāt ve Müfredāt-ı

[3] Ū (Ber-cāy-ı yāran ve ber-żiyā-yı Ḥaḳ maʿrūf [4] u şāyān olmaḳ içün taḥrīr olundu.)

904.[515] Rehāyī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Ciger-ḫūnın ki dilden çeşm-i nem-muʿtāda gönderdüm
Bezim-gāh-ı ḫayāl-i laʿl-i yāra bāde gönderdüm
2. Ḫayāl itdüm yine laʿl-i ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i dil-dārı
Muḥabbet-nāme-i şevḳi dil-i nā-şāda gönderdüm
3. Virildikde dile cāh-ı hevā-yı zülfi āh itdüm
Ṣanurlar peyk-i cāndur o mübārek bāda gönderdüm
4. Dili sūy-ı nigāra reh-rev itdüm dād-ḫ̌āhāne
Berīdüm kām-cūyān ol şeh-i bī-dāda gönderdüm
5. REHĀYĪ ḳayd-ı çīn-i zülf-i yārı ṭarḥ-ı ʿaḳl idüp
Hevā-yı serv-ḳaddin ḫāṭır-āzāda gönderdüm

905.[516] Lehu [Rehāyī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Ne dem ki ʿarż ola cānā dür-i niyāz saña
Sezā budur k'ola mengūş-ı gūş-ı nāz saña
2. Yeter teġāfülüñ oldum ḫarāb-ı seyl-i sirişk
Daḫı olunmadı mı keşf-i genc-i rāz saña
3. Neden bu vaḫşet ey āhū-nigeh neden şimdi
Degüldi bendeden evvel bu iḫtirāz saña
4. Feżā-yı merḥamete çek semend-i nāzı yeter
Bu ʿişve zār-ı teġāfülde Türk ü Tāz saña
5. REHĀYĪ maẓhar-ı luṭf-ı nigāhuñ olmaz mı
ʿAceb nedür ġaraż ey çeşm-i fitne-sāz saña

906.[517] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Burc-ı sipihr-i devlete mihr-i münevver ol
Dürc-i biḥār-ı ʿizzete yek-dāne gevher ol

[514] G.794: (1b) pür: ser D, (5a) gerdūnuñ: gerdūn D. (Bilkan, 1993)
[515] G.65: (1a) Ciger: Çeker D, (1b) Bezim-gāh: Ṭarab-gāh D, (3b) Ṣanurlar: Degüldür D, peyk-i: peyk D, (4b) Berīdüm: Berīdem D. (Yerdemir, 2007)
[516] G.4: (1a) dür-i: güş-ı D, mengūş-ı: mengūş D, (4b) ʿişve: ʿaşḳ-ı D, Türk ü: terk-i D. (Yerdemir, 2007)
[517] G.60: (1b) biḥār: be-ḫār D, 3a ʿazīz ü: ʿazīz-i D, (3b) sükker: sekr D. (Yerdemir, 2007)

2. Şāhā niyāz-mendüñ ola ṣad hezār dil
Gül gibi gülşen-i kereme sāye-güster ol
3. Nāmuñ ʿazīz ü ẕātuñı maḥbūb ide Ḫudā
Mesned-nişīn-i memleket-i sükker-āve[r] ol
4. Naḫl-i vücūduñ olmaya bād-ı kederle ḫam
Bāġ-ı ṣafāda tā-be-ḳıyāmet muʿammer ol
5. Ṣubḥ u mesā niyāz-ı REHĀYĪ bu kim şehā
Ḫurşīd ü māh-ı ʿālem-i iḳbāl-perver ol

907.[518] Lehu [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Yine aġlardum ey dil sūz-ı ʿaşḳa tābum olsaydı
Ne yanar yaḳılurdum giryeye ḫūn-ābum olsaydı
2. Niçün leb-rīz-i ḫūn-ı eşk olurdı sāġar-ı dīdem
Eger bezm-i meserretde şarāb-ı nābum olsaydı
3. Ḫurūş-ı mevc-i baḥr-i ārzū neylerdi bu dilde
Kenārumda eger bir gevher-i nā-yābum olsaydı
4. Olup āzürde-i ḫār eylemezdüm bülbülāsā zār
Benüm bāġ-ı vefāda bir gül-i şād-ābum olsaydı
5. REHĀYĪ ʿālem-i rüʾyāda bārī belki āġūşa
Alurdum ol mehi dīdemde bir şeb ḫ̆ābum olsaydı

908.[519] Lehu [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Yine gördüm leb-i laʿl-i revān-efzāyı şevḳüm var
Yine gördüm neşāṭ-ı sāġar-ı ṣahbāyı şevḳüm var
2. Ḫalāṣ oldum şikenc-i ṭurreden seyr eyleyüp ḫālüñ
Yine gördüm o ḥabb-ı dāfiʿ-i sevdāyı şevḳüm var
3. Yine kūy-ı ṭarab-baḫşā-yı dil-dārı ḫayāl itdüm
Yine gördüm ṣafā-yı Kaʿbe-i ʿulyāyı şevḳüm var
4. Nevā-yı murġ-ı dil bu ʿarż-ı ruḫsār itdi ol meh-rū
Yine gördüm gül-i gülzār-ı ġam-fersāyı şevḳüm var
5. REHĀYĪ vaṣf-ı ḫaṭṭıyla açıldı ġonce-i ṭabʿum
Yine gördüm bahār-ı gülşen-i maʿnāyı şevḳüm var

909.[520] Lehu [Rehāyī] [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Āteş-i seyl-cūş yaʿnī mey || Seyl-i deryā-ḫurūş yaʿnī mey
2. Hāle-i māh-ı ʿīş yaʿnī cām || Māh-ı kettān-ı hūş yaʿnī mey
3. Ḫāk-i mihr-i enderūn yaʿnī sebū || Mihr-i āyīne-pūş yaʿnī mey
4. Gülşen-i laʿl-i verd mey-ḫāne || Laʿl-i lüʾlüʾ be-dūş yaʿnī mey
5. Şevḳ-baḫş-ı dil-i REHĀYĪ-i mest || Şemʿ-i bezm-i sürūş yaʿnī mey

[34b] 910.[521] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Gelmez mi burc-ı vuṣlata ol māh-rū ʿaceb
Tīre ḳalur mı bu felek-i ārzū ʿaceb

[518] G.84: (1b) ḫūnābum: çeşm-i ābum M, (4b) şād-ābum: şādānum D, (5b) dīdemde: deyrümde D. (Yerdemir, 2007)
[519] G.29: D. (Yerdemir, 2007)
[520] G.83: (2b) hūş: ḫūş D, (3a) mihr-i: mihr D. (Yerdemir, 2007)
[521] G.9: (1b) Tīre: -M, (2a) ʿişve-bāz bir: ʿişve berg ü ber- D, (4a) ʿālem-i: ʿālem D. (Yerdemir, 2007)

2. Ol naḫl-i ʿişve-bāz bir iltifāt ile
İtmez ḳalur mı bāġ-ı dile ser-fürū ʿaceb
3. Hem-hūş-ı Ḳays ḳıldı dili bilmezem daḫı
N'eyler o zülf-i ḫam-be-ḫam-ı müşk-bū ʿaceb
4. Bir nīm-sāġar-ı nigehi ʿālem-i inhidām
Var mı o çeşm-i mest gibi fitne-cū ʿaceb
5. İtmez REHĀYĪ çünki o gül-gūşa bir eşer
Yā bu hezār-ı dilde nedür güft ü gū ʿaceb

911.[522] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. ʿUşşāḳ ola mı nā'il-i vuṣlat nice ḳābil
ʿĀlemde nihāyet bula fürḳat nice ḳābil
2. Bir ḥāl ile yoḳ menzil-i vaṣla güẕer ammā
Yā ʿazm-i reh-i şehr-i ferāġat nice ḳābil
3. Her dem ola hem-ṣoḥbeti bir Ehrimenāsā
Ādem o perī-rūy ile ülfet nice ḳābil
4. Gelmiş ṭutalım yanuña ol mihr-i dil-firūz
Neẕẕāre-i ruḫsārına ṭāḳat nice ḳābil
5. Dārū-yı vefā irmez ise renc-i cefādan
Dil-ḫaste REHĀYĪ bula ṣıḥḥat nice ḳābil

912.[523] Lehu [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Viṣālüñle dil-i ʿuşşāḳı memnūn olmasun dirsin
Ġarābet bunda cānā niye maḥzūn olmasun dirsin
2. Beni maḥrūm idüp aġyārı hem-bezm-i viṣāl itdüñ
ʿAcebdür cām-ı çeşmüñ niye pür-ḫūn olmasun [dirsin]
3. Muḳaddem iltifātuñ neydi şimdi bu eẕiyyet ne
Alursañ ʿaḳlı evvel soñra mecnūn olmasun [dirsin]
4. Beni giryān idüp āġāz-ı feryād itdürürsüñ de
Yine āheng-i rāzı perde bīrūn olmasun [dirsin]
5. REHĀYĪ bendeñi luṭfuñla dil-şād eylemezseñ de
Ġarābet bunda şāhā yine maḥzūn olmasun dirsin

913.[524] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. ʿAşḳuñla şehā girye baña dem mi degüldür
Dil derdüñ ile başḳa bir ʿālem [m]i degüldür
2. Taḥṣīle seni ey dür-i nā-yāb-ı melāḥat
Yoluñda revān eşk-i terüm yem mi degüldür
3. Baḳ sīne-i ṣad-çāküme gel luṭf u kerem ḳıl
Ey şūḫ meger lāyıḳ-ı merhem mi degüldür
4. Çekmez ġam u hecrüm dime inṣāfdur inṣāf
Ol bār-ı firāḳ ile ḳadüm ḫam mı degüldür

[522] G.61: D. (Yerdemir, 2007)
[523] G.72: (2b) çeşmüñ: deyrüñ D, (3b) Alursañ ʿaḳlı: Olur sebk ʿaḳl-ı D, (4a) itdürürsüñ: itdürürseñ D, (4b) bīrūn: pīrūz D, (5a) eylemezseñ: eylemeseñ D. (Yerdemir, 2007)
[524] G.31: (4a) ġam u: ġam-ı D, inṣāfdur inṣāf: inṣāf-der-inṣāf D, (4b) bār-ı firāḳ-ile ḳaddüm: bār ile yā ḳāmetümüz D, (5a) yā: bu D, (5b) Bu: Yā D. (Yerdemir, 2007)

5. Teslīm ise behcet saña yā kişver-i maʿnā
Bu ṭabʿ-ı REHĀYĪ'ye müsellem mi degüldür

914.[525] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Efkār-ı ḫaṭuñ māye-i ḫurrem mi degüldür
Esrār meger ḫandeyi elzem mi degüldür
2. Zaḫm-āver-i peykān-ı ġamuñ olalı ey şūḫ
Mecrūḥ tenüm düşmen-i merhem mi degüldür
3. Dünyāyı n'ola itmese āvīze be-müjgān
Mihrüñle göñül başḳa bir ʿālem mi degüldür
4. Sensüz baḳamam dirsem eger dehre sezādur
Ḫāl-i siyehüñ merdüm-i dīdem mi degüldür
5. Vaṣṣāf olalı laʿl-i revān-zāñı REHĀYĪ
Maʿnāda şehā ʿĪsī-i Meryem mi degüldür

915.[526] Lehu [Rehāyī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Sīneñ benüm ey ġonce dil ü cān senüñ olsun
Āyīne benüm ṭūṭī-i ḫoş-ḫˇān senüñ olsun
2. Ẕikr-i leb-i cān-baḫşa fedā ʿaḳl ü şekībüm
Sāġar benüm ol naḳd-i firāvān senüñ olsun
3. ʿAşḳuñ baña besdür senüñ el-minnetü li'llāh
Gevher benüm ey ḫˇāce n'ola kān senüñ olsun
4. Gözden ḳo deyü ṭaʿnı ḳo ḫāk-i der-i yārı
Zāhid o benüm kuḥl-i Ṣıfāhān senüñ olsun
5. Yāruñ çü cefādur bize maḳṣūdı REHĀYĪ
Ol ġamze benüm zülf-i perīşān senüñ olsun

916.[527] Lehu [Rehāyī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Olsa āhum ne ʿaceb dūd-ı siyāh-ı ḥasret
Şeh-i ġam ceyşüm odur baña külāh-ı ḥasret
2. Yetiş ey dāver-i şefḳat ʿalemüm ḥışn-ı şekīb
Ḫavfum oldur ki ola fetḥ-i sipāh-ı ḥasret
3. Mücrim-i ʿaşḳ idigüm ḳılmaġa iṩbāt-ı dirīġ
Oldı seyl-āb dü-çeşm iki güvāh-ı ḥasret
4. Aña ḥayret-zedeyem pīş-i ḫudāvendümde
Niçün āmürziş olınmaya günāh-ı ḥasret
5. Maḥrem-i ġamzeñ iken çeşm-i REHĀYĪ ṣad ḥayf
Dūrdan ide saña şimdi nigāh-ı ḥasret

917.[528] Lehu [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Bu bezm-i dilde ol feyżī ki eyler laʿl-i yār icrā
Ne sāḳī eyleye anı ne cām-ı zer-nigār icrā
2. Dile āb-ı seḥāb-ı vuṣlatuñ cāri olan çekmez
İder mi mülk-i gülşende meger ebr-i bahār icrā

[525] G.32: (1b) ḫandeyi: ḥandeye D, (3a) itmese: itmesem D, zāñı: zāki D. (Yerdemir, 2007)
[526] G.71: (3a) el-minnetü li-llāh: el-Minnetü'llāh D. (Yerdemir, 2007)
[527] G.13: (3a) idigüm: idi kim D, iṩbāt-ı dirīġ: iṩbātdur tīġ D, (3b) seyl-āb: seylāb-ı D, (5a) çeşm-i: cism-i D. (Yerdemir, 2007)
[528] G.5: D. (Yerdemir, 2007)

3. Ḳalur ḫūn-ı dil-i aġyārı rīzān eylemek emri
Eger itmezse anı tīġ-ı hicrān-ı nigār icrā
4. Ġubār-ı dergehüñ kim rūşenā-yı dīde-i cāndur
O luṭfı idemez bir tūtiyā-yı tāb-dār icrā
5. Revān-baḫş olmada ʿirfāna tarz-ı āb-ı ḥayvānı
REHĀYĪ eylemiş el-ḥaḳ bu şiʿr-i āb-dār icrā

[35a] (İşbu varaḳa ibtidādan āḫırına beş mecmuʿadan taḥrīr olunmuşdur.)

(Ez-intiḫāb-ı mecmūʿa-i Ṣuʿūrī)

918[529]. Lā edrī ḳāʾilehu

919.

Evveli kāf yedi nesne levāzım-ı şitādır.

920.[530] ∝

921.[531] ∝

922.[532] ∝

923.[533] Min-kelāmi Emīri'l-Müʾminīn ʿÖmer raḍıya'llāhu

924.[534] Ve ḳāle Ḥasan

925. Ve naġme-i Dāvud

926. ∝

927.[535] Suʾile ...

928.[536] Ḳāle

929.[537] Cülde ʿUmeyre

930.[538] ∝

[529] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[530] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[531] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[532] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[533] Ar. Hz. Ömer'e ait bir söz.
[534] Ar. Hikmetli bir söz.
[535] Ar. Hikmetli bir söz.
[536] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[537] Ar. Hikmetli bir soru.
[538] Ar. Hikmetli bir cevap

931.[539] Ḥażret-i Mevlānā Cāmī

932.[540] Ġayrihi

933.[541]

934.[542] Mevlānā Cāmī

935.[543]

936.[544] ∝

937.[545] ∝

938. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḫoş gelir imiş ʿArab'a veledi || ʿAybını görmez imiş ebedī (Temme)

[35b] 939. Li-kātibihi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. El-ḥaẕer olma esīr-i nām mānend-i nigīn

Rū-siyāh eyler seni eyyām mānend-i nigīn

2. Nām-cūyānıñ ider ḥakkāk-i çarḫ-ı bed-güher

Cismini pür-şerḥa-i ālām mānend-i nigīn

3. Rind-i ʿaşḳa böyle dir yine Süleymān-meşrebān

Düşmesin bir dem eliñden cām mānend-i nigīn

4. Rāst-rev ol āyīne-i ṭabʿāna geç bīgāneye

Ṣūretā ol münʿakis erḳām mānend-i nigīn

5. Kendiye pā-bend ider bīhūde nermī eyleyen

Sīm ü zerden tekye-i endām mānend-i nigīn

---

[539] Ar. Bir lügatten alıntı.
[540] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[541] Far. Mevlānā Cāmī'ye ait bir beyit.
[542] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[543] Ar. Darbımesel.
[544] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[545] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.

940.[546] ∝ [Sırrī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Aʿdā hevā-yı zülf-i dil-ārāda olmasın

Düşmenlerim İlāhī bu sevdāda olmasın

2. Ḳatlin ḥavāle eyleyem aġyāra āhdan

Bir tīġ-i şuʿle tābıña dünyāda olmasın

3. Gelmez hevā-yı ʿaşḳ-ı cüvāndan baña ferāġ

İsterse vaʿd-i vuṣlat[ı] ferdāda olmasın

4. Dil zülf-i yāra gideli aṣlā görünmedi

Bī-çāreniñ saḳın başı ġavġāda olmasın

5. Virmem berāt-ı manṣıb-ı ālām-ı dil-beri

SIRRĪ'ye söyleyin o temennāda olmasın

[36a] 941.[547] Li-muḥarririhi [Luṭfī] [Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün]

1. ʿAks-i ferim mi görünen yoḫsa ki ḫaṭṭ-ı giyehim

Baḳmaġa ṭāḳat mi ḳodu çeşmime baḫt-ı siyehim

2. Virse eger ruḫṣat-ı nezẓāreye baḳmam hele ben

Ḳorkarım āzürde ider vechini nīm-nigehim

3. Şemʿ-i fürūzān gibi ʿaşḳ āteşi serde görünen

Rāh-ı ḥaḳīḳatde odur gidecegim şeb-külehim

4. Döndü çü sünbüllere vādīde o āh-ı seḥerim

Sāye ṣalıp serv-i sehī seyrine gel ḫāk-i rehim

5. Öyle ḳadir-dān-ı nevāzişle sitem itse [e]ger

Evc-i felek olur idi LUṬFĪ benim cāygehim

6. Nāz mıdır ʿişve midir naḫvet ü ḫibret midir

Eyledi teniñ başıma ol cünbişle ḫābgehim

---

[546] -D. (Açıl, 2005) (Cansever, 2005) (Kazan, 2003)
[547] (2b, 6): Vezin aksıyor.

942. Ve lehu [Luṭfī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ezelden cān u dil cānā seni görmüş görüşmüşler

İderken rūy-ı māl pāyiñi öpmüş öpüşmüşler

2. Gülistān-ı temāşāda ögünmüş ḳaddine servī

O naḫl-i şāh-zībālar biraz gülmüş gülüşmüşler

3. Ḫayālim cüst ü cūda vāḳıʿā tā ṣubḥa dek ey dil

O şūḫu câme-ḫˇābında uyur bulmuş buluşmuşlar

4. Mürāyī zāhidiñ rindān ile kārı keş-ā-keşdir

Kenāra sāḳī-i gül-çihreyi çekmiş çekişmişler

5. İşitdim vāʿiẓi görmüş biri mey-ḫānede rüsvāy

Anıñ mestāneler destārını çelmiş çelişmişler

6. Dil ü cānı muḳaddem yolladım LUṬFĪ o⟨l⟩ dil-dāra

İderken rūy-ı māl pāyıñı öpmüş öpüşmüşler

943. Ve lehu [Luṭfī] [Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün]

Kāse-i billūra bedel ṣunsa da çāh-ı ẕeḳanıñ

Ābīce mażmūndur ammā ki inanma çenedir

944. Ve lehu [Luṭfī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Eşigin bekle Mevlā'nıñ göñül sen rifʿat isterseñ

Nihānı cilvegāhıñdur ne dem ki ʿuzlet isterseñ

2. Ḳanāʿatdir viren rāḥat dem-ā-dem seyr-i çeşmāna

Odur gencīne-i devlet dükenmez niʿmet isterseñ

3. Ne ḥāṣıldır tek-ā-pūdan mizāc-ı nās bildiñse

Küşād itme yemīn ile yesārı [s]ervet isterseñ

4. Kibār-ı ʿaṣrıñ olmuşdur hezārān vaʿd-i incāzı

Görülmüş mü suʾāl eyle ḫaberde ṣıḥḥat isterseñ

5. Ferāmūş eyleyip ḥaḳḳı ümīdiñ itme hīç kesden

Aña Ḥaḳ'dır viren iste ne deñli ʿizzet isterseñ

6. Ṭurup bāb-ı tevekkülde bu ḫalḳa eyleme minnet

Ḫudā aʿṭāsıdır LUṬFĪ hemān yümniyyet isterseñ

[36b] 945.[548] Ġazel-i Rāmī Çelebi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ḫayāl-i laʿli nābuñ cām-ı çeşm-i terde ḳalmışdur
Ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ serde ḳalmışdur
2. Degüldür bende-dil ser-germī-i fikr ü nigāhuñla
O bī-hūş-ı maḥabbetdür düşüp bir yerde ḳalmışdur
3. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bāde vü sāġarda ḳalmışdur
4. Bu remzi keşfe bir müşkil-küşā-yı cūd gelmez mi
Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur
5. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey RĀMĪ
Niçe şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

946.[549] Ġazel-i Ṭālib be-naẓire-i Māhir Çelebi

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ne gül-geşt-i çemen ne ġonce ne güllerde ḳalmışdır

Benim ey dil ḥabābāsā gözüm sāġarda ḳalmışdır

2. Ḫayāl-i laʿl-i nābıñla ser-i kūyuñda ẕevḳ itdik

Bihişti gördük ammā ārzū Kevṯer'de ḳalmışdır

3. Daḫı ol ṭıfl iken gözden geçirmiş muṣḥaf-ı ḥüsnüñ

Anıñçün ser-be-ser āyāt-ı ġam ez-berde ḳalmışdır

4. Kesilmez çıḳmadan bām-ı sipihre āh-ı dil tā kim

O māh-ı ṭalʿatiñ sevdā-yı zülfü serde ḳalmışdır

5. Muḥabbet ehliniñ āmāli ṬĀLİB sīm-tenlerdir

Temennā-yı dil-i dünyā-perestiñ zerde ḳalmışdır

[548] G.108: (2b) bī-hūş-ı: sermest-i D, (3b) bāde vü: bādede D, (4a) remzi keşfe: sırr-ı ʿaşḳa D. (Kavukçu, 2000)

[549] -D. (Engin, 2002), (Erdem, 1991).

947. Naẓīre-i Māhir Çelebi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ne cām-ı Cem'de ne mir'āt-ı İskender'de ḳalmışdır

Göñül fikr-i viṣāl-i yār-ı sīmīn-berde ḳalmışdır

2. Biri encüm-şümār-ı intiẓār-ı vaʿd-i vaṣl itdi

O meh-ṭalʿat bu şeb ey dil ʿaceb kimlerde ḳalmışdır

3. O ḫūnī ġamzeniñ gerd-i lebinde ḫāl ü ḫaṭ ṣanma

O bir dil-teşne āhūdur leb[i] Kevṯer'de ḳalmışdır

4. Ḳatı ḥayretde gördüm ʿālemi esrār-ı devletle

Bu keyfiyyet bize ancaḳ ḫaṭ-ı dil-berde ḳalmışdır

5.Dirīgā vaʿde kemden itmede erbāb-ı devlet hep

Hemān bīhūde MĀHİR böyle ḫuşk ü terde ḳalmışdır

[37a] 948. [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ne cām-ı Cem⟨'de⟩ ne mihr-i māh-ı pür-enverde ḳalmışdır

Ne nūr-ı şems-i ḫāverde___

[37b] 949.[550] ʿĀrif Efendi'niñdir [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Nedir ol nīm tebessüm utanıp gülmemeler

Nedir ol sīne-i sīm üzre olan gül memeler

2. Körpe ḳuzumdur o yavrum daḫı bilmez idiler

Yüzüne ḳıya bakıp ol ḳuzumuñ gülmemeler

950. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Laʿl-i mey-gūnuñ şehā keyfiyyeti cānımdadır

Hem ḫayāliñ bir nefes ḫālī degil yanımdadır

[550] -D. (Şahin A. , 2002)

2. [Ārzū]-yı ḫātırım ṭurmaz sizi eyler ṭaleb

ʿAḳl u fikr [ü] niyyetim hep cümle sulṭānımdadır

951.[551] ∝ [Rāmī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Yed-i beyżāñı seyrān eyleyenler nūrdur dirler

Baḳanlar sīneñe āyīne-i billūrdur dirler

2. Görenler sīne-i mecrūḥum üzre sīne-i yārı

Ṣarılmış yaraya ṣan merhem-i kāfūrdur dirler

3. Ḫarābātīlıġ ile şöyle şöhret bulmuşuz ⟨ey⟩ RĀMĪ

Ḳażā ile olursaḳ ḫasta da maḫmūrdur dirler

952.[552] Nābī Efendi [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Āh itmeyicek eglenemem gūşe-i ġamda
Erbāb-ı dile ḫāne-i bī-dūd gerekmez

953.[553] ʿĀrif Efendi [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Elden ḳoma piyāle-i zībā-reviş budur
Āyīn-i rind-i bāde-keş-i Cem-meniş budur
2. Ol nev-resīde māhı didim gördügüm gibi
Āşūb-ı dehr olur giderek gösteriş budur

954.[554] ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Kesmem ümmīdimi elṭāf-ı Ḫudā'dan zīrā

Kerem u luṭfu füzündur benim ümmīdimden

[38a] (Ḳıṭʿāt-ı Rehāyī-i merḥūm)

955.[555] Ḳıṭʿa [Rehāyī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Sūzen-i miḥnetle cismüñ çāk çāk olmayıcaḳ
Resm-i gül-ruḫsāre-i yāra sezā olmaḳ muḥāl
2. Sīneñi dāġ-ı sitemle it ki pür-naḳş u nigār
Dest-i luṭfa olasın lāyıḳ miṣāl-i dest-māl

[551] -D. (Erdağı, 1998), (Kavukçu, 2000)
[552] G.322/3: (b) ḫāne: meclis D. (Bilkan, 1993)
[553] G.6/1,3: (2): (3) D. (Şahin A. , 2002)
[554] (a) Vezin aksıyor.
[555] Kt.3: (2a) it ki: eyle D. (Yerdemir, 2007)

956.[556] Ḳıṭʿa [Rehāyī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Degül ol ḫāl-i siyeh çāh-ı zenaḫdānuñda
Noḳṭa-i nūn-ı ḥasendür ki naẓīr olmaz aña
2. Yāḫud ol delv dil-i bende-i leb-teşneñdür
Ki düşüpdür o çeh-i ʿayn-ı cefā içre şehā

957.[557] Ḳıṭʿa [Rehāyī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ol Rüstem-i meydān-ı sihāmım ki eger ben

Pey-revlik idersem dil-i NEFʿĪ'ye REHĀYĪ

2. Yek ḥamlede zih-gīr iderem nīze-i hicve

Vaṣf eylediğiñ ḫalḳa-i bezm-i süfehāyı

(Müfredat-ı Ū)

958.[558] [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
ʿAceb mi gelse bunda naġmeler itse dil-i şeydā
Belī gülşende elbet bülbül-i nālān ider efġān

959.[559] ∝ [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Niçün feryād iderdi bülbül-i zārı bu gülzāruñ
Olaydı bir gül-i bī-ḫārı yā būy-ı vefā-dārı

960.[560] ∝ [Rehāyī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Hezārı bunda gördüm ʿālem eyler ġonce-femlerle
Niçün ayvalı baḳçe didiler bu baḳçeye eyvā

961.[561] ∝ [Rehāyī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
O şāh ḳaṣr-ı melāḥatde bendegān ber-ḫāk
Yuḳardan aşaġı itse n'ola muʿāmeleyi

[38b] 962.[562] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Bir kişi düşdü ḳuyuya nā-gehān || Cünüb imiş ḳoġa ister o cüvān

2. Nuʿmān eydir ikisi de bī-temīz || Er cünübdür şu daḫı oldu necīs

[556] Kt.4: (2a) delv: delü D. (Yerdemir, 2007)
[557] -D. (Yerdemir, 2007)
[558] Mf.11: D. (Yerdemir, 2007)
[559] Mf.12: D. (Yerdemir, 2007)
[560] Mf.7: (a) femlerle: rūlarla D, b ayvalı baḳçe didiler bu baḳçeye: bu baḳçeye ayvalı baḳçe didiler D. (Yerdemir, 2007)
[561] Mf.5: (a) şāh: şāh-ı D, bendegān: bendegān-ı D, (b) Yuḳardan: Yuḳarıdan D. (Yerdemir, 2007)
[562] (3a): Vezin aksıyor.

3. Ebī Yūsuf ḥāl ḥālinde ḳodu || Er cünübd[ür] ṣu daḫı arı didi

4. Der Muḥammed ikisi de arıdır || Ṭalmaġa ṣu cünübü arıdır

[39a] 963. Ferd [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳaşıñ yayına dil virdim çekildim meh-liḳālardan

Müje şemşīrini gördüm kesildim dil-rübālardan

964. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ne mümkindir ḫalāṣ olmaḳ o zülf-i bend-bendinden

Başından çıḳmayınca kimse ḳurtulmaz kemendinden

965. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bādeye dil-dāra māle māʾiliz || Ḥāṣılı defʿ-i melāle māʾiliz

966. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

N'ola gözden ıraġ olsa cemāliñ || Muṣavverdir göñül içre ḫayāliñ

[39b] (Mebnī ʿale'l-ḥikāyeti berāy-ı Çırnıḳ-ı Ṭunca; bā-ilḥāḥ-ı yārān-ı ṣafā)

967.[563] Li-muḥarririhi [Vaḥdī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Dest-i pür-zūruña ḳarşı ḳuvvet olmaz ḳancada

Var mıdır gördüñ mü mīrim böyle çırnıḳ Ṭunca'da

2. Bāde nūş itmek olur mu nuḳl olursa ger ʿasel

Sāyiḳā telḫ itme gel pālūde virme mancada

3. Bu cihān içre ṣafā ehl-i dile yoḳ mu ʿaceb

Tā ezel böyle mi bunlar baḫt-ı dūn zār pençede

4. ʿAḳlımı pāy-māl iden ol serv-ḳad āzādedir

Līk sevdā-yı ser-i zülf ile dil işkencede

563 (2b) telḫ itme gel: luṭf it bu şeb M, (4b) Līk sevdā-yı ser-i zülf-ile dil işkencede: Anuñçün … göñlümüz … başdan M, (5a) ʿayb: taʿyīb M.

5. Zār u efġānım anıñçün VAḤDİyā ʿayb eyleme

Ḳaldı göñlüm benim āḫır ol miyān-ı incede

968.

[1] Ḳāʿide: [2] Bir şaḫṣ kāʾinen-min-kān bir ism ile meşhūr olmayıcaḳ [3] esmā-yı müteʿaddide ile şehādet olunsa cümlesi ṣādıḳdır; [4] Farażī: Bir şaḫṣ-ı ġāʾib üzerine şehādet olunduḳda [5] babası ismi fülan ve dedesi ismi fülan diyü şehādet [6] olunup baʿdehu babası ve dedesi isimleri āḫer isimle [7] meşhūr olmayıcaḳ żarar virmez ve meşhūra muḫālif [8] şehādet olunsa şehādet-i maḳbūle olmaz; yoḫsa [9] şāhid-i kāẕib olmaḳ lāzım gelmez; Meṣelā müteveffānıñ [10] babası ismi Maḥmūd Paşa maḥkemesinde ʿÖmer diyü ṣābit olup [11] bāb maḥkemesinde ʿOṣmān diyü ṣābit olup, Dāvud Paşa [12] maḥkemesinde ʿAlī diyü ṣābit olsa şehādet-i meşhūra muḫālif [13] vāḳıʿ olmayıcaḳ, cümlesi şerʿiyye ve maḳbūledir; Ve müteveffānıñ [14] şirretī degil Mecūsī olsa daḫı ḫuṣūṣ-ı māddede żararı [15] ve fāʾidesi yoḳdur. Bā-taḥrīr-i Lāġarī dāde [16] Aḥmed Efendi el-meʾmūr [17] Bi-istimaʿi'ş-şerīʿati'l-ḳāḍī [18] Be-ʿasākir-i Rūmeli Mīrzā Muṣṭafā [19] Sābıḳan

[40a] 969.[564] ∝

970.[565] ∝

971.[566] Nāmī el-merḥūm [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Ḫāne-i ḳalbim eylesin termīm || Luʿbe yapmaḳ dilerse İbrāhīm

972.[567] Maṭlaʿ-ı Rıżāyī Çelebi (Nüsḫa-i ⁝şaḫṣīmden⁝ taḥrīr olundu.)
[Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Ġayra idemez ʿāşıḳ-ı bī-çāre şikāyet
Senden saña ey dil-ber-i meh-pāre şikāyet
2. ʿĀşıḳ virüp yāra göñül aġladı ḥālin
Bir ruḳʿa ṣunup eyledi ḫünkāra şikāyet

[564] Ar. Darbımesel.
[565] Ar. Darbımesel.
[566] -D. (Yenikale, 2002)
[567] G.15: (3a) cādūya mıṭrāb firāḳa: cāna döyemez tarf-ı firāḳa D, (3b) düşmeze ol yāre: düşmez a evtāra D. (Topçu, 1997)

3. Cān riştesi cādūya mıṭrāb firāḳa
Vuṣlatda iken düşmeze ol yāra şikāyet
4. Disem aña derd ü ġamuñ itdügini bir bir
İtsem o ṭabīb-i dil-i bīmāra şikāyet
5. Derd-i dili aġyāra açılsun mı RIŻĀYĪ
Hīç bülbüle düşsün mi ide ḫāra şikāyet

(Ḫurūf-ı elif bu maḥalle dek 161.)

973. ∝ [Māhir] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Didi MĀHİR gibi bir bendesi tārīḫin ol demde

Yedi zaḫm-ı ciger-dūzuñ ceres süslenmeden ḳaldı

974.[568] Rehāyī Çelebi [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Görmedük bī-ḫaṭ olandan dem-i vuṣlat hele biz
Ẕevḳ-ı gülzārı REHĀYĪ giyehinden bilürüz

975.[569] Li-Ṣāliḥ Çāvuş Nedīm-i Şehr-yārī

976.[570] Diger

[40b] 977. Ṣūret-i Fetvā [Rehāyī]

[1] Zeyd ʿAmr ile muṣāḥabet ider iken Zeyd "Duḫān ḥelāldir." didikde, ʿAmr eger "Ḥelāl ise zevcim [2] üç ṭalāḳ boş olsun!" dise, Hind-i merḳūma, şarṭ-ı mezbūra bināʾen ṭalāḳ-ı merḳūme ile muṭallaḳa [3] olur mu? ⁞Cān⁞ sürülüp mütāb oluna. El-Cevāb: Allāhu aʿlem olur. Ḥallinde şübhe yoḳdur. [4] (Ketebehu el-faḳīr REHĀYĪ ʿufiye ʿanhu)

978. [Rehāyī]

[1] Zeyd ʿAmr ile eṣnā-yı muṣāḥabetde "Duḫān içmek ḫamr içmekden eşeddir, [2] aḥyānen ḫamr içmekde żarar yoḳdur." dise Zeyd'e şerʿan ne lāzım olur? El-Cevāb: Allāhu aʿlem, [3] Müslim olan, ḥürmeti ḳaṭʿiyyü'ṣ-ṣübūt olan şeyʾi mübāḥ olan duḫān üzre tercīḥ itmez; nefy-i żarar [4] kelāmında ḫod kāfir olur; teʾvīl-i żaʿīfe teşebbüṣ iderse iltifāt olunmayıp tecdīd-i īmān [5] itdirmek gerekdir, imtināʿ iderse ḳatl vācib

[568] G.36/5: D. (Yerdemir, 2007)
[569] Ar. Ṣāliḥ Çavuş adlı bir şahsa ait beyit.
[570] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.

olur. (Ketebehu el-faḳīr REHĀYĪ ʿufiye ʿanhu)

[41a] 979. Müsevvede-i tārīḫ-i Peyk-i Aḥmed Çelebi berāy-ı ḫaṭ

(fī-sene 1113) [m. 1701-1702]

980. Li-muḥarririhi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Oldu ḫaṭṭı zīver ü ḥüsn ü kemāl (Sene 1114) [m. 1702-1703]

981. Li-muḥarririhi diger tārīḫ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫaṭṭ ile ḥüsnü ziyād oldu Dīvāncı Aḥmed'iñ (Sene 1116) [m. 1704-1705]

982. Diger [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün]

Aḥmed'i ḥüsnünü ḫaṭ ḳıldı ziyāde (11___)

983.

[1] Ḥüccet-i mezbūr içinde be-ḳavl-i ḫod taḥrīr itdigi meşhūddur ki kendi ḫaṭṭıyladır. Başḳa bir pārça kāġıda taḥrīr idip içine ḳoymuşdur olduġu bu resm ile merkūzdur. [2] İbrāhim Beg ibni Ḥasan ibni Ḥüseyn ibni Ḥasan Paşa el-Ḳapudan el-Vezīr el-Veraṣ el-Merbūz || Ḳahramān Başe… || El-Ḥāc Yūsuf ibni ʿAbdullāh || ʿOṣmān Efendi ibni Receb Fetḥī || Ḥüseyn Çelebi ibni Meḥmed || Ḥasan Bāşe ibni Meḥmed Ortaḳ Bālī || Vaʿdühüm mine'l-Ḥiṣār [3] İşbu ḥüccet ṣūreti biñ yüz on beş senesi māh-ı Şevvāl'iñ beşinci gicesi taḥrīr olundu. (Fi'l-vāḳıʿ Şevvāl beş 1115 Baʿde'l-vefāt-ı Ṣolaḳ Çelebi.) [m. 11 Şubat 1704]

[41b] 984.[571] Delāʾilü fī-Eyyāmı Āzer

985.[572] Delāʾilü fī-Eyyāmı Āyār

986.[573] Delāʾilü fī-Eyyāmı Neysān

[42a] 987.[574] Delāʾilü fī Eyyāmı Ḫazeyrān

[571] Ar. Mart ayının delilleri.
[572] Ar. Mayıs ayının delilleri.
[573] Ar. Nisan ayının delilleri.
[574] Ar. Haziran ayının delilleri.

988.[575] Delāʾilü fī-Eyyāmı Temmūz

989.[576] Delāʾilü fī-Eyyām-ı Aġustus

[42b] 990.[577] Delāʾilü fī-Eyyāmı Eylūl

991.[578] Delāʾilu fī-Eyyāmı Teşrīni Evvel

992.[579] Delāʾilu fī Eyyām-ı Teşrīni’s̲-S̲ānī

[43a] 993.[580] Delāʾilü fī-Eyyāmı Kānūnı Evvel

994.[581] Delāʾilü fī-Eyyāmı Kānūni-s̲’S̲ānī

[43b] 995. Berāy-ı ḳatl-i Gürcī Yūsuf Paşa [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Mührü teslīm idicek cürm ile Yūsuf Paşa

Geldi cānı yerine cümle cihānıñ gūyā

2. Dir ki cellād-ı felek boynun urayım mı anıñ

Didi Behrām-ı felek ḳaṣr-ı semādan ur yā

996.[582] [Ḥamdī] Bizim irsāl-i liḥyemize birāderimiziñ tārīḫidir

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ḥaḳ Teʿālā dāʾim eyle Luṭfu’llāh Efendi-zādeyi

Mesned-i ʿizzetde her dem ger ne eylerse ümīd

2. Eyleyip neşr-i meḥāsin itdi āzād liḥyesin

Bir müdaḳḳiḳ ṣāḥib[-i] ḥilm ü ḥayā ḫulḳ-ı ḥamīd

3. Ṣafḥa-i ruḫsār-ı pāki üzre ressām-ı ezel

Ḳıl ḳalemle yazdı gūyā saṭr-ı Bismi’llāh Mecīd

---

[575] Ar. Temmuz ayının delilleri.
[576] Ar. Ağustos ayının delilleri.
[577] Ar. Eylül ayının delilleri.
[578] Ar. Ekim ayının delilleri.
[579] Ar. Kasım ayının delilleri.
[580] Ar. Aralık ayının delilleri.
[581] Ar. Ocak ayının delilleri.
[582] -D. (1a) Vezin aksıyor. (Erbay, 2015) (Yakar, 2012), (Yıldız, 2011)

4. Leylī-i meh hāle-i dād ḳıldı ḥüsnüñ mū-be-mū

Sūre-i Neml'i işāret ile oldu ḳadr-i ʿīd

5. Sāl-i irsāle didi tārīḫ ḤAMDĪ gūş idip

Bī-bedel rūyunda ḫaṭṭın açdı gül-zībā Saʿīd (1214 27) [m. 1799/1800]

997.[583] Li-muḥarririhi Luṭfī ⁝ḥişārī maşdar⁝

([1] İnebolu'da Müftī-i Esbaḳ Maḥmūd Efendi [2] merḥūmuñ fevtine mersiye ve seng-i ḳabrine naḳş oldu.) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Āh kim bir fāżıl-ı ʿallāme-i devr-i zamān

ʿĀmil ü kāmil edīb-i s̱ānī-i ibnü'l-hümām

2. Mesned-i fetvāda sābıḳ neşr-i ʿilmiyle her an

Olur olmaz yazdıġı şerʿe muṭābıḳdı tamām

3. Ḫānedānıñ gördü maʿmūr ḳāhire kāse-siyāh

Şundu āḫır ḫādimü'l-leẕẕāt yediyle aña cām

4. Bildi āḫır kimseye bāḳī degildir bu fenā

ارْجِعِي emrin işidip cān u dille oldı rām

5. Tārīḫ-i fevtiñ bugün eyleyen ilhām-ı Ḫudā

Cennet-i ʿadn'inde ḳıl Maḥmūd Efendi'ye maḳām

[44a][584]

[44b] 998. Min-mekātibāt-ı Nevʿī-zāde

[1] ʿİzzetli ve fażīletli sulṭānım ḥażretleriniñ turāb-ı cenābları ile ferīrü'l-başar olduḳda ʿarża güẕārī-i [2] dāʿī-i s̱enā-güster olur ki bendegān-ı mehcūr tefaḳḳudu eṣnāsında bu ʿabd-i ḳadīm aḥvāli ʿaks-endāz-ı żamīr-i ḫāʾiżü' [3] n-nūr olursa el-ḥāletü hāẕihi enfās-ı maʿdūde-i ḥayāt-ı muʿarref-i muʿayyen duʿālarına maṣrūf ve naḳd-i diḳḳat [4] leṭāʾif-sāʿāt-i semt-i s̱enālarına maʿṭūf idigi ḫafī degildir. Ḥaḳḳā ki ṣādırīn ü vāridīn

[583] Çv: (4b): "[Rabbine] Dön!" (89/28, Kur'an)
[584] Bu sayfa boş bırakılmış.

ş̲enā-yı cemīlleri ile [5] ruṭbü'l-lisān ü ʿāmme-i ʿālemiyāna meʾmūl olan üzre ḫükūmete muvaffaḳ olduḳlarında müttefiḳ ü hem-zebān [6] olduḳları muḫliṣ-i ḳadīme ser-māye-i mübāhāt olduġundan māʿadā, velīyyü'n-niʿam ḥażretleriniñ kemāl-i ḥaẕẕ u sürūrları, [7] ḫāric-i dāʾire-i taʿrīfdir. Ḫaḳ sübḥānehu ve teʿālā dāʾimā ḫayırlara tevfīḳ ü dil-ḫᵛāhımızı taḥḳīḳ ide! [8] El-ʿabd ed-dāʿī el-faḳīr Nevʿī-zāde

999.[585] ∝ [Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Yaḳlaşdı diyü ḫaṭṭı anıñ geçme güzelden
Kim gördü ki evvel öle bir kimse ecelden
2. Dilden geçen ol şāhı der-āġūşdur ammā
Dāmānına ṣarılmadır ancaḳ gelen elden
3. Şimden girü bizden kerem it luṭfuñı kesme
Öldük meded ey sāḳī-i gül-çihre keselden
4. Ezdi yüregüm seng-i ġam-ı derd-i firāḳuñ
Ḳısmet baña endūh u belā imiş ezelden
5. Yārun ki meyānındadur ol ḫançer-i ġaddār
Şimden girü YAḤYĀ geçemezsin sen o belden

[45a] 1000. Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ş̲üreyyā'dır ṣanırsıñ sen felekde ey yüzü māhım
Benim eşk-i ḫūn-ālūdumdur āhım göklere ṣaldı
2. Görünce sāyesin hem-reh o naḫl-i nāz-perverle
Hezār ʿāşıḳ fiġān u nālesin ʿālemlere ṣaldı

1001. Lā [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Yoḳdur deheniñ kim diyeler noḳṭa-i mevhūm
Var ise ne var söyleye Allāh'ı seversen

1002. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Geçirdiñ rūzgārı niçe demlerdir ṣalāḥ üzre
Varıp şerḥ-i ʿaḳāyid görseñ ey dil ışṭılāḥ üzre

[585] G.279: (1a) ḫaṭṭı anıñ geçme: ḫaṭṭını geçme o D, (4a) ġam-ı: ġam u D. (Kavruk, 2001)

1003. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ne maʿnīler ne sözler mündericdir ṣafḥa-i dilde

Egerçi ṣūret-i ẓāhirde ḫāmūşum kitābāsā

1004. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Bādeyi āb ile āmīḫte ṣun ey sāḳī

Niçe demdir ki ḥekīmāne günāh eylemedik

1005. Lā [Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün]

Ruḫsāre-i cānānı āyīneye beñzetdim

Hey hey ne ḫaṭā itdim ayı neye beñzetdim

1006. Lā [Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün]

Āyīne sever cāndan ruḫsāre-i cānānı

Bir ḥālete irmiş kim ayrılsa çıḳar cānı

1007. ʿĀṭıf [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Diḳḳat ile baḳılsa bu mirʾāt-ı ʿāleme

Pīş-i nigāha ṣūret-i naḳş-ı ʿadem gelir

1008.[586] Ḫayyām est

1009. Ḫaylī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Dil-dārımı n’itdiñ diyü aġyāra yapışdım

Gördüm ki güle irmez elim ḫāra yapışdım

2. Evkār-ı mey-i ʿaşḳıñ olup sāyeveş ey māh

Geh yollara düşdüm gehī dīvāra yapışdım

1010. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

O ḫurde ḫāl-i müşkīn dil-beriñ ṭarf-ı ʿiẕārında

Oturmuş ṣanki Hindū beççedir āteş kenārında

[586] Far. ʿÖmer ʿḪayyām’a ait bir beyit.

1011. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bir meṭāf oġlanına gel itme şey vir didim

Bildi pā-bend olduġun ṣanʿatla ḳırdı köstegi

1012. ʿĀṭıf [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳolaydır menzil-i vaṣl-ı ümīd ü kāma ṭaş dökmek

Kemānı ṣabrı güçlük bir niçe eyyām çekmekdir

1013. Lā [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilātün]

Raḳīb der-ʿaḳab ol şūḫ-ı dil-sitāna geçiyor

Ecel ḳafāda meded ʿömr ise hemāre geçiyor

1014.[587] Yaḥyā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Eksik olmaz ḫāṭır-ı erbāb-ı dilden inkisār

Mīve-i nāzükteri artıḳ çürüdür rūzgār

1015. ʿĀṭıf [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

ʿUḳde-i rişte-i āmāl ki taḳdīr iledir

Ṣanmañız ḥālli anıñ nāḫun-ı tedbīr iledir

1016. Ve lehu [ʿĀṭıf] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Rūḥānī ẕevḳi mīve-i bāġ-ı muḥabbetiñ

Tuffāḥ-ı ġabġab u gül-i ruḫ leb kirāsidir

[45b] 1017. Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Yüceldiñ ḳabrim ey bī-der[d]ler seng-i melāmetden

Ḳo maʿlūm ola ʿaşḳ ehline ḥālim bu ʿalāmetden

2. Mezārım üzre ḳoymañ mil eger kūyunda cān virsem

Ḳoyuñ bir sāye düşsün üstüme ol serv-ḳāmetden

[587] -D. (Kavruk, 2001), (Çavuşoğlu, 1977), (Yılmaz M. , 2014)

1018. Ḳıṭʿa [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Seng-i ḥasretle göñül sīneñi mecrūḥ eyle

Gitdi ol seng-i dil aġyār ile Beşikṭaş'a

2. Ġayrılar nāʾil-i būs-ı leb-i cānān olsun

Sen hemān yoḳ yere ur başıñı ṭaşdan ṭaşa

1019[588] [Rubāʿī] [Belīġ] [Aḫreb]
1. Olmaz żararı kimseye ehl-i hūşuñ
Kim gevher-i pend ile pür eyler gūşın
2. Çoḳ söyleme bu ḍarb-ı meṯeldir ki Belīġ
ʿÖmrü az olur yırtıcı olan ḳuşuñ

1020. Müfred-i Şānī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Neyl-i kenār idip yarama merhem eyleseñ

Görseñ ki baḥr-i ʿaşḳda dilden neler geçer

1021. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Bāreka'llāh güzel diḳḳati varmış dirler

Būriyā-bāfa ẓahīr olsa kibār-ı eşrāf

(Iṣfahān'a bir aḫṣam olunsa ẕāhib)

1022. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Cānda rāḥat bulamam derd ile āh eylemesem

Ölemem rūyuña bir laḥẓa nigāh eylemesem

2. Tāb-ı ḫurşīd-i sitem geçmiş idi tā cāna

Sāye-i āh-ı seḥergāh penāh eylemesem

1023. Ẕāhib [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Duḫān-ı lūleyi perde idüp būs-ı dil-ārāya

Bu şeb meclisde ben çoḳ kül üfürdüm cism-i aʿdāya

[588] R.6: [Rubāʿī]: Ḳıṭʿa M, (1a) hūşuñ: hūşın D, (2b) ḳuşuñ: ḳuşun D. (Demirel H. , 2005)

1024. Ve lehu [Ẕāhib] [Aḫreb]

1. Dūd[-ı] şerār-ı āhımı tefhīm içün saña

Bu ʿanberīn duḫān ile iẓhār eyledim

2. Olmaz hediyye ehline gerçi tütün gibi

Ammā ki bulunduġuna ʿār eyledim

[46a] 1025. Tārīḫ-i Reşīd Efendi berāy-ı Ṣadr-ı Aʿẓam

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Bi-ḥamdi'llāh alıp mührü vezīr oldu ʿAlī Paşa (fī-sene 1113) [m. 1701/1702]

1026. Diger [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Devr-i Aḥmed'e sezā oldu ʿAlīler ṣadra

1027.[589] Reşīd Efendi [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Teveccüh ol ḫaṭ-ı nev-ḫīze ḫurdedānlıḳdır
Temellüḳ eylemek ol demde mihr-bānlıḳdır
2. ʿAsā yerine ṭutarsa ʿaceb mi pīr-i muġān
Elinde cāmı anıñ kār-ı nev-cüvānlıḳdır
3. Amān amān diyerek çekse gerdenin ʿuşşāḳ
Teraḥḥum itmez o ẓālim ne bī-emānlıḳdır
4. Bu mülk-i ḥüsne şebīḫin ider o ḫaṭ bir gün
Siyeh ḳabālıġı zīrā ki şeb-revānlıḳdır
5. Zebān-ı ḫāme REŞĪDĀ ʿaceb mi olsa belīġ
Hemīşe kārı nezāketde ter-zebānlıḳdır

1028.[590] Rāmī Efendi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Biz ol ʿāşıḳlarız kim dāġımız merhem ḳabūl itmez

O gülzārıñ ki āteşdir güli şeb-nem ḳabūl itmez

2. N'ola ben çekdigim cevr ü cefāyı yār bilmezse

Dil-i ẕevḳ-āşinā bār-girān-ı ġam ḳabūl itmez

3. Sifāl-i kühneden nūş-ı meye muʿtād olan rinde

Mücevher cāmını biñ kerre ṣunsa Cem ḳabūl itmez

[589] TEİS.12121: (3): -Md, (4): -Md, (5): (3) Md, (5a) belīġ: teblīġ Md, ter-zebānlıkdır: tīr-zebānlıkdır Md. (Kaplan Y. , 2014)
[590] -D. (Erdağı, 1998), (Kavukçu, 2000)

4. Sirişk-i çeşmi Nīl-i Mışr'a mümkin mi ḳıyās itmek

Bu bir deryā-yı pür-ḫūndur ki bīş ü kem ḳabūl itmez

5. Gül-i rengīn ruḫsārı o naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ

O deñli nāzük ü terdir ki RĀMĪ şem ḳabūl itmez

1029.[591] ʿIṭrī müşterek bā-Fāʾiḳ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Cihānda zāʾil olmaz var mıdır bir ḥüsn ü ān bilsek

Çemende var mı bir gül irmeye aña ḫazān bilsek

2. Ḳalır mı zevraḳ-ı dil baḥr-i ġamda böyle ser-gerdān

Kenāra irgürür mü bād-ı vuṣlat bir zamān bilsek

3. Müyesser olmadı ol naḫl-i nāzük mīve-i vaṣlı

Olur mu kām-ver-i cūy-ı sirişk-i ʿāşıḳān bilsek

4. Görüp ḫāl ü ʿiẕār-ı zülfünü dil-bend olup ḳaldı

ʿAceb āzād olur mu ol esīr-i nā-tüvān bilsek

5. Dem-ā-dem ʿIṬRĪ-i dil-ḫaste kūyunda fiġān eyler

İder mi FĀʾİḲĀ bir merḥamet ol bī-emān bilsek

1030. Vāṣıf-ı Muḥteşem-zāde [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Dāġ-ı yeʾsi sīnede ḫaṭ ber-ʿiẕār olsun da gör

Zīver-i gülzār-ı ḫırmānı bahār olsun da gör

2. ʿAks-i tāb ile ider cānı nihengī āteşīn

Ḥasret-i ḫaddiñle āhım şuʿle-bār olsun da gör

3. Baġrımı ḫūn eyledi zaḫm-averī-i derd-i ʿaşḳ

Çāk-ı ceyb-i sīneden zaḫm āşikār olsun da gör

4. Ḥāl-i miḥnet-kārī-i şeh-bāz-ı ḥüsn ü behcet(d)e

Cürre-bāz-ı göñlüñ ey āfet şikār olsun da gör

[591] -D. (Koçak, 2006)

5. Ṭarz-ı ḫāṣṣü’l-ḫāṣṣ-ı ḥüsnü VĀṢIFā vaṣf itmege

Ol şeh-i ḥüsn-i bahādan iʿtibār olsun da gör

1031.[592] Manṭıḳī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Biz de ceyb-i ḫırḳaya çekdük seri şimdengirü
Başına çalsun felek ẓıll-i hümā-yı devletin

1032. Reşīd Efendi [Aḫreb]

1. Ol mihre göñül ʿarż-ı muḥabbet müşkil || Hicrānına bir ẕerrece ṭāḳat müşkil

2. Her gice birin ḫānesin eyler rūşen || Her-cāyī olan māh ile ülfet müşkil

1033. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Cilve-ger her ẕerrede baḳsañ cemāl-i āfitāb

Hep temāşā-yı cemāliñdir bu ʿālemden ġaraż

1034. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Bu ḫāristān-ı ʿālemde açılmazsa gül-i maḳṣūd

Ne ġam ey bülbül-i cān çünki gülzār-ı ʿadem mevcūd

1035. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

El tīġa urup ḫışm ile ġayra naẓar itdiñ

Ḳaṣdıñ ben idemezsin anı şāh⟨ım⟩ sen itdiñ

[46b] 1036.[593] ∝

1037.[594] Nābī Efendi sellemehu’llāh (Yazıldı)
[Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Çāk eyledük telāṭum-ı ġamdan ḳabāmuzı
Dilden ḥabābvār çıḳarduḳ hevāmuzı
2. Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
Evvel ṭutar temevvüc-i yem nāḫudāmuzı
3. Olmaz şifā-peẕīr göñül saḥḳ iderse de
Zer-hāven-i felekde Mesīḥā devāmuzı
4. Nāmūs-ı ʿaşḳa kesr virür ḫˇāhiş-i viṣāl
Bir loḳma ile bozmayalum iştihāmuzı
5. Pā-besteyüz bu dāmgeh-i cān-feşārda
Mevlā müyesser eyleye NĀBĪ rehāmuzı

[592] G.24/6: (a) de: ki D, (b) devletin: himmetin D. (Kaya B. , 1991)
[593] Ar. Darbımesel.
[594] G.881: (2b) yem: ġam D. (Bilkan, 1993)

1038. Ṭarzī Efendi el-merḥūm [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Cihānı yaḳdıñ ey āh-ı āteş-zād n’eylersin

Ser-ā-pā ṭut ki yanmış bu ḫarāb-ābād n’eylersin

2. Ġām-ı aġyāra çāre fikrin eylersin güzel ammā

Ġam-ı hicrān düşerse ey dil-i nā-şād n’eylersin

3. Tamām itdi beni derd-i teġāfül bī-mecāl oldum

Zebūn-keşlik idip ey ġamzesi cellād n’eylersin

4. Viṣāle dest-res bu zūr-bāzū ile müşkildür

Bu zaḥmetler nedir bīhūde ey feryād n’eylersin

5. Hüner ṬARZĪ gibi rūḥ-ı kelāmı itmedir taṣvīr

Yazıp her ṣūret-i bī-cān ey Behzād n’eylersin

1039. Ve lehu [Ṭarzī] [Mefʿūlü Mefāʿilün Feʿūlün]

1. Öldürmede ʿāşıḳı çerīsin || Ġamzeñ gibi raḥmdan berīsin

2. Kūyuñ ki bütāna secdegehdür || Sen ḳıble-i nāz dil-berisin

3. Bārī seni ḥıfẓ ide naẓardan || Bir miṯli görülmemiş perīsin

4. Ḳalbümde n’ola yer itse ḳaddiñ || Gülşenüñe dil ṣanavberisin

5. Bir ġonce mi ḳopdu saña mānend || Ḫaḳḳā ki ʿaceb gül-i ṭarīsin

6. Büt-ḫāne-i nāz deyr-i ḥüsnüñ || Yektā ṣanem-i süḫan-verisin

7. Sen lehce-ṭırāz olınca ṬARZĪ || Ḫākānī-i ʿahd-i Enverīsin

1040. Ve lehu [Ṭarzī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Teşnesi çeşme-i ḫurşīd tehī şīşemiziñ

Dāġdır nüh feleke pāyesi endīşemiziñ

2. Bü’l-ʿaceb kūh-ken-i vādī-i ʿaşḳız ki bizim

Sedd-i hicrānı delen sāyesidir neşʾemiziñ

3. Eylemek ehl-i dile rūḥ-ı kelāmı taṣvīr

Kemterīn şīvesidir kilk-i hüner-pīşemiziñ

4. Āteşīn dem biziz ol ejder-i ʿAnḳā-pervāz

Nāḫun-ı şīr-i felek zīnetidir mīşemiziñ

5. Berg ü bārın gül-i ḫurşīd ide bir gün ṬARZĪ

Eṯer-i feyż-i naẓar naḫl-i heves rīşemiziñ

1041.[595] Feyżī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ey meh bu reviş dāniş ü iẕʿānuña düşmez
Nā-dān ile ülfet senüñ ʿirfānuña düşmez
2. Aġyār ile seyr-i çemen itmişsin işitdüm
Bu cünbüş ü bū serv-i ḫırāmānuña düşmez
3. Her bī-ser ü pā bü'l-hevesi itme nedīmüñ
Ey pādişeh-i nāz sipeh şānuña düşmez
4. Şermüñ ḳatı ey şūḫ ki aġyār-ı siyeh-dil
Bir dem mi olur sāye-ṣıfat yanuña düşmez
5. Tercīḥ ola FEYŻĪ'ye raḳīb-i ġaraż-ālūd
Ey serv-i çemān pākī-i dāmānuña düşmez

1042.[596] ∝

1043.[597] ∝

1044.[598] Li-Vāḥid ʿan-Mıṣrī

1045.[599] Mıṣrāʿ

[47a] 1046.[600] [Vāṣıf] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Şüküfte zaḫm-ı sīnem dāʾimā dirhem ḳabūl itmez

O bir gül-ġoncedir kim şeb-nem-i merhem ḳabūl itmez

2. Sipihriñ daḫli yoḳdur ṭabʿa rūgerdānī-i şevḳe

Göñülde būd-ı şevḳi küşti-gīr hem ḳabūl itmez

[595] G.43: (2b) cünbüş ü bū: cünbüş-i bed D, (4a) şūḫ ki: şūḫuña D, (4b) dem: vaḳt D, olur: var D. (Özerol, 1996)
[596] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[597] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[598] Far. Vāḥid mahlaslı bir şaire ait beyit.
[599] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[600] -D. (Gürel, 1999)

3. Ne mümkin ḥūra teşbīh eylemek ḥüsn-i dil-ārāyı

Görünce kūy-ı yārı cenneti ādem ḳabūl itmez

4. Hüveydā eyledim sīnemdeki mermūzī-i ʿaşḳı

Ki mirʾāt-ı muḥabbet ṣūret-i mübhem ḳabūl itmez

5. O naḳḳād-ı cihāna tāze şiʿrüñ VĀṢIFĀ ʿarż it

Ki vādī-i süḫan-fehmīde ol tevʾem ḳabūl itmez

6. Derūnī şevḳ ile leb-rīz ola ol mertebe anıñ

Ġam-ı devrān-ı dūnu kim ola bir dem ḳabūl itmez

1047. [Ẓarīf] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Ey ġamzesi hem-ḥālet-i ser-nişter-i elmās

Tīġ-ı nigehiñde görünür cevher-i elmās

2. Bi'llāh cigerler delinir ḫāṭıra gelse

Ol mūy-ı miyānında ṭuran ḫançer-i elmās

3. Mānend-i hilāl oldu müşār ʿāḳıbetü'l-emr

Fer virdi Süleymān'ıma engüşter-i elmās

4. Dür-dāne-i dendān-ı bütān dār iken ey dil

Düşse n'ola çeşm-i terimizden fer-i elmās

5. Yeḫ-pāre gelir çeşm-i temennāya ẒARĪFĀ

Ol gerden-i kāfūra göre aḫker-i elmās

1048.[601] Li-Nābī (Yazıldı) [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Devāt-ı sīnemi gördükçe ol şūḫuñ miyānında
Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet dilsitānında
2. Felāṭūn olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
O şūḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında
3. Olur dil cilvegāh-ı dāġ-ı ḥasret lāleveş gāhī
Mürekkeb noḳṭasın gördükçe laʿl-i dil-sitānında

[601] G.795/1,2,3,4,8: (1a) sīnemi gördükçe: sīmīni gördükde D, (1b) dil-sitānında:üstüḫ̆ānında D, (3a) Olur dil cilvegāh-ı dāġ-ı ḥasret lāle-veş gāhī: Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur cārī D, (3b) gördükçe: gördükde D, (5): (8) D, (5a) Göñül sevdā-yı çīn-i kākül ile bir: Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile D. (Bilkan, 1993)

4. Ṣarīr-i ḫāme ṣanma ḥarf-rīz olduḳça evrāḳa
Olur nālān u giryān ḫāme dest-i bī-emānında
5. Göñül sevdā-yı çīn-i kākül ile bir devāt oldı
İderdüm aña NĀBĪ ʿarż maḳbūl olsa yanında

1049.[602] ʿĀṣım-ı Bosnevī naẓīre-i Fāʾiżī
[Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Geç bādeden ey vāʿiẓ ḫoş-dem kerem eyle
Ḳo ḥālümüze sen yüri ʿazm-i İrem eyle
2. Zāhid dir imiş almam ele artuḳ ayaġı
Yā Rab sen anı tevbede s̱ābit-ḳadem eyle
3. Ol serv ile bir ḥālüm āb eyle çemende
Ey dil bu kühen bāġda bir bezm-i Cem eyle
4. Ey dil gelimez derd-i derūn hīç ḥisāba
İsterseñ eger rīg dök ister raḳam eyle
5. Tā Zühre'de gūş eylesün ey ḫāme-i ʿĀṢIM
Ḳānūn-ı süḫanda naġam-ı zīr ü bem eyle

1050.[603] Naẓīre-i Seyyid Ṣābir [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Evvel kerem-i būsuñu ey ġonce-fem eyle

Ṣoñra yerimi gūşe-i mülk-i ʿadem eyle

2. Tā olduġunu sūre-i ve'ş-Şems'e müşābih

Öp muṣḥaf-ı ruḫsārını yārıñ ḳasem eyle

3. Ey seng-i dilim dīde-i giryānıma raḥm it

Ṣındırma benim şīşe-i ḳalbim kerem eyle

4. Gel seyr idesin cūşiş-i ḫūn-ābe-i eşkim

Gel ḫāneme ey naḫl-i cefā-kārī dem eyle

5. Var ḥasret-i laʿl-i leb-i cānān ile bāde

Nūş ile yürü ṢĀBİRİ defʿ-i elem eyle

[47b] 1051. Cezmī Efendi sellemehu'llāh [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Dem-i neşāṭ-nizār olduġum zamānlar idi

Ġamıñla sīne-figār olduġum zamānlar idi

[602] G.368: (4a) gelimez: gelinmez M, (4b) rīg: rīgi D. (Tozlu, 2013)
[603] -D. (Yoldaş, 2005)

2. Sürūr-ı neşve-i bezm-i viṣāl o ʿālemler

Şarāb-ı hecre ḫumār olduġum zamānlar idi

3. Miṣāl-i āyne mücellā-yı nūr-ı feyż olmaḳ

Reh-i nigehde ġubār olduġum zamānlar idi

4. O ıżṭırāb ile iẓhār-ı şevḳ-i vaḥşetler

Kemend-i zülfe şikār olduġum zamānlar idi

5. Revāc-ı nükhet-i zülf-i dimāġ-ı perver-i yār

Nesīm-i şīfte-kār olduġum zamānlar idi

6. O ẕevḳler o ṣafālar cihānda ey CEZMĪ

Nedīm-i meclis-i yār olduġum zamānlar idi

1052. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳoya ey bülbül-i muḥriḳ-nefes āheng-i efġānı

Yeter āteşlere yaḳdıñ ahālī-i gülistānı

1053.[604] Fāʾiżī el-merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Çıḳsun ḳo ḥalḳa ḥalḳa duḫānuñ feleklere
Şemşīr-i āha FĀʾİŻİyā durma zāġ vir

1054.[605] Ḳıṭʿa-i Fāʾiżī-i merḥūm [Mefʿūlü Mefāʿilün Feʿūlün]
1. Ey bād-ı ṣabā yoluñ düşerse || Luṭf eyle o şīve-kāra uġra
2. Dīvār-ı derin öpüp yüzüñ sür || Düşe dura kūy-ı yāra uġra
3. Aḥvālini ḳullaruñ beyān it || Dergāh-ı felek-medāra uġra
4. Cān munṭaẓıruñdur itme ihmāl || Ammā yine bu diyāra uġra
5. Luṭf it yine FĀʾİŻĪ'yi yoḳla || Gülden ḫaber it hezāra uġra

1055.[606] Cinānī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Ṣanmañ duḫān-ı āh dil-i pür-figārdan

Ġam-ḫānemiz ocaġı düter rūzgārdan

[604] G.40/5: (b) durma: ṭurma D. (Okatan, 1995)
[605] Kt.1/1,2,4,9,12: (2a) Dīvār-ı derin: Dīvār ü derin D, (3): (4) D, (4): (9) D, (5): (12) D. (Okatan, 1995)
[606] -D. (Okuyucu, 1994)

1056.[607] Nābī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
O ser-terāşa gözüm āb-gīne dükkāndur
Kenār-ı dīde firāḳıyla sūḳ-ı mercāndur

1057. [608] Ve lehu [Nābī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Ḫaṭından naḳş-ı meylüm ḥişş idüp ḳaṣd itdügin cevre
O fettānuñ teġāfül[-gūne] vaż'ından terāş itdüm

1058.[609]Ve lehu [Nābī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Sīmīn-kemer ki zīver-i mūy-ı miyānıdur
Çengeli belde ṣanki gümüş kār-vānıdur

[48a] 1059.[610]

1060.[611] Rāġıb [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. O murġum ben hemīşe kākül-i dil-ber mekānımdır

Hümā-pervāz-ı ʿaşḳım evc-i fitne āşiyānımdır

2. Gül-i dāġım n'ola sīnemde her dem olsa üşküfte

Anı sīr-āb iden zīrā dü çeşm-i ḫūn-feşānımdır

3. Çıḳar mı tā be-maḥşer leẕẕet-i zaḫmı derūnumdan

O luṭfu kim ḫadengiñ itdi hep ḫāṭır-nişānımdır

4. Miṣāl-i faḫte bir yerde ārām eylemez göñlüm

Beni server-i hevā-yı ʿaşḳ iden serv-i revānımdır

5. Düşürmem sāġar-ı ṣahbāyı destimden ben ey sāḳī

Ḫayāl-i laʿl-i dil-berle ṣurāḥī hem-zebānımdır

6. N'ola aʿdāyı sūzān eyler[i]sem ḫār u ḫasāsā

Elimde ḫāme RĀĠIB ejder-i āteş-feşānımdır

---

[607] Mt.13: (b) firāḳıyla: ḫayāliyle D. (Bilkan, 1993)
[608] G.503/2: (b) [-gūne] -M. (Bilkan, 1993)
[609] G.107/1: (b) kār-vānıdur: kārbānıdur D. (Bilkan, 1993)
[610] Ar. Hikmetli bir söz.
[611] (4b): Vezin aksıyor.

1061.[612] Ḫˇāce Naṣīr-i Ṭūsī

(*Yaġṭīb u ṭıbne*'de olan vāv-ı ʿāṭıfa daḫı ḥisāb olunur ise ṭoḳsan sekizdir, murād daḫı budur.)

1062.[613] Ḳıṭʿa

1063.[614] ∝

1064.[615] ∝

1065. Ḫaylī-i Ḳadīm [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Her gülüşde nūş ider ġamzeñ ḫayāli ḳanımız
Bādesiz olmaz ʿaceb şūrīdedir mihmānımız

2. Bilmeziz irmez ḳalır mı rişte-i maḳṣūda el
Daḫı ḳuçdurmaz miyānın ḳılca ḳaldı cānımız

3. Ḳaçmazız aġyār ile dest ü girībān olmadan
Ḫār-ı hicrān almasun ey ġonce tek dāmānımız

4. Gitmez ey Ḫaylī ḫayāli laʿl-i dilden dil-beriñ
Gevher-i nā-yābdan ḫālī degildir kānımız

1066.[616] Ḳāle Cāru'llāhi ʿAllāme

1067.[617] Lā edrī

1068.[618] ∝

1069. Ḳıṭʿa [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Hemīşe nāfiẕ olur ser-nüvişt-i ḥükm-i ezel
Dime ki ṭālib olan saʿyda ḳuṣūr eyler

[612] Far. Ḫˇoca Naṣīr-i Ṭūsī'ye ait bir tarih kıtası.
[613] Far. Şairi belli olmayan bir kıta.
[614] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[615] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[616] Ar. Cāru'llāhu ʿAllāme'ye ait bir beyit.
[617] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[618] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.

2. Nihāde ḳıl ser-i teslīmi levḥ-i taḳdīre

Muḳadderāt-ı İlāhī gelir ẓuhūr eyler

1070. Merḥūm Ebū Saʿīd Efendi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Virme ruḫṣat ġamzeñe ḳasdı anıñ cān almadır

Çeşm-i mestiñ destine şemşīr-i bürrān almadır

2. Gerdiş-i eflākden maḳṣūd ʿālemde hemān

Sīneye ḫurşīdveş bir māh-ı tābān almadır

1071.[619] ∝

1072.[620] ∝

1073.[621] Li-Mevlānā Rūmī

1074. Nāẓım [Aḫreb]

1. Müstaġnī-i ārāyiş-i gerdūnuz biz || Mestāne-i peymāne-i gül-gūnuz biz

2. Her ṣaçları leylāya dil ʿāşıḳ olmaz|| Ey ġonce-dehen ṣanma ki mecnūnuz biz

1075. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Vaṣf iderdim ṭarz-ı ḫāṣṣu'l-ḫāṣṣını bezm-i Cem'iñ

Nuḳl-i meclis kesr-i ʿırżı olmasaydı ādemiñ

1076. Ṭarzī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ne ṭāliʿdir viṣāle vaʿdegāh itdikçe nev-rūzu

Felek taḥvīl ider ol āfitāb-ı ʿālem-efrūzu

[48b] 1077.[622] Fāʾizī-i Edrenevī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Teşrīfüñ ile ḫānemi reşk-i İrem eyle
Aġlatma beni iki gözüm gel kerem eyle
2. ʿAhd eyledi öpdürmege pāyın gelicek ʿīd
Yā Rab sen o meh-pāreyi ṯābit-ḳadem eyle
3. Bir ḫoşça ḥisāb eyleyelüm derdimüz ey dil
Ben dirhem-i eşküm dökeyim sen raḳam eyle

[619] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[620] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[621] Ar. Mevlānā'ya ait bir manzume.
[622] G.44: D. (Demir, 2006)

4. Degmez kederin çekmege bir laḥẓa bu ʿālem
Bir ḥāl ile n'eylerseñ idüp defʿ-i ġam eyle
5. Ḳānūn-ı belāġatde yine naḳş-ṭırāz ol
Ey ḫāme-i ḫoş-lehce-i FĀʾİŻ naġam eyle

1078.[623] Nābī Efendi (Yazıldı) [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum
2. Berg-i güle urmazdı ṣabā pençe-i tārāc
Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum
3. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
Tek ol büt-i sīmīn-tene pirāhen olaydum
4. Ol şūḫ dirīġ itmez idi naḳd-i viṣāli
Ḫˇāhişger-i iḥsānı hemān [bir] ben olaydum
5. Nīsānı bedīd olmaz idi silk-i füṣūluñ
NĀBĪ heves-i gevher ile maḫzen olaydum

1079.[624] Feyżī Çelebi [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. ʿĀşıḳa lāzım olan maḥv-ı vücūd itmekdür
Terk-ālūde key-i būd nebūd itmekdür
2. Pāk ol pūşişüñi eyle perend-i zer-keş
Zühd ṣanma heves-i delḳ-i kebūd itmekdür
3. Meclis āmāde dil āzāde ḳadeḥ pür-bāde
Muṭrib-i ʿaşḳa düşen şimdi sürūd itmekdür
4. Daʿvetinden ġarażı pīr-i muġānuñ bezme
Seni mestāne-i ṣahbā-yı şühūd itmekdür
5. Āhdan baña ferāġ eyle dimek ey bī-derd
Şemʿden menʿ-i nümūdārī-i dūd itmekdür
6. Rind-i bī-pāk olana hem-dem olur mı FEYŻĪ
Zāhidüñ kārı ki hep şürb-i yehūd itmekdür

1080.[625] Nāʾilī-i merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Keyvān-ı çarḫı ġāşiye ber-dūş eder miyüz
Yā aṭlās kebūdını zīn-pūş eder miyüz
2. Ölsek ḫumār-ı yeʾs ile ey pīr-i meykede
Cām-ı ḥayātı ṣun hele gör nūş eder miyüz
3. Nüh cām-ı bāz-günunı bir bir getürse çarḫ
Bezmüñ köhne sifāline ser-pūş eder miyüz

---

[623] G.526: (2a) Berg-i güle urmazdı ṣabā: Gül-berge ṣabā urmaz idi D, (3): (4) D, (3b) büt: meh D, (4): (3) D, (4a) viṣāli: viṣālin D, (4b) [bir]: -M. (Bilkan, Nâbî'nin Türkçe Divanı (Karşılaştırmalı Metin) (Yayımlanmamış doktora tezi), 1993)

[624] G.34: (1a) maḥv-ı vücūd itmekdür: maḥu cevr itmeñdür D, (1b) itmekdür: itmeñdür D, 2: 6 D, (2b) Zühd: Zühdi D, delḳ-i kebūd itmekdür: dalaḳ-kebūd itmeñdür D, (3): (5) D, (3b) ʿaşḳa: bezme D, sürūd itmekdür: sürūr itmeñdür D, (4): (3) D, (4b) itmekdür: itmeñdür D, (5): (2) D, (5b) Şemʿden menʿ-i nümūdārī-yi dūd itmekdür: Şuʿleden menʿ ne-mūrādī-i derd itmeñdür D, (6): (7) D, (7a) Rind-i bī-pāk: Mest-i bī-bāk D, (7b) şürb: şereb D, itmekdür: itmeñdür D. (Özerol, 1996)

[625] G.146/4,5,6: (1): -D, (2): (4) D, (2a) yeʾs ile: ġuṣṣadan D, (3): (6) D, (3a) bāz-günunı: bāz-günuñı D, getürse çarḫ: getür hele D, (3b) Bezmüñ köhne sifāline: Gör sāġar-ı şikesteye D, (4): (5) D, (5): -D. (İpekten, Nâ'ilî-i Kadîm divânı -edisyon kritik-, 1970)

4. Yāḳūt-ı āfitāb ise de luṭfuñ ey felek
Gūş-ı ʿarūs-ı raġbete mengūş eder miyüz
5. Etmez nevāziş ile bizi çarḫ zīr-i pā
Ey NĀʾİLĪ o luṭfı ferāmūş eder miyüz

1081. [626] Naẓīre-i Rāżī Efendi [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Dīvāneler içre yürü kendiñ ʿilim eyle

Añma göñül ʿaḳl adını refʿ-i raḳam eyle

2. Var bir ṣaneme ʿāşıḳ olup şāh-ı cihān ol

Derd-i vehim ü ġuṣṣayı ḫayl ü ḥaşem eyle

3. Biñ dāġ yaḳıp āteş-i ʿaşḳıyla o şūḫuñ

Ol güller ile sīneñi reşk-i İrem eyle

4. Aḳsın ḳo başın sīneñe deryāveş idip cūş

Her şerme-i ḫūnīni aña mevc-i yem eyle

5. Cān ḳaṣdını eyler saña RĀŻĪ ḥaẕer it ġam

Var meykedeye sāġar ile defʿ-i ġam eyle

[49a] 1082.[627] Rubāʿī

1083.[628] Ṣāʾib-i Tebrīzī

1084.[629] Ẕātī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Yine kim ṣoḥbet-i gül itdi gülistānuñda
Var benefşe ḳoḳusı ġonce-i ḫandānuñda

1085. Merdümī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gel ey şimşād-ḳāmet ġonce-leb gül-ruḫ cihān içre

Benefşe içelim zerrīn ḳadeḥle gülsitān içre

[626] (1b): Vezin aksıyor.
[627] Far. Şairi belli olayan bir rubai.
[628] Far. Ṣāʾib-i Tebrīzī'ye ait bir beyit.
[629] G.1404/1: D. (Çavuşoğlu & Tanyeri, 1987)

1086. Şemsī Paşa [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Benefşe nūş idersek vaḳtidir zerrīn ḳadeḥlerle

Ṣunulsun her ṭarafda bezm-i gülde sāḳıyā müller

1087.[630] Ẕātī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Benefşe nergīsin sürḫ eylemiş ol verd-i ḫandānuñ
Açılmış iki raʿnā verdi güyā bir gülistānuñ

1088.[631] Lā

1089. Reşīdī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Siroz şehrin göreydi şimdi Rıḍvān || Dir idi bunda gelmiş ḥūr u ġılmān

1090.[632] Ḥüseyn Cān

Āh kim telli ṭurnam aldırdım || Yaʿnī ol ⁞çū çurnam⁞ aldırdım

1091.[633] [Şeyḫü'l-İslām] Yaḥyā Efendi
[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Biz benefşe ḳoyalum şīşeye çün kim ḳomaduḳ
Ne gül ü lāle ḳaranfül ü ne sünbül ḳodılar

1092. Ez-*Sāḳī-nāme*-i Riyāżī [Mefʿūlü Mefāʿilün Feʿūlün]

Olduḳça ḫınāḳ-ı ġam gülū-gīr || İt nūş-ı benefşe eyle tedbīr

1093.[634] Bāḳī-i merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Ḫūn-ı kebūter ile pür olup yine küʿūs
Devr-i piyāle göstere mi dīde-i ḫurūs

[49b] 1094. Merḥūm Ünsī Molla-i Şām raḥimehu'llāhu ʿaleyh

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Doḳunma çarḫıma ey çarḫ gerdān olmaḳ isterseñ

Iraḳdan merḥabā mümtāz-ı devrān olmaḳ isterseñ

2. Velī hem müft olup hem daʿvā-yı ġabn itmek olur mu

Giri vir göñlümü ger sen peşīmān olmaḳ isterseñ

---

[630] G.737/1: D. (Tarlan, 1970)
[631] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[632] Vezni bulunamadı.
[633] G.98/4: (a) Biz: Bir D, (b) ḳaranfül ü ne sünbül: ne sünbül ne ḳaranfül D. (Kavruk, 2001)
[634] G212/1: (b) ḥurūs: hurūs D. (Küçük, 1994)

3. Dürüştī māniʿ-i feyż-i naẓardır gevher olsañ da

Ġubār ol sürme-i çeşm-i dil ü cān olmaḳ isterseñ

4. Degildir żaʿf-ı ṣūrī māniʿ-i ḳuvvet ḥaḳīḳatde

Zebūna ḳarşı varma merd-i meydān olmaḳ isterseñ

5. Var evvel çarḫ ile alışda iṣbāt-ı vücūd eyle

Eger ÜNSĪ ile dest ü girībān olmaḳ isterseñ

1095. Naẓīre li-muḥarririhi ʿIṭrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Gedā-yı bī-niyāz ol dehre sulṭān olmaḳ isterseñ

Ele al ḫāṭır-ı mūrı Süleymān olmaḳ isterseñ

2. Bu bāġ iç[ind]e servveş cāme-i yek-renge ol ḳāniʿ

ʿĀlāyıḳdan eger berçīde-dāmān olmaḳ isterseñ

3. Şarāb-ı laʿl-i cānānı ḫayāl it mest ü medhūş ol

Ġubār-ı ḫaṭṭını yād eyle ḥayrān olmaḳ isterseñ

4. Ṣaḳın keşf itme rāzıñ ġonceveş dem-beste ol dāʾim

Bu gülşende eger gül gibi ḫandān olmaḳ isterseñ

5. Ġubār-ı pāy-ı erbāb-ı dil ol ʿIṬRĪ-ṣıfat sen de

Müşārun bi’l-benān maḥsūd-ı aḳrān olmaḳ isterseñ

1096. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ġubār-ı cismimi refʿ itmege ḫāk-i meẕelletden

Eser bir gün nesīm-i himmet ammā rūzgār ister

1097. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Zāhid ṭutalım içmemiş erbāb-ı muḥabbet

ʿAşḳ anları rüsvā-yı cihān eyleyemez mi

1098. ∝ [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilātün]

Niyāza māniʿ olur ṣanma bī-zebānī-i ʿaşḳı

Lisān-ı ḥāl gibi çünki tercümān[ı] bulunur

1099. Lā [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

İnsān ki bu ʿirfānı eger ḳılmaya taḥṣīl

ʿİlmiyle Felāṭūn-ı zamān olsa da ḥardır

1100. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bu ne sırdır ẕāt-ı Mevlānā'da olmuş āşikār

Gelse münkir āsitānına döne bī-iḫtiyār

1101. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gören şād olduġum ẓāhirde ṣanar ʿālemim vardır

Anı bilmez ki ṭaġlarca derūnumda ġamım vardır

[50a] 1102.[635]Pārsā Efendi el-merḥūm el-müteḫalliṣ bi-Ṣābir
[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Bir birinden nev-bahār-ı ḥaşre dek olmaz cüdā
Pençe-i feryād-ı bülbül gūşe-i dāmān-ı gül

1103.[636] Naḫīfī Çelebi eş-Şehbā (Gül Naḫīfī degildir)

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳoyup levḥ-i dili ṭaşlara ḳazmış naḳş-ı Şīrīn'i

Hele ādāb-ı ʿaşḳı bilmemiş Ferhād n'eylersin

1104.[637] Rūḥī-i Baġdādī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Ḫāteminde laʿl ṣanmañ ol meh-i nā-mihr-bān
ʿĀşıḳın ḳurbān idince ṣıçramış bir ḳaṭre ḳan

1105.[638] Nābī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Aḳıdur ḳanlı yaşum cevr iderek cānānum
Döndi maḳsemden aḳan lūlelere müjgānum

---

[635] K.7/36: D. (Yoldaş, 2005)
[636] -D. (Aypay, 1992)
[637] G833/1: (a) mihribān: mihribānuñ D, (b) idince: iderken D. (Ak, 2001)
[638] Kt.67/1: (a) Aḳıdur ḳanlı yaşum cevr: Cevr ile çeşmümi pür-āb D, (b) maḳsemden: maḳsimde D. (Bilkan, 1993)

1106.[639] Ve lehu [Nābī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Murād āzādelikse ey göñül geç câme ḳaydından
Tamām-ı ʿömre dek [bir] câme besdür serv-i āzāda

1107.[640] Ve lehu [Nābī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
N'ola hem-reng ise bezmümde bülbüllerle pervāne
Benüm her şeb çerāġum ʿıṭr-i şāhīden fürūzāndur

1108.[641] ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Bulunmaz ḫāk-i ādem degme dükkānda || Anıñçün az olur ādem cihānda

1109.[642] Ṭopḳapılı Feyżī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Göñülden söyleşürler bunda FEYŻĪ böyledür āyīn
Bu meclis zümre-i İşrāḳiyāndur güft ü gū olmaz

1110.[643] Enīs Çelebi [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Olalı dāġ-ı ġamuñ ṣadr-nişīn-i şeb-nem

Rütbe-i dāġ-ı bütān ṣaff-ı niʿāl olmuşdur

1111.[644] Ṣabrī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Destārıñ ile ruḫlarıñ ey gül-bün-i ümīd

Üç dāne güldür ikisi sürḫ ü biri sefīd

1112. ∝ [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Mirʾāt-ı Sikender gibidir ṭabʿ-ı laṭīfiñ

Bāḳī ne diyim kʾolmaya maʿlūm-ı şerīfiñ

1113. ∝ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Güldür dimiş ʿiẕārıñ içün bir niçe gürūh

Gül beñzemez ʿiẕārıña vechen mineʾl-vücūh

---

[639] G.782/3: (b) [bir]: -M. (Bilkan, 1993)
[640] Mf.21: D. (Bilkan, 1993)
[641] (b): Vezin aksıyor.
[642] G.44/5: (a) āyīn: āyīne D, (b) meclis zümre-i: ḫalveṯḫāne-i D. (Özerol, 1996)
[643] -D. (Ceyhan, 1990)
[644] -D. (Kasır, 1990)

1114. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Geçdi māh-ı Receb ey ḳaş[ı] hilālim Şaʿbān

Vaṣlına irmiş iken aldı boġazım Ramażān

1115.[645] ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Dil-rübā sevmek günāh olur mu ṣordum müftīye

El-cevāb olmaz didi *Allāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*

[50b] 1116.[646] Bāḳī Efendi el-merḥūm [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Nücūm içinde Ṣüreyyā terāzū ile yürür
Ki ṣādır olmaya eyyām-ı devletine vebāl

1117.[647] Rıżāyī Efendi el-merḥūm [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Ne cānı var ki ola sālik-i reh-i bī-dād

Terāzū ile yürür muḥtesib zamānıñda

1118.[648] Nādirī Efendi el-merḥūm
[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Bāġına girse terāzū ile eyler ḥareket
Niçe bostānuñ ocaġına ṣu ḳoyan enhār

1119.[649] ʿAṭāyī el-merḥūm [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Ṣaçuñ selāsili ḫavf ile ey şeh-i ṭannāz
Resende şimdi terāzū ile yürür cān-bāz

1120. Cezmī Efendi sellemehu'llāh [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

ʿAceb revācda kālā-yı nāḳıṣān-ı zamān

Terāzū ile yürür şimdi dirhem u dīnār

1121. Reşīd Efendi sellemehu'llāh [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Binā-yı ʿaşḳıñı yapmaġa ey şeh-i devrān

Göñül hevāyī terāzū ile yürür her ān

---

[645] Çv. (b) "En doğrusunu Allah bilir."
[646] K.21/19: (b) devletine: devletinde D. (Küçük, 1994)
[647] -D. (Topçu, 1997), (Demirel M. , 2005)
[648] K.22/41: D. (Külekçi, 1985)
[649] Mt.27: D. (Karaköse, 1994)

1122. Ḳıṭʿa [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Ṣanmañız kim diyār-ı ġurbetde || Kişi ẕevḳ eyleyip ṣafā sürmez

2. Gerçi kim dūr olur eḥibbādan || Hele aʿdā yüzün daḫı görmez

1123.[650] Ḥalīm Efendi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Nişān-ı naʿl-i esb-i nāzı ḳalmış dāġ-ı dil ṣanma

Geçerken ḫāṭırımdan ol şeh-i bī-dād ayaḳ başmış

1124. Ḥāfıẓ Ḫaylī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫaṭ göründü derse eller ʿārıż-ı dil-dārda

İʿtimād itmeñ çemen bitmez miyān-ı nāzda

1125.[651] Bāḳī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Maḥall-i ʿişrete māniʿ degüldür kisve ey zāhid
İçerler bunda ʿārifler ṭoluyı tāc-ı Edhem'den

1126. ⁞Naʿam mā aḥsene ḳīle⁞ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Baḳamam dil-bere dil-ber benim olmayınca

Sevemem dil-beri dil-ber beni sevmeyince

1127.[652] Cemālī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Geh güle ʿāşıḳ u geh ġonceye şeydā geçinir

Daldan dala ḳonar murġ-ı nihāl-i gülşen

1128. Reşīd Efendi [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

ʿİẕār-ı yāra ḫaṭ-ı ḫurdeyi raḳam güçdür

Ki levḥ-i āteşe naḳş-ı siyeh ḳalem güçdür

1129. Ve lehu [Reşīd] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Dil o zülf-i siyehiñ gerçi ki perverdesidir

Dīde-i cānımıñ ol daḫı naẓar-kerdesidir

---

[650] -D. (Çağlı, 1998)
[651] G.360/3: (b) Maḥall-i: Nihānī D, kisve: kisvet D. (Küçük, 1994)
[652] -D. (Derdiyok, 1994)

1130. Ve lehu [Reşīd] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫaṭ degildir gerd-i ḫāl-i āteşīn ruḫsārda

Bāl açmış bir semenderdir miyān-ı nārda

[51a] 1131.[653] Fevrī müfred [Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün]

FEVRĪ kime şerḥ itsin esrār-ı ġam-ı ʿaşḳı

Ferhād ise bir cāhil Mecnūn ise bir ırġad

1132. Müfred [Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün]

FEVRĪ gibi nā-ḳābil kendiyi idip kāmil

Mecnūn'a dimiş cāhil Ferhād'a dimiş ırġad

1133.[654] İnsān-ı Kāmil [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Ṭoġmadı ṭıfl-ı ümīdüm māder-i eyyāmdan
Kime feryād eyleyem bu baḫt-ı nā-fercāmdan

1134. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

ʿĀşıḳ-ı bī-tāb yoḳdur şanmañız cānāne yoḳ

Bezm-i şemʿ-efrūz-ı ʿālem çoḳ velī pervāne yoḳ

1135. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Kuḥl içün çeşm-i ʿalīle çekmege izin tozun

Bulmadıḳ sulṭānımı dün ḫāk-i pāya uġradıḳ

1136. Lā [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Ol ki meclisde ṣadrı gözlemeye || Dāʾimā ḳalbi pür-ṣafā olsun

2. Dilerim ṣadrı gözleyen ādem || Veciʿ-i ṣadra mübtelā olsun

1137. Lā edrī Ḳāʾilehi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ele cām alsa dünyāyı ser-ā-ser seyr idermiş Cem

Ben alsam destime ammā görünmez çeşmime ʿālem

[653] -D. (Tarlan, 1948)
[654] TEİS.15975: (Yılmaz K. H., 2014)

1138. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳava āteş düşse bir dem üf yeter || Şemʿi bī-nūr itmege bir püf yeter

1139. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Küşti-gīr-i seyl-i miḥnetdir başan her dem beni

Ṭutuşurdum yal[ı]ñız olaydı nār-ı ḥasreti

1140.[655] Lā [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Raḳīb-i rū-siyāha bir reng iderdim ammā

Bālāter ez-siyāhī reng-i diger nebāşed

1141. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ṣadā-yı raʿd-ı pür-zūrı münebbihden ʿibāretdir

Nigāh olsa felek bir aylı günlü ḳubbe sāʿatdir

1142. Lā (158) [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Resīmā ṭūṭīyi gūyā ider rind[-i] mey-āşāmī

Zihī āyīne-i pür-tāb-ı ṣafvet sāġar-ı ṣahbā

[51b] 1143.[656] Muḥteşem-i Kāşī

1144. Reşīd Efendi [Aḫreb]

1. Maġşūş degil ḥaḳ bu ki sīm-endāmıñ

Tamġalı gümüş dinse sezādır nāmıñ

2. Ḳoynunda gören sāʿati zencīrini dir

Zencīrliḳuyu semti midir ārāmuñ

1145.[657] El-merḥūm Vecdī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Gelürse bezme n'ola elde cām ile sāḳī
Şikār-ı deşt-i ḫarābāt ayaġı ile gelür

---

[655] (a) Vezin aksıyor.
Çv: (b): Siyahtan başka renk olmaz.
[656] Far. Muḥteşem-i Kāşī'ye ait bir beyit.
[657] N.1/2: (b) deşt: dest D. (Yanmaz, 1995)

1146.[658] Vecdī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Düşüp ayaġına yāruñ şikār olan diller
Kemend-i zülfi tehī bend bend olup ḳalmış

1147.[659] [Gedizli] Ḳabūlī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Şikār olmaz geçer ol şāh-bāz-ı evc-i ḥüsn ammā
Niçe bāzūdan uçmışdur hezārān ḳola ḳonmuşdur

1148.[660] Rıżāyī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Çekilüp gūş-ı ṣurāḥī segirür çeşm-i ḥabāb
Cemʿ olur ehl-i ṣafā var ise aḥbāb görür

1149.[661] ʿAṭāyī-i merḥūm [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Uralum tīr-i naẓar ceẕbe kemendin ṣalalum
Düşürüp bir gözi āhūyı şikār eyleyelüm

1150.[662] ʿAṭāyī-i merḥūm [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
Şikār iderdi dil ol kebgi bāz-ı himmetle
Gözini baġlasa da ġamze-i füsūn-sāzı

1151.[663] Yaḥyā el-merḥūm [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Yāra yalvarmasa [da] ḳalsa ḥicāb altında

Bir ḳadeḥ mey kişiniñ cümle ḥicābın götürür

1152. El-merḥūm Dānişī Çelebi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Beni dil-teng iden ol ġonceniñ fikr-i dehānıdır

Hilāle döndüren ḳaddim ḫayāl-i ebruvānıdır

2. Zamānıyla dimişdiñ saña iḥsān eylerim bir gün

Eger luṭfuñ olursa şimdi sulṭānım zamānıdır

1153.[664] Bahāʾī-i merḥūm [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Hem yaḳarsın berḳ-i şemşīr-i sitemle ʿālemi
Hem niye dersin ser-i kūyumda feryād olmasın

[658] G.31/2 : (a) Düşüp: Dökülmiş D, yāruñ: heb D. (Yanmaz, 1995)
[659] G.116/3: (b) ḳonmuşdur: gelmişdür D. (Erdoğan, 2008)
[660] G.83/2: D. (Topçu, 1997)
[661] G.148/2: (a) Uralum: Varalum D. (Karaköse, 1994)
[662] G.261/2: (a) iderdi: ider M, (b) baġlasa da: baġlamasa D. (Karaköse, 1994)
[663] -D. (Kavruk, 2001), (Çavuşoğlu, 1977), (Yılmaz M. , 2014)
[664] G.30/2: (b) niye: yine D. (Uludağ, 1992)

1154.[665] Yaḥyā el-merḥūm [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Ruḫsār-ı yārda ḫaṭ-ı ʿanber-şiken biter

İʿcāz-ı ḥüsndür ki gül üzre çemen biter

1155. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Göñül ġam-gīn gözüm nem-gīn yaşım ḳana boyanıḳdır

Güzel devletli sulṭānım esirge baña yazıḳdır

1156. Lā edrī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Vāʿiẓ çıḳarsa Cumʿada kürsīye ġam degil

Ammā bölüge luṭf ide bayrama çıḳmaya

1157. Ḳudsī-zāde-i merḥūm [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Nāzükāne ʿarż-ı ḥāl eyle zebānıñ duymasın

ʿĀşıḳ-ı zār olduġun sīneñde cānıñ duymasın

2. Eyle nāzüklükle geçsin sīneden peykān-ı yār

Cāna teʾs̱īr itdiginiñ rūḥ-ı revānıñ duymasın

1158. Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Meẕāḳ ehli lebiñ yād itse ṭūṭī ḳandi vaṣf eyler

ʿAcebdir ḥāl-i ʿālem bilmeyen söyler bilen söyler

[52a] 1159. Maṭlaʿ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bir gice ol meh-liḳā ḳılsa müşerref ḫānemiz

Kāḫ-ı gerdūna dönerdi gūşe-i vīrānemiz

1160. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Leblerin ṣuñ ben dil[-i] ġam-gīne sulṭānım benim

Ḫāṭırım aç gel mey-i dūşuna sulṭānım benim

[665] -D. (Kavruk, 2001), (Çavuşoğlu, 1977), (Yılmaz M. , 2014)

Düşdügiyçün dem-be-dem laʿl-i lebiñ sevdāsına

Alınır göñlüm ruḫ-ı rengīne sulṭānım benim

2. Cemʿ idip başına ḳoydu ṭurre-i ṭarrārı hep

ʿItr-ı ġamda çāk ider dāmān-ı istiġfār hep

Bu dil-i müjgīnimiñ ʿayn-ı ḫatādır kār[ı] hep

Bend olaldan kākülü müjgīñe sulṭānım benim

1161.

[1] Ḥāliyā ʿİzzet-nişīn-i Salṭanat-ı Devlet-i Āl-i ʿOs̱mānī Sulṭān Muṣṭafā Ḫān ibni Ġāzī Meḥmed Ḫān ve birāder-i muḥteremi Şeh-zāde Aḥmed Ḫān [2] ve merḥūm Sulṭān Aḥmed Ḫān Şeh-zādesi İbrāhim Ḫān ve Sulṭān Muṣṭafā Ḫān Ḥażretleri'nden ẓuhūra gelen [3] şeh-zādeler ve Sulṭān-ı Mükerremeler bunlardır ki z̤ikr olunur: Şeh-zāde Maḥmūd Ḫān, Şeh-zāde Meḥmed Ḫān, [4] Şeh-zāde ʿOs̱mān Ḫān, Şeh-zāde Ḥasan Ḫān, Şeh-zāde Selīm Ḫān; Sulṭānlardır: Ṣāfiye Sulṭān, [5] Emīne Sulṭān, ʿĀyişe Sulṭān, Ümmü Gülş̱ūm Sulṭān, Zeyneb Sulṭān.

[52b] 1162. Rubāʿī-i Yūnus Beg [Aḫreb]

1. Ḫātem-i ṣoftā suʾāle fermān var mı || Bu siyeh ebr alınsa iḥsān var mı

2. Ḥükkām-ı ḥekīm olur dimişler ʿacabā || Sizde ġam-ı iflāsıma dermān var mı

1163. Rubāʿī [Aḫreb]

1. Aġyāra ṣafāy u ʿişreti fürūzī

Baña ġam u miḥnet oldu rūzī

2. Bu demde bilmem ʿamd ile bilmem ne oldu

Kim geldi vü gitdi görmedik nev-rūzu

1164.[666]

[1] Biñ yüz üç senesinde şehr-i Edrene'niñ bāġlarına ve ḫırmenlerine [2] musallaṭ olan çekirgeleriniñ perlerinde mektūb olan [3] ebyātdır: [4-7] |Ar.|

[8] Bu ḫuṣūṣa ḫaylī kimesneler istişhād [9] itmişlerdir.

(Sene 1103 29 Cemāziye'l-āḫir fī-Edrene) [m. 18 Mart 1692]

1165.[667] Der-ḥaḳḳ-ı sebʿa-i seyyāre [Fennī]

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. FENNīyā baḫtım felekde eyle ʿālī rütbedir

Hāle-i āġūşa almam degme bir meh-pāreyi

2. Ben o ḫurşīd-i cihān-tābım ki her şām u seḥer

Emrime fermān-ber itdim sebʿa-i seyyāreyi

1166. Müfred-i Reşkī el-merḥūm Ḥüseyn Paşa et-tevḳīʿi ibni Ḳapudan Çelebi Ḥasan Paşa [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ört a şer menzilüñi ḳalma ṣaḳın ayaḳda

Beri gel sīne-i ṣandūḳda taʿlīm eyle

1167. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Leb-i deryāda bulup bir leb-i şīrīn-süḫanı

Yalı ḳuşusu idip ellerini pek ṭutdum

1168. Lā [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Aġızlarını arar dehr leẕẕetini ṣorar

Şükūfezārı gezer āh u zār ile zenbūr

[666] Ar. Edirne'de bir çekirge istilası esnasında çekirgelerin kanatlarında yazılı olduğu söylenen bir manzume.

[667] -D. (Demirkazık, 2009)

1169. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Yazıp papas taṣvīrin sezādır NĀBĪ'ye viriñ

Gerekdir kendizin bilmezlere kendiyi bildirmek

1170. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ol nedir kim başını ṣoḳsam eger || Der-ʿaḳab ẓālim varıp kūna deger

2. Olmayıcaḳ dört ay[aḳl]ı bir perī || Yiye ḫar anı ḳalıncadır seri

[53a] 1171. Muḥabbet-nāme

[1] Duʿā metāʿınıñ gülistānı güllerinden ve muḥabbet bāġınıñ būsitānı sünbüllerinden ve müṣādaḳat çemen[in]iñ nīlūfer-i nīgūlarından [2] ve muḫālaṣat gülzārınıñ ġonce-i sūsenlerinden ki her biri āb-ı devāb-ı būsitān-ı şevf ile muṭarrā ola! Īṯār u niṯār ḳılındıḳdan ṣoñra, [3] inhā-yı bende-i muḫliṣ-i ḳadīm budur ki: Benim devletli sulṭānım! Luṭf idip bende-nüvāzlıḳ idip ġam-ḫānemizi bugün teşrīf buyurasız! [4] Eger iltifāt olunup menzilim maḳdem-i şerīfiñizle teşrīf buyurula, ümmīddir ki edā-yı ḫıdmetde ḳuṣūr vāḳıʿ olmaya; lākin ṣoḥbetimiz [5] rūḥānī ve meclisimiz sāde sulṭānī ola! Bādesiz ṣoḥbet bī-meze olur; çendān ṣafā olunmaz. Meclisiñ āb-rūy-ı mey-i nābdır. [6] Maʿlūm-ı şerīfiñizdir ki cām devr itmeyen meclis gūyā ṣuyu ṣoġulmuş bir āsiyābdır. Beyt: [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Ḳāʾil miyiz bahārda meyden ferāġı[n]a || Va'llāhī sāʾiḳā hep düşeriz ayaġına

2. Nūş eyledikçe bādeyi çīn oldı ḳaşlarıñ || Bilmem ne didi zülfüñ egildi ḳulaġına

1172. Mektūb-ı manẓūm ([1] Ḥāliyā ol südde-i saʿādet-ḳarīnden baʿīd olalı, dil-i ġamgīn bu ebyāt-ı ḥüzn-āmīz ü āvāz-ı ḥazīn ile yād itmekden ḫālī [2] degildir; ebyāt-ı mezbūr budur:) [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ey diyen ḥāliñ nedir bī-çāre dil-berden cüdā

Bülbülüñ ḥāli n'olasardır gül-i terden cüdā

2. Ẕerreyim kim āfitābımdan ayırdı rūzgār

Bendeyim kim düşmüşüm dergāh-ı ser-verden cüdā

3. Gözüme ʿālem ḳarañu olsa dostlar ⟨me⟩ger kim

Merdüm-i çeşmim olupdur dīde-i terden cüdā

4. Yeryüzünüñ ser-te-ser ʿarż itseler ser-verligin

Hey maʿāẕallāh gerekmez baña bu derd[d]en cüdā

5. Eksik olmasın başımdan ḫāk-i pāyıñ bir nefes

Tāc-ı devletdir İlāhī eyleme serden cüdā

1173.

[1] Merāsim-i ʿubūdiyyet ve levāzım-ı ruḳiyyet edāsından ṣoñra maʿlūm-ı ḥażret buyurula ki: Ḥālā mizāc-ı [2] bende-i bī-ʿillet bir miḳdārca żaʿaf ve küdūret üzre olmaġın ḫāk-i pāy-ı ber-behcet ṣavbına yüz [3] sürmege nevʿan ḳudret olmadıġına bināʾen meʾmūldür ki, iʿtiẕār-ı bende-i bī-minnet maḳbūl-i ḥażret [4] buyurula! Bāḳī luṭf-ı mürüvvet ol ẕāt-ı melek-ḫaṣlet ḥażretleriniñdir.

[53b] 1174. Naḳl-i tārīḫ-i merḥūm ʿAzīz Efendi sellemeha'llāhu ʿaleyh (Yeşil mecmūʿaya naḳl olundu.)

[1] Faṣlü'l-Evvel der-Beyān-ı Ḳaṣaṣ-ı Rāviyān-ı Sübül-i Enbiyā vü Rüsül ṣalāvātu'llāh ve selāmuhu ʿaleyhim ecmaʿīn. [2] Ḫafī olmaya ki baʿż-ı eḥādiṯ-i ṣaḥīḥa nāṭıḳ olduġu üzre ṣadr-pīrā-yı eyvān-ı peyġam-berī olan [3] ẕevāt-ı muḳaddese yüz yigirmi dört biñ olup ol gürūh-ı pür-şükūhdan üç yüz on üç [4] vücūd-ı bih-būd, tāc-ı risālet ile ser-efrāz ve bu cümleden yetmiş üç resūl ve ḳırḳ beş nebī, şiʿār-ı iştihār birle [5] sāʾirlerden mümtāz olmuşlardır. Meşāhīr-i ulü'l-ʿazm, Neciyu'llāh Nūḥ ve Ḫalīlu'llāh İbrāhīm ve Kelīmu'llāh Mūsā ve [6] Rūḥu'llāh ʿİsā ve Ḥabību'llāh Muḥammed Muṣṭafā ḥażerātı olup Ḥażret-i Ẕebīh ve Yaʿḳūb ve Yūsuf [7] ve Eyyūb ve Dāvud cenābları daḫı zümre-i aḫyār-ı ulü'l-ʿazmden olmaḳ muḫtār-ı baʿż-ı kibārdır. Ḥażret-i

Ṣafīyu'llāh Ādem [8] ve Şīt ve İdrīs ve Nūḥ-ı İbrīz rūḥ kelāmı zebān-ı Süryānī üzre sebk ḳalıp taḳrīr ve Hūd ve [9] Ṣāliḥ ve Şuʿayb ve Ḥażret-i ḫātemü'l-mürselīn ve Ḫātemü'n-nebiyyīn cenābları ferāyidü'l-ʿuḳbāda nāṭıḳa-i [10] cān-baḫşī beyān-ı lisān-ı faṣīh-i ʿArabī ile keşīde-i silkü'l-leʾalī-i ḥüsn-i taʿbīr buyurup fātiḥa-i cerīdetü's-süʿedā-yı [11] enbiyā-yı benī İsrāʾīl Ḥażret-i Kelīmu'llāh ve ḫātimesi Cenāb-ı Rūḥu'llāhdırlar. ʿAlā-nebīyyinā ve ʿaleyhim ṣalātü ṣalavātu'r-Raḥmān [12] külli ḥīn ve ān. (Naḳl-i-*Tārīḫ-i Merkūz* fī-faṣli'l-evvel)

[54a] 1175. Ez-intiḫāb (İşbu varaḳa daḫı yeşil mecmūʿaya taḥrīr olunmuşdur.)

[1] Ḥikmet: ʿĀcizterīn-i mülūk oldur ki ʿavāḳıb-ı umūrdan [2] ġāfil ve mühimmāt-ı mülke dīde-i istiḥḳārla nāẓır ola ve cezm u iḥtiyāṭda [3] ḳāṣır olduġu sebebden bir ḥādiṣe-i ʿuzmā ẓāhir olucaḳ, ḫavāṣṣ-ı ḫüddāmı sūʾ-i reʾyi ve żaʿaf-ı tedbīr ile [4] müttehim ḳılıp vāḳıʿ olan ḫaṭāları anlarıñ gerdenine ḥavāle ḳıla. Rubāʿī: |Far.|

[5] Ḥikmet: Ṣāḥib-i cezm oldur ki ʿaḳl u kiyāsetle her müşkiliñ ʿaḳabesinde ḥāżır [6] ve dīde-i ferāsetle her emriñ ʿāḳıbetine nāẓır ola. Bu daḫı iki ḳısmdır evvel oldur ki bir ḫaṭar henüz ẓuhūr itmeden fikr-i bisyārla [7] ġavrına ire ve ġayrılar her kārıñ ḫātimesinden bildiklerin ol dīde-i ʿaḳl ile fātiḥasından göre ve evāḫir-i umūru evāʾilinde tedbīr idip [8] "*Evvelü'l-fikr āḫirü'l-ʿamel*" mefhūmunu pīş-i nihād idine. Bu maḳūle kimseye çün bile ki belā nāzil olsa gerek, ḳable'n-nüzūl şurṭa-i tedbīr ile [9] sāḥil-i necāta vuṣūl bulsa gerek, buña cezm dirler. İkinci oldur ki çün belā nāzil ola mütezelzil olmayıp ḥayret ve żucret [10] ḳalbine yol bulmaya. Lā-cerem, bu maḳūle şaḫṣa-i ṣavāb ve veche-i tedbīr pūşīde olmaya, aña ḥāzım dirler. Beyt: |Far.|

[11] Ḥikmet: Ṣebāt-ı salṭanat ve beḳā-yı memleket [12] dört şeyʾiñ vücūduna menūṭ ve merbūṭdur. Biri: Cezm-i kāmildir ki çihre-i ḥāl ü māl, āyīne-i istiḳbālde anıñla [13] muʿāyene olunur. Ve biri ʿazm-i şāmildir ki ḥuṣūl-i ümmühāt-ı mühimmāta vuṣūl anıñla mümkin ve müyesser olur. Üçüncüsü reʾy-i ṣāʾibdir ki [14] ḥaḳḳı bāṭıldan ve

ṣavābı ḫaṭādan farḳ ider. Dördüncüsü şemşīr-i tīz ü bürrendedir ki berḳ-ı cihān-sūz gibi küştī-i ʿömr-i [15] muḫālifīni seyl-āb itse ġarḳ ider. Beyt: |Far.|

[16] Ḳāʿide-i Ḥikemiyye: Üç ṭāʾifeniñ ḥāli üç vaḳtde maʿlūm olur. Ehl-i şecāʿatiñ aḳdāmı hengām-ı muḳābelede ve erbāb-ı emānetiñ [17] diyāneti evḳāt-ı muʿāmelede ve aṣḥāb-ı aḥbābun ʿahd ü ḥaḳīḳati zamān-ı miḥnet ve evān-ı nikbetdedir.

[54b] 1176. (Ḳādir-endāz-ı meydān-ı belāġat münşī-i celīlü'l-āṣār Veysī Efendi merḥūmuñ evṣāfıdır raḥmetu'llāhi ʿaleyh)

[1] El-Mevlā Üveys bin Meḥmed ʿAhdī bi-ḳavmin ke-ʿadīdi'ṭ-ṭays ḳad ẕehebe el-kirām leysī mażmūnu ile silsile-cünbān-ı mübāhāt olan [2] baḳiyyetü's-selāf-i eslāf teh-i cürʿa-i cām-ı eşrāf-ı destgāh-ı şiʿr ü inşānıñ naḫl-bendi vaṣṣāfü'l-ḫaḍrā VEYSĪ'dir. Medīne-i [3] Alaşehr'de bir ḳāḍīnıñ ḥāṣıl-ı ʿömri olan naḫl-i āzādesi ve Maḳālī'niñ hem-şīre-zādesidir. Ṭoḳuz yüz altmış ṭoḳuz [4] tārīḫinde ser-zede-i girībān-ı şühūd u ḫırāmān-ı ḫıyābān-ı vücūd olmuş idi. Envāʿ-ı şümār-ı ʿilm ü ʿirfān ile ger-enbāz u ekvān-ı [5] faż̈l ü beyān ile şuḳḳa-firāz-ı ʿalem-i iştihār olup nesīm-i tevfīḳ-i Rabbānī ile ḥareket ve ḫıdmet-i ʿulemāda ḫāme-miṣāl teşmīr-i [6] sāḳ-ı himmet eyledikde ṣudūr-ı devlet-i murādiyyeden Ṣāliḥ Mollā Efendi āsitānesine intisāb ve feyż̇-i naẓarlarıyla [7] iktisāb-ı feżāʾil-i bī-ḥisāb eyleyip ḫıdmet-i ʿaliyyelerinden mülāzemetle kām-yāb olmuş idi. Ṭoḳsan iki tārīḫinde Anaṭolu [8] ṣadrı olan Mollā Aḥmed Efendi muṣāḥabet-i ʿilmiyye içün taʿyīn-i eyyām ve eyyām-ı maʿhūdede ʿaḳd-i meclis-i ders-i ʿām idip [9] levāzım-ı Mevleviyyet'i itmām eyledikde, Loḳmān-ı Şeh-nāme-ḫᵛān lisānından hecv-i meşhūru iştihār ve nev-ẓuhūr iken ol eṣer ile taʿyīn [10] ü iʿtibār bulmuş idi. Ol ṣadr-ı mekārim-güsteriñ kitābe-i ṭāḳ-ı rūzgār olan menāḳıb-ı ḫurşīd iştihārındandır ki baʿż̇-ı yārān-ı süḫan-dān-ı [11] ṣāḥibü't-tercemeniñ manẓūm ve menṣūr āṣārın ve derd-i fāḳadan kemāl-i ıżṭırārın ʿarż̇ idip ʿafv u ʿāṭıfet ve henūz [12] manṣıba vāṣıl olmamaġla mülāzemete icāzet ricā eyledikde, mücerred ve

ʿafv-ı cerāyim ile dāmen-i merāhimi çirk-āb-ı töhmet-i intiḳāmdan [13] taḫlīṣ-i āsān; ammā hüner-i isāʾet muḳābelesinde iḥsāndır diyip defʿaten diyār-ı Mıṣriyye'de Benī Ḥarām ḳażāsını inʿām u mükerrer [14] teraḳḳī ile īṣāl-i nihāyet-i merām iderler. Baʿdehu, Fūh ḳażāsına vāṣıl, baʿdehu Reşīd ḥükūmetine nāʾil olup bin dört senesinde [15] Şerīf Meḥmed Paşa eyālet-i Mıṣr'a şeref-baḫşā olduḳda manẓūr-ı vezīr-i ʿālī-şān u dīvān-ı niyābeti ile kām-rān olmuş idi. [16] Baʿdehu, Anaṭolu ḳalem-revinde Aḳḥiṣār ve Tīre ve Alaşehir ḳażālarıyla maḳżi'l-āmāl ve Aydın ve Ṣaruḫān aḳlāmında müfettiş-i emvāl [17] olmuş idi. Baʿdehu, ḫıṭṭa-i Rūm-ı cennet-rüsūma geçip biñ on iki [m. 1603-1604] tārīḫinde ḍamīme-i teftīş ile Siroz ḳażāsı mecrā-yı [18] zülāl-i ḥükm-i imżāsı ḳılınmış idi. Sene-i ḳābile evāʾilinde Vezīr-i Aʿẓam ʿAlī Paşa Diyār-ı Engürüs üzre ser-dār olup Ṣofya [19] ṣaḥrāsına nüzūl itdikde ordu-yı hümāyūn ḳażāsı ile iʿzāz ve ḳażā-yı Piroşte ilḥāḳı ile ser-efrāz itmiş idi. Dārü'l-cihād-ı [20] Belġrad'a vāṣıl olduḳlarında ser-dār-ı ekrem-i ʿalem-efrāz-ı ʿālem-i ʿadem olup maʿzūl ü mihān-ı müyesser bilā-püser bālü'l-ḥarmān āsitāneye revān [21] olmuş idi. Ol esnāda dīvān-ı hümāyūn ṭarafından Rodosçuḳ ḳażāsı iḥsān olunup Ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-i Rūm Esʿad Efendi merḥūm [22] tenfīẕ itmedikde, teẕkereci Muṭahhar Çelebi yazdıġı maḳāle naḳl-i mecālis-i rūḥānī nevāle olmuş idi. On üç Ẕī'l-ḳaʿde'sinde [23] meşāhīr-i ḳuḍātdan nice yıllar Piriştine ilḥāḳı ile maḥrūse-i Üsküp'e müfettiş ve vālī ve reşg-endāz-ı eʿālī-i mevālī [24] olan Ḳadrī Efendi fevt olup maḥlūl ü maḥlūlesi bunlara naṣīb ve ol diyār-ı celīlü'l-iʿtibārda iḳāmetlerine [25] māye-i taḳrīb oldu. On beş Muḥarrem'inde dīvān-ı hümāyūn ṭarafından refʿ olunup Saḳız ḳażāsınuñ emri gönderildi. [26] Taṣarrufu müyesser olmayıp sene-i mezbūre evāsıṭında tekrār Üsküb ḳażāsı virildi. Naẓm:

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

MİS̲ĀLĪ şād olup [27] gūş eyledikde didi tārīḫin

Yine VEYSĪ Efendi ḥākim oldı şehr-i Üsküb'e

[55a] [28] On ṭokuz Ṣafer'inde Tırḥala ḳażāsı ʿināyet olundu. İnebaḫtı ve Aġrıboz vilāyetlerinde teftīş ve taḥṣīl-i emvāle meʾmūr ve kāḫ___ (Ez-münşeʾāt-ı Ḳınalı-zāde)

1177.[668]

(Ez-intiḫāb mecmūʿasındandır)

1178. Beyt [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Niyāzlar ki niṣār-ı cenāb-ı ʿizzet ola || Zihī saʿādet eger dil-peẕīr-i ḥażret ola

1179.[669] Naẓm

1180.[670] Şiʿr

(Bu varaḳa daḫı yeşil mecmūʿaya taḥrīr olunmuşdur.)

1181.[671] Mıṣrāʿ

1182. Mıṣrāʿ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ger seniñ çeşmiñdedür ʿillet benim cānımdadır

1183.[672] Mıṣrāʿ

1184.

[1] |Ar.| [2] Rūy-ı ʿacz ü ḳuṣūr, ḳaṣr-ı saʿādet-i bī-ḳuṣūr, devlet-i mevfūr, ʿizzet-i mekṣūra tevcīh olunup ʿarṣa-i celālet-nihād [3] ve ʿadālet-bünyāda ʿarża-i muḫliṣ-i ṣādıḳu'l-vedād ve muḥibb-i muḫliṣu'l-fuād oldur ki: [4] ʿĀṣıḳ-ı mehcūruñ rūz-ı viṣāle ve teşne-i maḥrūruñ āb-ı zülāle ve ġarīb-i dil-mürdeniñ viṣāl-i yārāna ve [5] sebze-i pejmürdeniñ vuṣūl-i bārāna |Far.| [6] be-taṣvīr ü miṣāl mütevaḳḳıʿdır ki ʿan-ḳarībi māh-ı ṭalʿat-i hümāyūn ḥadd-i Şām'dan ṭāliʿ ve şaʿşaʿa-i envārı rūy-ı [7] Rūm'a lāmiʿ ola!

---

[668] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[669] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[670] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit..
[671] Ar. Şairi belli olmayan bir mısra.
[672] Far. Şairi belli olmayan bir mısra.

[55b] 1185.[673] Ġazel-i Şerīf Ṣabrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ne burcuñ māhısın pertev-perest-i ṭalʿatüñ kimdür
Ne bezmüñ şemʿisin pervāne-i bī-ṭāḳatüñ kimdür
2. Kimüñle leb-be-leb zānū-be-zānūsın ṣafālarda
Sebūveş hem-nişīnüñ cāmveş hem-ṣoḥbetüñ kimdür
3. Şikār-ı şıḫne-i hicrānuñ oldum ben hele şimdi
ʿAceb āsūde ser-mest-i ġurūr-ı vuṣlatuñ kimdür
4. Ölürken cāna resm-i dāġ-ı minnet ṣunduġuñ sāġar
Senün ey çarḫ-ı dūn memnūn-ı cām-ı ʿişretüñ kimdür
5. Maḳāmın bilsek ehl-i şevḳden kim ṭutdı ṢABRĪ'nüñ
ʿAceb şimdi terennüm-rīz-i bezm-i midḥatüñ kimdür

1186.[674] Naẓīre-i Füzūnī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ne gülsün bülbül-i destān-serāy-ı vuṣlatuñ kimdür
Ne servisin yanıñca sāye-dār-ı ülfetüñ kimdür
2. Kimüñ destinde destüñ rū-be-rūsun bezm-i vuṣlatda
Ḳadeḥveş hem-demüñ āyīneveş hem-ṭalʿatüñ kimdür
3. Çekilmiş ḫançer-i ġamzeñ müjeñ nāvekleri ḥāżır
Kimi mecrūḥ idersin yā nişāne-niyyetüñ kimdür
4. Kemend-i zülf ile tātār-ı zülfüñ olmış āmāde
Kimi bende çekersün söyle nehb-i ġāretüñ kimdür
5. Dil-i murġ-ı FÜZŪNĪ ṣaydına bāl ü per açmışsun
Kimüñ ḳolunda pervāzuñ şikāra raġbetüñ kimdür

1187.[675] Naẓīre-i Nāʾilī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Kimüñ ḳoynındasın şeb-zinde-dār-ı vuṣlatuñ kimdür
ʿAzīmet-ḫᵛān-ı Bercīs-iḳtidār-ı daʿvetüñ kimdür

[56a] 1188.[676] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Seniñ aḥvālini S̱āḳıb gelenlerden suʾāl itdim

Didiler suḫre-i bezm-i Ḳral-ı mülk-i İsveç'dir

2. Başında āfitābe arḳasında câme-i Rūmī

Hemān gūyā mücessem-ṣūret-i büt-ḫāne-i Bec'dir

3. Neşāṭ-ı ʿişret-i ālāt-ı terS̱ā-yı müheyyā hep

Faḳaṭ yanında noḳṣānı çelīpā ile bir mecdir

4. ʿİmārāt-ı Müselmānī'den anda nesne yoḳ ancaḳ

Yanında bir müzaḫraf nüsḫa var nāmı *Kebīkeç*'dir

---

[673] G.63: (1a): (1b) D, (1b): (1a) D. (Kasır, 1990)
[674] G.34: (1b) servsin: servīsin D, (3a) ġamzeñ: ʿömrüñ D. (Ebem, 2015)
[675] G.118/1: D. (İpekten, Nâ'ilî-i Kadîm divânı -edisyon kritik-, 1970)
[676] (10b): Vezin aksıyor.

5. Düşer mi şānıña ümmīd-i devletle Frenk olmaḳ

Be hey kāfir vücūduñ gibi kārıñ cümle muʿvecdir

6. Mübāhāt eyleyip mektūb-ı meşḥūnü'l-ʿuyūbuñda

Dimişsin kim ġıdāmız nūş-ı dārū ile emlecdir

7. Be hey dīvāne bu bengī ḫayālidir bilir herkes

Ki efrenciñ ġıdāsı mār-ı māhī ile yengeçdir

8. Velī germī-i ülfet öyle telḫ itmiş dimāġın kim

Tezek daḫı meẕāḳında mürebbā-yı helīlecdir

9. Saña yetmez mi bu töhmet ki yazmışsın ḳaṣīdeñde

Ḳralım āl-i Kisrā pūr-ı Rüstem nesl-i Ebrec'dir

10. Saña niʿme'l-ḫālef bir he[r]ze-gū şāʿir ẓuhūr itdi

Ki ol daḫı ʿacībü'ṣ-ṣūret bir aḍḥūke kevsecdir

11. Ḳuvāra ḥoḳḳası bir ḳuḳlasıdır ism-i meymūnu

Ḫıyānetde saña ġālib faḳırda senden aḥvecdir

12. Seniñ aḥvālini naḳl itdim icmālen aña bir gün

Didi aña naṣīḥat baʿd ez-īn bīhūde bir lecdir

13. Eger tecdīd-i īmān eyleyip inṣāfa gelmezse

Anı ḳatl eylemek mānend-i ecr-i rūze-i ḥacdır

1189.[677] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Seniñ ʿOṯmān Efendi-zāde orduya gelmekden

Murādıñ ṣoḥbet-i bezm-i Ḳral-ı mülk-i İsveç'dir

2. Ḳralıñ var ise gūş eyledik tebrīz ü isrāfın

İnanma aña ol kāfir faḳırda senden aḥvecdir

[677] (1a, 11a): Vezin aksıyor.

3. Ṣaḳın bel baġlama iḥsānıña īmān zügürdüdür

Büyük luṭfu saña gelsin yā zünnār yā bir mecdir

4. Eger dirseñ ġazādır maḳṣadım dün bu hevesden kim

Saña ḫalḳıñ ḳulūbın yıḳmamaḳlıḳ rūze-i ḥacdır

5. Ġaraż ṭarḥ-ı bis[ā]ṭ-ı ʿişret itmek Sitanbul'uñ

Kimin mey-ḫānesi reşk-āver-i mey-ḫāne-i Bec'dir

6. Hemān balyosların tertīb-i bezmiñ gör ḳanāʿat it

Bunuñ da revnaḳ-ı ser-meclis-i ṣahbā vü yengeçdir

7. Dimāġıñ vār ise telḫ eylemişdir ḥanẓal-i bed-kām

Dimiş sen kim tezek reşkiñ murabbā-yı helīlecdir

8. Frengī aġız ile kim yedi āyā bu ḥelvāyı

Ki efrence ġıdādan nūş-dārū ile emlecdir

9. Ḳadīmi dūn-ı nehmet eskicisin olsa da luṭfuñ

Peder-mānde kühen bir ḳuṭni[ye] yā köhne berveçdir

10. Hele cehl-i mürekkeb olduġun bundan ʿayān oldu

Ki emr-i dīnde ḳanġı nüsḫanıñ nāmı *Kebīkeç*'dir

11. Fikir Sāḳıb gibi ümmīd-i devlet sende mużmerdir

Saña n'oldu hele ol muʿveciñ her kārı muʿvecdir

12. Bıraḳmış ṣāʿiriyyet daʿvā-yı bīhūdedir şimdi

Mükellef bir aġadır bindigi ḫar ol da kevkecdir

13. Başında āfitābe diyü isnād itdigiñ maḥżā

Mürīd-i şeyḫ idiyin dededir şimdi mütevvecdir

14. ʿAceb ṭurfa ḳıyāfet ʿucba bir ḳanbūr-ı bed-gūdur

Miṣāl-i ḫaṭṭ-ı tersā ḥarf-i eṣʿār-ı kec ü mecdir

15. Ne ḥāṣıl anı hicv itmekle teşhīr itmeden bīcā

Ki ol bir şāʿir-i deryā-dil ü bī-ḳayd u bī-lecdir

[56b] 1190.[678] Lā [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Dolaşma zülf-i yāra düşersiñ anda dāma

Men cerrebe'l-mücerreb ḥallet bihi'n-nedāmet

1191. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Ġamzeyle itme ülfet virir saña melāmet

Men cerrebe'l-mücerreb ḥallet bihi'n-nedāmet

1192. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

ʿAksiñ düşürme sāḳī eyler şikest cāmı

Men cerrebe'l-mücerreb ḥallet bihi'n-nedāmet

1193. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Her-cāyī şūḫu sevme düşme lisān-ı ʿāmma

Men cerrebe'l-mücerreb ḥallet bihi'n-nedāmet

1194. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Yārān-ı ʿaṣrı itme vāḳıf ḥuṣūl-i kāma

Men cerrebe'l-mücerreb ḥallet bihi'n-nedāmet

1195. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Aldanma vaʿd-i yāra düşme ṭamaʿla ḫāma

Men cerrebe'l-mücerreb ḥallet bihi'n-nedāmet

1196. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün]

Virme göñül zenāna düşme eliñle dāma

Men cerrebe'l-mücerreb ḥallet bihi'n-nedāmet

[678] Çv. (b): "Tecrübe edileni tecrübe edenin başına pişmanlık yuva yapar."

1197.[679] ∝

1198.[680] ∝ (Bu daḫı yeşil mecmūʿaya naḳl olundu.)

1199.[681] ∝

[57a] (Sulṭān Aḥmed'iñ cülūs tārīḫleridir.)

1200. Himmet-zāde [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḥaḳ Süleymān-mülk iʿṭā itdi Sulṭān Aḥmed'e (Sene 1102) [m. 1691]

1201.[682] Dürrī Çelebi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Dehre müjde itdi Sulṭān Aḥmed-i ʿādil cülūs (Sene 1102) [m. 1691]

1202.[683] Sırrī Çelebi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ola Sulṭān Aḥmed'e ḥālā mübārek salṭanat (Sene 1102) [m. 1691]

1203. Yümnī Çelebi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Cülūs-ı Ḫān-ı Aḥmed māye-i emn ü emān oldu (Sene 1102) [m. 1691]

1204. Raḥīmī Beg [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫān Aḥmed yümn ile ḳıldı cülūs (Sene 1102) [m. 1691]

1205. Nedīm Çelebi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Cumʿa gün Sulṭān Aḥmed ṣavm ile itdi cülūs (Sene 1102) [m. 1691]

1206. Nedīm (Taḳlīd-i seyf buyurduḳları)[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı ṯānī cumʿa gün

On yedi Şevvāl'i içre eyledi taḳlīd-i seyf

(Şehādet tārīḫleridir.)

1207.[684] Zekī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Şehīd oldu geçip bu dīn yolunda Muṣṭafā Paşa

---

[679] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[680] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[681] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[682] Tr.90/9b: D. (Bağrıaçık, 1996)
[683] -D. (Açıl, 2005), (Cansever, 2005), (Kazan, 2003)
[684] -D. (Şahin G. , 2014)

1208.[685] Rüşdī-i İstanbulī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
ʿAdem cisrini geçdi rāh-ı Ḥaḳ'da Köprili-zāde [h. 1100/ m. 1688/1689]

1209. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Devr-i Aḥmed'de sezā oldu ʿAlīler ṣadra (Sene 1103) [m. 1691-1692]

1210. Tārīh-i Defterī Cānib Aḥmed Efendi [Müstefʿilün Müstefʿilün Fāʿilün]

Aḥmed Efendi oldu defter-dār (Sene 1103) [m. 1691-1692]

1211. Tārīḫ-i Baġdād | Żiyāyī-i merḥūm [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Maḥv olup gitmiş idi meẕheb ü millet cümle

Ḳarışıp birbirine millet ü küfr ü ilḥād

2. Ġayret-i meẕheb içün eyledi ṣarf u maḳdūr

Şöyle virdi ḳılıcı ol şeh-i pākīze-nihād

3. Didi feryād iderek Şāh-ı ʿAcem bir tārīḫ

Beni ḳo pādişehim tek seniñ olsun Baġdād (Sene 1048) [m. 1638]

1212.

[1] |Ar.| [2] Meṣelā rüsūm üzre iʿṭā olunan şeyleri ḳaṭʿ [3] olunduḳda ḳatʿ itme diyü ḍarb iderler. [4] Lisān-ı Rūm'da "Ḳan ile ḳānūn eyleme" [5] didikleridir. Öylece maʿlūm ola.

1213.[686] ∝

(Tārīḫiyyāt-ı cülūs-ı Ḫān Aḥmed)

1214. [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Cülūsuyla müşerref oldu Sulṭān Aḥmed'iñ dünyā (Sene 1102) [m. 1690-1691]

1215. [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Kevkeb ile eyledi Sulṭān Aḥmed Ḫān cülūs (Sene 1102) [m. 1690-1691]

---

[685] Tr.8/8b: D. (Ekici, 2006)
[686] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.

1216. [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

İʿtikāf-ı erbaʿīnden çıḳdı Sulṭān taḫtına

ʿĪd-i evvel ḫuṭbesi oḳundu Aḥmed adına (Sene 1102) [m. 1690-1691]

1217.[687] Tārīḫ-i ḳatl-i Kemān-keş Paşa Raḥīmī Beg (Muḥāsebe-i ṣaġīr)

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Ḳażā-yı mübreme uġrasa lāyıḳ || ʿAdūdan yüz [çevirdikde] o ser-keş

2. Didim tārīḫ-i ḳatlin bi'l-bedāhe || Atıp oḳu yayı yaṣdı Kemān-keş

(Sene 1103 fī-16 Rebīʿi'l-Āḫir) [m. 6 Ocak 1692]

1218.Ḳaplan Paşa ṣīr-pençeden fevt olduḳda dinilen tārīḫ

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Mā-ḥaṣal ḳaplan[ı] yaḳdı pençe-i ṣīr-i ecel

1219. Vefāt-ı Himmet-zāde Ramażān Efendi emīn-i defter [Müfteʿilün]

Vāh Ramażān (Sene 1103) [m. 1691-1692]

1220.[688] Meṣel

1221.[689] Raḥmetu'llāhi ʿaleyh

1222.[690] Ḳıṭʿa

1223.[691] Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṭıfl-ı dil ḳaddiñ görüp ʿaşḳa elifden başladı

Rabbi yessir lā tüʿassir Rabbi temmim bi'l-ḫayr

1224.[692] Ḳāle ʿAleyhi's-selām

---

[687] (1b) [çevirdikde]: çün M.
[688] Ar. Darbımesel.
[689] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[690] Ar. Şairi belli olmayan bir kıta.
[691] Çv: (b): "Rabbim! Kolaylaştır, zorlaştırma! Rabbim! Hayırla sonuçlandır!"
[692] Ar. Hadis.

1225. Ḳıṭʿā [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Yā İlāhī bu tuḫfe mecmūʿa || Ser-be-ser dolduġun naṣīb eyle

2. Ḫaṭ-ı dil-berle zülf-i yār gibi || Dil-firīb olduġun naṣīb eyle

[57b] 1226.[693] Ġazel-i Şeyḫü'l-İslām Ebū Saʿīd Efendi taḫmīs-i Güftī el-merḥūm [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Sipihr-i ʿīşe cām-ı bāde bir māh-ı münevverdür
Şafaḳ mey cā-be-cā encüm ḫūy-ı pīşān-ı sāġardur
Ser-ā-ser ṣaḥn-ı bezme tāb-ı mey gül-berg-i güsterdür
Ḳad-i mevzūn-ı sāḳī bir nihāl-i nāz-perverdür
Mey-i gül-fām ile sāġar elinde bir gül-i terdür

2. Şehīd-i ḫançer-i nāz ol nigāh-ı fitne-īmādan
Olur gül-çīn-i ḫˇāhiş gül-bün-i bāġ-ı temennādan
Gül-i ḫurşīd olmış ser-zede cām-ı mücellādan
Muʿaṭṭardur meşām-ı bāde-nūşān būy-ı ṣahbādan
Fürūġ-ı āteş-i meyle ḳadeḥ bir sīm-i micmerdür

3. Ḳadeḥ alsun ele her māh-ı gül-ruḫsār ṣoḥbetde
Açılsun tāze güller gül-bün-i gülzār-ı behcetde
Yine olsun gül-efşān rūy-ı sāḳī bāġ-ı ülfetde
Ḳadeḥ devr eylesün pervāneāsā bezm-i ʿişretde
Ṣurāḥī şuʿle-efrūz oldı bir şemʿ-i münevverdür

4. Yeter zāhid bu vārūn-himmeti aḫlāḳı tebdīl it
Reh-i hīç-āşīnā-yı zühdi kūy-ı ʿaşḳa taḥvīl it
Reh ü resm-i ḳadeḥ-peymāyī-i mey-ḫˇārı tekmīl it
Muḳīm-i gūşe-i mey-ḫāne ol bir neşve taḥṣīl it
Dilā pīr-i muġāndan feyż olur maḳṣūd-ı reh-berdür

5. Olan sāġar be-kef bu bezm-i nüzhetgāh-ı ḫurremde
Olur ḫamyāze rīz-i yeʾs-i ḳayd-ı luṭf-ı ḫātemde
Bu beyt-i dil-keşi gördüm yazılmış sāġar-ı Cem'de
SAʿĪDĀ ṣoḥbet-i peymāneden dūr olma ʿālemde
Nedīm-i pāk-meşreb ṣāf-dil var ise sāġardur

6. Duʿālar eyle ey GÜFTĪ cenāb-ı şeyḫü'l-İslāma
Ola tā zīver-i ḥarf-i beḳā bu levḥ-i eyyāma
Tenezzül eyleme luṭf-ı sipihr-i sifle-fercāma
İder maḥrem seni ḫalvet-serāy-ı şāhid-i kāma
Ḫıdīv-i dil-nevāz u kām-kār-ı luṭf-güsterdür

1227.[694] Ġazel-i Ḳāf-zāde taḫmīs-i Güftī
[Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Yā Rab gül-i ümīd yā gül-geşt-i bāġ vir
Ḥasret-zemīn-i sīnede yā cāy-ı dāġ vir
Bir cām-ı bādeden dile rūşen-çerāġ vir
Yā Rab ya bāña ḳayd-ı cihāndan ferāġ vir
Yā ġuṣṣa-i cihāna döyer bir dimāġ vir

---

[693] Mu.8: (1b) mey: mı D encüm: encüm-i, (1d) mevzūnı: mevzūn, (6a) ḥarf: saṭr D. (Yılmaz K. , 1983)

[694] Mu.7: (1e) döyer: doyar, (2a) gül-çīn-i: gül-çīn-,(3e) Deşt: Dest, (4c) naġam-serā: ne ġam-serā (4d) neyleyin: neyleyüm D. (Yılmaz K. , 1983)

2. Pür-dāġ-ı miḥnet itdi felek ṣafḥa-i teni
Yoḳdur çerāġ-ı baḫtda ümmīd-i rūşeni
Ḫum-ḫāne-i ümīdüñ olupdur tehī-denī
Muḥtāc-ı mürde-şemʿ-i ḫıred eyleme beni
Envār-ı ʿaşḳuñ ile söyünmez çerāġ vir
3. Ey ḥüsn ü behcetüñ ʿalem-efrāz u fāʾiḳi
Terk-i ümīddür reviş-i ʿaşḳ-ı ʿāşıḳı
Dil ʿaşḳ-ḫāne sūz-ı ġamuñ oldı ṣādıḳı
Yaḳ ġayretüñle ḫārsitān-ı ʿalāyıḳı
Deşt-i ümīde ḥālet-i gül-zār u bāġ vir
[58a] 4. Gelsün ḳo raḳṣa şāhid-i cām-ı girişme-zā
Olsun gül-i maḥabbet-i erbāb-ı ʿaşḳ vā
Bezm-i çemende bülbül olurken naġam-serā
Ben n'eyleyin şarāb-ı cedel-ḫīzi sāḳiyā
Ser-māye-i maḥabbet olur bir ayaġ vir
5. GÜFTĪ düşince kākül o ruḫsār-ı dil-bere
Döndi gül üzre ser-zede bir sünbül-i tere
Ġam çekme cünbiş-i felek-i sifle-pervere
Çıḳsun ḳo ḥalḳa ḥalḳa duḫānuñ feleklere
Şemşīr-i āha FĀİŻİyā durma zāġ vir

1228.[695] Ġazel-i Manṭıḳī taḫmīs-i Güftī
[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Zīr-i gīsūsında seyr eyleñ ruḫ-ı meh-sīretin
Eylesün şemʿ-i şeb-ārā-yı melāḥat-ṭalʿatin
Meclis-efrūz olmaḳ isterse çerāġ-ı ʿişretin
Şemʿ-i bezm arturmasun pervānenüñ germiyyetin
Rūzgār eyler perīşān ḳorḳarın cemʿiyyetin
2. Ser-girān-ı cām-ı ḳahr-ı rūzgār olduḳ yeter
Mübtelā-yı ṭāliʿ-i nā-sāz-kār olduḳ yeter
Zehr-nūşān-ı raḥīḳ-i cevr-i yār olduḳ yeter
Şerbet-i telḫ-i cefādan ḥiṣṣe-dār olduḳ yeter
Bilseñ ey sāḳī mey-i luṭfuñ daḫı keyfiyyetin
3. Hīç göstermez ʿiẕārın şāhid-i āmālimüñ
Zīveri olmış vesaḫ āyīne-i aḥvālimüñ
Gūşı perver-zībaḳ-ı idbārla iḳbālimüñ
Gūşına feryād kār itmezse çarḫ-ı ẓālimüñ
Dīde-i baḫtuñ biraz uçursa ḫˇāb-ı rāḥatın
4. Ey gül-i iḥsānını çeşm-i ṣabādan dūr iden
Şemʿ-i luṭfın bezm-i erbāb-ı recādan dūr iden
Āteşīnin ibre-i luṭf u ʿaṭādan dūr iden
Sāyesin dervīş-i bī-berg ü nevādan dūr iden
Ṣaḳlasun ārāyiş-i tābūta naḫl-i himmetin
5. Bezm-i iḳbālüñ olup derd-i seri şimdengirü
Olmazuz meftūn-ı devr-i sāġarı şimdengirü

[695] Mu.9: (1a) sīretin: ṭalʿatin D, (1b) Eylesün: Eylemiş D, ṭalʿatin: sīretin D, (3b) vesaḫ: vesuḫ D, aḥvālimüñ: iḳbālimüñ D, (4a) iḥsānını: ruḫsārını, (4e) himmetin: ḳāmetin, (6b) verd: derd D. (Yılmaz K. , 1983)

Kām içün lāzım mıdur ḫˇāhişgeri şimdengirü
Biz ki ceyb-i ḫırḳaya çekdük seri şimdengirü
Başına çalsun felek ẓıll-i hümā-yı devletin
6. GÜFTİyā cām-ı mürüvvetden ḫaber yoḳ kimsede
Yaʿnī bāġ-ı cūddan bir verd-i ter yoḳ kimsede
Ḳaʿr-ı deryā-yı seḫāmetden güher yoḳ kimsede
MANṬIḲĪ būy-ı ḥaḳīḳatden eşer yoḳ kimsede
Aldılar gūyā ki bīḫ-i ādemüñ ḫāṣṣiyyetin

1229.[696] Ġazel-i Riyāżī-i merḥūm taḫmīs-i merḥūm Güftī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Ey olan revnaḳ-fezā ʿişretgeh-i mey-ḫāneye
Olma meftūn devr-i çeşm-i sāḳī-i peymāneye
Şīşe-i göñlüñ ṣaḳın virme kef-i mestāneye
Hem inanma göñlüñe hem ġamze-i cānāneye
İʿtimād itme ṣaḳın bir meste bir dīvāneye
2. Ṣafḥa-i ruḫsār-ı yārı eylemiş meʾvā yine
Dūd-ı şemʿ-i ḥüsndür ol zülf-i ʿanber-sā yine
[58b] Cān-feşānlıḳ muḳteżā-yı ʿaşḳdur her āyīne
Ṣaḳınur bād-ı ṣabādan n'eylesün ammā yine
Şemʿ-i bezm-efrūz ṣıġmaz dāmen-i pervāneye
3. Ġamze-i sāḳī olup ġāret-ger-i iḳlīm-i cān
Oldı bezme bāde-i seyyāleden āteş-feşān
Dil nice olsun o cādū-yı sitem-gerden nihān
Bir göñül ḳalmışdı esbāb-ı taʿalluḳdan hemān
Şimdi virdüm anı da ol gözleri mestāneye
4. Ey ḫoş ol kim ẕevḳ ider dehrüñ hem ile ölmeden
ʿĀr ider endīşe-i cām-ı Cem ile ölmeden
Cān bulur maʿdūmī-i ẕikr-i fem ile ölmeden
Ḥaẓẓ ider dil günde biñ kerre ġam ile ölmeden
Ẕevḳin almış ol ḳader cān virmenüñ cānāneye
5. GÜFTİyā himmetde ḳudsī cāy-ı istiʿlā geçen
Yaʿnī kim zīnet-fürūz-ı mesned-i aʿlā geçen
ʿĀṭıfet-kār u mekārim-güster-i dünyā geçen
Ey RİYĀŻĪ şāh-bāz-ı evc-i istiġnā geçen
Göz diker oldı dehān-ı mūra düşmiş dāneye

1230.[697] Ġazel-i ḥażret-i Şeyḫü'l-İslām Bahāʾī Efendi ve taḫmīs-i merḥūm Güftī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1 Ümīd-i vaṣl idüp ey ʿāşıḳ-ı nā-şād n'eylersün
Olursun sen de ālām-ı ġama muʿtād n'eylersün
Gözi bir fitne-i ḫˇābīde-i bī-dād n'eylersün
Daġıtduñ ḫˇāb-ı nāz-ı yārı ey feryād n'eylersün
İdüp fitneyle dünyāyı ḫarāb-ābād n'eylersün
2. İder dil ārzū ṣubḥ-ı viṣāli şām-ı zülfüñde
Muʿaṭṭardur dimāġ-ı fitne istişmām-ı zülfüñde

[696] Mu.10: (2b) Dūd-ı: Devr-i D, (3e) anı da: āyende D, (4a) ölmeden: olmadan D, (4b) ölmeden: olmadan D, (4c) ölmeden: olmadan D, (4d) Ḥaẓẓ: ẕevḳ D, ölmeden: olmadan D.
[697] Mu.5: (3a) zülfini: zülfüñi D, (3b) atdı: itdi D, (4e) fitneye: şīveye D, (5b) şevḳ-i: şūr-ı D. (Yılmaz K. , 1983)

Ḳo olsun rişte ber-pā-murġ-ı dil eyyām-ı zülfüñde
Dil-i mecrūḥumuz luṭf eyle ḳalsun dām-ı zülfüñde
Şikeste-bāl olan murġı idüp āzād n'eylersün
3. Sen ey şāne egerçi ḫāke tār-ı zülfini atduñ
Anı müjgān-ı ḥūr atdı ṣabāsın rāygān ṣatduñ
Şemīm-i kākülin ʿıṭr-ı meşām-ı rūzgār atduñ
Varup gīsū vü zülf-i yārı biri birine ḳatduñ
Yine bir fitne taḥrīk eyledüñ ey bād n'eylersün
4. Nihāl-i dil-pesend-i ḳāmet-i dil-dār-ı meh-sīmā
Ḫırām-ı nāzın eyler fitne-ḫīz olsa zemīn-peymā
Olursañ naḳş-pīrā-yı cemāl-i şāhid-i maʿnā
Güzel taṣvīr idersin ḫāl ü ḫaṭṭ-ı dil-beri ammā
Füsūn-ı fitneye geldükde ey Bihzād n'eylersün
5. N'ola cūş itse fitne ser-zemīn-i nāzdan her dem
Ḫırām-ı nāzına vābestedür şevḳ-i ḳıyāmet hem
Olur mecrūḥ-ı ʿaşḳa şevḳ-i zaḫm-ı nāz bir merhem
Şehīd-i tīġ-ı ʿaşḳ-ı yārdur ser-cümle-i ʿālem
Urup şemşīre dest ey ġamze-i cellād n'eylersün
6. Ne ʿĪsī'dür lebüñ kim itse şekker-rīzī-i maʿnā
İder bir cünbiş-i ebrū ile biñ mürdeyi iḥyā
Şifā-sāz olmada dünyāya ol laʿl-i ḥayāt-efzā
Ṭabībüm gerçi her derde idersin bir devā ammā
Cünūn-ı ehl-i ʿaşḳ olınca māder-zād n'eylersün
[59a] 7. Ne deñlü olsa rūy-ı şāhid-i gülzār tābende
Ḳarīn-i bezmi olmaz ʿandelīb-i zār u efgende
Nevā-yāb olmasun GÜFTĪ ʿaceb mi seyr-i gülşende
BAHĀʾīveş degülsin ḳābil-i feyż-i ṣafā sen de
Tekellüf ber-ṭaraf ey ʿāşıḳ-ı nā-şād n'eylersün

1231.[698] Ġazel-i Şeyḫü'l-İslām Bahāʾī ve taḫmīs-i Güftī
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Hücūm-ı nāza her-dem ey dil-i nā-şād n'eylersün
Virür bir başḳa ḥayret-şekvī-i bī-dād n'eylersün
Olup āh-ı ḳıyāmet-ḫīze hem muʿtād n'eylersün
Daġıtduñ ḫ̌āb-ı nāz-ı yārı ey feryād n'eylersün
İdüp fitne ile dünyāyı ḫarāb-ābād n'eylersün
2. Ḫıred ḥarf-āşinā-yı fitnedür eyyām-ı zülfüñde
Dimāġ āşüfte-sevdā tār-ı ʿanber-fām-ı zülfüñde
Esīr-i rūyuñ oldı dil hevā-yı şām-ı zülfüñde
Dil-i mecrūḥumuz luṭf eyle ḳalsın dām-ı zülfüñde
Şikeste-bāl olan murġı idüp āzād n'eylersün

[698] Mu.6: (1a) dil-i: -D, (4a) Gehī taṣvīr-i naḫl-i dil-pesendin eyleseñ imlā: İdersin fitne-perverde nihāl-i dil-beri ammā D, (4b) Olur maḥşer-reviş her şekl-i ḥarf kilk-i siḥr ibdā: Ḳılursın reşk-i meh naḳş-ı cemāl-i dil-beri ammā D, (4c) Olınca her zamān nīreng-sāz-ı ṣūret-i maʿnā: Bilürsin ḫūb resm-i bī-miṣāl-i dil-beri ammā D, (4d) ḫāl u ḫaṭṭ-ı: ḥaṭṭ u ḫāl-i (5): (6) D, (5b): (6d) D, (5b) Nişān-ı nāvek-āzārdur: Şehīd-i tīġ-i ʿaşḳ-ı yārdur D, (5c): (6b) D, (5d): (6c) D, (6): (5) D, (6a) Olınca nūşdārū-yı lebüñ gāhī ḥayāt-efzā: Olur ʿĪsī-i laʿlüñ ḫarf-i iʿcāz-āşinā ammā D, (6b) ʿĪsī'yi hem dervīze-kār-ı nükte-i iḥyā: her ḫande-i nāzüñ gül-i iḥyāyı vā ammā D, (6c) Olur laʿlüñ ḫayāli rūḥ-baḫş-i peyker-i maʿnā: Lebüñ olur ḥayāt-ı mürde gān-ı ibtilā ammā D. (Yılmaz K. , 1983)

3. Seḥer ol zülf-i ʿanber-tārı biri birine ḳatduñ
Dil-i ʿuşşāḳ-ı ḥasret-kārı biri birine ḳatduñ
Hezārān āh-ı āteş-bārı biri birine ḳatduñ
Varup gīsū vü zülf-i yāri biri birine ḳatduñ
Yine bir fitne taḥrīk eyledüñ ey bād n'eylersün
4. Gehī taṣvīr-i naḫl-i dil-pesendin eyleseñ imlā
Olur maḥşer-reviş her şekl-i ḥarf kilk-i siḥr ibdā
Olınca her zamān nīreng-sāz-ı ṣūret-i maʿnā
Güzel taṣvīr idersün ḫāl ü ḫaṭṭ-ı dil-beri ammā
Füsūn-ı fitneye geldükde ey Bihzād n'eylersün
5. Esīr-i ġamze-i dil-dārdur ser-cümle-i ʿālem
Nişān-ı nāvek-i āzārdur ser-cümle-i ʿālem
Helāk-i çeşm-i āfet-kārdur ser-cümle-i ʿālem
Harāb-ı şīve-i āzārdur ser-cümle-i ʿālem
Urup şemşīre dest ey ġamze-i cellād n'eylersün
6. Olınca nūş-dārū-yı lebüñ gāhī ḥayāt-efzā
İder ʿĪsī'yi hem dervīze-kār-ı nükte-i iḥyā
Olur laʿlüñ ḫayāli rūḥ-baḫş-ı peyker-i maʿnā
Ṭabībüm gerçi her derde idersin bir devā ammā
Cünūn-ı ehl-i ʿaşḳ olınca māder-zād n'eylersün
7. Geçersin her zamān GÜFTĪ gibi ḥayret-edā sen de
Degülsin nāme-i kām-ı dile ḥarf-āşinā sen de
Olursın gülşen-i āmālde ḥasret-nevā sen de
BAHĀʾĪveş degülsin ḳābil-i feyż-i ṣafā sen de
Tekellüf ber-ṭaraf ey ḫāṭır-ı nā-şād n'eylersün

1232. Mesʾele

[1] Her nesnede ġabn-ı fāḥiş ne miḳdārdır? Beyān buyurula! [2] El-cevāb: Emlākde biñde iki yüz ḳulda ve ḳaravaşda [3] biñde yüz ḥayvānātda onda bir ʿarūżda buçuḳ. [4] (Ḥarrerehu Aḥmed ʿufiye anhu)

1233.[699] Lā edrī

1234.[700] Lā (Yeşile yazıldı.)

1235.[701] Lā

[699] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[700] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.
[701] Far. Şairi belli olmayan bir manzume.

1236. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Müşkil ʿāşıḳ bī-vefāya

ancaḳ olmaḳ ṭoġrusu

Zaḥmet rāżī her cefāya

[Müşkil ancaḳ ʿāşıḳ olmaḳ bī-vefāya ṭoġrusu

Zaḥmet ancaḳ rāżī olmaḳ her cefāya ṭoġrusu]

1237.[702] Lā [Aḫreb]

1. Yaġma ideli göñlümüzü ol yüzü māh || Oldu işimiz nāle vü feryād ile āh

2. Bilmem nice ṣabr eyleyeyin hicrāna || *Lā ḥavle ve lā ḳuvvete illā bi'llāh*

[59b] 1238. Ḥāfıẓ [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Dil-ber ne dem ki cām-ı meyi erġavān ider

Bāġ-ı ruḫunu lālesi çoḳ gülsitān ider

2. Ṣanma ki sīnede görünen üstüḫˇān olur

Burc-ı ḥişār-ı ʿaşḳa göñül nerd-bāñ ider

3. Her bir nigāha cān ile dil müşterī iken

Baḳmaz metāʿ-ı ġamzesini rāygān ider

4. Düşse ne dem ki ruḫlarına ṭār-ı ḳākülü

Ebrū-bahār gülleri gūyā nihān ider

5. Atsın ḫadeng-i tīrin o nā-mihr-bān diyü

ḤĀFIẒ hemīşe sīnesin aña nişān ider

1239. Ḥāfıẓ

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Gülşeniñ bād-ı nesīm açmış şüküfte güllerin

Vechi var dil-ber perīşān eylese sünbüllerin

[702] Çv: (2b): "Bütün güç ve kuvvet, yalnızca Allah'ın yardımıyladır."

2. Bend-i dām-ı miḥnete ṣayd itmege murġ-ı dili

Dāneler[i]dir ṣaçılmış ṣanmañız fülfüllerin

3. Rişte-i sevdāsı ile başa çıḳmaḳ nic'olur

Yine gördüm tārumār itmiş o meh kāküllerin

4. Ġonceler muʿtādı dāʾim hem-dem-i ḫār olmadır

Anıñ içün ___ sūzandır bülbüllerin

5. ḤĀFIẒĀ cān-baḫş-ı cām-ı laʿl-i dil-ber vār iken

Söylesinler mey-fürūşa bāde virsin müllerin

1240. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḳadd-i bālāñıñ belāsın[dan]durur seyl-āb-ı eşk

Lā-cerem her ḳanda kim seyl olsa bālādan gelir

1241. Lā [Aḫreb]

Ey dil ne ḳadar şedīd ise nār-ı ceḥīm || Olursa kişi anda ʿaẕāb üzre muḳīm

1242. ∝ [Aḫreb]

Nā-ehl ise ṣoḥbet bu cihānda andan || Va'llāhī elīmdir bi'llāhī elīmdir

1243. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

İñleyip dullābveş dökdüm gözümden āblar

Döndürünce ol mehi ḳurdum niçe dūlāblar

1244.[703] Der-ṭarīḳ-i ḫˇācegān-ı büzürgvār raḥimehu'llāhu ʿaleyh

1245.[704] ∝ (Yeşil mecmūʿaya yazıldı.)

1246.[705] ∝

[703] Ar. Birkaç tarikat şeyhi hakkındadır.
[704] Ar. Hikmetli bir söz
[705] Ar. Tevbe duası.

[60a] 1247.[706] (Bu daḫı yeşile naḳl olundu)

[1] |Ar.| ʿAnz feṯḥ-i ʿayn-ı mühmele ve sükūn-ı nūn ve zāʾ-i muʿceme ile ḍarb-ı meṣeldür bi-maʿnā *Lā yuʿāriż fīhī eḥad* dimekdir. [2] |Ar.| yaʿnī ḫayra ve şerre yaramaz. |Ar.| yaʿnī istedigimiz evvel idi diyecek yerde [3] ḍarb olunur. |Ar.| ḥırṣdan ve ṭamʿadan kināye iderler. |Ar.| yaʿnī |Ar.|. [4] |Ar.| ʿAvratda vefā olmaz. |Ar.| Ḳanāʿat ehli ġam çekmez. |Ar.| Fāṣıḳa ḥürmet olmaz.

1248.[707] Ebū Berāḳış

1249.[708] El-Ḳamerī

1250.[709] Ḳāle Eflāṭūn

1251.[710] Ḥikāyet

(Bunlar daḫı yeşil mecmūʿaya naḳl olundu.)

[60b] 1252.[711] [Ṭıybī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Ol şūḫa ki feryād ile dād ile geldüm
Dād itmedi ancaḳ yine feryād ile geldüm
2. Meʾyūs-ı ḳabūlem yine her çend o şūḫa
Geh tuḫfe-i cān geh dil-i nā-şād ile geldüm
3. Dīvāneligüm şimdi ẓuhūr eyledi yoḫsa
Maʿnīde cünūn devrine Ferhād ile geldüm
4. Dehre beni rüsvā getüren ġamzelerüñdür
Zindān-ı ġama pençe-i cellād ile geldüm
5. Dünyāya ʿademden olup āvāre-i zülfüñ
Hep āh-ı ṣabā sürʿat ile bād ile geldüm
6. Bu eşk ile āsāyiş-i ḫāṭır nice mümkin
Ṭūfān-ı ġama ḫāne-i ber-bād ile geldüm
7. Ḥall itmege esrār-ı lebüñ meclis-i ʿaşḳa
ṬIYBĪ gibi bir nādire-īcād ile geldüm

1253.[712] [Ṭıybī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Nigāh-ı ḥasret-i dūz-dīde āhdur kārum
O şūḫı tā ki görem bil tebāhdur kārum
2. Kühen fütāde-i ḳaʿr-ı muḫīṭ-i ʿaşḳam kim
Ne ġavṭa-ḫūrdī-i yem ne şenāhdur kārum

[706] Ar. Bazı darbımesellerin anlamları.
[707] Ar. Muhtelif lügatlerden maddeler.
[708] Ar. Muhtelif lügatlerden maddeler.
[709] Ar. Platon'a ait bir söz.
[710] Ar. Hz. Musa ve şeytan arasında geçen bir kıssa.
[711] G.92: D. (Tak, 2009)
[712] G.94: (5a) Nedīm-i ḫıdmet-i: Edīb-i meẕheb-i D, (5b) günāhdur: nigāhdur D. (Tak, 2009)

3. Ṣabūrī-i ġama bezm-i belāda muʿtādem
Nedīm-i şekve ile gāh gāhdur kārum
4. Esīr olup yine ġurbetde bir şeh-i ḫüsne
Ne yād-ı mesken ü ne fikr-i rāhdur kārum
5. Nedīm-i ḫıdmet-i ʿaşḳam ki ol büte ṬIYBĪ
Ne secde-i heves ü ne günāhdur kārum

1254.[713] ∝ [Ṭıybī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Bahārdur yine sāḳī ḳadeḥ-be-kef görelüm
Biraz hevāda bürūdet göñülde tef görelüm
2. Kenāra ʿazm idelüm zevraḳ-ı şarāb çeküp
Telāṭum-ı ġam-ı eyyāmı ber-ṭaraf görelüm
3. Sirişkler döküp yārı ḫandenāk idelüm
Biḥāra ġarḳ olalum dürd ile ṣadef görelüm
4. Varup ḥarīm-i ḫarābāta rūy-māl idelüm
Cihānda biz de biraz ʿizzet ü şeref görelüm
5. Senüñle bezm-i muġāna varup yine ṣūfī
Semāʿ-i ney idelüm erġanūn u def görelüm
6. ʿIrāḳ naġmelerinden ḫarāb olup ṬIYBĪ
Müdām mest olalum ṣāġarı be-kef görelüm

[61a] 1255.[714] [Ṭıybī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Virme zaḥmet cān içün müjgāna ebrū var iken
Tīre ḥācet yoḳ o şemşīr-i cedel-cū var iken
2. ʿAyn-ı zer olsa görinmez çeşme-i mihr-i felek
Dāmen-i çeşmümde tūde tūde lüʾlü var iken
3. Dest-i cevrinden girībān-çāk ü şekvā kim olur
Tīġ-ı der-kef ġamze-i bed-mest ü bed-ḫū var iken
4. Rāz-dār itmez göñül Cibrīl ü ʿĪsī olsa da
Laʿl-i rūḥ-efzāñ ile çeşm-i süḫan-gū var iken
5. Ṭalʿat-i ümmīdi seyre çāre yoḳ ṬIYBĪ ḫamūş
Çarḫ-ı bed-girdār ile baḫt-ı siyeh-rū var iken

[61b] 1256.[715] Ḳıṭʿa-i Rāmī Efendi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Hemān defʿ-i ḫumār-ı kīne itsin bī-melāl olsun
Şarāb-ı ḫūn-ı ʿāşıḳ çeşmiñe ḳat ḳat ḥelāl olsun
2. Revā mı devlet-i ʿaşḳıñda itmek şāne āzürde
Biraz ḳo sāye-i züfüñde dil āsūde-ḥāl olsun

1257.[716] Enīs Efendi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Ṭoḳunsun tek hemān laʿl-i nemek-rīziñ leb-i cāma
Ḳatarsañ bāde-i nāba nemek ḳat ḳat ḥelāl olsun

[713] G.95: (1b) Biraz: Yine D, (4b) Cihānda biz de: Yeter cihānda D, (6b) ṣāġarı: ṣāġar D. (Tak, 2009)
[714] G.96: (2b) Dāmen-i: Dām-ı M., (3a) cevrinden: cevrüñden D, u: -D. (Tak, 2009)
[715] -D. (Erdağı, 1998), (Kavukçu, 2000)
[716] G.95/2: D. (Ceyhan, 1990)

1258. Yümnī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Olursam küşte-i tīġ-ı nigāhı bī-melāl olsun

Benim ḳanım o çeşm-i nergise ḳat ḳat ḥelāl olsun

1259. Saʿdī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ṣalın üftādeler ṣaf ṣaf yoluñda pāy-māl olsun

Libās-ı nāz u ʿişve ḳaddiñe ḳat ḳat ḥelāl olsun

1260.[717] Şināsī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Hemān çīn-i cebīninden göñül āsūde-ḥāl olsun
Şikenc-i kākülinden çekdigüm ḳat ḳat ḥelāl olsun

1261.[718] Dürrī-i Yek Çeşm [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Hemān gül-berg-i ruḫsārıñ açılsın al al olsun

Saña şürb-i müdām ey ġonce-leb ḳat ḳat ḥelāl olsun

1262. Yümnī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Hemīşe bāġ-bān-ı ʿaşḳdur dil ber-kemāl olsun

Ṣararsa ol nihāl-i ʿişveyi ḳat ḳat ḥelāl olsun

1263. Ḥabeşī-zāde Beg [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Hemān ol māh ile bir ruḫṣat-ı ẕevḳ-ı viṣāl olsun

Baña ey çarḫ-ı ẓālim itdiginiñ ḳat ḳat [ḥelāl olsun]

1264.[719] Şināsī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Hemān ṭarf-ı külehden seyr-i zülfe bir mecāl olsun
Levendāne saña destār-ı kec ḳat ḳat [ḥelāl olsun]

1265. Reşīd [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gülistān-ı melāḥatde açılsın bī-melāl olsun

Hezāra ġonceniñ itdikleri ḳat ḳat [ḥelāl olsun]

---

[717] G.63/1: (a) cebīninden: cebīnüñden D. (Harmancı, 1999)
[718] -D. (Bağrıaçık, 1996)
[719] G.62/1: (b) [ḥelāl olsun]: -M. (Harmancı, 1999)

1266. ʿAḳlī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Nigāh-ı çeşm-i nergīsiñ açılsun bī-melāl olsun

Kemend-i zülfüñe ṣad cān fedā ḳat ḳat [ḥelāl olsun]

1267. Ṭalʿatī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ḳızarsın tāb-ı mülden ruḫlarıñ pür-mekr [ü] āl olsun

Bu ẕevḳiñ ey şaḳāyıḳ-ruḫ saña ḳat ḳat [ḥelāl olsun]

1268. ∝ [Aḫreb]

Hecriñ temūzu cānıma bir tāb virdi kim

Teskīn idebilmez anı serde-i mātem

1269. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Miyānın tek der-āġūş eylesin her dem muḳaddemveş

Kemer-bendin ḳuşan Keşmīr'ini ḳat ḳat [ḥelāl olsun]

1270. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Göñül mirʾātın açdı lehce-i şīrīne ey ṭūṭī

Ḥalāvet laʿl-i şekker-bārına ḳat ḳat ḥelāl olsun

[62a] 1271. [Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]

1. Bismi'llāhirraḥmānirraḥīm || Ṭūġ-ı ṣaf-ārā-yı sipāh-ı ḳadīm

2. Bismi'l[lāhirraḥmānirraḥīm] || Zīver-i ser-ṣafḥa-i naẓm-ı kerīm

3. [Bismi'llāhirraḥmānirraḥīm] || Ḳabża-i şemşīr-i kelām-ı ḳadīm

4. [Bismi'llāhirraḥmānirraḥīm] || Gevher-i gencīne-i feyż-i kerīm

5. [Bismi'llāhirraḥmānirraḥīm] || Maṭlaʿ-ı envār-ı kelām-ı ḳadīm

6. [Bismi'llāhirraḥmānirraḥīm] || Sünbül-i gülzār-ı kelām-ı ḳadīm

7. [Bismi'llāhirraḥmānirraḥīm] || Ġonce-i gülzār-ı kelām-ı ḳadīm

[62b] 1272.[720] (Ṣafā Girāy Ḫān'ıñ birāder-zādesi Şāhin Girāy'ıñ merḥūm Dervīş Faṣīḥ fevtine tārīḫdir.) Tārīḫ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ḥażret-i Monlā-yı Rūm'uñ ḫāk-rāy-ı dergehi

Pertev-i şems-i hidāyet perteviniñ pertevi

2. Ṭūṭī-i muʿciz-dem ü āyīne-i ʿirfān idi

Ṣūretā dervīş idi sīretde şāh-ı maʿnevī

3. Ḥaḳ budur ol nükte-dānuñ ṭabʿına maḫṣūṣ idi

Naẓm u neṯr ü inşā vü rubāʿī meṯnevī

4. Bu ḫarāb-ābādı terk idip cināna atdı cān

Raḥmet-i Mevlā ile maʿmūr ola ʿuḳbā evi

5. Oḳuyasın fevtine bu mıṣrāʿı tārīḫdir

Göçdü bāḳī mülküne Dervīş FAṢĪḤĪ Mevlevī (Sene 1111) [m. 1699-1700]

1273. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Berr ü baḥr içre yürüsün dir iseñ ḥükmüm şehā

Rīg-i ṣaḥrā-yı ġamım ṭuġrā-yı ʿālī-şān'a ṣaç

1274. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Eşkim ʿaksi görünür ol ruḫ-ı cānān üzre

Ḫūn-ı nā-ḥaḳ gibidir muṣḥaf-ı ʿOṯmān üzre

1275.[721] ʿUbeydī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Şād-kām olsaḳ muḳarrerdir keselnāk olmamız

Ṣanki terkīb-i ġam-ı ʿālem ġıdāmızdır bizim

1276. Nemīdānem [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Bindikçe raḫt-ı baḫt ile ten-i manṣıb atına

Miḥnet rikāb u ġuṣṣa licām oldu ġam zimām

---

[720] (3b): Vezin aksıyor. (5b): Vezin aksıyor.

[721] -D. (Arslan Ö. , 2013)

1277. Lā edrī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

ʿĀrifiñ ḳalbin Ḫudā ġamgīn ider şād eylemez

Bende-i maḳbūlünü Mevlā'sı āzād eylemez

[63a] (Ez-İntiḫāb)

1278. Pend [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ṭatlı sözüne ʿarūs-ı dehriñ aldanma er ol

Pīre-zen gör n'eyledi ḥelvā-yı şīrīn oldu telḫ

2. Ḳaddimiz yay gibidir her bār çekmekden elem

Sīnemiz ṣandūḳası oldu nişān-ı tīr-i çarḫ

1279. Pend [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Niʿmet-i dünyā egerçi ẓāhirā pālūdedir

Hay aldanma begim bi'llāh zehr-ālūdedir

1280.[722] İbni Kemāl [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Şehvet oduna yandırıp cānı || Bedeniñ yaġını eritme ṣaḳın

2. Rūz u şeb çarḫ idip vücūdundan || ʿÖmr ser-māyesin çürütme ṣaḳın

1281.[723] Pend

1282.[724] Pend

1283. Ḳıṭʿa [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Ẕātıñ hemīşe devlet ile pāyidār ola

ʿÖmrüñ zamāne ʿömrü gibi bī-şümār ola

2. İḳbāl ü baḫt u devlet ü ʿizzet didikleri

Ṣıdḳ ile cümle ḥażretiñe çār yār ola

[722] -D. (Demirel M. , 1996)
[723] Far. Şairi belli olmayan bir manzume.
[724] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

1284. Diger [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Ḥāliyā hālimiz ʿale’l-icmāl || Eyledik ḫāk-i pāyıña tafṣīl

2. Umarız kim muḥavvilü’l-aḥvāl || Miḫneti rāḥata ide tebdīl

1285. Diger [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Ḳuṣūrun fikr idip bu ʿabd-i ʿāciz || Ne yazsam dir iken ʿizz-i ḥużūra

2. Lisān-ı ḫāmeye bu oldu cārī || O bir luṭf ehlidir ḳalmaz ḳuṣūra

1286. Pend [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Eger cān görmek isterseñ bedensiz || Yürü cānānı seyr it pīrehensiz

1287. Pend [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Gelmez ten-i ḫākīye o tīr-i müje hergiz

ʿĀşıḳları çoḳ igne bıraḳsañ yere düşmez

1288.[725] Şiʿr

1289. Beyt [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Benim derdim mi yoḫsa bülbülüñ derdi mi artıḳdır

Gel ey bād-ı bahārī aḳçe dök bir bir ḥisāb eyle

[63b] 1290.

[1] Ve ḳadr-i şevḳ ü ġurābdan münbaʿiṯ olan teḥāyā-yı ʿaẕīmetü’l-evṣāf meclis-i ḫaṭīr-i menbaʿü’l-erkān ve menbaʿü’l-eşrāf [2] ṣavbına itḥāf olunmaḳdan ṣoñra [3] Meclis-i şerīf-i ḫuceste-ṭırāz ṣavbına dürre-i ṣadef-i dost-dārī ve ġurre-i cebīn-i iḫlāṣ-kārī olan eṭyab-ı daʿvāt-ı [4] dirārī-i intiẓām ve e___b teslīmāt-ı selāmet-irtisām ihdāsından ṣoñra ___ [5] Nesīm-i ʿadl ü dādı ve hevā-yı müşkīn-i ḥüsn-i ḫulḳ u dādı iʿtidāl-sāz-ı rūzgār-ı Şām-ı cennet-aḫṣam olan [6] maḥkeme-i ⁞ḥikme-i⁞ muʿallā-bīnān ve maṣṭaba-i felek-mertebe-i bülend-şānları ṣavbına ṣānī-i sebʿü’l-meṣānī olan daʿvāt-ı ḳudsiyye-i [7] icābet-i mebānī ihdāsından ṣoñra ___ [8] Sulṭānım ḥażretleriniñ pīrāye-i

[725] Ar. Şairi belli olmayan bir beyit.

cebīn-i iḳbāl ü tūtiyā-yı dīde-i iclāl olan ḫāk-pāy-ı merām-baḫşlarına ʿarż-ı ḥāl-i dāʿī-i [9] şikeste-bāl oldur ki ___ Sulṭānım ḥażretleriniñ ḫāk-i ḳademe-i ḫademe-i āsitānelerine taḳdīm-i ʿarīża-i [10] ʿubūdiyyet oldur ki ___ Hem-vāre ol nihād-ı faż̈l u efḍāliñ ḫāṭırları ġonce-i nev-ḫ̆āste gibi sīm-perver ü [11] şādumānı ile küşāde ve berg ü bār-ı ʿīş ü ʿişretleri vefḳ-i dil-ḫ̆āh üzre āmāde olmaḳ duʿāları [12] rābıṭa-i ḍamīme-i dervişān olduġu inhā olunup ʿarża-dāşt-ı muḫlişān oldur ki ___ [13] Sulṭānım ḥażretleriniñ reşk-i hilāl-i Ṣüreyyā olan kefşleri gūşe-i leb-i edeb ile taḳbīl olunup gevherzār-ı żamīr-i pīrāye-i [14] ṭabaḳ-ı ʿarża-dāştı oldur ki ___ Münderic olan mażmūn-ı iḫlāṣ-meşḥūn iʿlā-yı kelime-i dīn-i İslām ve edā-yı ḫıdmet-i [15] Ḥażret-i Pādişāh-ı İslām içün beẕl olunan saʿy-i cemīl ü ḫazīl, bāʿiṯ-i ẕikr-i cemīl olmuşdur. [16] Ḳaṭarāt-ı āb-ı nīsān-ı muḥabbetden ṣadef-i cānda ḥāṣıl olan dürer-i duʿā ve bāġ-ı cinānda zülāl-i meveddetden [17] neşv [ü] nemā bulan zevāhir-i ṣenā ol ravża-i cennet-nişāna tuḥfe-i dervīşān ḳılındıḳdan ṣoñra ʿilm-i şerīf-i ʿālem-ārāya [18] nihān u ḫafī ve ṭabʿ-ı laṭīf-i cihān-nümāya pūşīde maḫfī olmaya ki___

1291.[726] Ez-intiḫāb (Bu daḫı yeşil mecmūʿaya yazılmışdır.)

[64a] 1292.[727] |Far.| Şuʿūrī merḥumuñdur [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Laʿliñe cān virerin tāze zebānım diyerek
Nāle döndü bedenim mūy-ı miyānım diyerek
Eyledim cismi fenā ẕevḳ-ı resānım diyerek
Cān bulur mürde göñül rūḥ-ı revānım diyerek
Açılır bülbül-i dil ġonce-dehānım diyerek

2. Ḥasret-i vaṣlıñ ile derd ü ġamıñ bende olur
Ey şeh-i ḥüsn ü bahā luṭf u kerem sende olur

[726] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[727] -D. (Güler, 2017)

Yalıñız ben degilim cān ile efgende olur

Ḫalḳ-ı ʿālem saña dil-beste olup bende olur

Cān virirler görücek şāh-ı cihānım diyerek

3. Cevrini ʿāşıḳ-ı nā-kāma dırāz eylemede

Yoluna cān virene luṭfunu az eylemede

Tīr-i müjgānını pür-tāba da nāz eylemede

Her kişi sīne gerip āh u niyāz eylemede

Ur benim sīneme ey ḳaşı kemānım diyerek

4. Nāle vü girye ile ʿālemi bīzār iderim

Ser-i kūyuna varıp ʿışḳımı iẓhār iderim

Rūy-ı gül-gūnı içün sīnemi pür-ḫār iderim

Ḫaṭ gelirse ruḫuna bülbülveş zār iderim

Āşikār oldu benim sırr-ı nihānım diyerek

5. Çeşm-i mekkārı virip bu dil-i maḥzūna firīb

Oldu bī-çāre ŞUʿŪRĪ ser-i kūyunda ġarīb

Dil-i bīmāra n'ola luṭf ile olmazsa ṭabīb

FEHMİyā eyle taḥammül ne cefā itse ḥabīb

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳıñım diyene ⟨de⟩ cānım diyerek

[64b] 1293.[728] Ġazeliyyāt-ı sulṭānü'ş-şuʿarā Nābī Efendi
[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış
2. Eylemiş der-beste dükkānın ṭabīb-i rūzgār
Ḫoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

[728] G.353/1,2: D. (Bilkan, 1993)

(Ez-intiḫāb-ı Şuʿūrī)

1294. Mīçeked [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Her ki diler düşmeninden intiḳām almaḳ tamām

Fażlın andan artıḳ itsin oldur aña intiḳām

2. Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilāt

Vezn-i maḳṣūr-ı remel silk-i cevāhirdir niẓām

1295. Müfred [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Çünki sīnemdir beni derde giriftār eyleyen

Āḫir anıñ üstüne yıḳsam gerekdir yārı ben

1296. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ḳavuşmaz ṭaġ ṭaġa ādem oġlu ḳavuşur dirler

Bu ümmīd ile Ḥaḳ'dan ṭālib oldum vaṣl-ı dil-dāra

2. Tenimde nār-ı ḥasretle şu deñli dāġlar yaḳdım

Ḳavuşdu daġ daġa ey göñül ḳavuşmadıḳ yāra

1297. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Geldi çün ḫaṭṭ-ı siyeh ṣafḥa-i rūy-ı yāra

Ḥüccet-i ḳāḍī ile virdim anı aġyāra

1298.

[1] Bāstār: Zāʾid ve ḥaşv vāḳıʿ olan ʿibāret ki [2] söz arasında bile telaffuẓ olunur. Ekṣer budur ki her kişi [3] bir lafẓ ile muʿtād olur. Söylerken iḫtiyārsız ol muʿtād olduġu [4] lafẓı telaffuẓ eyler aña bāstār dirler. Bāstān: eski ve ḳadīm. Pāsuḫ: cevāb.

1299.[729]

1300.[730] Miṣāl-i tecnīs

[729] Ar. Cinas örnekleri.
[730] Far. Cinas örnekleri.

1301. Rubāʿī [Aḫrem]

1. Kerem imiş bāġ-ı cihān içre kerem

Yemiş anı Kerem gör ey pīr-i himem

2. Olmadı bir kimseden aṣlā kerem

Her kime didim Kerem didi kerem

1302.[731] ∝

1303. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ay şehr oġlanı olduġu'çin alçaḳda gezer

Köle nāmına görüñ rifʿatini keyvānıñ

1304. Ḳıṭʿa-i Mīrzā Beg [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. İdelden saña cānā cān-ı muḥabbet || Muṣavver oldu dilde naḳş-ı ṣūret

2. Muḥabbet yolu miḥnet olduġu'çün || Yazılır şekl-i miḥnetde muḥabbet

1305. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Yumazsa āb-ı raḥmet ehl-i cürmüñ cürmünü yā Rab

Ya bu bī-ḥadd ü bī-pāyān olan deryāyı n'eylersin

[65a] 1306.[732] Veysī-i merḥūm [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḥaḳ budur kim elime girse benim aṭlas-ı çarḫ

Paralardım anı meh-rūlara ṭonluḳ ṭonluḳ

1307.[733] Lehu [Veysī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Dilā ol nāme-i ser-beste kim dil-dārdan gelmiş

Daḫı açılmadıḳ bir ġoncedir gül-zārdan gelmiş

[731] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[732] -D. (Toska, 1985)
[733] -D. (Toska, 1985)

[65b] 1308.[734] [Ḳınālı-zāde Ḥasan Çelebi] |Ar.|

[1] Veysī: Naḫl-i vücūd-ı nāzenīni vilāyet-i Aydın'dan Alaşehr dimekle şöhret-şiʿār olan ḳaṣaba-i nām-dārdan ser-zede ve ṣūret-nümā [2] olup Dārü's-salṭanati'l-ʿaliyye-i maḥmiyye-i Ḳonsṭanṭiniyye'de neşv ü nemā bulmaġla keşīde-bālā olmışdur. Ol bāġ-ı belāġatüñ [3] serv-āzādesi muḳaddemā meẕkūr olan Maḳālī'nüñ hemşīre-zādesidür. Nāmı Üveys olmaġla maḫlaṣ-ı merḳūm ile mevsūm [4] olmışdur. Ṭarīḳ-i ʿilme sālik olduḳda ḳıdvetü'l-efāżıl ve'l-ekābir rāvī-i eḥādīṯ-i hem-ced kābiren ʿan kābir Monlā Çelebi [5] Efendi'nüñ ṭullāb-ı saʿādet-iktisābı silkine münselik ve münḫariṭ ve gerden-i dil ü cānı cevāhir___

1309. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Bilmez bu derdi güş iden uġrayan bilir

Bilmez efendi bunu yiyen doġrayan bilir

1310. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳdur bu devrānıñ

Daḫı ḫˇāb-ı ʿademe açmadan çeşmin kefenlenmiş

1311.[735] Li-İbni Kemāl [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Kimse başa çıḳamaz ṭurre-i ṭarrārıñ ile

Söyleşilmez güzelim laʿl-i şeker-bārıñ ile

1312. Edībī (159) [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Ḳoyup ṣalāḥı göñül oldu ʿāṣıḳ-ı rüsvā

Hevāya münḳalib oldu bu deñli zühd ü riyā

1313. Ve lehu [Edībī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Pāy-māl oldum ser-i zülf-i perīşānıñ görüp

Ḫāke düşdüm sāye-i serv-i ḫırāmānıñ görüp

[734] Ç. (2) maḥmiyye-i ḳonstantiniyye'de: ḳonstantiniyye- maḥmiyyede Ç, (4) ḳıdvetü'l-efāżıl ve'l-ekābir: ḳıdvetü'l-efāżılu'l-ekābir Tz, eḥādīṯ-i hem-ced: eḥādisü'l mecd Ç, (5) dil: dīn Ç. (Sungurhan, 2017, s. 907-908)

[735] -D. (Demirel M. , 1996)

1314. Ve lehu [Edībī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ser-güẕeştim diñleyen efsāne añlar sözlerim

Ḳıṣṣa-i derd ü ġam-ı hecri inanmazsın disem

1315. Ve lehu [Edībī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Yārıñ yine gördük yeñiden cevr ü cefāsın

Her dem çeker āvāre göñül tāze belāsın

1316.[736] Cemʿī Çelebi [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Yad illere düşdüm niçe eyyāmdur āyā
Pürsīden-i dil ḫāṭır-ı cānāna gelür mi

1317.[737] Ve lehu [Cemʿī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ol añdı gülleri ben ʿārıżıñ gülşende dün cānā

Bir olduḳ ʿandelīb-i zār ile aġlaşı aġlaşı

1318. Nigāhī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Serv üzre benim diñledigim fāḫtelerden || Şekvā idi hep ḳāmeti efrāḫtelerden

1319. Lā [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Āşūb-ḫīz o zülf-i semensā mıdır hemān

Pür-cūş-ı ʿaşḳ bu dil-i şeydā mıdır hemān

1320.[738] Kemāl Paşa-zāde [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Gözlerimden gizleyen gün yüzüñü zülfüñ degil

Baña gün göstermeyen baḫt-ı siyāhımdır benüm

[66a] 1321.[739] Nābī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Siper dūşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
Bu ālāt ile Şām iḳlīmini tesḫīr ider meh-tāb
2. Eşiʿʿā zer-ḳalem gūyā devāt-ı sīmdür hāle
Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb
3. Degüldür hāle çıḳmış cāmiʿ içre kürsī-i vaʿẓa
Gürūh-ı encüme Nūr āyetin tefsīr ider meh-tāb

[736] G.147/3: D. (Koparan, 1995)
[737] -D. (Koparan, 1995)
[738] -D. (Demirel M. , 1996)
[739] G.16: (1b) Bu: O D, (2): (5) D, (2a) gūyā: Nābī D, (3): (2) D, (4): (3) D, (4b) ġalibā: şeb-be-şeb D, (5): (4) D. (Bilkan, 1993)

4. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çarḫ üzre bir ġırbāl
Ḥubūbāt-ı nücūmı ġālibā taʿşīr ider meh-tāb
5. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

1322.[740] Lehu [Nābī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Vaʿde-i ḫāṭır-firībüñ düzd-i ḫˇāb itdüñ bu şeb
Tār u pūd-ı cāme-ḫˇābum sūz u tāb itdüñ bu şeb
2. Ḥüsnüñe şāyeste iʿzāz itmede taḳṣīr ider
Ben günāh eylerdüm ammā sen ṣevāb itdüñ bu şeb
3. Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḫuñ ʿaksiyle sen
Dīde-i aġyārı mīnā-yı gül-āb itdüñ bu şeb
4. Ben ḫayālüñle ṣabāḥ olınca itdüm güft gū
Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ḫiṭāb itdüñ bu şeb
5. Nāz u istiġnā degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
Nāzenīnüm ġalibā bizden ḥicāb itdüñ bu şeb
6. Tābe-gerden ġarḳa-i eşk oldı tāb-ı hecr ile
NĀBĪ'yi hem-ḥālet-i rūz-ı ḥisāb itdüñ bu şeb

[66b][741]

[67a] 1323.[742] Şāh İsmaʿīl goft

1324.[743] Cevāb-ı Sulṭān Selīm Ḫān

[67b] 1325.Der-ḥaḳḳ-ı vaṣf-ı zāhid-i mütevekkil:

[1] Zāhid-i mütevekkil ki müselsel ve esbāb-ı taḳarrub-ı Ḥażret-i Ḫālıḳ'a mütevaṣṣıl idi ve peşmīne ile [2] ḳanāʿat ḳılmış idi.

1326.Der-evṣāf-ı pīr-i tarīḳat

[1] Sālik-i mesālik-i ṭarīḳ-i müstaḳīm ve mālik-i memālik-i tevḥīd-i ʿilmü'l-yaḳīn ʿandelīb-i ʿizzet-serāy-ı būsitān-ı taḥḳīḳ, bülbül-i [2] ḫoş-nevā-yı gülsitān-ı tevfīḳ, sāʾiḥ be-vādī-i ʿālem-i tecrīd, sābiḥ be-biḥār-keşf ü tevḥīd, muḳtedā-yı erbāb-ı ṭarīḳat, [3] pīşvā-yı aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat, ḳuṭb-ı āsumān-ı ʿirfān, noḳṭa-i dāʾire-i ṣıdḳ u īḳān, menbaʿ-ı tebāyiʿ-i feżāʾil-i kemālāt, [4] mecmaʿ-ı envāʿ-ı ḥavāriḳ u ʿādāt.

[740] G.15/1,3,4,5,6,7: (1b) Tār u pūd: Tār-ı pūd M, (2): (3) D, (2a) Ḥüsnüñe şāyeste iʿzāz itmede taḳṣīr ider: Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr D, (3): (4) D, (4): (5) D, (5): (6) D, (5b) Nāzenīnüm ġālibā: Ġālibā ey māh-rū D, (6): (7) D. (Bilkan, 1993)
[741] Bu sayfa boş bırakılmış.
[742] Ar. Şāh İsmāʿīl'e ait bir beyit.
[743] Ar. Sulṭān Selīm'e ait bir beyit.

1327. Der-vaṣf-ı Şeyḫ-i Kāmil

[1] Bir şeyḫ-i kāmildir ki cān-ı fārisān-ı meydān-ı velāyetden gūy-ı keşf ü kerāmātı, çevgān-ı himmete getirmiş ve gūşe-i terk ü tācın [2] sipihr-i berrīne ve farḳ-ı felek yetirmiş, ṭanṭana-i kerāmātı Rūm u Şām u Ḥaleb'de münteşir ve debdebe-i maḳāmātı eknāf-ı [3] diyār-ı Türk ü ʿAcem ü ʿArab'da müştehir olmuş, ʿilm-i şerīʿat ve ḳuvvet-i ṭarīḳatda kāmil ve ʿulūm-ı ʿaḳliyye ve fünūn-ı naḳliyyede māhir idi. [4] Zühd ü diyānetde ʿİṣāmī-meşreb ve ṣalāḥ u ʿibādetde Besṭāmī-meẕheb, ʿilm-i şerīʿatde Nuʿmān-ı zamān ve ʿadl ü istiḳāmetde [5] Şureyḥ-i devrān idi.

[68a] (Tetimme-i mecmūʿa)

1328. Ḳıṭʿa [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

1. Muḥabbet gevherīn ṣanmañ ʿarażdır || Anı kim dir ki şehvānī marażdır

2. Şu kim dir ʿaşḳa şehvānī marażdır || İşitmeñ sözünü ṣāḥib-garażdır

1329.[744] ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Eṣer itmez raḳībe rūy-i zerdim || Meṣeldir kim *Eşek ṣafrān çe bāşed*

1330. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ey semiyy-i cedd-i faḫrü'l-mürselīn

V'ey semiyy-i ḫalḳ-ı Rabbü'l-ʿālemīn

[68b] (Nüsḫa-i sefīdeden taḥrīr olunmuşdur noḳṣānı var ise taʿyīb olunmaya)

(Ġazeliyyāt-ı Ṭıybī)

1331.[745] [Ṭıybī] Min-ḫurūfi's-sin [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Ey çeşm-i mest ü ġamzesi fenn-i cefā-şinās
Efsūs olmaduñ mı daḫı mübtelā-şinās
2. Taʿlīm-i nāz-tābuñı ey şūḫ çeşmüñe
Ders-i niyāza eyledüñ ʿuşşāḳı nā-şinās
3. Bīgāne bilme ġavṭa-ḫor-ı baḥr-i ʿaşḳuñı
Oldur nikāta [ġarḳa] gehī āşinā-şinās

[744] Çv: (b) Eşek Safran'ı ne bilsin?

[745] G.73: (3a) ġavṭa-ḫor: ġavṭa-ḫar D, (3b) nikāta: yegāne D, [ġarḳa]: -M, gehi: geh-i D, (4b) Uymış: Oymış D, micrede: kec-reve D, (5a) muʿālece: meʿālice D, (7a) bezm-i: bezmde M, (7b) ide: ola D. (Tak, 2009)

4. Baḫt-ı siyāhı böyle bil ey dil zamānede
Uymış sipihr-i micrede olmaz vefā-şinās
5. Ḫ̌āhiş-ger-i muʿalece ola Mesīḥ'de
Derd-i derūn-ı ehl-i ġam olmaz devā-şinās
6. Taḥsīn ey perī saña olduḳ cihānda
Cevr ü cefālaruñ çekerek dil-rūbā-şinās
7. Bir cām bilmezüz k'içüp bezm-i dehrde
Ġam-gīn göñlimüz ide ṬIYBĪ ṣafā-şinās

1332.[746] Fī ḥurūfi'ş-şın [Ṭıybī]
[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Terennüm nāleden efġāndan eṣvāt göstermiş
Göñül bezm-i belāda ḫaylī maʿlūmāt göstermiş
2. Dil-i bī-çāre açmış sīnesin hengām-ı vuṣlatda
Ḫayātuñ fehm içün bī-çārenüñ mirʾāt göstermiş
3. Ḫulūṣ-ı ḥüccet itmiş daʿvī-i ʿaşḳuñda dil gördüm
Güvāḥ-ı ʿadl ü eşk ü āhdan iṯbāt göstermiş
4. Ezel ḫurşīd-i ḥüsnüñ şāma taḫṣīṣ eyleyüp üstād
ʿİẕār u zülfüñi resm eyleyüp āyāt göstermiş
5. Perestiş-kār iden miḥrāb-ı ʿaşḳa çarḫı ey ṬIYBĪ
Baña ebrū-yı yārı ḳıble-i ṭāʿāt göstermiş

1333.[747] Ve lehu [Ṭıybī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Füsürde dāġ-ı temennā dehān-ı [cān] ḫāmūş
Ol āfetüñ ser-i kūyında bī-dilān ḫāmūş
2. Bahār-ı gülşen-i miḥnet ġarīb ʿālemdür
Çemende gülleri neşküfte bülbülān ḫāmūş
3. Ne ʿarż-ı ḥāle meded var ne ḳurtuluş ġamdan
Dehān-ı ārzū ebkem fem-i amān ḫāmūş
4. Senüñle söyleşürüz bir dem ey cihān-āşūb
O ʿarṣagehde k'olurlar cihāniyān ḫāmūş
5. Bu tāb u tefle ṣaḳın żabṭ-ı āh ḳıl ey ṬIYBĪ
Semūm-ı ġam seni sūzān ider hemān ḫāmūş

1334.[748] Ve lehu [Ṭıybī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Dil-i şehīd-i belāyı ḫalāṣ iderler imiş
Diyār-ı ġamda bu yüzden ḳıṣāṣ iderler imiş
2. Dil-i şikeste ile tār-ı züf-i cānānı
Viṣāle rābıṭa-i iḫtiṣāṣ iderler imiş
3. Cemāl[in]üñ ġamı şāhān-ı ḥüsn olanlar hep
Gedā-yı ʿaşḳa ʿumūmen ḫavāṣ iderler imiş
4. Görünmedi bize çoḳdan meger ki pinhānī
Ḫayāl-i yār ile dil bezm-i ḫāṣ iderler imiş
5. Mülāzımān-ı ḫarābātı añladum ṬIYBĪ
Varup o dergehi ġamdan menāṣ iderler imiş

[746] G.74: (2a) bī-çāre: bīmāre D, (2b) Ḫayātuñ: Ḫayātın D, (3b) ʿadl ü: ʿadl-i D. (Tak, 2009)
[747] G.75: (1a) dehān-ı: duḫān-ı D, [cān]: -M, (4b) cihāniyan: cihān-bān. (Tak, 2009)
[748] G.76: (3a) Cemāl[in]üñ: Memālik-i: D. (Tak, 2009)

[69a] 1335. ʿAded-i ḥarfīsi muṭābıḳ

[1] İlāḥī: 49 Ebedü'l-ābād: 49 Ḥaḳ teʿālā: 619 Ḥācet-revā: 619

Vücūd: 19 Vāḥid: 19 Ḥubb-ı Muḥammed: 102 Īmān: 102

[2] Vaṭan: 65 Mekke: 65 Kaʿbe: 97 Āb-ı Zemzem: 97

Evlād-ı ʿAlī: 152 Gül-i Muḥammedī: 152 Yūsuf: 156 Ḥüsn-i Ezel: 156

ʿİbadet: 477 ʿİzzet: 477 [3] ʿİlm: 140 ʿAmel: 140 Saʿy: 140

Ṣāhib-Zamān: 199 ʿĀlem-penāh: 199 Allāh: 66 Vekīl: 66

Şāh: 306 Ḳahhār: 306 [4] Eşrāf: 582 Nāz: 58 Dil-āvīz: 58

Maḥbūb: 58 İbne: 58 Beden: 58 Yāve-güy: 58 Behāyim: 58 Nāhib: 58 Zinā: 58

[5] Zen: 57 Bed-mizāc: 57 Şeb-i Hecr: 510 Mātem-gede: 510

Şiʿr: 570 Şīrīn: 570 Şuʿarā: 571 Şūrīde-aḥvāl: 571

Bū Cehl: 46 Ebū Leheb: 46 [6] Millet: 470 Dost: 470 ʿAşḳ: 470

Baḫīl: 642 Şerrü'n-nās:642 Ḳāḍī: 911 Bāb-ı Rüşvet: 911

Seyf: 150 Sulṭān: 150 [7] Ṣabāḥ: 101 Mesā: 101

Şürūr: 706 Mey-ḫāne: 706 Ṣūfiye: 191 Ene'l-Ḥaḳḳ: 191

Ayaḳ: 112 Ḳadeḥ: 112 Kākül:71 Sevdā:71

[8] Dehān: 60 Zebān: 60 Muḥabbet: 450 Meveddet: 450

Māl: 71 Emel:71 Āteş: 901 Şerār:901 Mihr: 245 Medār: 245

[9] Nūr: 256 Nehār: 256 Tevbe: 413 Peşīmān: 413

Sīb: 72 Elma: 72 Sirāc: 264 Pervāne: 264

Ḳalem: 170 Maʿnā: 170 [10] Riyā: 211 Vārid: 211

ʿAṭā: 80 Meyl: 80 ʿĀlem: 141 Fānī: 141 Mūy: 56 Bend: 56

Meges: 120 Fīl: 120 [11] Derd: 208 Hecr: 208 Nizāʿ: 128 Ṣulḥ: 128

Aʿlem: 141 ʿUlemā: 141 Raḥīm: 258 İbrāhīm: 258

[69b] 1336.[749] Ve lehu | Ḳāf [Ṭıybī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Keşf-i rāz eyleyelüm ġamzeñe giryān olaraḳ
Dil-i bī-tābda biñ zaḫm-nümāyān olaraḳ
2. Özge cemʿiyyet-i ser-ḫalḳa-i aṣḥāb oldı
Dil düşüp zülfüñe mecnūn u perīşān olaraḳ
3. Pençe-i miḥnete teslīm-i girībān yeter
Tīġ-ı āhı çekelüm berzede dāmān olaraḳ
4. Bize bir cām bulınmaz bu fenā meykededе
Ḫūn-ı dil nūş idelüm ġamla ciger ḳan olaraḳ
5. Naẓmımuz Maḫzen-i Esrār olur ey ṬIYBĪ
Biz ġubār-ı ḫaṭ-ı cānān ile ḥayrān olaraḳ

1337.[750] ∝ [Ṭıybī] [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Nevāziş-i dil ider yār-ı dil-firībüm yoḳ
Marīż-i derd ü ġam-ı miḥnetem ṭabībüm yoḳ
2. Göñül o zülfde ḫālī bu sīne-i pür-dāġ
Şüküfte gülşen-i verdem ki ʿandelībüm yoḳ
3. O şūḫ üstüme meclisde cürʿa-rīz olmaz
Pelās-pāre-i rindīde naḳş-ı zībüm yoḳ
4. Mey-i viṣāl degül bezm-i yārda efsūs
Şarāb-ı telḫ-cefādan bile naṣībüm yoḳ
5. Şeh-i serīr-i belāyam ne fāʾide ṬIYBĪ
Ġama muḳābil olur leşker-i şekībüm yoḳ

[70a] 1338.[751] El-Fātiḥatü | *El-Kitābü'ş-Şerīfetü*

[70b] (Ez-intiḫāb-ı mecmūʿa-i Şuʿūrī)

1339. [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Rūm ili ṣadrına geldikde Ġanī-zāde yine

Oldu rindān-ı cihān s̱āniyeye āmāde

2. Çın seḥer gördüm ʿaraḳ-rīz olaraḳ pīr-i muġān

Bir ḳoca desti ile geldi mübārek bāde

1340.[752] Kelām-ı maʿḳūl

1341. Lā edrī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

1. Vāʿiẓ ben eger ḳomaz isem rehne kitābı

Kāfir ḳapısında bulayın cām-ı şarābı

---

[749] G.81: (1b) zaḫm-nümāyān: zaḫm-ı nümāyān D.
[750] G.82: (1a) yār-i: yār D, (1b) derd ü: derd-i D. (Tak, 2009)
[751] Ar. Fâtiha suresinden birkaç ayetin tefsiri.
[752] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

2. Ṣūfī biz anıñla ezelīden dem ü laḥmız

Terk eylemesek n’ola şarāb ile kebābı

1342.[753] Raḥmī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Tecerrüd ʿāleminde her kim isterse maʿāş itmek
Sirişk ile maḥabbet dağı besdür aña aş itmek

1343.[754] Ümīdī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Āvāre göñül ḫāṭıra-i vaṣl ile her şeb
Allāh ki görür vāḳıʿalar hīç yorılmaz

1344. Diger [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Būselik ḫoşça maḳām idi ve līkin ʿUşşāḳ

Gāhīce Rāst gelir ṣoñra Ḥüseynī’ye çıḳar

1345.[755] Ümīdī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Tīr-i müjesine dime dil murġı urılmaz
Ebrūlarınuñ yayı ḳolayına ḳurılmaz

1346. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Miyānın ḳuçduran dil-berden ey dil iḥtirāz eyle

Muḳarrerdir yıḳarlar bir binā elbette bil virse

1347. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḥālin iʿlām itmege dil-dāra gāhī mübtelā

Dağ-ı ḥasret ʿarż ider ḳatmer ḳaranfül gösterir

1348.[756] ʿAṭāyī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Ṭayanmaz kelle-i kīr-i kebīre ol kün-i bī-mū
Büyük başuñ büyük aġrısı var dirler meşeldür bu

1349.[757] Lā edrī ḳaʾilehu

[71a] 1350. Pend (Yeşil mecmuaya geçdi)

[1] Ṣıddīḳ-ı ṣādıḳ ʿanḳā gibi lā-mekān ve refīḳ-i muvāfıḳ kīmyā gibi bī-imkāndır.

[753] G.113/1: (b) etmek: itmek D. (Tığlı, 2006)
[754] G.99/2: D. (Buyruk, 2009)
[755] G.99/1: D. (Buyruk, 2009)
[756] Ç. (Donuk, 2015, s. 99)
[757] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.

[2]Beyt: [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Hemān ʿanḳā durur ġam-ḫˇār-ı ṣādıḳ

Cihānda kīmyādır yār-ı ṣādıḳ

1351.[758] Ġubārī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]
Ser-i kūy-ı Vefā'nuñ ḫāksārı || Ayaḳlar ṭopraġı yaʿnī ĠUBĀRĪ

1352. Nevāyī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Vefā būstānınıñ destāñ-sarāyı || Melāḥat bülbülü yaʿnī NEVĀYĪ

⟨Āhī⟩

[71b] (Bu varaḳ bizim yeşil mecmūʿaya taḥrīr ve naḳl olundu.)

1353.[759]

[72a] 1354.[760] ∝

1355. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

İşitdigim ḫalāṣ olmuş marażdan cism-i cānānım

Sevinmekden ṣıġışmadı ten-i ʿüryānıma cānım

[72b] (Ġazeliyyāt-ı Manṭıḳī | Elif | Nüsḫa-i saḳīmden taḥrīr olunmuşdur.)

1356.[761] [Manṭıḳī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Nergis-i mestānesi olsa ne dem naḫvet-nümā
Tīr-i müjgānı olur çeşm-i dile cevdet-nümā
2. Dillerin vābeste-i gīsū idüp yek laḥẓada
Dīde-i ʿuṣṣāḳa olmış ol perī ʿibret-nümā
3. Cām-ı laʿliyle idüp bir şīve-i iḥsān dile
ʿĀṣıḳ-ı bīmāra oldı müşfiḳum şerbet-nümā
4. Naẓra-pāş-ı āfitāb-ı cām müheyyā olmayan
Görmedi ʿālemde bir āyīne-i ṣafvet-nümā
5. MANṬIḲĪ irmez semend-i ṭabʿuña bir vech ile
Olsa ṣad bār esb-i ṭabʿ-ı şāʿirān sürʿat-nümā

1357.[762] Ve lehu [Manṭıḳī] [Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿul]
1. Degül verd-i luṭfuñ ḥabīb-āşinā || K'odur ḫār-ı maḥrem raḳīb-āşinā
2. Gül-i dāġ-hā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile || Çemen-zār-ı dil oldı zīb-āşinā

[758] Ç. (Gül, 2006, s. 3)
[759] Ar. Muhtelif lügatlerden birkaç kelimenin anlamı.
[760] Far. Şairi belli olmayan bir manzume.
[761] G.1: (4a) cām müheyyā: cām-ı ṣahbā D. (Kaya B. , 1991)
[762] G.2: (4b) ḥabīb: ṣalīb D, (5a) nāḳūs: nāḳūs-ı D. (Kaya B. , 1991)

3. Hücūm-ı pey-ender-pey-i ġamzeye|| Nice mümkin olmak şekīb-āşinā
4. Görüñ itdi ol muġ-beçe ḫüsn ile || Niçe ʿaşḳ-bāzı ḥabīb-āşinā
5. Çü nāḳūs nālān olur MANṬIḲĪ || Olan bir büt-i dil-firīb-āşinā

1358.[763] ʿĀṣım [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Aṣlı o düzd-i ġamzesiniñ Çaldıranlı'dur
Çeşm-i siyāhunıñ revişi Işfahānlı'dur
2. Ser-tā-ḳadem tenāsüb-i aʿżā yerindedür
Yancıḳlı yanlı ḫaylī o şeh etli cānlıdur
3. O kebg-i ʿişve-bāzı görüp ḳuyruġun ṣallar
Duyduḳ raḳīb-i seg-menişi İhtimānlı'dur
4. Ol nev-ẓuhūr-devlet-i ḫüsnüñ naẓīri yoḳ
Ser-ḫˇān-ı cūdı n'eyleyeyim imtinānlıdur
5. Pek mest-i nāz-ı ʿişve imiş ʿafv et ʿĀṢIMĀ
Ḳalma ḳuṣūr-ı ġamzesine deliḳanlıdur

[73a] (Cedīd müsevvede-nāmeye taḥrīr olunmuşdur.)

1359.[764] [Vaḥdī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Lebleriñ şāhım ʿAlī oldı baña şerbet-nümā
Her ḳaçan kim çeşm-i mestiñ olsa ger naḫvet-nümā
2. Tīġ-i müjgānıñ içün āmādedir sīnem benim
Kim görünür müjeler çeşm-i dile cevdet-nümā
3. Göñlümü vābeste ḳıldıñ ey perī yek laḥẓada
Anıñ içün ben cihāna olmuşum ʿibret-nümā
4. Naẓra-pāş-ı āfitāb-ı meh-ruḫuñ oldu bu dil
Görmedim hīç sen gibi bir āyīne-i ṣaffet-nümā
5. VAḤDĪ-i zārı unutma ey şeh-i ʿālī-cenāb
Boynu baġlı bir ḳuluñdur ol faḳīr ʿibret-nümā

[73b] 1360.[765] Laṭīfe

([1] Sulṭān Muṣṭafā Ḫān Edrene şehrine āb-ı Bunca'yı revān itmege murād-ı ʿaliyyeleri olduġundan [2] ber-vech-i iḳtidār, mevcūdü'l-esāmi olan şuʿarālarınıñ tārīḫleridir. | fī-sene 1115) [m. 1703-1704]

1361. Ṭavlabaşı-zāde'niñdir [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Pāy-i Sulṭān Muṣṭafā'ya sürdü rūyun Bunca ṣu (Sene 1115) [m. 1703-1704]

---

[763] G.18: (2): (4) D, (4): (2) D, (4a) nev-ẓuhūr-devlet-i: nev-ẓuhūr-ı devlet-i D, (5a) mest-i nāz-ı: mest ü nāz-ı D. (Arslan F. Ş., 2010)

[764] (2a) Tīġ-i müjgānıñ içün āmādedür sīnem benim: Tīr-i müjgānıñ içün āmāde ṭabl-ı sīnemüz / āmādedir sīnem benim M1, (4b) Görmedim hīç sen gibi bir āyīne ṣaffet-nümā: Görmedim sīneñ gibi āyīne ṣafvet-nümā M1, (5b) bir ḳuluñdur: āṣıḳıñdır M1.

[765] Far. Hikaye.

1362.[766] Dürrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Buca’ya Bunca ābın itdi Sulṭān Muṣṭafā icrā (Sene 1115) [m. 1703-1704]

1363.[767] Feyżī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Bunca ābın ḥükm idip bunda aḳıtdı pādişāh

1364.[768] Fāʾiḳ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilün]

Bunca ābın iç de Sulṭān Muṣṭafā’ya it duʿā

1365. Serverī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḥamdü li’llāh oldu icrā menbaʿ-ı ʿaynü’l-ḥayāt

1366.[769] Naẓīm [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Āb-ı ṣāfī ʿayn-ı cārī ṭarḥ-ı Sulṭān Muṣṭafā

1367.[770] Kāmī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilün]
Aḳdı bu ʿaynü’ş-şifā bā-ḥükm-i Sulṭān Muṣṭafā

1368. ⁞Noġalı⁞ Muṣṭafā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Didiler bu āb-ı pāk āṣār-ı Sulṭān Muṣṭafā

1369. Yetīmī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

ʿAyn-ı Sulṭān Muṣṭafā ṣād ide rūḥ-ı ceddini

1370.[771] Der-ḥaḳḳ-ı Pīrī-zāde ʿOṣmān Efendi

[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. ʿİllet-i hālikeden müftī gidip āḫirete

Şerr ü mekrinden emīn oldu anıñ cümle nās

2. Düşdü her bir göñüle vesvese-i tārīḫi

Didi vesvās aña söyle[ne] ki *Māte’l-ḫannās*

---

[766] -D. (Bağrıaçık, 1996)
[767] -D. (Coşkun, 1990), (Eker, 2009), (Gülnar, 1996), (Gündüz, 1997), (İlgar, 1997), (Özerol, 1996), (Karagöz, 2004), (Yurttaş, 2007)
[768] -D. (Koçak, 2006)
[769] T.11/7a ṣāfī: ṣāf-ı D. (Çakır, 2018)
[770] Tr.24/10b: D. (Erişen Yazıcı, 1998)
[771] Çv: (2b): “İblis öldü.”

[74a] (Ez-intiḫāb-ı Şuʿūrī)

1371.[772]

1372.[773] Ḳāle Aristoṭalis

1373.[774] Ḳāle Eflāṭūn

1374.[775] Min-kelāmi Emīri'l-Müʾminīn ʿÖmer raḍiya'llāhu ʿanh

1375.[776]

(Bu varaḳada olan cümle yeşil mecmūʿaya taḥrīr olunmuşdur.)

[74b] (Ġazeliyyāt-ı Nābī)

1376.[777] [Nābī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı
2. Ferhād ile Ḳays eyledi ber-çīde metāʿın
Ey dil ser-i bāzār-ı melāmet saña ḳaldı
3. Biz dāʿiye-i vuṣlat ile ḫāk-i reh olduḳ
Ey bād-ı ṣabā luṭf u mürüvvet saña ḳaldı
4. Tārīkī-i ʿişyāna esīrüz bize çāre
Ey āh-ı seḥergāh nedāmet saña ḳaldı
5. Mest eylemege ʿālemi ṣahbā-yı cünūndan
Ey ḫāme-i NĀBĪ yine himmet saña ḳaldı

1377.[778] Ve lehu [Nābī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Beni şād eylemedüñ sen daḫı nā-şād olasın
Şuʿle-i āh-ı ġarībān gibi ber-bād olasın
2. Künc-i hicrāna olup sen de benüm gibi esīr
Rūz u şeb dest-zen-i dāmen-i Ferhād olasın
3. Vire naḫl-i emelün mīve-i eşk-i ḫırmān
Bir sitem-kāra niyāz itmege muʿtād olasın
4. Rūzgār eylesün eflāke ġubāruñ peyvend
Göreyüm pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın
5. Telḫ-kām-ı sitemüñ gör ne çekermiş bilesin
Sen de zehr-ābe-çeş-i kāse-i ḫussād olasın
6. Eyledüñ NĀBĪ-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem
Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

---

[772] Ar. Hipokrat, Sokrates, Platon, Aristotales ve Calinus'un isimlerinin anlamları ve hikmetli bir söz
[773] Ar. Aristotales'e ait bir söz.
[774] Ar. Platon'a ait bir söz.
[775] Ar. Hz. Ömer'e ait bir söz.
[776] Far. Musiki makamları ve önemli zatlarla olan ilişkisi hakkında.
[777] G.880: (4a) ʿisyāna: hicrāna D, (5a) cünūndan: suḫenden D. (Bilkan, 1993)
[778] G.622: (2b) dāmen: dān M, Ferhād: feryād D. (Bilkan, 1993)

1378.[779] Veʿ lehu [Nābī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū [ḳalmamış]
2. Eylemiş der-beste dükkānın ṭabīb-i rūzgār
Ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış
3. Teşnegānuñ çāk çāk olmış leb-i ḫˇāhişleri
Çeşmesār-ı merḥametde bir içim ṣu ḳalmamış
4. Ḳadrin añlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenüñ
Çār-sūy-ı ḳābiliyyetde terāzū ḳalmamış
5. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün ilticā ehl-i niyāz
Ḳalʿa-i himmetde NĀBĪ burc u bārū ḳalmamış

1379.[780] Ve lehu [Nābī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Pāy-ı yāra düşmege aġyārdan nevbet mi var
Sāyesinde naḫl-i ümmīdüñ meger rāḥat mı var
2. Geh kemān-ı hecr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedük zaḥmet mi var
3. Cilve eyler câme-i yek-reng ile yeʾs-i ümīd
Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var
4. Vaṣldan maḳṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
Yoḫsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

1380.[781] Ve lehu [Nābī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Ḳalmadı rāh-ı ṭalebde ḫaṭar inşā’allāh
İderüz kūy-ı murāda sefer inşā’allāh
2. Hīçbir ʿuḳde mi vardur ki açılmaz ey dil
Var iken elde niyāz-ı seḥer inşā’allāh
3. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dil-dāruñ
Nāvek-i āhum olur kār-ger inşā’allāh
4. Germine serdine ṣabr eyleyerek dünyānuñ
Aluruz naḫl-i emelden şemer inşā’allāh
5. Çarḫuñ olmuş ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
Dem olur kāmumuz üzre döner inşā’allāh
6. Peyk-i āhum gideli ḫaylī zamāndur yāra
Umaruz kim getürür bir ḫaber inşā’allāh
7. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey NĀBĪ
Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşā’allāh

[75a] 1381.[782] Şeyḫ ʿAlī Naḳī

1382.[783] Kemāl-i İsmāʿīl

[779] G.353: (3a) ḫˇāhişleri: ḫˇāhişgeri D. (Bilkan, 1993)
[780] G.216/1,2,3,4: (2b) zaḥmet: miḥnet D, (3a) yeʾs-i ümīd: yeʿs ü ümīd D. (Bilkan, 1993)
[781] G.660: [6b] kim: ki D. (Bilkan, 1993)
[782] Far. Şeyḫ ʿAlī Naḳī’ye ait bir beyit.
[783] Far. Kemāl-i İsmāʿīl’e ait bir beyit.

1383. Lā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Müretteb bezmimiz cānāna muḥtāc || Düzülmüş ḳāleb ammā cāna muḥtāc

1384. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Gerçi çoḳ çekdi NECĀTĪ cevrini meh-rūlarıñ

Ölmeyince gelmedi miskīn Vefā meydānına

1385. Bābun min-ʿilmi'n-nārencāt

[1] Eger dilerseñ bir kimseyi tesḫīr idesin, evvel kendi adın ve anası adın ḥisāb idesin. On ikişer ṭarḥ idesin. Eger bir ḳalırsa [2] burcu Ḥamel, yıldızı Mirrīḫ'dir, erkekdir, günü se-şenbe'dir, gicesi şenbe'dir, oda müteʿalliḳdir. İki ḳalırsa burcu Ṣevr, yıldızı [3] Zühre'dir, dişidir, günü āẕīne, gicesi se-şenbe'dir, ṭopraġa müteʿalliḳdir. Üç ḳalırsa burcu Cevzā, yıldızı ʿUṭārid'dir, [4] erkekdir, günü çehār-şenbe'dir, gicesi Yek-şenbe'dir, yile müteʿalliḳdir. Dört ḳalırsa burcu Sereṭān'dır, yıldızı Ḳamer'dir, [5] dişidir, günü dü-şenbe, gicesi āẕīne'dir, ṣuya müteʿalliḳdir. Beş ḳalırsa burcu Esed, yıldızı Şems'dir, erkekdir, günü [6] yek-şenbe'dir, gicesi penç-şenbe'dir, āteşe müteʿalliḳdir. Altı ḳalırsa burcu Sünbüle, yıldızı ʿUṭārid'dir, dişidir, günü [7] çehār-şenbe, gicesi yek-şenbe'dir, ṭopraġa müteʿalliḳdir. Yedi ḳalırsa burcu Mīzān'dır, yıldızı Zühre'dir, erkekdir, günü āẕīne, [8] gicesi se-şenbe'dir, yile müteʿalliḳdir. Sekiz ḳalırsa burcu ʿAḳreb'dir, yıdızı Mirrīḫ'dir, erkekdir, günü se-şenbe, gicesi şenbe'dir, ṣuya [9] müteʿallikdir. Ṭoḳuz ḳalırsa burcu Ḳavs'dır, yıldızı Müşterī'dir, erkekdir, günü penç-şenbe, gicesi çehār-şenbe'dir, oda müteʿalliḳdir. [10] On ḳalırsa, burcu Cedy, yıldızı Zuḫāl'dir, dişidir, günü şenbe, gicesi çehār-şenbe'dir, ṭopraġa müteʿalliḳdir. On bir [11] ḳalırsa burcu Delv'dir, yıldızı Zuḫāl'dir, erkekdir, günü şenbe, gicesi çehār-şenbedir, yile müteʿalliḳdir. On iki ḳalırsa [12] burcu Ḥūt, yıldızı Müşterī'dir, dişidir, günü penç-şenbe, gicesi dü-şenbe'dir, ṣuya müteʿalliḳdir.

1386. Cümel-i ṣaġīrdir

[1] Elif: 1, Be: 2, Cim: 3, Dāl: 4, He: 5, Vāv: 6, Ze: 7, Ḥā: 8, Ṭī: 9, Ye: 10, Kāf: 8, Lām: 6, Mīm: 4, Nūn: 2, Sin: Sāḳıṭ, ʿAyn: 10, Fe: 8, [2] Ṣād: 3, Ḳāf: 4, Rı: 8, Şın: Sāḳıṭ, Te: 4, Ṣe: 8, Ḫı: Sāḳıṭ, Ẕel: 4, Ḍāḍ: 8, Ẓı: Sāḳıṭ, Ġayn: 4; Meṣelā cümel-i ṣaġīr ḥisābınca maṭlūbuñ isim Muḥammed ve [3] anası isim ʿĀʾişe: Mim: 4, Ḥā: 8, Mim: 4, Dāl: 4, ʿAyn: 10, Elif:1, Ye: 10, Şın: Sāḳıṭ, He: 5. Cümlesi on ikişer ṭarḥ eyledik, otuz [4] altısı gitdi; bāḳī ṭoḳuz ḳaldı. Bildik kim maṭlūbuñ ṭāliʿi Cedy, yıldızı Zuḫāl'dir.

1387.[784] Ġazel-i Nābī Efendi (Yazıldı)
[Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
1. Ḫaṭ nev-demīde sebze-i bāġ-ı ʿiẕārıdur
Āḫir zamān-ı ḥüsninüñ evvel bahārıdur
2. Ruḫsār-ı ḫaṭ-ber-āveri gördükçe lāl olur
Ṭūṭī-i ṭabʿun āyīne-i jeng-dārıdur
3. Gitdükçe ser-keş olmada ol sebz-i bāġ-ı nāz
Gūyā sirişk-i dīde-i ter cūy-bārıdur
4. Naḳş-ı firībi Zāl-i sipihrüñ zamānede
Her sāde levḥüñ āyīne-i inkisārıdur
5. Sevdā-gerān-ı şehr-i Sitanbul'a ʿarż ider
NĀBĪ bu nev-ḳumāş Ḥaleb yādigārıdur

[75b] 1388.[785] Li-Ġanī-zāde Nādirī-i merḥūm
[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
1. Yā İlāhī baña şādī vü melāmet senden
Dile zaḫm-ı elem ü merhem-i rāḥat senden
Cāna düşdi yine bir nār-ı melāmet senden
Dāġ-ı fürḳatle irişdi dile āfet senden
Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymeye tāḳat senden
2. Beni terk eyledi ol tāze cüvānum gitdi
N'ola ḫāk olsa ten-i ḫasta ki cānum gitdi
O mehi bulmaġa āfāḳa fiġānum gitdi
Mededüm ḳalmadı feryāda tüvānum gitdi
Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymeye tāḳat senden
3. Nice bir miḥnet-i hicrān ile efġān ideyin
Nice bir ḥasret ile çāk-ı girībān ideyin

[784] G.153: (1a) sebze-i: sünbül-i D, (2a) gördükçe: gördükde D, (3a) sebz: serv D, (4b) āyīne-i: āyīne-veş D, (5a) Sevdā-gerān: Sūdāgerān D. (Bilkan, 1993)

[785] Ms.1: (1f) döymeye: dögmeye D, (2f) döymeye: dögmeye D, (3f) döymeye: dögmeye D, (4f) döymeye: dögmeye D, (5c) sebʿ: subuʿD, (5f) döymeye: dögmeye D. (Külekçi, 1985)

Nice bir dīde-i ġam-dīdeyi giryān ideyin
Nice bir sīne-i bī-kīneyi sūzān ideyin
Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymeye tāḳat senden
4. Cāna kār itdi dirīġā elem-i fürḳat-i yār
Ḳalmadı ẕerre ḳadar sīnede ārām u ḳarār
Dīde-i pür-ḫūn u dil āzürde vü ḫāṭır bīmār
Sīne-i pür-āteş ü ṭāḳat kem ü miḥnet bisyār
Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymeye tāḳat senden
5. Dil-i bīmārı zebūn itdi meded renc-i firāḳ
Oldı her laḥẓa belā çekmek ile ṭāḳati ṭāḳ
Dūd-ı āhı olup āteş-fiken-i sebʿ ṭabaḳ
Görinen ṣanma şafaḳ yandı ser-ā-ser āfāḳ
Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymeye tāḳat senden
6. Raḥmetüñ ābını yā Rab dile bārān eyle
Külḫan-ı sīne-i sūzānı gülistān eyle
NĀDİRĪ ḫastayı ġarḳ-ı yem-i iḥsān eyle
Söndürüp āteşini derdine dermān eyle
Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymeye tāḳat senden

1389.[786] Li-Nādirī-i merḥūm [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Āh kim ehl-i dile dāʾim felek bī-dād ider
Bir nefes şādān iderse niçe yıl nā-şād ider
Yıḳmaġa bāġ-ı cihānı fitneler bünyād ider
Bād-ı ḳahrın āfet-engīz-i gül ü şimşād ider
Dehr-i dūn her laḥẓa bir nev-res güli ber-bād ider
Bülbül-i bī-çāre ḥasretler çeker feryād ider
2. Gerçi birḳaç gün güli ḫandān idüp vaḳt-i bahār
Cām-ı ʿışḳından hezār-ı zārī eyler bī-ḳarār
Dil-rübā nāz itmede ʿāşıḳ niyāz itmekde zār
Nā-gehān bād-ı ḫazān ol cemʿi eyler ṭārumār
Dehr-i dūn her laḥẓa bir nev-res güli ber-bād ider
Bülbül-i bī-çāre ḥasretler çeker feryād ider
3. Gāh Leylī'nüñ vefātın āfet-i Mecnūn idüp
Geh Züleyḫā'nuñ ġam-ı Yūsuf'la baġrın ḫūn idüp
Ḫˇāce-i bāzār-ı ʿışḳı ʿāḳıbet maġbūn idüp
Pençesinden ʿışḳınuñ ser-māyesin bīrūn idüp
Dehr-i dūn her laḥẓa bir nev-res güli ber-bād ider
Bülbül-i bī-çāre ḥasretler çeker feryād ider
4. Derd-i ḳahr-ı dehr ile āşüfte-ḥāl oldum meded
Bār-ı ġam bükdi miyānum bī-mecāl oldum meded
Yār gitdi fürḳatinden pāy-māl oldum meded
Nāleden bī-tāb olup mānend-i nāl oldum meded
Dehr-i dūn her laḥẓa bir nev-res güli ber-bād ider
Bülbül-i bī-çāre ḥasretler çeker feryād ider

[786] Ms.2: (3a) Leylī'nüñ: Leylānuñ D. (Külekçi, 1985)

5. Ḳandadur ol mihr-i raḫşānum ki ʿālem-tāb idi
Tāb-ı ḥüsni āteş-endāz-ı dil-i aḥbāb idi
Gitdi ber-bād oldı el-ḥaḳ gevher-i nā-yāb idi
Bülbül-i cān aġlasun kim bir gül-i sīr-āb idi
Dehr-i dūn [her laḥẓa bir nev-res güli] ber-bād ider
Bülbül-i [bī-çāre ḥasretler] çeker feryād ider
6. Yā Rab ol nev-res güli ḳıl zīnet-efzā-yı cinān
Bülbül olsun aña hep murġān-ı ḳudsī āşiyān
Gül gibi nüzhetgeh-i cennetde gülsün her zemān
NĀDİRĪveş murġ-ı dil itsün firāḳından fiġān
Dehr-i dūn her laḥẓa bir nev-res güli ber-bād ider
Bülbül-i bī-çāre ḥasretler çeker feryād ider

1390.[787] Li-Nābī nāḳıṣ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü nevā ḳaldı
Nihāl-i ārzū bīgāne-i kişver-nümā ḳaldı
2. Virüp naḳd-i sirişk aldum bün-i sīmīnin āġūşa
Ara yirde şemīm-i kāküli bād-ı hevā ḳaldı

1391.[788] Li-Nābī nāḳıṣ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Ne dilden ārzū-yı ẕevḳ-ı vaṣl-ı dil-rübā gitdi
Ne ol şūḫ-ı vefā-düşmenden āyīn-i cefā gitdi
2. Seni meclis-be-meclis cüst cūya ey ḳamer-ṭalʿat
Göñül bir yaña ten de bir yaña cān bir yaña gitdi

[76a] 1392. Tesḫīr-i ʿaẓīm

[1] Maṭlūbuñ ṣaçından bir ḳıl alıp üzerine yigirmi bir kerre bu āyeti oḳuyup āteşe bıraġa, musaḫḫar ola, ġāyet mücerrebdir. [2] Bi'smi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاء بِدُخَانٍ مُّبِينٍ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ[789]

(Temmet)

[3] Tesḫīr-i ḳalb: Tesḫīr-i ḳalb içün yatsı namāzından ṣoñra ṣalavāt-ı şerīf yetmiş ʿaded, Fātiḥa-i Şerīf yüz yigirmi bir ʿaded [4] Veʿḍ-Ḍuḥā ḳırk bir ʿaded ve yine ṣalāvāt-ı şerīf[e] yetmiş ʿaded ve İḫlāṣ-ı Şerīf yedi ʿaded ve Āyetü'l-Kürsī üç ʿaded oḳuya ve [5] duʿā eyleye. Tamāmen on bir gün bu minvāl üzre böylece oḳuya ve duʿā ide. Bir kerrede on bir gicede olmaz ise [6] bir defʿa daḫı on bir gice eyleye. Yine

[787] G.845/1,2: (1b) kişver-nümā: neşv ü nemā D, (2a) bun-ı: ten-i D, (2b) kāküli: kākülüñ D. (Bilkan, 1993)
[788] G.843/1,2: (1b) ol: o D, (2b) ten de: ben D, cān: cānum D. (Bilkan, 1993)
[789] Çv. "Şimdi sen, göğün, insanları bürüyecek açık bir duman çıkaracağı günü gözetle. Bu, elem verici bir azaptır. 44/10-11 Kur'an.

olmaz ise üçüncü defʿa on bir gice daḫı eyleye, elbette musaḫḫar olur. Eger olmaz ise [7] mümkin degildir helāk ola. Bi-ʿiẕni'llāhi ġāyet mücerrebdir.

[76b] 1393.

[1] Benim devletli Sulṭānım, ḥużūr-ı saʿādete firistāde ḳılına! ʿArż-ı ḥāl ṣāḥibi bu bendeñize müteʿalliḳ olmaġıla müsteḥaḳ olduġu üç ḳast-ı ʿulūfecigi [2] vābeste-i kilk-i iʿcāz-nümāları olmaġıla ḫāme-i ʿanberīn şemāmeleri müşk-efşān-ı ravża-i ḳırtās-ı iltimās ve ricā buyurulmaḳ niyāz olunur. [3] Benim birāderim egerçi cehd-i bī-tevfīḳ-i cān-kenden buved fehvāsı muḳarrrer, lākin el-ibrām yuḥaṣṣilü'l-merām vehm olur, ihmālle mevcūd maʿdūm maḥẕūrātı [4] daḫı vardır. Baʿżı ẓaleme içün yazılan maḥżarda imżā yirine yazılmışdır. Bu sözde şübhe yoḳdur, cümlesi aḳvāl-i ṣādıḳdır. [5] Bunu refʿ eylemek aṣḥāb-ı dīne cümle lāyıḳdır. Diger:

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

İʿānet eyleyenler müʾminīne Ḥaḳḳ'a ʿāzimdir

Riʿāyet anlara vācib iʿānet emr-i lāzımdır

[77a][790]

[77b] 1394. Lā edrī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Oldu şüküfte nāza vü dīrine dāġ-ı dil

Reşk-i bihişt olursa revā ṣaḥn-ı bāġ-ı dil

2. Germ-āteş-i muḥabbet ile yaḳdılar anı

İtmez ḥaẕer nesīm-i fenādan çerāġ-ı dil

1395.[791] Ṣabrī Üstād [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Ḫayāl-i laʿli cāy edince çeşm-i ḫūn-feşān üzre
Biri birine girdi kirpigüm ḳan oldı ḳan üzre
2. Geçer cān u cihāndan geçmez ey rūḥ-ı revān senden
Seni tercīḥ eder erbāb-ı dil cān-ı cihān üzre

[790] Bu sayfa boş bırakılmıştır.

[791] K.18/40,44: (2b): cān-ı cihān: cān u cihān D. (Kasır, 1990)

1396.[792] Li-muḥarririhi maṭlaʿ (Yazılmışdır)

1. Cām kim ruḫsār-ı yārı gül gül ider || Dehān-ı ġonce-i tengīni bülbül ider

2. Her şeb ārzū-yı viṣāl olan ʿāşıḳ || Dūd-ı āhı kebūdī sünbül ider

1397.[793] Dervīş ʿAbdī goft

1398.[794] Li-muḥarririhi [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

ʿĀşıḳlarınıñ şöyle belā vār ki serinde

Dil-beste olup / Baġlanmış o bī-diller

1399. Tārīḫ-i Ḫalīl Ḥamīd Paşa [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Kātibī Destūruñ oġlı Farmasūni bed-neseb

Ṣadrı telvīs itmek ile mūcib oldı ẕillete

2. Ḫāʾin-i dīn ü şerīʿat olduġuñ īmā içün

Geldi Paṣḳalya günüñde Paşa bāb-ı devlete

1400. [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḳahr-ı Ḥaḳḳ irdi Cezāyirli'ye Allāh bārek

1401.[795]

Ḥāletin ḥaḳḳ aldı cānını çün mālını alıcaḳ mīrī

Bir alāy ḥassādına ḳaldı şimdi kīri

[78a] 1402. Muʿammā be-nām-ı ʿÖmer [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

ʿAyn: Lafẓ-ı Fārisi zer, altun; Lafẓ-ı ʿArabīde ʿAyn'dır.

Mīm: Lafẓ-ı ḥatemden murād mīm'dir.

[1] 1. O zerrīn ḫātemi kem eylemişler

Muḳavves bir hilāl üzre ḳomuşlar

Rā: Lafẓ-ı muḳavves bir hilāl'den murād rā'dır.

---

792 Vezni bulunamadı.

793 Far. Dervīş ʿAbdī'ye ait bir manzume.

794 Tamamlanmamış beyit; 2. ve 3. satırın üzeri çizilmiş.

795 Vezin bulunamadı.

2. Ne ḫoşça naẓm olunmuş işbu ebyāt

Kim ol⟨ur⟩muş işbu üç ism içün āyāt

[2] 3. Ḳılarsañ aña ondan yine ber-pā

Ḳılar dördüncü nāmı bunda iḥyā

4. Onu refʿ idip itseñ elli bir pā

Ḳılarsın nām-ı digerine peydā

[3] Türkīce Neşr: İmdi bunda zerden murād olan altındır. Altına zer dirler. Zer lisān-ı Fārisī'dedir ammā lisān-ı ʿArab'da [4]zer dimege, yaʿnī altın dimege ʿayn dirler. İmdi evvelde bunda murād olan ḥarf-i ʿayn idi. Evvel ṣādır oldu ve ḫātemden [5] murād olan yine ḥarf-i mīmdir. Zīrā şuʿarā ıṭlāḳātında ḫātemi dehāna beñzedirler ve dehānı daḫı ḥarf-i mīme beñzedirler. El-ān bunda [6] ḥarf-i ʿayn ile ḥarf-i mīm ẓāhir oldu. Muḳavves bir hilāl dimekden daḫı murād olan ḥarf-i rādur. Zīrā şuʿarā teşbīhātında ḳaşı [7] yaya ve hilāle beñzedirler ve ḳaşı daḫı ḥarf-i rāya beñzedirler. İmdi ol ḥarf-i ʿayn ile ḥarf-i mīm ol ḥarf-i rānıñ üzerine yazılıp [8] naḳş olduḳda bu cümle-i ḥarfden ʿÖmer ismi çıḳar. Ve yine bundan ġayrı ʿAmr ismi çıḳar. Ve on dimekden murād olan bunda āḫirine bir ḥarf-i [9] yā getir dimekdir. Zīrā bu ṭarīḳ-i muʿammāda bir kelimeniñ āḫirine gelen ḥarfe ayaġı diyü ẕikr olunur. Ve hem ḥarf-i yā daḫı ḥiṣāb-ı ebcedde [10] on yazılır. Andan daḫı aña ilḥāḳ olduḳda ʿAmirī ismi çıḳar. Onu refʿ it dimekden murād nevā ḳalbin gider, ʿÖmer ḳalsın dimekdir. Yaʿnī [11] ḥarf-i yā gitsin dimekdir. Ve elli birden murād ḥarf-i elifle ḥarf-i nūndur. ʿÖmer āḫirine ol iki ḥarf girecek andan ʿİmrān ismi çıḳar. Zīrā ḥisāb-ı [12] ebcedde anlar elli birdir. Ve's-selām.

1403.[796] Muʿammā be-nām-ı ʿÖmer [Emrī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yār olup peyveste üç gün EMRİyā || Ruḫlarıyla cebhe ʿarż itmez baña

(Şems: ʿayn, yevm: mīm, nehār: rā: ʿÖmer oldu.)

[796] -D. (Saraç, 2002)

1404. Diger be-nām-ı ʿÖmer [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ebr içinde eylese pinhān ger ol ḫurşīd özün

Çek yuḳarı zülf-i telin muṭṭaşıl gör gün yüzün (Dal: ʿayn, ʿā, gün, nūḥ, ye)

1405. ∝ [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Firāḳ-ı gülden iderken fiġān-ı bī-ġāye

Ḫıżır yirişdi çemen ʿandelīb-i şeydāya

1406. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Söyledikçe ol iki leb ʿāşıḳı eyler helāk

Ger sükūt eylerse bir dem ḳan olur ḳan üstüne

1407. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Olup mihr ü vefā luṭf u ʿaṭā cūd u seḫā kāmil

Olurduñ bir cüvāna şimdi aldıñ atḳıyı ey dil

1408. Bezmī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Defter-i ʿuşşāḳda BEZMĪ muḳayyed olduġuñ

Şübhe yoḳdur ʿarż-ı ḥāliñ der-kenār olsun da gör

1409.[797] Sırrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
1. Meẕāḳ-ı leẕẕet-i güftāruña güftār dil-beste
Ḫırām-ı cünbiş-i reftāruña reftār dil-beste
2. Ben ol büt-secdeyüm kim oldı ṣad nār-ı taʿalluḳla
Miyān-ı şāhid-i īmānuma zünnār dil-beste

1410. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Görenler dāġ-ı sīnem āteş-i āh-ı cihān-sūzum

Didiler şehr-i cism-i ʿāşıḳ-ı şeydāda yanġın var

1411. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Naẓīrim yoḳ diyü maġrūr olurken ḥüsnüñe her bār

Görüp āyīnede ʿaks-i ruḫun bir daḫı olmuş yār

[797] G.106: D. (Kazan, 2003)

1412. ∝ [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Füls-i aḥmer görünce āh iderim || Müflisim yıldıza kemend atarım

1413. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḳanġı dil-ber ki dilā bezm-i meye dāḫil olur

Ṭoluya şīve iderse ṣıraya ḳāʾil olur

1414.[798] Li-Nābī Efendi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
1. Nā-ümīd olmam viṣālinden sitīz eylerse de
Cebhesin çīn-i sitemle mevc-ḫīz eylerse de
2. Lerziş-i şerm-i maḥabbet rāh-ı luṭfın sedd ider
Dil merāmın ʿarża taḥṣīl-girīz eylerse de

[78b] 1415. Be-nām-ı leb [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Bir daḫı ḫāṭıra gelirse belā || Kes anıñ başını hemān cānā

1416. Be-nām-ı ʿOs̱mān [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ṣūrete geleydi ʿaks-i heft eger || Āfitāb olurdu aña tāc-ı ser

([Der-kenār] Erḳām-ı Hindiyye'de olan heft ser-nigūn taḥrīr olunsa sekiz olur;

ʿArabīde s̱emān dirler. Āfitābdan murād ʿayn'dır. S̱emān'a tāc olduḳda ʿOs̱mān olur.)

1417. Be-nām-ı Ḥüseyn [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ol ki ṭutar ʿaḳrebi dendān ile || Kim ola hem-ser aña iẕʿān ile

1418. Be-nām-ı Murād [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Derd-mendānī merāma çünki vāṣıl oldular

İttifāḳı ayaġınıñ yirine ser ḳoydular

1419. Be-nām-ı ʿAbbās [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Her ne dem ki pāyına ḫurşīd rū-māl eyledi

Esb-i nāz ile o bed-ḫū şems pā-māl eyledi

[798] G.723/1,2: (2a) luṭfın: nuṭḳın D. (Bilkan, 1993)

1420. Be-nām-ı Ḥasan Ḥüseyn [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Vāy eger ʿaks-i ruḫuñ dīdemde peydā olmaya

Ṭalʿat-i mihr-i dıraḫşān yā ola yā olmaya

1421.[799] Cemʿī el-merḥūm [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Bīd-i Mecnūn'uñ üşüp başına murġān-ı hevā
Sāyesi ḫˇābgeh-i vaḥşī ġazālān olsun

1422. Lā edrī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Düşer pür-ʿuḳdeye gāhī küdūret kesb ider ṭāliʿ

Gerekse māh-ı tābān ol gerek mihr-i dıraḫşān ol

1423. Lā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Nān-ı ḫuşke ḳıl ḳanāʿat dāʾim istiġnāda ol

Ber-murād olmazsañ olma tek hemān āzāde ol

1424. Be-nām-ı zībā [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Gel ey mehveş kerem ḳıl dāmen-i zülfüñ yuḳarı çek

Görünsün ḫāller altında gāhī çift gāhī tek

1425. Be-nām-ı Receb [Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün]

Ger öykünürse seyr idip ḳadd-i bülendiñ şīvesin

Silkiñ dıraḫtı ḳoparıñ dalın ḳomañ bir mīvesin

1426. Be-nām-ı Nūḥ [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

Gelir görüp beni ḳarşıdan ol meh-i tābān

Niḳāb ile yüzünü itdi cān gibi pinhān

1427. Muʿammā [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Şemʿ-i ḫüsnüñden alır ey meh seniñ rūy-ı żiyā

Revnaḳ-ı ʿālem iseñ dimem saña rūy-ı riyā

[799] K.9/11: (b) vaḥşī: ṭurfe D. (Koparan, 1995)

2. Evvelinden ey gözüm her mıṣraʿıñ bir ḥarfin al

Bize gönder kim odur derdimize ʿayn-ı devā [: Şarāb]

1428.[800] Cemālü'ddīn-i Iṣfahānī

1429.[801] Naʿam mā ḳīle

1430.[802] Rūḥī-i Baġdādī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Ġonce dirler il saña biz şemʿ-i bezm-ārā dirüz

Ġonce iseñ ʿandelībüz şemʿ iseñ pervāneyüz

2. Āşinālıḳ bilmeyenlerden ḳıyās itmeñ bizi

Āşināya āşinā bīgāneye bīgāneyüz

1431. Lā edrī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]

Her ḥāle ḥamūl olmada yāḳūt-ṣıfāt ol || Ger ṣuya vü ger āteşe düşse żarar olmaz

1432. Yūsuf Dede Şeyḫ-i Mevlevī-ḫāne-i Beşikṭaş

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yüz sürer dāmanıña bir gün Züleyḫā-yı ümīd

Sen hemān ey Yūsuf-ı dil künc-i istiġnāda ol

1433.[803] Mevlānā Cāmī

[79a] 1434. Der-ḥaḳḳ-ı ḳaṣaba-i Balçıḳ | Güfte-i merḥūm Ṣubḥī Aḥmed Efendi

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Diyār-ı Balçıġa düşdüñ göñül hīç ḫuşk u ter bilmez

Bu ẓulmet şehridir bunda düşen devr-i ḳamer bilmez

2. Bu şehriñ ḫalḳına Hādī hidāyet itmemiş aṣlā

Ḍalāletde reh-i Ḥaḳḳ'ı ne bilsin rāh-ber bilmez

---

[800] Far. Cemālü'd-dīn-i Iṣfahānī'ye ait bir beyit.
[801] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[802] G.426/2,5: (1): (2) D, (1a) dirler il: dir iller D, (2): (5) D. (Ak, 2001)
[803] Far. Mevlānā Cāmī'ye ait bir beyit.

3. Zemīniñ ḳaʿrına şehri geçipdir ḳahr-ı Mevlā'dan
Cehennem ḳuyusu bu mu melek bilmez beşer bilmez
4. Naṣībi yoġ imiş bāġ-ı cinānda bunlarıñ zīrā
Cehennem içre ḫalḳı bundan aʿlā müsteḳar bilmez
5. Ne deñli şeyṭanet var ise dünyāda bilir ḫalḳı
Ṣorarsañ dīn-i İslām'ından ammā ol ḳadar bilmez
6. *Ḳudūrī* oḳudum diyü ḳudurmuş kelbe dönmüşler
Ḳuḍātı gerçi ʿālim ehl-i ʿilm ancaḳ *Dürer* bilmez
7. Gelen ḳāḍīları ḫod uġramış Ḥaḳḳ'ıñ ḳażāsına
Nice icrā-yı şerʿ itsün *Kitāb-ı Muḫtaṣar* bilmez
8. Muġāyir şerʿe bu ḥüccet diseñ ḳāḍī ʿinād eyler
Kitābı gözüne ṣoḳsañ baḳar ammā o ḫar bilmez
9. İṭāʿat eylemez fermāna ḫalḳı kimseden ḳorḳmaz
Ḫudā'dan ḫavfı yoḳdur pādişāhdan hīç ḫaẕer bilmez
10. Anasından ṭoġunca üsküf ile doġar evlādı
Ṭoñuz gibi yatar Balçıḳ'da ʿömründe sefer bilmez
11. Yahūdī gibi nūrsuz hem uġursuz cümle eṣnāfı
Gidiler cümlesi lāz kāfiridir ḫayr u şer bilmez
12. Żarardır viremem diyü yalan yire yemīn eyler
Hele īmānı yoḳdur dīni yoḳ var mı żarar bilmez
13. Müsāfir gelse görür ol ḳadar mescidleri ḫālī
Bu ḫān mıdır yaḫūd cāmiʿ midir beygir çeker bilmez
14. Namāzıñ iki farż ḳaṣr ider ehl-i sefer ammā
Bular beş vaḳt namāzı ḳaṣr ider şām u seḥer bilmez

15. İmāmlarda küdüret yoḳ ṣalātı terk içün ancaḳ

İki bayram namāzından ziyāde bir keder bilmez

16. Neseb daʿvāsı yoḳdur bir iyi ḥāli budur zīrā

Kimiñ evlādıdır bu vālide bilmez peder bilmez

17. Egerçi tāze yaḫşısı ṭoñuzraḳ pīrleri vaḥşī

Gezer ḫūk-ı be-yabanī gibi hīç pā vü ser bilmez

18. Doġan evlādınıñ ismin ʿAlī yā Şāhḳulu ḳorlar

ʿAlī'yi ḫūb bilir ancaḳ Ebūbekr ü ʿÖmer bilmez

19. Ve līkin Dobruca'da Rāfiżī mūm söndüren çoḳdur

Bu mülḥidler o maʿhūd gicelerde mum yaḳar bilmez

20. Bu dünyāda bunuñ ḥammāmına girmezse bir ādem

Ḳıyāmetde nedir ṣovuḳ cehennemden beter bilmez

21. Hele dellāki eṣvābın çıḳarmaz müşterī körken

Ṣoyunup giren aḥmaḳlar çıḳınca ne çeker bilmez

22. Ecinne geldi ṣanır müşterī dellākini görse

Cihānda bundan özge bir ḳaża vü bir ḳader bilmez

23. Bu şehriñ birḳaç ay ḳahrın çeken ādem bu dünyāda

ʿAẕāb olmaz hele maḥşer günü nār-ı saḳar bilmez

24. Benim ḳadrimi bilmezler diyü ṢUBḤĪ melūl olma

Ne bilsin ḳadr-i inṣan bir alay ḫar der-be-der bilmez

1435.[804] Lāmiʿī el-merḥūm [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Cidd ü saʿy ile oturma mālı cemʿ it ṣaḳla pek

Düşmene ḳalırsa ḳalsın dosta muḥtāc olma tek

[804] -D. (Burmaoğlu, 1983)

1436.[805] ʿĀşıḳ Çelebi [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Libāsın ṣanmañız ol gül-ʿiẕārıñ çeşm-i bülbüldür

Hezārān çeşm-i bülbülden tecellī itdi bir güldür

1437.[806] Lā (Yeşile yazıldı.)

[79b] 1438.[807]

1439.[808] Beyt

1440.[809] Ḳıṭʿa

1441.[810] Vuṣlatī naẕīre-güne [Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿul]

1. Kitāb ile ülfet gerek dāʾimā || Bulunmazsa ger bir muvāfiḳ celīs

2.Yeter saña bu nükte hem-dem hemān || *Fe-niʾme'l-enīsü kitābün neftīs*

1442.[811] Ẕātī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Nev-rūz olup aġyār ile seyr eyledi dil-ber
Giceyle günüm oldı benüm yine ber-ā-ber

1443.[812] ∝ [Ẕātī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Eylemez iḳrār aġzın öpdügin ol dil-berüñ
Dil döküp aġzın müdām arar ṣurāḥī sāġaruñ

1444.[813] Veysī-i merḥūm [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Ser-i gīsū-yı girih-gīriñ ucından güzelüm
Ġam-ı zencīr-i belāñı ḳırılınca çekelüm

1445.[814] Ve lehu [Veysī] [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

Dürler niṣār ider söze açsa dehen Ḥüseyn

Ḫūbān içinde olsa ʿaceb mi Ḥasan Ḥüseyn

---

[805] -D. (Kılıç F. , 2017)
[806] Far. Şairi belli olmayan bir manzume.
[807] Ar. Şairi belli olmayan bir manzume.
[808] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[809] Far. Şairi belli olmayan bir kıta
[810] Çv: (2b): "Güzel bir kitap ne iyi bir arkadaştır."
[811] G.273/1: (b) Giceyle: Gicemle D. (Tarlan, 1967)
[812] G.682/1 (a): (b) D, (b): (a) D. (Tarlan, 1970)
[813] Mf.1: D. (Toska, 1985)
[814] -D. (Toska, 1985)

1446.[815] Ve lehu [Veysī] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Ne ḥāletdir kiʿāşıḳ ola tār-ı nāz-perverdiñ

O saña aġlaya ḥālin sen aña dökesin derdiñ

1447.[816] Ve lehu [Veysī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Gerçi meydān-ı Vefā'nıñ güzeli bī-ḥaddir

Pāk-dāmenleri ammā Kefeli Aḥmed'dir

1448.[817] Ve lehu [Veysī] [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Aġyār ile seyr itmege olduñ yine sālik
Gitmem dimiş idüñ bize cānā maʿaẕālik

1449.[818] Ve lehu [Veysī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Nice yansun saña derdin bu dil-i maġmūmuñ
Od yanar kendisünüñ daḫı başında mūmuñ

1450.[819] Ve lehu [Veysī] (149) [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Eger bir gice girseñ ḳoynuma ey şemʿ-i bezm-ārā

Döyündüm ṣubḥa dek şevḳ ile fānūs-ı ḫayālāsā

1451.[820] Emīnī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Maḥşerde görmek ola mı ol serv-ḳāmeti
Ḥaşr olmaġ içün isteriz ey dil ḳıyāmeti

1452. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Yüzüne urdu hep anıñ söyledi muṭrib bu gice

Öykünürmüş sīne-iʿüryānıma meclisde def

1453. Selmān [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

ʿĀşıḳ-ı Mecnūn-ṣıfat olsa n'ola sevdā-zede

Gün yüzüñ şevḳiyle başdan çıḳdı cānā kākülüñ

---

[815] -D. (Toska, 1985)
[816] -D. (Toska, 1985)
[817] G.29/1: (a) Aġyār ile seyr itmege: Seyr itmege aġyār ile D. (Toska, 1985)
[818] Mf.12: D. (Toska, 1985)
[819] -D. (Toska, 1985)
[820] TEİS.9722: (b) ey dil: ol M. (Karagözlü, 2014)

1454.[821] Sūzī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Lebiñ ṣun kim ḫaṭım geldi dimek cānā cevāb olmaz

Ki Ḫıżr'a āb-ı ḥayvān içmege ẓulmet ḥicāb olmaz

1455.[822] Ḫāletī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]
Varup bir bāba mensūb oldı herkes ey göñül sen de
Der-i devlet-meʾāb-ı luṭf-ı Ḫaḳḳ'a intisāb eyle

1456. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Bādeniñ vardır ḫumārı ʿālem-i ʿaşḳıñ ġamı

Her ṣafānıñ bir ġamı var her ġamıñ bir ʿālemi

2. Ḫāki miḥnet ābı girye bādı āh u nār u ʿaşḳ

Dest-i ḳudret böyle taḫmīr itdi cism-i ādemi

1457. Ẓarīf [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Baḳdıġımca ruḫ-ı pür-tābıña ʿārım ḳalmaz

Seni gördükçe gözüm nūru ḳarārım ḳalmaz

1458.[823] Ṣunʿī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Ḫāli zülfüñle perīşān bu dil-i maḥzūnuñ
Leylī biñ dürlü belāyıla geçer Mecnūn'uñ

1459. Lā [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Nice çāk eylemesin ʿāşıḳ olan pīreheni

Ḳuçmaġa mānīʿ olursan gül-i nāzük-bedeni

1460.[824] ʿİzzetī [Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]
Sīnemde ḥırz-ı cān gibi ṣaḳlarsa dil n'ola
Her dāġ-ı tāze bir güzelüñ yādigārıdur

[821] -D. (Yıldız, 2012)
[822] G.768/5: D. (Kaya B. A., 1996)
[823] G.87/1: (a) zülfüñle: zülfüñde D. (Yakar, 2002)
[824] G.30/4: (a) ḥırz-ı: Ḫıżr-ı D. (Çağlı, 1990)

1461.[825] Riyāżī [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Görmege sāġarı varsaḳ gezerek mey-kedeye

Eyleseñ ḥāşılı rindāna ayaḳ seyrānı

1462.[826] Enverī [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]
Girye-i telḫ eyler isem n'ola mānend-i ʿaraḳ
İy felek bir lebleri mülden çıḳarduñ sen beni

[80a] 1463. ∝ [Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Ṣoḥbeti dil-ber-i süḫan-dānıñ || Gerçi neyl-i merāma bāʿiṯ olur

2. Līk ẕevḳ-ı viṣāl-i dil-cūsu || Her gice iḫtilāma bāʿiṯ olur

1464.[827] ∝ [Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün]

1. Bende-i nā-çīzden Ḥażret-i Sulṭānıma

Naḳl-i kelām eylemiş varmış ⁝önüñ bir maʿak⁝

2. Ben o sözü dimedim farż idelim ki didim

Nükte-i meşhūredir "*Sebbike min belġak*"

[80b] 1465. Min-münşeʾāt-ı Ālī

[1] Cebīn-i gerd-ālūd-i niyāz fersūde-i bārgāh-ı iʿzāz ḳılındıḳdan ṣoñra [2] kilk-i sitāre-pāş-i maḳāl bu güne varaḳ-nigār-ı cerīde-i aḥvāl-i ʿālem olur ki henūz [3] berḳ-i ʿālem-sūz-i fenā, āteş-endāz-ı ḫırmen-ı beḳā olmayıp şemʿ-i āfitāb-efrūz-ı bezmgāh-ı vuṣlat [4] küşte-i tünd-bād-ı şebāngāh-ı fürḳat olmaġla hemvāre dil-i pür-ġam güşe-i teng-nā-yı sīnede ser-fürū-bürde-i zānū-yı elemdir. [5] Beyt |Far.| [6] İbtihāl her āyīne dāmen-küşā-yı peşmīne-i suʾāl olur ki esbāb-ı naṭʿ-ı emel-berçīde-i dest berd-i bād-ı ecel olmadan, nesīm-i feyż-i ṣoḥbet-i cāvīd [7] ġonce-küşā-yı gülşen-i ümmīd olup her gāh gül-i ḫurşīd berg-i bāġ-ı cemālleri pirāye-i külāh-gūşe-i nigāh ola |Far.| [8] Bāḳī hemvāre pīşānī-i mihr-i āsumān pīrā-yı rifʿat-i secde ber-āsitāne-i devletleri olmaḳdan

[825] -D. (Açıkgöz, 1990)
[826] G.300/3: (a) Girye-i telḫ eyler-isem n'ola: Acıram bezm-i firāḳ içinde D. (Kurnaz & Tatcı, 2001)
[827] Çv. (2b) "Senin dilinden konuştu."

ḫālī olmaya. [9] İşbu bāʿiṣ-i ṣaḥīfe-i Niyāzmendī Eş'Şeyh ʿAbdü'l-Fettāḥ el-Hindī seyyāḥ-ı baḥr ü ber, mellāḥ-ı deryā-yı istiġnā-yı bī-keder, Rūm u Hind'iñ levend ü seyyāḥı [10] pā-bürehne berriye fellāḥı recā-yı berg-i ʿīş ile gül-geşt-i bāġ ider bir dervīş-i dil-rīş olmaġın aṣḥāb-ı kerem ve erbāb-ı himemden mercūdur ki ḥāline [11] ve mübtelā olduġu ehl ü ʿiyāline nigāh-endāz-ı iltifāt-ı çāre-sāz olalar. Er-Rāḥimūn bi-raḥmihim er-Raḥmān |Far.|

[81a] 1466. Müşterek Ṣadrī bā-Emnī [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Nigāh-ı dil-rübā çün bāʿiṣ-i ārām-ı cānımdur (Ṣadrī)

Anıñçün ġamze-i cādūsu hep ḫāṭır-nişānımdır (Emnī)

2. Nigāh-ı merḥamet itmezse de āzürde-dil olmam (Ṣadrī)

Hele ser-tīz-i ġamze vāḳıf-ı rāz-ı nihānımdır (Emnī)

3. Ḥaṭ-ı şeb-reng-i yārı hāle ṣanma māh-ı ḥüsnünde (Ṣadrī)

Hep āh-ı āteşīnimden ẓuhūr iden duḫānımdır (Emnī)

4. N'ola āhım olursa dem-be-dem tā ʿarşa peyveste (Emnī)

Beni āzürde-i hicrān iden ol nev-cüvānımdır (Ṣadrī)

5. Reh-i ʿaşḳında ṢADRĪ āh u efġān itsem ʿayb olmaz

Güzel sevmekde zīrā şimdi EMNĪ tevʾemānımdır

1467.[828] Sırrī Çelebi [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Ḥādiṣāt ehl-i dile mūcib-i tekdīr olmaz
ʿAks-i zişt ile ruḫ-ı āyīne taġyīr olmaz
2. ʿIşḳdan çerp tenān ḳābil-i teʾṣīr olmaz
Revġan-ālūde olan levḥ-i ḳalem-gīr olmaz
3. Dilleri ʿışḳ maḳāmında rübūde eyler
Şīr-i dünbāle devān-ı pey naḫcīr olmaz
4. Zaḫmı olsun dir iseñ tīr-i ḳażādan mühlik
Düşmene hīç müdārā gibi şemşīr olmaz
5. Cünbiş-i ġamze-i ḫūn-ḫˇāra ḫaṭ olmaz māniʿ
Tīġ-ı hengām-ı veġā cevheri zencīr olmaz
6. Āh mest itmez eṣer kūre-i dilden ise de
Çūb-ı ter terbiyet-i āteş ile tīr olmaz

[828] G.48/1,2,3,4,5,6,7,10: (5b) Tīġ-i: Tīġa D, (6): (7) D, (7): (6) D, (7a) vaṣlın: vaṣluñ D, (8): (10) D. (Kazan, 2003)

7. Dil ise itmede ümmīd-i peyām-ı vaṣlın
Ḫˇāb-ı mestāne ise ḳābil-i taʿbīr olmaz
8. Lūle-i çeşme Kevs̱er'de olursa SIRRĪ
Ḳalem-i cennet-i eşʿāruña tanz̤īr olmaz

[81b][829]

[82a] 1468. Tārīḫ-i merḥūm Żiyāyī der-ḥaḳḳ-ı Baġdād

[Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

1. Maḥv olup gitmiş idi mez̤heb ü millet cümle

Ḳarışıp birbirine millet ü küfr ü ilḥād

2. Ġayret-i mez̤heb içün eyledi ṣarf-ı maḳdūr

Şöyle virdi ḳılıcı ol şeh-i pākīze-nihād

3. Didi feryād iderek Şāh-ı ʿAcem bir tārīḫ

Beni ḳo pādişāhım tek seniñ olsun Baġdād (fī sene 1048) [m. 1638-1639]

1469. ∝ [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Muṣṭafā Paşa'yı Sulṭān Muṣṭafā ḳıldı vezīr

1470. ∝ [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Sezādır Muṣṭafā Ḫān'a vezīri Muṣṭafā Paşa

1471. ... Tārīḫ-i ... Muṣṭafā Paşa | Li-muḥarririhi

[Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Cinān içre muḳīm ola İlāhā Muṣṭafā Paşa (Sene 1114) [m 1702-1703]

(İki ⁞z̤eyle⁞ … mülāḥaz̤a oluna)

1472. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Muṣṭafā mihrin ʿaṭā eyledi Ḫaḳ

829 Bu sayfa boş bırakılmış.

1473. ∝ [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]

Ḳalmadı rāh-ı ṭalebde ḫaṭar inşā’allāh

İderiz kūy-ı Murād’a sefer inşā’allāh

[82b] 1474.[830] Heẕl-güne der-ḥaḳḳ-ı Pendī İmām | Merḥūm Mantıḳī
[Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Sehergeh virdi ṣafā gūş [u] hūş-ı bāng-i eẕān
Kenār-ı bister-i ġafletden oldı ḫˇāb-emān
2. Dil-i ḥazīnüme kār itdi naġme-i yā Ḥay
Derūnı āteşe virdi ṣadāyı yā Sübḥān
3. Fiġāna başladı bülbül gibi müʾeẕẕinler
Feżā-yı gülşene döndi maḳām-ı ṭāʿatiyān
4. Görindi bir ṭarafından maḥallenüñ nā-gāh
Bir āfitāb ki nūrıyla ṭoldı kevn ü mekān

1475.[831] Ġazel-i merḥūm Sırrī Çelebi el-Üsküdārī raḥmetu’llāhi ʿaleyh
[Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]
1. Ṣabā şikenc-i ser-i zülf-i yārı gördüñ mi
Ne ḥāldedür dil-i miḥnet-şiʿārı gördüñ mi
2. Niçün melāmet-i ʿuşşāḳ idersüñ ey zāhid
Sen ol perī-i ḫuceste-ʿiẕārı gördüñ mi
3. Dime vesīle-i vuṣlat bulınmaz ʿuşşāḳa
Arada nūş-ı mey-i ḫoş-güvārı gördüñ mi
4. Ol āfetüñ mey-i ʿışḳ-ile mest imiş vāʿiẓ
Bize naṣīḥat iden yādigārı gördüñ mi
5. Bu keştī-i yem-i ġam-lüccede ʿaceb SIRRĪ
Biraz müsāʿade-i rūzgārı gördüñ mi

[83a] 1476.[832] Li-muḥarririhi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Yār-ı mest-i nāza her dem dil-niyāz itmek de güç

Ṣabra yoḳ dilde taḥammül girye az itmek de güç

2. Keşf-i rāza bende yoḳdur kim ʿaşḳa ḳudretim

Ṭıfl-ı dilde yoḳ ṣabr hīç girye az itmek de güç

3. Keşf-i rāz itmek cihāna çeşm-i bīmārım sebeb

N’eylesin bī-çāre żabṭ itmek de bāz itmek de güç

---

[830] K.3/1,2,3,4: (1a) Seher-geh: Seher ki D, gūş [u] hūş-ı: gūş-ı hūşa D, (1b) ḫˇāb-emān: ḫˇāb-zenān D, (2b) derūnı: derūn-ı D, ṣadāyı: ṣadā-yı D. (Kaya B. , 1991)

[831] G.109: (2b) ḫuceste: ruḫ-ı ḫūrşīd M, (4a) Ol: O D, (5a) keştī-yi: keşt-i D. (Kazan, 2003)

[832] (1a) dil-niyāz itmek de güç: iḫtirāz itmek de güç M1, (1b) girye az: cān-güdāz M1, (2): Üstü çizilmiş, (3b) żabt: setr M1, (5b): Vezin aksıyor, üstü çizilmiş, (6a) ey göñül: ey perī M1, (7a): Mısra eksik.

4. Nāle-i feryādıma hem-dem olan neydir benim

Dem-be-dem efġān u āhın hep dırāz itmek de güç

5. Cāna geçdi tīr-i müjgānı olup ḥālim ḫarāb

⟨Ben bu kezden⟩ Ṣoñra tābım ḳalmaz ammā iḥtirāz itmek de güç

6. Bezm-i meyde geh güler ʿāṣıḳ geh aġlar iñler ey göñül

Ketmi güç iẓhārı güç hem keşf-i rāz itmek de güç

7. Ṣaḳlamaḳ güç söylemek güç___

Żabṭı güç iẓhārı güç hem keşf-i rāz [itmek de güç]

[83b][833] 1477. Ḫabeşī-zāde ʿAbdü'r-Raḥīm Bey'üñ

[Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün]

1. Gūşişler itdim āh-ı dil-i dāġ-dār ile

Açdım gül-i ümīdimi bād-ı bahār ile

2. Eyler şüküfte bir gül-i ter her giyāh-ı ḫuşk

Āmīziş itse ḫūn-ı dilüm cūy-bār ile

3. Biñ zaḫm-ı dāġ-ı derd açılur ṣaḥn-ı sīnede

Bir kerre ülfet istesem ol gül-ʿiẕār ile

4. Memnūnıyım şikest olalı sāġar-ı derūn

Defʿ oldı ḫūn-ı ġam hele bu inkisār ile

5. Vaṣṣāf-ı ḥüsnü gerçi ki çoḳdur o gül-ruḫuñ

Ammā ki bir mi ṭūṭī-i ṭabʿum hezār ile

6. İtsin ümīd ḫāk-i der-i yārı çeşm-i dil

Bir gün RAḤĪMĪ nāʾil olur rūzgār ile

[833] Sayfa sonunda hüsn-i hatla "Ebū Bekr" yazılmış.

[84a] 1478.[834] Ġazel-i Şuʿūrī-i merḥūm [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Nigāh-ı ḥüsn-i ʿālem-sūz-ı ḳudret ḳanda ben ḳanda

Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭāḳat ḳanda ben ḳanda

2. Bu baḫt-ı nā-müsāʿidle felek saʿy itse de olmaz

Viṣāl-i şāhid-i āmāle furṣat ḳanda ben ḳanda

3. İrişmez dest-i kūtāh-ı ṭaleb dāmān-ı ümmīde

Niyāz-ı şāh-ı mülk-i nāza ruḫṣat ḳanda ben ḳanda

4. ʿAbes feryād ider dil her seḥergeh kūy-ı dil-berde

Bu tīre-baḫt teʿsīre himmet ḳanda ben ḳanda

5. Hümā-yı evc-i ḥüsni ṣayda fikr-i saʿy bīhūde

Feżā-yı ʿaşḳda dām-ı muḥabbet ḳanda ben ḳanda

6. İderdim sūz-ı dille ben hilāli naʿl der-āteş

Ve līkin ol perī ruḫsārı daʿvet ḳanda ben ḳanda

7. Der-āġūş-ı miyānı bir nefes ḫˇāb içrede olmaz

Murād üzre ŞUʿŪRĪ neyl-i vuṣlat ḳanda ben ḳanda

1479.[835] Rehāyī-i merḥūm [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Gedā-yı ʿaşḳam ol şāh-ı melāḥat ḳanda ben ḳanda
Ḫaḳīr-i hecrem ʿizz ü cāh-ı vuṣlat ḳanda ben ḳanda
2. Sirişküm ḫāk-i ẕilletde gören aḫter-şinās añlar
Ki ol mihr ü meh-i burc-ı saʿādet ḳanda ben ḳanda
3. Girüp sürḫī libāsa itdi çeşmüm ġarḳ-ı ḫūn-ı eşk
Nice ünsiyyet olur bu ol āfet ḳanda ben ḳanda
4. Raḳībüm bende meyyālān-ı ḳand-i laʿlüme dirmiş
Ne meyl itdi dil ol ṭūṭī-i behcet ḳanda ben ḳanda
5. Zamāndur kim REHĀYĪ gülsitān-ı maʿnīyem ammā
Ser-i medḥe sezā verd-i belāġat ḳanda ben ḳanda

---

[834] Ç. Gazelin yalnızca ilk iki beytine ilgili yüksek lisans tezinin inceleme kısmında yer verilmiştir. Metin kısmında ise gösterilmemiştir.

[835] G.76: (2a) saʿy: luṭf Ç, (4b) Vezin aksıyor. (Güler, 2017, s. 4)
(2b) saʿādet: leṭāfet D, (3a) çeşmüm: cismi D. (Yerdemir, 2007)

1480.[836] Naẕīm [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Duḫūl-i ḫalḳa-i bezm-i viṣāliñ ḳanda ben ḳanda
Gedā hem-ṣoḥbet olmaz şāh ile ben ḳanda sen ḳanda
2. Bulunmaz gevher-i pāk-i maḥabbet kūh u ṣāḥrāda
Ṭarīḳ-i ʿaşḳ ḳanda semt-i Ḳays-ı Kūh-ken ḳanda
3. Miṣāl-i zer ṣarardı rūy-ı ẕerdim derd ile sensiz
Baña kār itdi mihriñ ḳandasın ey sīm-ten ḳanda
4. N'ola hecriñle dil mehcūr olursa seyri kūyuñda
Muḳīm-i künc-i kül-ḫan ḳanda gül-geşt-i çemen ḳanda
5. O deñli pençe ṣaldı ʿaşḳ kim farḳ eylemem cānā
Girībān ḳanda dāmen ḳanda cān ḳanda beden ḳanda
6. Benimle Ḳays'ı bir ṣanma [ki] rāh-ı ʿaşḳ-ı cānānda
Bu yolda dil viren dīvāne ḳanda cān viren ḳanda
7. Unutdursam n'ola eşʿār-ı ġayrı naẕm-ı pākimle
NAẔĪMĀ vefḳ-i tāze ḳanda taḳvīm-i kühen ḳanda

[84b] 1481. Tārīḫ-i çeşme-i Baḥrī Çelebi der-Üsküdar [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Bāreka'llāh çeşme-i ʿayn-ı serāb	||	Teşne-diller itmesin ümmīd-i āb
2. Ṣūret-i dīvār dirsem vechi var	||	Biñ perestiş eyleseñ virmez cevāb
3. Baḥri mīẕāna çıḳarsañ delv ile	||	Teknesine ṭamlamaz bir ḳaṭre āb
4. Nāmın iḥyā itdi ḳuru çeşmenüñ	||	Ṣāḥibü'l-ḫayrāt olan ḫāne ḫarāb
5. Heyʾetinden çeşme ẓann eyler gören	||	Teşne-leb kim görse anda şeyḫ u şāb
6. Her gören çeşme ṣanur anı ṣaḥīḥ	||	Çeşmeāsā virmiş aña āb u tāb
7. Ṣanʿat-ı üstādına ṣad āferīñ	||	Mānī ʿāciz resmine bī-irtiyāb
8. Fi'l-meṣel aḳsa ṣuyu ter idemez	||	Barmaġın ṣafḥa şümārān kitāb
9. Çeşme ṣanma ṭıfl-ı sengīn-dildir ol	||	Gūş-māl ile gözinden gelmez āb
10. Çeşme ṣanma yolda ṭurmuş cerr içün	||	Kāse-i zırnīḫ ile pür bī-ḥicāb
11. Çeşme ṣanmañ ol teyemmüm cāyıdur	||	Eylemişler anı leb-rīz-i ter āb
12. Çeşme ṣanma sāʾil-i bārāndur ol	||	Baş açıḳ ider duʿāyı bī-ḥisāb
13. Çeşmesi ünṣā ẕekerdir lūlesi	||	Līk olmaz birbirinden behre-yāb
14. Ṣanki bir maḥbūb-ı zībā dil-bere	||	ʿĀşıḳ-ı müflis gibi bī-intisāb

[836] G.602: (2b) Ḳays-ı: Ḳays u D, (3a) derd: der M, (3b) ḳandasın: ḳānde sen D, (4): -D, (5): (4) D, (5b) dāmen: dām M, (6): -D, (7): (5) D, (7a) pākimle: pākiñle D. (Çakır, 2018)

15. ʿĀlemi bārān bütün ġarḳ eylese || Ḥişşesine düşmeye bir ṭamla āb

16. Vezn iderdim ḳıṭʿa-i elmās ile || Ẓāhir olsa çeşmine bir ḳaṭre āb

17. ʿAynına girmez ebed ṭūfān-ı Nūḥ || Pür-hevādur ḳalbi mānend-i ḥabāb

18. Bunuñ içün itseler bārān ṭaleb || ʿĀlemiñ olmaz duʿāsı müstecāb

19. Gūş idenler vaṣfını hep didiler || Rūḥ-ı Mevlānā'dan olup feyż-yāb

20. Ṣuyu gibi bulmadı tārīḫini || Hātif-i muʿciz-dem-i ḥāżır-cevāb

21. |Far.|

1482.[837] Muḫtār [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Bu dil bir tāze[ce] şūḫ-ı cihān ister mi ister yā

Girībān çāk idip āh-ı fiġān ister mi ister yā

2. ʿAceb bir mū-miyānı şeh-i nev-res tāze ṣardıḳda

Edā-yı ʿārifān ile zebān ister mi ister yā

3. Benim murġ-ı ṭabʿ-ı bülbülānım bāġ-ı ʿālemde

Gülistān-ı ṣafāda āşiyā[n] ister mi ister yā

4. Siyeh kāküllerin zīr-i ḥüsnden ...

Dimāġ-ı cānı taʿṭīre emān ister mi ister yā

5. Bu mirʾāt-ı mücellā ṭabʿ-ı MUḪTĀR bu naẓīreyle

Nigāh-ı iltifāt-ı nāẓirān ister mi ister yā

[85a] 1483.[838] Be-nām-ı Ḥażret-i Ebūbekr-i Ṣıddīḳ raḍiya'llāhu ʿanh

1484.[839] Be-nām-ı Ḥażret-i ʿÖmer raḍiya'llāhu ʿanh

1485.[840] Be-nām-ı Ḥażret-i ʿOs̱mān raḍiya'llāhu ʿanh

1486.[841] Be-nām-ı Ḥażret-i ʿĀlī kerreme'llāhu vechehu

---

[837] (3a): Vezin aksıyor.
[838] Far. Hz. Ebubekir için yazılmış bir muamma beyti.
[839] Far. Hz. Ömer için yazılmış bir muamma beyti.
[840] Far. Hz. Osman için yazılmış bir muamma beyti.
[841] Far. Hz. Ali için yazılmış bir muamma beyti.

(Bu daḫı yeşil mecmūʿaya yazılmışdır.)

1487. [Sālik] [16'lı Hece]

1. Bi-ḥamdi'llāh keşf eyledik hem de keşf-i esrārı
Derk-i ḳuvvet-i Ḥaḳ ile söyledik cümle esrārı
2. ʿAlī'niñ sırrını didim hem Muḥammed emrini ṭutdum
Velāyetden ẕerre didim hem īmān itdim Muṣṭafā'ya
3. Nübüvvet sırrı Aḥmed'dir velāyet sırrı Ḥaydar'dır
Vāriṣ-i velāyet velīdir birlige gel ḥaḳ meydāna
4. ʿİnāyet-i ḥaḳ ile keşf oldu bize bāṭından
Baḳmada söylemege emt oldı ḳulaḳ ur sırr[-ı] Sübḥān'a
5. Biraz tārīḫ söyleyeyim hem de Mehde'yi arayayım
Bulursam hīç ṭınmayayım elbetde çıḳar meydāna
6. Altmış ṭoḳuz tārīḫimiz fā'ya ḳadar var ṣafāmız
İkide yoḳ rāḥatımız çāresiz çıḳar meydāna
7. Seksen yedi gelecekdir ismi ʿAbdī dinecekdir
Çāre buluñ diyecekdir on bir sene bu ṣafāya
8. Birḳaç vilāyet alacaḳdır ʿālem sürūr idecekdir
İki mīm ile bulacaḳdır ḥayrān ḳaldım bu seyrāna
9. Cīm geldikde neler eyler sīnde gelür ẓuhūr eyler
Hem sīni ḳatl eyler Aḥmed başı ḳor meydāna
10. Ġayın, fā, cīm medd ile açılır hem sīni ile
Ḥüseyn fütūḥātla gele mürüvvet hem Selīm Ḫān'a
11. Ḥüseyn gider iş görmeye çoḳ ḫazīneler virmege
Şāhıñ emrini yerine getirmege yazıḳlar iki dāne Paşa'ya

12. ʿUruc ibtidāsı olurum dünyā ġārāt olur

Frenk dost iken düşmen olur süyūf gelince meydāna

13. Süyūf ser-ʿasker olacaḳdır ʿArab birlik idecekdir

ʿArab ḫāʾindir dönecekdir cümle baḳar ḳalır bu seyrāna

14. Ġayūr ismiñ ḥişāb eyle fütūḥātla cevāb eyle

Birḳaç sene rāḥat eyle kāf, elif gelince meydāna

15. Ẓuhūr ider ṭoḳsan iki kimsede ḳomaz bu ḥaḳḳı

ʿAcāʾib sırrı Yezdān'ı bu da gider baḳ seyrāna

16. Bir iki üç gelecekdir devrinde anıñ ḳāʾim-maḳām olacaḳdır

Hem ser-ʿasker olacaḳdır çoḳ kişi baş ḳor meydāna

17. İki bayram arasıdır nuḥūsetiñ tārīḫidir

Yaḳup yandırmanıñ vaḳtidir yazıḳlar şān-ı ʿOṯmān'a

18. Ḥaḳīḳatle naẓar ḳılsañ görürsüñ

Ḳanlar dökilür seyr itseñ nuḥūset-i ricāle

19. İki sene neler olacaḳdır çoḳ fitneler ʿayān olacaḳdır

Ḳorkarım ki şāhlar ölür yazıḳlar ehl-i dīvāna

20. Güher-lafẓına varınca ḥisāb eyle var ardınca ⟨Raḥīmā ẓuhūr idince⟩

Meserret birbirin ardınca ʿināyetdir ⟨bu cümle⟩ iḫvāna

21. Bunlar ne eylerler seyr it niẓāmīdir Ḥaḳḳ'a şükr it

Emrine iṭāʿat it zīrā çoḳ kişi ḳor baş meydāna

22. Gāv öküz dirler bildiñ ḥisāb eyle şükür bulduñ

Hem de Aḥmed'e mühri virdiñ muṣībet ehl-i ṭuġyāna

23. Gelecekdir Rūm'dan bir er ṭam ṭam ile olur ber-ā-ber

Ṣadāḳat ile ḫıdmet eyler muṣībet ehl-i ḫezlāna

24. Ṣonra ʿAlī gelecekdir Ẕü’l-fiḳārı çekecekdir

Ḥisābsız ḳan dökecekdir muṣībet ehl-i ṭuġyāna

25. Nücūm ile söylenilmez bu bir sırdır añlatılmaz

Keşifsiz tārīḫ dinilmez naẓar ḳıl sırr-ı Yezdān’a

26. Raḥīmāyı ḥisāb eyle iki de arḳadaş eyle

Emr-i şāha iṭāʿat eyle fütūḥatla baḳ seyrāna

27. Ṭam ṭam ṣalebinden gelecekdir ḳavm ismi dinecekdir

Bu günde ʿālem gülecekdir meserret cümle insāna

28. Mīm ile sīnde çıḳacaḳdır cümle müjde dinecekdir

Ḫoş fütūḥātlar olacaḳdır baḳ şu şerʿi Muṣṭafā’ya

29. Devletiñ derdine dermān düşmenlerine virmezler amān

Şāhım şükür geldi zamān-ı ṣıḥḥatle baḳ ṣafāya

30. Mehdī dirler iyi şeydir hem de gelecekdir biliriz

Ḥisāb eylesek buluruz el-muẓaffer dāʾimā

31. Büyük daʿvālar itdim yalan yanlış herze yidim

İyi didim fenā didim añladıñsa hep dür-dāne

32. Şeyḫim efendim didigi Türkçe baña tenbīh itdigi

Şalġam toḫumu ekdigi dalda çıḳar hep meydāna

33. SĀLİK sözün tamām itdi hem söylemez ḳasem itdi

Añladın ise çoḳ şey didi rumūzdur ʿirfāna

34. Ġayrı sözüm tamām itdim hem söylemem ḳasem itdim

Añladıñ ise çoḳ şey didim Fātiḥa ehl-i īmāna

(El-ḥarzü’l-ḥarz s̱ümme’l-ḥarz ʿazze ve celle baʿdehu el-muẓaffer)

(Sene 1298) [m. 1880-1881]

[85b] (Baʿż-ı muʿammā)

1488.[842] Be-ism-i ʿAlī [Emrī] [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Berg-i gül her bülbüle olmaz naṣīb || Her ṭaraf yansın ḳo EMRĪ ʿandelīb

1489.[843] Be-ism-i Esed

1490.[844] Be-nām-ı Receb [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

Bu ʿāşıḳda o meh çün mihri gördü atdı bir nāvek

Didi dil pā şikeste cāna *nıṣfün lī vü nıṣfün lek*

1491.[845] Be-nām-ı Receb [Emrī] [Mefʿūlü Mefāʿilün Feʿūlün]

EMRĪ sürünür ġamı fülānıñ || Eylerse mekān dilinde anıñ

1492.[846] Be-ism-i Bekr li-Nābī [Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün]
Ḳādir mi senüñ meh ola ḳarşuñda nümāyān
Bir kez hele mirʾāta baḳ ey Ḫusrev-i ḫūbān

1493.[847] Be-nām-ı ʿĀrif [Nābī] [Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün]
Ser-i zülfiyle o ḫurşīd-i Mesīḥā hem-dem
Ceẕb ider dāmen-i ḫāk üzre ḳomaz şeb-nem

1494. Min-kelām-ı Hāşim Efendi ḳ.s. [16'lı hece]

1. Elif ʿāşıḳ olup ḳāf'a münevver itdi dünyāyı

Çekip sīn'i seyfini vāv'a iki biçdi o dem fā'yı

2. Ġurābıñ lafẓ-ı serinden ḥaẕer itmiş ü zāġlar çoḳ

Şarāb-ı cehl-i ʿaṭşāndır biri görmez bu deryāyı

3. Felekde āfitāb ẓāhir ḳamu encüm görünmez hīç

Ki bi'llāh iḫtirāḳı yoḳ meger münkir ola cānı

4. Eger mīm'den ḫaẕ itse muḳīm olur iḳāmetle

Nişāngāhı geçer tīri iki elle dutup fā'yı

---

[842] -D. (Saraç, 2002)
[843] Far. Esed ismi için yazılmış bir muamma beyti.
[844] Çv: (b) "Yarısı bana, yarısı sana."
[845] -D. (Saraç, 2002)
[846] Mm.117: D. (Bilkan, 1993)
[847] Mm.111: D. (Bilkan, 1993)

5. Nübüvvet ḫatmine vāriṯ-i velāyet ḫātemi cümle

Melāmiyyūn olan sādāt idip bāṭın bu maʿnāyı

6. Ḳamusu itdiler tedrīs bu ʿilm[i] mekteb-i dilden

Sevād ḫānlar ḫaṭā itdi nihāyet zaġm idip rā'yı

7. Esās-ı devleti tecdīd ider miʿmār-ı ehlu'llāh

Didiler devleti cīm'dir kim anlar bu muʿammāyı

8. Şehādet żabṭ olup ol ḥükm itmiş iken ḥākim

Degişdi ṣūret-i daʿvā erenler virdi fetvāyı

9. Melek ġażabından el çekdi dilenmek istemez küştī

Yetişdi ʿavn-i ehlu'llāh Ḫıżr faṣl itdi daʿvāyı

10. Sefīne ḥarḳı Ḫıżr'ıñdır melāmiyyūn iderler ġarḳ

Velāyetde Ḫıżr egler açarlar genc-i aḫfāyı

11. Bu sırra HĀŞİMĀ cifār-ı müneccim vāḳıf olmazlar

Erenlerden olup tevfīḳle keşf itdi bu ārāyı

[86a] 1495.[848] Min-kelām-ı Faṣīḥī Dede merḥūm ḳuddise sırruhu [8'li Hece]

1. Ṣalādır ehl-i vicdāna || Beşāret ehl-i ʿirfāna || Mededdir ehl-i īmāna

Bildire seyf-i merdāna || Nişānı çıḳdı meydāna || Sevdir ḥükmin dil-berāna

Muṭābıḳ ḳavl-i Ḳurʾān'a || Beşāret ehl-i ʿirfāna || Hidāyet āl-i ʿOṯmān'a

2. Ġurābıñ remzin it iẕʿān || Saña ḥāṣıl ola īḳān || Seni nuṭkum ide şādān

Ġayın ḳāf ṣād ile bevān || ʿUsr yoḳdur yüsre'dir īmān || Bu ḥāl ile derd-i devrān

Bu sırrıñ ʿilmini ey cān || Ḫaber virdi baña Ḳurʾān || Beşāret ehl-i ʿirfāna

Hidāyet āl-i ʿOṯmān'a

3. Ẓuhūr eyler niçe āṯār || Ḫıyānet eyleye Tatar || Ḳılıçla ḳavl ide tekrār

ʿAlī nāmında bir ḳahhār || Aña tābiʿ olup aḫyār || Muʿīni Ḫaydār-ı Kerrār

[848] -D. (Çıpan, 1991)

Şebīhi Caʿfer-i Ṭayyār || Aña raḥmet ide Ġaffār || Beşāret ehl-i ʿirfāna

Hidāyet āl-i ʿOs̱mān’a

4. Ẓuhūr var ḳavm ḳıyāmında || ʿAdüvv-i maḳhūr zamānında || Yazılmışdır cemālinde

Ḳamu āyāt kemālinde || Ḥased yoḳdur ḫayālinde || Gice gündüz ṣafāsında

Şehīşāh tāc başında || Muḥabbet ehli yanında || Beşāret ehl-i ʿirfāna

Hidāyet nesl-i insāna

5. Ġayūr’dan ṣoñra bil anı || Güher-lafẓın ʿaded ṭanı || Gele Mehdī-i ḥaḳḳānī

Biline ʿilm ü ʿirfānı || Açıla genc-i pinhānı || Niçe meẕheb ola fānī

Biline nuṭḳumūñ şānı || Diyeler hey kerem-kānī || Beşāret ehl-i ʿirfāna

Hidāyet nesl-i insāna

6. Eḥad’la yenẓurūn ṭavrı || Gelür devletle çü ġavrı || Geçe müʾminlerüñ cevri

ʿAcāʾib luṭfla ḫayrı || Ḳıla mescid niçe deyri || Geze hem baḥr ile berri

Biline şān ile ḳadri || Anuñ sebte ola şehri || Beşāret ehl-i ʿirfāna

Hidāyet nesl-i insāna

7. Yesaʿ sırrına bir server || Sülūkında ola reh-ber || Musaḫḫar aña heft kişver

Duʿāyāsı beni āṣfer || Saʿādetle begim ol er || Cezāyir’den çeküp ʿasker

Freng’in taḥtı kāhin ister || ʿAlem-dārı Emīr Ḥaydar || Beşāret ehl-i ʿirfāna

8. Muḥabbet ehl[i] hem īḳrār || Elinde Ẕü’l-fiḳār’ı var || Refīḳi üç ʿaded ebrār

Birisi müftī-i server || Birisi ʿasker-i şeṭṭār || Niẓāmü’l-mülk biri her yār

Degil bu mehdī-i esrār || Velī ol ḳātil-i eşrār || Beşāret ehl-i ʿirfāna

9. Begim ḥamdī ḥafīdin mān || Cihāna eylediñ sulṭān || Meded Ġayūr ide ol an

Münāfiḳlar bula ḫüsrān || Muvaḥḥidler göre iḥsān || Bu dīnde çoḳ ola seyrān

Ḳamu müşkil ola āsān || Giyer elma ḳızıl ḳaftān || Beşāret ehl-i ʿirfāna

10. İki er var ẓuhūr eyler || Biri Īrān’ı seyr eyler || Birisi Rūm’a naḳl eyler

Frengistān’a meyl eyler || Ḳızıl elmaya gör n’eyler || Daḫı Papa’yı mühr eyler

Ola ḳul Engürüs begler || ʿAceb ẓulmātı nūr eyler || Beşāret ehl-i ʿirfāna

11. Muḳaddem Ḥaḳ nişān eyler || Ḳaḥṭ-ı ḥükmin revān eyler || Niçesi terk-i cān eyler

Ḫudā ebrār ʿayān eyler || Ḳamu baḫş-ı nān eyler || Ẓuhūrāta nişān eyler

Bu şānum dāsitān eyler || Ne eylerse hemān eyler || Beşāret ehl-i ʿirfāna

Nedāmet ehl-i ḫızlāna

12. Biline bu demem ḳālüm || Gele türkīye aḥvālüm || Ebü'l-Ḳāsım durur Hāşim

Dinilür mehdīye Ḳāsım || Nübüvvetdür velī ḫātim || Velāyetle odur ḳāʾim

Teceddüd vaḥy ile dāʾim || Gelir aḥkāma İbrāhīm || Beşāret ehl-i ʿirfāna

Nedāmet ehl-i ḫızlāna

[86b] 1496. Ṣıfat-ı Ḥażret-i İdrīs ʿaleyhi's-selām

[1] Ḥażret-i İdrīs ḫūb-ṣūret, buġday eñli, ṣaḳālı ḳaba, orta boylu idi, gö[r]klü idi. Ekṣer-i evḳātda ḫāmūş idi. Yürürken [2] gözünü yere dikerdi. Bir an fikrden ḫālī degildi. Söz söyledikde şehādet barmaġıyla işāret iderek söylerdi. [3] Rivāyet olunur ki: Ḥażret-i İdrīs ʿaleyhi's-selām'a ṣordular ki: "Ḫalḳ seniñ ḥaḳḳında iyilik ile şehādet iderler. [4] Bu fażīleti ne ile ḥāṣıl ḳıldıñ?" Eyitdi: "Ḫalḳ ile muʿāmelemi iyilikle eyledim ve anlara güler yüz ile mülāḳāt eyledim." Ḥadīṯ-i [5] İdrīs'dendir ki buyurdu ki eyügleriñ yigirmi üç nesnedir biri ġażab vaḳtinde ṭoġruluḳ idip muḳteżā-yı

[6] nefsle Ḥaḳ'dan ʿudūl itmemekdir. Ṯāniyen müżāyaḳa vaḳtinde baḫşiş eylemekdir ki vüsʿat vaḳtinde baḫşiş çendān hüner degildir [7] Beyt |Far.| Neṯr: ve ṯāliṯ

[8] günāh-kārıñ günāhını ʿafv eylemekdir intiḳām eylemege ḳādir iken. Ḥadīṯ-i İdrīs'dir eyitdi ʿāḳil oldur ki üç [9] ṭāʾifeye ḥaḳāret ve taḫfīf eylemeye. Evvel pādişāhlara, ṯānī ʿulemāya, ṯāliṯ dostlara. Zīrā her kişi ki pādişāhlara [10] küstāḫlıḳ ider kendi müstaġnī perīşān ider ve her kişi ki ʿulemāyı ḫorlaya, kendi dīnini ziyāna düşüre ve her kişi ki [11] dostlarına ihānet ider mürüvvetini helāk ider. Ḥadīṯ-i İdrīs'dir, eyitdi: ʿĀḳil olana vācib ü lāyıḳdır ki [12] ḥikmete ṭālib ola ve cümle ʿālem

ile bile mübtelā olduġu belā içün cezaʿ fezaʿ ḳılmaya ve her ne ḳadar mertebesi yücelirse göñlü [13] alçaḳ ola ve ḫalḳıñ ʿaybından iʿraż ide. Kimesneniñ ʿaybını yüzüne urmaya. Māl çoḳluġına ġurūr idip mizācını ve aḫlāḳını [14] bozmaya. Ḥadīṯ-i İdrīs'dendir ki, eyitdi: Her kimsede ki kemāl olaʿiffet yaʿnī nefs pāklıġı olmaya, anı ʿaḳlla [15] medḥ itme. Ḥadīṯ-i İdrīs'dendir ki eyitdi: Nā-dān ehl-i baṣīrete ḫaḳīr görünür. Her ne ḳadar mertebesi büyük [16] olur ise de ammā ʿāḳil mertebede her ne ḳadar küçük olsa baṣar-ı baṣīrete büyük görünür. Ḥadīṯ-i İdrīs'dendir ki [17] eyitdi: Her kişi ki bir mekānda tevaṭṭun ide kim ol mekānda pādişāh-ı ʿādil ve ḳāḍī-yı nāfiẕü'l-ḥükm ve ṭābīb-i ḥāẕiḳ ve nehr-i cārī olmaya, [18] ol kişi kendiniñ mālını ve nefsini żāyiʿ itmege çalışmış olur. Ḥadiṯ-i İdrīs'dendir ki, eyitdi: Bir kişi ġanī ve bī-[19] iḥtiyāc olsa ġurbetde vaṭanındadır ve bir kişi faḳīr ve muḥtāc olsa kendi vaṭanında ġarībdir. Nitekim Şeyḫ Saʿdī [20] bu mażmūnu naẓm itmişlerdir: Naẓm-ı Laṭīf: |Far.| [22] Ḥażret-i İdrīs'iñ kelimāt-ı ḥikmet-i āṯārına nihāyet yoḳdur; Bu miḳdār ile iktifā olundu. ʿAleyhi's-selām.

(Bu varaḳa daḫı yeşil mecmūʿaya taḥrīr olundu.)

[87a] 1497.

[1] Ḫatem-i silsile-i ḫᵛācegān-ı Naḳş-bendī raḥmetu'llāhi ʿaleyh [2] Ḫᵛāce Bahāʾüd-dīn ḥażretleri ve Bāyezīd-i Besṭāmī ḥażretleri ve bunlarıñ emṯāli meşāyīḫ-i ʿiẓāmdan [3] niçe kimesneler taʿahhüd idip buyurmuşlardır ki: Her ḳanġı murād içün mübāşeret olur ise bi-ʿavni'llāhi teʿālā [4] ḫuṣūlü müyesser ola! Eger olmaz ise rūz-ı cezāda bu ḫatm-i şerīfe mübāşeret iden kimseniñ iki eli bizim girībānımızda [5] olsun diyü buyurmuşlardır. Ṭarīḳi budur ki, ẕikr olunur: Penç-şenbe gicesi ve cumʿa gicesi [6] ve cumʿairtesi gicesi, bu üç gice ʿale's-seviyye mütevāliyen müdāvīm ola baʿde's-ṣalāṭi'l-ʿişā pāk ābdest [7] alıp iki rekʿat namāz ḳılıp ṣevābın Ḥażret-i Resūl-i Ekrem ve Ḥābīb-i muḥterem ṣalla'llāhu teʿālā ʿāleyhi ve sellemiñ [8] rūḥ-ı

pür-fütūḥlarına ihdā eyleye ve iki rekʿat namāz daḫı ḳılıp ervāḥ-ı ḫˇācegān raḥmetu'llāhi ʿaleyh ḥażretleriniñ [9] rūḥlarına ihdā eyleye. Ve iki rekʿāt namāz daḫı ḳılıp maḳṣūdu her ne ise Ḥażret-i Vāhibü'l-ʿAṭāyā'dan [10] ricā idip ṭaleb eyleye. Baʿdehu, buḫūr yaḳa. Yedi kerre Fātiḥatü'l-Kitāb tilāvet eyleye ve yüz kerre ṣalavāt-ı şerīf [11] getire ve yetmiş ṭoḳuz kerre Elemneşraḥleke sūre-i şerīfin tilāvet eyleye. Ve baʿdehu, biñ kerre İḫlāṣ-ı şerīf [12] tilāvet eyleye ve yüz ṣalavāt-ı şerīf daḫı getire ve yedi kerre Fātiḥa-i şerīf tilāvet eyleye. Baʿdehū, [13] duʿā eyleye. Üç gice minvāl-i meşrūḥ üzre ʿibādet idip murādını niyāz eyleye. Ḥuṣūlü bi-emri'llāhi teʿālā [14] vücūda gelmege müşāhede olunması emr-i muḳarrerdir. Kirāren ve mirāren tecrübe olunmuşdur. Ve ol gicelerde ʿibādet [15] ve ḳırāʾat ider iken ol kimesneye baʿż-ı ḫayālāt gibi şeyler ẕuhūr idip keşf olunur ise ḫavf [16] eylemeye. Ṭaraf-ı Raḥmānī'den olan elṭāf-ı ʿaliyyelerdendir. Öylece vāḳıʿ olur ise taʿẕīmen ḳıyām idip ayaġ üzre [17] ṭuru gele. Ve baʿdehu kendiye keşf olan ẕuhūrātı irtesi ve yāḫūd sāʾir vaḳitde olsun īcābında [18] kimesneye ifşā idip keşf itmeye, ādābdan degildir. İstiḥsān olunan vech böyledir, [19] ġaflet olunmaya. (Nuḳile min-meşāyīḫ-i kibār) Oḳunacaḳ ṣalavāt-ı şerīf budur: |Ar.|

[87b] 1498. Ḥikāyet ez-intiḫāb-ı *Tārīḫ-i Mīr Ḫ[ˇ]āndī*

[1] Bir rāhib-i büt-perest yüz yıl ʿömr sürdü. Bir seng-i bī-cāna müddet-i ʿömründe ʿibādet ḳıldı. Nefʿini görmez ve żararını bilmezdi. [2] Bir gün ol rāhib bir mühimm-i ʿacībe rāġıb olup başını açdı ve büt öñünde ser-i bī-saʿādetine ṭopraḳ ṣaçdı. Yüzünü ḫāke [3] ve ṣadāsını eflāke irişdirdi. Ḥācetini ẕikr idip "Yā Ṣanem!" diyü aġlardı. Nā-gāh sebaḳ-ı lisān vāḳıʿ oldu. "Yā Ṣamed!" didi. [4] Üç kerre Feyyāż-ı Vācibü'l-Vücūd bi'ẕ-ẕāt ʿaẓametiyle "Lebbeyk" didi. Ḥażret-i Cebrāʾil ol nidā-yı bī-hemtāyı gūş idip tecessüs eyledi ki āyā___

1499. Ġazel-i Reşīd-i Teber-dārān (ḫāṣṣa ḥālā maḫdūm-ı ... İbrāḥīm Aġa)

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

1. Eyledi teşbīh kendin çünki ol gīsūya bīd

Ṣad perīṣānī ile düşse ʿaceb mi cūya bīd

2. Dest-i ḳudret pāy-tā-ser urdı zencīr-i cünūn

Çün hevādār oldı ol gīsū-yı ʿanber-būya bīd

3. Cünbişe gelse n'ola zülfüñ nesīm-i āhdan

Bād-ı ṣubḥ esdikçe cānā meyl ider her sūya bīd

4.Ser-nigūn olup ḳavaḳ durdu yolunda dil-beriñ

Yerlere geçdi baḳıp ol ḳāmet-i dil-cūya bīd

5. Tārumār itse n'ola cemʿiyyetin bād-ı ṣabā

Beñzedir kendin REŞĪD ol zülf-i müşkīn mūya bīd

1500. Nā-tamām ġazel-i Reşīd [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün]

1. Dili vaṣlıyla yāriñ nāʾil-i kām itmemiz vardır

O şūḫ-ı ser-keşi biz ʿāḳıbet-rām itmemiz vardır

2. İrer ʿīd-i viṣāliñ rūze-i hecriñ olup āḫir

Bizim de bir gün ey meh-pāre bayrām itmemiz vardır

3. Ümīd-i mīve-i çīnī-i viṣāliñle seniñ cānā

Bu bāġ-ı dehrde bir daʿvāyı ḫām itmemiz vardır

4. Merāmı üstüne düşmek ile taḥṣīl olur dirler

Ḥuṣūl-i vaṣlıña ey şūḫ ibrām itmemiz vardır

[88a] (Bu varaḳa daḫı cümle yeşil mecmūʿaya yazılmışdır. | Ez-intiḥāb)

1501.

[1] Meşāyīḫ-i kibār raḥimehu'llāhu ʿaleyhim sülūk-ı ṭarīḳi bu dört kelimede cemʿ buyurmuşlardır: [2] *Hūş der-dem*: Yaʿnī bir nefes Ḥaḳ Teʿālā'dan ġāfil olmaya; *Naẓar*

der-ḳadem: Olmaz yerde düşmeye; *Ḫalvet* [3] *der-encümen*: Mıṣraʿ:

[Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Ḫalḳ[ın]ıñ diline düşen tīz gider yaġmaya

Sefer der-vaṭan: ṣıfāt-ı beşeriyyeden evṣāf-ı melekiyyeye irişe dimekdir.

1502. ∝

[1] Ṭālib: ʿİlme şürūʿ eyleyen; Dānişmend: Fünūn-ı muḫtelife istiḫrācına ḳādir; Mollā: Teʾlīf ve taṣnīfe ḳādir; [2] ʿAllāme: Her fende bi'l-fiʿl teʾlīf ü taṣnīfi ola; Müctehid: Edille-i semʿiyyeniñ lüġate ve şerʿen maʿānīsiniñ [3] iḥāṭasına ḳādir ola; Rāsiḫun fi'l-ʿilm: [849] وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ āyet-i kerīmesine maẓhar ola.

1503. [Ġaffārī]

[1] Ḥikmet: Çünkim devlet bir kişiye iḳbāl ide, cemʿ-i ārzūlar ʿaḳlına ḫıdmet ider ve çün devlet yüz döndüre [2] ʿAḳl ārzūlarına ḫidmet ider. (Ez-*Nigāristān*) Ḥikmet: bir düşmeniñe kelime-i Ḥaḳḳ'ı āşikāre söyleye. [3] Müdāhene ve rīş-ḫand iden dostdan yegdür. |Ar.| [10] (Ez-*Nigāristān*) Ḥikmet: Dost oldur ki ṭoġru söyleye, egri yürümeye. Dost ol degildir ki egri olanı taṣdīḳ eyleye. (Ez-*Nigāristān*) Ḥikmet: Altını kān ḳazmaḳ ile çıḳarırlar; ammā baḫīl elinden cān ḳazmaḳ ile alınmaz. (Ez-*Nigāristān*) [11] Bir ḥekīme suʾāl itdiler ki: Ḳaç dostuñ vardır? Eyitdi: Bilmezim; Zīrā şimdi eyyām-ı murādım üzredir. Yār şiddet maḥallinde [12] maʿlūm olur; Ve ġaddār nekbet zamānında belli olur. Dünyā ṣafḥa-i taṣvīr gibidir; tā kim baʿżısı ḥakk olmaya, [13] baʿżısı muṣavver olmaz. (Ez-*Nigāristān*-ı Ġaffārī)

[88b] 1504. ∝

[1] Bu ḳutuda olan duhniyyāt ve meʿācīni [2] Ḳızıl Elma ve Venedik'de olan üstād-ı ḥükemāniñ [3] tecrübesi ile yapılıp ġāyet nefʿi çoḳdur. İçinde olan yaġlarıñ ve maʿcūnlarıñ [4] ḫāṣṣası ve neye nāfiʿ olduġunu beyān ider. [5] Ḳıyumuz maʿcūnı: żaʿīf

[849] Çv: (3) "İlimde yüksek pâyeye erişenler ise" 3/7 Kur'ân.

ve ġāyet köşek ve dermānsız olan ādeme ġāyet nāfiʿdir. Ve yürek ṭalabasına [6] ve sevdānıñ envāʿına nāfiʿdir. Ve merāḳiyelere nāfiʿdir. Sevdā-yı merāḳīden ġāyet mużṭarīb olan ādem yise, defʿ olur. [7] Ḥükemānıñ ululları böylece ittifāḳ itmişlerdir. Bütün vücūda daḫı taḳviyet virir ve cümle emrāża nāfiʿdir. Bir dirhemden iki dirheme degin istiʿmāl [8] eyleyeler. Maʿcūn-ı Altın Tiryāḳ: Ṭāʿūn ve yāḫūd zehrli şey içdim diyü vesvese idene virile; defʿ olunur. Efrenc ṭāʾifesi ʿufūnet vaḳtinde noḫud [9] miḳdārı aç ḳarnına ekl iderler. Ġāyet mücerrebdir. Bundan aʿlā şey yoḳdur. Maṭʿūm olan kimesneye der-ʿaḳab bir dirhemin aġaç ḳavını yāḫūd lisān-ı ṣevr [10] ṣuyu ile ezip içirseler bi-ʿiẕni'llāhi Teʿālā defʿ ola. Ve eski zeḫīrlere daḫı nāfiʿdir. Ṭaʿāmı haẓm itdirir. Aḳcigeriñ fesādlarına nāfiʿdir. Yarım dirhemden [11] bir dirheme degin virirler. Zümrüd Ṭiryāḳ: Ẕātü'l-cem ve ṣovuḳdan olan öksürüklere ve başdan inmeye bir noḫūd ḳadar nebāt şekeri ile istiʿmāl [12] oluna, nāfiʿdir. Ve maḫūf ḳulunclara ve ziyāde fenā ṣancılara bir dirhem istiʿmāl eyleyeler. Rūḥ-ı Enstentin: Miʿde fesādına iyidir. Ve ṭabīʿatı [13] ṭaʿām istemeyen kimesneye ve cān evi aġrısına ve ziyāde istifrāġ eyleyene ve istisḳānıñ envāʿına ve ciger ḥarāretine ve ciger tāzelemege ve cümle süddelere [14] tenḳīḥ içün ġāyet nāfiʿdir, beş altı ṭamla ḳahve ile ve yāḫūd dārçīn ve yāḫūd saḳız ṣuyu ile virirler. Ardıç Tuḫmu Yaġı: Efrenc ṭāʾifesi [15] ʿufūnet maḥalline birer ṭamla ḳahve ile içerler. ʿUfūneti defʿ ider. Aḳcigeri pāk ider. Ve cümle ḳulunçlara ziyāde fāʾide ider ve miʿde ṣovuḳluġuna ve [16] sāʾir ṣovuḳdan olan fesādlarıñ cümlesine ve ṣovuḳdan ḥāṣıl olan emrāżları daḫı defʿ ider. Beş altı ṭamla içireler, ṭavuḳ ṣuyu ve yāḫūd ḳaynamış ṣu ile içeler bi-ʿiẕni'llāhi Teʿālā defʿ ola. Rūḥ-ı Biberiyye: Gögüs aġrısına ve raʿşeye ve ṭamlaya ve ḳaraciger [17] şişine ve ġayrı yerde ṣovuḳdan olan şeylere sürseler defʿ ola. Hınçḳırıḳ ve başa ḳuvvet içün ve serāsimelik içün içerler, defʿ olur. [18] Ve ḳulaḳ ötmesine ve yil ṭaġlamasına nāfiʿdir. Ve ḥāmile ʿavratlar istiʿmāl iderler azar azar. Ve ḥāmile olmayan

ʿavratlar istiʿmāl itseler bi-emri'llāhi Teʿālā [19] ḥāmile ola. Ziyāde Frengistānda bunu sır gibi ṣaḳlarlar. Tāze yumurṭa ve yāḫūd ṭavuḳ ṣuyu ile üç dört ṭamla içireler. Rūḥ-ı Kimmūn: [20] Bütün vücūda ḳuvvet virir ve ḳızdırır. Ve ṭaʿāma hażm virir. Ve her ne yerde yil olsa taḫlīl ider. Rīḥden olan ṣancıya bundan [21] aʿlā iyi şeyʾ yoḳdur. Ẕātü'l-cenb-i kāẕibī ve ḳulunç içün ḥükemā ziyāde anı istiʿmāl ider, içerler ve ṭaşradan ṭalā iderler. Rūḥ-ı [22] Keh-rübā: Başdan gelen cümle żararları defʿ ider ve marażlara nāfiʿdir ve bir kimse bu marażlara müstaʿid olsa bu dühn-i mübārekden bir iki ṭamla [23] istiʿmāl eyleye bi-emri'llāhi Teʿālā defʿ ola. Ve raʿşe ve sarʿ ve vecʿ-i müfāṣala ve ḳarılarıñ ḫafaḳānlarına ġāyet iyidir. Bir kimesne [24] ṭamla veyāḫūd felc olsa ve ġāyet ıżṭırāba düşüp ölüm mertebesine varsa defʿ ider. Ve uyḳu marażlarına nāfiʿdir. [25] Ve ṣovuḳdan olan zükkāmlara nāfiʿdir. Dimāġa ve başa ḳuvvet virir. Ve dünyāda bundan iyi nesne yoḳdur. [26] Meşānede olan ṭaşlara ve bökreklerde olan ṭaşlara ve ṣovuḳdan olan [27] …ñ cümlesine nāfiʿdir. Üçer ṭamla virirler. ʿAvratlarıñ ḫafaḳānına bahārlı ṣu ile [28] içirseler defʿ ider. Beş ṭamla virirler ve ḥāmile ʿavratlarıñ [29] vesvesesin defʿ ider

[89a] [30] ve vażʿ-ı ḥamlin teshīl ider. Yereḳān-ı aṣfara [31] nāfiʿdir. Ve ḳulunclara ve ẕātü'l-cenbe nāfiʿdir. Üçer ve dörder [32] ṭamla virirler. Rūḥ-ı Terrementī: Ṣovuḳdan olan cümle marażlara nāfiʿdir. [33] Ḍīḳü'l-nefes ve gögüs aġrısı ve bökreklerde ve meşāne yollarında olan ṭaşı [34] pāreler ve bevli pāk ider ve ḳumları çıḳarır. Bil ṣovuḳluġuna nāfiʿdir, defʿ ider. Ve kese kese işeyenlere [35] ve meşāne yolunda olan nāṣūrlara nāfiʿdir, defʿ ider. Üç ve dört ṭamlaya degin virirler. Müstaʿlebī ve yāḫūd arpa ṣuyu [36] ile virirler, nāfiʿdir. Rūḥ-ı nāne: Miʿdeye ziyāde ḳuvvet virir. Ve ḳayyı menʿ ider. Ve hınçḳırıḳı defʿ ider ve ṭaʿāma iştihā getirir, bütün [37] vücūdu ruṭūbet ve ṣovuḳdan ḥıfẓ ider. Ve rīḥi taḥlīl ider. Ve ḫātūnlarıñ ḥayżı degmesine żabt ider ve iç aġrıların ve ḳabżı ve ishālleri cümle defʿ ider. [38] Dört ve beş ṭamla virirler.

Rūḥ-ı ẕehebī: Miʿdeye ziyāde ḳuvvet virir ve miʿdeyi pāk ṭutup ḥıfẓ ider ve süddeyi açar. [39] Ve vücūdda olan ʿufūnetleri defʿ ider, yürek ṭalabayıp bayılmasın defʾ ider. Sevdāyī merāḳīlere ve sıtmalara nāfiʿdir. On ṭamla [40] ṭavuḳ ṣuyu ile istiʿmāl oluna. Ṭaşrada olan fenā yaralara ve ḳulaḳ aḳmasına ve demmānī çıbānlara defʿ ider. [41] İki üç ṭamla ḳulaġa ṭamzıralar, defʿ olur. Dühn-i ʿAḳreb: Zehrli içilen şeyleri defʿ ider. Sidigi ṭutulana nāfiʿdür. İki üç ṭamla noḫūd ṣuyu ile içireler ve bökrek üstüne ve ḳasıḳ üstüne iki üç ṭamla süreler, nāfiʿdir. Maʿcūn-ı Cevāhir: [42] ḥummālara ve bayılmaḳ marażlarına ve dermānsız marażlara ve maʿṣūmlarıñ ḳızamuḳ ve çiçek marażına ve ṣoġulcan marażına ve cümle vücūda ve ḳalbe ḳuvvet [43] virir. Her şeyʾ içün ḥükemā ḳullanırlar ve ḥāmil ʿavrat żaʿafına ve saḳat içün istiʿmāl olunur. Ṣabīye yarım ve kebīre birer dirhem virirler. [44] Dühn-i Balsān: Aḳcigerde olan ḳurṣalara ve ẕātü'l-cenb ve bökrek ve meşānede olan yaralara ve ṭaşlara [45] nāfiʿdir, ṭaġıdır ve pāreler. Meşāneye ġāyet nāfiʿdir. Birḳaç gün beşer ṭamla içireler. Ve ḳılıç ve bıçaḳ yaralarına tāze ola bir ḳaç [46] ṭamla ılıcaḳ ṭamzıralar, nāfiʿdir, defʿ olur. Ve efrenc … ḥekīm-i mezbūruñ nüsḫasından böylece aḫẕ olunmuşdur. Eczāsı her meʿācīniñ ve her dühnüñ [47] nā-maʿlūmdur. (fī-25 Ṣafer 1111) [22 Ağustos 1699]

(Cerb oluna muḥaḳḳaḳ)

[89b] 1505.[850] Li-muḥarririhi [Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün]

Dil seniñ meftūnuñ olmuş ey yüzü meh-rū

(Ez-intiḫāb-ı Şuʿūrī)

1506.

[1] Ḥikmet: Ḥükemā-yı ḥikmet-şiʿār buyurmuşlardır ki ʿālemde daʿvā-yı ṣadāḳatden dem uran [2] ādem üç ḳısmdır. Baʿżīsı ġıdā meşābesindedir ki anlarsız zindegānī müyesser olmaz. Şemʿ-i cemālleri [3] nūr u fer virmese ḫāne-i ṣoḥbet münevver

[850] Vezin aksıyor.

olmaz. Bir ṭāʾife daḫı devā meşābesindedir ki aña iḥtiyāc [4] vāḳıʿ olur. Baʿż-ı āḫar daḫı maraż menzilesindedir ki żarardan ġayrı anda nefʿ mutaṣavver olmaz.

Bunlar [5] ol mürāyā ve münāfıḳlardır ki ẓāhirde saña ṣadīḳ-i ṣādıḳ geçinirler. Ammā bāṭından muḫāliflere muvāfıḳlardır.

1507.

[1] Fevāʾid-i ḥikemiyye: Kitmān-ı esrāra sāʾir-i nāsdan mülūkuñ iḥtiyācı evferdir. Zīrā ki tedbīr-i mülke her nā-kes ü ebter vāḳıf olucaḳ, [2] melike iḫtilāl-i küllī ṭārī olmaḳ iḥtimāli ekşere belki muḳarrerdir. Beyt: |Far.| [3] Çoḳ olmuşdur ki tāc u efser belki kāse-i ser-efşā-yı sır sebebiyle yoġ olmuşdur. Beyt:

[4] [Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün]

Niçesin keşf-i sır serden çıḳardı || Niçe ser-dārı efserden çıḳardı

1508.[851] Pend

1509.[852] Pend ḳıṭʿa

(Bu varaḳada olan daḫı taḥrīr olundu yeşil mecmūʿaya.)

[90a] 1510.[853] Ġazeliyyāt-ı Behcetī [Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün]

1. Şarāb meclisidir eldedir piyāle bu şeb

Olur çemende bize dāġ reşk-i lāle bu şeb

2. Şarāb-ı nābla pürdür niçe piyāle bu şeb

Açıldı bezm-i ṣafāda hezār lāle bu şeb

3. İderdi dām-ı ketān ile ṣayd-ı meh-tābı

O māhı alsa dil āġūşa hemçü hāle bu şeb

4. Viṣāliñ olmaz ise bezm-i ʿişrete rūzī

Ġamıñla ḫūn-ı cigerdir bize nevāle bu şeb

---

[851] Far. Şairi belli olmayan bir beyit.
[852] Far. Şairi belli olmayan bir kıta.
[853] -D. (Ölmez, 1996)

5. Ne virdi alamaz ol dil-firīb-i ʿişve yine

Nigāh-ı mestini itdi dile ḥavāle bu şeb

6. Ser-i hezāra gülüñ ṭaşt-ı āteşi düşdü

Sipihre çıḳsa yeridir ṣadā-yı nāle bu şeb

7. Olunca ẕevḳ-ı perīşānī-i dü zülfüñ ʿām

Belirdi ṭurre-i sünbülde ṣad külāle bu şeb

8. Ümīd-i mīve-i vaṣlıyla BEHCETĪ her kām

Ḳalemler işledi ol gülşen-i ḫayāle bu şeb

[90b] (Bizim Ṣolaḳ Çelebi merḥūmuñ ḥüccetidir.)

1511.

[1] Sebeb-i taḥrīr-i kitāb budur ki [2] maḥrūse-i Ġalaṭa ḥışnı ebvābından Ḳulle ḳapısı dāḫilinde Bereket-zāde maḥallesinde sākin Ṣolaḳ Çelebi dimekle [3] şehīr ʿumdetü'l-eşbāh Muṣṭafā Aġa İbni ʿAlī Beg ibni ʿAbdu'llāh meclis-i şerʿ-i şerīf-i enverde ʿatīḳası [4] ve ḥālā zevce-i menkūḥesi ʿumdetü'l-muḫadderāt Ümmü Gülsüm Ḫātūn ibnet-i ʿAbdu'r-Raḥmān bin ʿAbdu'llāh'ıñ [5] li-ebeveyn er ḳarındaşı ve ṭarafından ḫuṣūṣ-ı āti'l-beyāna vekīl-i şerʿīsi olup yine mezbūr Muṣṭafā Aġa'nıñ [6] ʿatīḳi olan Muṣṭafā Çelebi maḥżarında iḳrār u taḳrīr-i kelām idip maḥalle-i mezbūrede vāḳıʿ veledi [7] el-ahāli ve'l-cīrān maʿlūmü'l-ḥudūd olup ḥālā mezbūran Ümmü Gülsüm Muṣṭafā Çelebi ile maʿan sākin [8] olduġum menzilin dāḫiliyyesinde ve ḫāriciyyesinde olan mevcūd ve mezbūrān ile meʿan yedimizde [9] ve taṣarrufumuzda olan eṣāṣ-ı beyt ve evānī ve ġayr-ı nuḥāsiyye ve kütüb ve sāʾir-i ism-i māl [10] ıṭlāḳ olunur. Eşyānıñ cümlesi mezbūran Ümmü Gülsüm Ḫaṭun ve Muṣṭafā Çelebi'nin mülkleri [11] olup üzerimde lābis olduġum libāsımdan ġayrı şeyʾim ve mezbūran Ümmü Gülsüm Ḫatun [12] ve Muṣṭafā Çelebi'nin yedlerinde ve ẕimmetlerinde vechen mine'l-vücūh bir aḳçe ve ḥabbe ḥaḳḳım ve menzil-i

[13] mezbūruñ dāḫilinde olan nuḳūd ve eşyāda ḳaṭʿan ʿalāḳa ve medḫalim yoḳdur. Ve mezbūr [14] vechen mine'l-vücūh ve sebeben mine'l-esbāb daʿvā ve nizāʿım daḫı yoḳdur, didikde ġıbbet taṣdīḳü'ş-şerʿī ma vaḳaʿa bi'ṭ-ṭaleb ketb olundu.

fi'l-yevmi'l-ʿışrīn min-Ẕi'l-hicceti' [15] ş-Şerīfe li-sene tisʿa ve tisʿīn ve elf.

[m. 16 Ekim 1688]

[16] Şühūdü'l-ḥāl |Ar.|

BÖLÜM 4

SONUÇ

Klasik Türk edebiyatının ve Türk yazılı kültürünün zengin hazinesi ve hafızası niteliğini taşıyan mecmualar transkribe edilerek farklı disiplinlerden araştırmacılara çeşitli araştırma imkânları sağlamaktadır. Bu tez çalışmasında, onsekizinci yy.da tertip edilmiş karışık bir mecmuanın transkripsiyonlu metni bilimsel yöntemlerle ortaya konmuş ve farklı yönlerden tahlil edilmiştir.

İstinsah ve ketebe kaydı bulunmayan bu *Mecmua*'nın öncelikle hangi dönemde tertip edildiği tespit edilmiş, daha sonra ise bu *Mecmua*'nın tek mürettipten mi yoksa birkaç farklı mürettibin kaleminden mi çıktığı anlaşılmaya çalışılmıştır. *Mecmua*'nın sunduğu verilerden hareketle, *Mecmua*'nın farklı mürettipler tarafından uzun bir süre içinde elimizdeki son haline ulaştığı anlaşılmıştır.

Mevcut mecmua çalışmalarında eksik olduğunu düşündüğümüz bir değerlendirme yöntemi bu çalışmaya dâhil edilerek mecmuaların farklı biçimlerde çalışılabileceği gösterilmiştir. Bu niyetle, *Mecmua*'daki manzum metinler, şairlerin takipçisi oldukları üsluplar ve *Mecmua* içerisindeki farklı unsurlardan hareket ederek *Mecmua*'ya dâhil edilen şiirlerin seçiminde etkili olan edebî zevk bulunmaya çalışılmıştır. *Mecmua*'da yer alan şairler, sıklık ve yoğunluk bakımından bir değerlendirme yapmak amacıyla hem şiir sayısı hem de toplam nazım birimi sayısı üzerinden değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda *Mecmua*'da en çok yer verilen şiirler Nābī, Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā, Rehāyī, Riyāżī, Faṣīḥ, Rıżāyī, Sırrī, Vecdī, Güftī, Veysī, Ṭıybī ve Cevrī'dir. Her ne kadar bu şairlerin benimsedikleri üsluplar farklılık gösterse de, hikemî üslubun en büyük temsilcisi sayılan Nābī'ye hem şiir

sayısı hem nazım birimi bakımından kendisine en yakın şairden iki kat fazla yer verilmesine karşın, Sebk-i Hindî ve klasik üslubun en büyük temsilcileri sayılan Bāḳī, Nāʾilī gibi şairlere çok az yer verilmesi *Mecmua*'yı tertip edenlerin hikemî üslubun takipçisi olduğu kanaatini oluşturmaktadır. Bu kanaati kuvvetlendiren diğer bir husus ise *Mecmua*'da yer alan ve hikemî üslubun önemli bir parçası olan hikmetli sözlerin, darbımesellerin, İslam büyükleri ve bazı Yunan filozoflarına ait sözlerin bulunmasıdır. Şiirler konu bakımından incelendiğinde ise, şemʿ ü pervāne ve mirvaha gibi bazı mazmunlar üzerinden çeşitli seçkiler yapıldığı ve belli redifler üzerinden gruplandırmalar yapıldığı görülmektedir. Bu durum mürettiplerin kişisel zevklerini görmek bakımından ayrı bir inceleme konusu olabilir.

Mensur metinlerin incelenmesinde ise yine metinlerin içeriğinden ve mürettiplerce alınmış ufak notlardan hareketle bu metinlerin hangi yollarla üretildiği ve hangi biçimlerde tüketildiği konusunda birtakım yorumlar yapılmıştır. *Mecmua*'da yer alan şiir dışı metinlerin genellikle şair adaylarına yönelik eğitici notlar olduğu düşünülebilir. Aynı şekilde, *Mecmua* içinde bulunan mürettiplerce yazılmış şiir denemeleri de bu eğitici unsurun pratiğe döküldüğünü göstermektedir. Bunların dışında genel okuyucuya yönelik dualar, ilaç tarifleri, tarihî olaylara dair düşülen notlar ve bunlara benzer metinler de *Mecmua*'da yer almaktadır. Bu metinlerin hem şair adaylarına yönelik metinler olduğu hem de genel okuyucuya hitap eden metinler olduğu düşünülebilir.

Mecmua'da yer alan manzum ve mensur metinler, Osmanlı yazılı kültürüne dair önemli ipuçları verdiği gibi, toplumsal hayata dair de bilgiler vermektedir. Örneğin, *Mecmua*'da yer alan şifalı ot ve macunlar hakkında bilgiler, bazı hastalıklardan kurtulmak veya bazı isteklerin gerçekleşmesi için yapılması gereken

ibadetler, okunması gereken dualar, onsekizinci yüzyılda insanların alternatif tıpla ve diğer insanüstü, okült olgularla ilişkilerini göstermektedir.

Mecmua metni ortaya çıkarılırken daha önce üzerine çalışılmış eserlerden istifade edilerek metnin karşılaştırılması yapılmış ve farklar aparatta gösterilmiştir. Metinde yer alan şairler, kullanılan nazım biçimleri ve aruz kalıpları tablolar halinde ayrıntılarla verilmiştir.

İncelememizin temel konusu olan *Mecmua* üzerinde yapmaya çalıştığımız gibi mecmuaların çok boyutlu incelenmesi, hem klasik Türk edebiyatı sahası için hem de diğer insan ve toplum bilimleri için faydalı olacağı kanaatindeyiz.

EK A

UZUN ÖZET (EXTENDED ABSTRACT)

Miscellanies are the compiled texts, generally created according to subjective aesthetical appetites of the compilers. The subject of my study is a miscellany that contains texts in both verse and prose in Persian and Arabic as well as in Turkish. This *Miscellany* was borrowed from the personal archive of Prof. Dr. Ismail Erunsal. Although the miscellany has more texts in verse than in prose, the prose texts provide novel and essential information about the development of Turkish literature and the Ottoman written culture.

In the first chapter, titled 'The introduction of the *Miscellany* and its Analysis', information about the physical properties of the manuscript and the *Miscellany*'s content are described. Then, the poets and poetical forms and meters used in these poems are shown in detail.

In another subtopic of the same chapter, the Turkish texts in prose are summarized so as to give the readers a shortcut. In the same way, the next subtopic is for the Arabic and Persian texts in the *Miscellany*, where the contents of these texts are explained in detail, since they are not transcribed or translated into Turkish in the third chapter.

In the second chapter, entitled 'An evaluation of the *Miscellany*', short information is given about the nature of this *Miscellany*, its compilation style, its compiler and its content. In the first subtopic of this chapter, the question whether this *Miscellany* was compiled by one or more than one compiler is answered. It also identifies the period when this *Miscellany* was written, as such a certain information does not exist in the text. It has been concluded that the texts in thhe *Miscellany* were

collected over at least a century and half, and by different compilers. Most of the texts were collected in the eighteenth century, but it has also texts from the nineteenth century, which were added later by the people who owned the manuscript.

In the next subtopic of the second chapter, the poets in the *Miscellany* and their literary styles are evaluated. However, not all of the 188 different poets are taken into consideration because the majority of them have very few poems—sometimes just one or two couplets. Thus, the evaluation took the top ten poets into consideration according to the total number of poems and poetical units. In this way, I was able to speculate about why these different poems were collected into a single manuscript.

To see the aesthetic value in a miscellany, all the poets should be listed, and their poetic styles ought to be well defined. To do this, the scientifically studied divans are the sources that should be taken into account, followed by the bibliographical and biographical sources (i.e. secondary sources) for the poets whose poems have not been academically studied. To see the general aesthetic pleasure in a miscellany, the poets on the top twelve in the list can give us a clear idea.

The *Miscellany* which I studied was compiled by different compilers. I have come to this conclusion thanks to several details in the miscellany. There are some poems whose titles include the words “li-muharrihi” or “li-katibihi, which means “belongs to the miscellany writer”. However, the pseudonyms differ in these poems: Lutfi, Vahdi, Itri and Nutki. When I tried to figure out the period when the *Miscellany* was compiled, I was at first confused because the poets in the miscellany lived between the fifteenth and nineteenth centuries. And some dates written by the compiler differ: some indicated both the first half of seventeenth century and the nineteenth century. Then I figured out that the *Miscellany* was compiled by different compilers over about two centuries. The seizin dates of the miscellany that can be seen

in the 1v also support this claim. Having seen that the miscellany is a collective work of different compilers, I thought that the aesthetic pleasure in the miscellany could be studied as a common aesthetics, pursued by different compilers, because they owned the miscellany and continued to contribute to its last condition, contributing new texts to it.

In the eighteenth century, there are mainly four different styles in classical Turkish poetry, according to Horata. These are local/folkloric style (mahallî üslup), Indian style (Sebk-i Hindî), philosophical style (hikemî üslup), and classical style (klasik üslup) (Horata 2006).

When 188 poets who have poems written in Turkish are listed according to the total number of poems and total number of verses, the poets in the top twelve are as follows:

1. Nabi	Philosophical style
2. Seyhulislam Yahya	Classical Style
3. Rehayi	Philosophical Style
4. Riyazi	Classical Style / Philosophical Style
5. Fasih	Classical Style
6. Rızayi	Indian Style
7. Sırri	Indian Style, Philosophical Style
8. Vecdi	Indian Style, Classical Style
9. Gufti	Philosophical Style
10. Veysi	Classical Style
11. Tiybi	Indian Style
12. Cevri	Classical Style, Indian Style

Considering the list above, it can be said that there is not a clear image of aesthetic pleasure in the miscellany. In such a situation, the notes and other details in the miscellany can help us make a clearer comment on it. First, Nabi who is regarded as the founder of the philosophical style, has the largest amount of poems in the miscellany, which is double the number of the second poet in the list (Seyhulislam Yahya), while the important poets using other styles are rarely found in the miscellany. Second, the first two poems in the 1r of the miscellany belong to Saib, a Persian poet. It is said that Nabi was influenced by Saib. Third, the miscellany includes several idioms and philosophical sayings written in Arabic and Persian, belonging to Platon, Socrates, Galenus, the Prophet Muhammad, and his friends. One of the important features of the philosophical style is the use of philosophical words in poetry. Finally, the poems written in *rubai* form, that is, the form shaped for philosophical thinking and the enigmas which evoke minds to be solved are found extensively in the miscellany. While all these factors demonstrate that the compilers of the miscellany were the followers of the philosophical style, the list above suggests that the literary styles can be studied and classified from the beginning by analyzing the poems that are collected in a number of miscellanies.

In the last subtopic of the second chapter, the Turkish texts in prose and other short notes written by the compilers are analyzed. The method of analysis was shaped with regard to the contents of these texts. The texts are generally for poet candidates, but some texts are for the general reader, which is understood from the fact that the texts are diverse in terms of content.

In the third chapter offers the transcription and comparison of the *Miscellany* texts. The ways in the edition of the transcribed texts are listed in detail. The transcription and special characters used in the text are given in tables. The texts found

in already-studied literary works are compared to the text of the *Miscellany* to get a sound text; the differences are indicated in footnotes. A facsimile of the *Miscellany* is provided at the end of the study.

EK B

MECMUA'DA YER ALAN ŞAİRLER, ŞİİRLER VE NAZIM BİÇİMLERİNİN AYRINTILI TABLOSU

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
1	ʿAbdī	-	Gazel (Müşterek)	1	1	5	5	427
2	ʿĀbid Çelebi	-	Matla	1	1	1	1	411
3	ʿAbdu'r-raḥīm Beg	-	Gazel	1	2	6	52	373, 1477
			Kaside	1		46		
4	ʿAbdü'l-ḥalīm Efendi	-	Kıta	1	1	2	2	569
5	Āhī	1517	Müfred	1	1	1	1	193
6	ʿAḳlī	-	Matla	1	2	1	2	465, 1266
			Müfred	1		1		
7	ʿĀlī	1600	Matla	1	1	1	1	43
8	ʿĀlī Şān	-	Matla	1	1	1	1	12
9	Āmedī	-	Tahmis	1	1	5	5	481
10	ʿĀrif Efendi	1713	Kıta	1	2	2	4	949, 953
			Nakıs Gazel	1		2		
11	ʿĀrif-zāde ʿĀṣım	1737	Gazel	1	1	5	5	1358
12	ʿĀṣım-ı Bosnevī	1710	Gazel (Nazire)	1	1	5	5	1049
13	ʿĀṣık Çelebī	1535	Matla	1	1	1	1	1436
14	ʿAṭāyī	1635	Matla	5	10	5	10	176, 448, 469, 470, 476, 496, 1119, 1149, 1150, 1348
			Müfred	4		4		
			Müfred (Tr)	1		1		
15	ʿĀṭıf	-	Matla	3	4	3	4	1007, 1012, 1015, 1016
			Müfred	1		1		
16	ʿAzīzī	-	Gazel	1	1	5	5	748
17	Bahāʾī-yi Baġdādī	-	Kıta	1	1	2	2	290
18	Bahāʾī	1654	Mısra	1	3	1	3	61, 398, 1153
			Müfred	2		2		
19	Bāḳī	1600	Matla	2	5	2	5	42, 137, 1093, 1116, 1125
			Müfred	2		2		
			Müfred (K)	1		1		
20	Behcetī	-	Gazel	2	2	13	13	188, 1510
21	Behiştī	1571	Matla	1	1	1	1	598
22	Belīġ	1769	Müfred (K)	2	5	2	6	257, 258, 259, 260, 1019
			Matla (K)	1		1		
			Müfred (Mn)	1		1		
			Rubai	1		2		
23	Bezmī	-	Müfred	1	1	1	1	1408

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
24	Cāmī-i Rūmī	-	Kıta	1	1	2	2	151
25	Cemālī	-	Matla	1	2	1	2	97, 1127
			Müfred	1		1		
26	Cemʿī	1660	Matla	1	3	1	3	1316, 1317, 1421
			Müfred	2		2		
27	Cennet Efendi (Fenāyī)	1628	Matla	1	1	1	1	119
28	Cevrī	1654	Tesdis	7	7	35	35	499, 500, 501, 503, 504, 505, 507
29	Cezmī	-	Gazel	1	2	6	7	1051, 1120
			Müfred	1		1		
30	Cinānī	1595	Matla	2	3	2	3	133, 303, 1055
			Müfred	1		1		
31	Dānişī	-	Matla	1	2	1	3	510, 1152
			Nazm	1		2		
32	Deli Velī	-	Matla	1	1	1	1	365
33	Derūnī	-	Müfred	1	1	1	1	33
34	Dürrī	1722	Mısra (Tr)	2	3	2	3	1201, 1261, 1362
			Matla	1		1		
35	Ebū Saʿīd Efendi	-	Nazm	1	1	2	2	1070
36	Edībī	1722	Matla	4	4	4	4	1312, 1313, 1314, 1315
37	Emīnī	1599	Matla	1	1	1	1	1451
38	Emnī	-	Gazel (Müşterek)	1	1	5	5	1466
39	Emrī	1575	Matla	3	11	3	12	53, 207, 208, 209, 363, 471, 589, 672, 1403, 1488, 1491
			Makta	1		1		
			Müfred	3		3		
			Matla (Mm)	3		3		
			Nakıs Gazel	1		2		
40	Enderunlu Vāṣıf	1824	Gazel	2	2	11	11	181, 1046
41	Enīs	1733	Müfred	2	2	2	2	1110, 1257
42	Enverī	1547	Müfred	1	1	1	1	1462
43	Fāʾiḳ	-	Gazel (Müşterek)	1	2	5	6	1029, 1364
			Mısra (Tr)	1		1		
44	Fāʾiż	1717	Gazel	2	2	10	10	159, 1077
45	Fāʾiżī	1622	Müfred	2	3	2	7	364, 1053, 1054
			Nakıs Kıta-i Kebir	1		5		
46	Farḳī	-	Matla	2	2	2	2	759, 762
47	Faṣīḥ	1700	Gazel	1	21	5	26	14, 306, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842
			Kıta	1		2		
			Matla	1		1		
			Makta	2		2		
			Müfred	16		16		

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
48	Faṣīḥī Dede	-	Halk Şiiri	1	1	12	12	1495
49	Fāżıl Aḥmed Paşa	-	Müfred	1	1	1	1	746
50	Fehīm	1647	Müfred	1	1	1	1	428
51	Fennī	-	Kıta	1	1	2	2	1165
52	Ferāġī	1605	Müfred	1	1	1	1	220
53	Ferīdī	-	Matla	1	1	1	1	218
54	Fevrī	-	Müfred	1	1	1	1	1131
55	Feyżī (Topkapılı)	1688	Gazel	3	6	16	20	217, 386, 1041, 1079, 1109, 1363
			Kıta	1		2		
			Mısra (Tr)	1		1		
			Makta	1		1		
56	Feyżī (Dursun-zāde)	1610	Matla	1	1	1	1	108
57	Fiġānī	1532	Matla	1	1	1	1	703
58	Firāḳī	-	Matla	1	1	1	1	732
59	Fużūlī	1556	Kıta-i Kebir	1	6	3	9	24, 131, 149, 366, 450, 684
			Matla	3		3		
			Müfred	1		1		
			Rubai	1		2		
60	Füzūnī	1658	Gazel (Nazire)	1	1	5	5	1186
61	Ġāzī Paşa	-	Rubai	1	1	2	2	441
62	Gedizli Ḳabūlī	1591	Matla	2	3	2	3	109, 110, 1147
			Müfred	1		1		
63	Ġubārī	1566	Matla	1	1	1	1	1351
64	Güftī	1677	Gazel	5	12	25	102	102, 103, 104, 105, 106, 388, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231
			Mesnevi	1		41		
			Tahmis	6		36		
65	Ḥabeşī-zāde Beg	-	Matla	1	1	1	1	1263
66	Ḥāfıẓ	-	Gazel	2	2	10	10	1238, 1239
67	Ḥāletī	1631	Kıta	1	12	2	15	38, 123, 202, 397, 431, 432, 495, 570, 571, 627, 770, 1455
			Kıta (Tr)	1		2		
			Matla	4		4		
			Makta	1		1		
			Müfred	4		4		
			Rubai	1		2		
68	Ḥalīlī	-	Matla	1	1	1	1	734
69	Ḥalīm Efendī	-	Müfred	1	1	1	1	1123
70	Ḥāliş	-	Kıta	1	1	2	2	156
71	Ḥamdī	-	Gazel	1	6	5	14	246, 288, 575, 855, 859, 996
			Kıta-i Kebir	1		5		
			Matla	3		3		
			Müfred	1		1		
72	Ḥasan Çelebi	-	Matla	1	1	1	1	728

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
73	Hāşim Efendī	-	Halk Şiiri	1	1	11	11	1494
74	Hāşimī	-	Matla	1	1	1	1	477
75	Ḥayātī Beg	-	Matla	1	1	1	1	204
76	Ḫaylī	-	Gazel	3	10	14	26	212, 253, 254, 255, 455, 474, 1009, 1065, 1124
			Kıta	1		2		
			Makta	1		1		
			Matla	3		3		
			Nakıs Gazel	1		4		
			Nazm	1		2		
77	Ḫayretī	-	Müfred	1	1	1	1	268
78	Himmet-zāde	-	Mısra (Tr)	1	2	1	2	410, 1200
			Matla	1		1		
79	Ḫitāmī	-	Gazel	2	2	21	21	747, 887
80	Ḫulūṣī	-	Nazm	1	1	2	2	164
81	Ḥüseyn Cān	-	Matla	1	1	1	1	1090
82	ʿIṭrī	-	Gazel (Müşterek)	1	2	5	6	13, 1029
			Matla	1		1		
83	İbni Kemāl	1534	Kıta	4	10	8	16	78, 79, 83, 276, 287, 382, 436, 1280, 1311, 1320
			Mesnevi	2		4		
			Matla	2		2		
			Müfred	2		2		
84	İnsān-ı Kāmil	1616	Matla	1	1	1	1	1133
85	ʿİzzetī	1681	Gazel	1	6	5	10	94, 375, 421, 422, 467, 1460
			Müfred	4		4		
			Matla	1		1		
86	Kāmī	1724	Mısra (Tr)	1	1	1	1	1367
87	Ḳaramanlı Niẓāmī	1473	Matla	1	1	1	1	138
88	Keşfī	1566	Müfred	1	1	1	1	736
89	Ḳudsī-zāde	-	Nazm	1	1	2	2	1157
90	Lāmiʿī	1532	Matla	1	1	1	1	1435
91	Māhir	-	Gazel (Nazire)	1	2	5	6	947, 973
			Müfred	1		1		
92	Manṭıḳī	1635	Gazel	2	7	10	18	128, 132, 755, 1031, 1356, 1357, 1474
			Müfred	4		4		
			Nakıs Kaside	1		4		
93	Mecdī	1590	Gazel	1	2	5	6	252, 743
			Matla	1		1		
94	Merdümī	-	Matla	1	1	1	1	1085
95	Mīrzā Beg	-	Kıta	1	1	2	2	1304
96	Miṣālī	-	Müfred	1	1	1	1	1176
97	Muḫtār	-	Gazel	1	1	5	5	1482

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
98	Nābī	1712	Gazel	14	53	77	149	5, 6, 7, 10, 11, 165, 166, 167, 296, 425, 426, 427, 449, 468, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 544, 545, 546, 547, 548, 553, 749, 903, 952, 1037, 1048, 1056, 1057, 1058, 1078, 1105, 1106, 1107, 1293, 1321, 1322, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1387, 1390, 1391, 1414, 1492, 1493
			Gazel (Müşterek)	1		5		
			Kıta	1		2		
			Matla	11		11		
			Matla (Mm)	2		2		
			Matla (N)	1		1		
			Mısra	1		1		
			Müfred	11		11		
			Nakıs Gazel	10		37		
			Rubai	1		2		
99	Nādirī	1626	Matla	1	4	1	14	185, 1118, 1388, 1389
			Müfred (K)	1		1		
			Müseddes	2		12		
100	Naḫīfī	1738	Müfred	1	2	1	6	191, 1103
			Tahmis	1		5		
101	Naḥvī	1699	Terkib-Bend	2	2	10	10	387, 423
102	Nāʾilī	1666	Matla	1	4	1	12	114, 582, 1080, 1187
			Müfred	1		1		
			Nakıs Gazel	2		10		
103	Nakşī	-	Müfred	1	1	1	1	744
104	Nāmī	-	Matla	1	1	1	1	971
105	Nāẓım	-	Nakıs Gazel	1	2	4	6	211, 1074
			Rubai	1		2		
106	Naẓīm	1727	Gazel	1	2	7	8	1366, 1480
			Mısra (Tr)	1		1		
107	Necātī	1509	Matla	1	1	1	1	215
108	Nedīm	-	Mısra (Tr)	1	2	1	2	1205, 1206
			Müfred (Tr)	1		1		
109	Neşātī	1674	Gazel	2	3	11	13	158, 216, 583
			Rubai	1		2		
110	Nevāyī	-	Matla	1	1	1	1	1352
111	Nevʿī	1599	Kıta	3	13	6	22	85, 541, 542, 543, 549, 551, 554, 556, 557, 558, 559, 560, 750
			Matla	2		2		
			Müfred	2		2		
			Nazm	3		6		
			Rubai	3		6		
112	Nigāhī	-	Matla	1	1	1	1	1318
113	Niṣārī	-	Matla	1	1	1	1	737
114	Niẓāmī	1697	Müfred	1	1	1	1	343
115	Noġalı Muṣṭafā	-	Mısra (Tr)	1	1	1	1	1368
116	Rāġıb	-	Gazel	1	1	6	6	1060

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
117	Raḥīmī	-	Kıta (Tr)	1	2	2	3	1204, 1217
			Mısra (Tr)	1		1		
118	Raḥmī	1568	Matla	1	1	1	1	1342
119	Rāmī	1640	Gazel	2	5	10	17	434, 945, 951, 1028, 1256
			Nakıs Gazel	1		3		
			Nazm	2		4		
120	Rāżī	-	Gazel (Nazire)	1	1	5	5	1081
121	Reʾfetī	-	Müfred	1	1	1	1	126
122	Rehāyī	1698	Gazel	20	29	100	114	896, 897, 898, 899, 900, 901, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 974, 1479
			Kıta	2		4		
			Makta	1		1		
			Müfred	4		4		
			Nakıs Gazel	1		3		
			Nazm	1		2		
123	Reşgī	-	Müfred	1	1	1	1	1166
124	Reşīd Efendi	1721	Gazel	2	11	10	24	1025, 1027, 1032, 1121, 1128, 1129, 1130, 1144, 1265, 1499, 1500
			Mısra (Tr)	1		1		
			Matla	4		4		
			Müfred	1		1		
			Nakıs Gazel	1		4		
			Rubai	2		4		
125	Reşīdī	-	Matla	1	1	1	1	1089
126	Rıżāyī	1629	Gazel	1	19	5	23	197, 466, 614, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 972, 1117, 1148
			Matla	3		3		
			Müfred	15		15		
127	Riyāżī	1644	Matla	1	26	1	26	175, 225, 226, 460, 464, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 1092, 1461
			Müfred	7		7		
			Müfred (Mn)	1		1		
			Müfred	17		17		
128	Rodosī	-	Kıta	1	1	2	2	494
129	Rūḥī	1606	Kıta	1	3	2	5	177, 1104, 1430
			Matla	1		1		
			Nakıs Gazel	1		2		
130	Rüşdī-i İzmīrī	1723	Matla	1	1	1	1	148
131	Rüşdī-i Ṣaḥḥāf	1699	Mısra (Tr)	1	8	1	10	221, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 1208
			Müfred	6		6		
			Nakıs Gazel	1		3		
132	Ṣābir Pārsā	1680	Gazel	1	4	5	10	182, 222, 223, 1102
			Kıta	1		2		
			Müfred (K)	1		1		
			Nazm	1		2		
133	Ṣābirī	-	Gazel (Nazire)	1	2	5	6	135, 1050
			Matla	1		1		

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
134	Ṣābit	1712	Matla	1	1	1	1	77
135	Ṣabrī	1645	Gazel	1	6	5	11	192, 462, 463, 1111, 1185, 1395
			Matla	1		1		
			Müfred	3		3		
			Nazm	1		2		
136	Saʿdī	-	Matla	2	2	2	2	89, 1259
137	Ṣadrī	-	Gazel (Müşterek)	1	1	5	5	1466
138	Ṣafāyī	-	Gazel	1	1	5	5	902
139	Sāġarī	1524	Matla	1	1	1	1	281
140	Sālik	-	Halk Şiiri	1	1	35	35	1487
141	Sāmī	-	Matla	1	1	1	1	729
142	Selmān	-	Matla	1	2	1	2	733, 1453
			Müfred	1		1		
143	Serverī	-	Mısra (Tr)	1	1	1	1	1365
144	Sırrī	1699	Gazel	2	20	11	42	127, 180, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 239, 240, 241, 242, 243, 433, 756, 940, 1202, 1409, 1467, 1475
			Matla	4		4		
			Mısra (Tr)	1		1		
			Müfred	9		9		
			Nakıs Gazel	4		17		
145	Ṣubḥī	-	Gazel	1	2	11	35	160, 1434
			Kaside (Hicviye)	1		24		
146	Ṣunʿī	1535	Matla	1	1	1	1	1458
147	Sūzī	-	Matla	1	1	1	1	1454
148	Sürūrī	1562	Matla	2	3	2	3	80, 286, 745
			Müfred	1		1		
149	Şāhin Girāy (Şāhī)	1712	Kıta-i Kebir (Tr)	1	1	5	5	1272
150	Şānī	-	Müfred	2	2	2	2	731, 1020
151	Şehdī	-	Matla	1	1	1	1	706
152	Şehrī	1660	Matla	1	1	1	1	406
153	Şehzāde Mustafa	1553	Müfred	1	1	1	1	430
154	Şemsī Paşa	-	Müfred	1	1	1	1	1086
155	Şevḳet	1829	Kıta	1	1	2	2	256
156	Şevḳī	1538	Müfred	2	2	2	2	26, 28
157	Şeyḫ Müstaḳīm	-	Kıta	1	1	2	2	155
158	Şeyḫī	-	Matla	1	1	1	1	685
159	Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā	1644	Gazel	1	32	5	36	37, 59, 152, 456, 457, 458, 459, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 999, 1014, 1091, 1151, 1154
			Makta	2		2		
			Matla	10		10		
			Müfred	19		19		
160	Şināsī	1702	Müfred	2	2	2	2	1260, 1264

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
161	Ṣuʿūrī	1694	Gazel	1	2	7	12	1292, 1478
			Tahmis	1		5		
162	Ṭalʿatī	-	Müfred	1	1	1	1	1267
163	Ṭālib	1706	Gazel	1	4	5	13	134, 341, 429, 946
			Gazel (Nazire)	1		5		
			Müfred	1		1		
			Rubai	1		2		
164	Ṭarīḳī	-	Makta	1	1	1	1	512
165	Ṭarzī	-	Gazel	4	6	23	25	219, 374, 1038, 1039, 1040, 1076
			Matla	2		2		
166	Ṭavlabaşı-zāde (Safhî)	1724	Mısra (Tr.)	1	1	1	1	1361
167	Ṭıflī	-	Matla	2	2	2	2	461, 473
168	Ṭıybī	1679	Gazel	11	11	60	60	251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1331, 1332, 1333, 1334, 1336, 1337
169	ʿUbeydī	1573	Müfred	1	2	1	3	767, 1275
			Nakıs Gazel	1		2		
170	Uṣūlī	1538	Matla	1	1	1	1	52
171	Ümīdī	1571	Matla	1	3	1	3	130, 1343, 1345
			Müfred	2		2		
172	Ünsī	-	Gazel	1	1	5	5	1094
173	Vāḥid	-	Matla	3	3	3	3	23, 35, 187
174	Vālī	-	Matla	1	2	1	2	22, 163
			Müfred	1		1		
175	Vāṣıf-ı Muḫteşem-zāde	1717	Gazel	1	1	5	5	1030
176	Vecdī	1661	Gazel	1	17	7	24	112, 516, 517, 518, 520, 521, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 1145, 1146
			Müfred	2		2		
			Müfred (Mm)	6		6		
			Kıta (Mm)	1		2		
			Matla	7		7		
177	Vecīhī	1660	Müfred	1	1	1	1	136
178	Vehbī	1736	Matla	2	3	2	3	889, 890, 892
			Müfred	1		1		
179	Veysī	1628	Matla	10	12	10	12	120, 186, 378, 1306, 1307, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450
			Müfred	2		2		
180	Vuṣlaṭī	-	Kıta	2	2	4	4	190, 1441
181	Yetīmī	-	Mısra (Tr)	1	1	1	1	1369
182	Yūnus Beg	-	Rubai	3	3	6	6	440, 442, 1162
183	Yūsuf Dede (Çengî)	1669	Müfred	1	1	1	1	1432
184	Yümnī	-	Mısra (Tr)	1	3	1	3	1203, 1258, 1262
			Matla	2		2		
185	Ẕāhib	-	Kıta	1	2	2	3	1023, 1024
			Matla	1		1		

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
186	Ẓarīf	-	Gazel	1	6	5	10	93, 117, 445, 472, 1047, 1457
			Matla	4		4		
			Müfred	1		1		
187	Ẕātī	1546	Matla	4	5	4	5	195, 1084, 1087, 1442, 1443
			Müfred	1		1		
188	Zekī	-	Mısra (Tr)	1	1	1	1	1207
189	Zeyneb Ḳadın	1475	Matla	1	1	1	1	893
190	Zihnī	-	Gazel	1	1	5	5	532
191	Żiyāyī	-	Kıta-i Kebir	2	2	6	6	1211, 1468
192	Ẓuhūrī	1672	Kıta	1	1	2	2	40
193	Mürettip	Mahlassız	Matla	1	10	1	21	858, 895, 939, 979, 980, 981, 1396, 1398, 1471, 1476, 1505
			Mısra	1		1		
			Mısra (Tr)	3		3		
			Müfred	1		1		
			Müfred (Tr)	1		1		
			Nakıs Gazel	2		12		
			Nazm	1		2		
		ʿItrī	Gazel (Nazire)	1	1	5	5	1095
		Luṭfī	Gazel	4	6	23	25	891, 941, 942, 943, 944, 997
			Müfred	2		2		
		Nuṭḳī	Gazel	1	1	5	5	224
		Vaḥdī	Gazel	3	10	15	22	849, 850, 851, 852, 853, 854, 856, 885, 967, 1359
			Matla	7		7		
194	Kime ait olduğu bilinmeyenler	Başlıksız	Halk Şiiri	1	116	8	215	18, 58, 72, 73, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 157, 161, 179, 564, 265, 289, 299, 311, 318, 329, 330, 331, 384, 435, 444, 446, 451, 479, 483, 484, 502, 508, 509, 555, 568, 577, 599, 623, 625, 676, 741, 753, 844, 860, 865, 866, 867, 868, 884, 888, 948, 962, 963, 982, 995, 1018, 1026, 1069, 1122, 1126, 1132, 1159, 1163, 1171, 1172, 1178, 1182, 1188, 1189, 1210, 1214, 1215, 1216, 1218, 1219, 1225, 1271, 1278, 1279, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1289, 1294, 1295, 1301, 1328, 1339, 1344, 1350, 1370, 1393, 1399, 1400, 1401, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1424, 1425, 1426, 1427, 1481, 1490, 1501, 1507
			Kaside (Hicviye)	2		28		
			Kıta	12		24		
			Kıta (Tr)	1		2		
			Kıta-i Kebir	1		5		
			Kıta-i Kebir (Tr)	1		21		
			Matla	42		42		
			Matla (Mm)	12		12		
			Mesnevi	3		13		
			Mesnevi (Mm)	1		4		
			Mısra	5		5		
			Mısra (Tr)	10		10		
			Müfred	12		12		
			Nakıs Gazel	1		5		
			Nazm	7		14		
			Nazm (Mm)	1		2		
			Rubai	4		8		

No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
	Kime ait olduğu bilinmeyenler	Lā Edrī	Kıta	12	134	24	162	81, 84, 87, 88, 95, 96, 118, 122, 150, 153, 162, 168, 183, 184, 189, 210, 214, 250, 261, 263, 312, 333, 404, 437, 438, 482, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 497, 498, 533, 561, 562, 563, 576, 578, 580, 581, 584, 587, 596, 673, 674, 675, 677, 686, 689, 692, 696, 702, 705, 707, 715, 721, 739, 751, 752, 757, 758, 760, 761, 763, 764, 765, 768, 769, 771, 950, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1010, 1011, 1013, 1017, 1033, 1075, 1099, 1100, 1101, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1156, 1158, 1167, 1168, 1169, 1170, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1223, 1237, 1240, 1241, 1243, 1273, 1276, 1277, 1309, 1310, 1319, 1341, 1346, 1347, 1383, 1394, 1422, 1423, 1431, 1459
			Kıta-i Kebir	2		6		
			Matla	66		66		
			Matla (R)	1		1		
			Mesnevi	1		2		
			Müfred	40		40		
			Nazm	10		20		
			Rubai	1		2		
		∝	Halk Şiiri	1	257	1	272	17, 27, 34, 39, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56, 57, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 76, 82, 86, 90, 91, 92, 98, 99, 100, 101, 107, 115, 116, 121, 124, 125, 129, 194, 196, 198, 199, 200, 201, 203, 205, 206, 213, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 282, 283, 284, 285, 291, 292, 293, 294, 295, 297, 298, 300, 301, 302, 304, 305, 307, 308, 309, 313, 314, 317, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 332, 334, 344, 377, 379, 380, 381, 383, 385, 391, 412, 443, 447, 452, 453, 475, 511, 513, 514, 515, 550, 552, 564, 565, 566, 567, 572, 573,
			Kıta	10		20		
			Matla	161		161		
			Matla (Mm)	1		1		
			Matla (R)	2		2		
			Mesnevi	1		2		

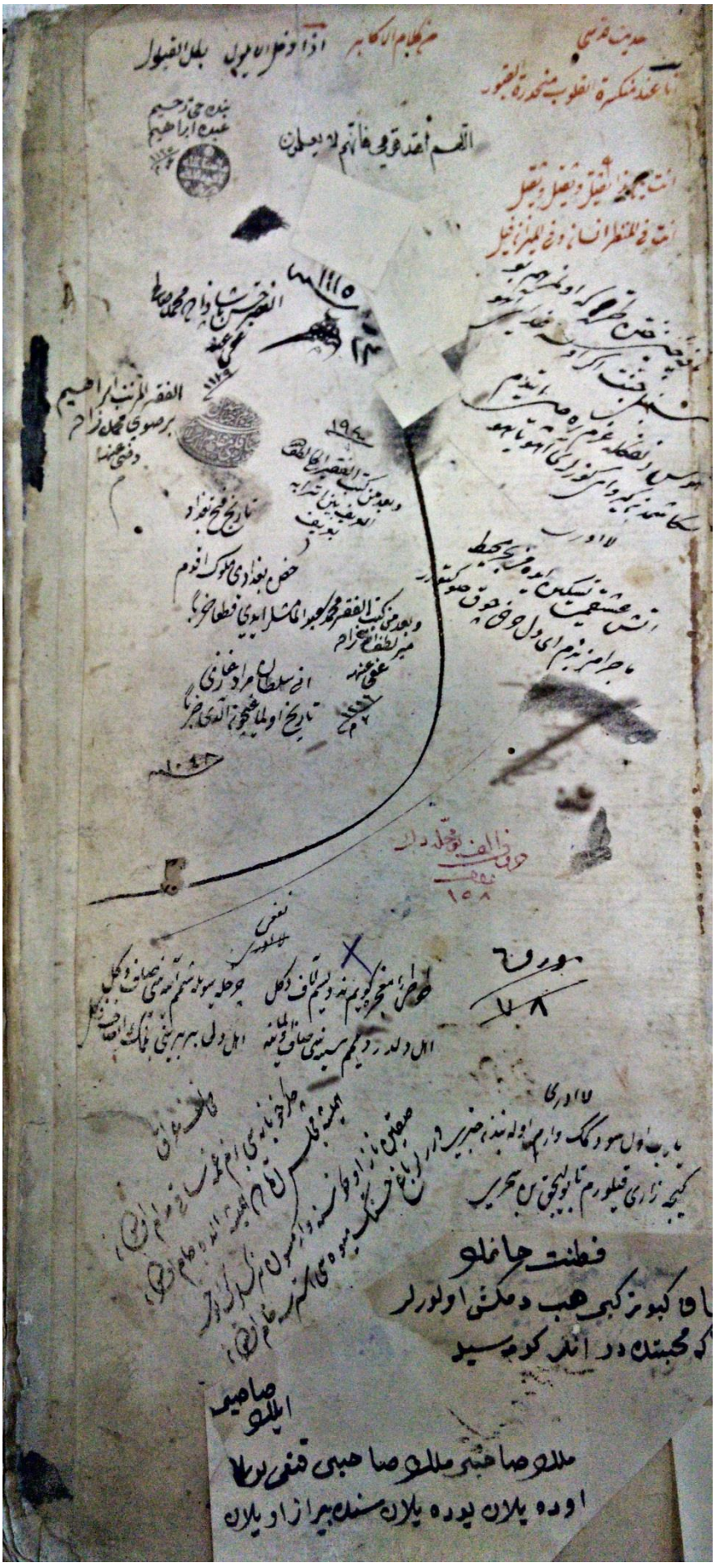
No	Şair	Ölüm Tarihi	Nazım biçimi	Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı	Nazım Birimi Sayısı	Toplam Nazım Birimi	Şiirlerin Metindeki Numaraları
	Kime ait olduğu bilinmeyenler	∝	Mısra	1		1		574, 579, 585, 586, 588, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 597, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 624, 626, 628, 629, 630, 671, 682, 683, 687, 693, 694, 695, 697, 698, 704, 712, 713, 719, 724, 725, 726, 727, 730, 735, 738, 740, 742, 754, 766, 857, 861, 862, 863, 864, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 894, 938, 954, 964, 965, 966, 1021, 1022, 1034, 1035, 1052, 1096, 1097, 1098, 1108, 1112, 1113, 1114, 1115, 1155, 1160, 1209, 1236, 1242, 1268, 1269, 1270, 1274, 1296, 1297, 1303, 1305, 1329, 1330, 1355, 1384, 1405, 1406, 1407, 1410, 1411, 1412, 1413, 1452, 1456, 1463, 1464, 1469, 1470, 1472, 1473
			Mısra (Tr)	5		5		
			Müfred	70		70		
			Müfred (R)	1		1		
			Nazm	2		4		
			Rubai	1		2		
			Şarkı	1		2		

EK C

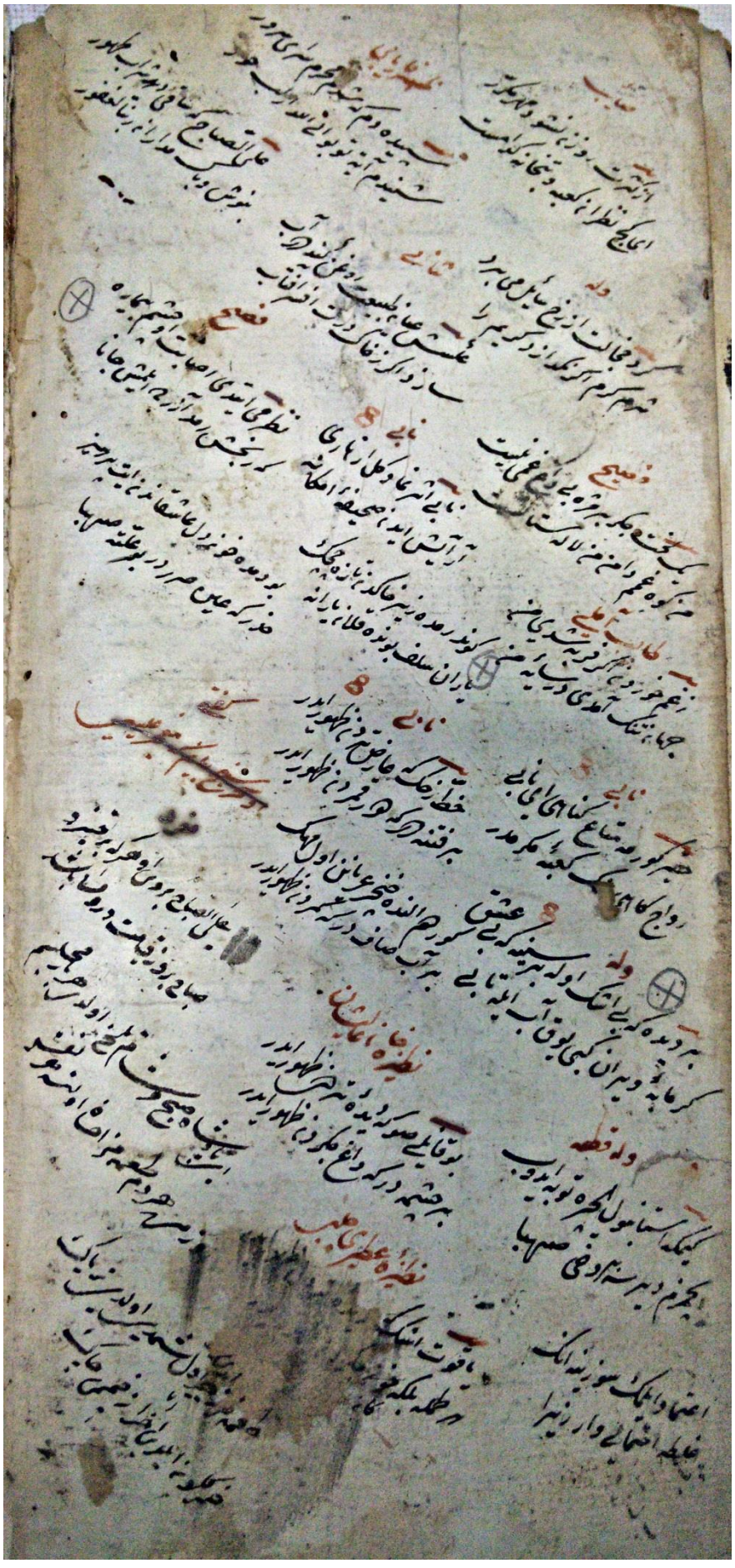
MECMUA'NIN TIPKIBASIMI

Özgün nüshası Prof. Dr. İsmail Erünsal'ın özel yazmalar koleksiyonunda bulunan bu *Mecmua*'nın tıpkıbasımı, Erünsal'ın izni dâhilinde İSAM'da fotoğraflanarak temin edilmiştir.

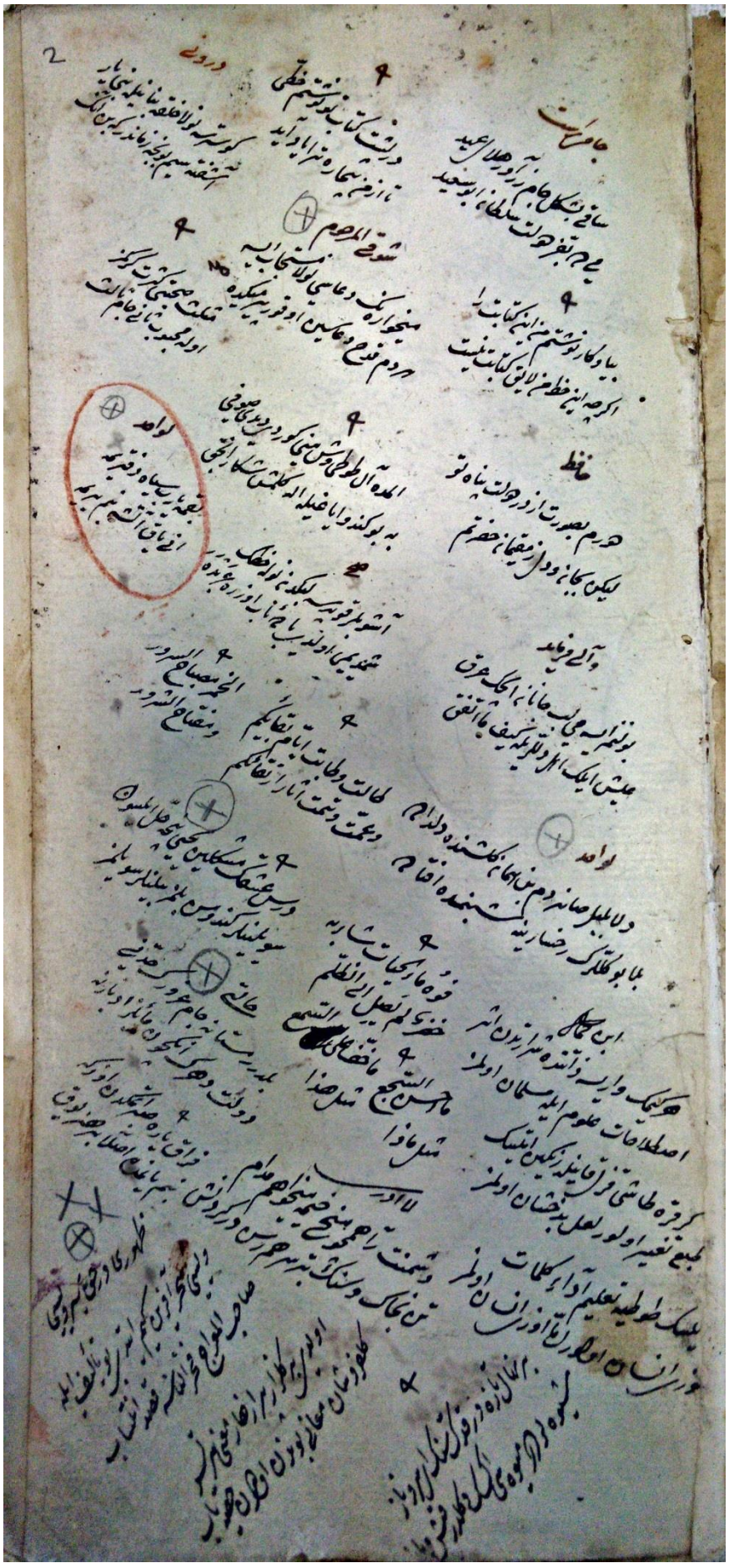
Mecmua'nın aslında varaklar numaralandırılmamış olup, varaklar üzerine daha sonra kurşun kalemle numaralandırma yapıldığı anlaşılmaktadır. Okuyucuya kolaylık olması için, tıpkıbasım kısmında her sayfanın yanına, sayfa numaraları ve arka ve ön yüzü ifade eden a ve b harfleri verilmiştir (2a: ikinci varağın önyüzü, 10b: onuncu varağın arka yüzü gibi). *Mecmua*'da bazen bir varağın ön veya arka yüzünün boş bırakıldığı görülmektedir. Bu sayfalar (27a, 29a, 30a, 44a, 66b, 77a, 81b) tıpkıbasıma dâhil edilmemiştir.



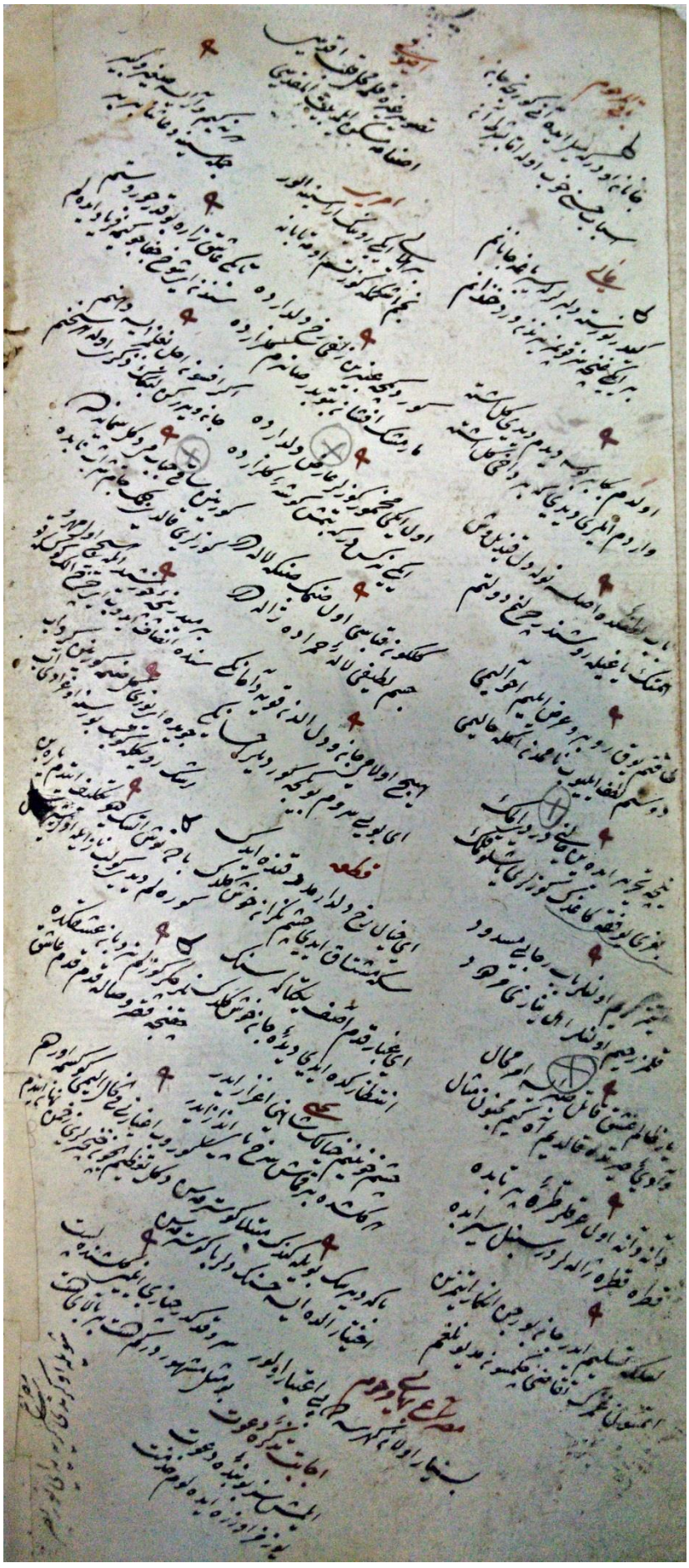
1a



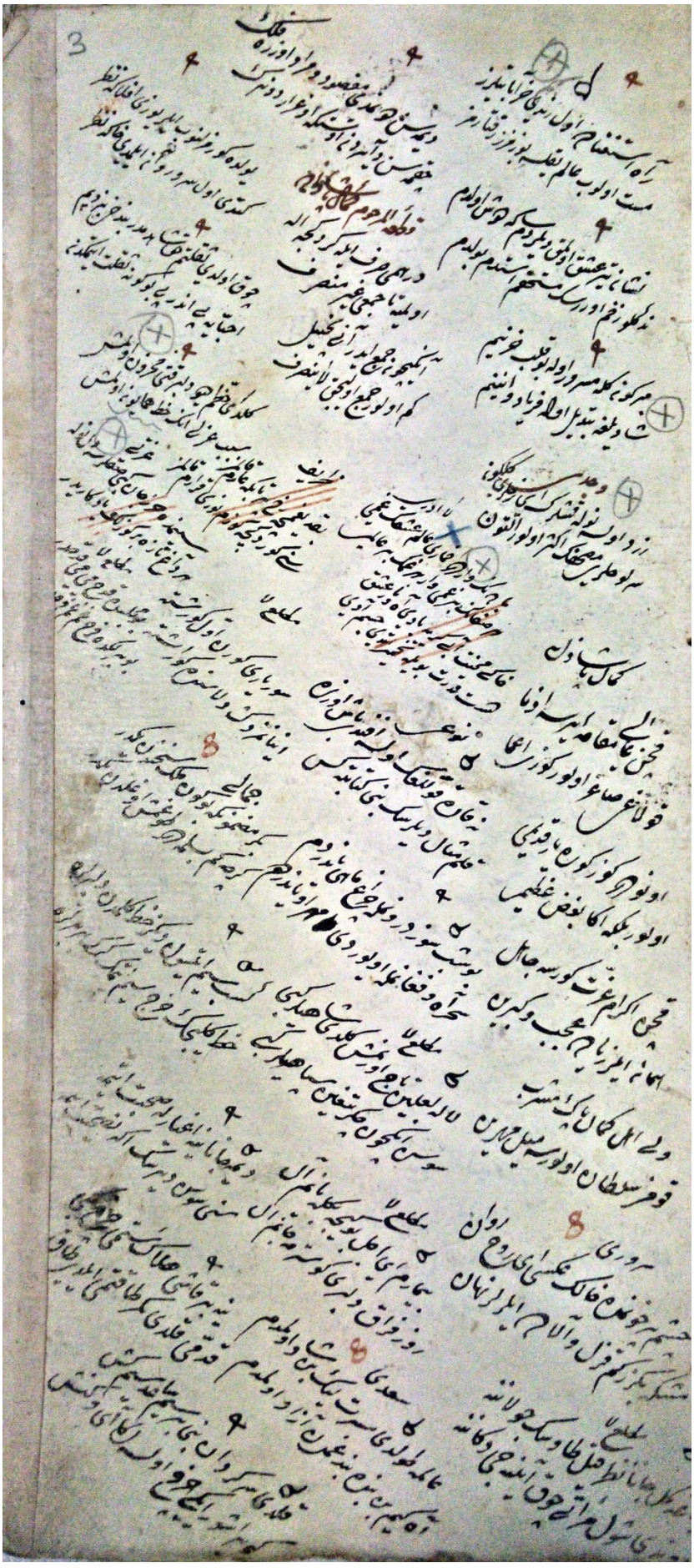
1b



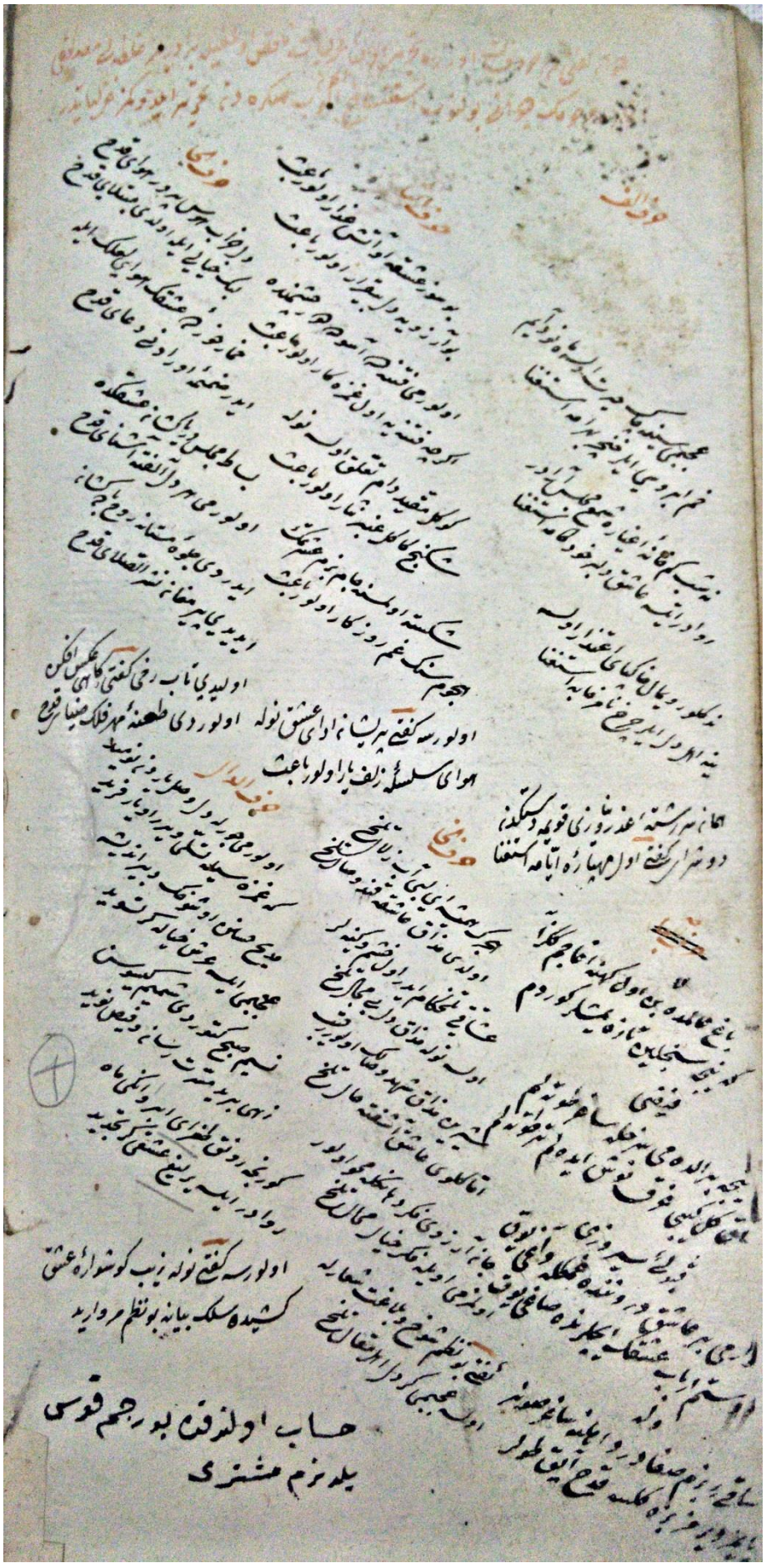
2a



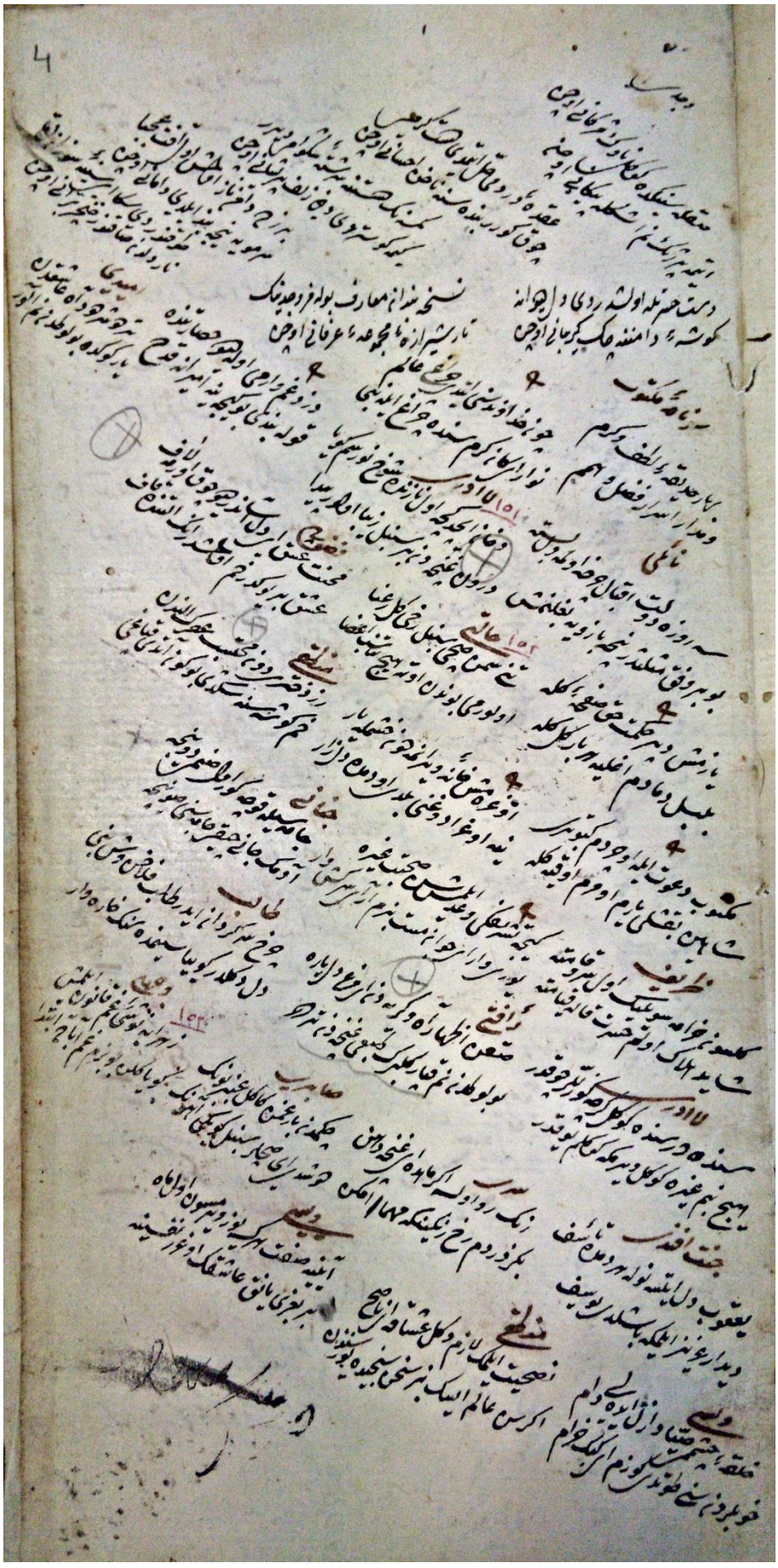
2b



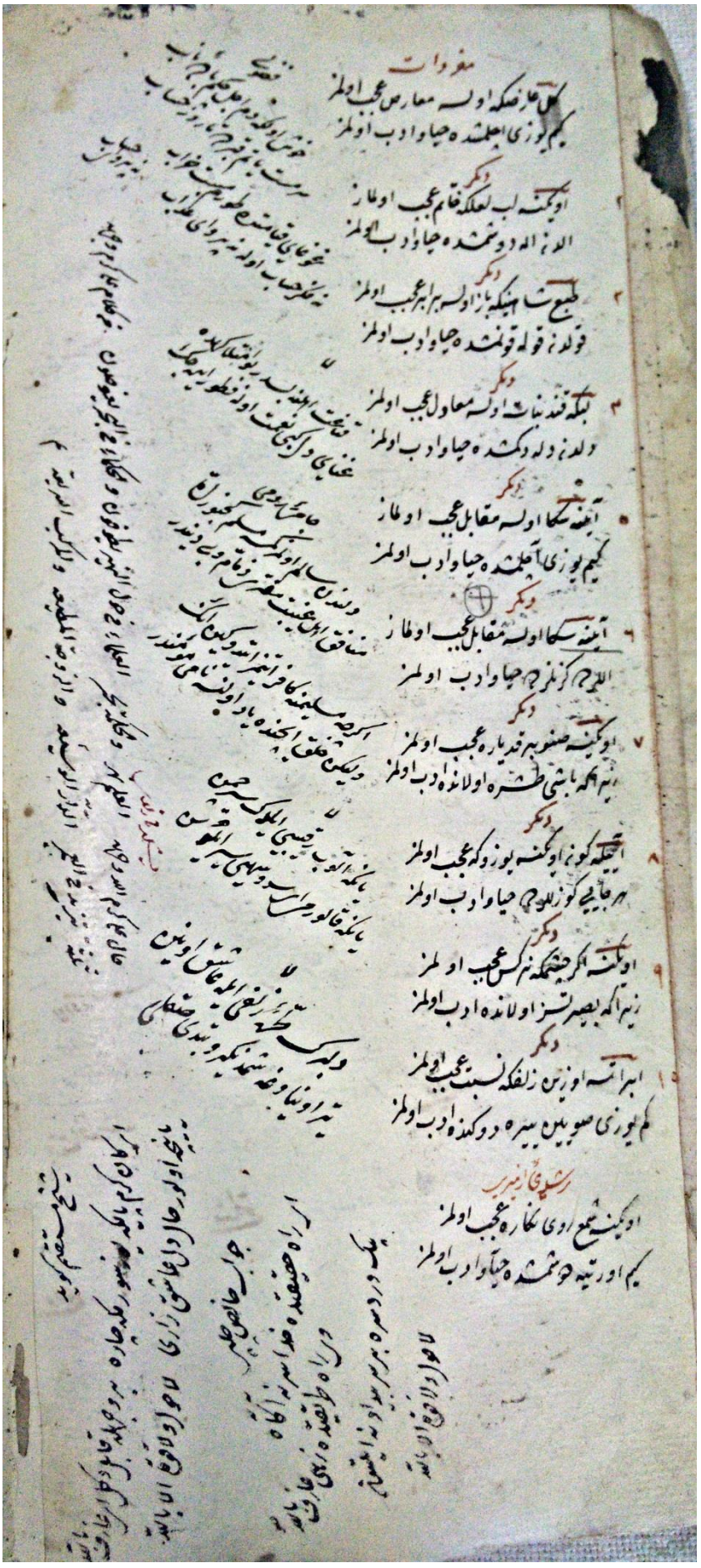
3a



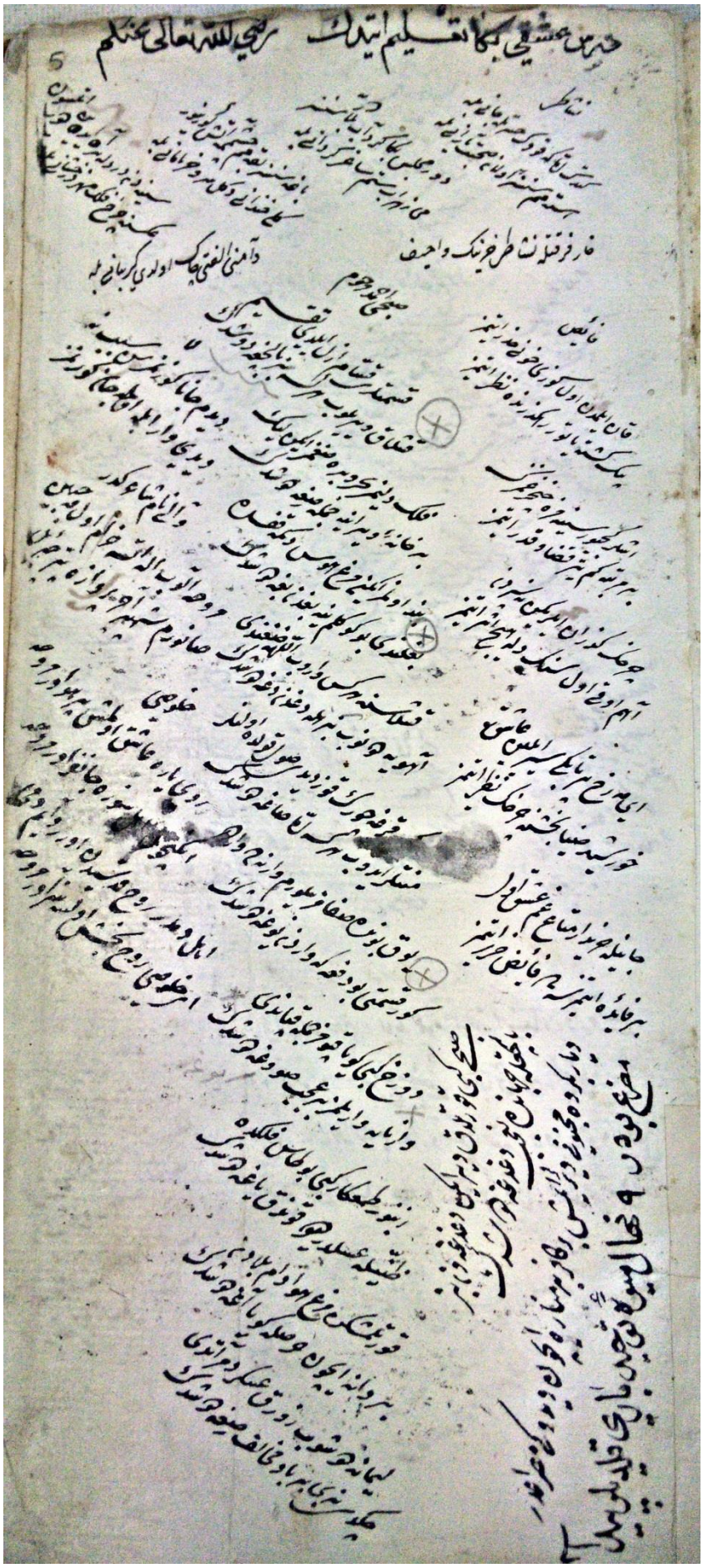
3b



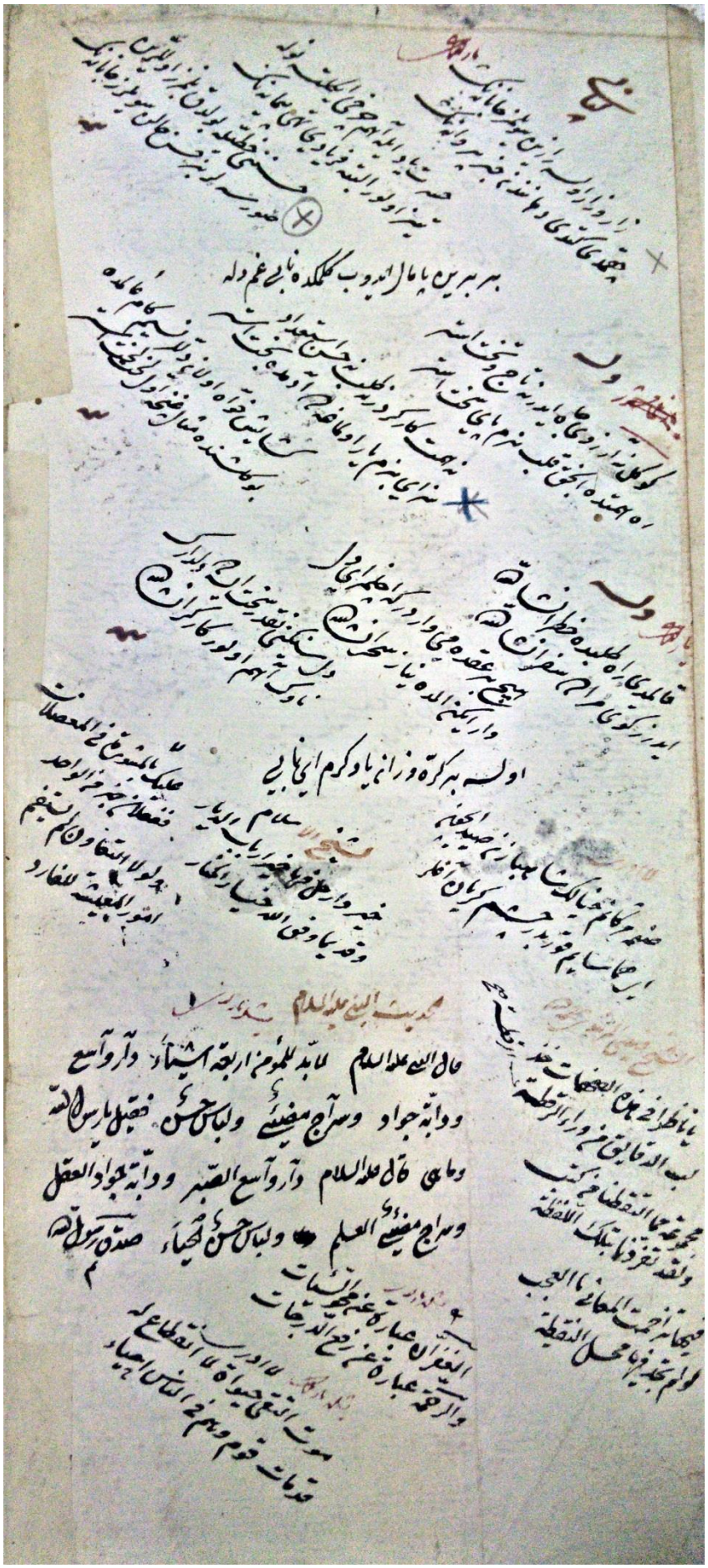
4a



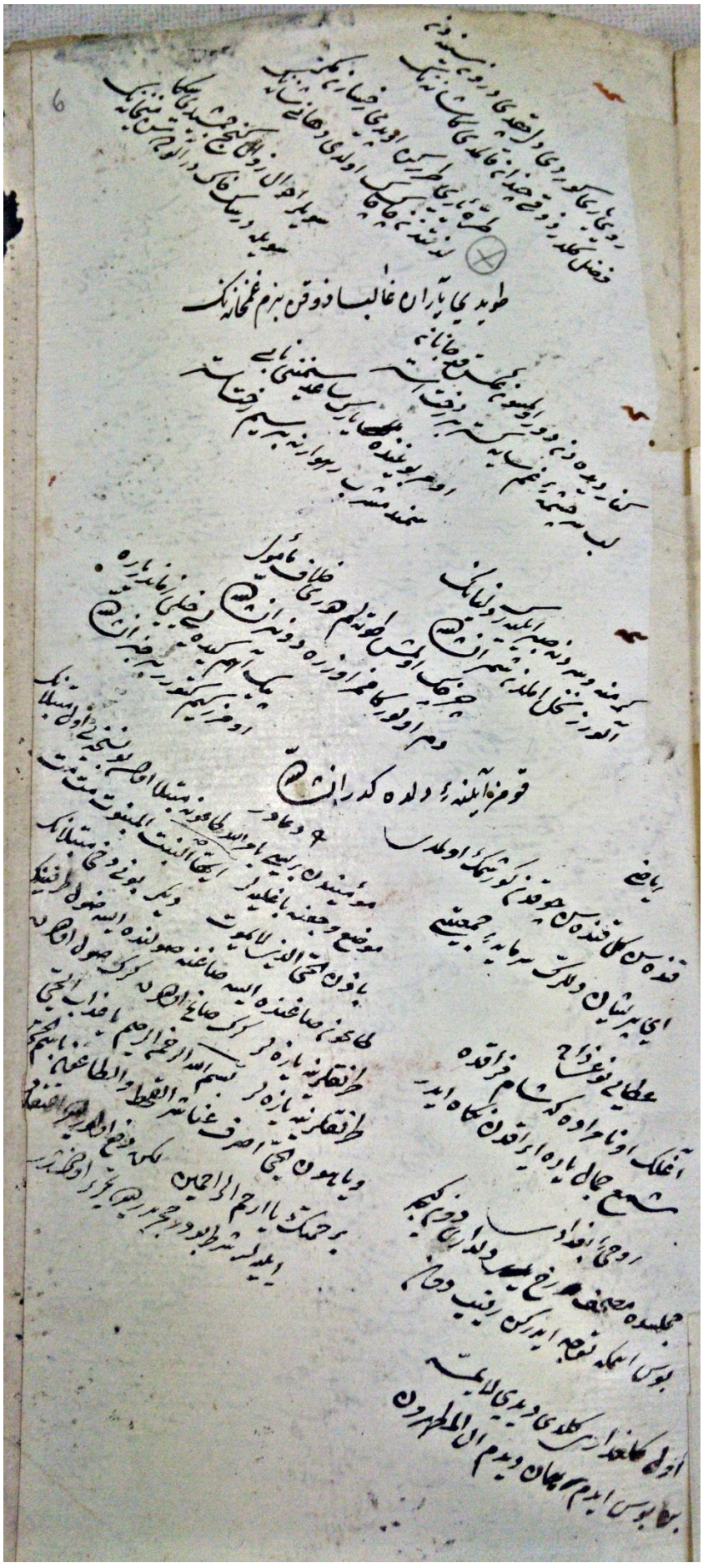
4b



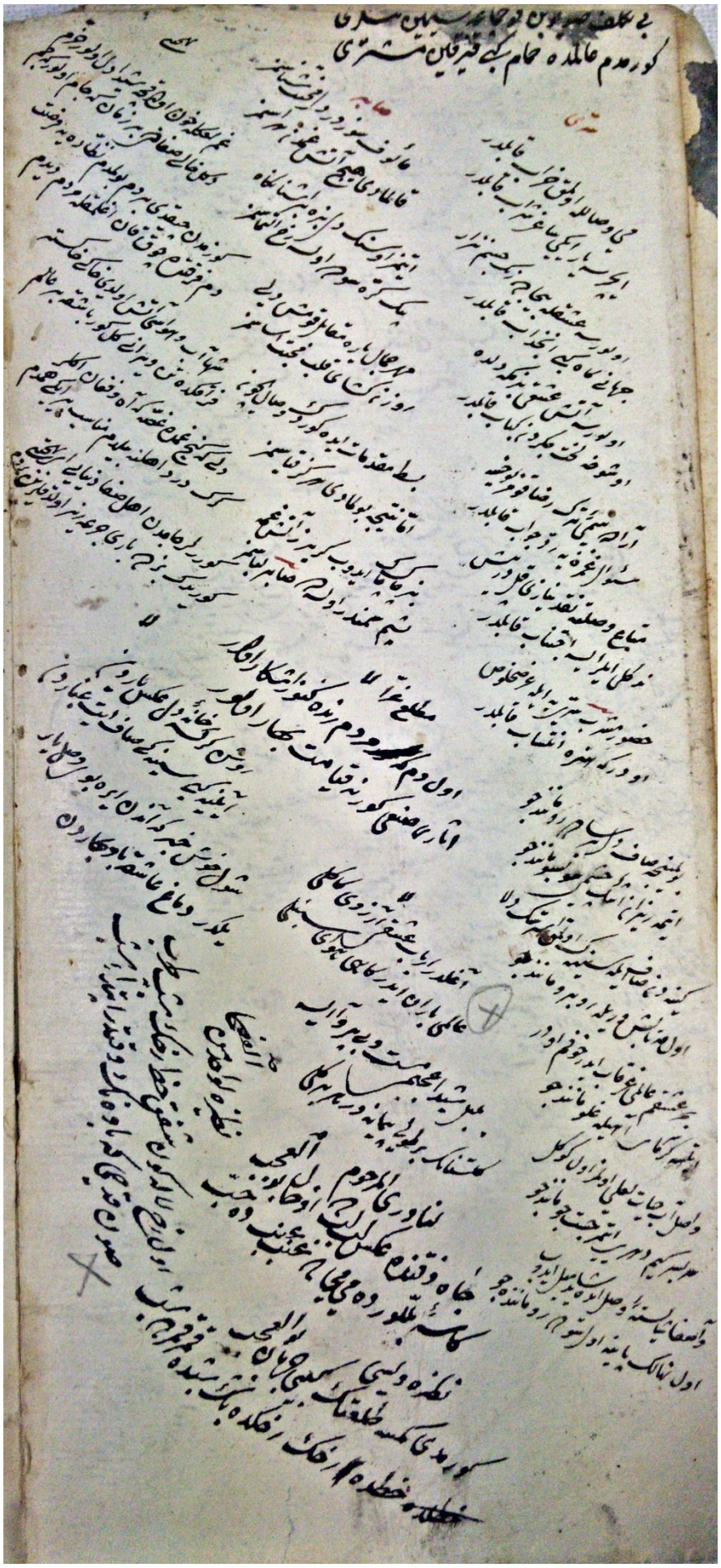
5a



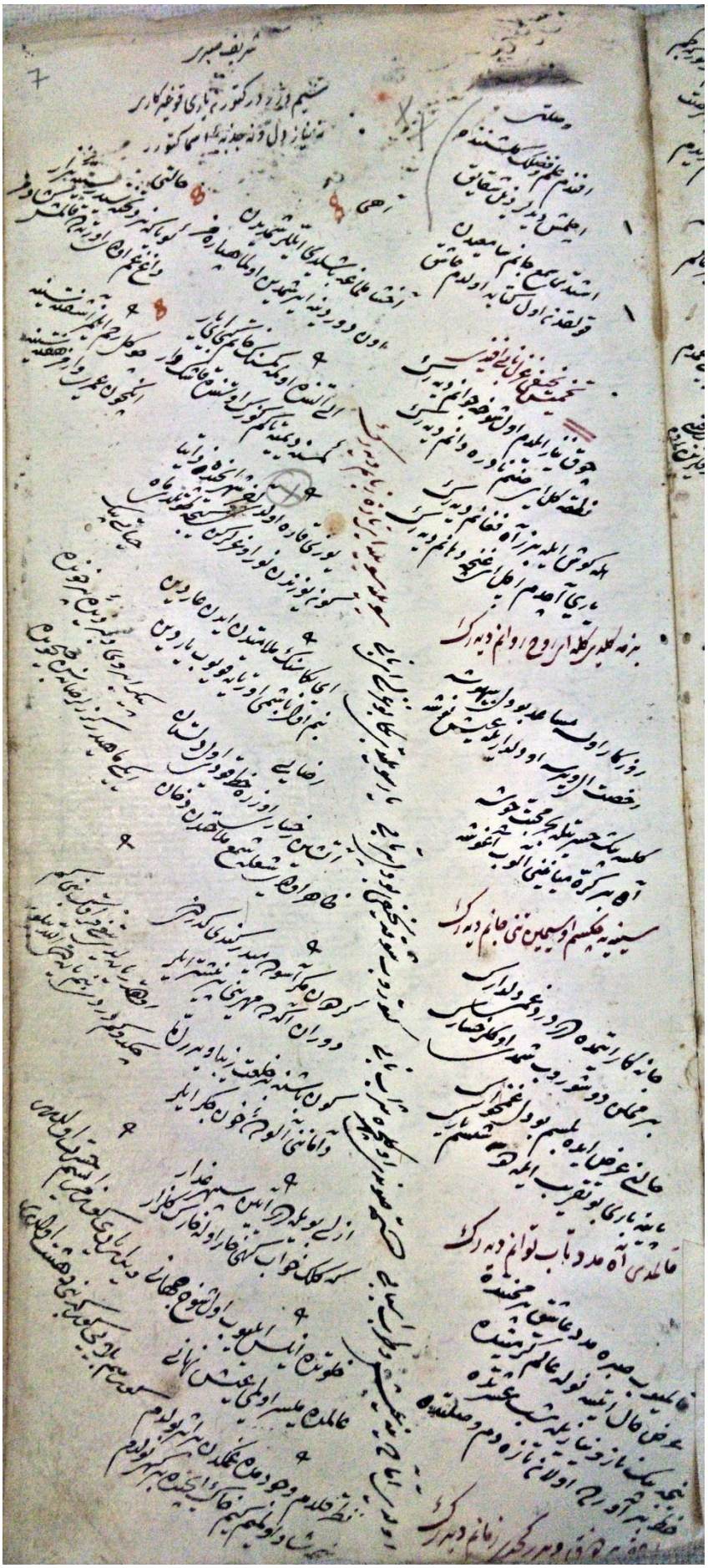
5b



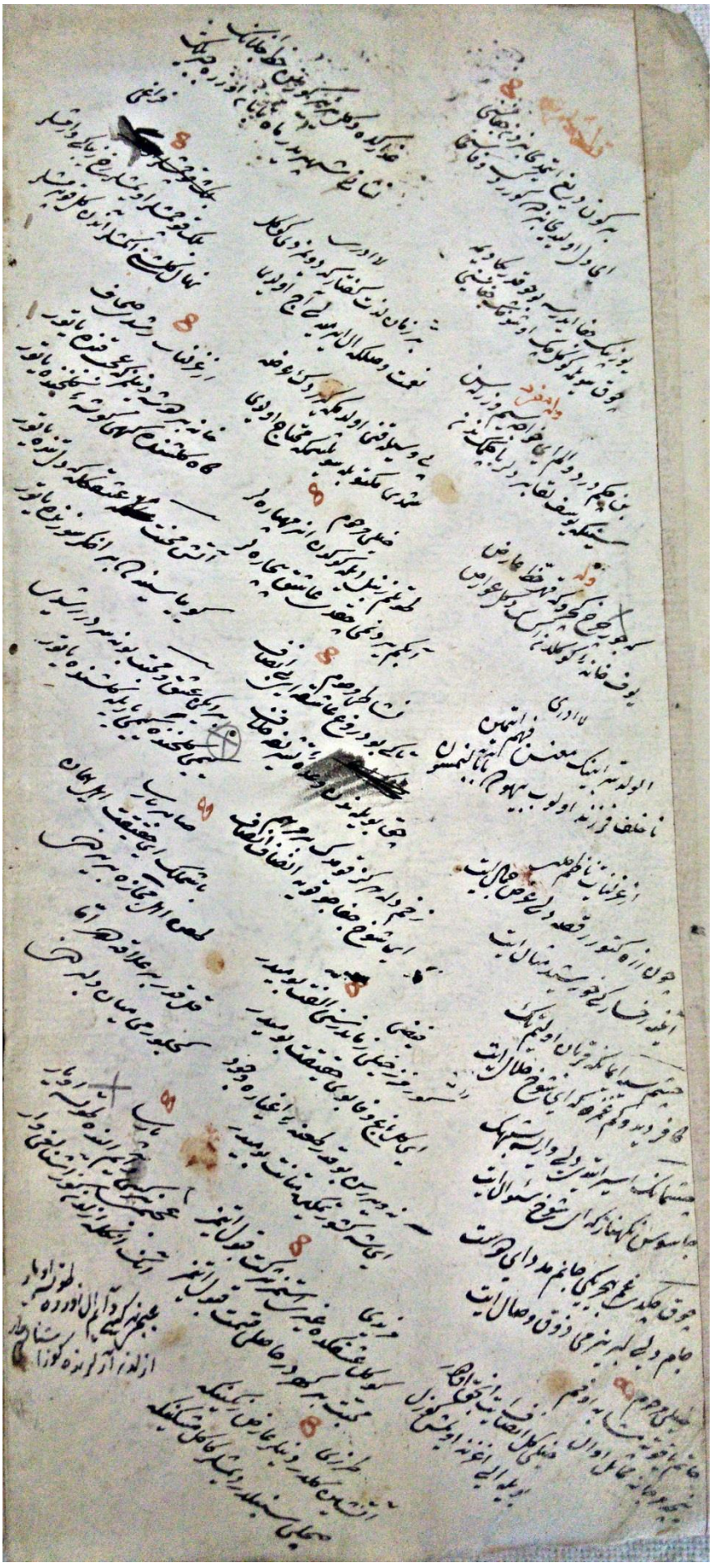
6a



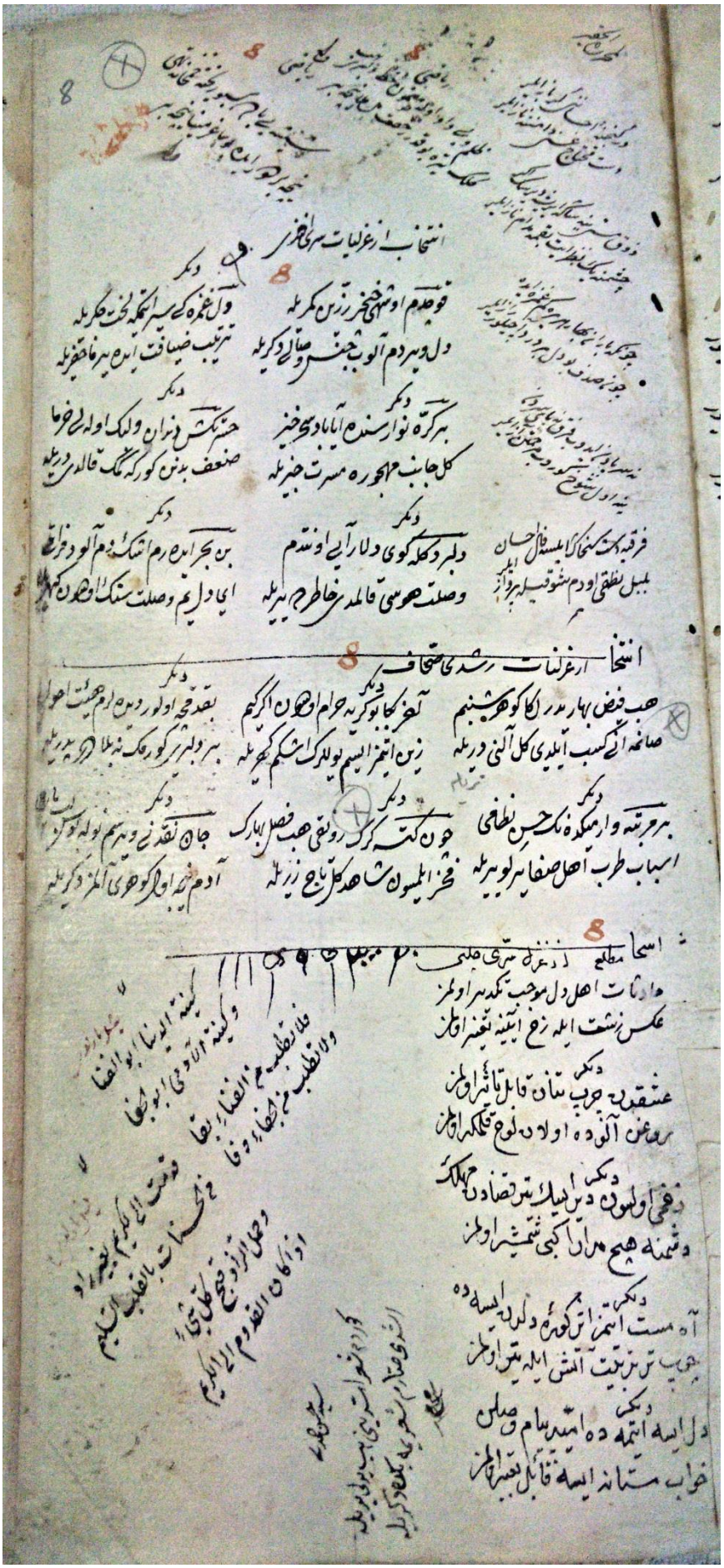
6b



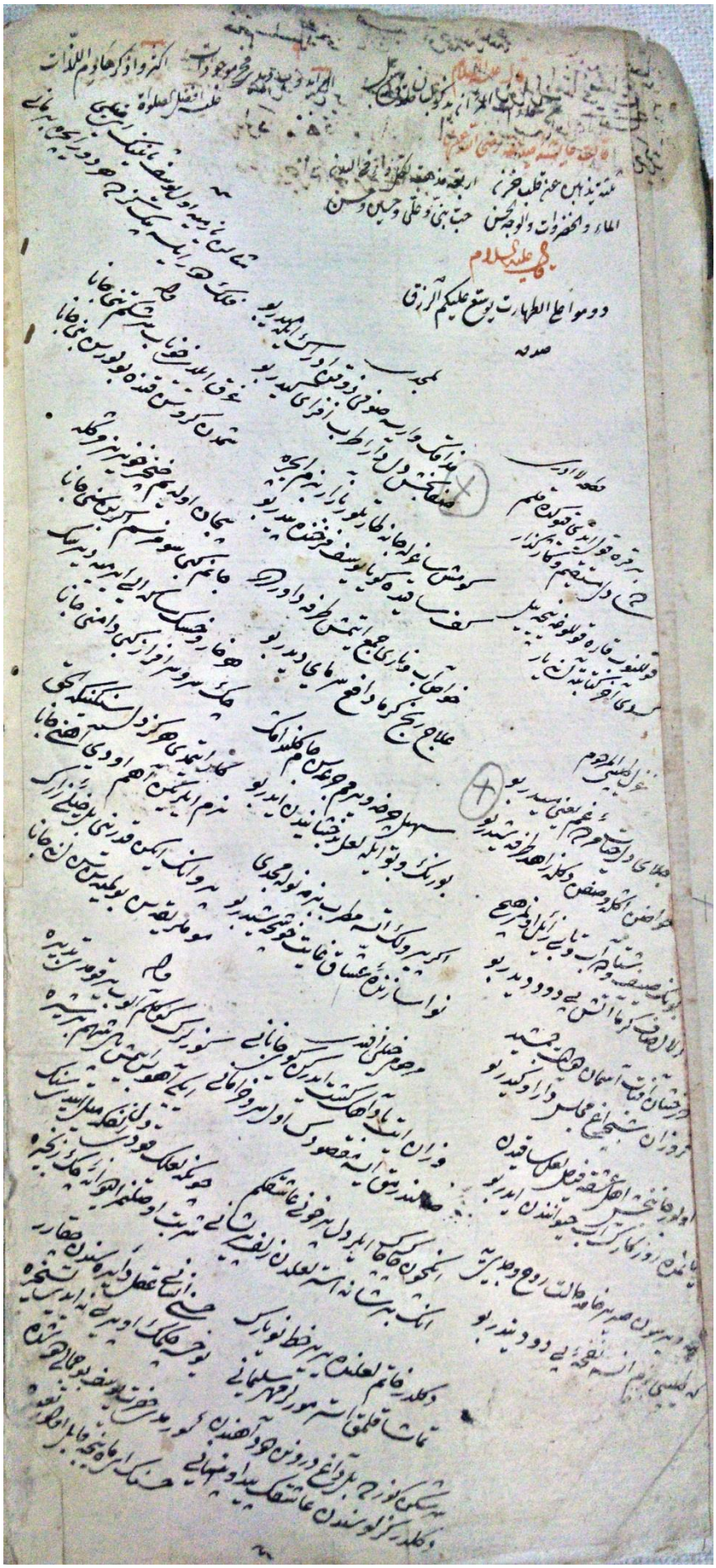
7a



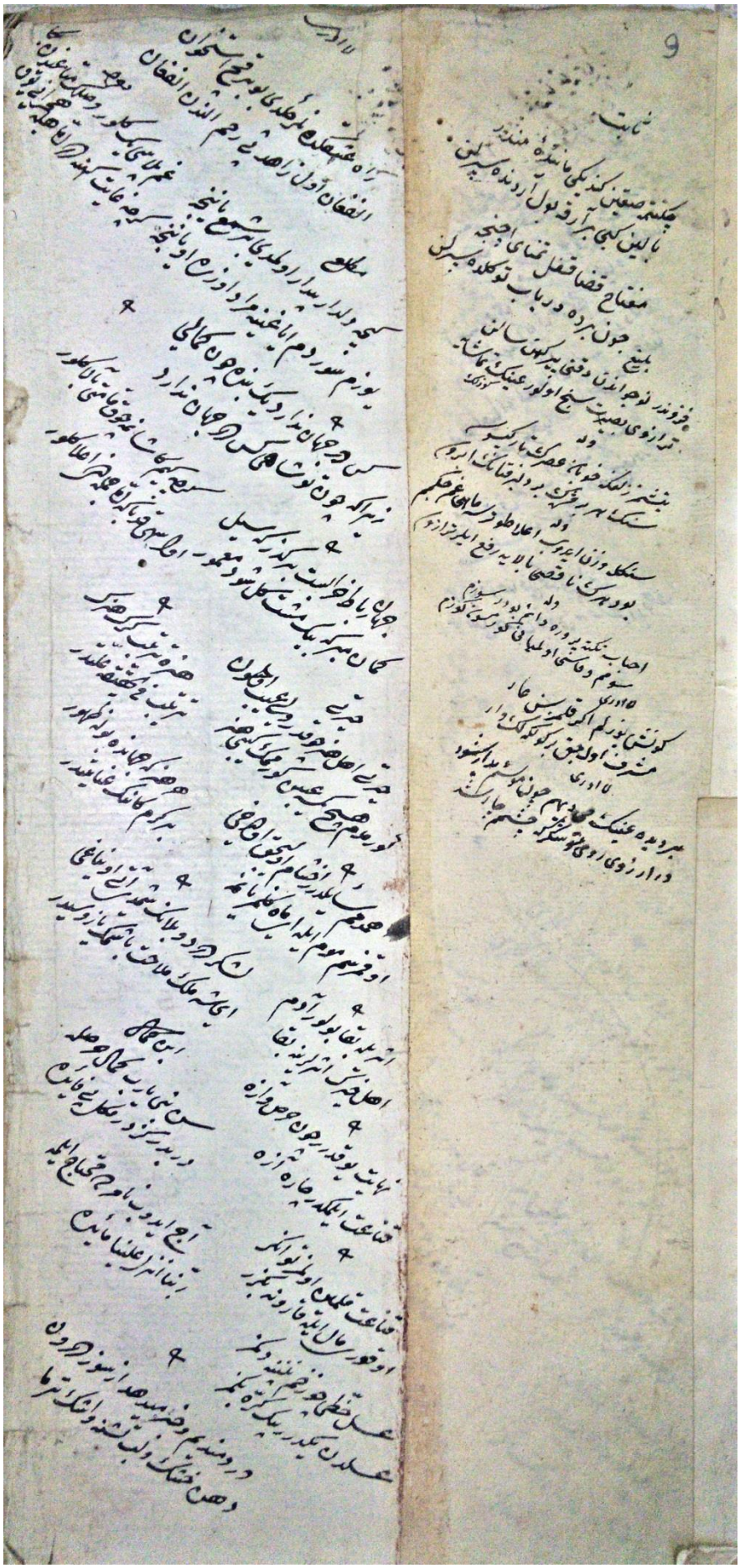
7b



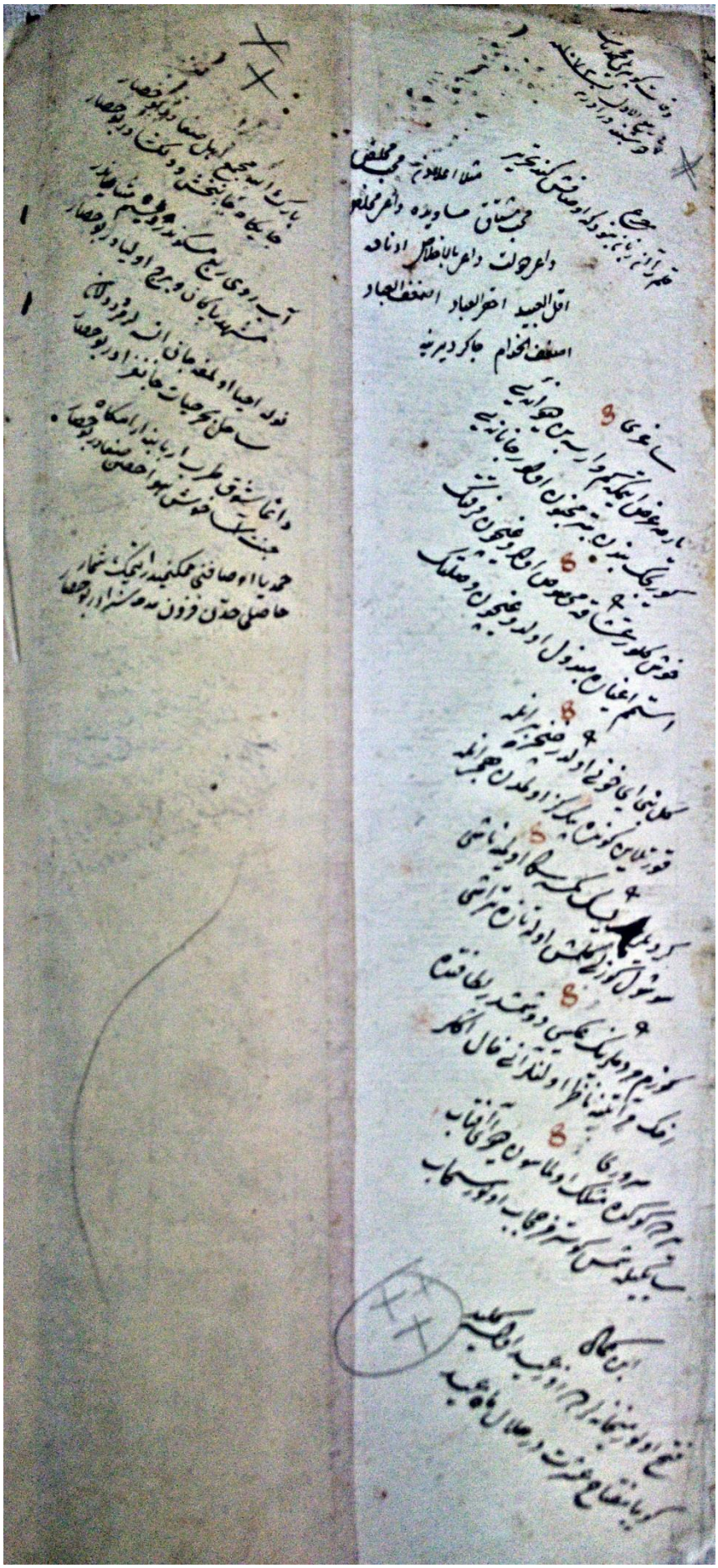
8a



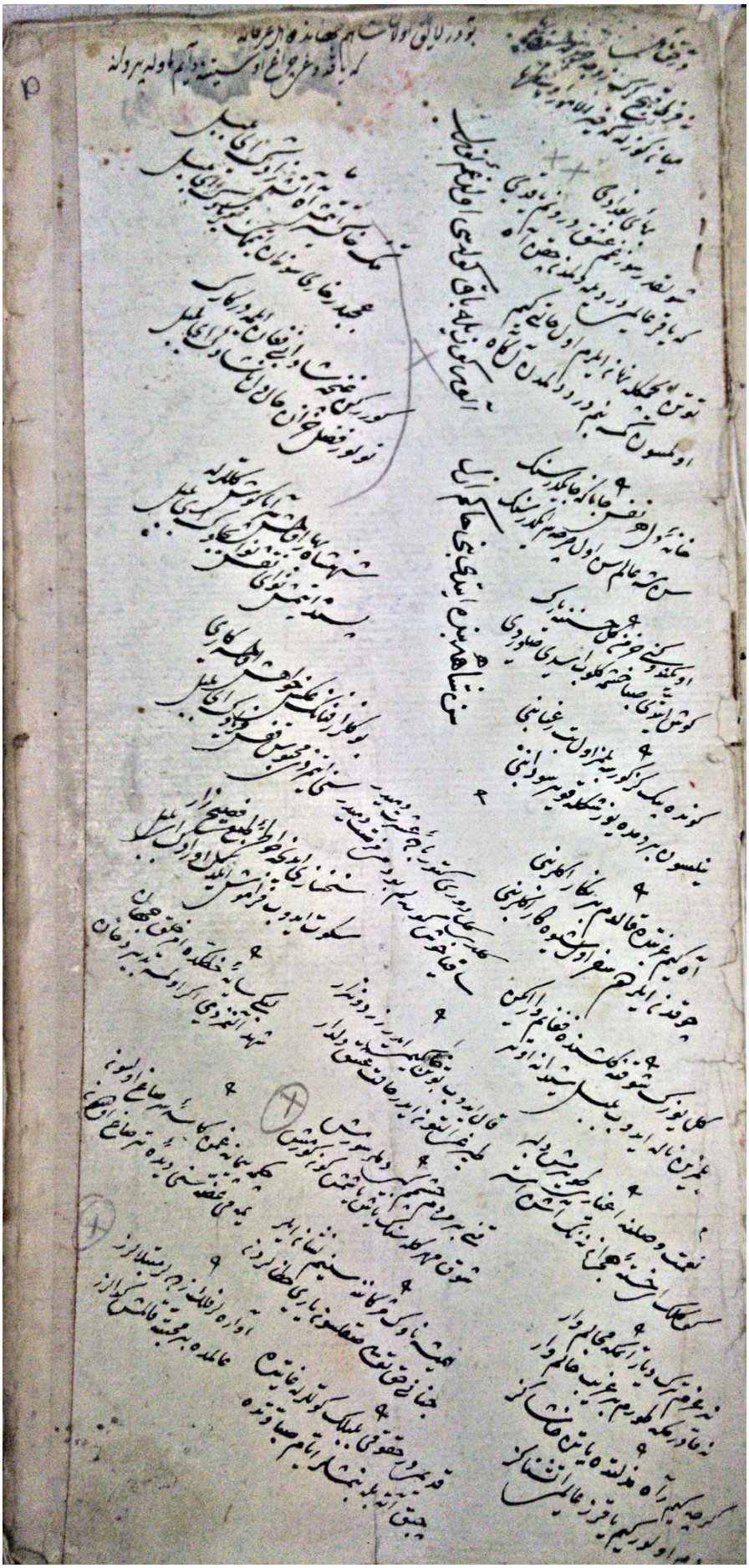
8b



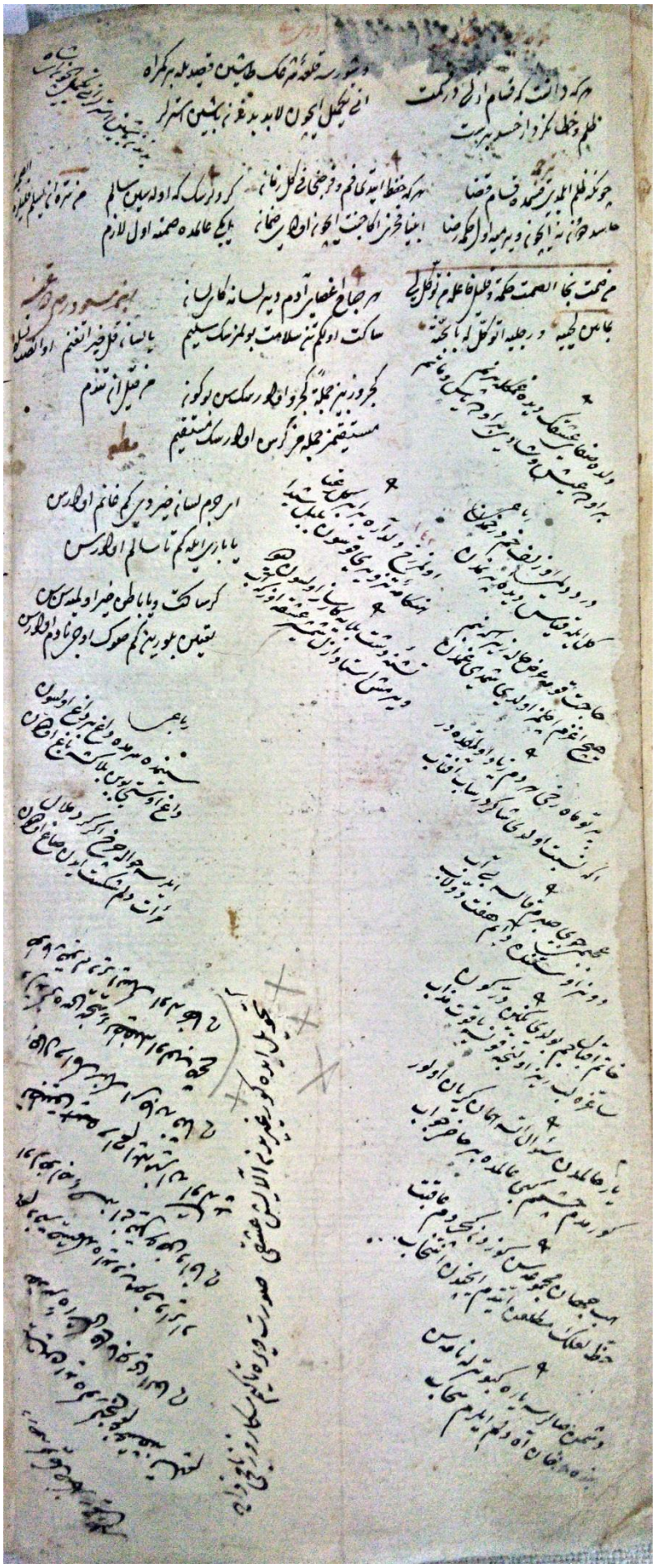
9a



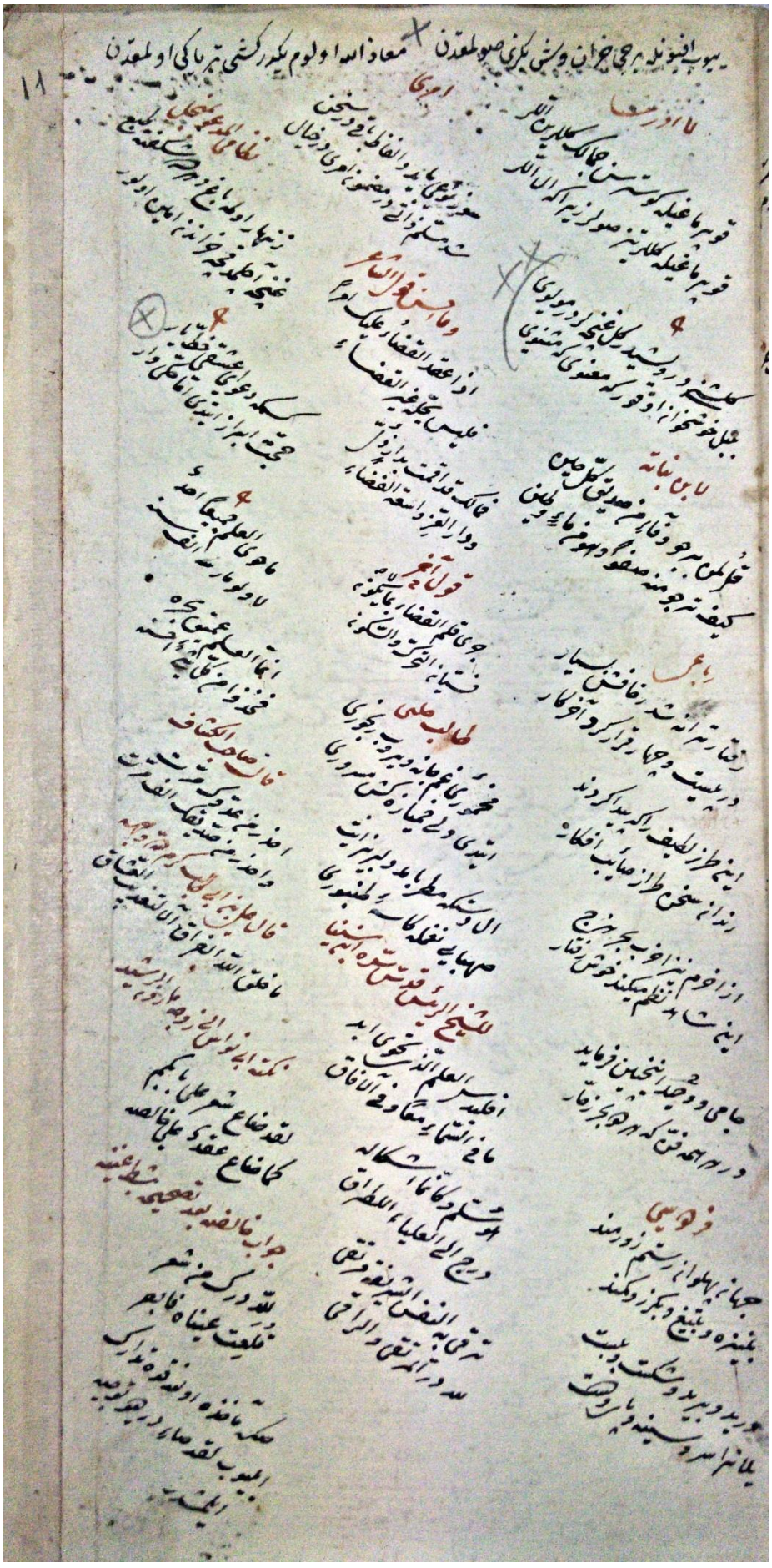
9b



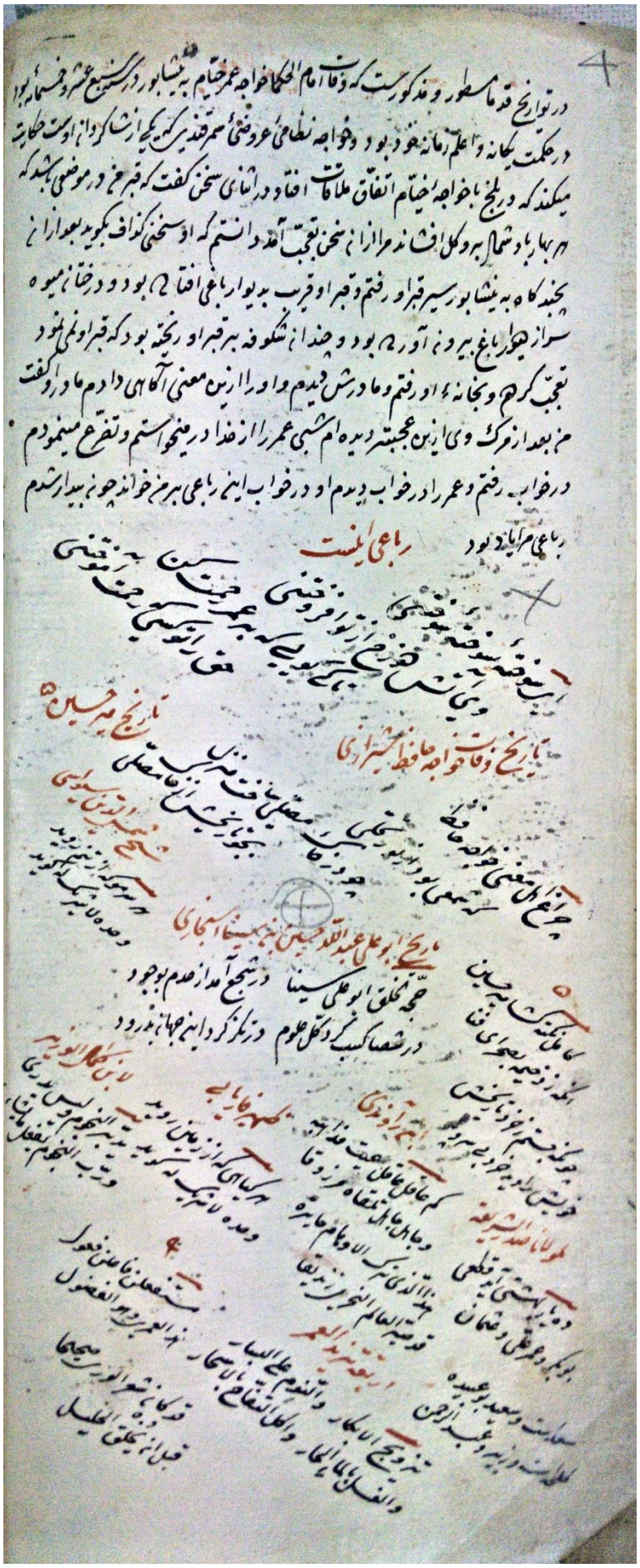
10a



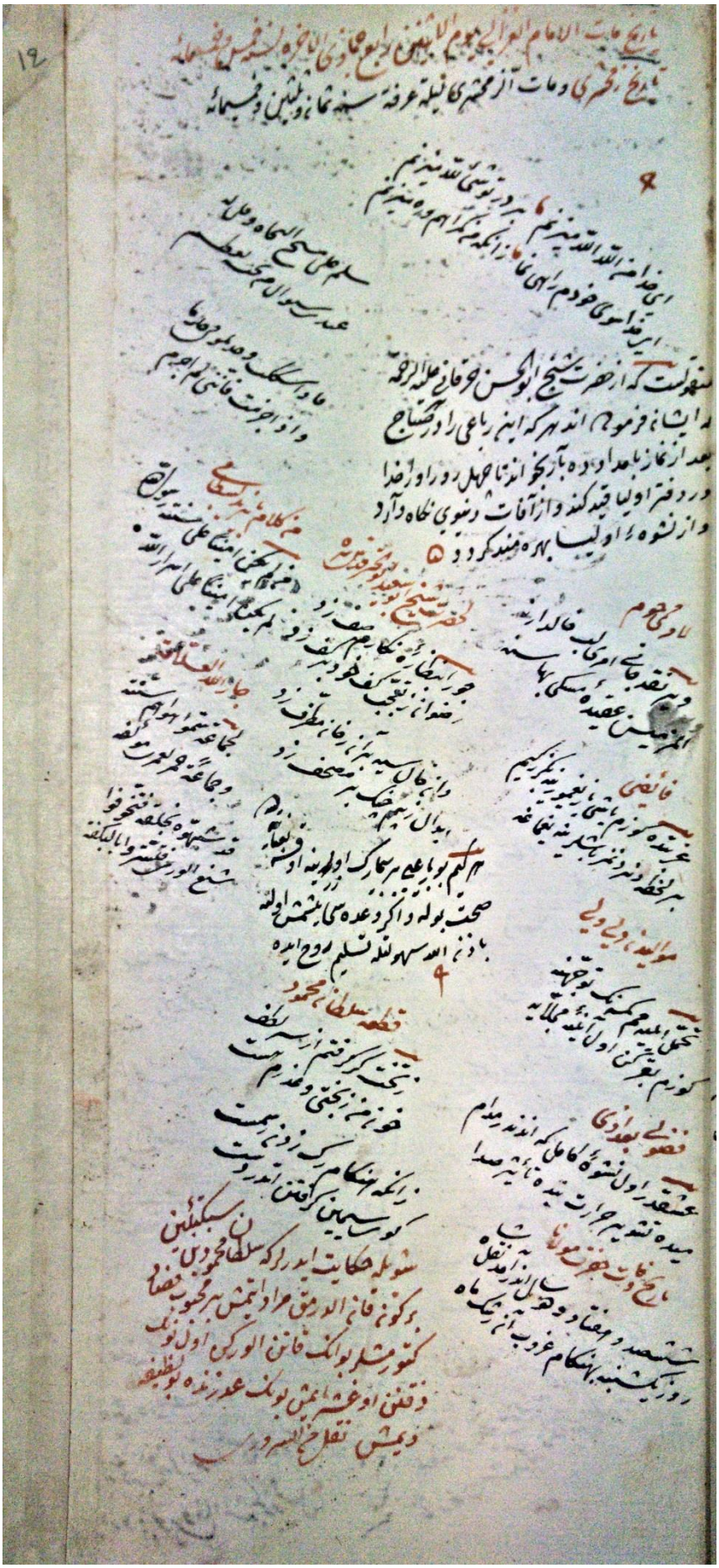
10b



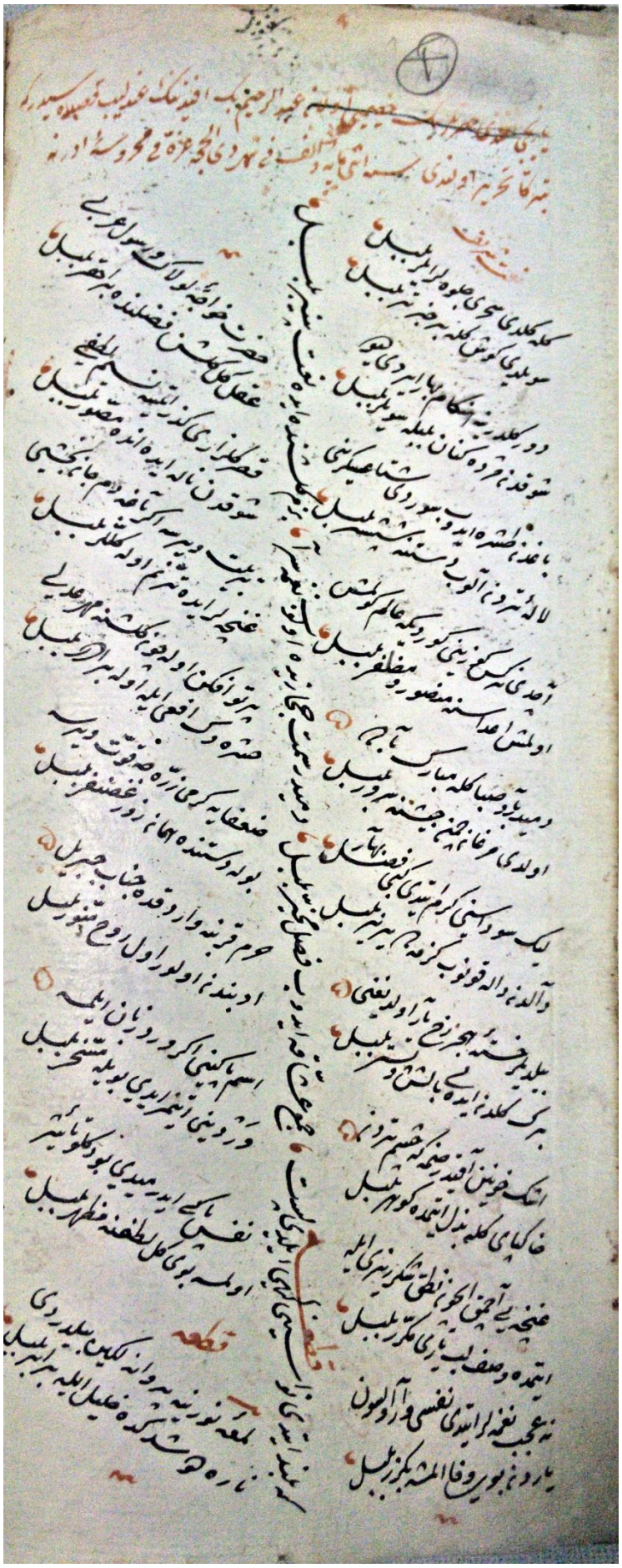
11a



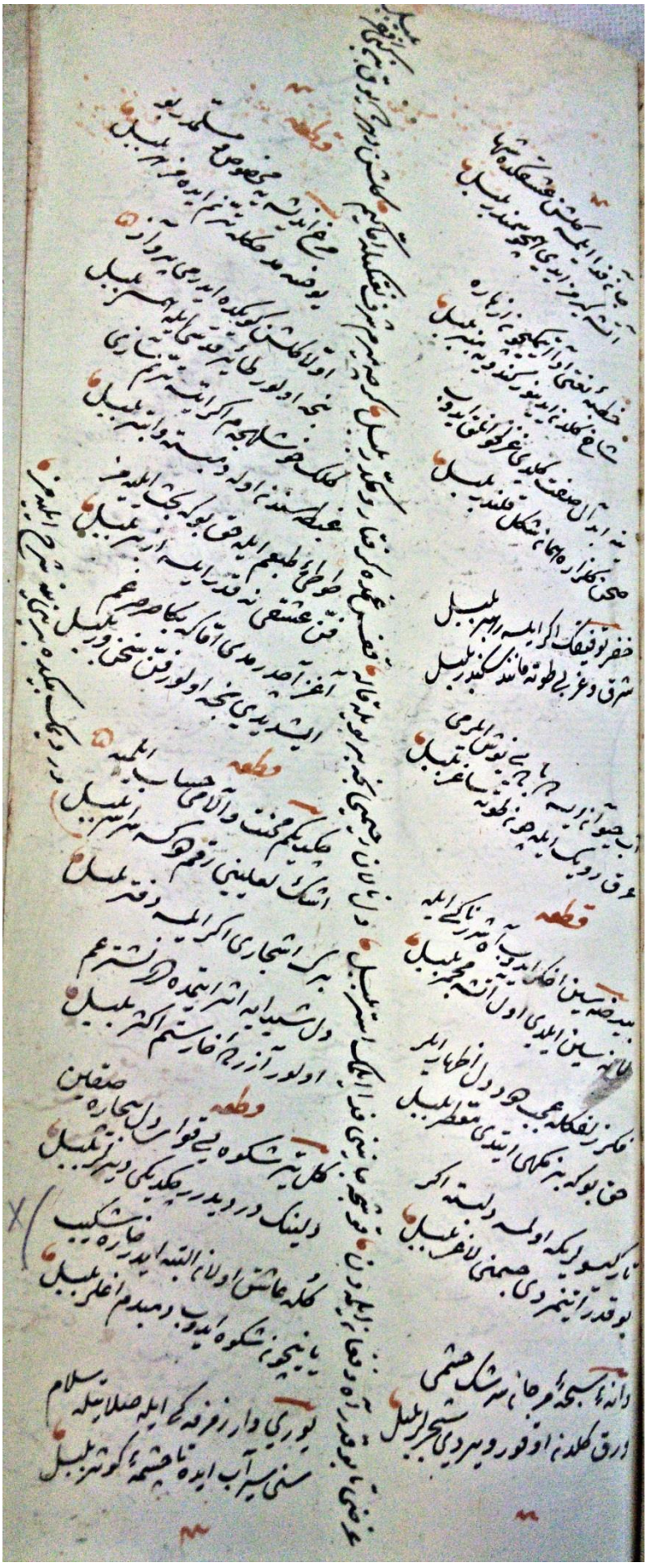
11b



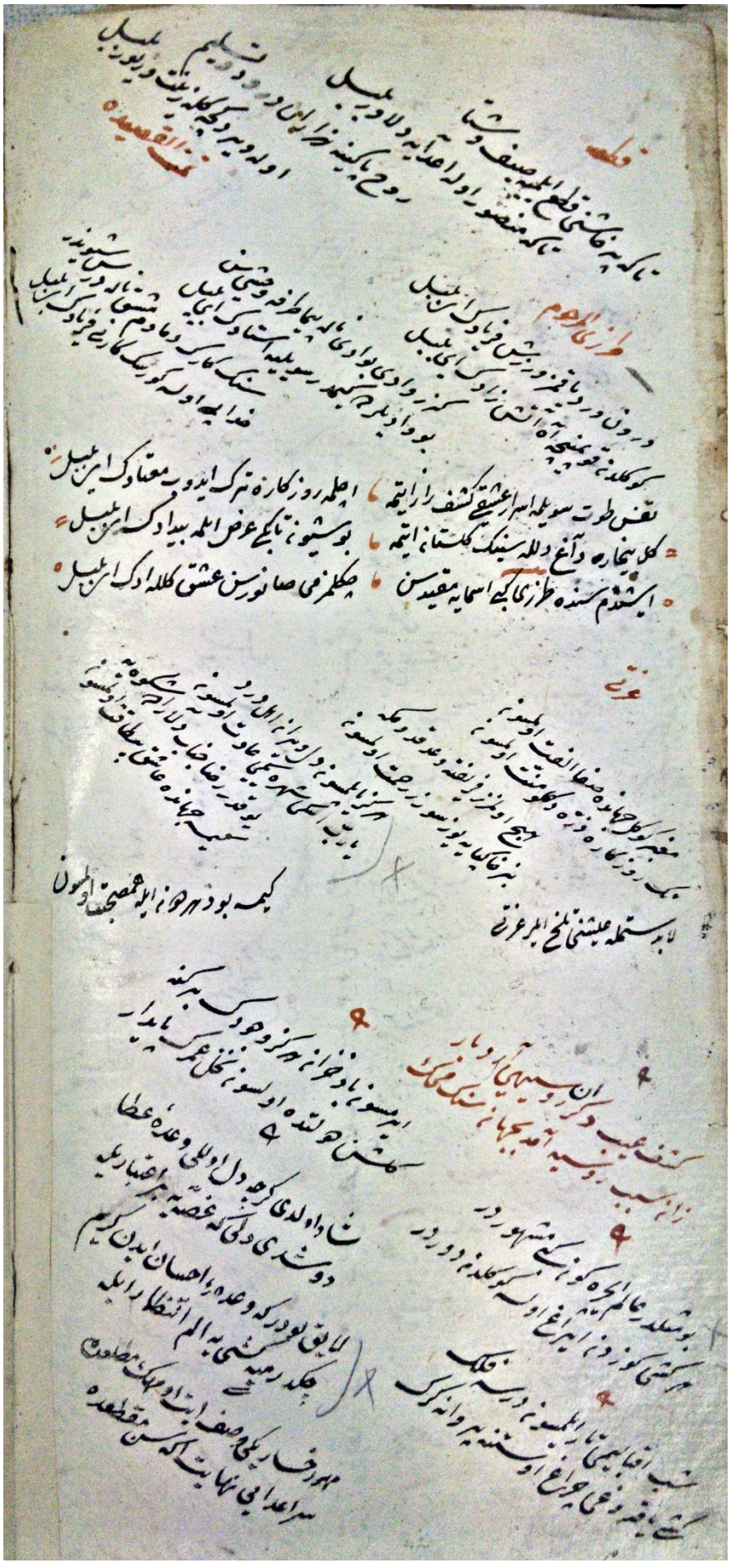
12a



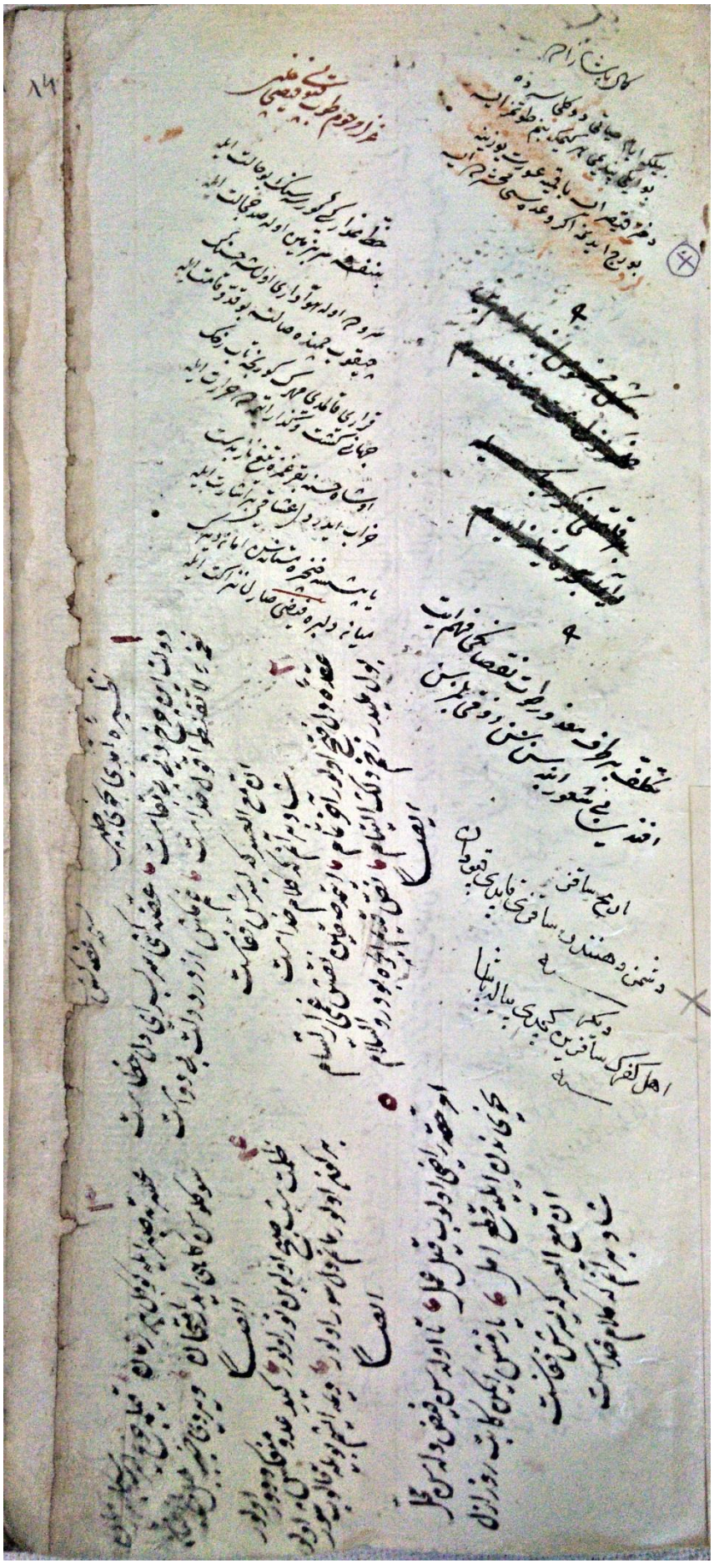
12b



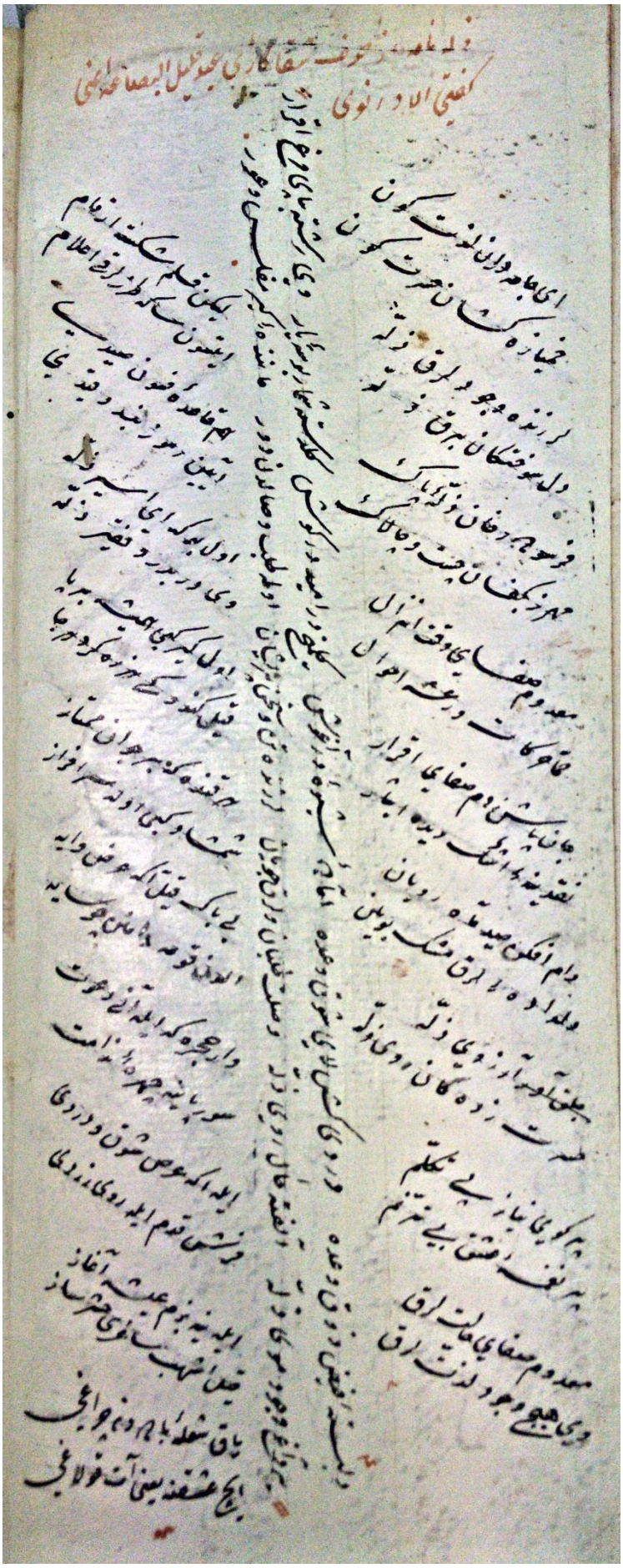
13a



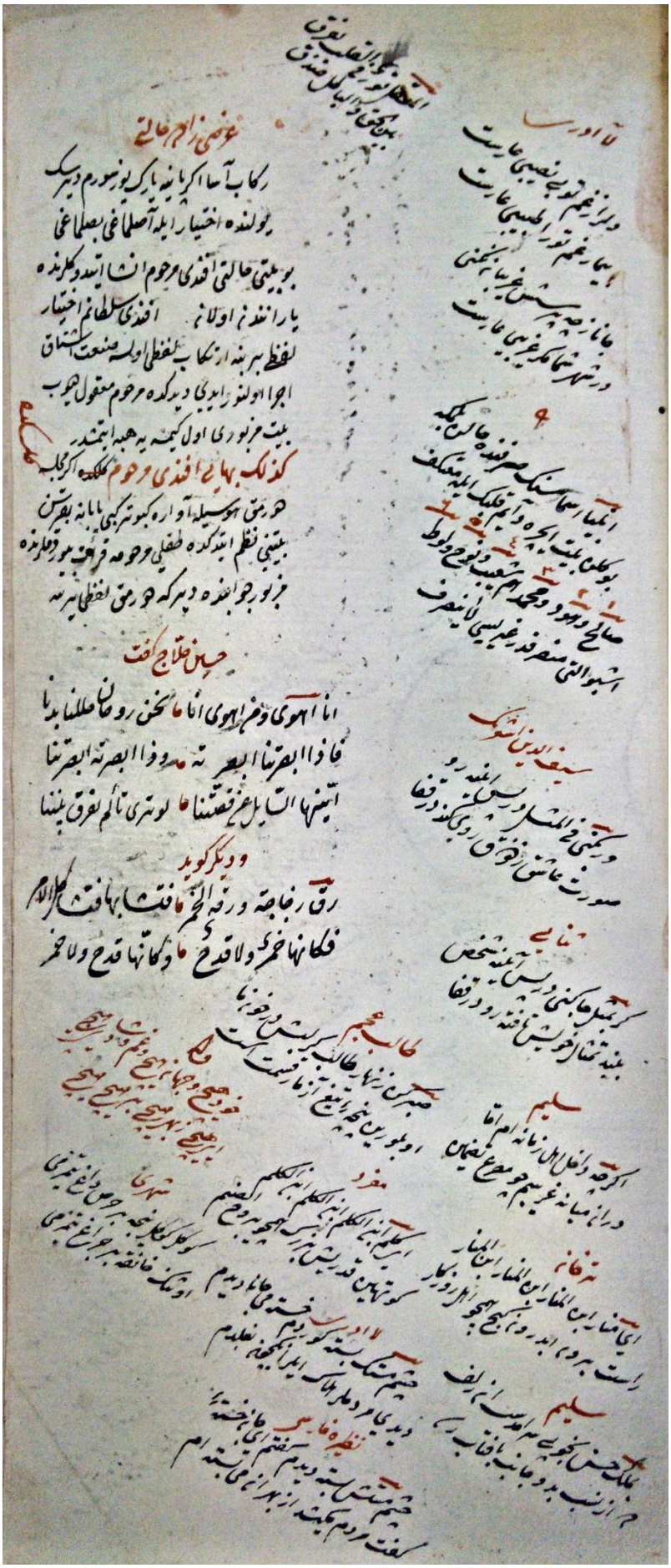
13b



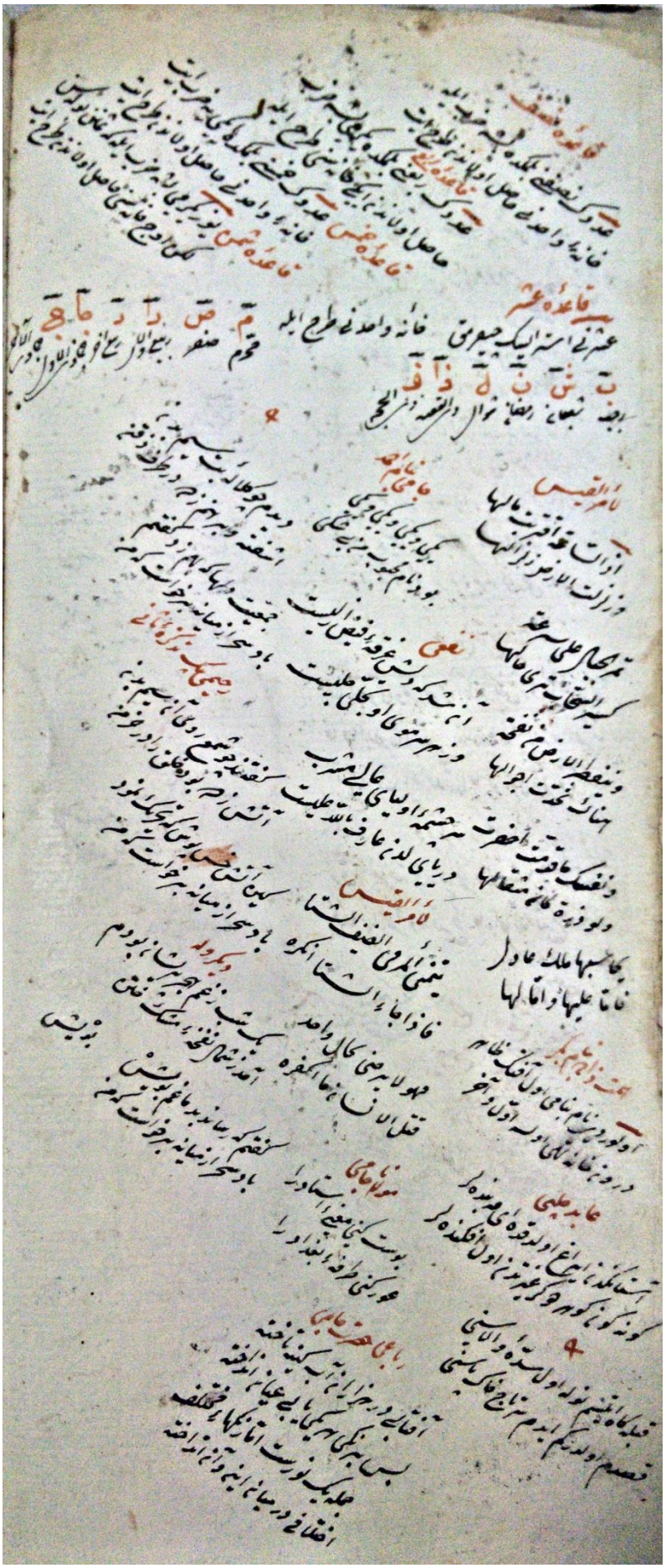
14a



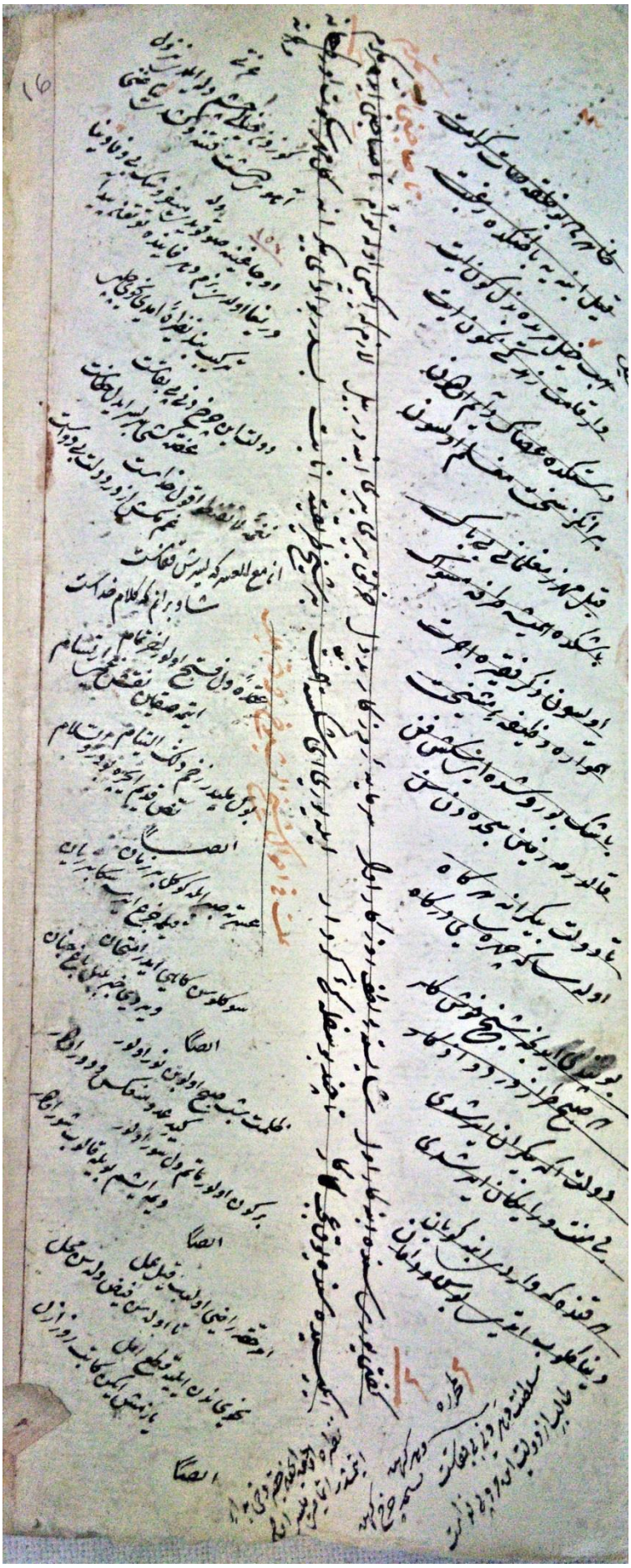
14b



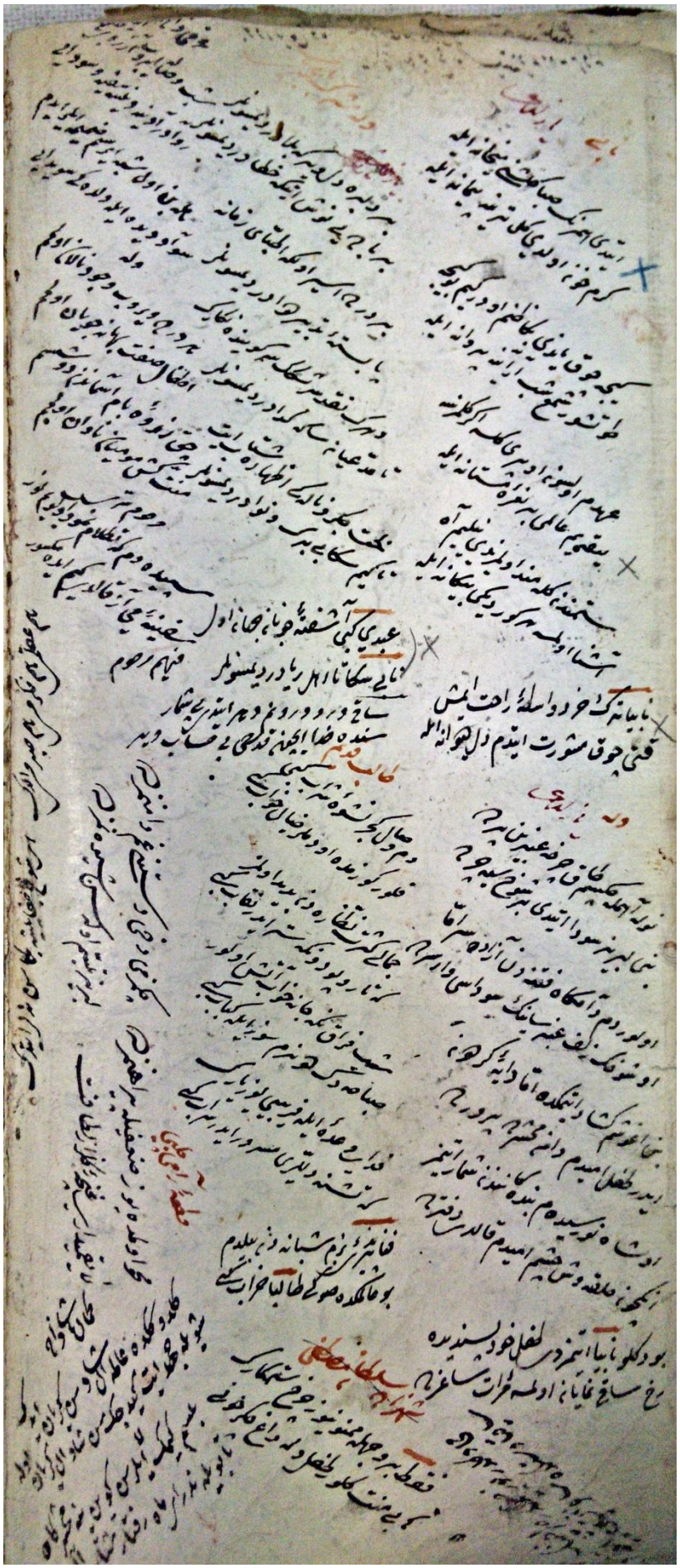
15a



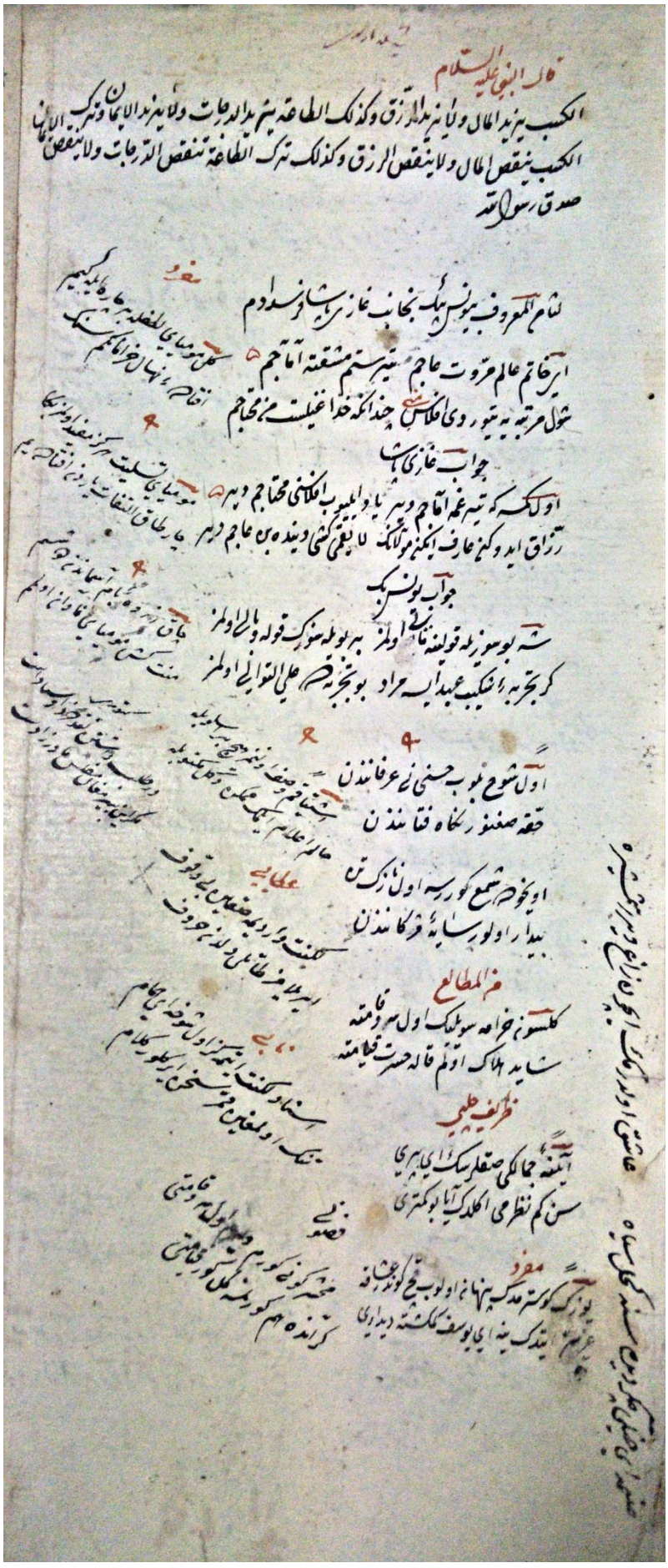
15b



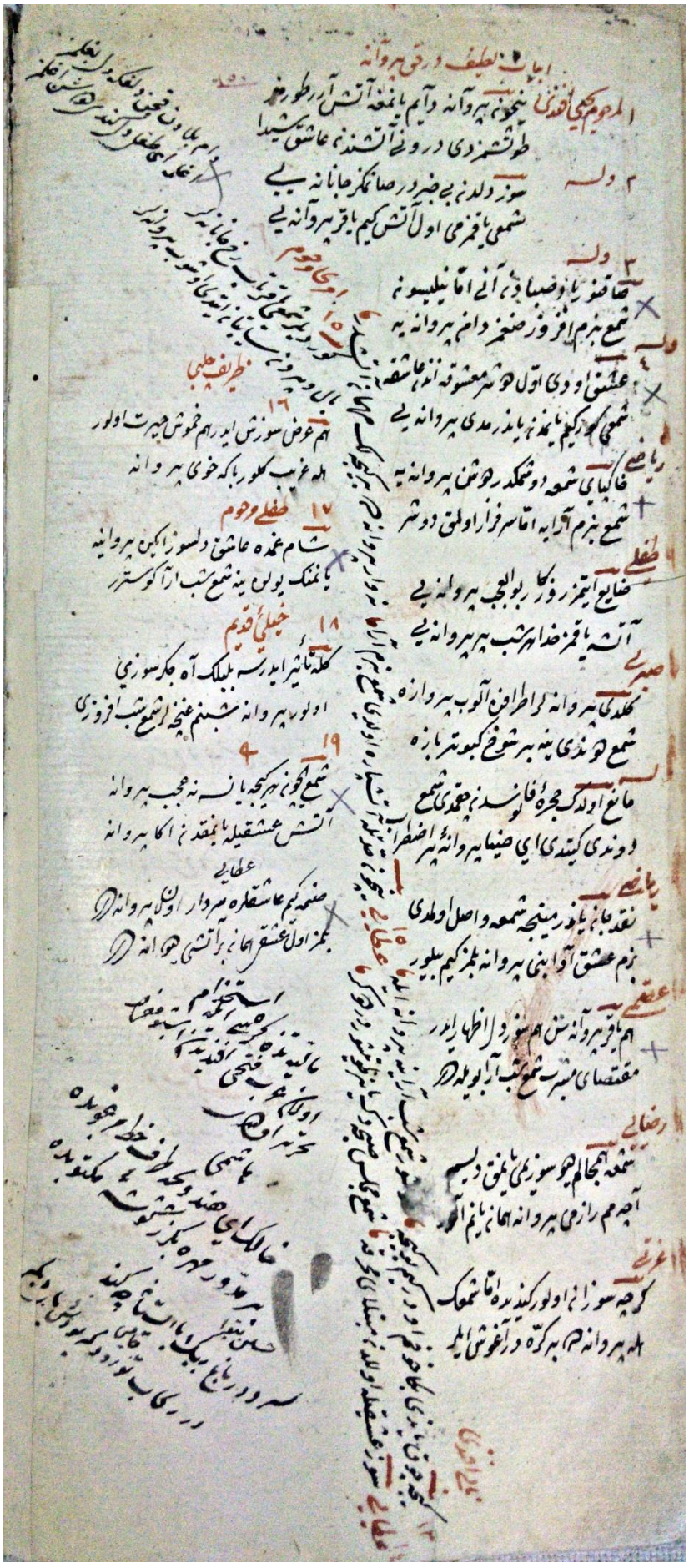
16a



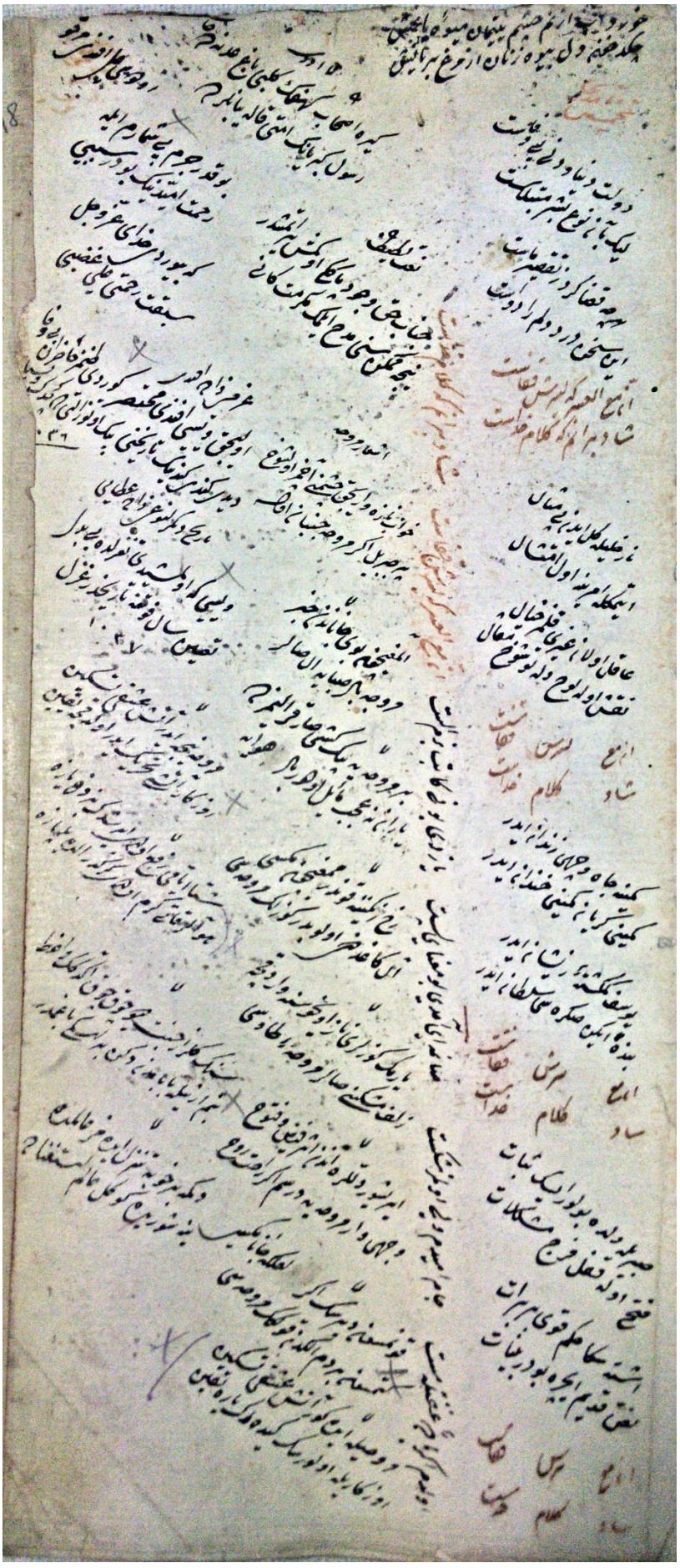
16b



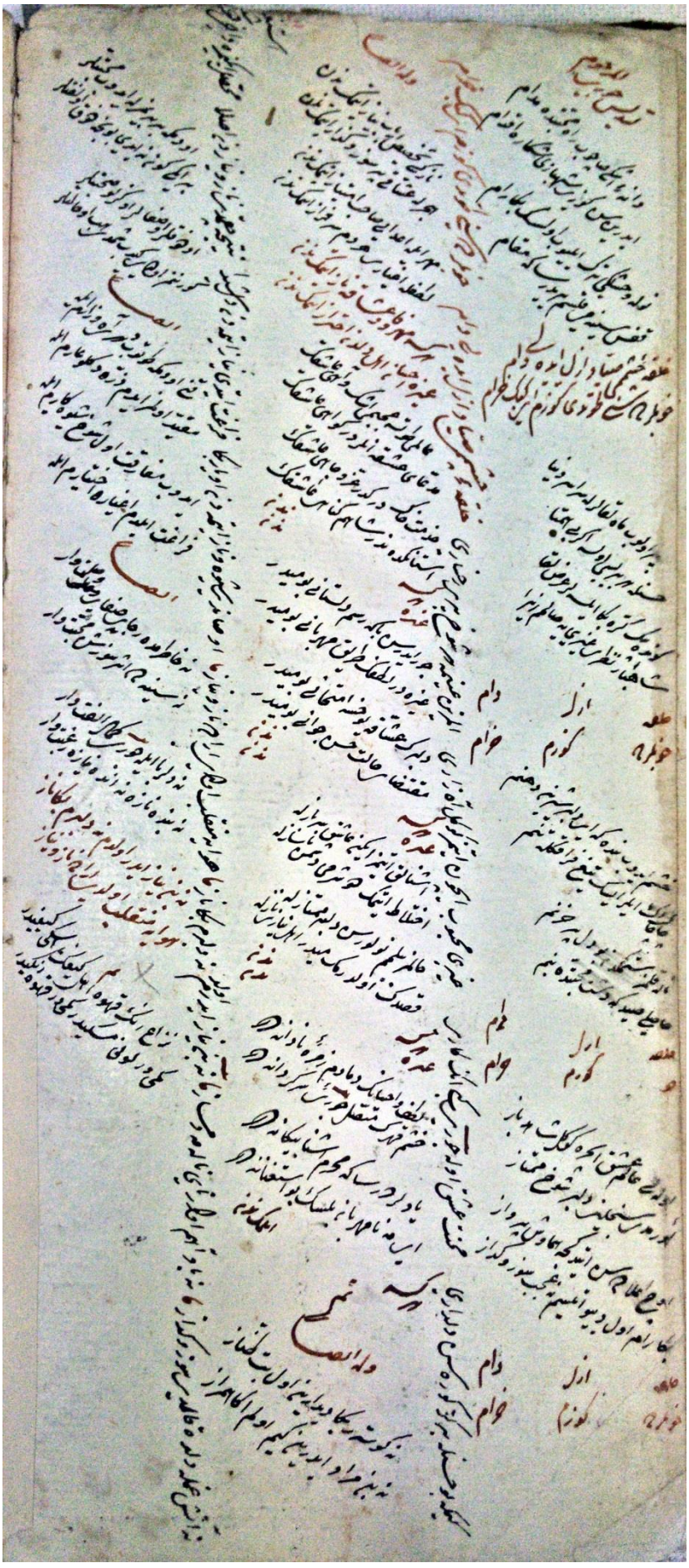
17a



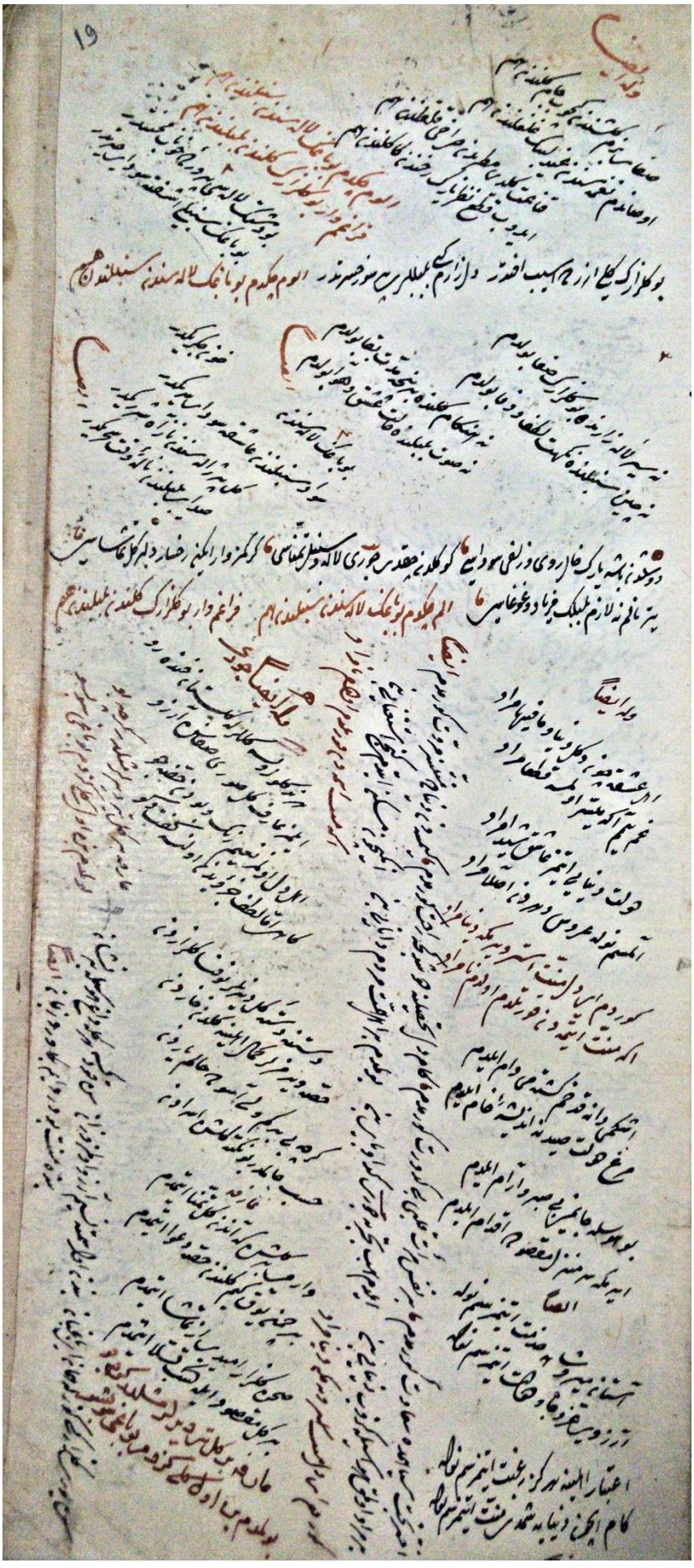
17b



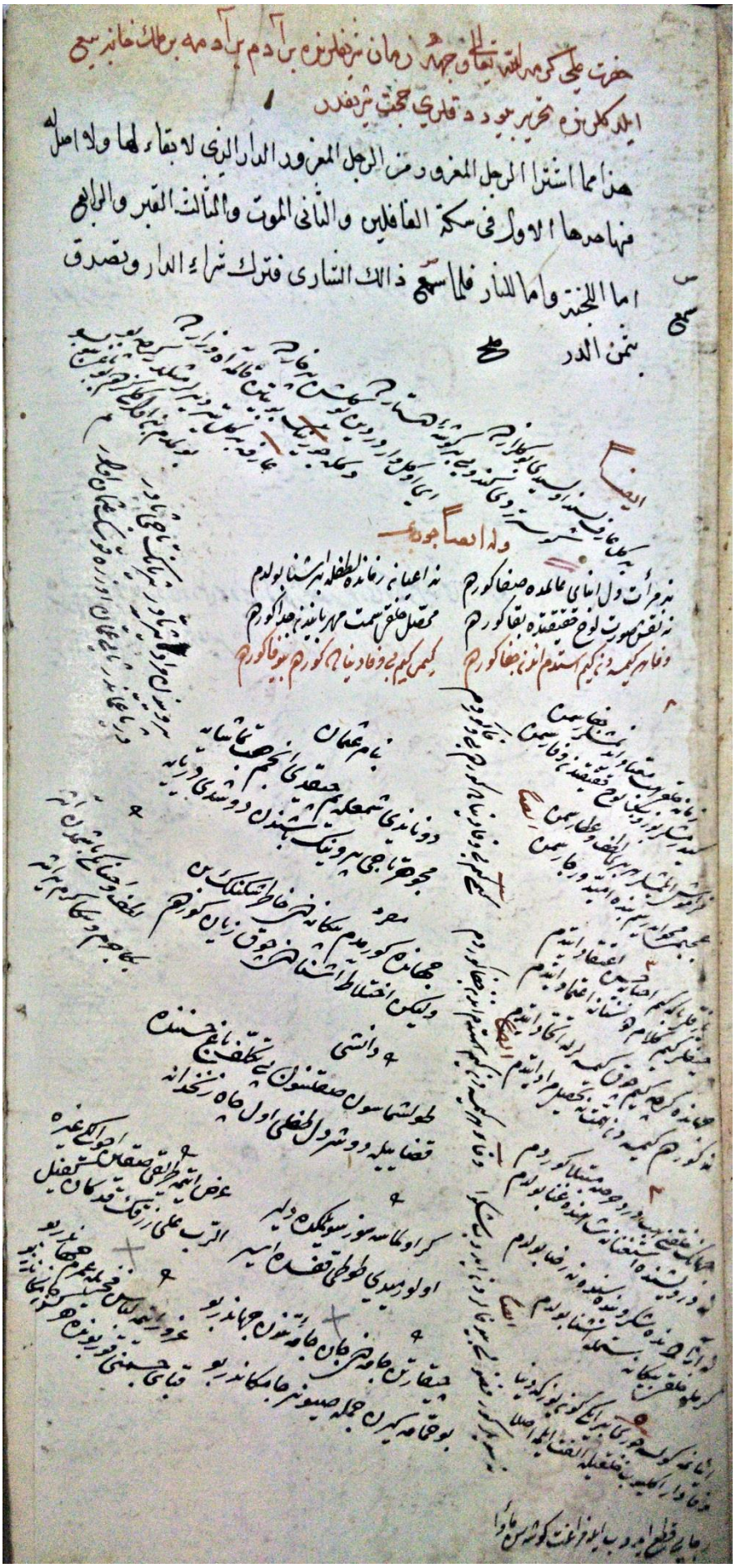
18a



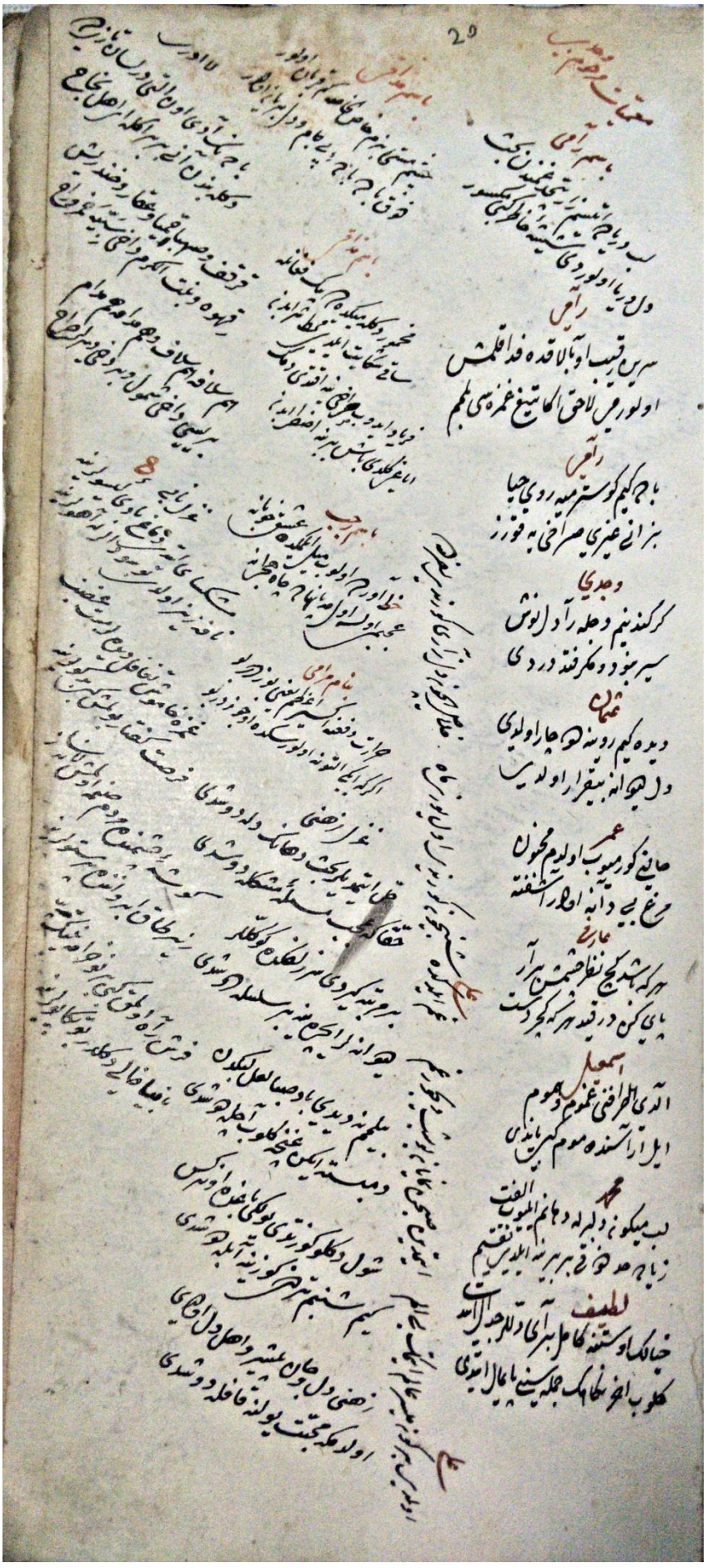
18b



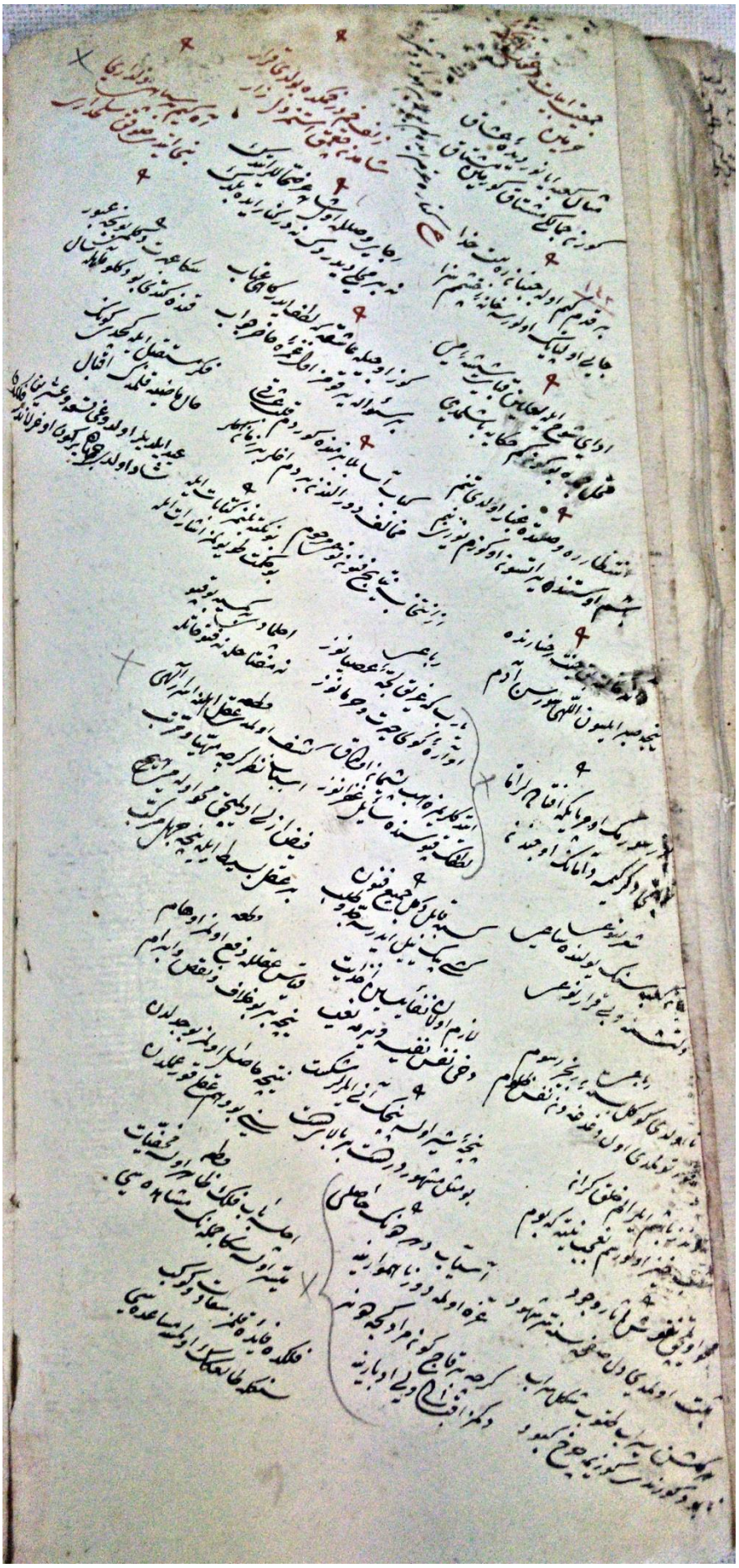
19a



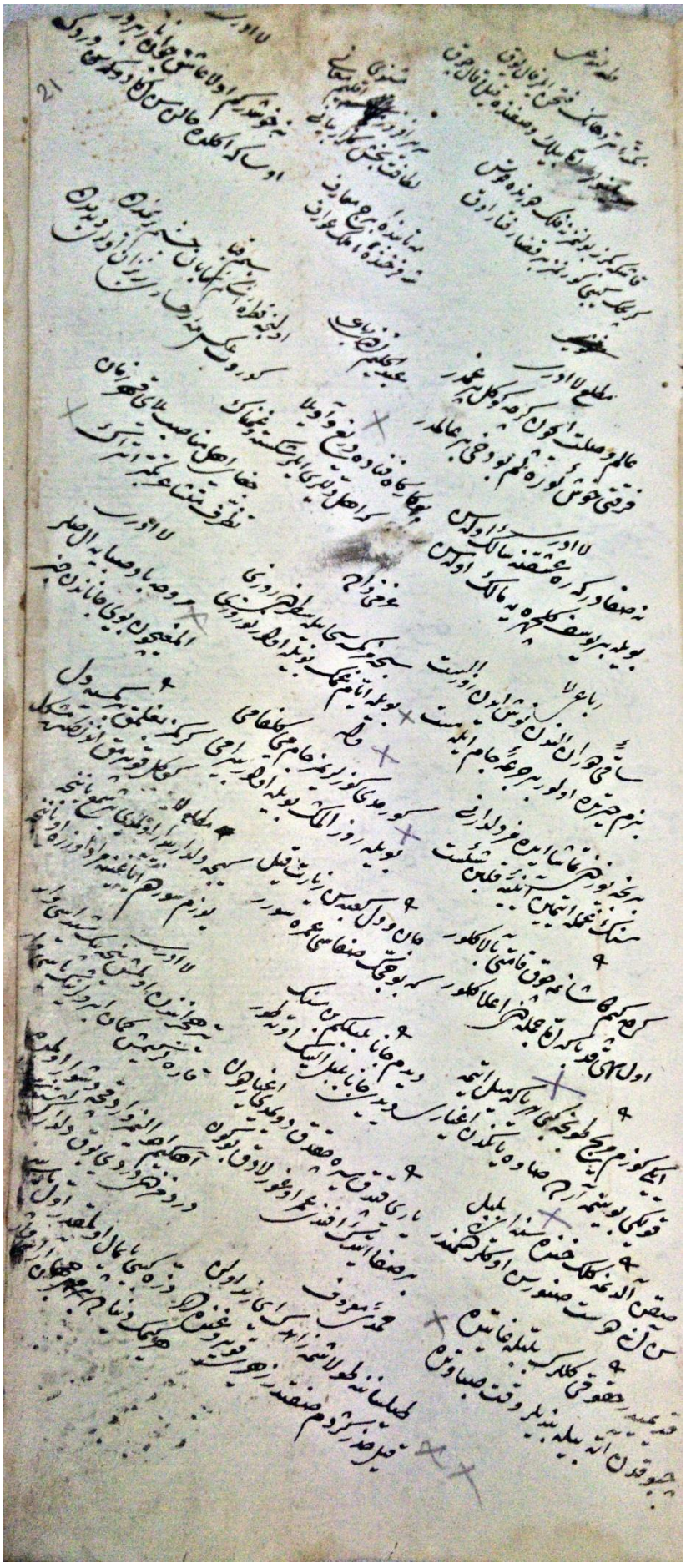
19b



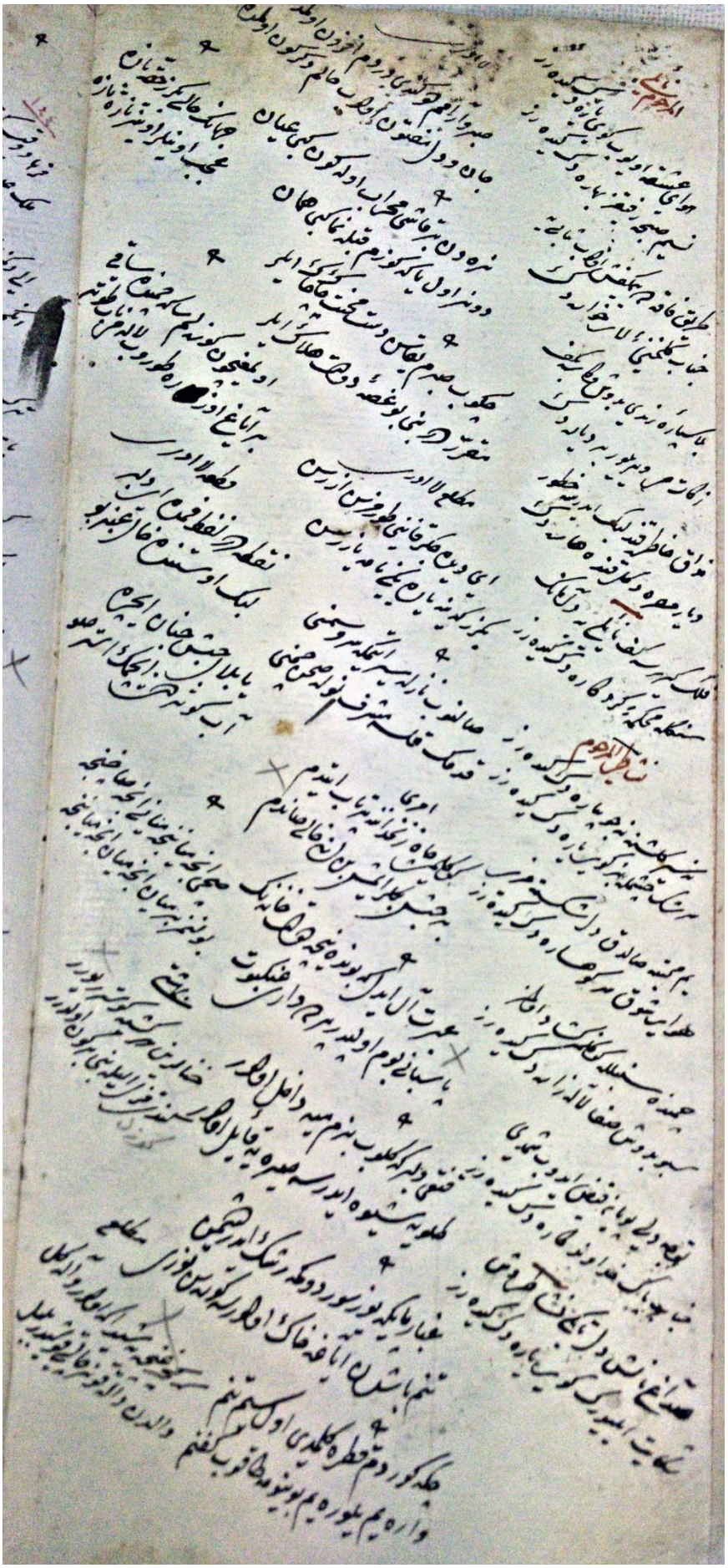
20a



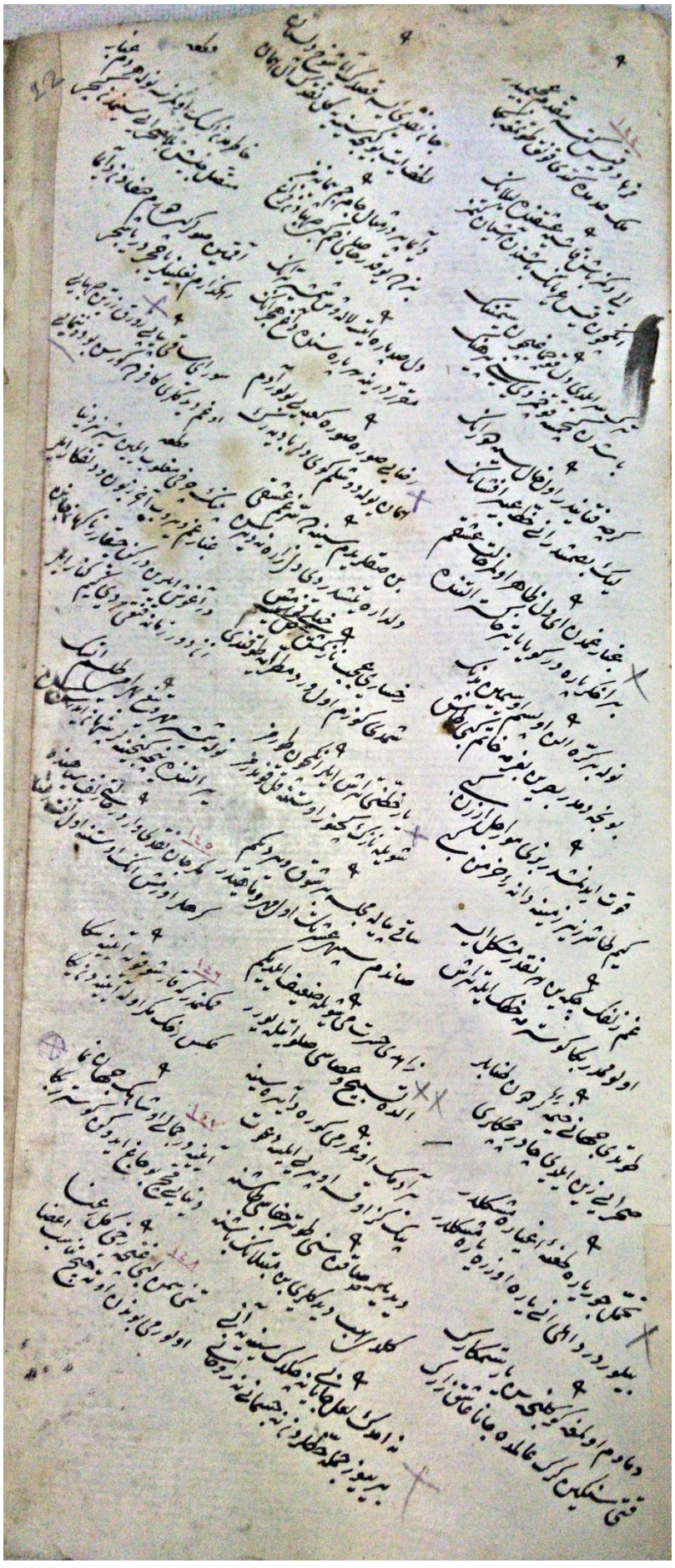
20b



21a



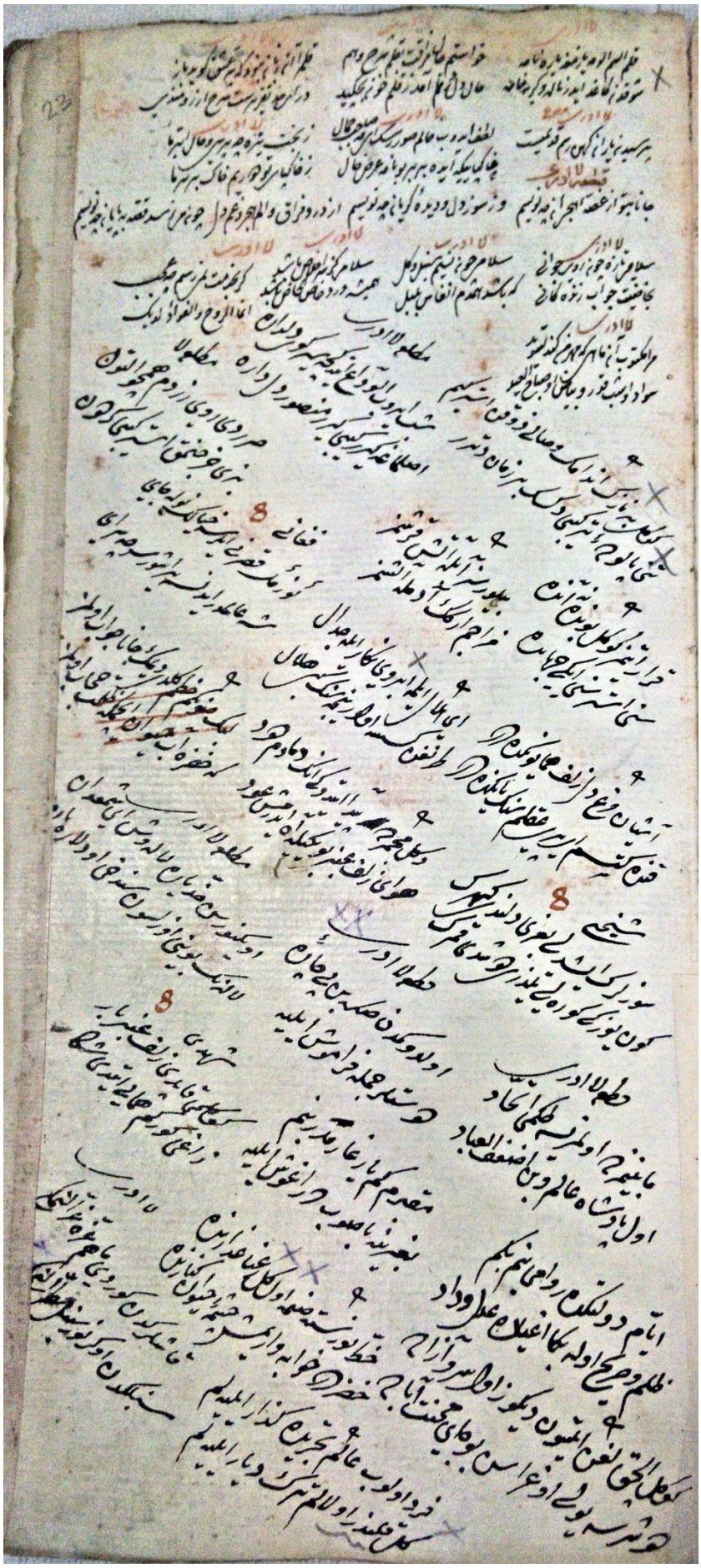
21b



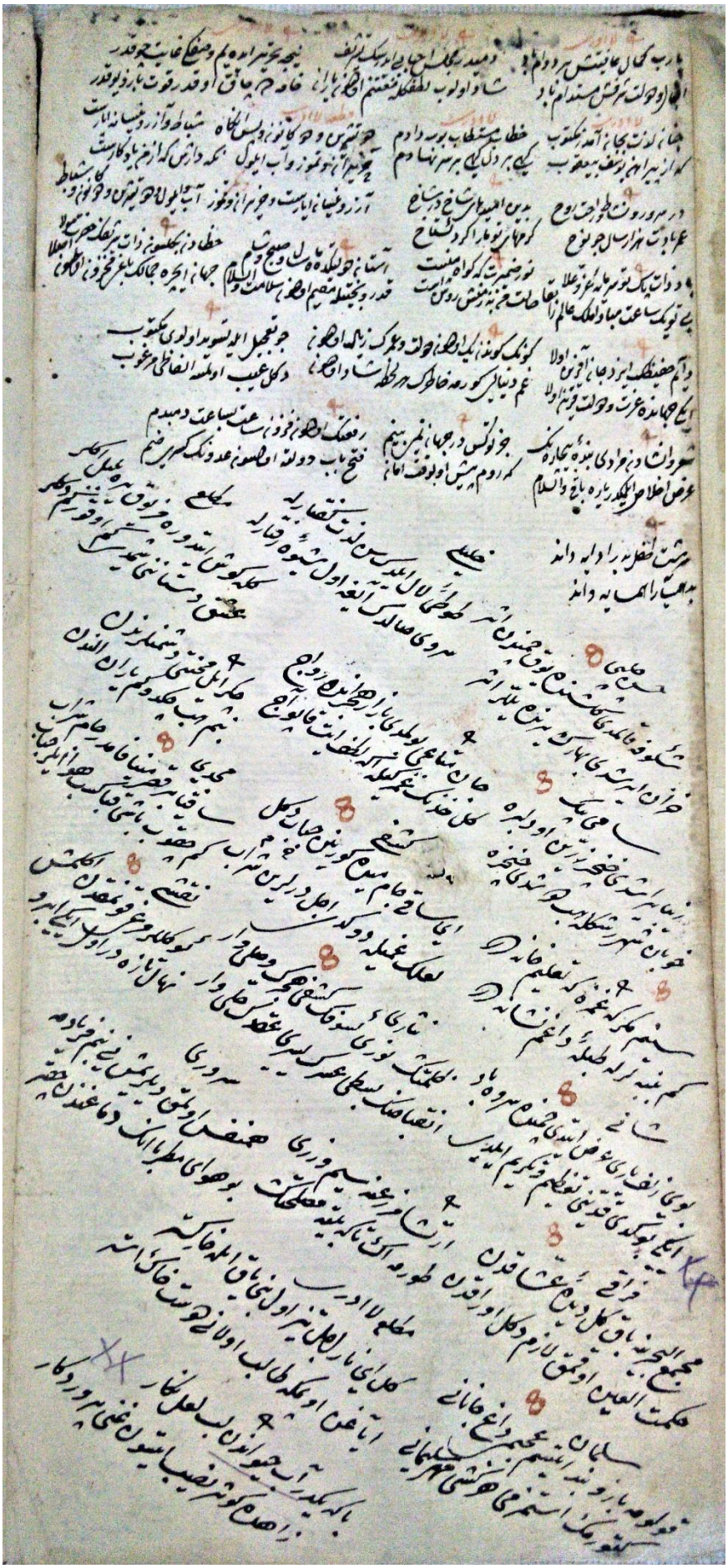
22a



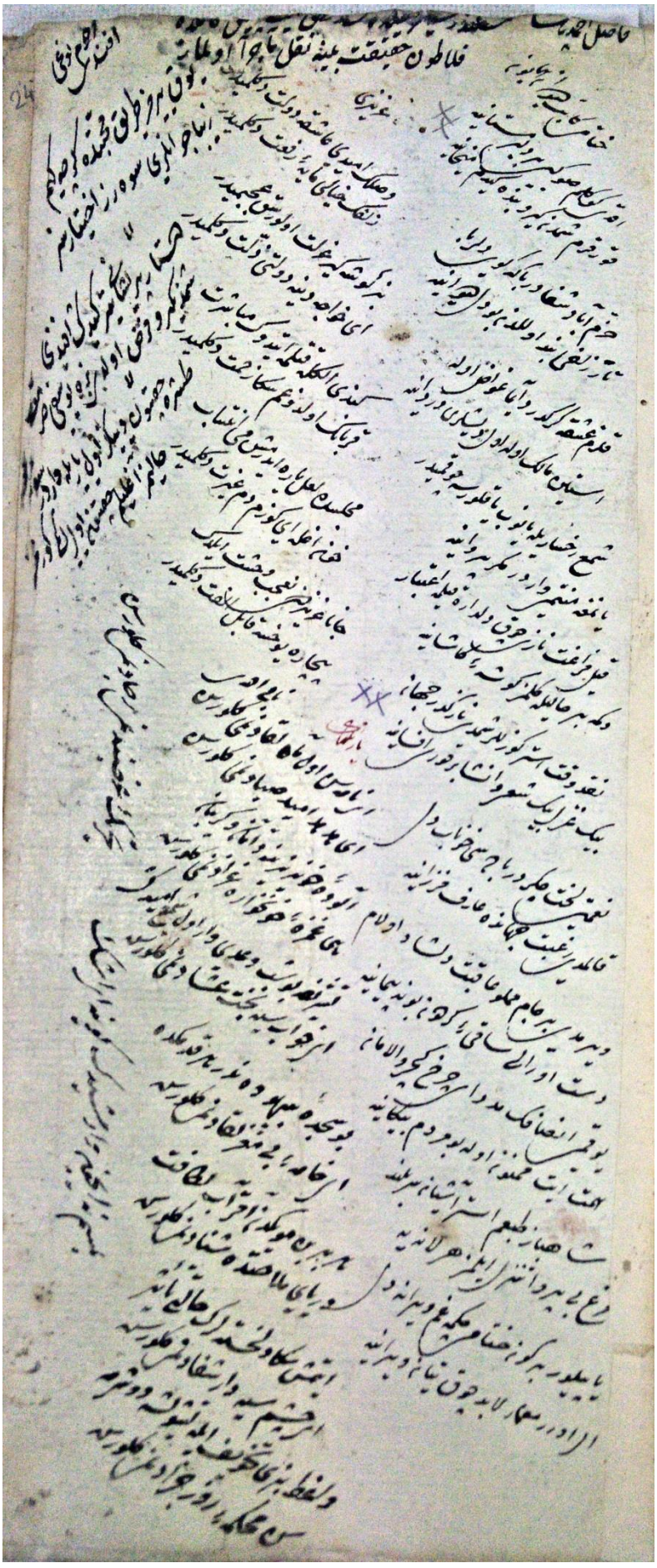
22b



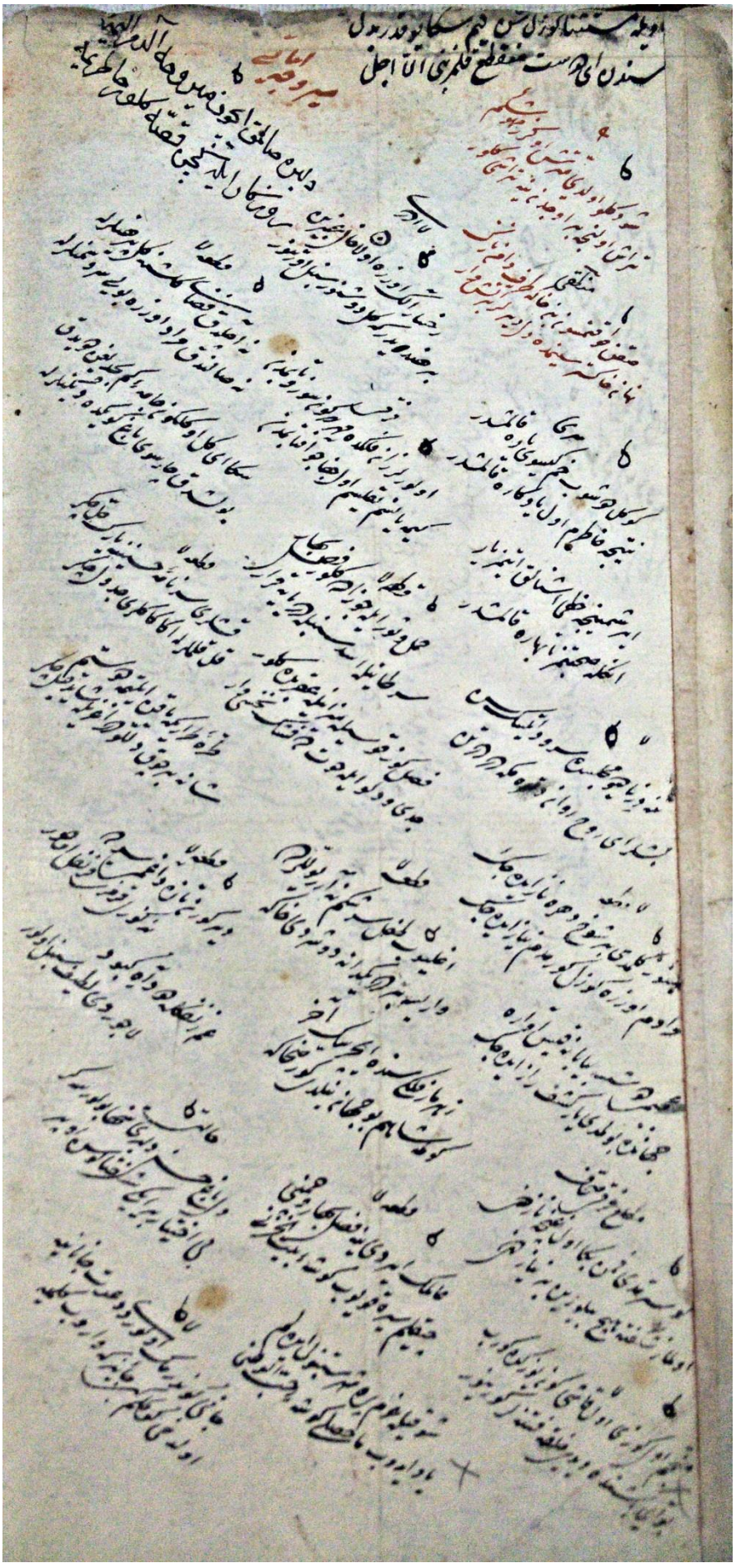
23a



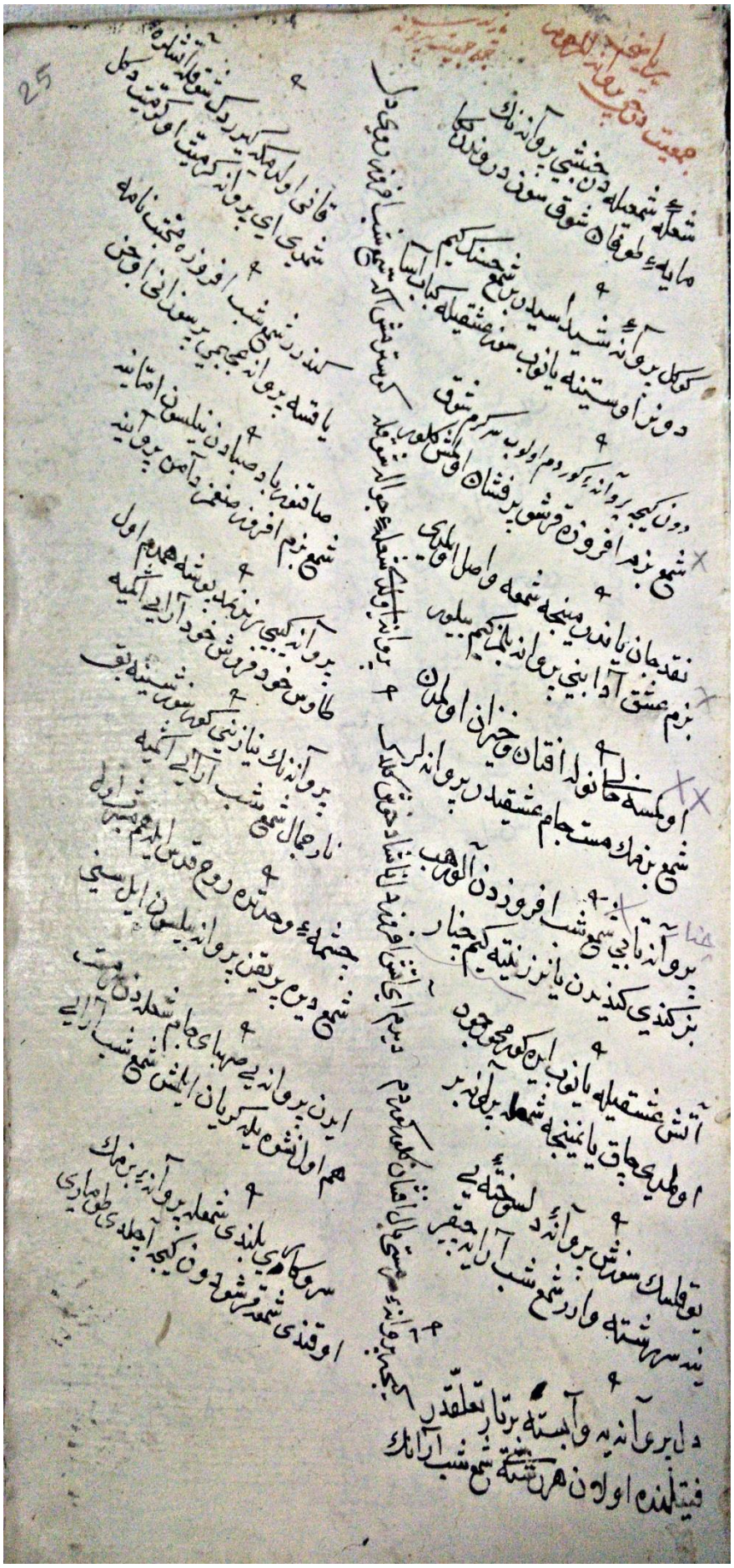
23b

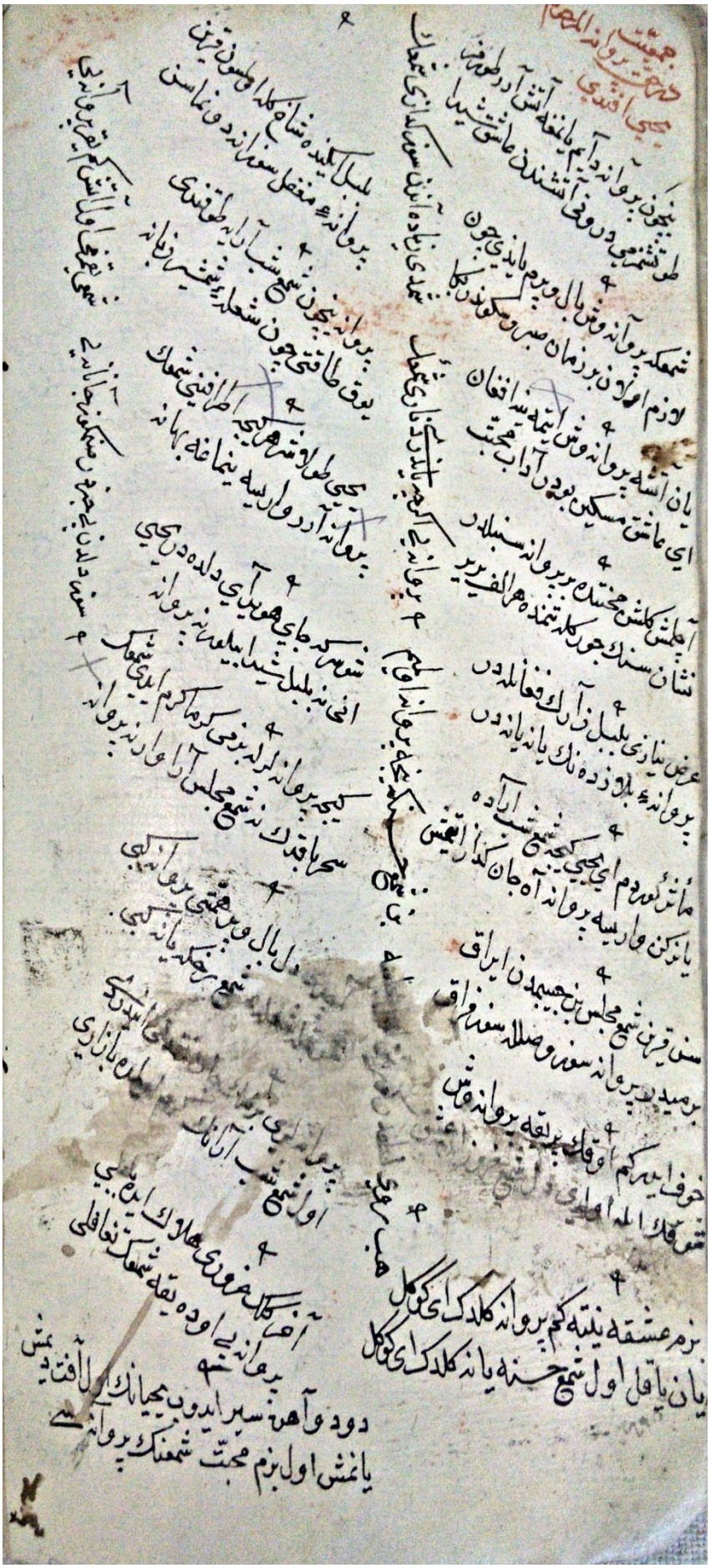


24a

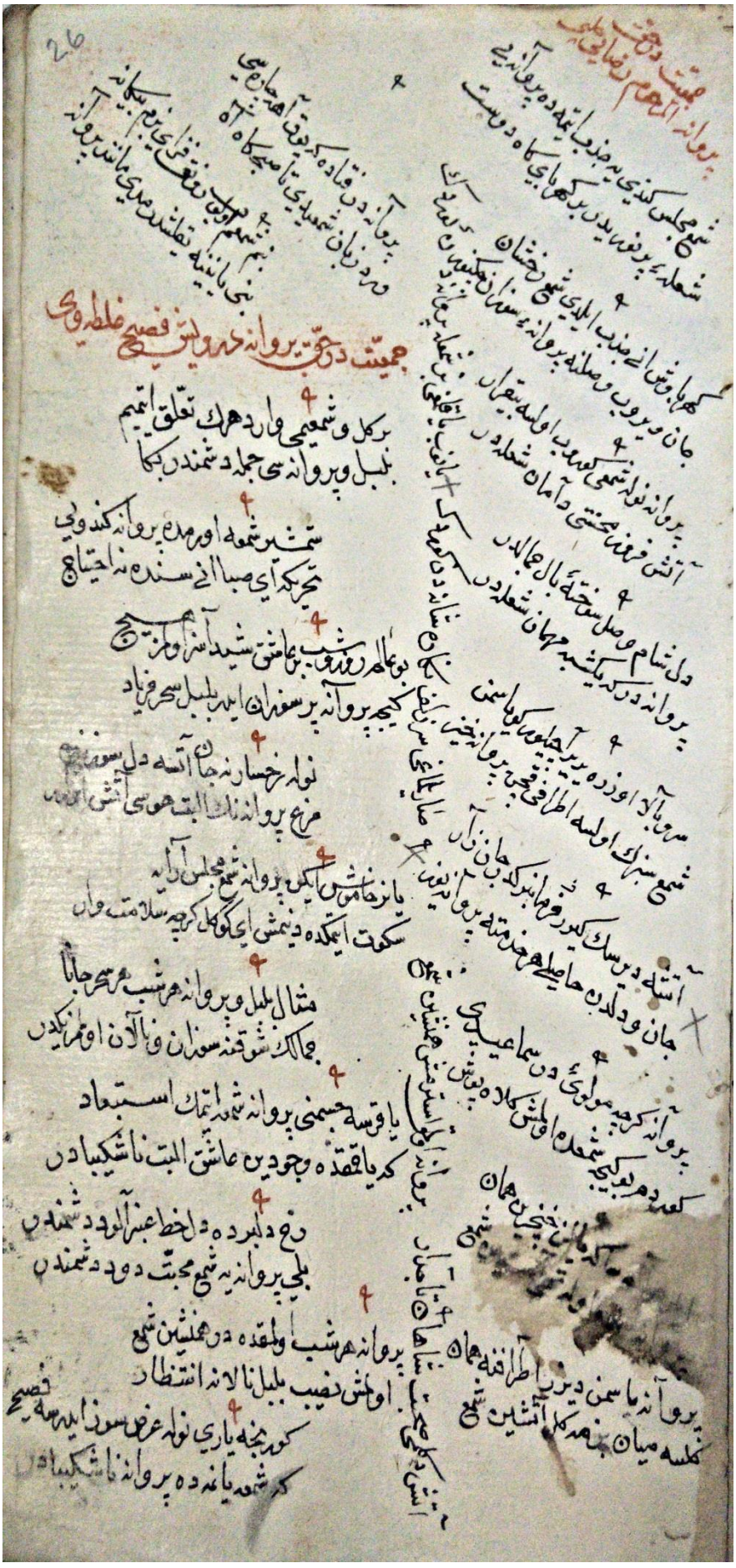


24b

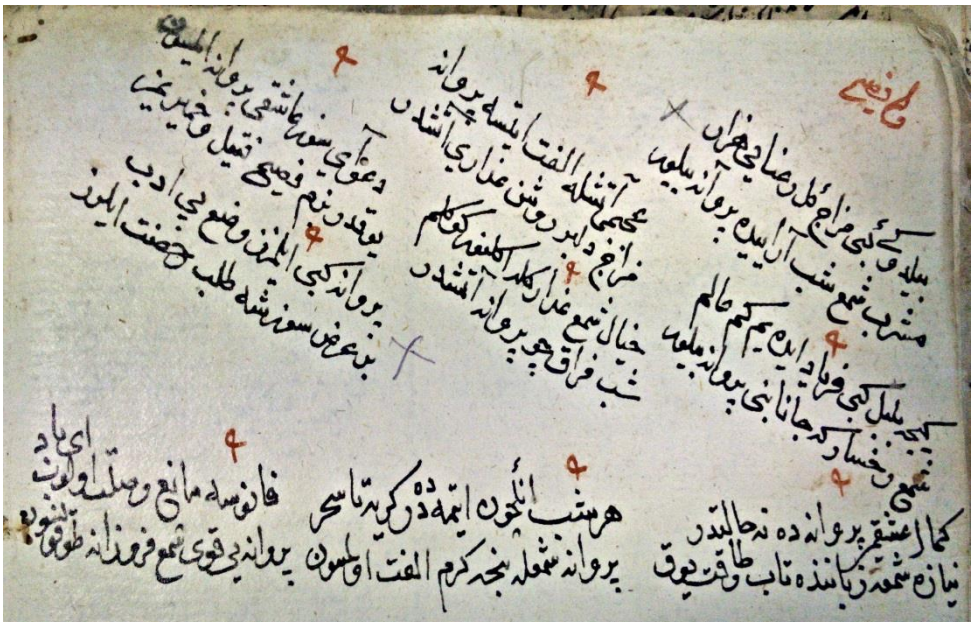




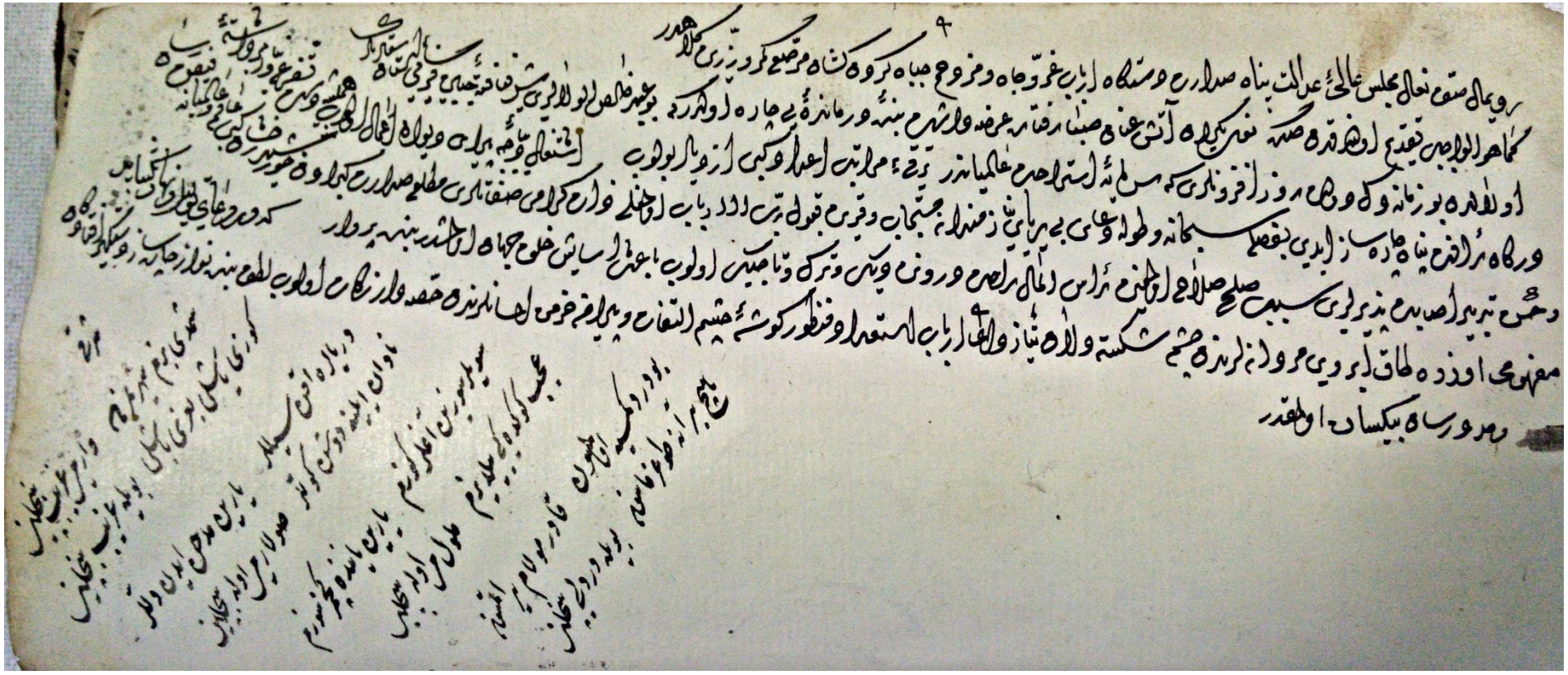
25b

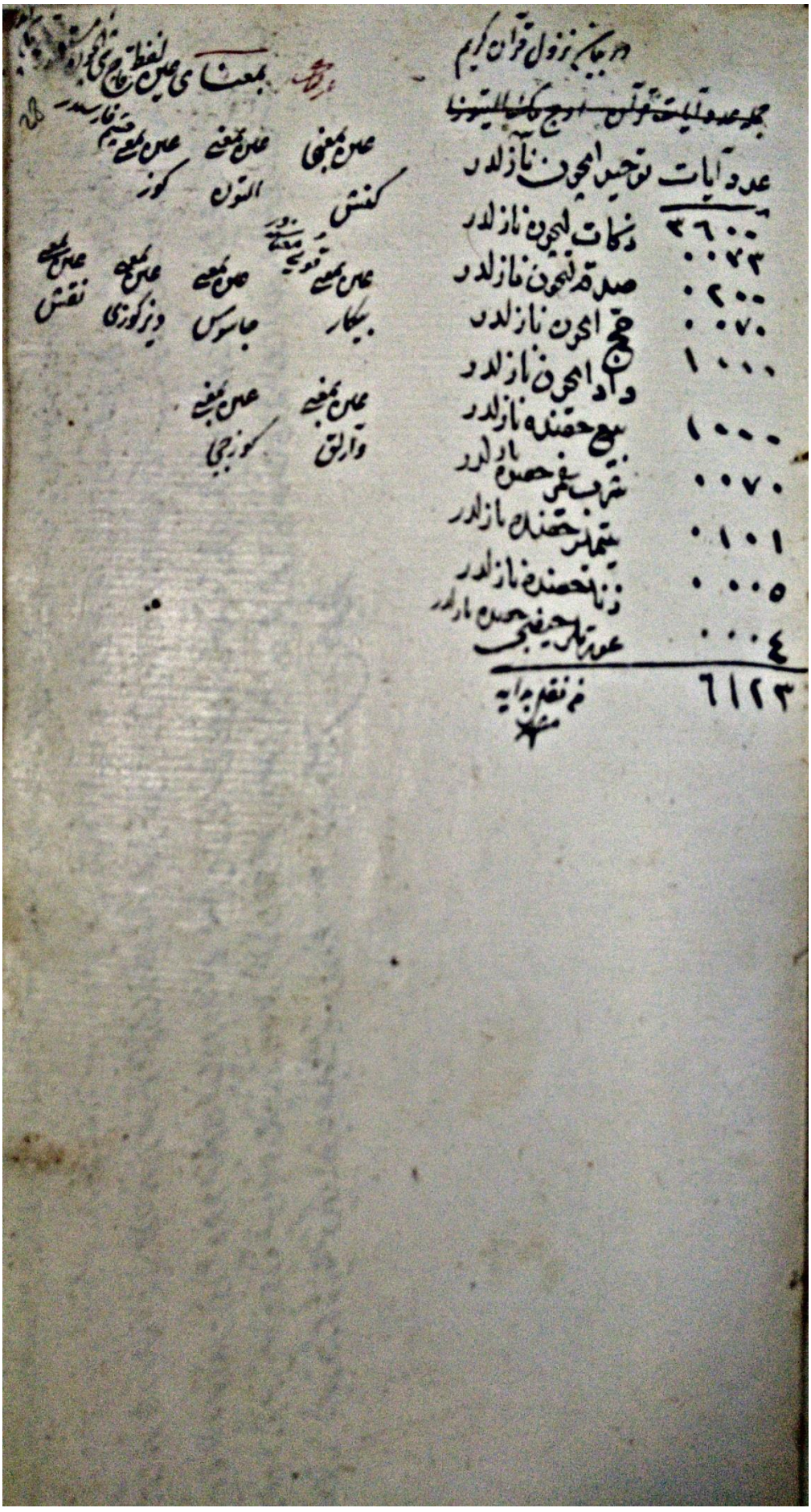


26a



26b





در بیان نزول قرآن کریم

جمله عدد آیات قرآن ... کلیتون

عدد آیات قرآن مجید ... نازلشده

۶۶۰۰	نکات قرآن مجید نازلشده
۰۰۲۳	صدقه قرآن مجید نازلشده
۰۲۰۰	حج قرآن مجید نازلشده
۰۰۷۰	جهاد قرآن مجید نازلشده
۱۰۰۰	وعده قرآن مجید نازلشده
۱۰۰۰	بیع حضرت نازلشده
۰۰۷۰	شراب حضرت نازلشده
۰۱۰۱	خمار حضرت نازلشده
۰۰۰۵	زنا حضرت نازلشده
۰۰۰۴	عدد ملک حضرت نازلشده
۶۱۲۳	

معنای عین لفظ ... فارسی

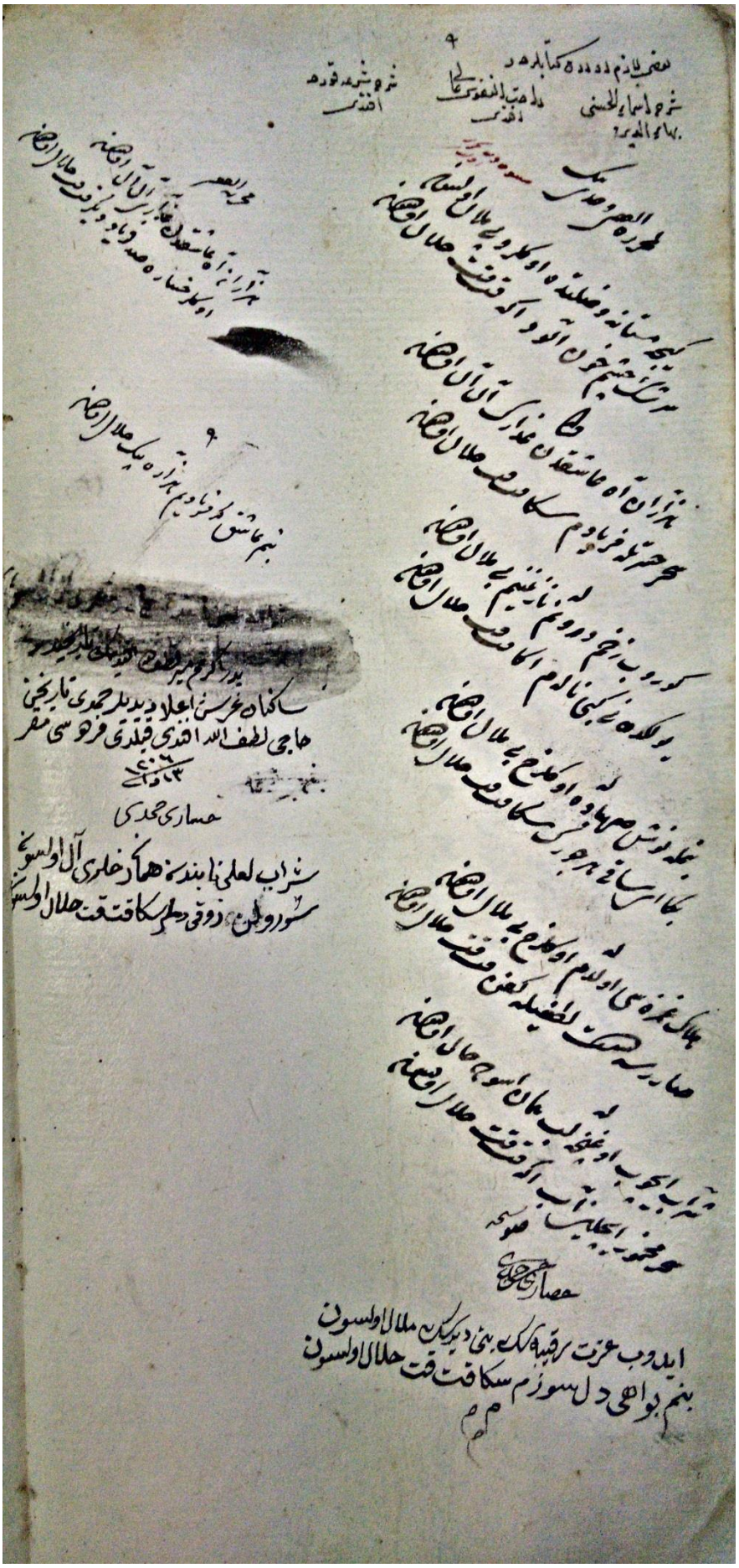
عین بمعنی کنش — عین بمعنی الوان — عین بمعنی چشم کوز

عین بمعنی بیکار — عین بمعنی جاسوس — عین بمعنی دزدکوزی — عین بمعنی نقش

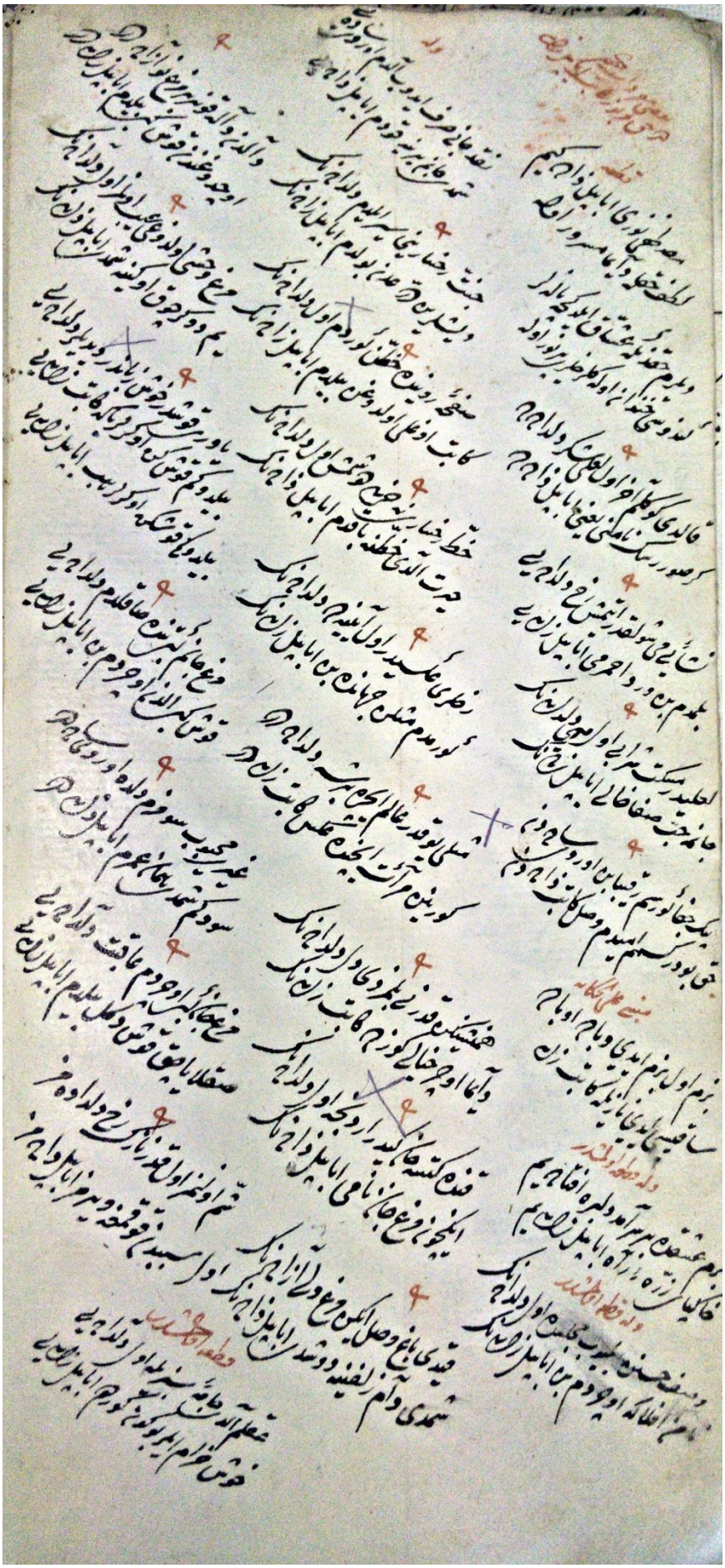
عین بمعنی وارق — عین بمعنی کوزچی

28a

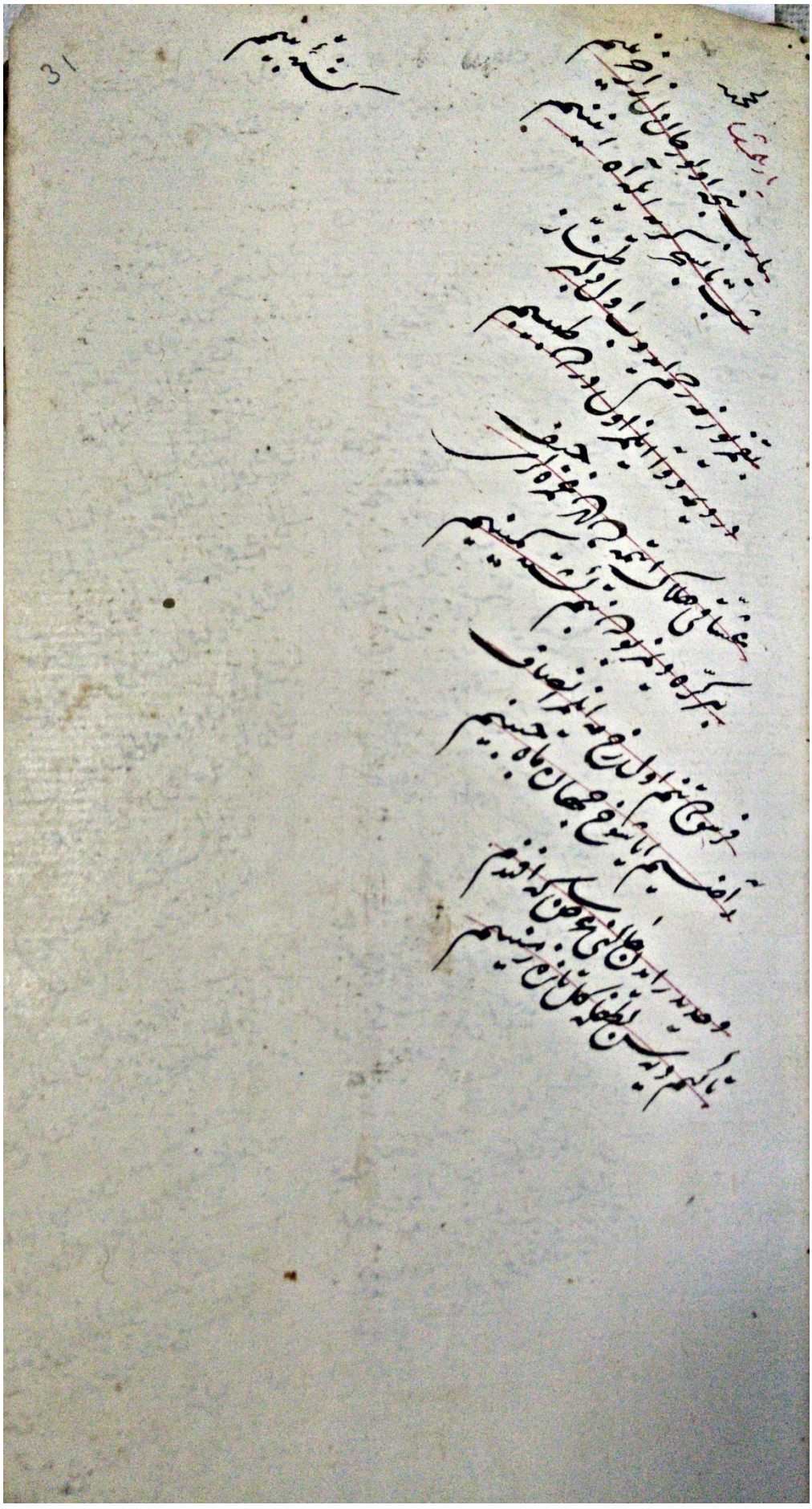
28b



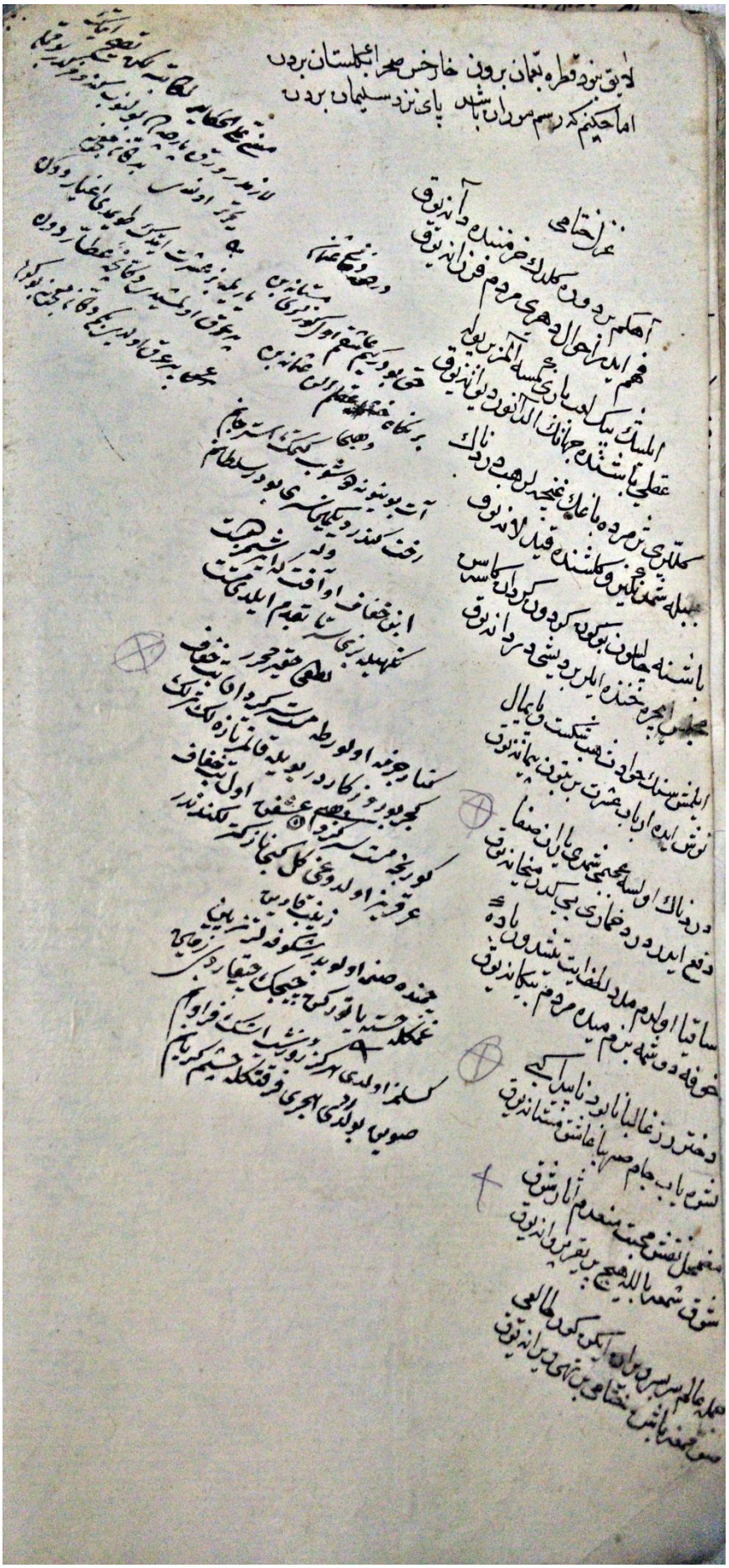
29b



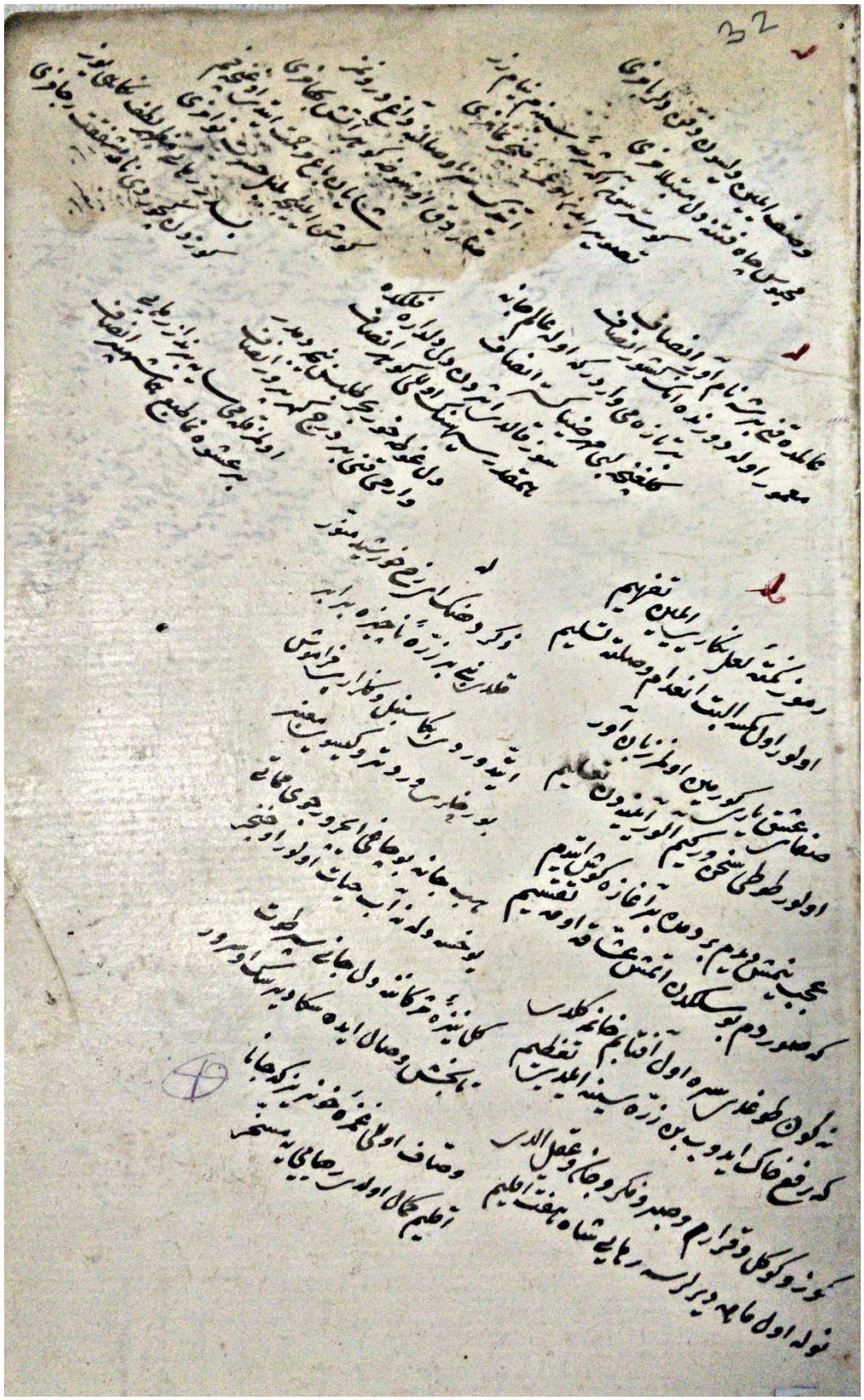
30b



31a

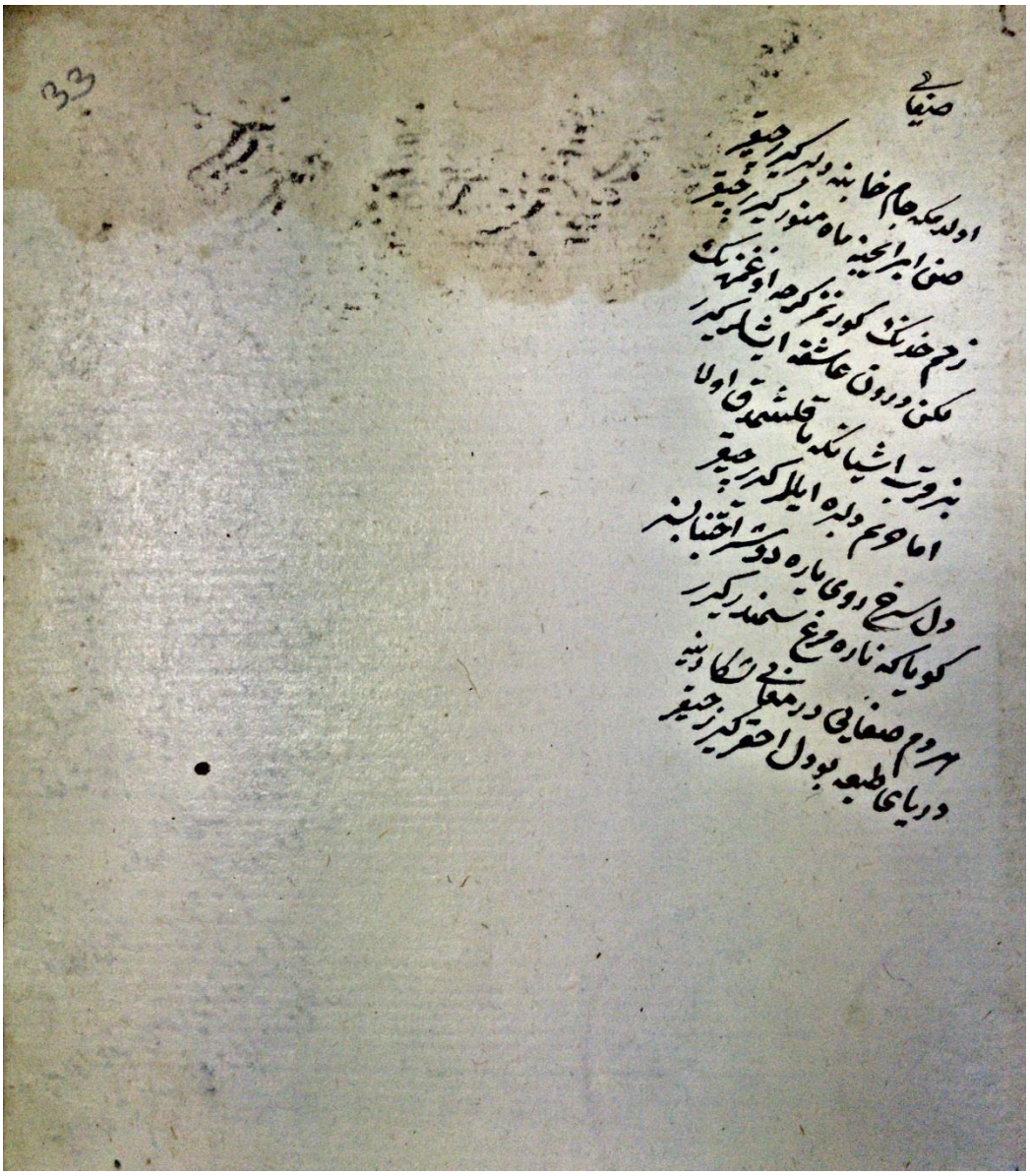


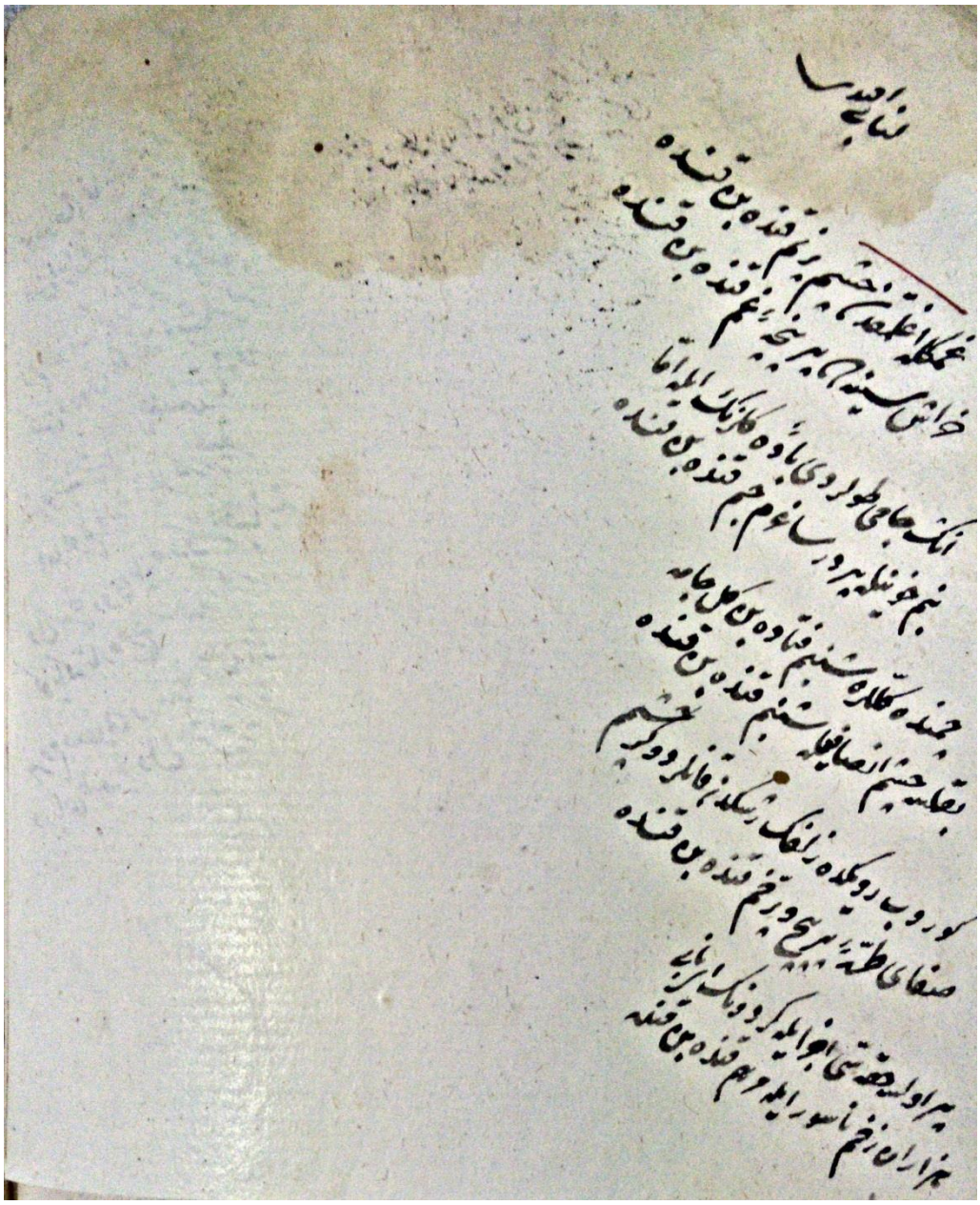
31b



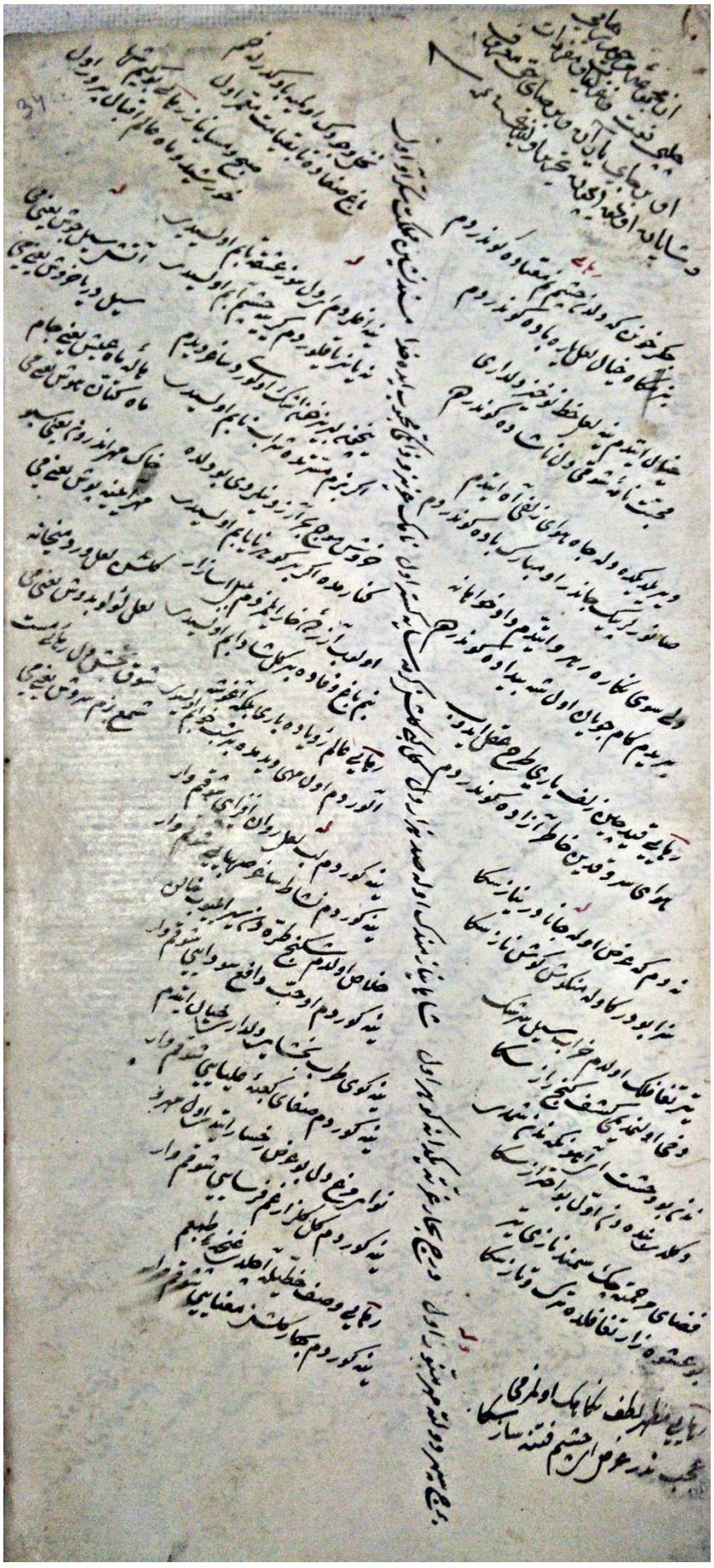
32a

32b

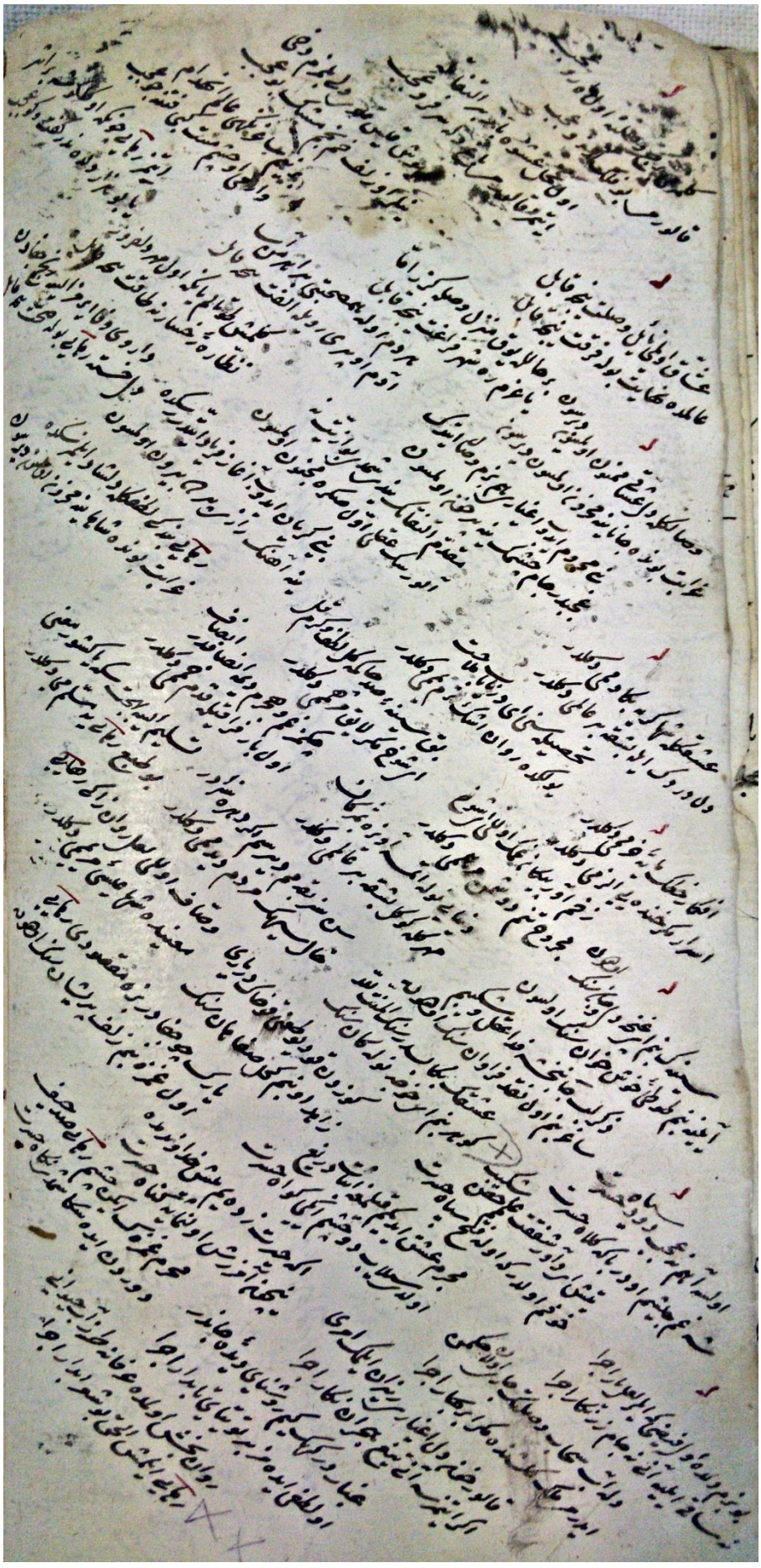

33a



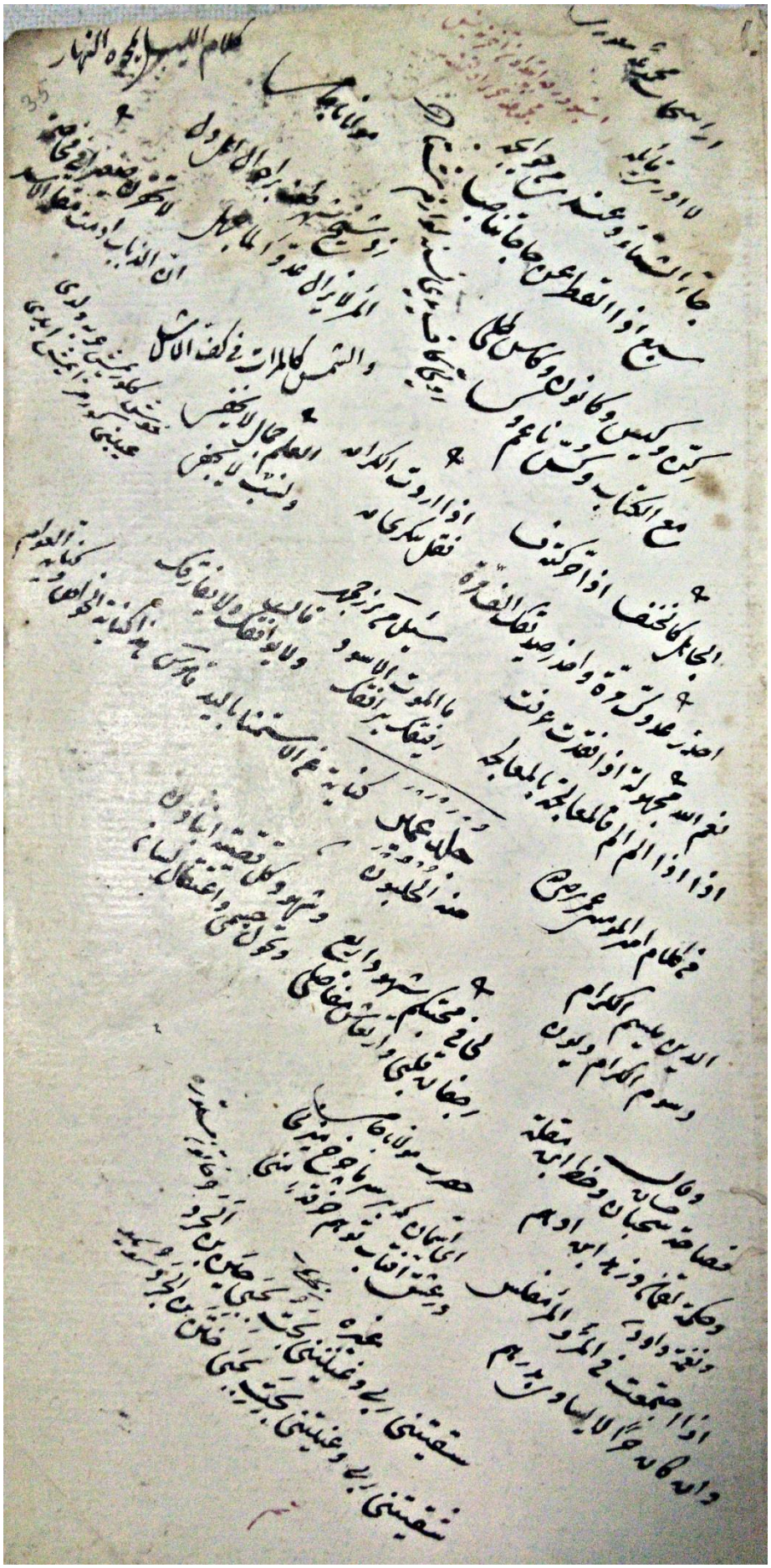
33b



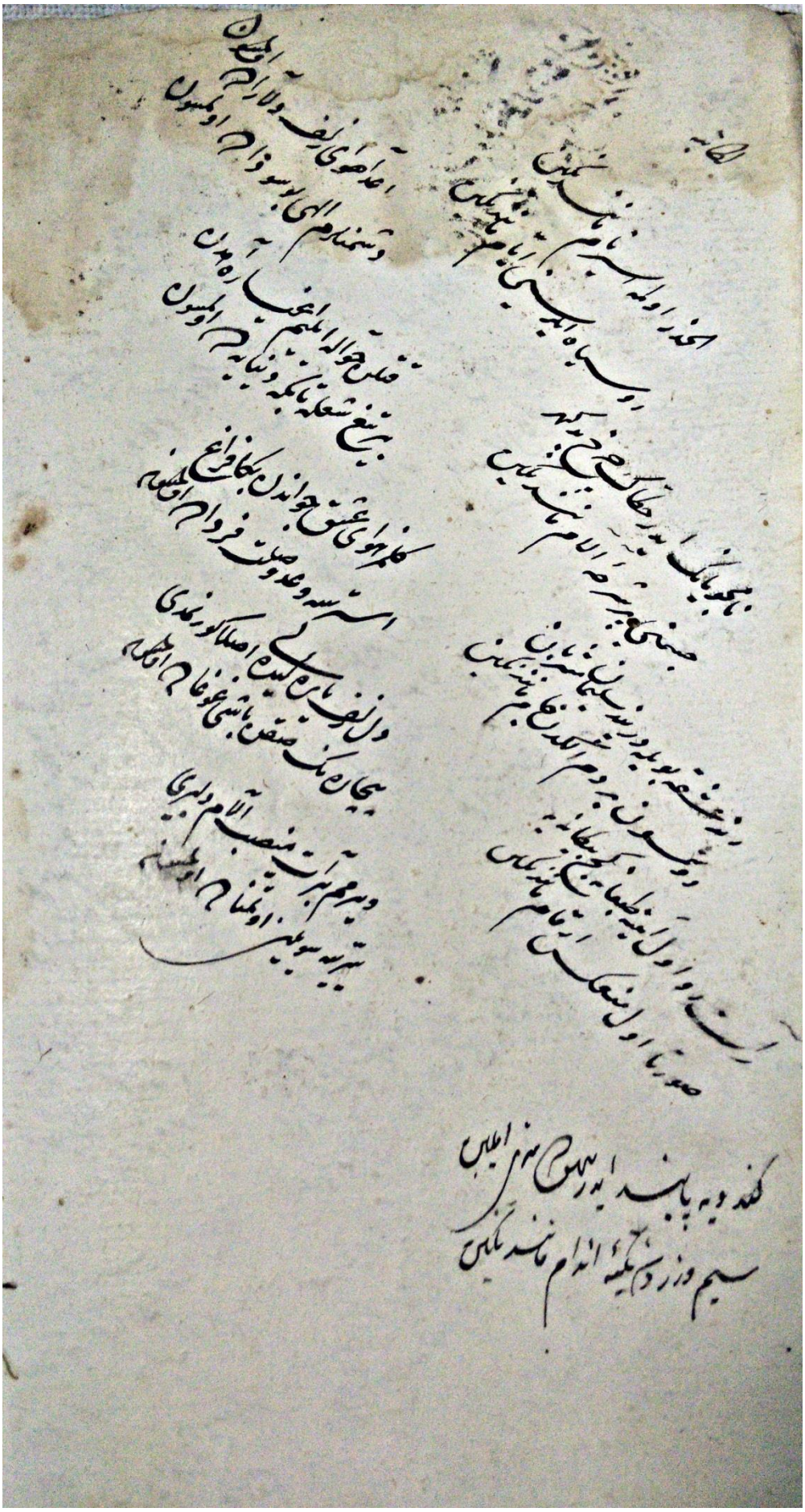
34a



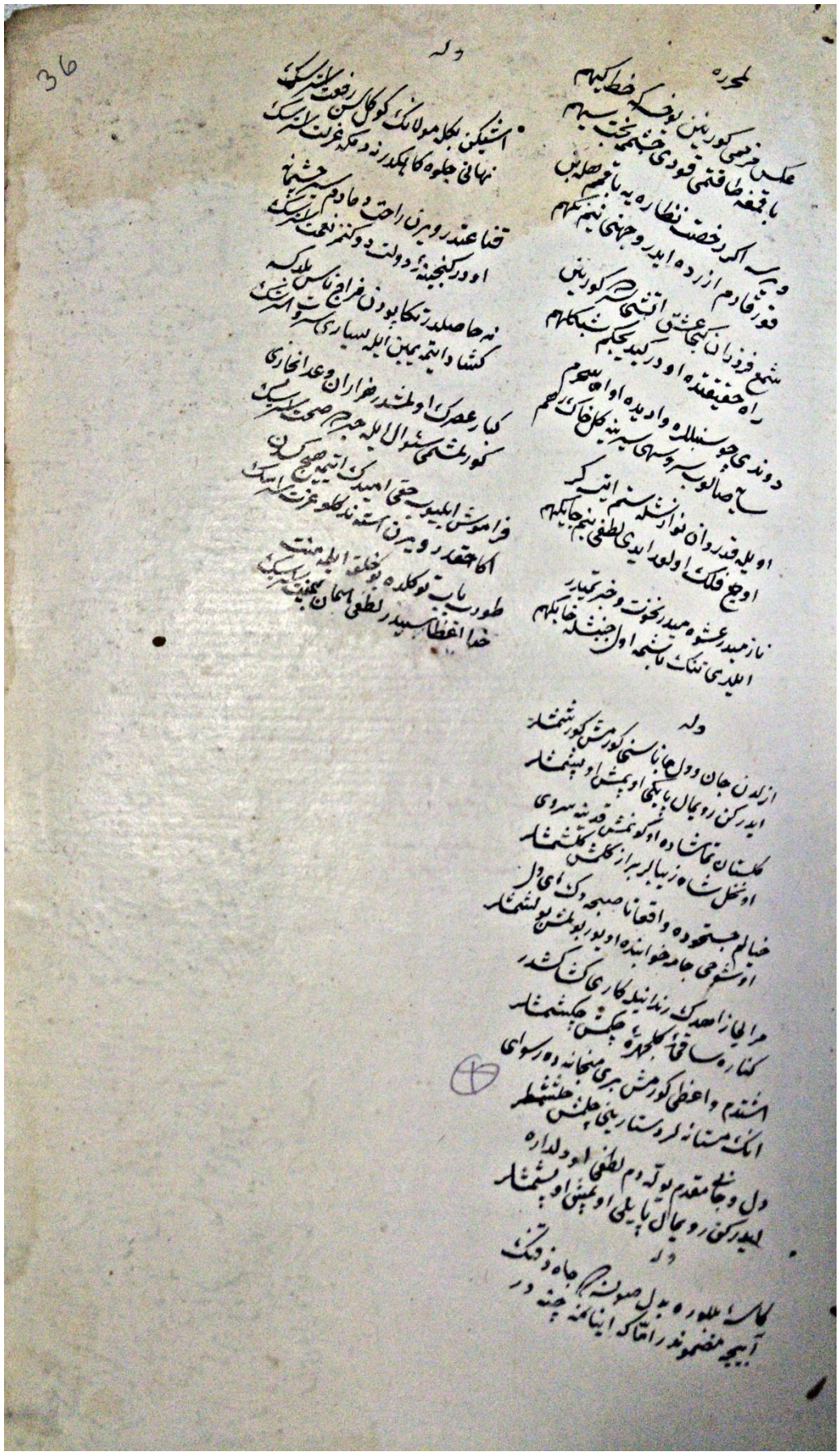
34b



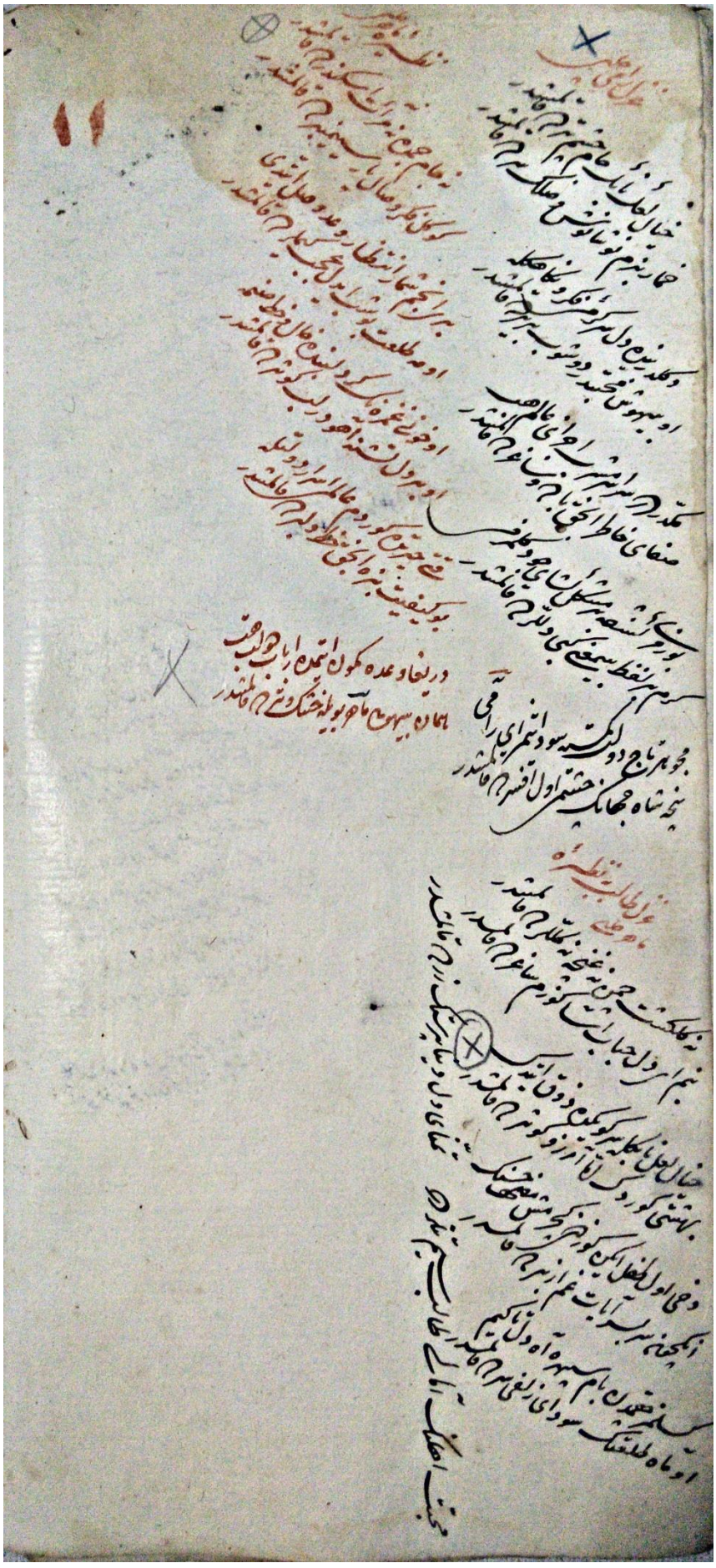
35a



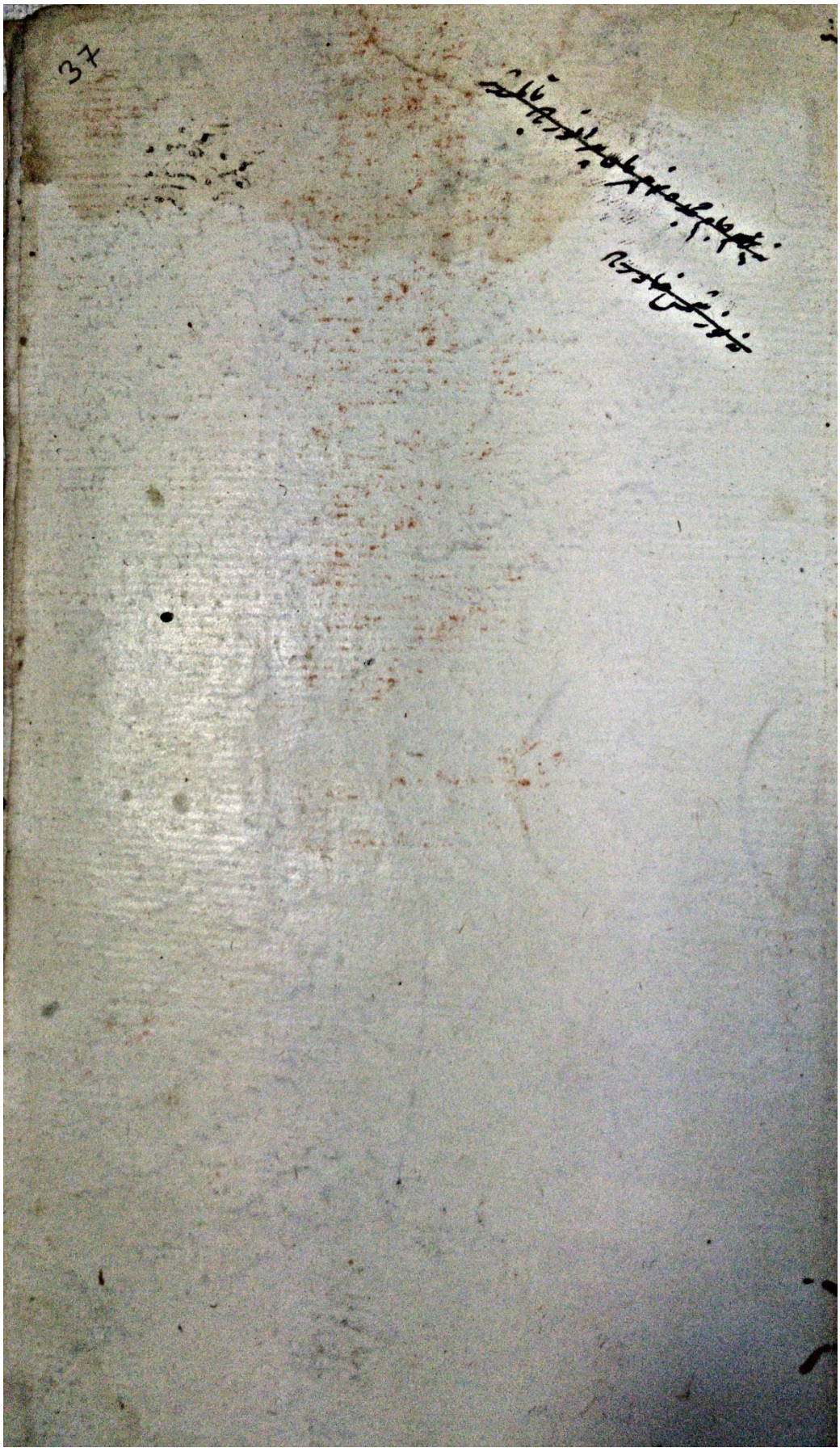
35b



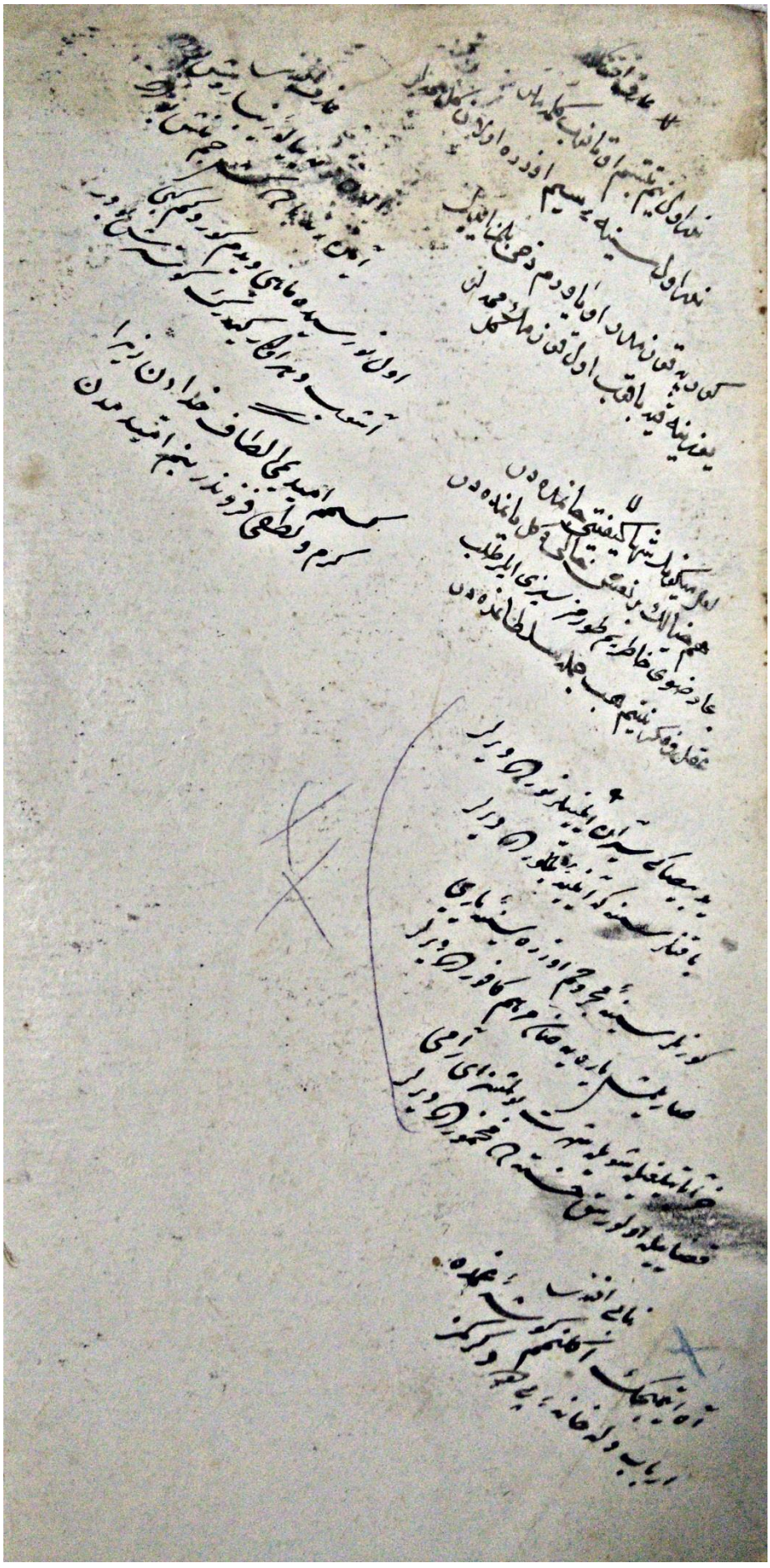
36a



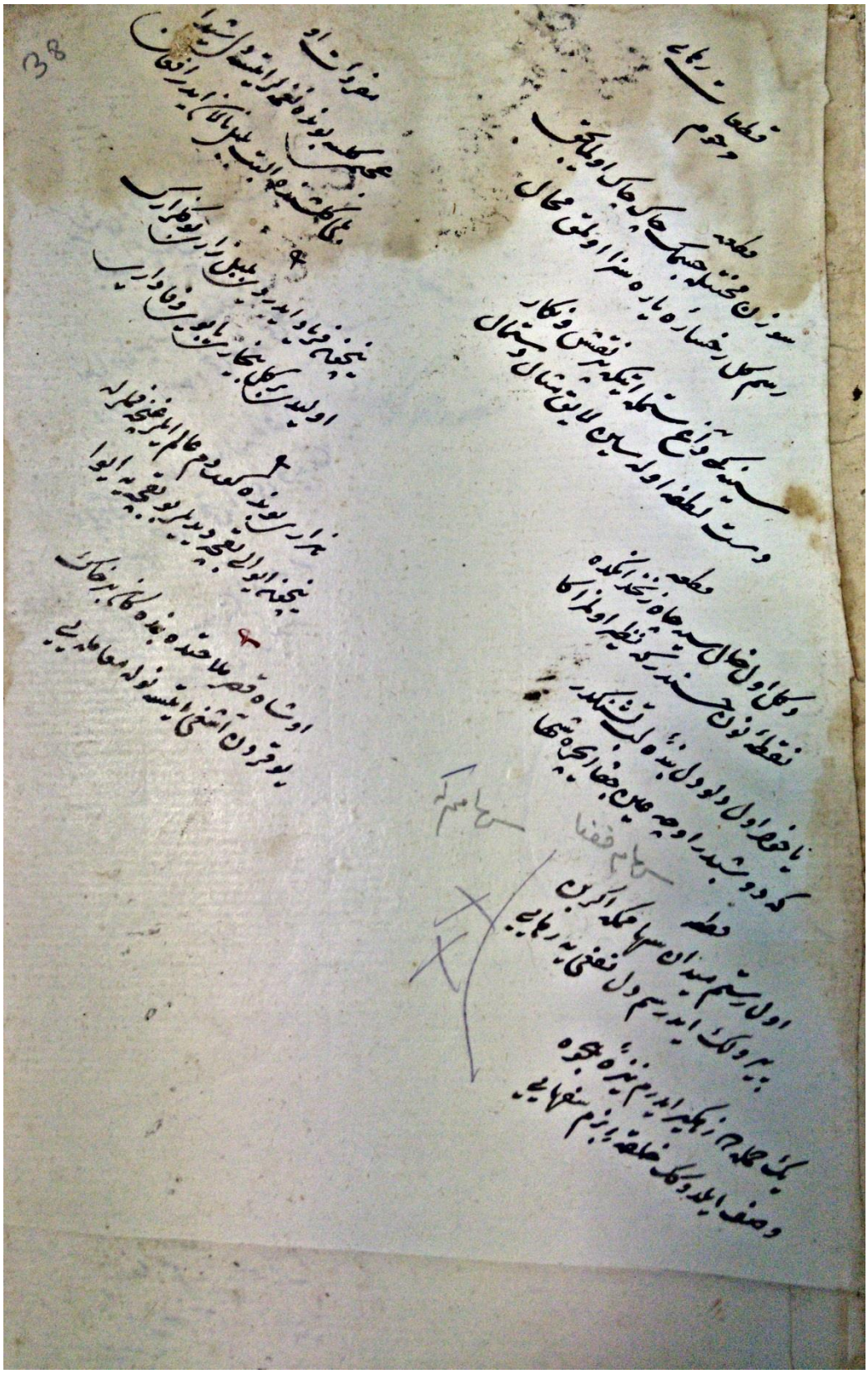
36b



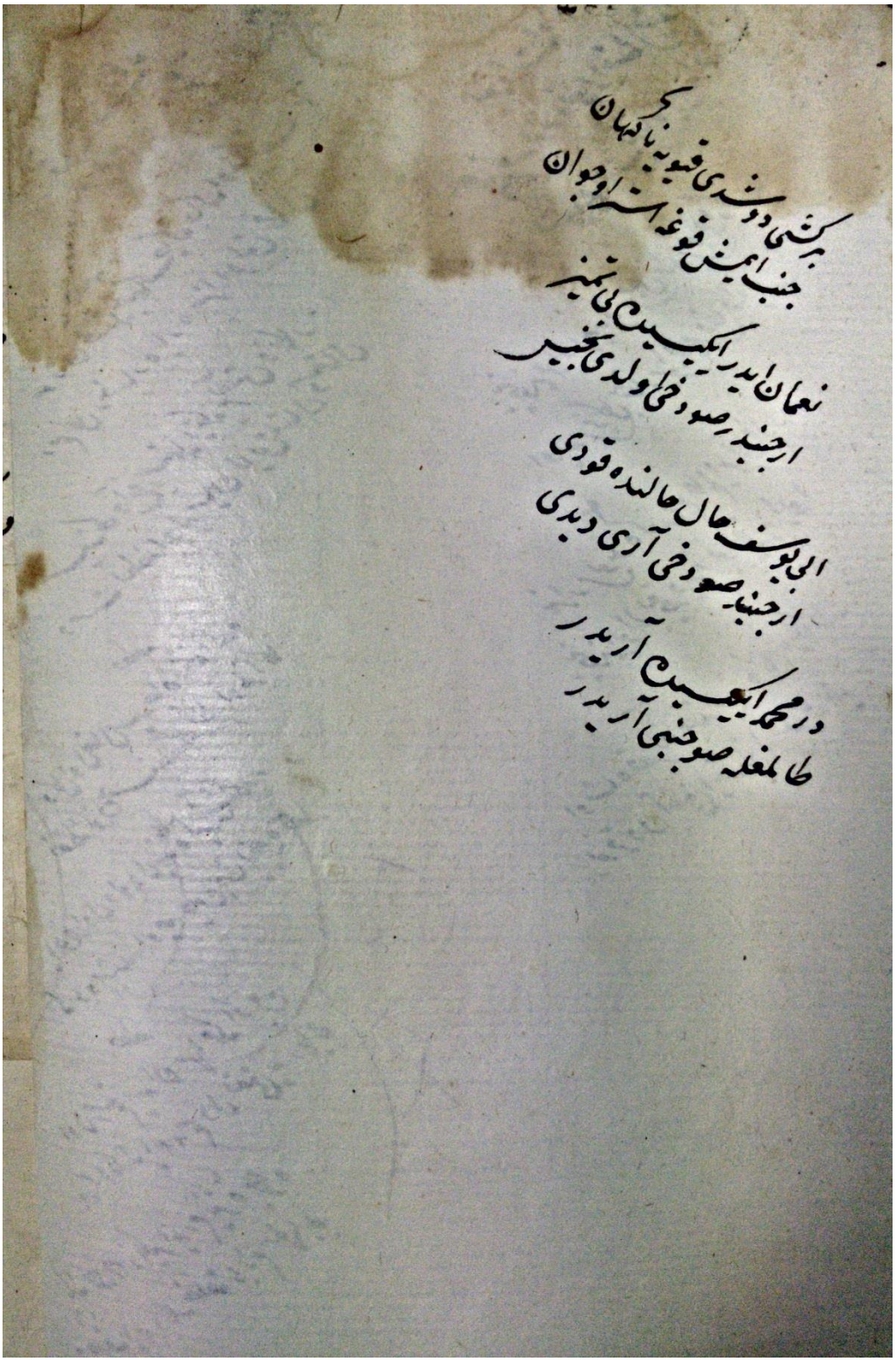
37a



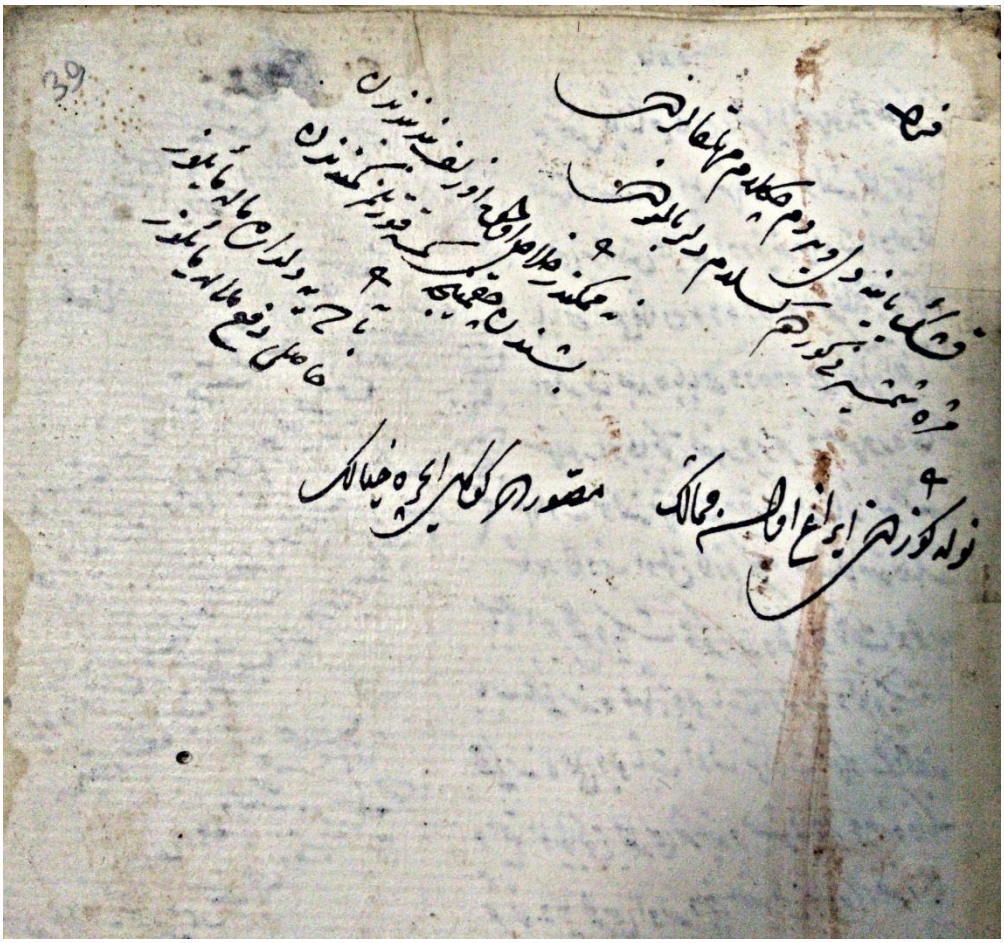
37b

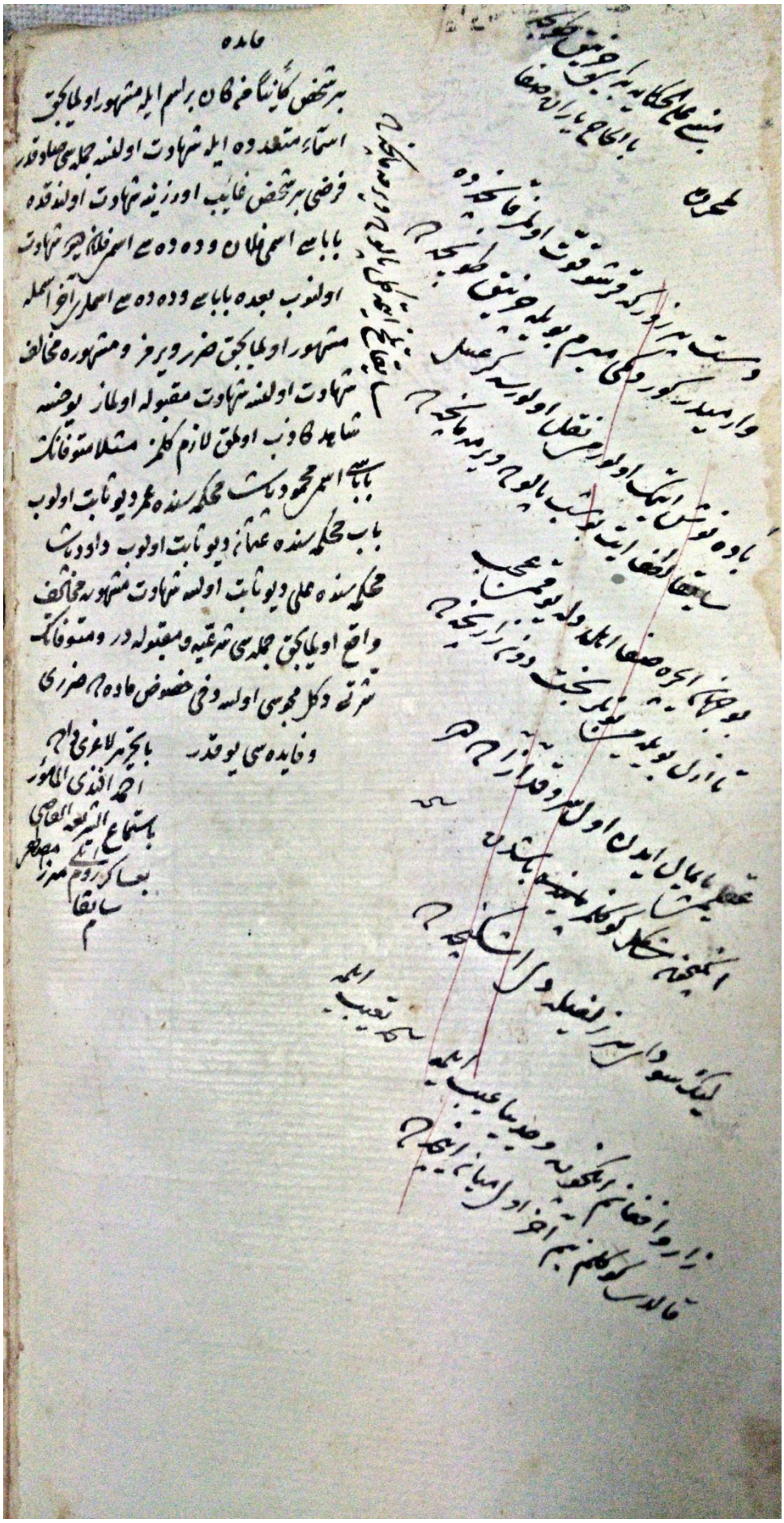


38a

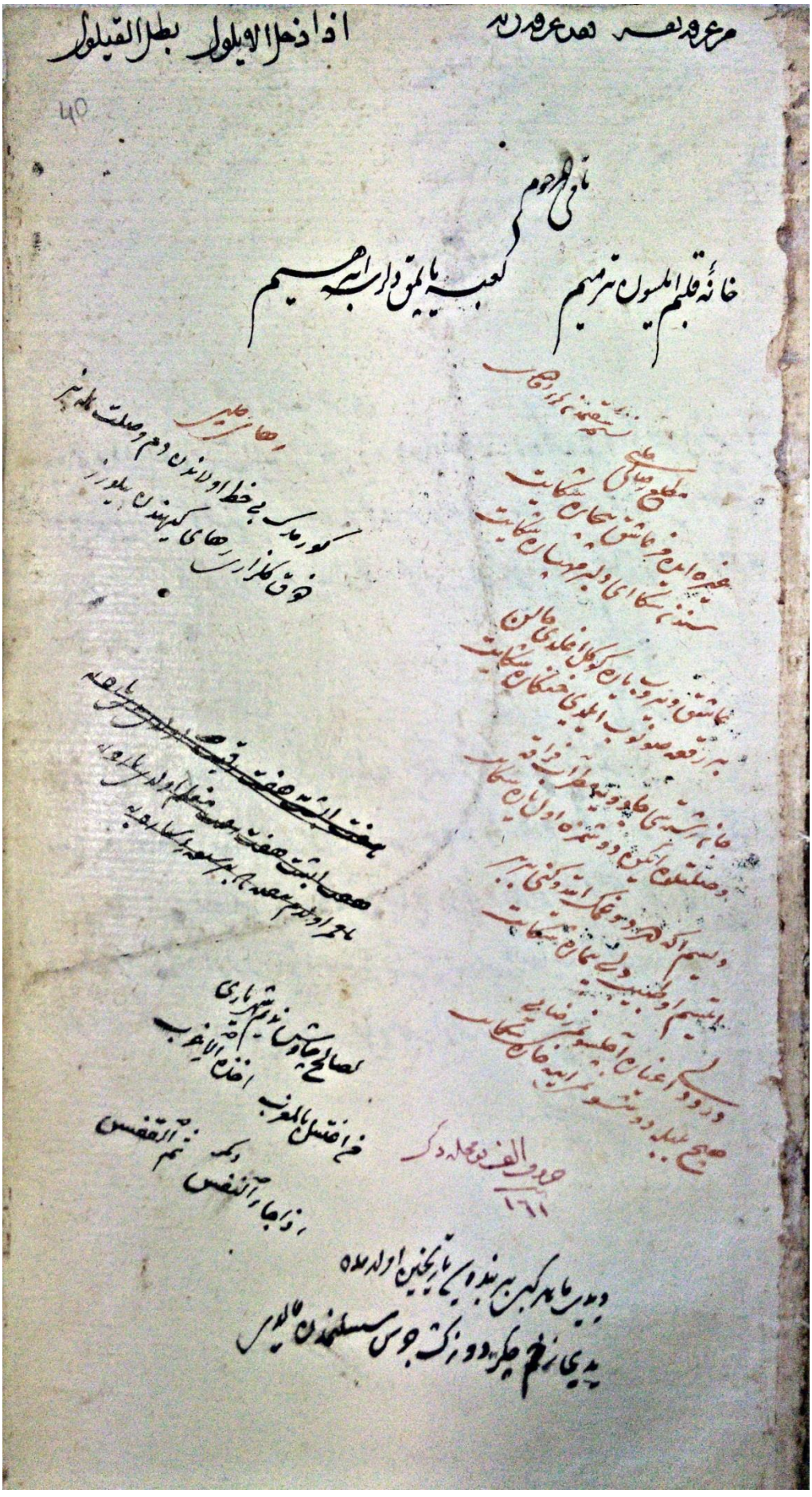


38b

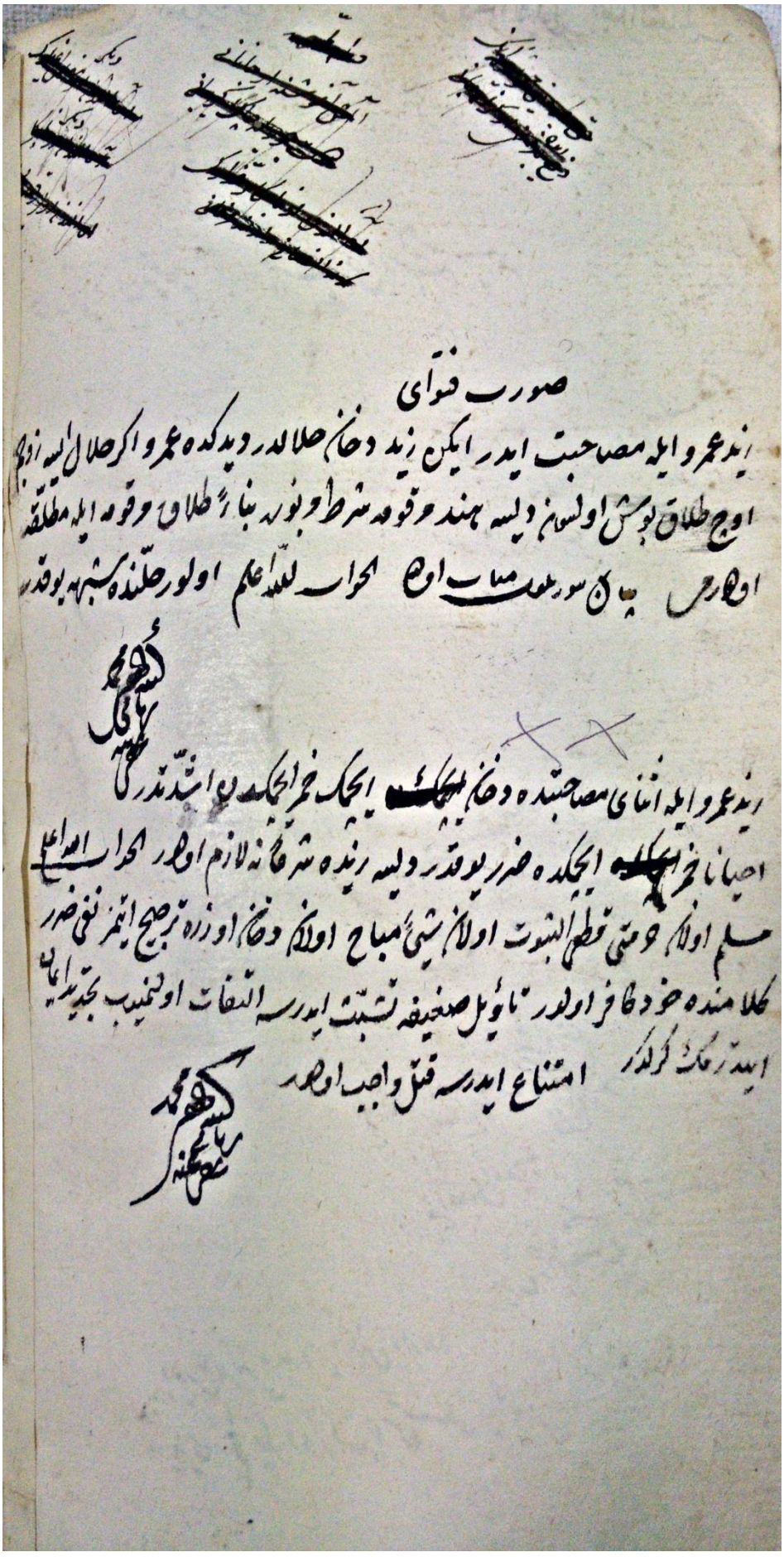

39a



39b



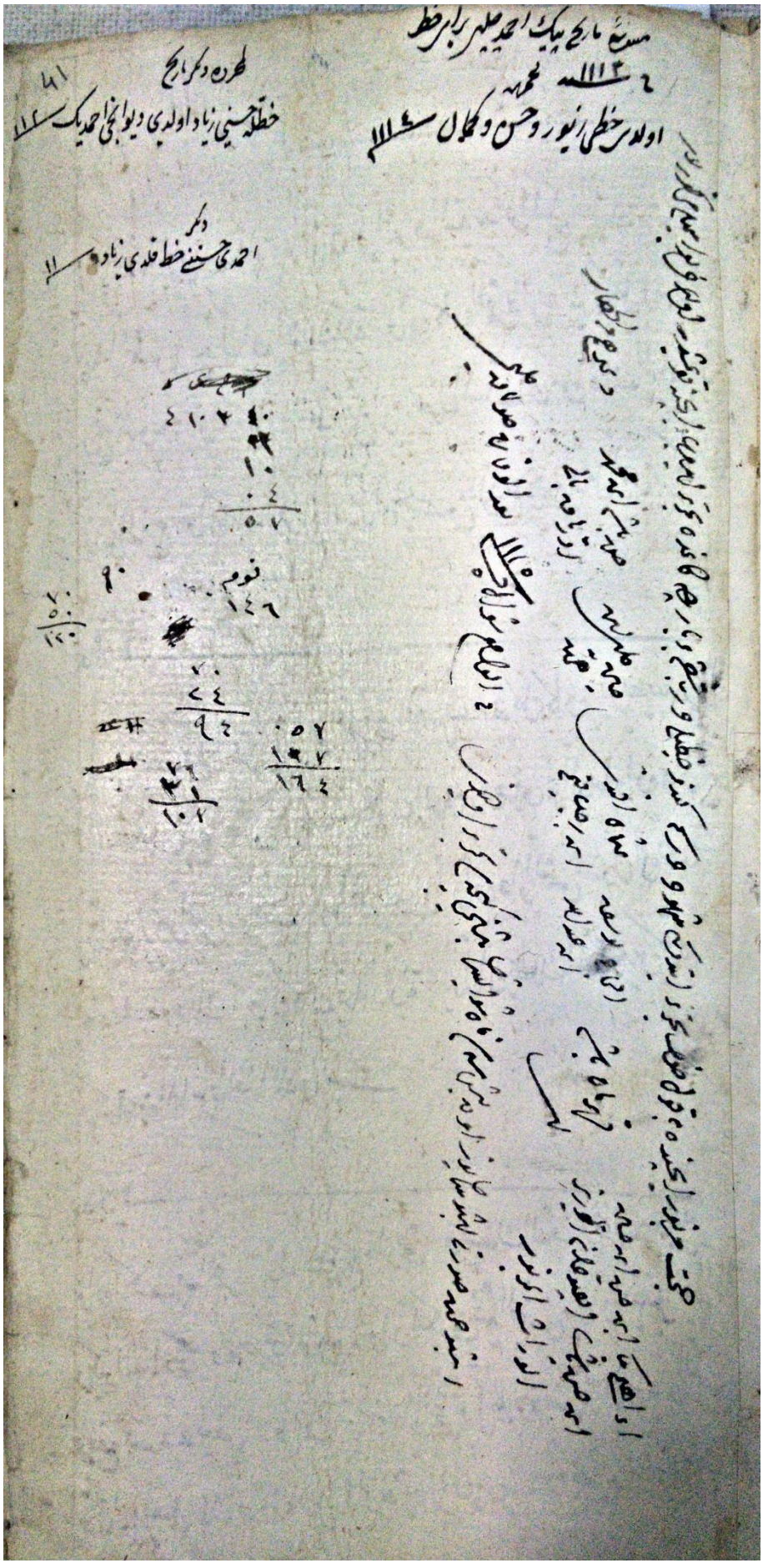
40a



صورت فتوای

زید عمرو ایله مصاحبت ایدر ایکن زید دخانی حلال در دیدکده عمرو اکر حلال ایسه ازواج
اوج طلاق بوسش اولسون دیسه هند عرفوده شرط اولنور بنا طلاق عرفوده ایله مطلقه
اولمز بیان سورلمشدر اوج الجواب واللہ اعلم اولور جلنده شبهه یوقدر

زید عمرو ایله اثنای مصاحبتده دخانی ایچک ایچک خمر ایچکدن اشدّ مذکر
اجیانا خمر ایچکه ایچکده ضرر یوقدر دیسه زیده شرعاً نه لازم اولور الجواب اللہ اعلم
مسلم اولان عرض قطعی الثبوت اولان شیئ مباح اولان دخانی اوزره ترجیح ایتمز نفی ضرر
کلامنده خود داخل اولدر تاویل صغیفه تشبث ایدرسه التفات اولنمیوب تجدید ایمان
ایدرمک کرکدر امتناع ایدرسه قتل واجب اولور



41a

هى

دلائل

في ايام آزر

وان انكسف فيه القمر يدل على البرد الشديد والثلج الجليد وان انكسف
فيه الشمس يدل ان يكون قلة وان كان القمر دار يدل كل برد ويكون
يدل ان يكون قلة وان كان القمر دار يدل كل برد ويكون
يرخ شديد وان كان للشمس دار يعزل السلطان من ذلك البلد ويخرج
الناس الى فرج وان كان زلزلة يدل ان يحسن الزرع ونحن وعمل الشجر كذا ألهمه
لستيف اعلم

دلائل

في ايام ايار

وان انكسف فيه القمر يدل على القتل في الاشراف في كل مكان ويصيبهم من البلاء
وان انكسف فيه الشمس يدل ان يكون الغلا ومرض في الدنيا وان دار القمر
يدل على رخص الخمر والزبيب وما تحمل الجبال وان دار الشمس يدل ان يحدث
كادبة بعد ذلك وان كان فيه زلزلة يدل ان يهلك المتقدمين كله
لستيف اعلم
ويكون في الناس والغنا للدواب

دلائل

في ايام نيسان

وان انكسف فيه القمر يدل ان يخرج خارجي ويسفك الدم ويخرق مدينة
وكثير الفادق وهم جبرئ الروم وان انكسف فيه الشمس يدل ان يقتل عظيم الشان
يقع فتنة في بعض الاطراف وان دار القمر يدل على برد شديد وان دار الشمس
يدل ان يقتل ملك وان كان فيه زلزلة يدل ان يموت من بهايم الناس ويحل الانهار
وكثير الفرات كذا في ملحمه
لستيف اعلم

41b

42

دلائل في ايام خزيران

ولو انكسف فيه القمر يدل على الاسفاد وان انكسف فيه الشمس سير الروم
على المغرب وان دار القمر يدل على الموت والطاعون على الوحشي
وان دار فيه الشمس يدل ان يسقط ملك يتعدى في كل مكانه
يدل
غيره وسلم الناس بينهم وان ظهر قوس قزح في طرف المشرق يدل
على خروج خارجي على السلطان وان ظهر في طرف المغرب يدل ان يكثر
الخير والفرح وان كان فيه زلزلة يكون في الدنيا غلاء كذا في ملهمه
الله اعلم

دلائل في ايام تموز

وان انكسف فيه الشمس
وان انكسف فيه القمر يدل على الاقلاع والاقاق
يدل ان يقتل ملك الروم ويحبس رجل على مكانه ويكثر المال في الناس سنة
وان دار فيه القمر يدل ان يكون وباء ويسكن الارياح ويقع في الناس
يدل ان يكون برد اشديد ويلجأ
مرض زمانا ويرخص اليه في مكان وان يكون
صيدا ويكون مع سلامة الناس وان ظهر قوس قزح في المشرق او المغرب
غلب اهل المغرب على بلد المغرب ويقتل منهم خلق كثير وان كان فيه
زلزلة يكثر القتل في اهل المغرب كذا في ملهمه
الله اعلم

دلائل في ايام اغشتوس

وان انكسف فيه القمر يدل على صلاح اهل المغرب وهلاك الروم
وان انكسف فيه الشمس يدل ان يقتل في كل الشهر ملك ويكون فتنة ويسفك الدماء
ويكون غارات وذهب في العراق وان دار فيه القمر يدل ان يسفك الدماء ويكون
غارات وذهب غلي في العراق وان دار فيه الشمس يقرب الموت في المدينة
ملك ويكون سلامة ويستغيث الفقراء
وان ظهر قوس

42a

من المشرق يدل على شفاء وان ظهر من المغرب يكون الصبيا يشفع وان كان زلزلة
يكون رخص والله تعالى اعلم

دلالة في ايام تشرين الاول

وان انكسف فيه القمر يدل على انواع الشدة والبراعن والناس مايكرهون وغطر
وان انكسف فيه القمر يدل على انواع الشدة والبراعن والناس مايكرهون وغطر
وان انكسف فيه الشمس يدل ان يكون بلاء عظيم
المطر اربعين يوما وكثر الكذب وان انكسف فيه الشمس يدل ان يكون بلاء عظيم
وكثر الخوارج وان دار فيه القمر يدل على زلزلة شديد
ويهلك الملكوت وكثر الخوارج وان دار فيه القمر يدل على زلزلة شديد
وكثر الارباح وان دار فيه الشمس يدل ان يخرج عساكر الروم الى المغرب
ويفتحون مدينة ويسبون اهلها ويقتلون جيوشهم جيوش الروم ويخرجون
الى المغرب وان كان زلزلة يكثر الحرب ويقع الوباء في الدواب والناس
الله تعالى اعلم كذا في طلحه

دلالة في ايام تشرين الثاني

وان انكسف فيه القمر يدل على حصب في كل بلد الجزيرة والشام غير ان يكون بلاء
وان انكسف فيه القمر يدل على حصب في كل بلد الجزيرة والشام غير ان يكون بلاء
وحج في اطراف العراق وخراسان والجبال ويكون موت المفاجاة في طرابلص
وان انكسف فيه الشمس يدل ان يخرج على الملك الخارجي من اهله ويقاتل من المشرق خارجي
ويكون الغلا ويرضل على الملك ويختلف الجيوش في النواحي وان دار القمر
يدل على الموت وكثرة الحرب والامطار وشدت السحاب وان دار فيه الشمس
يدل على موت ملك ويظهر موته ويبطل المطر ولا يمطر شيئ باذن الله تعالى وان
ظهر قوس قزح من المغرب يهلك رجل كبير القدر وان كان فيه زلزلة يغطر الشرق
بلد المغرب الله تعالى اعلم

دلالة في ايام تشرين الثاني

وان انكسف فيه القمر يدل على كثرة البرد والجليد فيه يوما ويسقط ملك عظيم الت
وان انكسف فيه القمر يدل على كثرة البرد والجليد فيه يوما ويسقط ملك عظيم الت
وان انكسف فيه الشمس يدل بسير دياد ملك الروم الى بلد المغرب وان دار القمر
يدل ان يكون ثلج كثير وان دار القمر يدل على هلاك سلطان المغرب ويكون
في ناس المغرب سلامة وان ظهر قوس قزح من طرف المشرق يدل ان يكون

42b

في الدنيا سلامة وان ظهر في المغرب يدل انه يكثر الغنم وان كان فيه
زلزلة يدل انه يقع الموت في الحوايل والاطفال والله تعالى اعلم

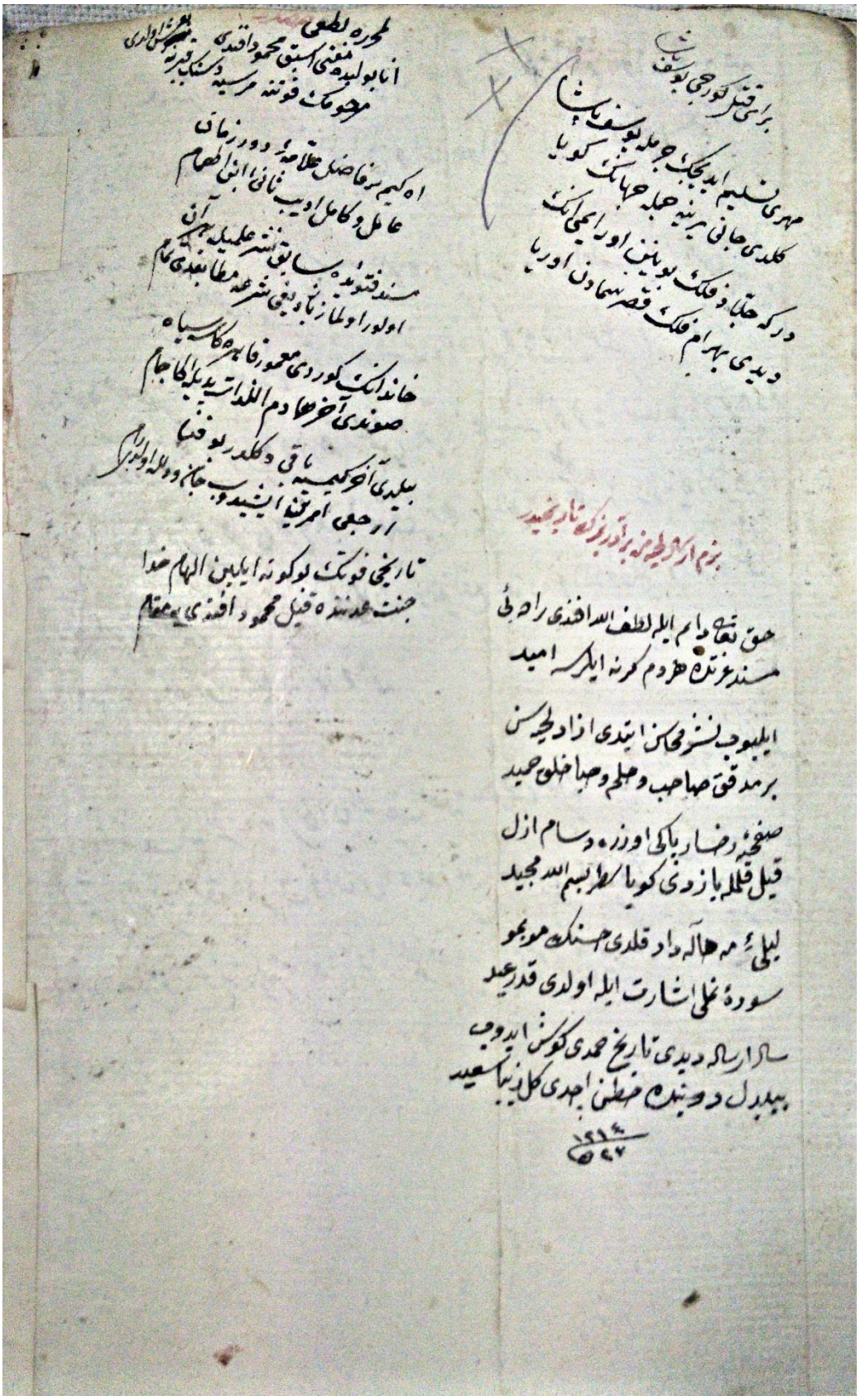
دلائل ايام كانون الاول

وان انكسف فيه القمر يدل على كثرة البرد والجليد وان انكسف فيه الشمس يدل
ان يكون فيه نكبة فانه يكون فيه وجوع وان وارفه القمر
ان يكون خصب في كل المواضع الا في بلد الشام فانه يكون فيه وجوع وان وارفه الشمس
يدل انه يكون فيه نكبة وان وارفه الشمس يدل انه يشتد البرد في الشباط ويكون برد
يدل انه يكون فيه ثلج وان وارفه الشمس ينقض المطر ويهب الرياح الشرقية
يابس وان ظهر فيه قوس قزح من المشرق ينقض المطر ويهب الرياح الشرقية
وان ظهر في المغرب يكثر الغنا وان كان زلزلة يقع الموت في الاطفال والوحوش
والطيور والله تعالى اعلم كذا في علمه

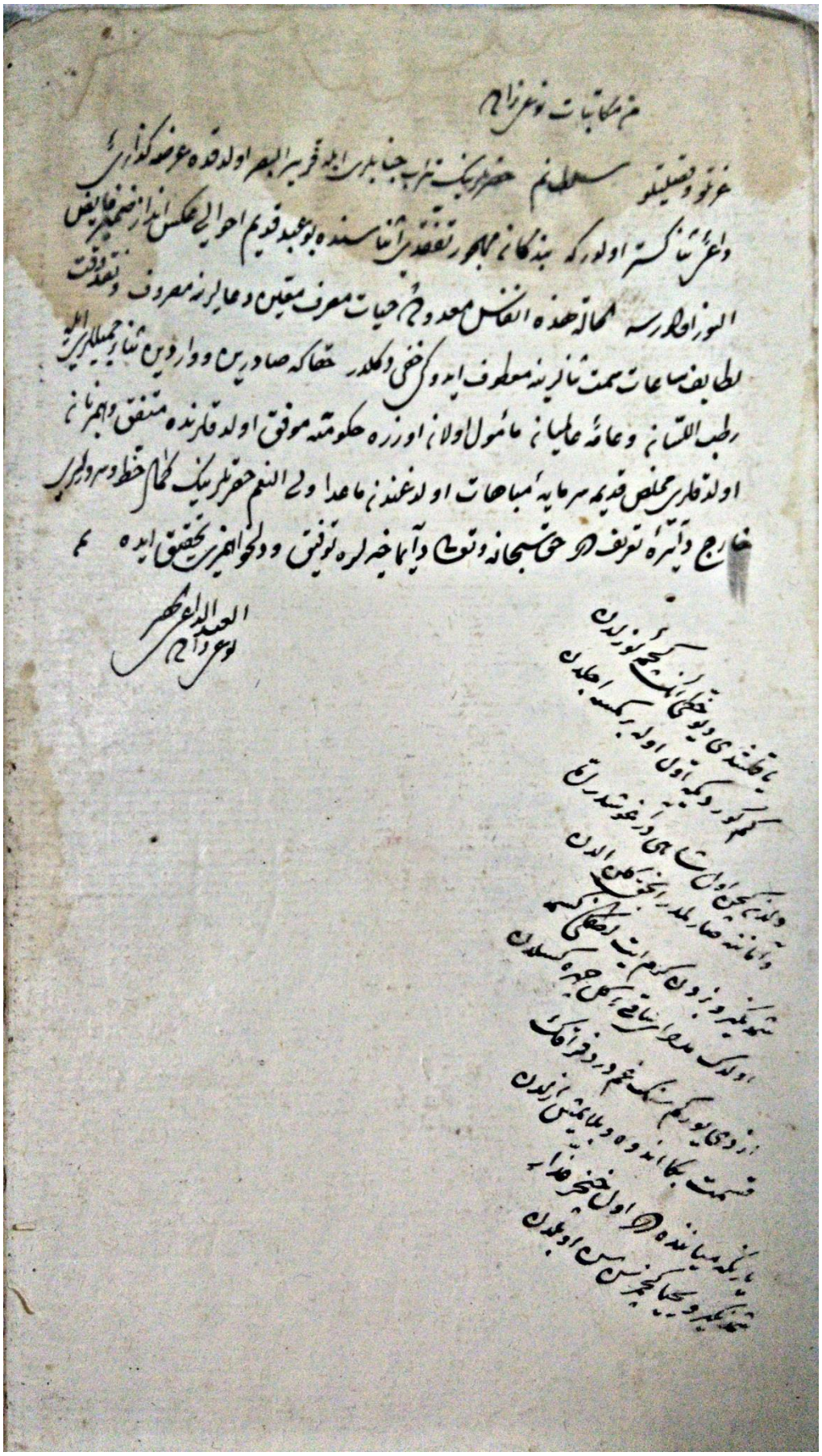
دلائل ايام كانون الثاني

وان انكسف فيه القمر يدل على ان يخسف العلة ويكون علل في الناس ويرخص وان انكسف
فيه الشمس يدل ان يقع الموت في الناس ويكون علة البرصام ويكون فيه انضلاع وان كان
زلزلة يدل ان يكون موت كثير وان دار القمر فيه يدل ان يكون ثلج كثير والبرد الشديد والله اعلم

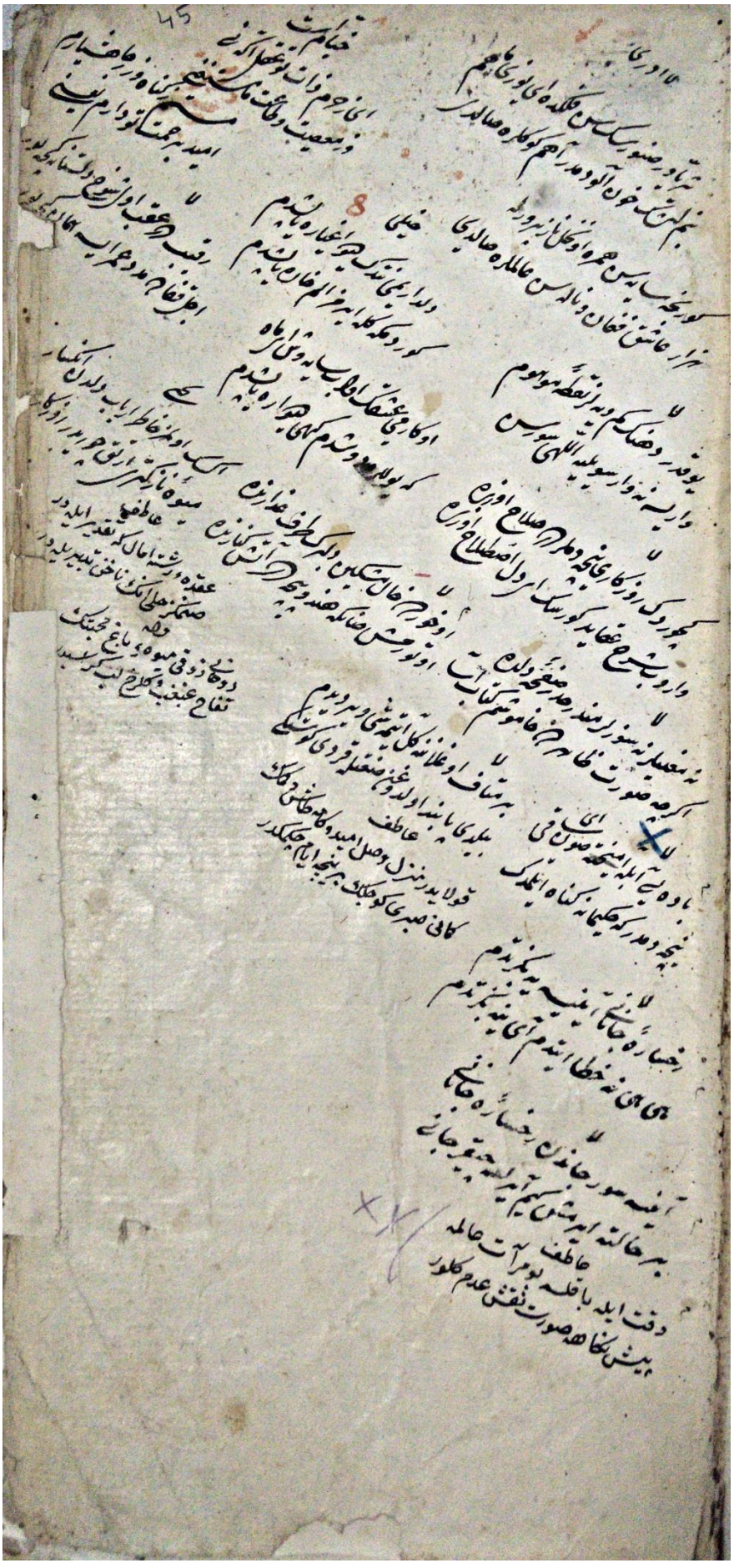
43a



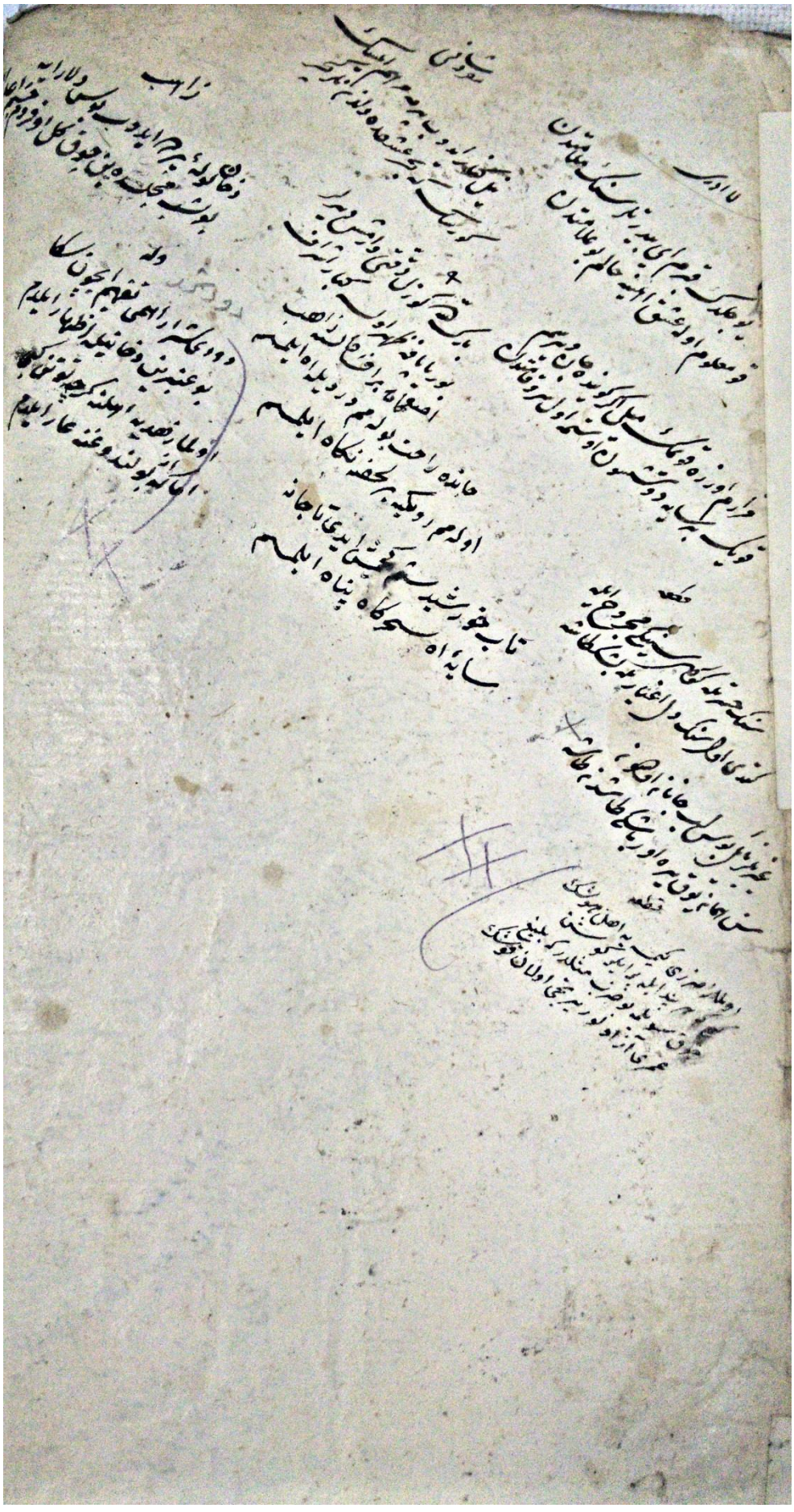
43b



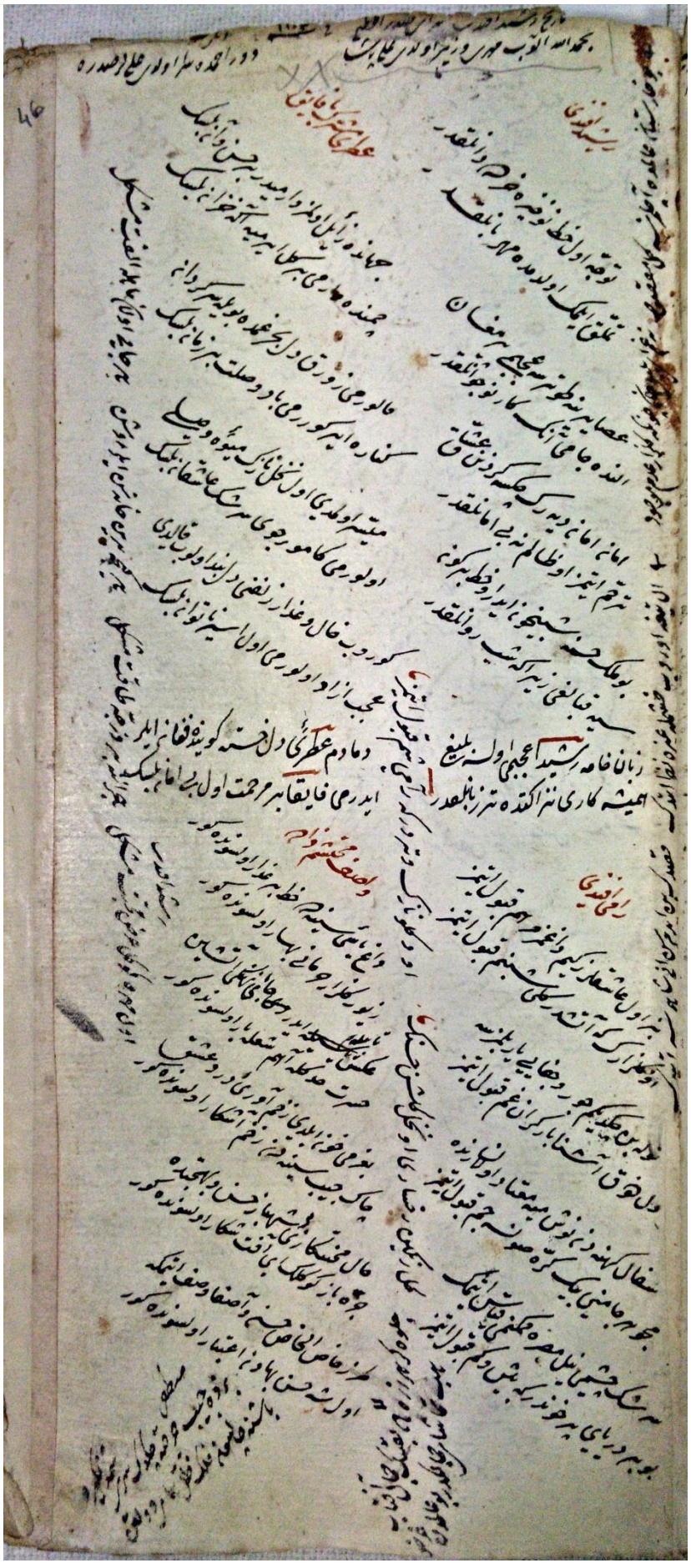
44b



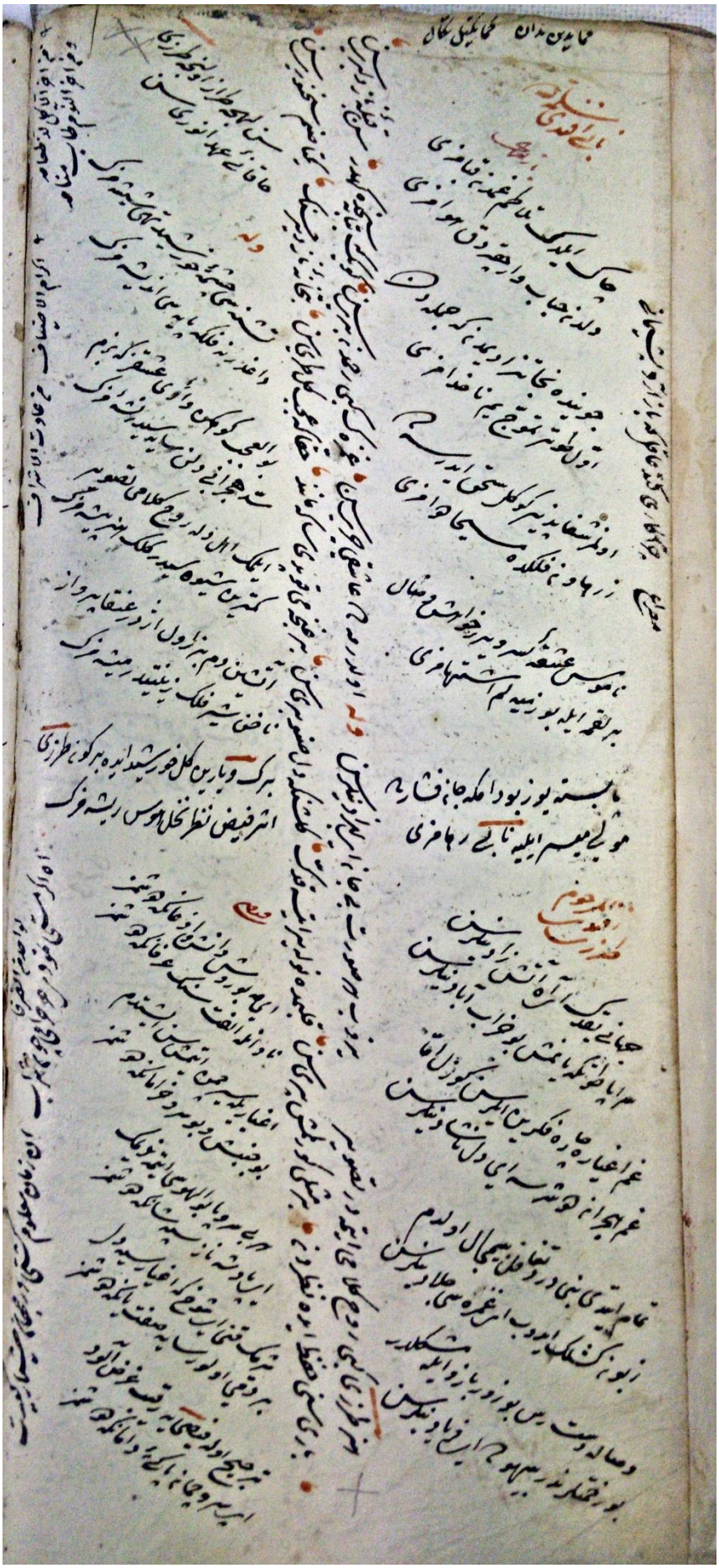
45a



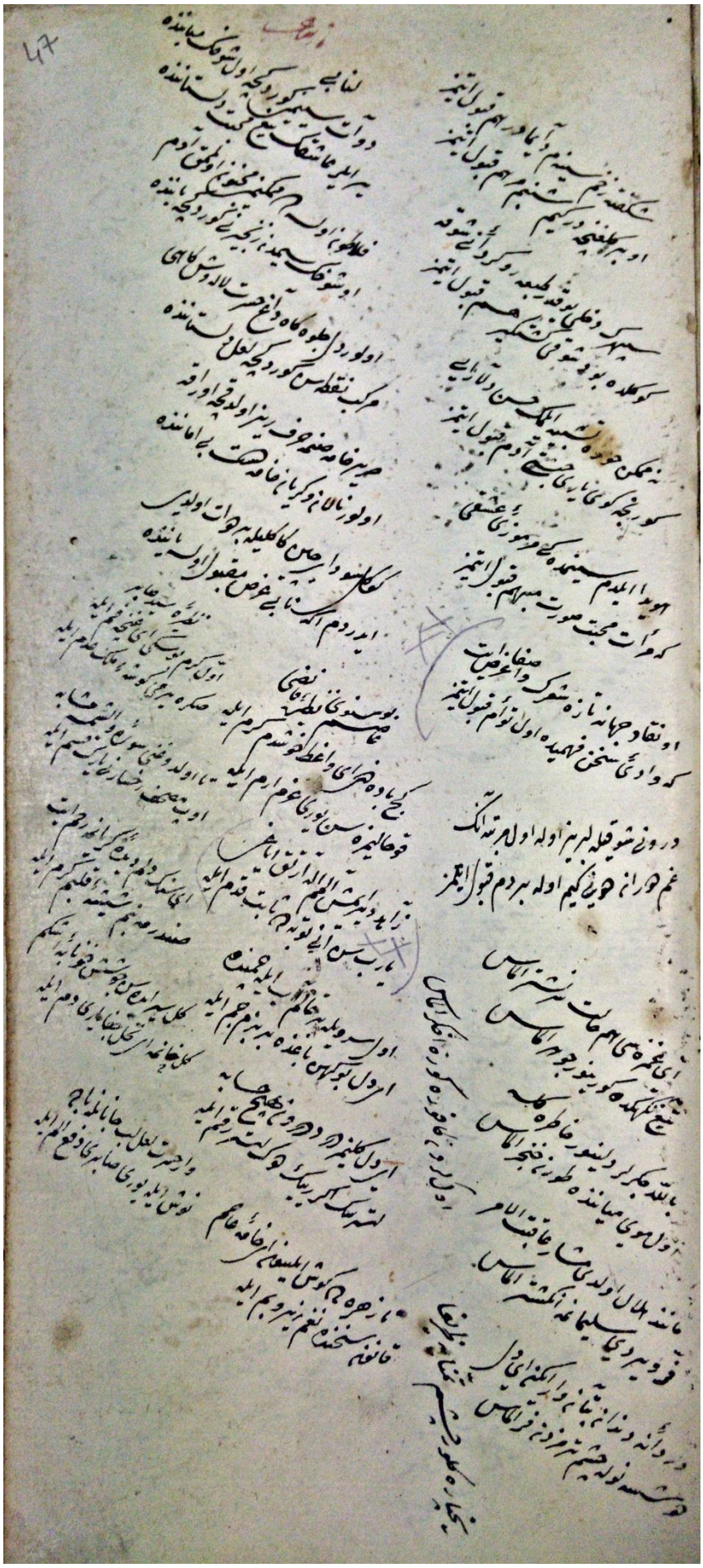
45b



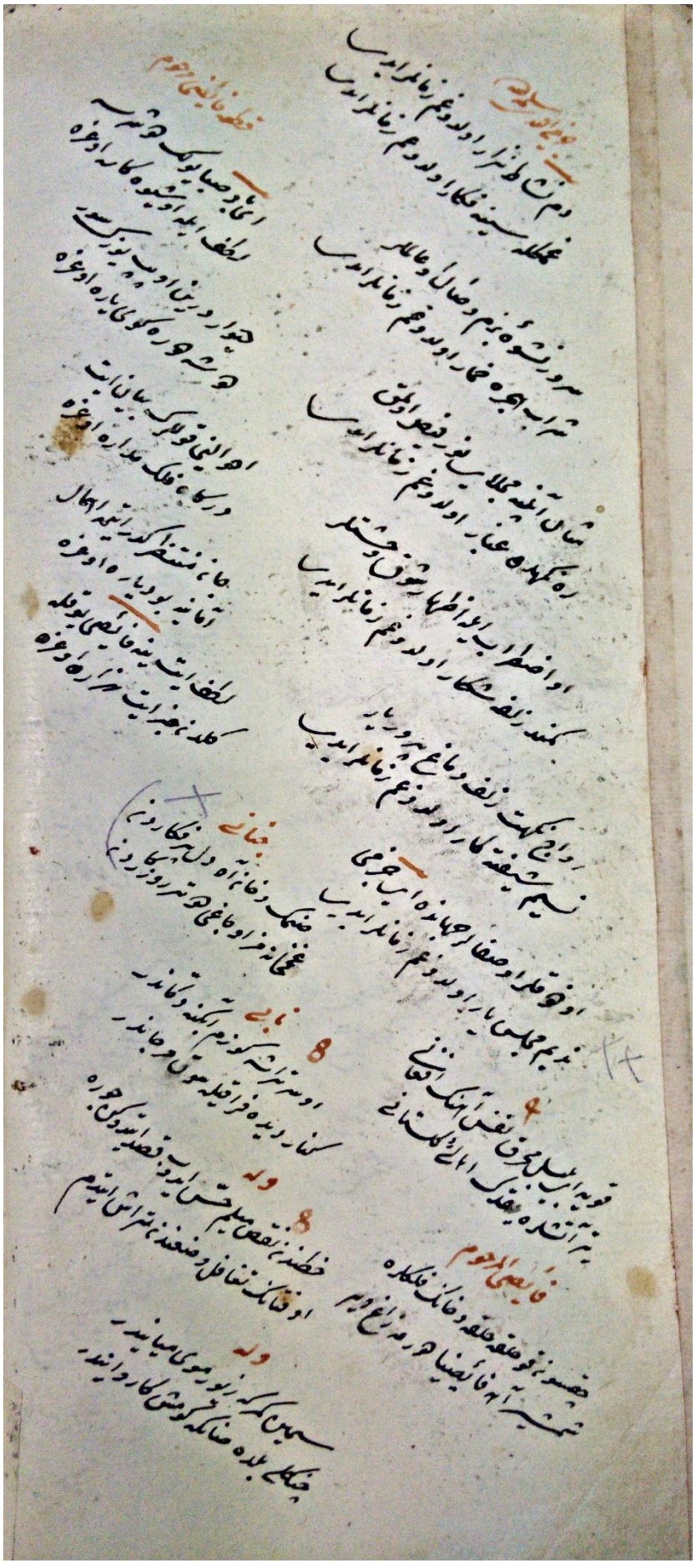
46a



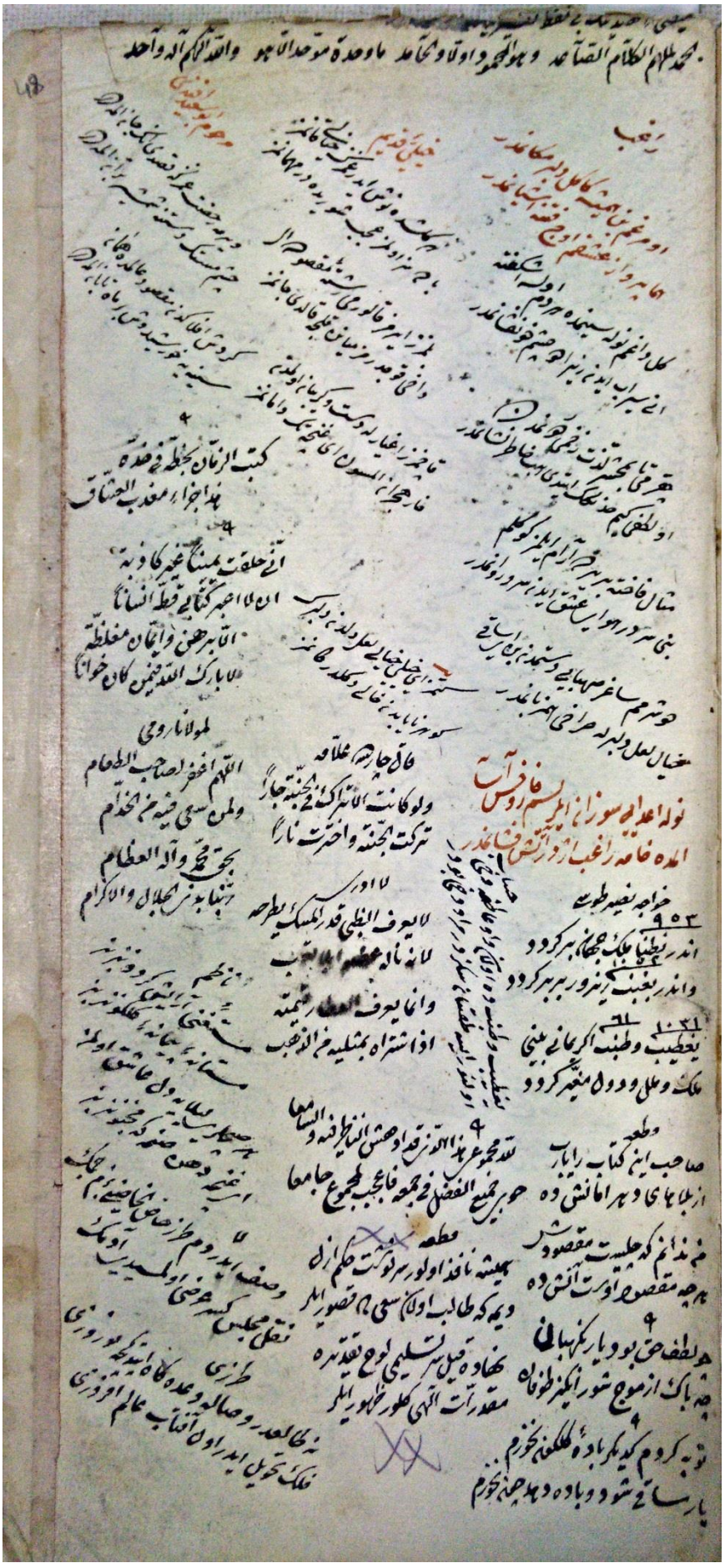
46b



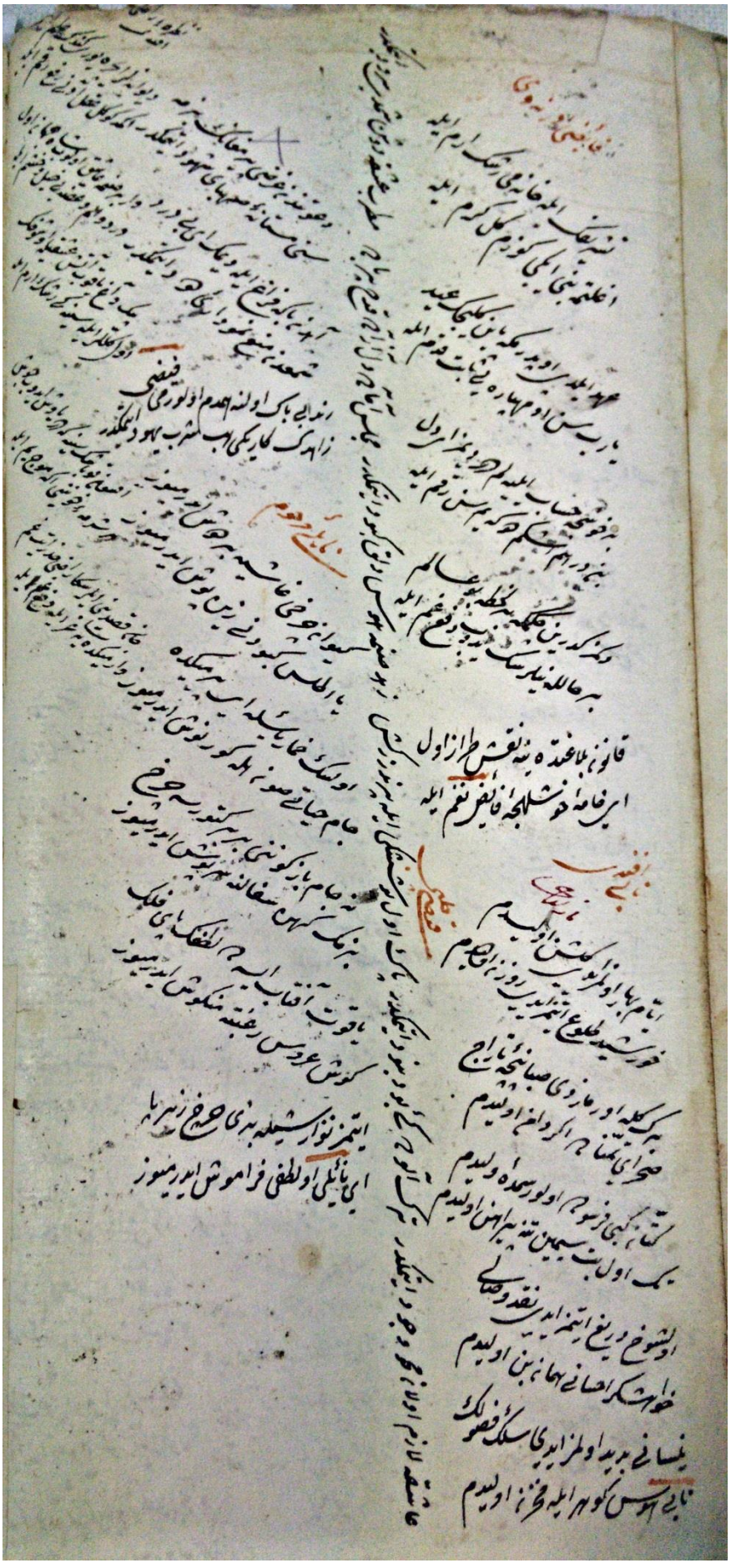
47a



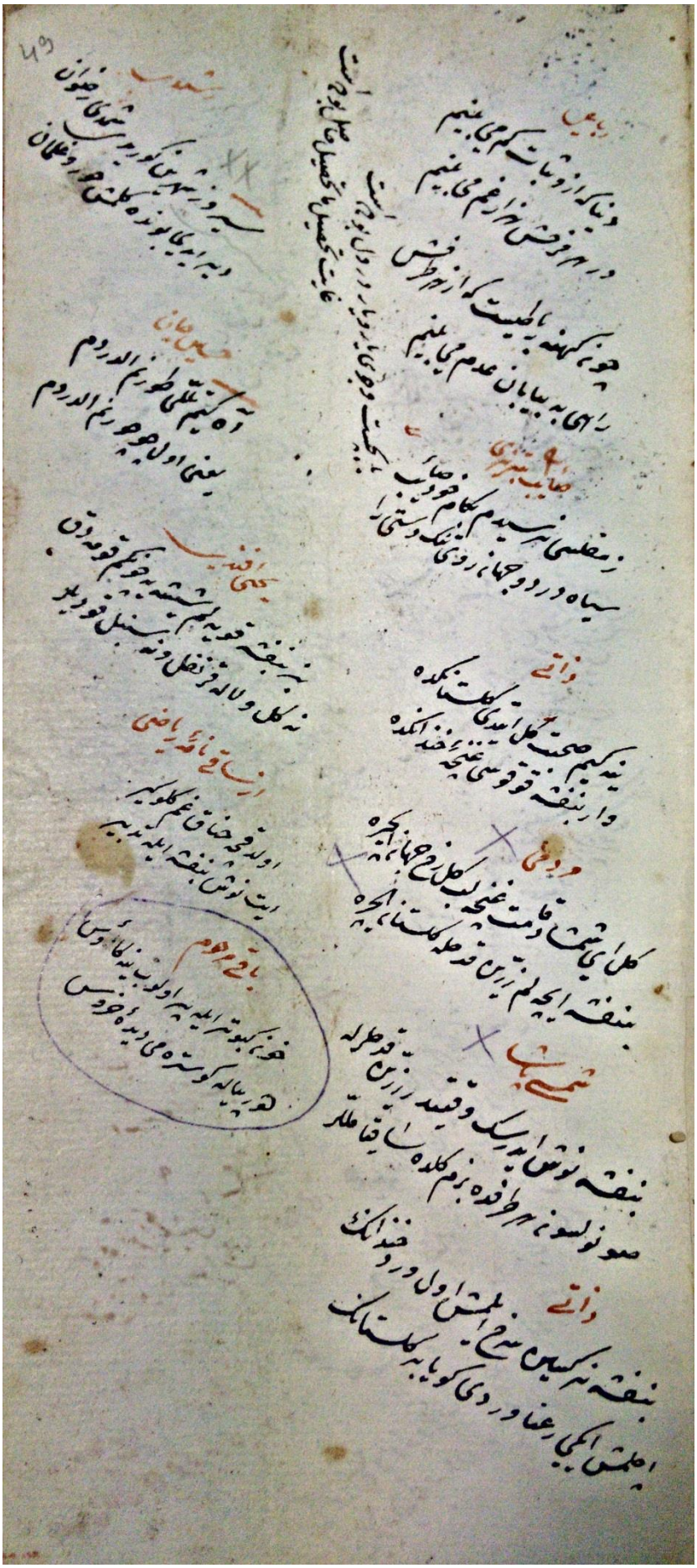
47b



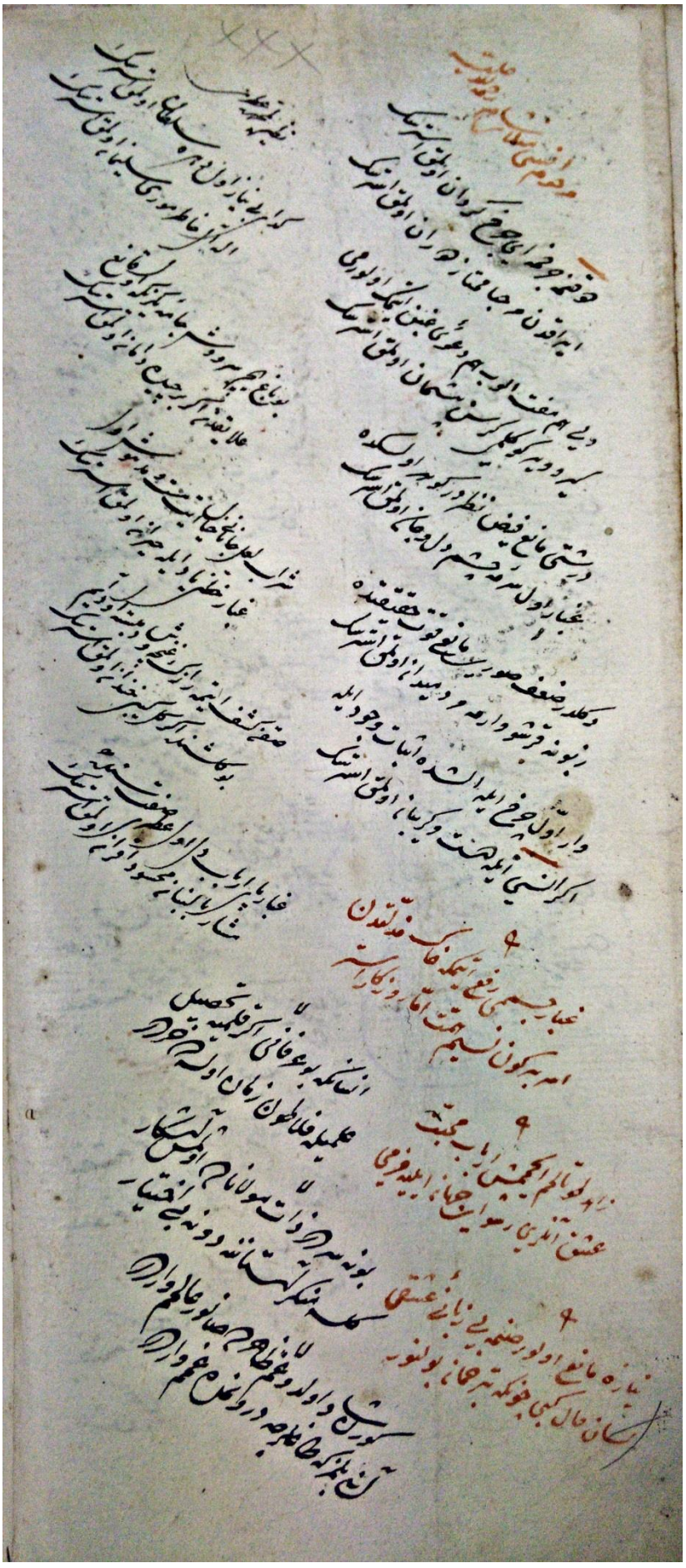
48a



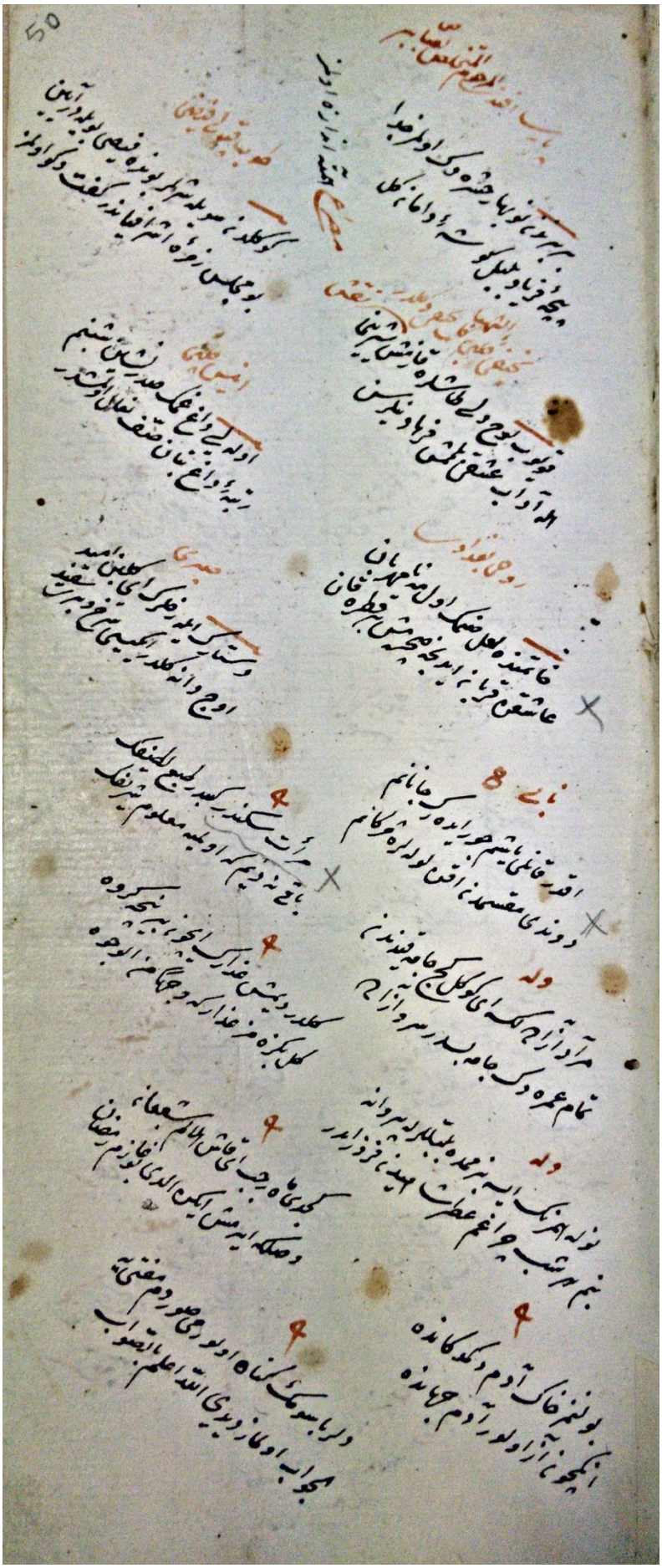
48b



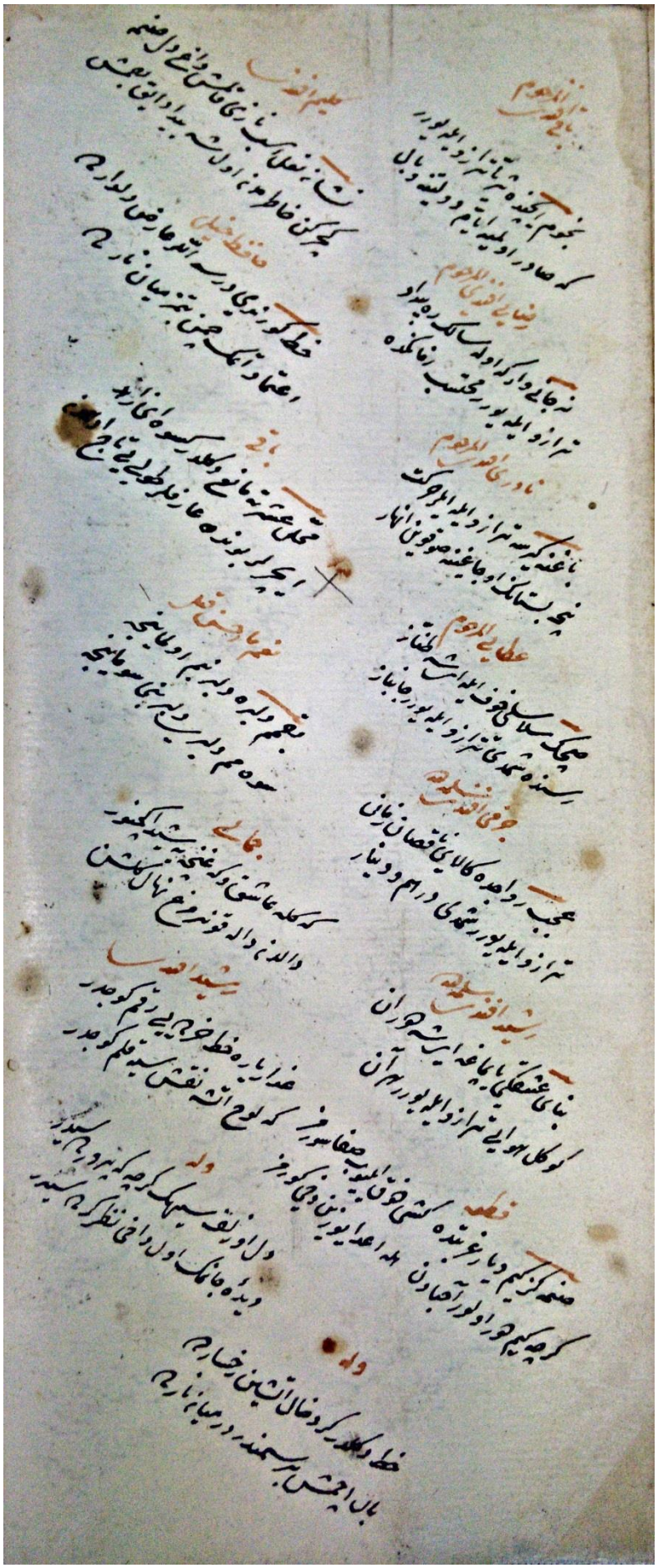
49a



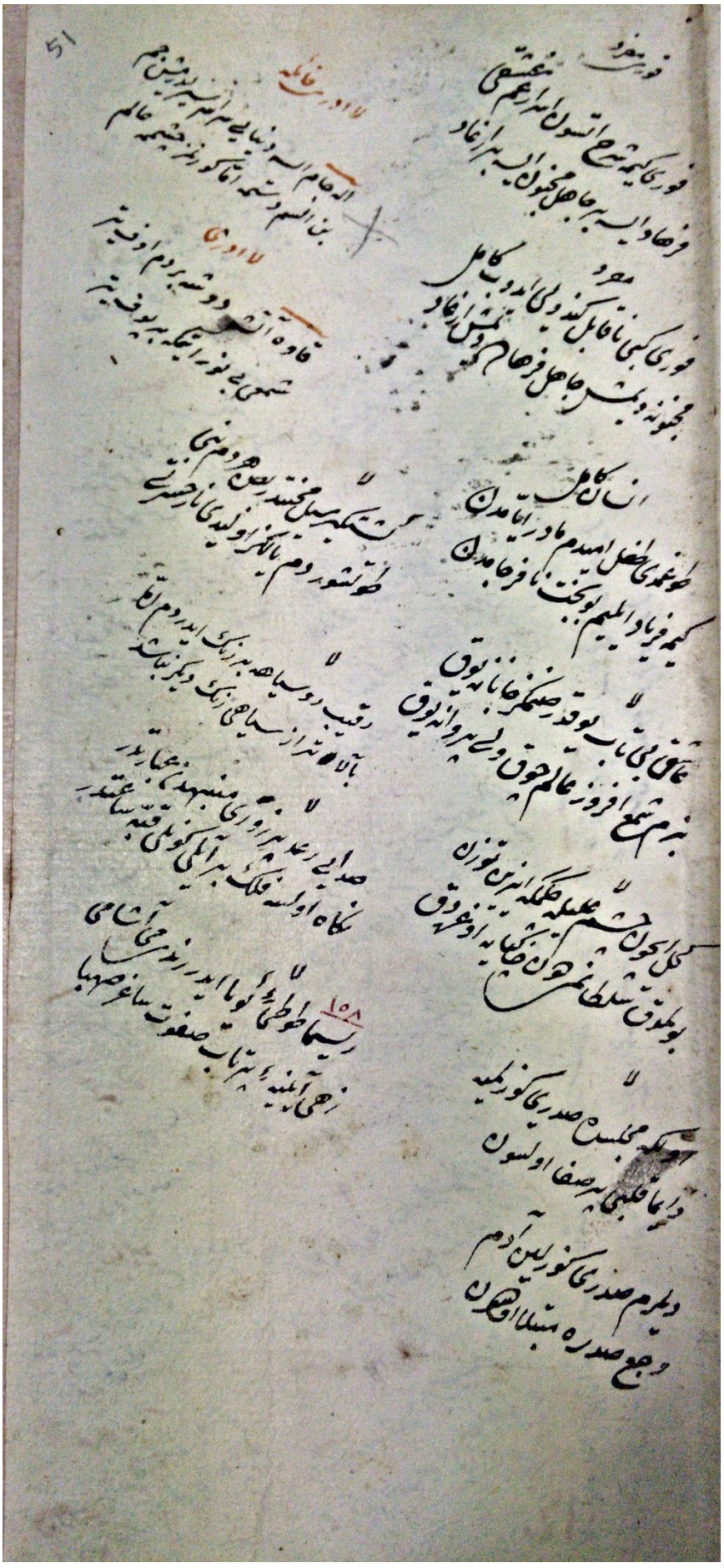
49b



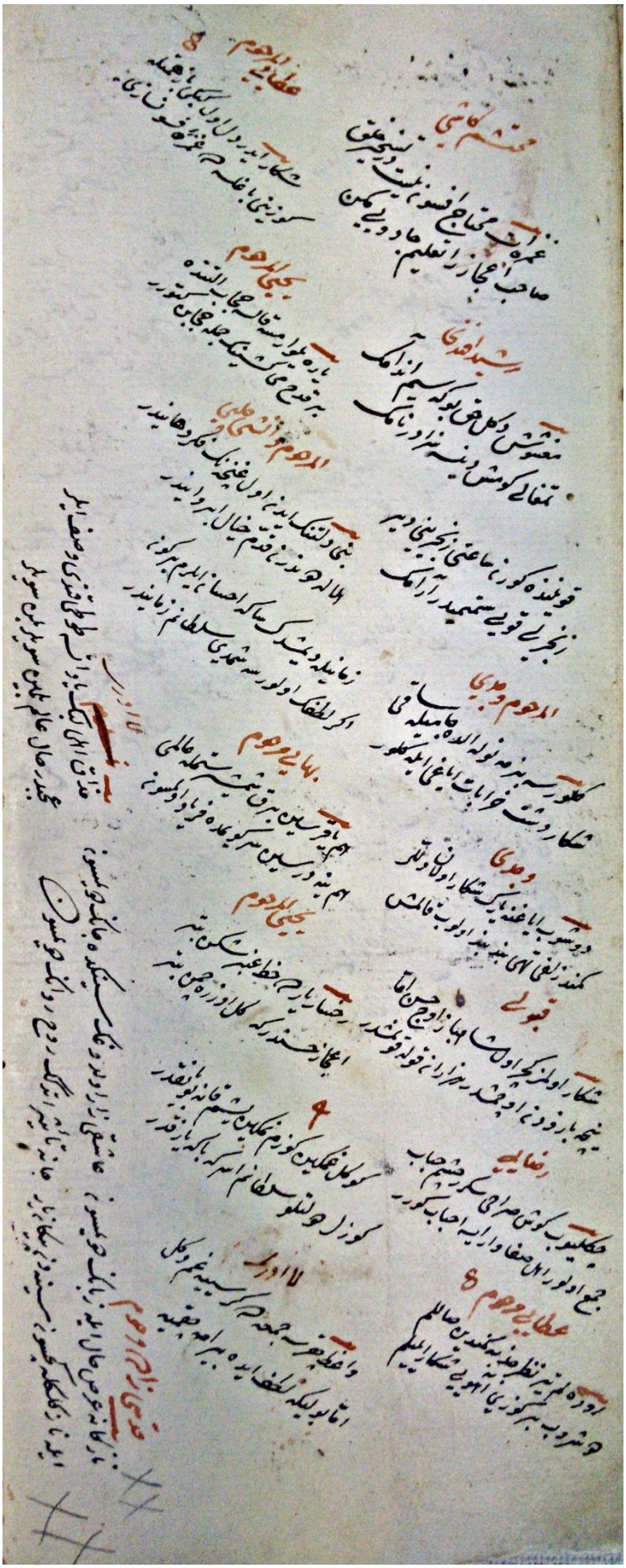
50a



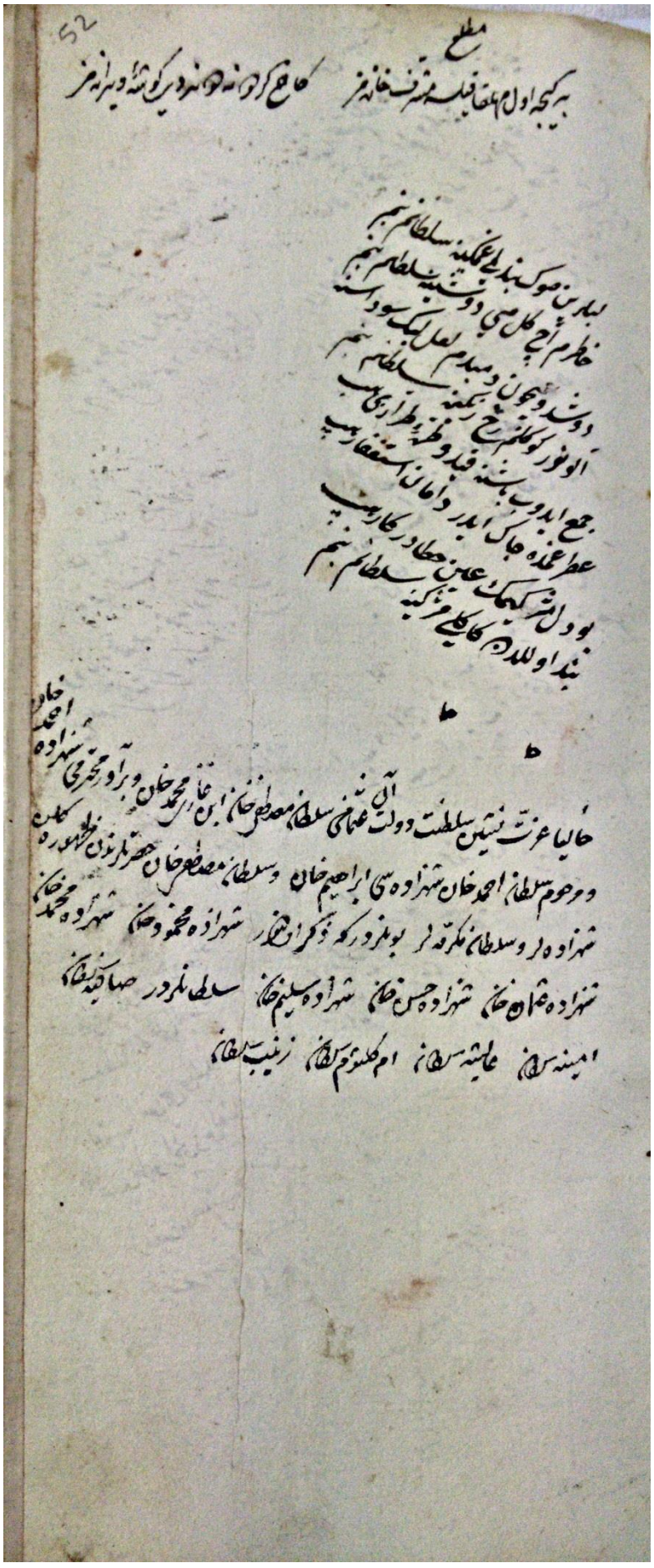
50b



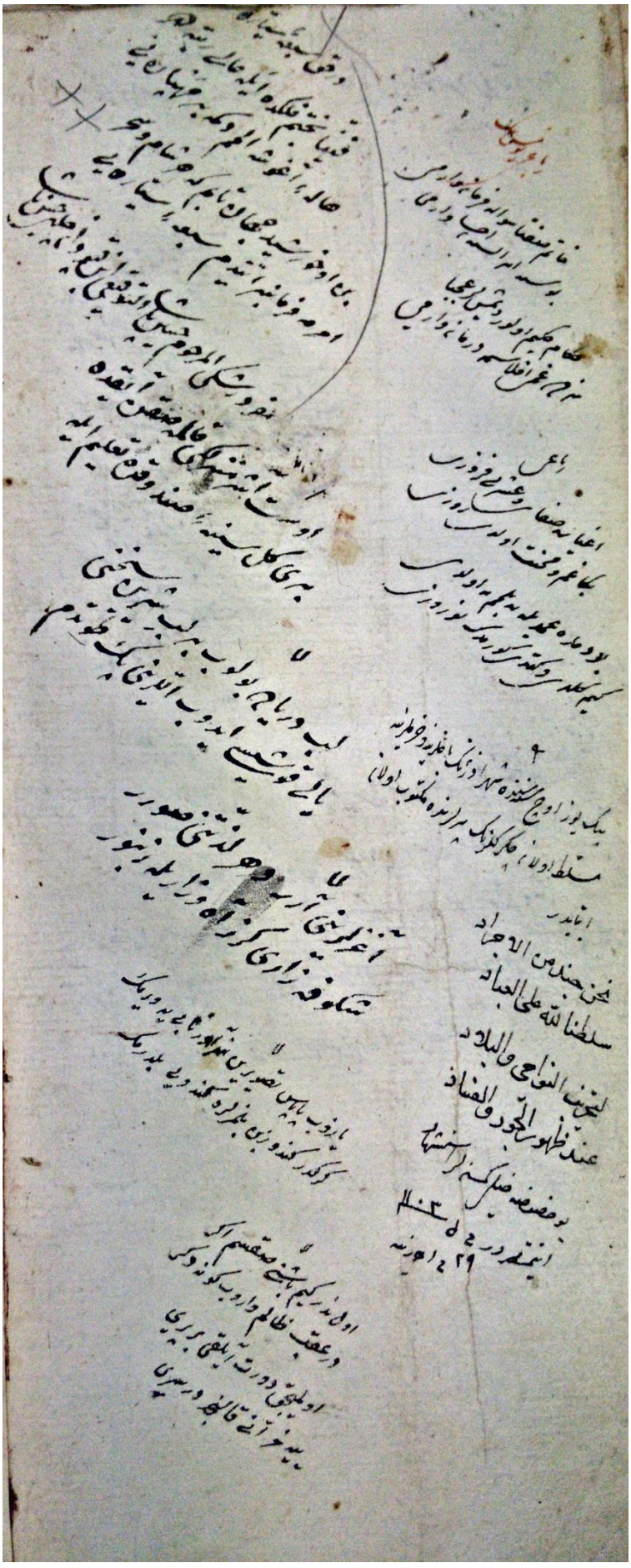
51a



51b



52a



52b

محبت نامه

وخاوتا عشق گلستانی گلارندن ومحبت باغبان بوستانی سنبلارندن ومصاوقت چمنک بنلوفرینلو لرندن
ومخالصت گلزار یک غنچه سوسنلارندن که هر بریراب ودابوستانی شوفله مطراولیه ایثار ونثار قلندقدن صکره
انهاء بنده مخلص صمیم بودرکه بنم ولینعمم سلطانم لطف ایدوب بنده نوازلق ایدوب غمخانه عزیزلوکونی تشریف بیورمه سز
اکرالتفات اولنوب متنرلم مقدم شریفکزله تنویر بیورملیه امیدودرکه اداء خدمتده قصور واقع اولمیه لکن مجتمع
روحانی ومجلسمز سلطانی اولمایچون بی ثمر صحبت بی حرمه اولور خیدا نصفا اولنمز مجلسک آب رویی مایدر
معلوم شریفکزدرکه جام دور ایتمین مجلس کویا صوی صوغلمش بزم آرسیا بدر بیت قایلمیه بزم امیدنی فراغله
واللهسایقاهب حوشه رزایاغنه نوشش ایدیکچه باغ حسین اولدی مشتبرک بلمم نه دیدیکز لطف الکلدی قولاغنه

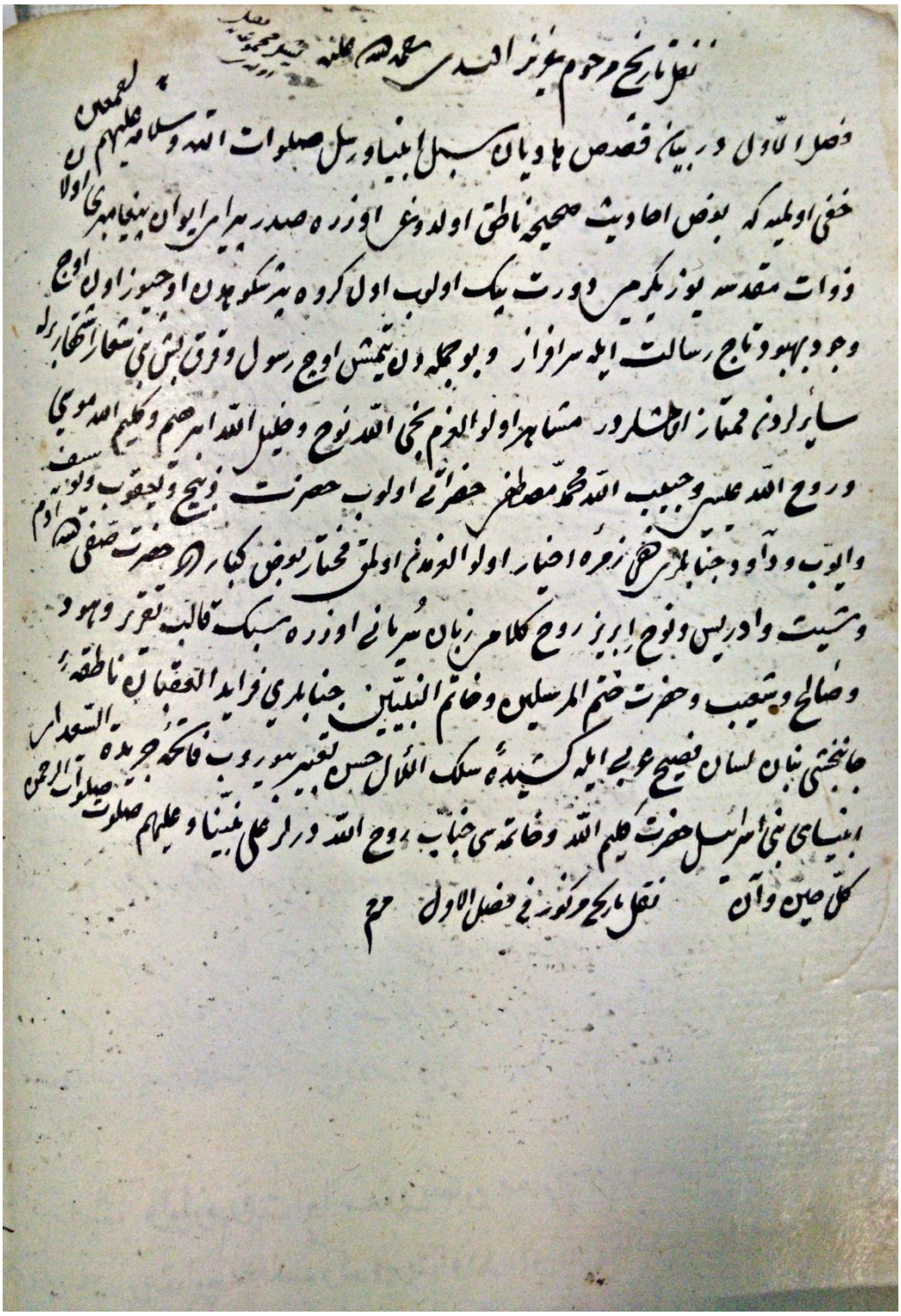
م

مکتوب منظوم

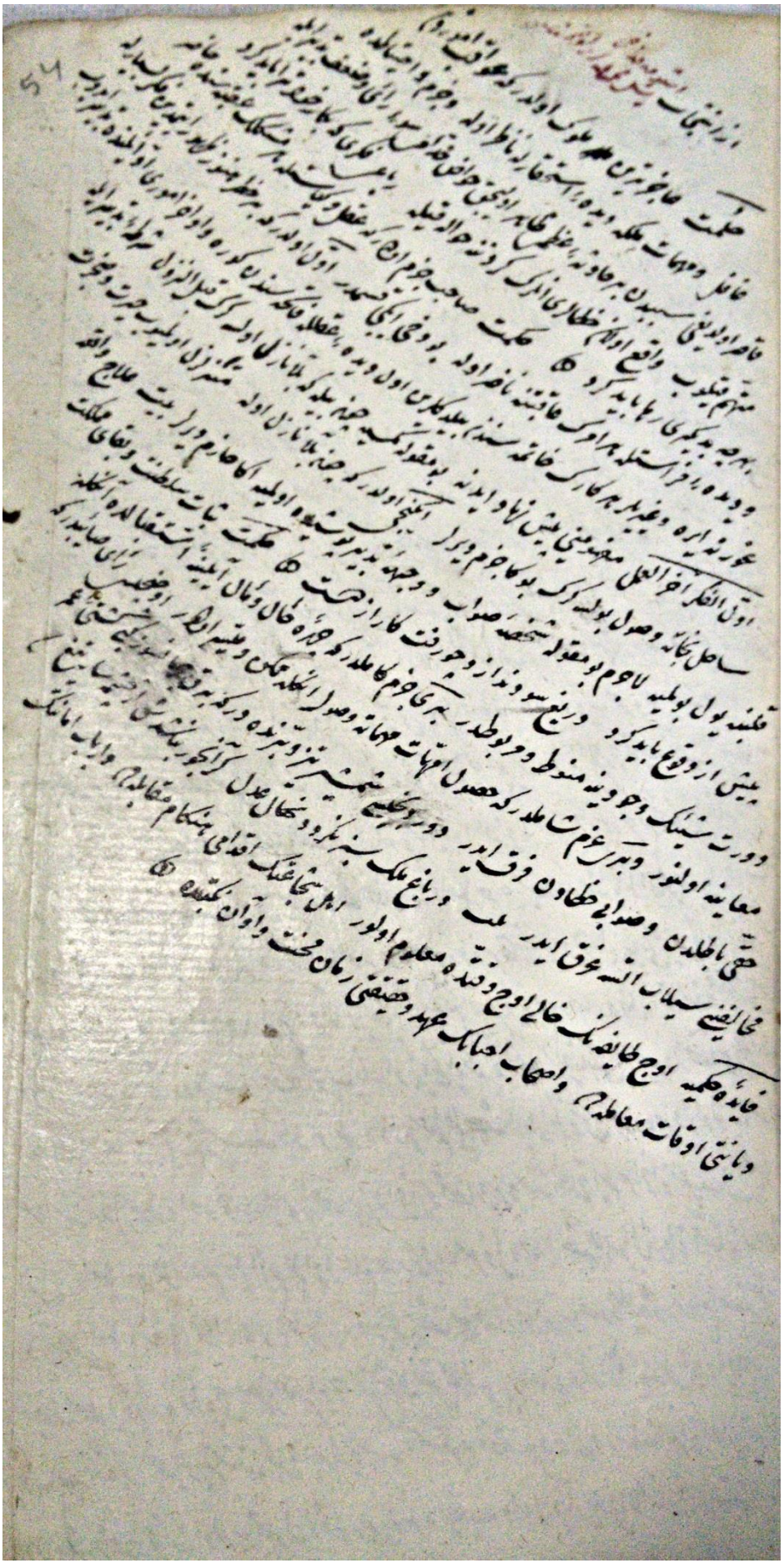
حالیا اول سده سعادت قرینه بعید اولالی دل غمکینی بوابیات حزن امیز واوازحزین ایله یاد ایلکدن خالی
دکلدر ابیات مرقومه بودر

ای دینه حالک نه دربیچاره دلبرندن جدا بیلمک حالنی بولسه کرکلی سرورندن جدا
درته یم کم آفتابمدن امیدی روزکار بنده یم کم دوشمسم درکاه سروریدن جدا کوزومه عالم قراکوا ولسه دوستلر سرمم
مردم چشمم اولوبدر دیده تردن جدا پیرپوزینک سرتسرغرض اولسه لرسرورلکن هیچ معاذالله کرکمز باکه بوسوردن جدا
اکسک اولماسون باشمدن خاکپایک بر نفس تاج دولتدر الهی ایله سردن جدا

مراسم عبودیت ولوازم رقیت اداسندن صکره معلوم حضرت بیورملیه که حالا مزاج
بنده بی علت بر مقدار جه ضعف وکدورت اوزده اولغین خاکپای بی بهجت صوغنه یوزن
سوردکدن صکره قدرت اولمدوغنه بناء ماقولدی کداعتذار بنده بی منت مقبول حضرت
بیورملیه باقی لطف مروت اول ذات ملک خصلت حضرتلرینکدر



53b

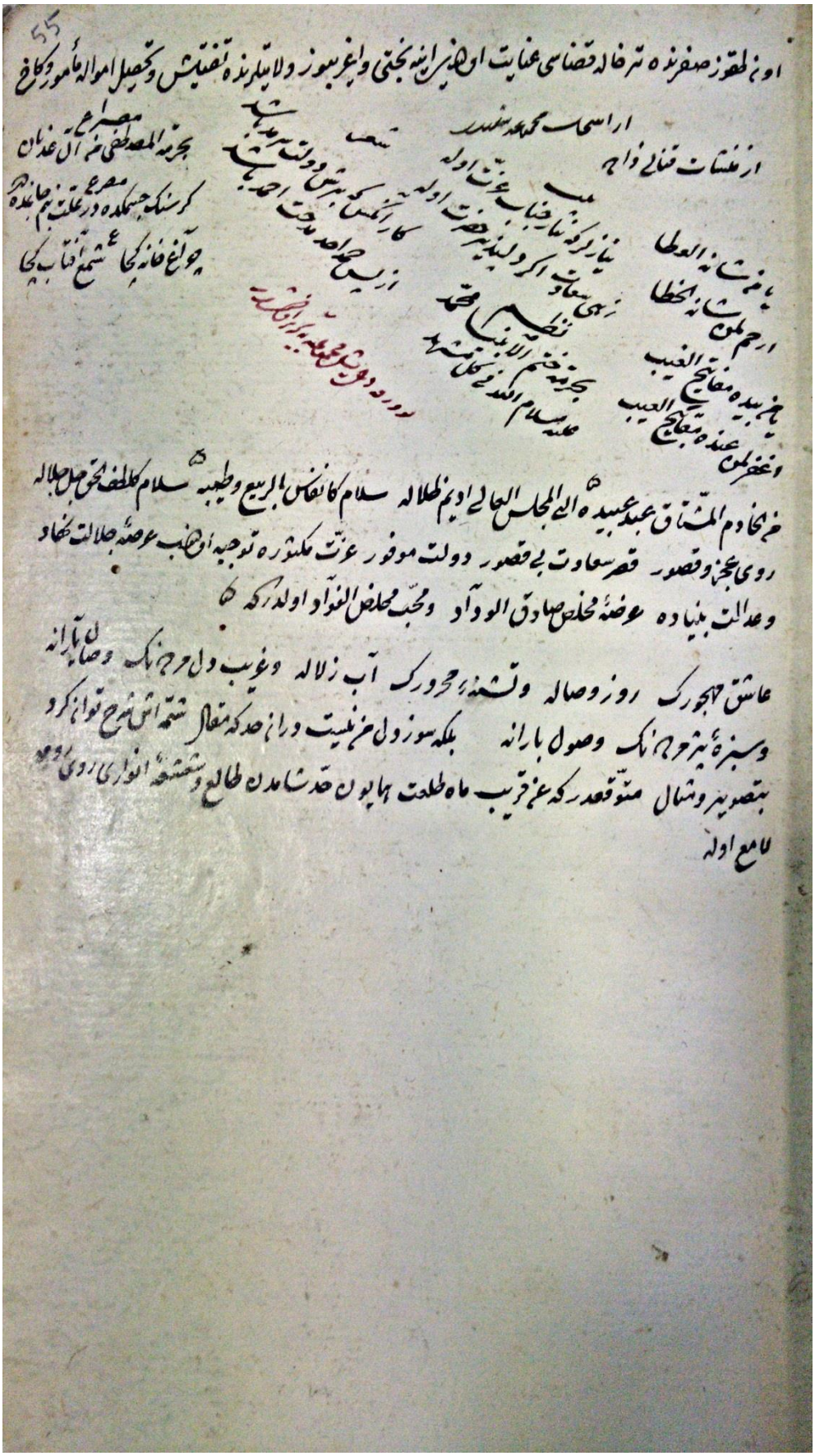


54a

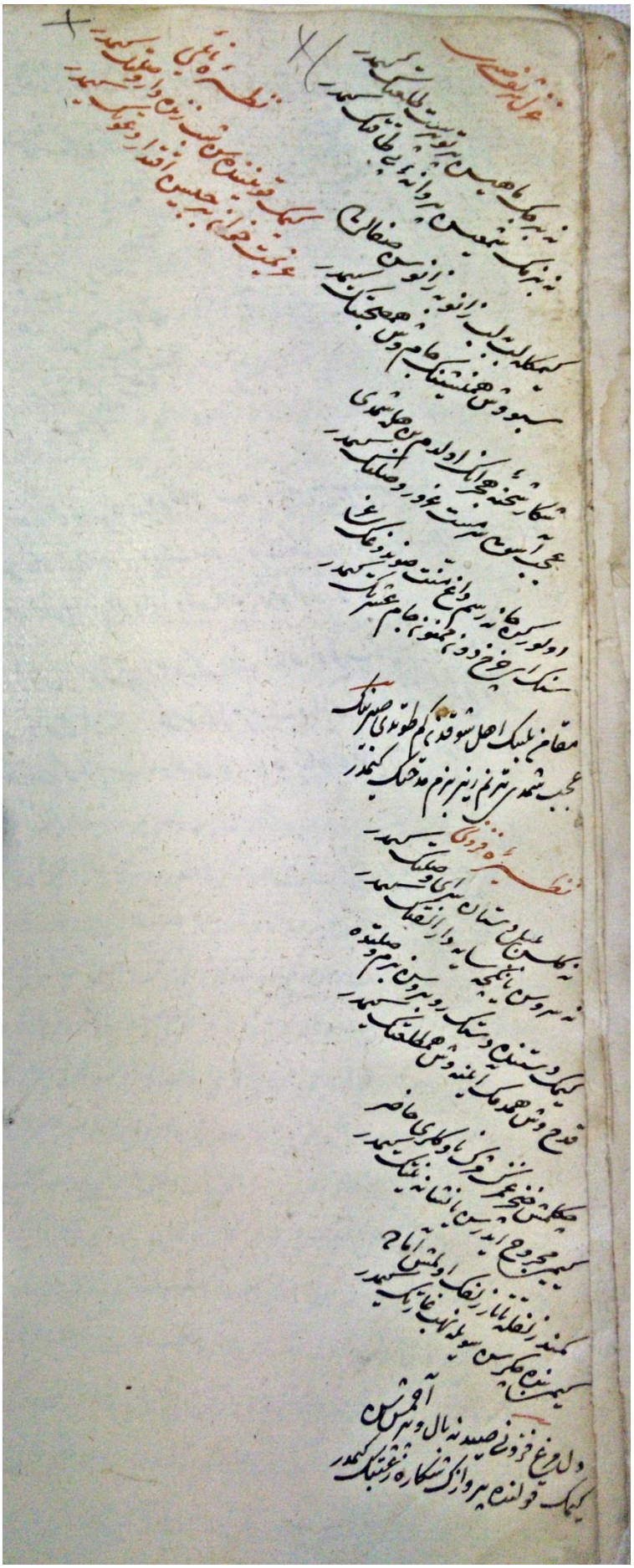
قادر انداز میدان بلاغت منشئ جلیل الآثار ویسی افندی مرحومک اوصاف پدر رحمة الله علیه
المولی اویس بن محمد عهدی بقوم کعبد القیس قد ذهب الکرام لیسی مضمونی ایله سلسله جنبان مباهات اولان
بقیة السلاف اسلاف تهجمه جام اشراف دستگاه شعر وان تک تخلیندی وصاف لحجه ویسی زاده نک
آلاشهر ده بر قاضی تک حاصل عمری اولان نخل آرامی ومقامینک همشره زاده سی در طهور زیور التمس ظهور
تاریخنده سرزه گربای شهود دوخرامان خیابان وجود اولمشدر انواع ثمار علم وعرفان ایله کرانبار واکوان
فضل وبیان ایله شته فراز علم اشتهار اولوب نسیم توفیق ربانی ایله حرکت وخدمت علما ده خامه مثال انمیم
ساق قلت ایلدکده صدور وحولت مرادیه دن صالح ملا افندی آستانه سنه انتساب وفیض نظر ایله
اکتساب فضائل بحساب ایلیوب خدمت جلیله لرندن ملازمتله کامیاب اولمشدر لطفان ایکی تاریخنده اناطولی
صدری اولان ملا احمد افندی مصاحبت علیه یکون یتعین ایام وایام معهود ده عقد مجالس درس عام ایدوب
لوازم مولویتی اتمام ایلدکده لقمان شهنامه خوان نسانند بجور مشهور اشتهار ونوظهور ایکنی اول آثار تتبعاتن
واعتبار یولمشدر اول صدر مکارم کتر کبناه طاق روزگار اولان مناقب خورشید اشتهار زندر که بعضی یاران سخندان
صاحب الترجمه تک منظوم ومنثور آثاری ودر دفاتره دن کمال اضطرار ایله عرض ایدوب عفو وعاطفت وهنوز
منصبه واصل اولمغله ملازمته اجازت ربا ایلدکده مجدد عفو جرایم ایله دامن مراحمی چوکاب تمنا ایتمکله استقامتدن
تخلیص آستانه قاهره ایسات مقابله سنده احسانه چوب دفعة دیار مصریه نهی حرام قضاسنی انعام وتکرار
ترقی ایله ایصال نهایت مرام ایدرکن بعده فوقه قضاسنه واصل بعده رشید حکومتنه نائل اولوب بیک درت یوز سنه
شریف محمد پاشا ایالت مصره تشریف بخش اولدقده منظور وزیر عالیشان وپیوان نیابتی ایله کامران اولمشدر
بعده اناطولی سیاحتله قلمرونده آق حصار ویثره والاشهر قضالرینه منقضی الآمال وآیدین وصاروخان اقلامنده منقش اموال
اولمشدر بعده خطه روم جنت رسمه کچوب بیک اوچ یوز قرق حصار قضاسنه ضمیمه تفتیش ایله سیروز قضاسی مجرای
زلال حکم امضاسی قلمشدر سنه قابله اوایلنده وزیر اعظم علی پاشا دیار انکروس اوزره سردار اولوب صوفیه
صحراسنه نزول ایتدکده اوردوی همایون قضاسی ایله اعزاز قضاسنه هراوشته لحاق ایله سرافراز اولمشدر دار الجهاد
بلغراد واصل اولوقلرنده سردار اکرم علم افراز عالم عدم اولوب معزول ومهمان مکسر بال الحمان آستانه یه روان
اولمشدر اول آثنا ده جوان همایون طرفندن رد ویحی قضاسی احسان اولوب صدر عالیقدر روم اسعد افندی مرحوم
تنفیذ مهمات ایتدکده مذکره جن مطهر علمیه یازیلوب غرض مقاله نقل مجالس روحانی نوالله اولمشدر اوایل
مشاهیر قضاتدن نیچه یلدیر شتنه لحاق ایله محروسه اسکوبه مفتش ووالی ورسک اندازاعالی موالی
اولدقده قدری افندی فوت اولوب محلول ومحلوله سی بونلره نصیب واول دیار جلیل الاعتبار ده اقامتلرینه
مایه تقریب اولدیرلوب بش محرمنده جوان همایون طرفندن رفع اولوب ساقی قضاسنک احریر کوندرلدی
تصرف ملیه اولیوب سنه مرقومه اوآسطه سنده تکرار اسکوب قضاسیه دیرلدی نظم مثالی شاد اولوب

کوشش ایلدکده دیری تاریخن ینه ویسی افندی حاکم اولدی شهر اسکوبه

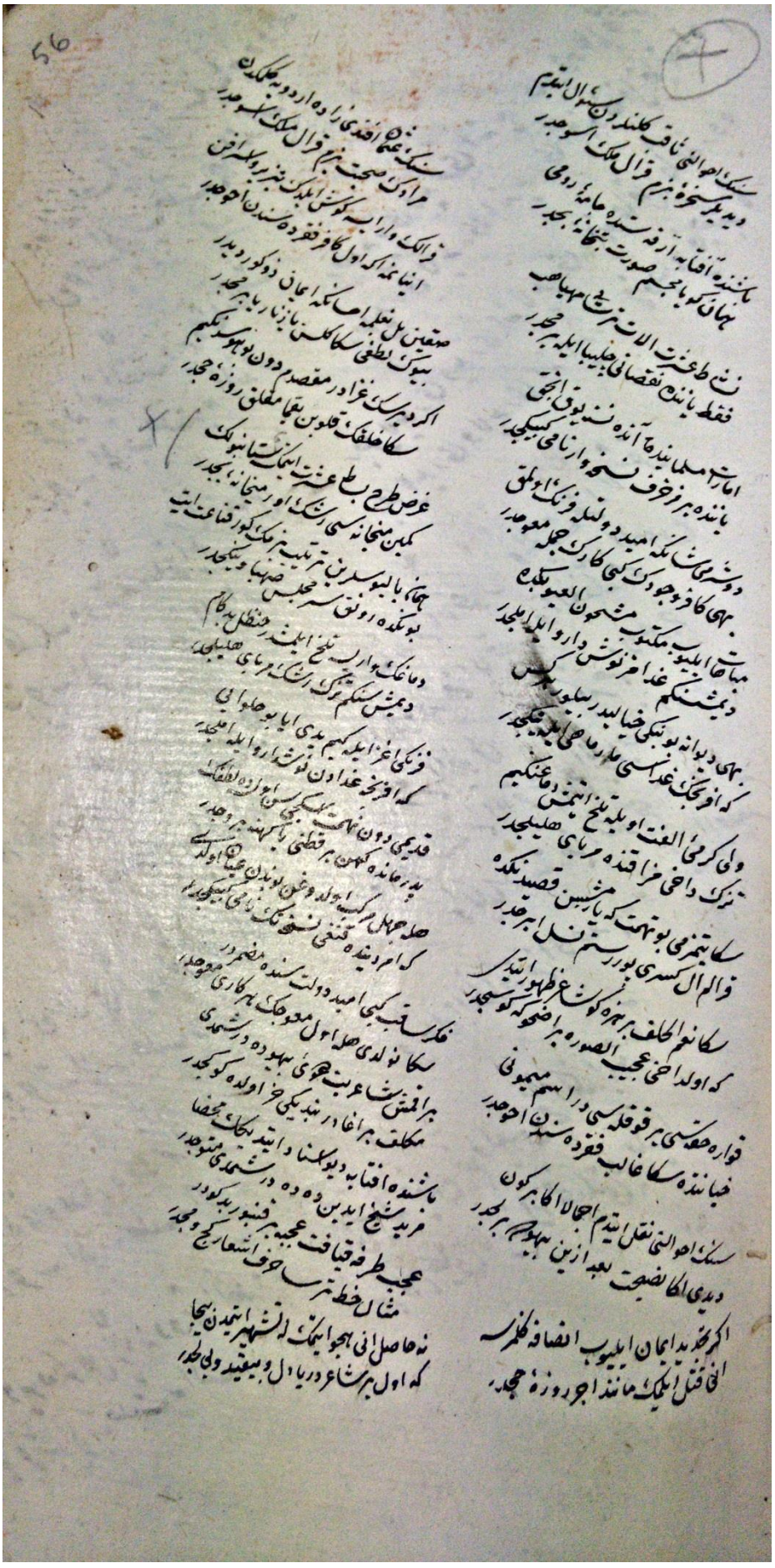
اون



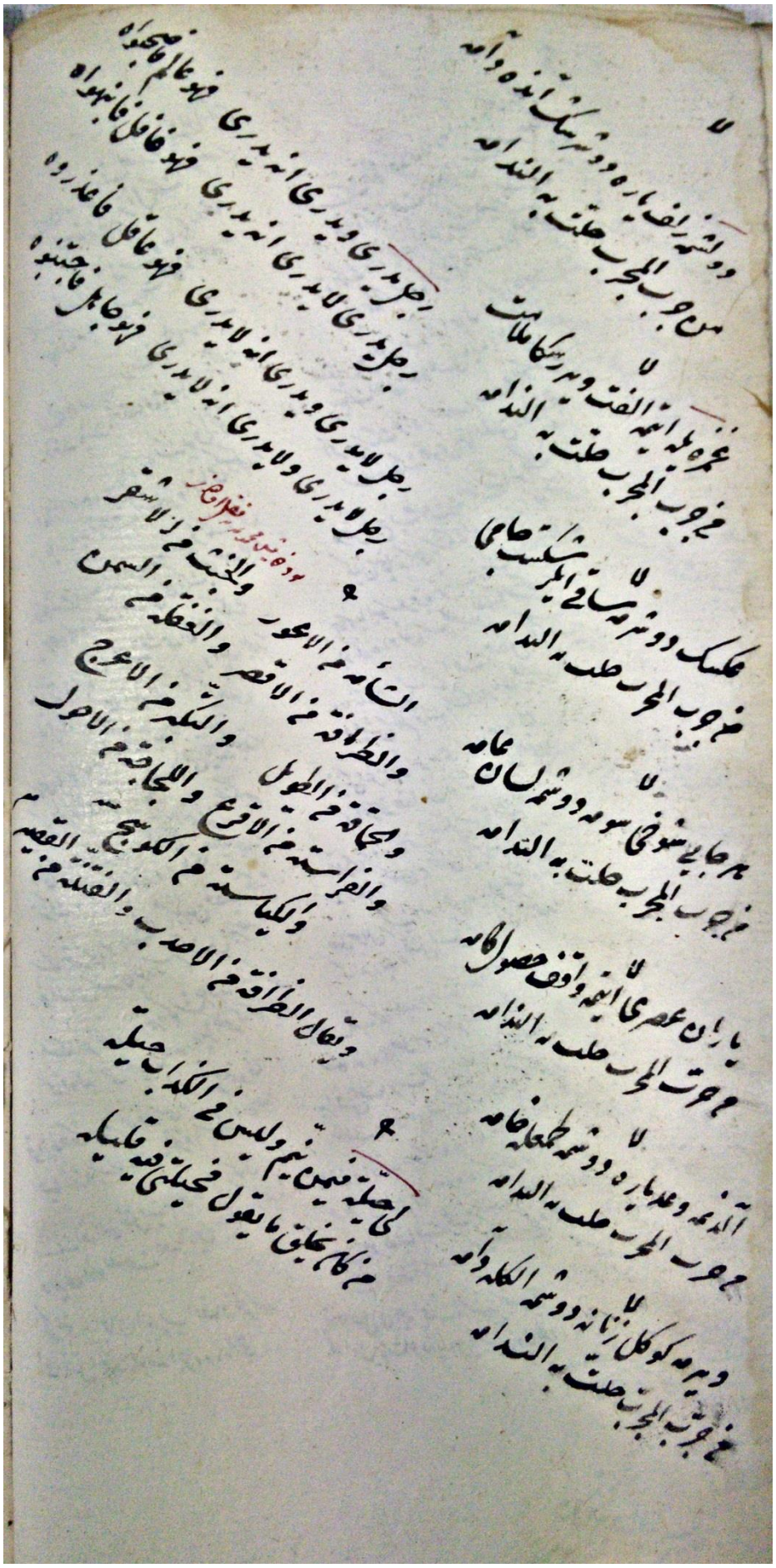
55a



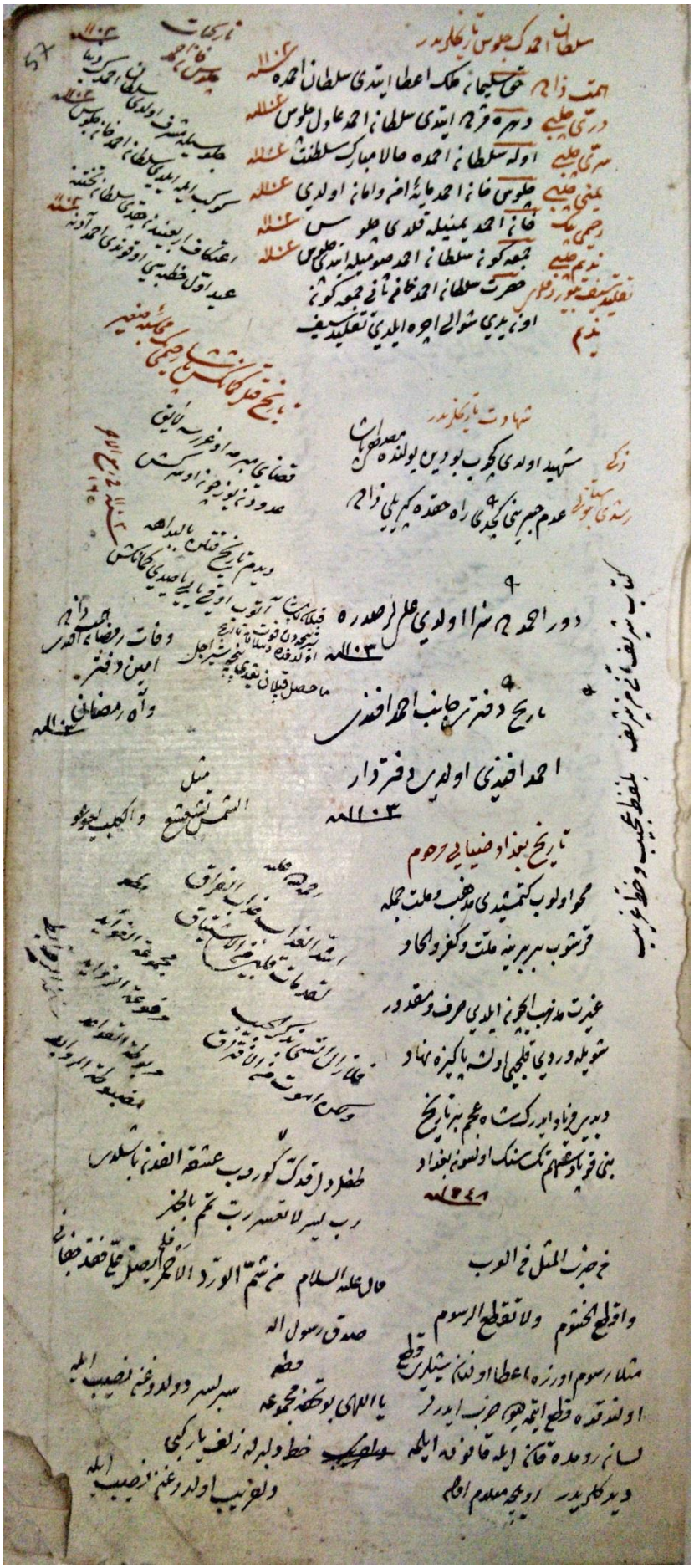
55b



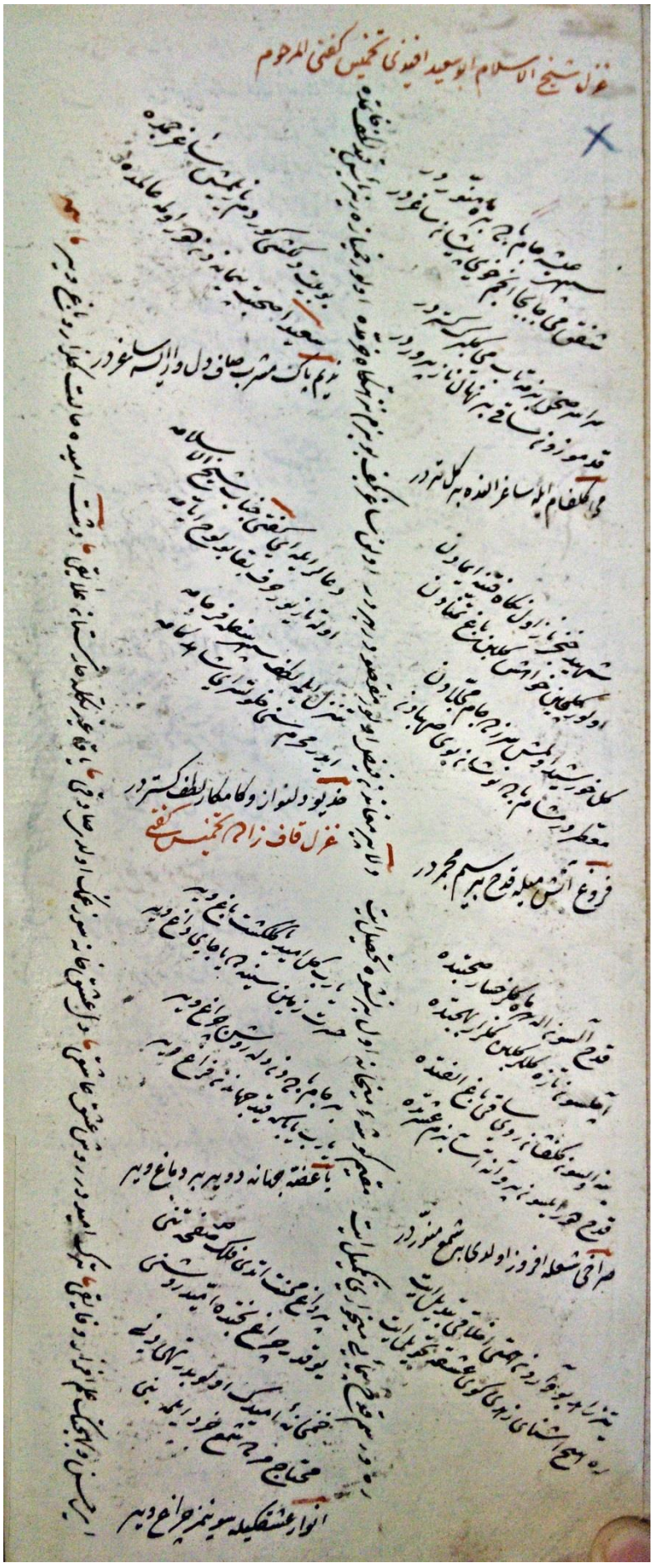
56a



56b

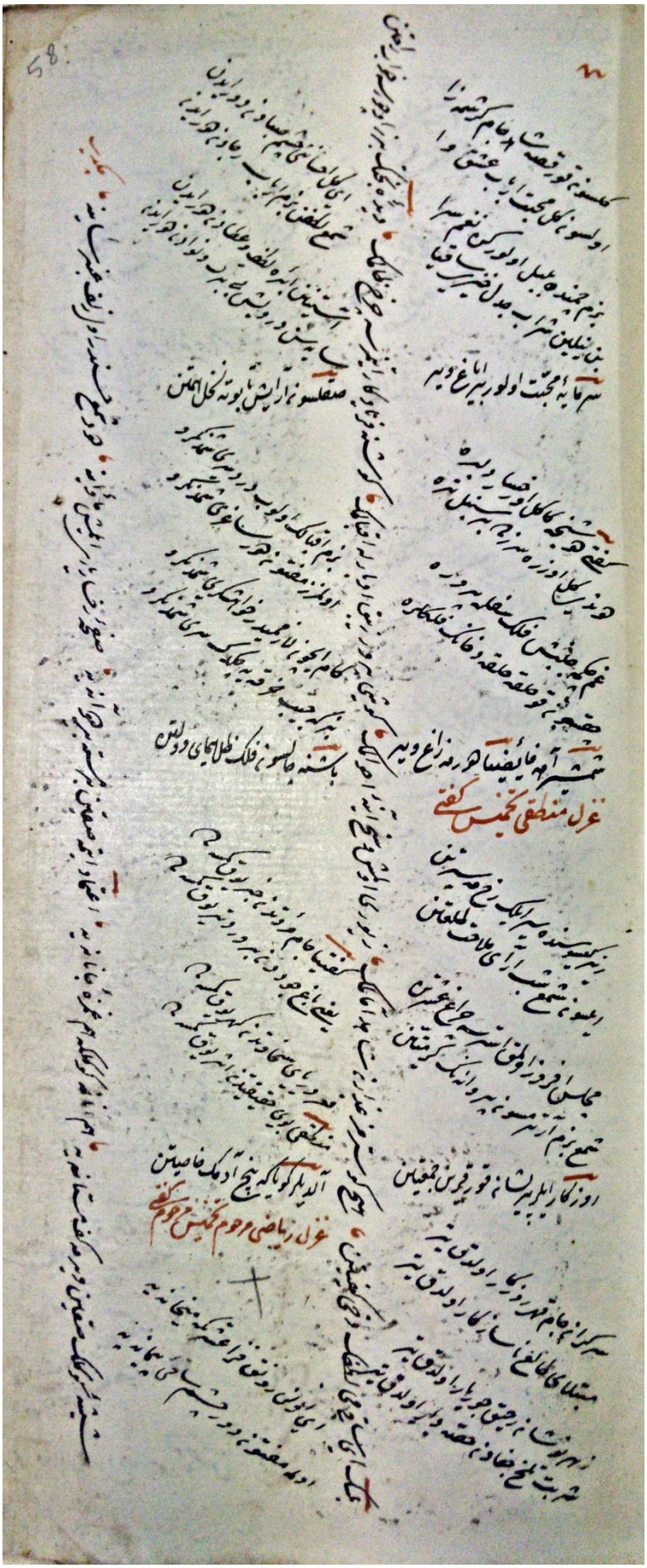


57a

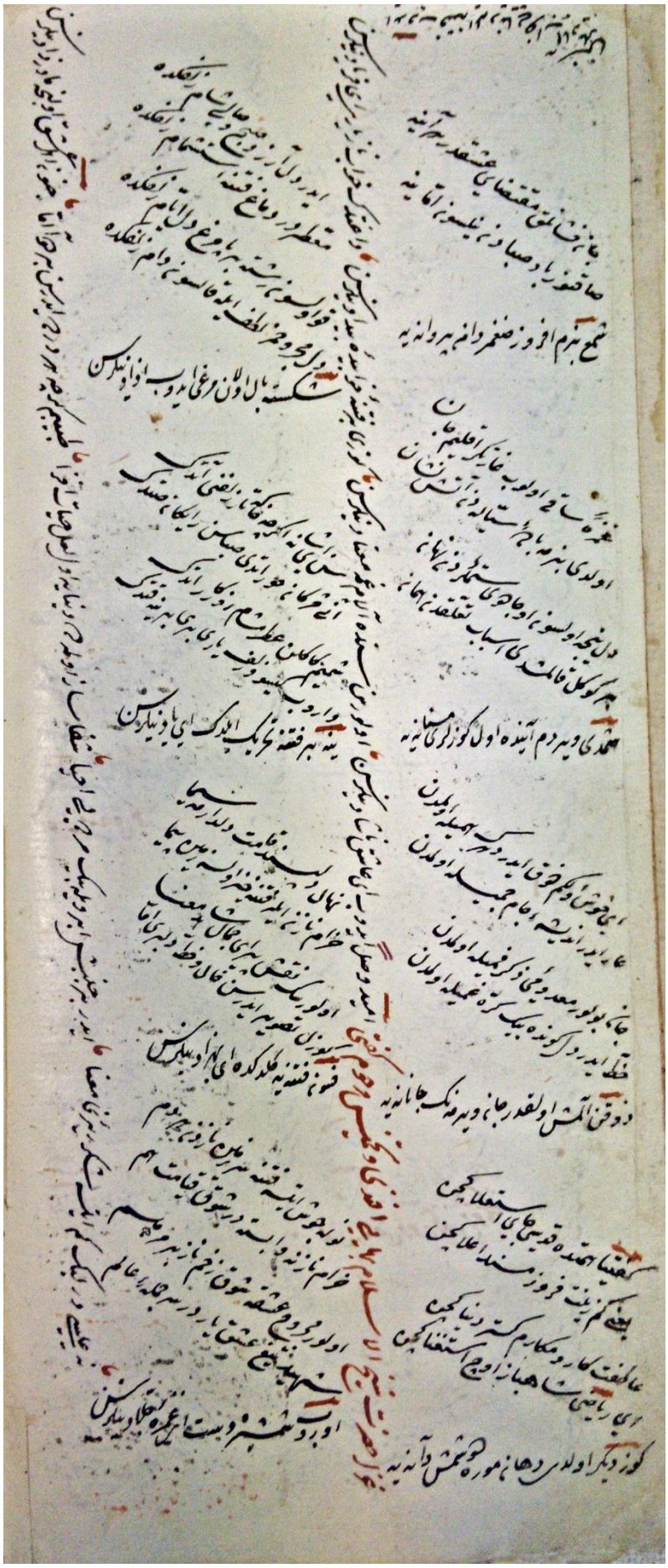


غزل شیخ الاسلام ابوسعید افندی تخمیس کفنی المرحوم

57b



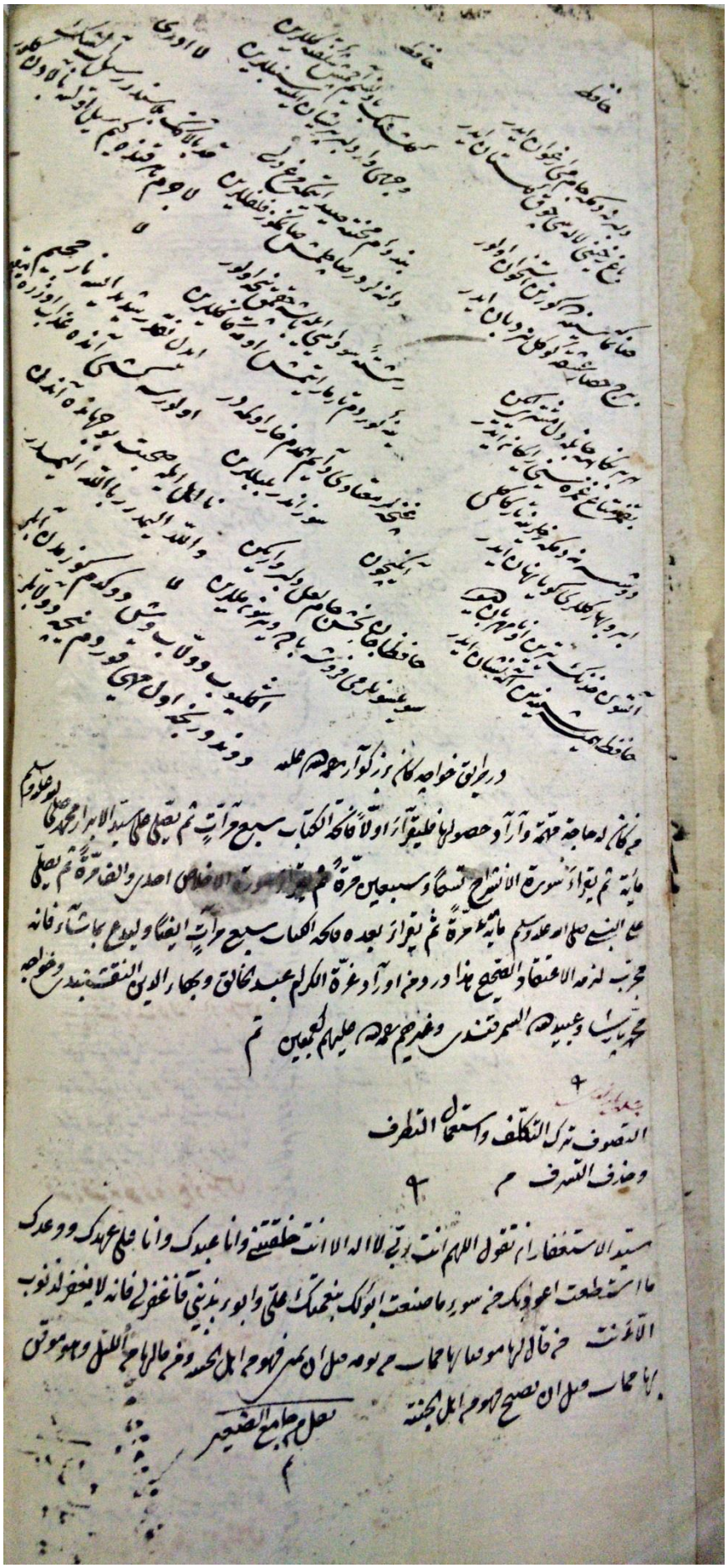
58a



58b



59a



59b

لا ينتطح فيه عنزان غنز فتح عين مهملة وسكون نون وزاء معجمة ابن ضرب مثلث بمعنى لا يعارض فيه احد ديكه
لا في العبر ولا في النفير يعني حفره وشره يراد في الضيف صنعت اللبن يعني استد وكمر اول ايدي دبه جلد يريده
ضرب اولنور اجمع من كلبة حوملي حوص دن وطمعه دن كنايه ايدرلر لست بمكة ولا ببغداد يعني لا يضر ولا ينفع
لا وفاء للمرأة عورته وفاجز لا غم للقانع قناعت الى غم يكمز لا حرمت للفاسق فاسقه حرمت اولمز

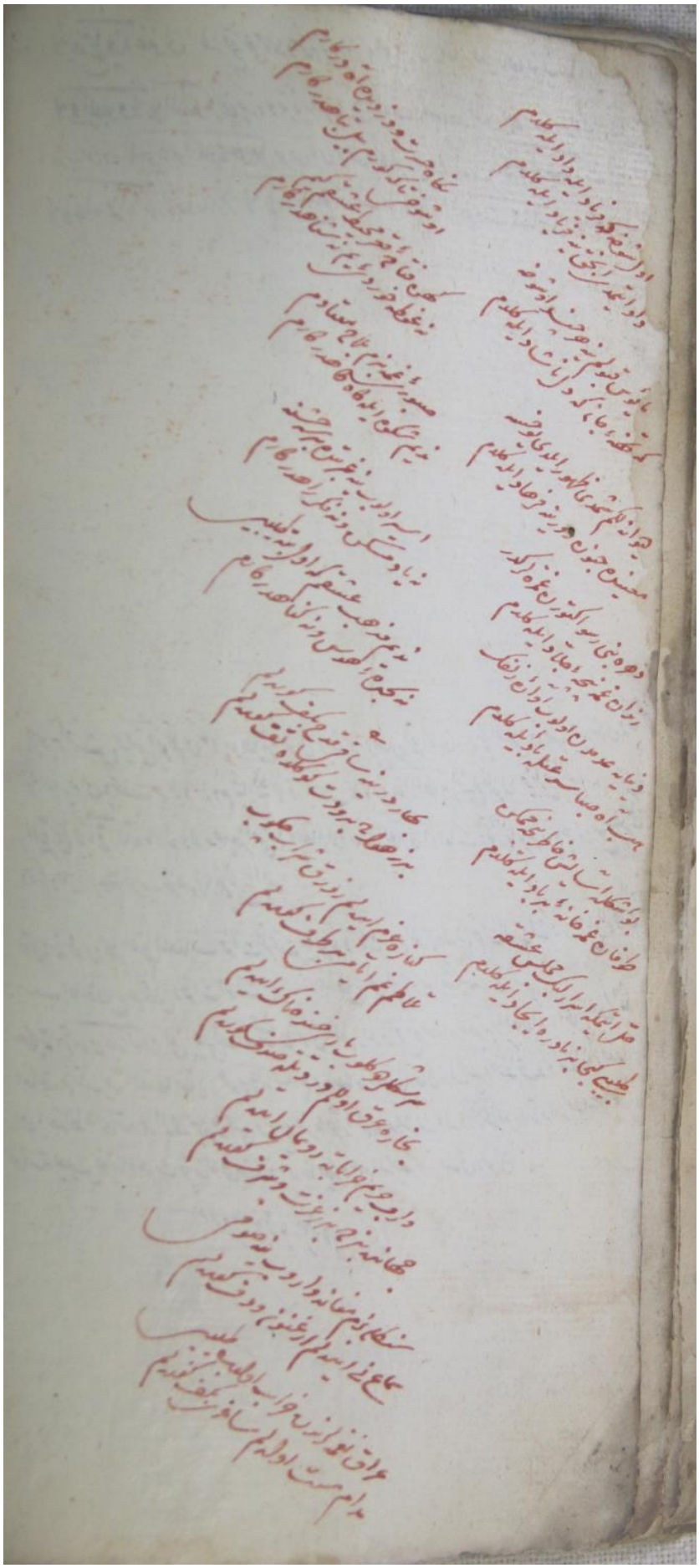
60

ابو براقش ويسمى ابو قلمون وهو طاير طويل الرقبة والرجلين احمر المنقار فخم اللقلق ذو صوت حسن يتلون في كل ساعة
من النهار بلوان ويجلب من بلاد الروم ثياب فاخرة تنسخ على لون هذا الطاير يسمى بوقلمون من تاريخ اليمني
العقري لا يأتي انثاه ما دام ولده صغيرا صبي بكر ويقال ان انث العقاري اذا مات ذكور ما لا يتزاوج غيره وتموت عليه حتى تموت
وذكروا ان الهوام يهرب من صوتها من تاريخ اليمني

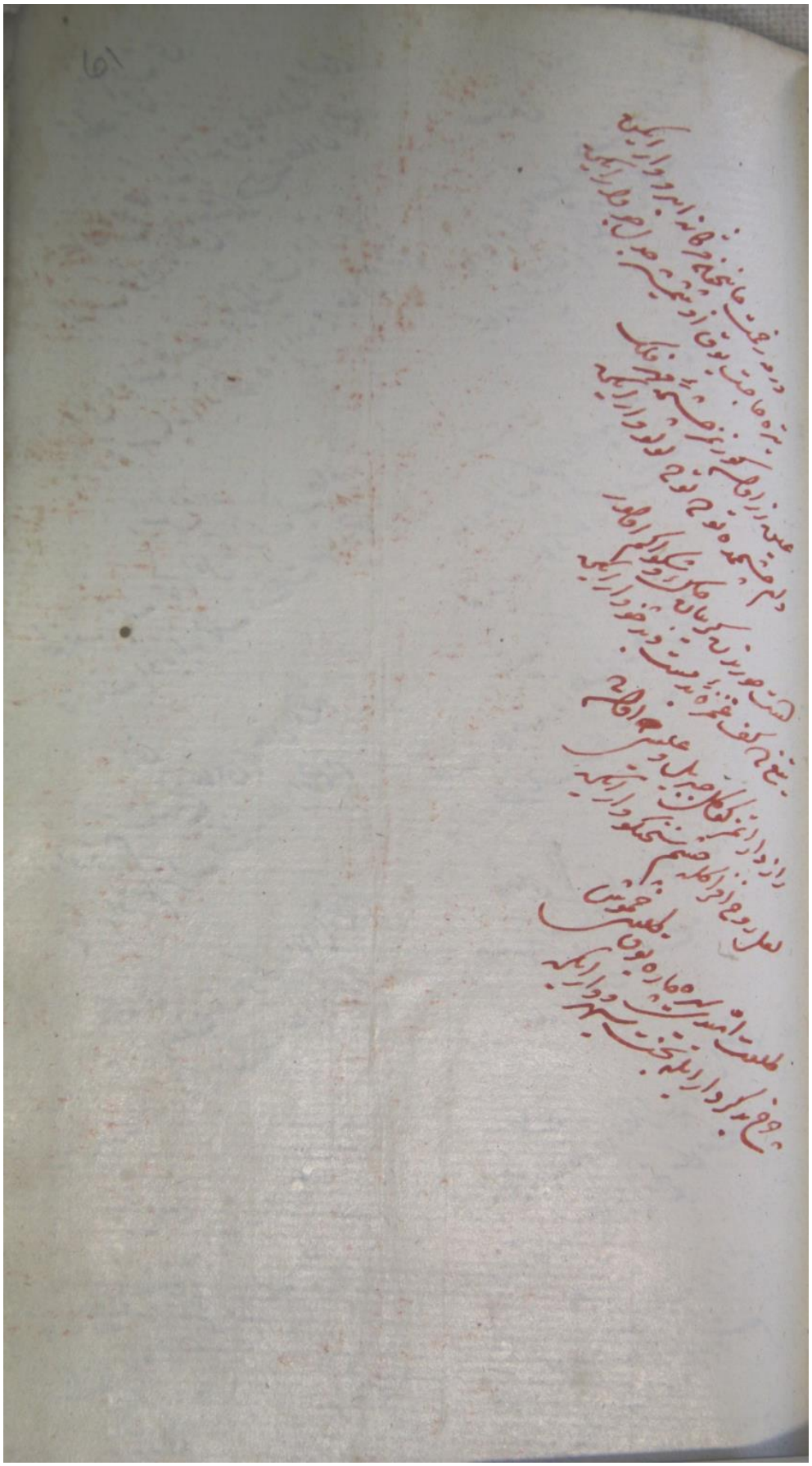
قال الملاطون لحكيم اعظم المصايب فوات الوقت بلا فايدة قال امام الغزالي رحمه فوات الوقت اشد فوات الروح لان فوات الروح
سبب الانقطاع عن الخلق وفوات الوقت سبب الانقطاع عن الحق وهو اشد منه
حكاية ان موسى عليه السلام لقي ابليس لعنه الله تعالى في خرايق الطور فعرفه فرفع عصاه ليضربه بها فقال اني لا اخاف منك العصا وانما
اخاف منك قلب فيه الصفا فقال له موسى عليه السلام وما علامة الصفا قال ترك الحسد وحفظ الجسد وانتظار الرصد
يعني الصراط الحاسد عدو الرحمة مهجور يمسي ويصبح غير ما جور الحاسد مشرك ولد وزر المشرك كمن لانه جاحد عطاء مولاه
الحاسد يعيش حزينا ويموت حزينا الحاسد في الدنيا فقير وعند الله حقيره صدق رسول

بو نمره دن مثل مجموعه يه نقل اولنمز

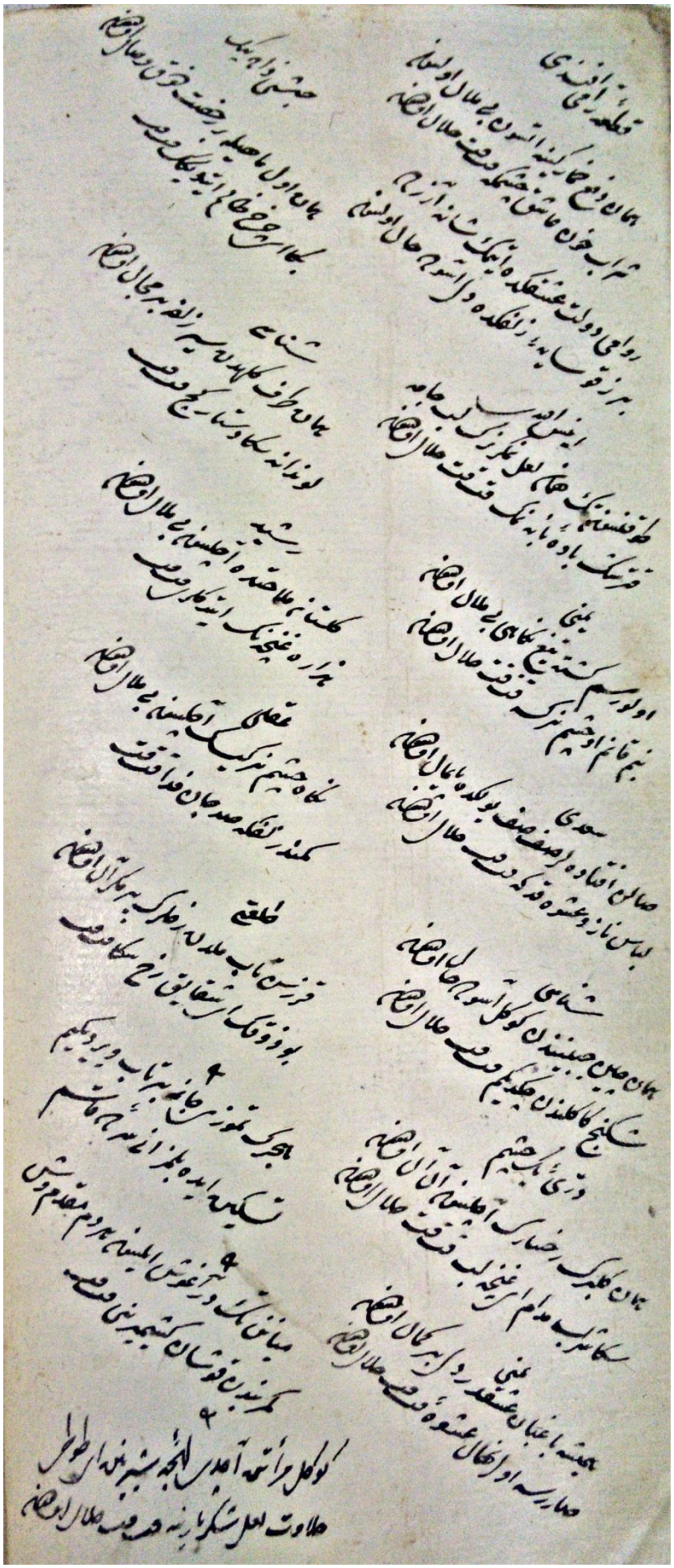
60a



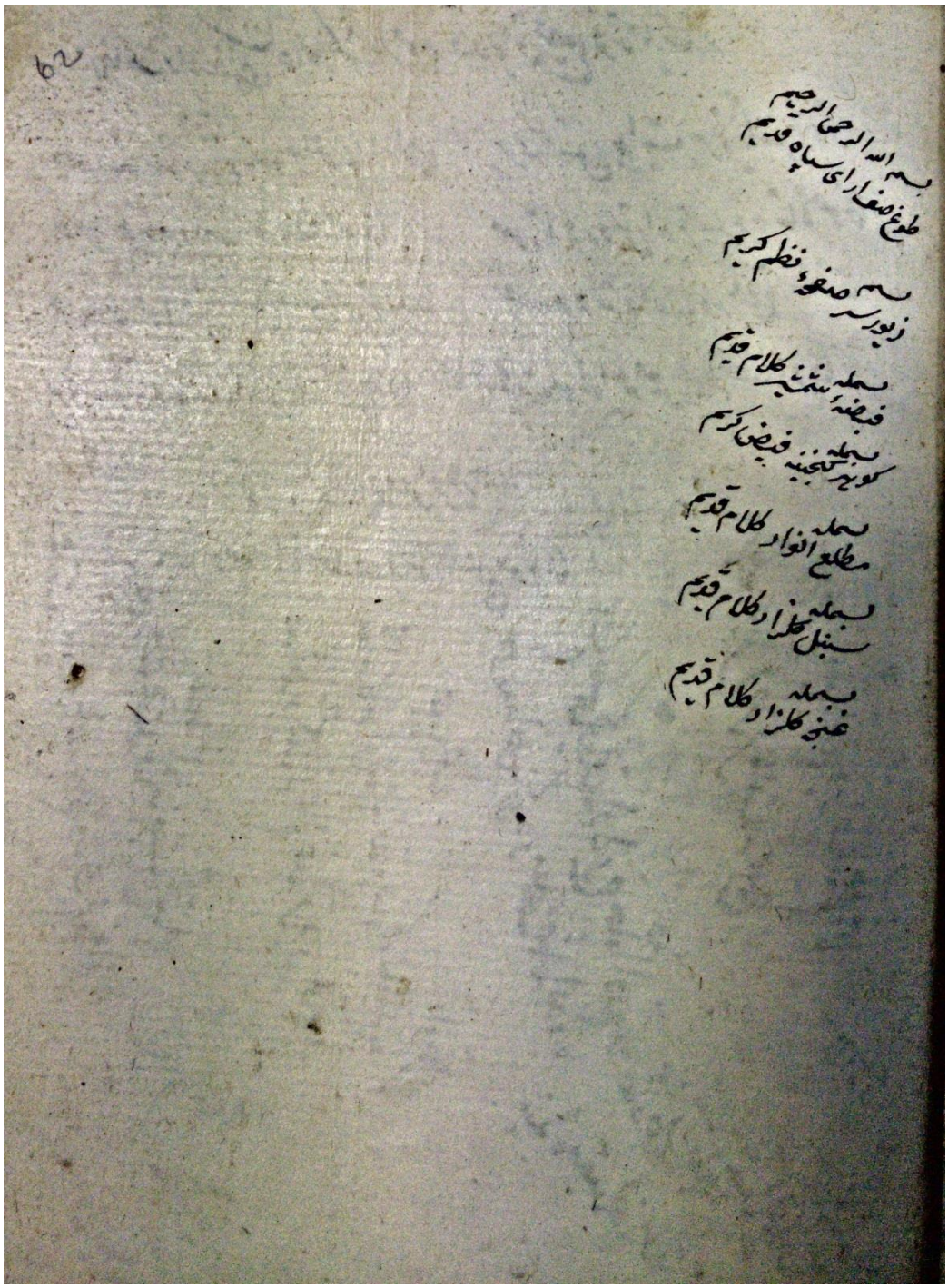
60b

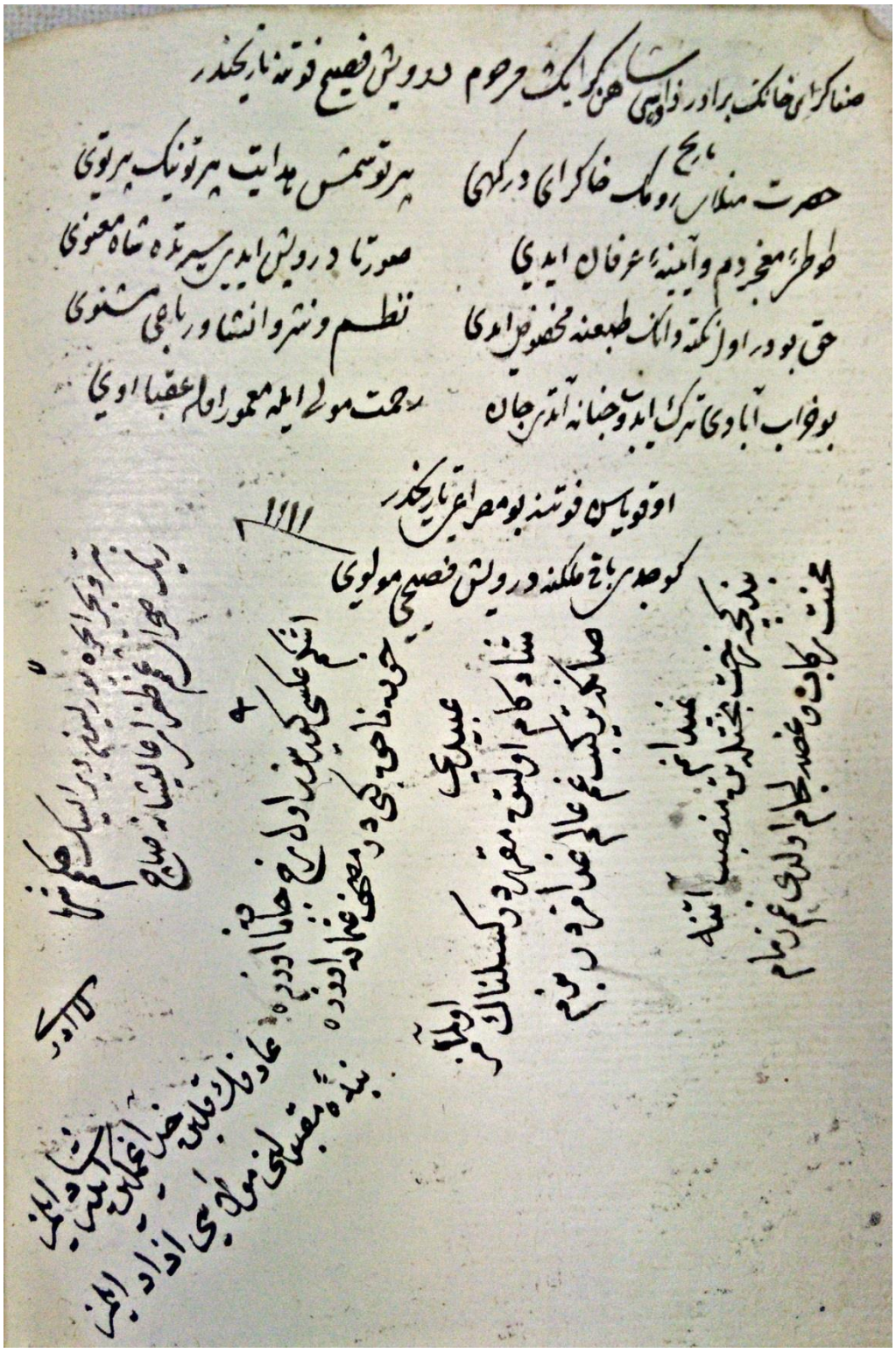


61a

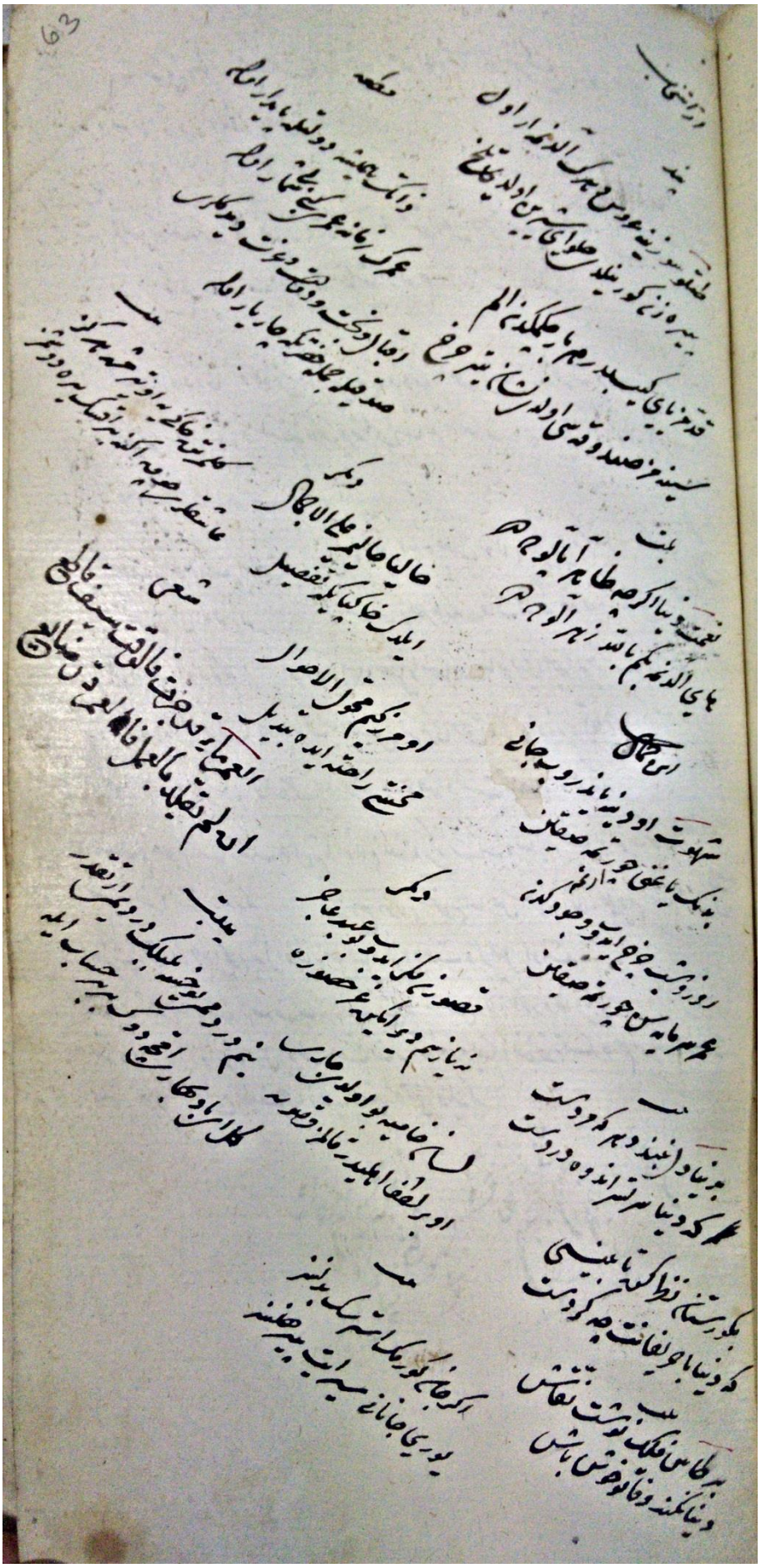


61b


62
بسم الله الرحمن الرحیم
طوع ضعفای سیاه قدیم
بسم صفوه نظم کریم
زبور سر
بسمله شتبه کلام قدیم
فیضه
بسمله کوبه تکبیه فیض کریم
بسمله مطلع انوار کلام قدیم
بسمله سنبل گلزار کلام قدیم
بسمله غنچ گلزار کلام قدیم
62a



62b



63a

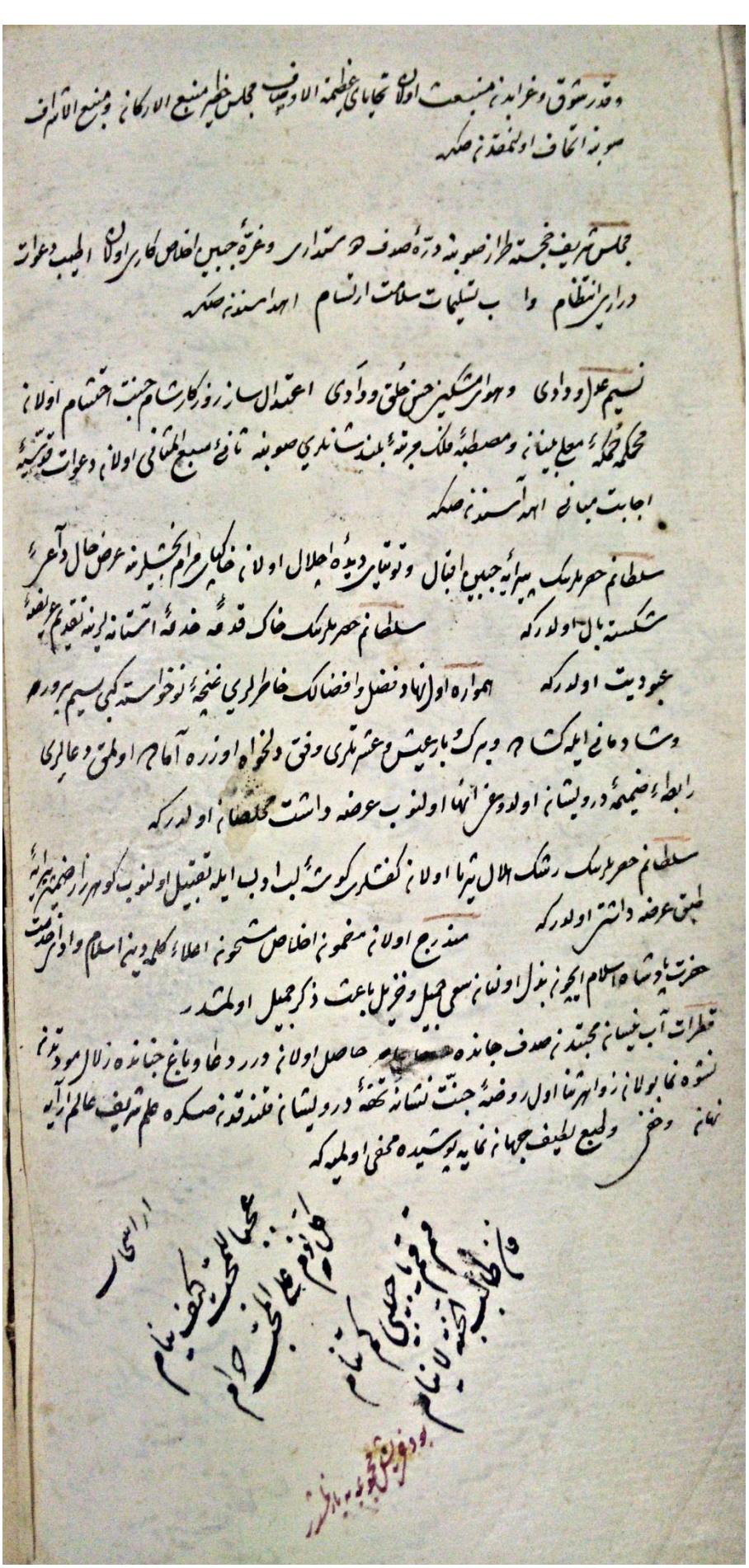
وقدر شوق وغرابت منبعث اولای تجلیای عظمه الاوصاف مجلس خیر منبع الارکان ومنبع الالطاف
صوبه اتحاف اولنمقدر صکه

مجلس شریف مخمسه طراز صوبه دره صدف حرمتداری وغره جبین اخلاص کاری اولان الطیب دعوات
دراری انتظام واب تسلیمات سلامت ارتسام اهدا مستدر صکه

نسیم عنبر اوداری وهوای مشکبیز حسن خلق ووادی اعتدال ساز روزگار شام حشمت احتشام اولان
محکمه حکمه معلی مبانی ومصطبه ملک جرثقه بلندشاندی صوبه ثانی مسبع المثانی اولان دعوات تحیه
اجابت مبانی اهدا آستدر صکه

سلطانم حضرلرینک پیرایه جبین اقبال وتوتیای دیده اجلال اولان خاکپای مرامم بخشلرینه عرض حال وآغز
شکسته بال اولدرکه سلطانم حضرلرینک خاک قدمه خدمه آستانه لریه تقدیم عریضه
عبودیت اولدرکه همواره اول ذات فضل وافضالک خاطرلری غنچه نوخواسته کبی بسیم بر ورم
وشاد ومانع ایله کت هر دم وبرک وبار عیش وعشرتلری وفق دلخواه اوزره آماج اولمق دعالری
رابطه ضمیمه درویشان اولدوغی انهاا ولنوب عرضه داشت مخلصان اولدرکه

سلطانم حضرلرینک رشک هلال پیرما اولان کفدکری کوشه لب ادب ایله تقبیل اولنوب کوهر ضمیر پیرایه
طبق عرضه داشتر اولدرکه مندرج اولان مضمون اخلاص مشحون اعلاء کلمه دین اسلام واداء خدمت
حضرت پادشاه اسلام ایچون بذل اولنان سعی جمیل وفعل جزیل باعث ذکر جمیل اولمقدر
قطرات آب نیسان مجسد صدف جانده صاحب حاصل اولان ورد دعا وباغ جنانده زلال مودتی
نشوه نما بولان زواهر ثنا اول روضه جنت نشانه تحفه درویشان قلندقدن صکره علم شریف عالم آیه
نهان وخرد ولطیع لطیف جهان نمایه پوشیده مخفی اولمیه کہ



63b

64

این تخمیس برلسان او اجسب الاقتضا بالتکلیف اجبا کفته شد

شعوری مرحومدر

لعلکه جان و بیرین تازه زبانم دیه رک ناله دوندی بدنم مویی میانم دیه رک
ایلدم جسمم فنا ذوقی رسانم دیه رک جان بولور مرحبا کوکل روح روانم دیه رک

آجیلور یسل و لغنچه دهانم دیه رک

حسرت وصلک ایله درد و غمک بندن اولور ای شه حسن وبحا لطفه کرم سنده اولور
یا کزین دکلم جانله آفکنده اولور خلق عالم سکا دلبسته اولوب بنده اولور

جان و بیر رکو یجک شاه جهانم دیه رک

جور ینی عاشق ناکامه دراز ایلمه یولنه جان و یرنه لطفنی آز ایلمه
بیر نکاهنه بر تابه ناز ایلمه هر کشی سینه کروب آه و نیاز ایلمه

اوبنم سینه ای قاشی کمانم دیه رک

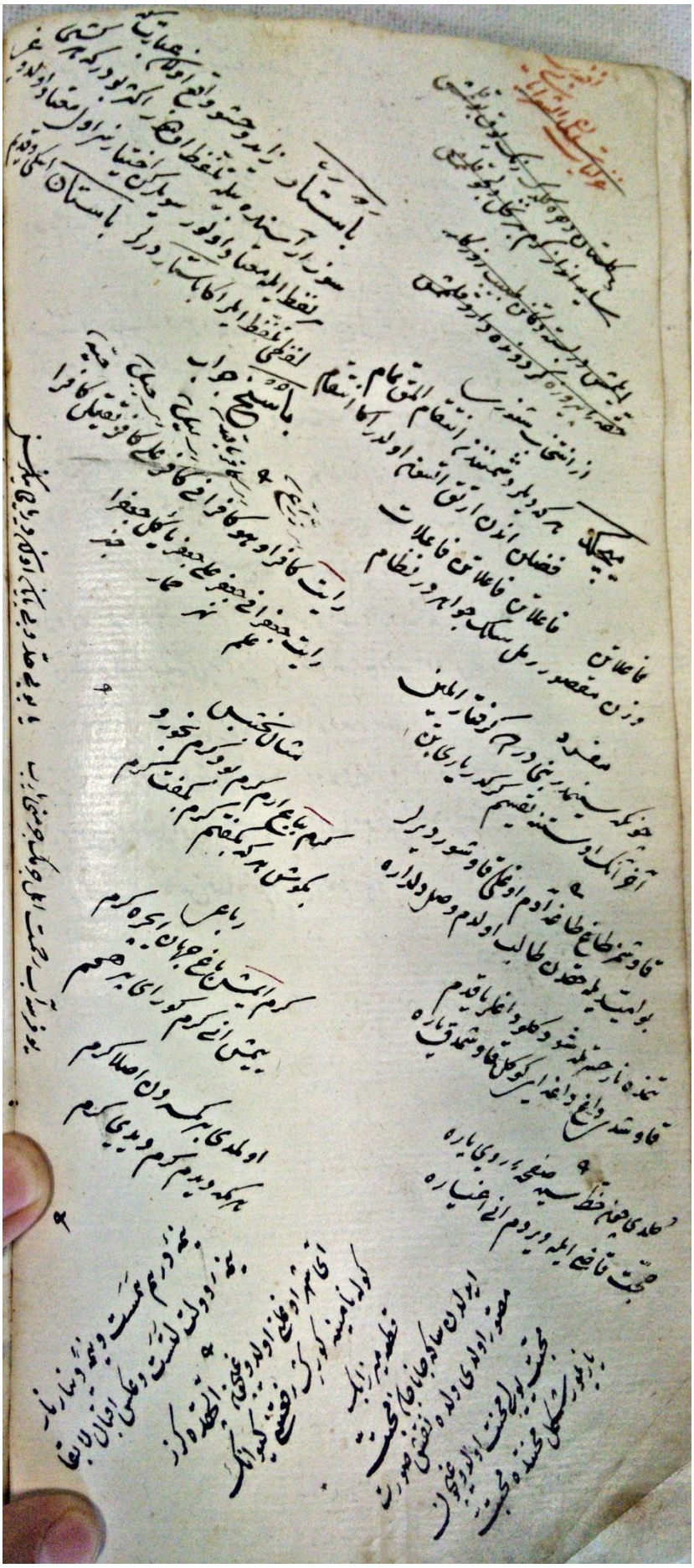
ناله و کریه ایله عالمی بیزار ایدرم سر کویینه واروب عشقمی اظهار ایدرم
روی کلکونی ایچنه سینه می پر خار ایدرم خط کلورسه رخنه بلبل وشی زار ایدرم

اشکار اولدی بنم سر نهانم دیه رک

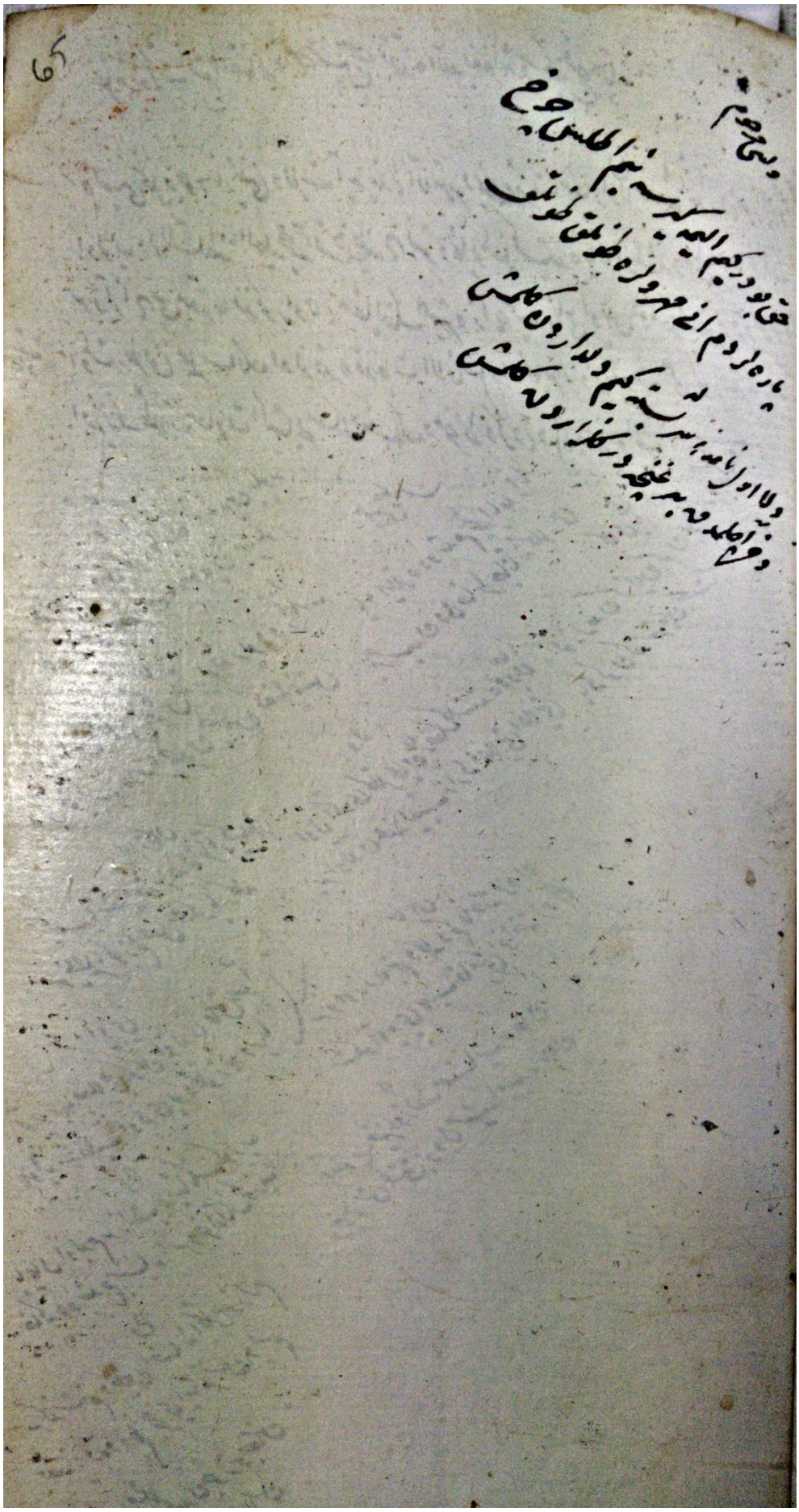
جیشم مکاری دیر و بو دل محزونه غریب اولدی بیچاره شعوری سر کوینده غریب
دل بیماره نوله لطفله اولمز سه طبیب فهمیا ایله تحمل نه جفا ایتسه حبیب

عاشق صادق کم دینه جانم دیه رک

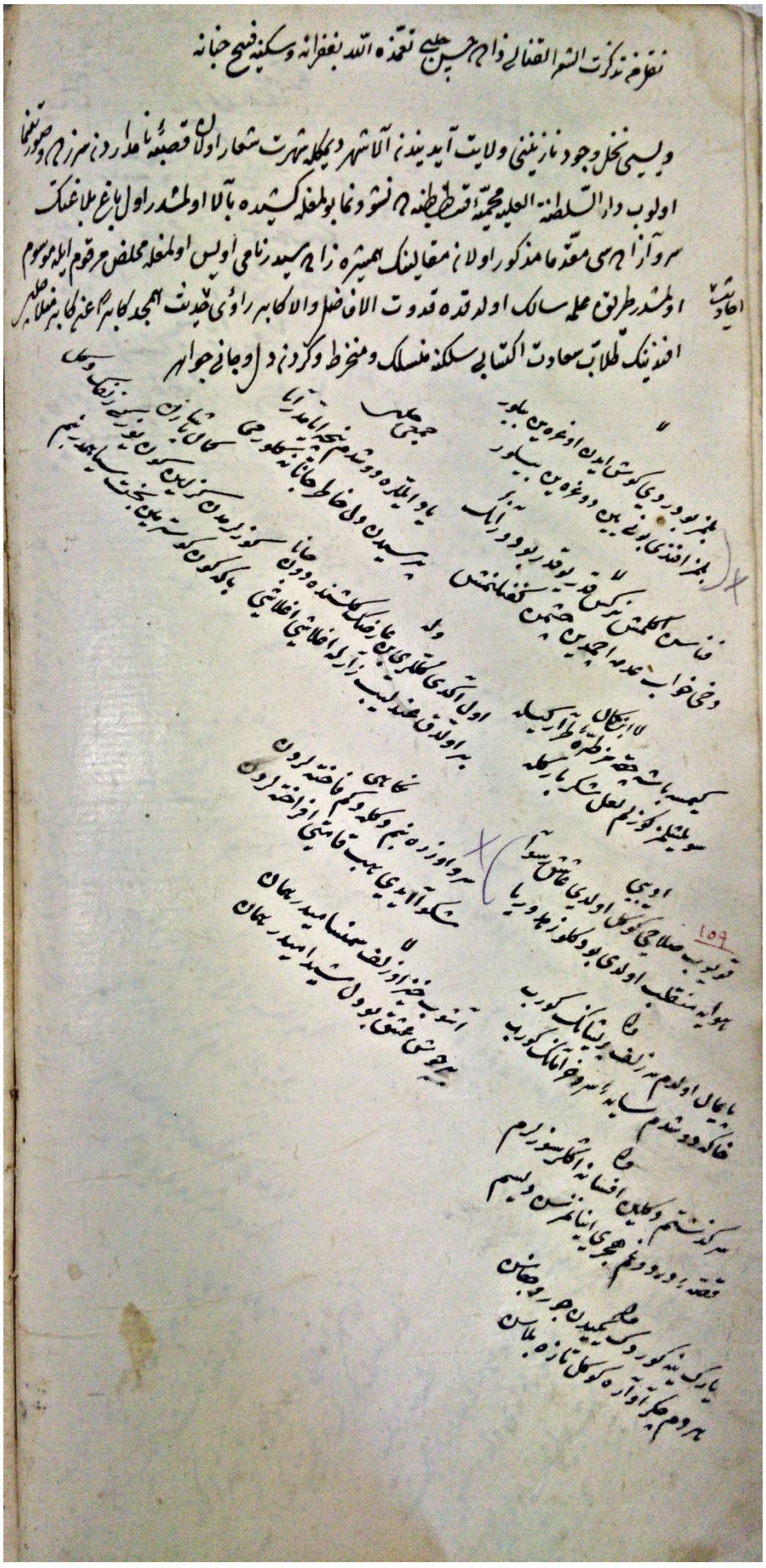
64a



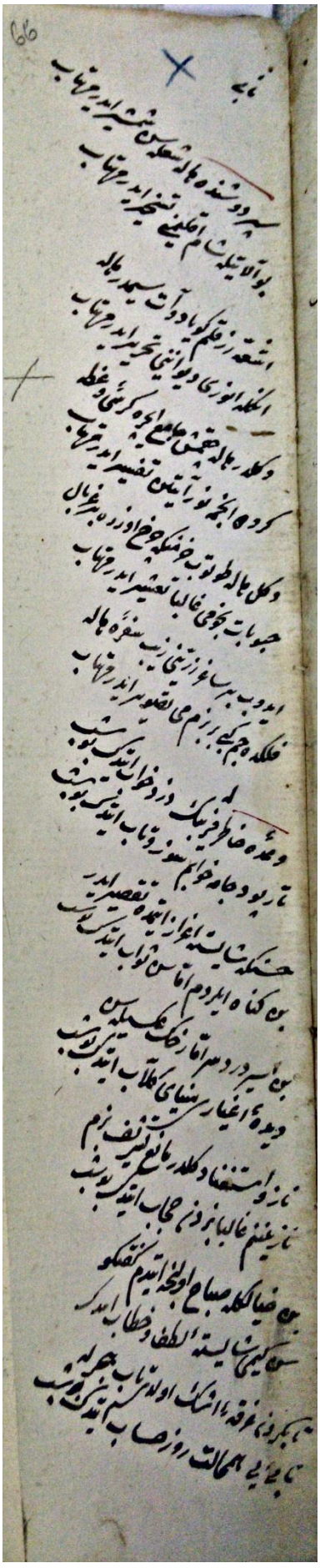
64b



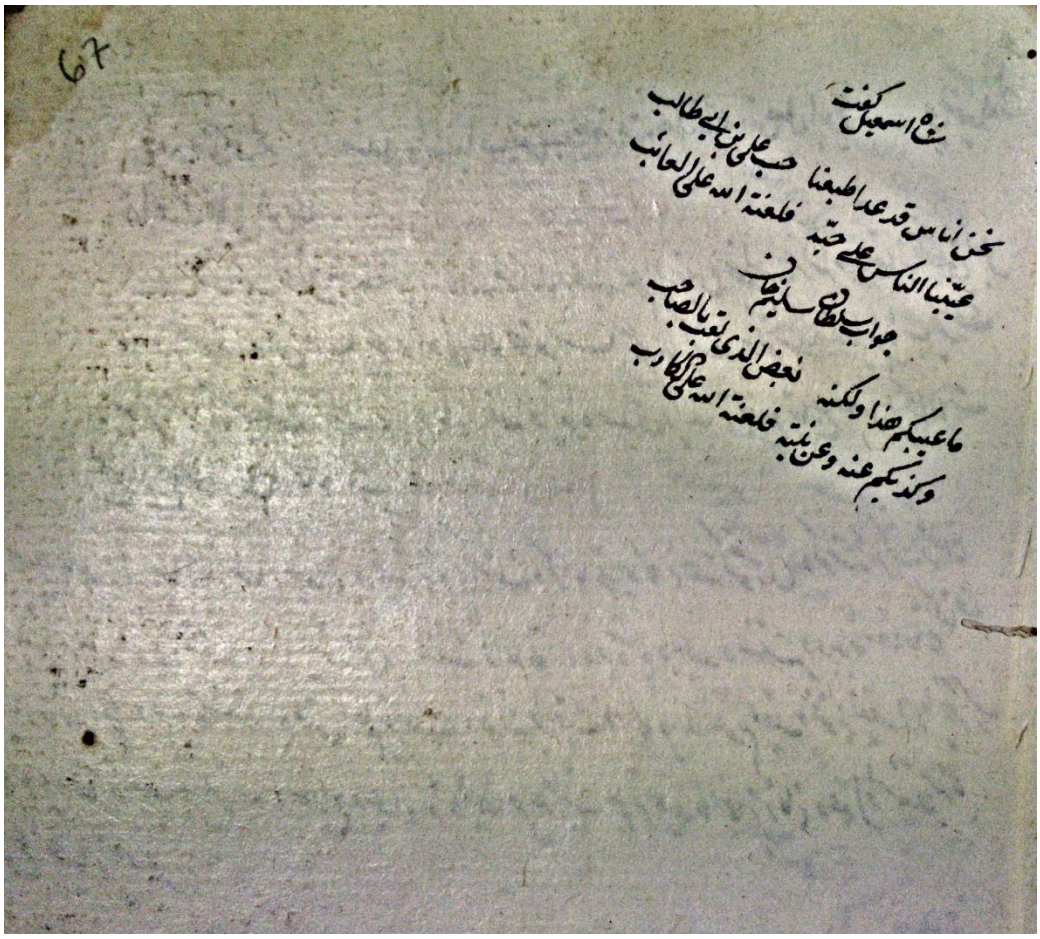
65a



65b



66a


67a



در ذکر وصف زاهد متوکل

زاهد متوکل که مسلسل و اسباب تقرب حضرت خالقه متوصل ایدی و پشمینه پوش

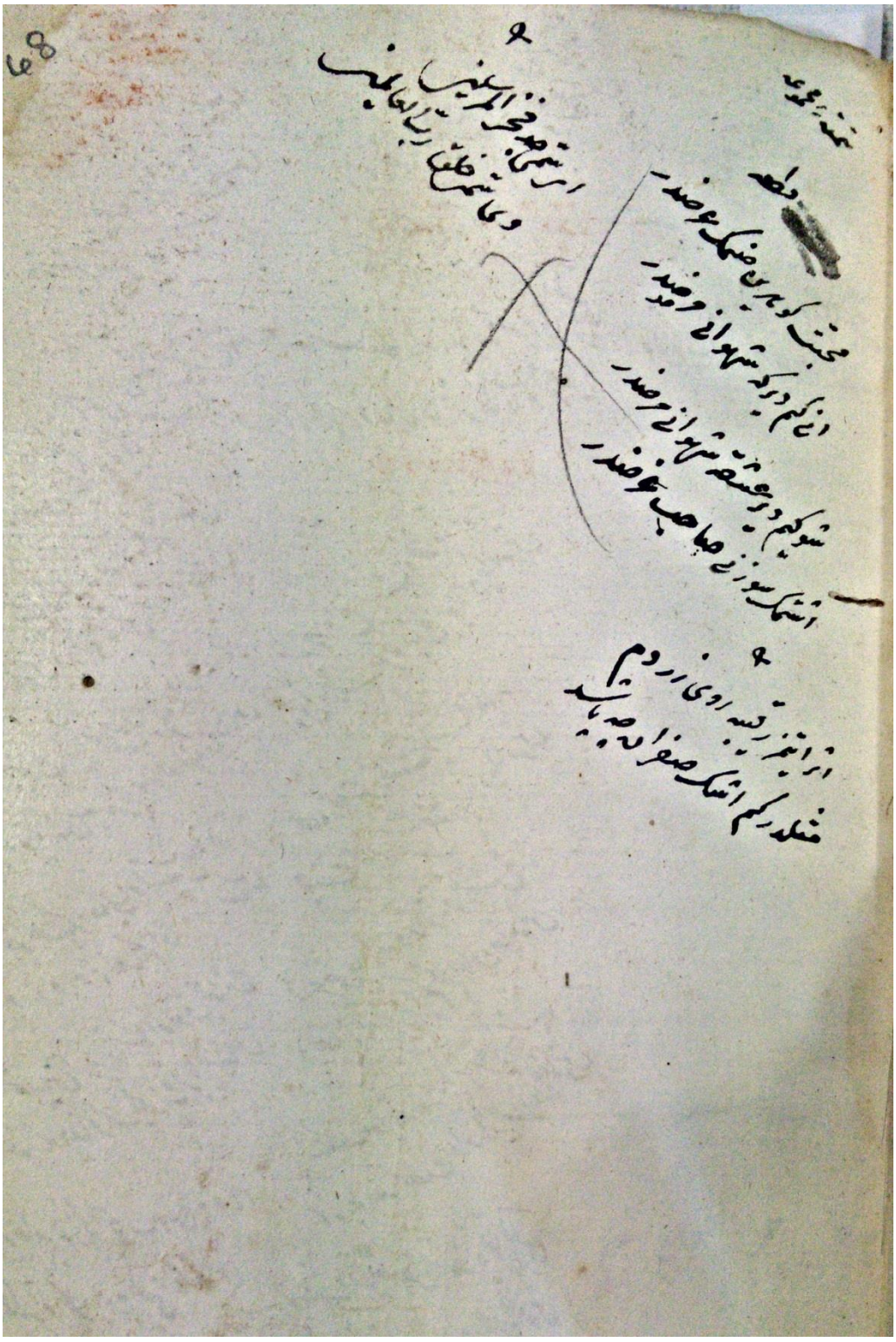
قناعت قلمش ایدی

در اوصاف پیر طریقت

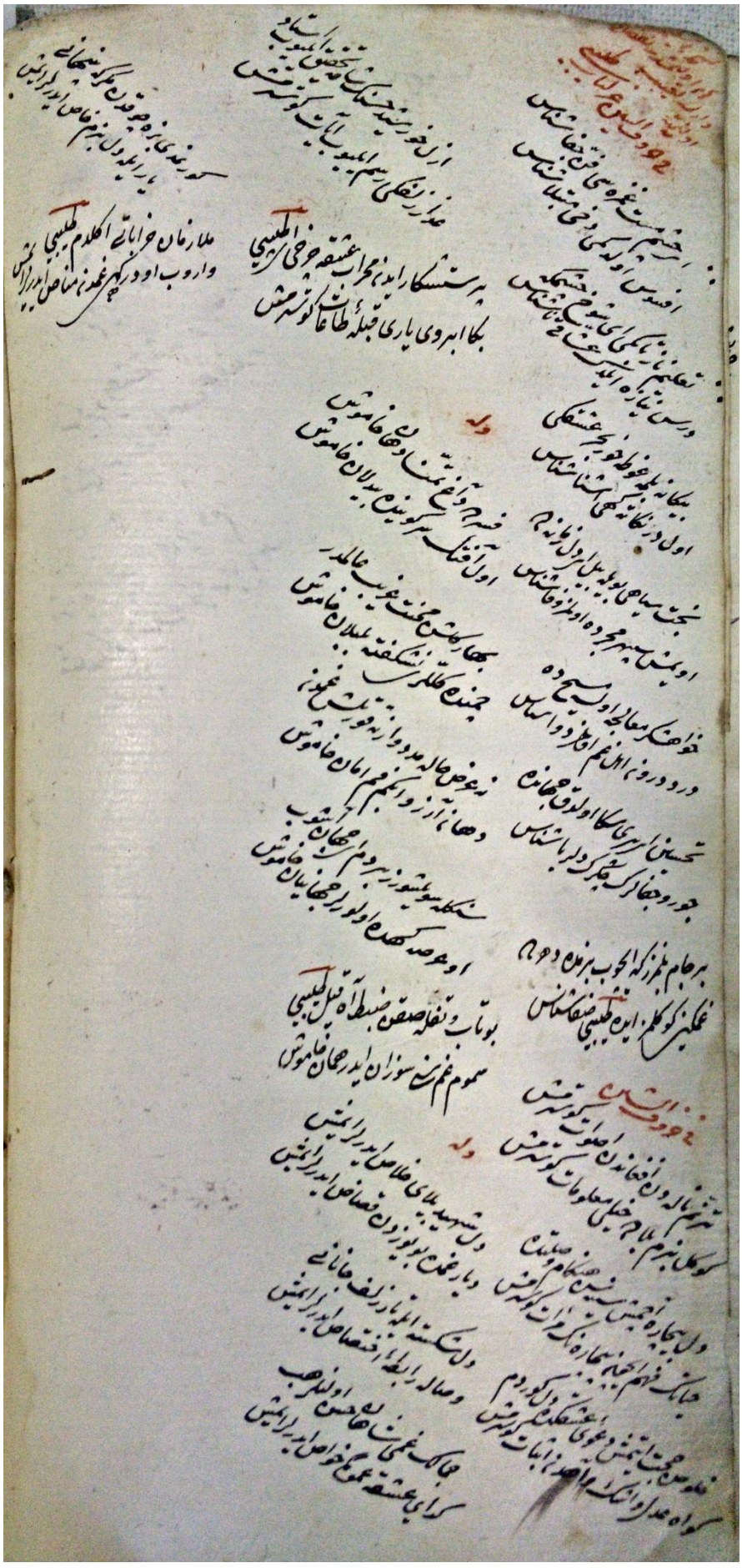
سالک مسالک طریق مستقیم و مالک ممالک توحید علم الیقین عندلیب عزلتسرای بوستان تحقیق بلبل خوشنوای گلستان توفیق سایح بوادی عالم تجرید سابح بحار کشف و توحید مقتدای ارباب طریقت پیشوای اصحاب حقیقت قطب اسمان عرفان نقطهٔ دایرهٔ صدق و ایقان منبع تتابع فضایل کمالات مجمع انواع حوارق و عادات.

در وصف شیخ کامل

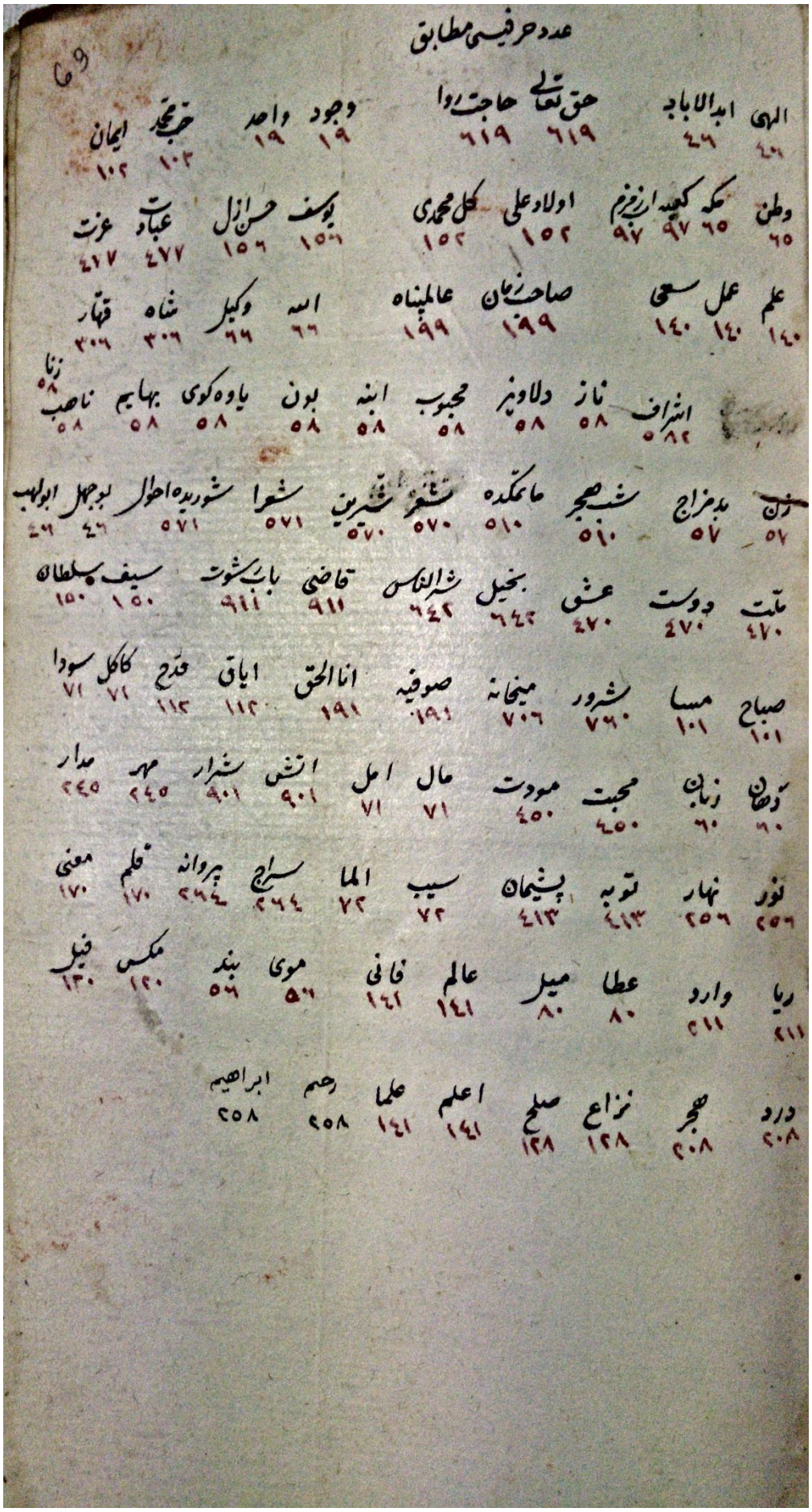
پیر شیخ کامل و مرشد که جان فارسان میدان ولایت گوی کشف و کرامات چوگان اقلیم کتمان و کوشهٔ نشین و تجرید سپهر همت و فرق فلک پیوندش لطنطنهٔ کرامات روم و شام و جلبده منتشر و دبدبهٔ مقامات اکناف دیار ترک و عجم و عربه مشتهر اولمش علم شریعت و قوت طریقت و کامل و علوم عقلیه و فنون نقلیه ماهر زهد و دیانته عصاصر متورع و صلاح و عبادته لبطاهر مرغب علم شریعته نعمان زمان و عدل و استقامته شیخ حوران ایدی



68a



68b


عدد حرفیی مطابق

69

الهی ۴۰۶ ابدالاباد ۴۰۶ حق تعالی حاجت روا ۶۱۹ ۶۱۹ وجود واحد ۱۹ ۱۹ حب محمد ایمان ۱۰۲ ۱۰۲

وطن ۶۵ مکه ۶۵ کعبه ۹۷ ۹۷ ارزرقم ۹۷ اولاد علی ۱۵۲ ۱۵۲ کل محمدی ۱۵۲ یوسف ۱۵۶ ۱۵۶ حسن ازل ۱۵۶ عبادت ۴۷۷ ۴۷۷ عزت ۴۱۷

علم ۱۴۰ ۱۴۰ عمل ۱۴۰ سعی ۱۴۰ صاحب زمان ۱۹۹ ۱۹۹ عالمپناه ۱۹۹ الله ۶۶ ۶۶ وکیل ۶۶ شاه ۳۰۶ ۳۰۶ قهار ۳۰۶

زنا ۵۸ ناصب ۵۸ بهایم ۵۸ ۵۸ یاوه گوی ۵۸ ۵۸ بون ۵۸ ۵۸ ابنه ۵۸ ۵۸ محبوب ۵۸ ۵۸ دلاویز ۵۸ ۵۸ ناز ۵۸ ۵۸ اشراف ۵۸ ۵۸۲

زن ۵۷ ۵۷ بدمزاج ۵۷ شب هجر ۵۱۰ ۵۱۰ عاشقکده ۵۱۰ شعر ۵۷۰ ۵۷۰ شیرین ۵۷۰ شعرا ۵۷۱ ۵۷۱ شوریده احوال ۵۷۱ بوجهل ۴۶ ۴۶ ابولهب ۴۶

ملت ۴۷۰ ۴۷۰ دوست ۴۷۰ عشق ۴۷۰ بخیل ۶۴۲ ۶۴۲ شرالناس ۶۴۲ قاضی ۹۱۱ ۹۱۱ باب رشوت ۹۱۱ سیف ۱۵۰ ۱۵۰ سلطان ۱۵۰

صباح ۱۰۱ ۱۰۱ مسا ۱۰۱ شرور ۷۶۰ ۷۶۰ میخانه ۷۰۶ صوفیه ۱۹۱ ۱۹۱ انا الحق ۱۹۱ ایاق ۱۱۲ ۱۱۲ قدح ۱۱۲ کاکل ۷۱ ۷۱ سودا ۷۱

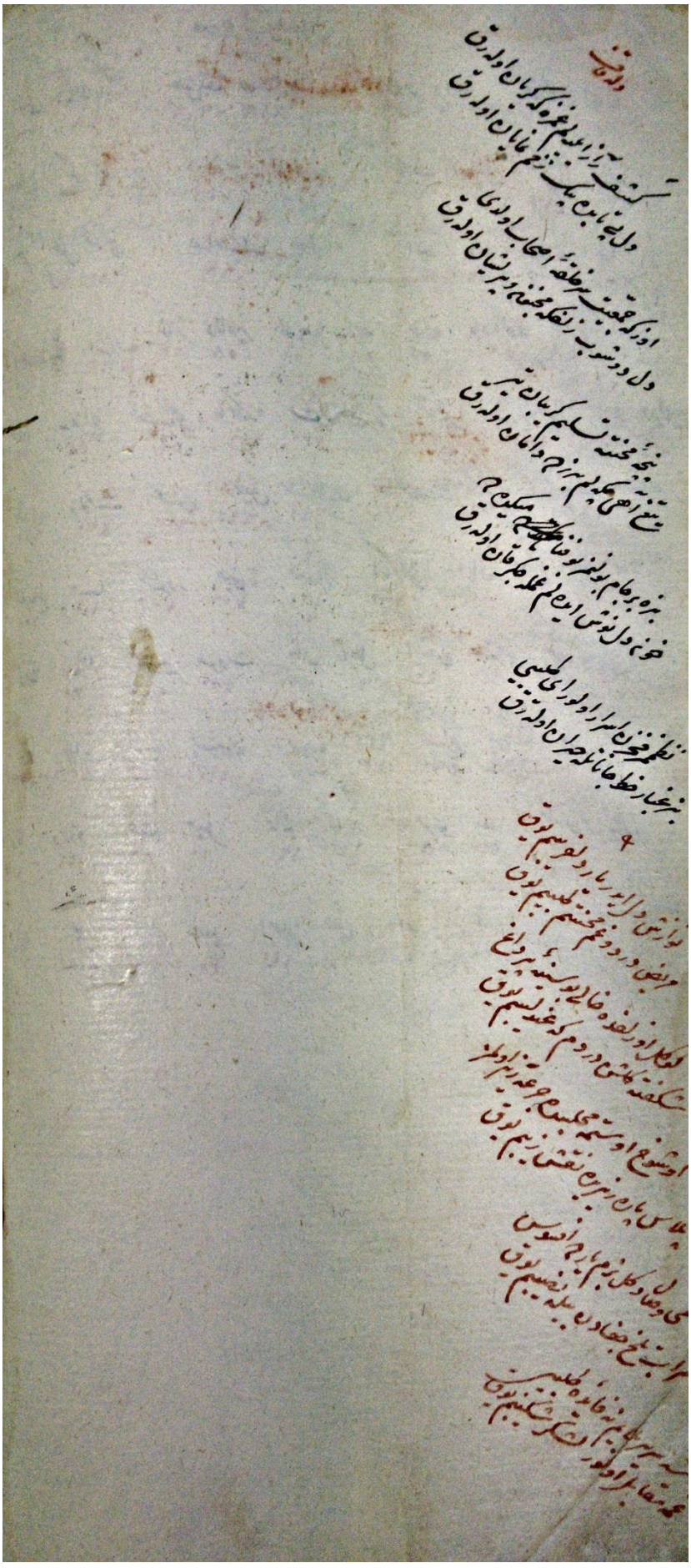
دهان ۶۰ ۶۰ زبان ۶۰ محبت ۴۵۰ ۴۵۰ مودت ۴۵۰ مال ۷۱ ۷۱ امل ۷۱ اتش ۹۰۱ ۹۰۱ شرار ۹۰۱ مهر ۲۴۵ ۲۴۵ مدار ۲۴۵

نور ۲۵۶ ۲۵۶ نهار ۲۵۶ توبه ۴۱۳ ۴۱۳ پشیمان ۴۱۳ سیب ۷۲ ۷۲ الما ۷۲ سراج ۲۶۴ ۲۶۴ پروانه ۲۶۴ قلم ۱۷۰ ۱۷۰ معنی ۱۷۰

ریا ۴۱۱ ۴۱۱ وارد ۴۱۱ عطا ۸۰ ۸۰ میل ۸۰ عالم ۱۴۱ ۱۴۱ فانی ۱۴۱ موی ۵۶ ۵۶ بند ۵۶ مکس ۱۴۰ ۱۴۰ فیل ۱۴۰

درد ۲۰۸ ۲۰۸ هجر ۲۰۸ نزاع ۱۴۸ ۱۴۸ صلح ۱۴۸ اعلم ۱۴۱ ۱۴۱ علما ۱۴۱ رحم ۲۵۸ ۲۵۸ ابراهیم ۲۵۸

69a



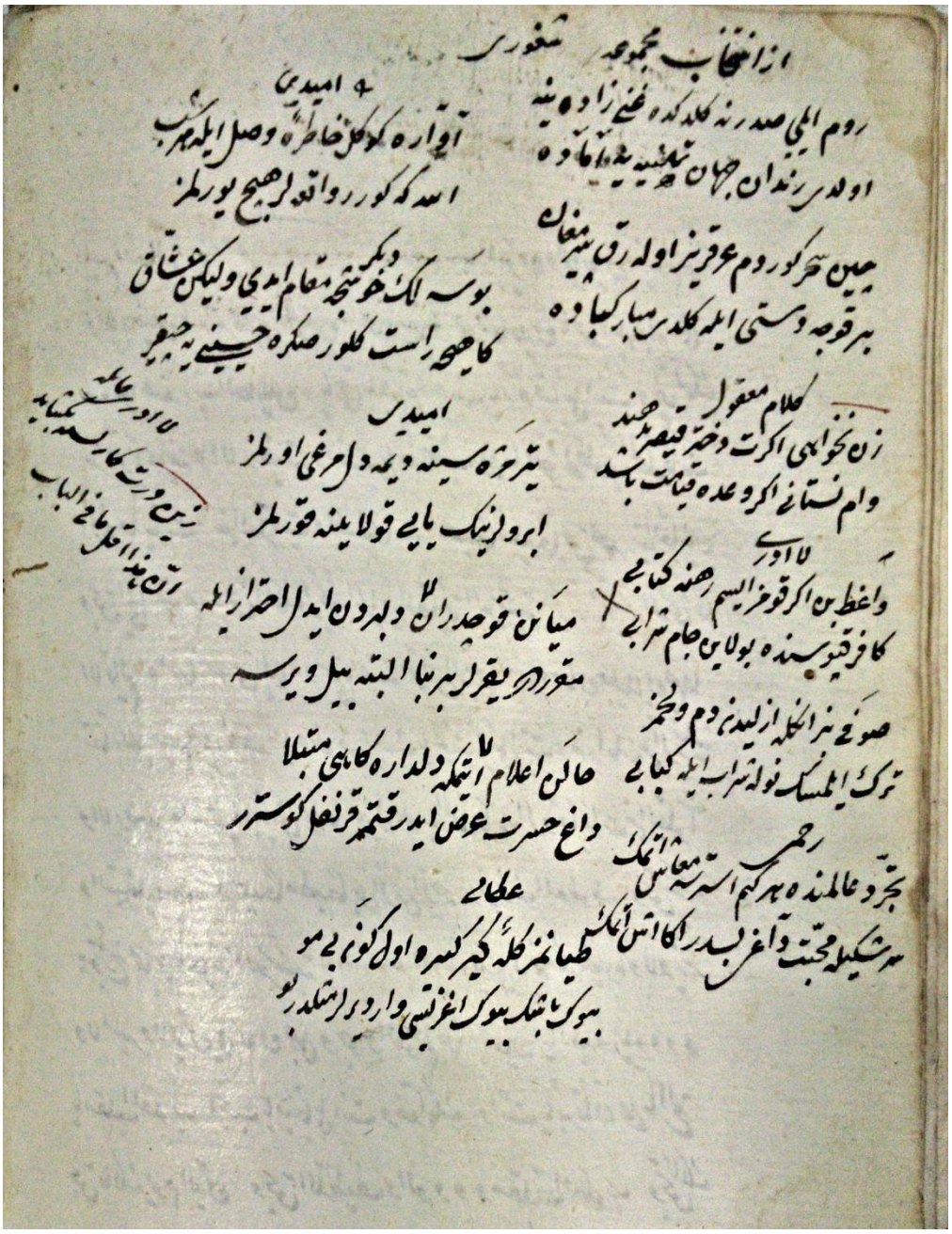
69b

70

افاتحة الكتاب الشريف

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين رب المقربين والجاحدين قيوم السموات
والارضين مدبر الخلايق اجمعين الحمد ايقوق حمد الحامدين الحمد ايكون له رضى
ووفا عند رب العالمين يا حي يا قيوم اجب يا رؤف يا ايل انت وخدامك
من الروحانية والارضية وانت يا مذهب على ما سخرلي قلوب المخلوقات
الروحانيات من العلويات والسفليات سميعا مطيعا بحق الحمد رب العالمين
وبحق الحي القيوم وبحق الملك المجد الحامل للعائمة العرشية الرحمن الرحيم الذي وسع
الاقاليم واختار موسى كليما وسمى نفسه الرحمن الرحيم فهما اسمان جليلان فيهما
شفاء لكل سقيم يا رؤف يا عطوف اجب يا عنيئيل انت وخدامك من الروحانية
والارضية وانت يا ابيض على ما سخرلي قلوب المخلوقات الروحانيات من العلويات
والسفليات سميعا مطيعا بحق الرحمن الرحيم الرؤف العطوف وبحق الملك
هوزخ الحامل للعائمة العرشية مالك يوم الدين ليس له في ملكه معين ولا وزير
ولا مسير ولا آخرين بل كان قبل وجود العوالم كلها اجمعين يا لطيف يا ودود
يا مقلب القلوب اجب يا ميكائيل انت وخدامك وانت يا برقان على ما الخ
بحق مالك يوم الدين وبحق اللطيف والودود ومقلب القلوب وبحق الملك

70a



از انتخاب مجموعه شعوری

روم ایلی صدر نه کلدکده غنچه زاده نه
اولدی رندان جهان تسخیره آماده

امیدی

آواره کوکل خاطره وصل ایله مهرب
اسه که کور رواقه لر هیچ یورلمز

حین سحر کوردم عرقریز اولدی رق تیغ مغان
بر قوجه دستی ایله کلدی مبارکباد ده

بوسه لک خوشبخته مقام امیدی ولیکن عشاق
کاهیچه راست کلور صکره حسینه یه جیقر

کلام معقول

زن نخواهی اکرت دختر قیصر باشد
وام نستانی اکر وعده قیامت باشد

لاادری

واعظ بن اکر قوم زالیم رهنه کتابی
کافر قیوسنده بولابن جام شرابی

صوفی نزانکله ازلیدن دم وخمر
ترک ایلمسک نوله شراب ایله کبابی

رحمی

تجرد عالمنده هرکیم اسه معاش آنمک
هر شکیله محبت داغر بدر اکا اتش آنمک

عطایی

طیانمز کله کیر کسره اول کونی بی مو
بیوک باشلک بیوک اغزلسی وار در لشکر بو

زین ورث کار سلسله کتابه
زین ورث اعلی ماخ الباب

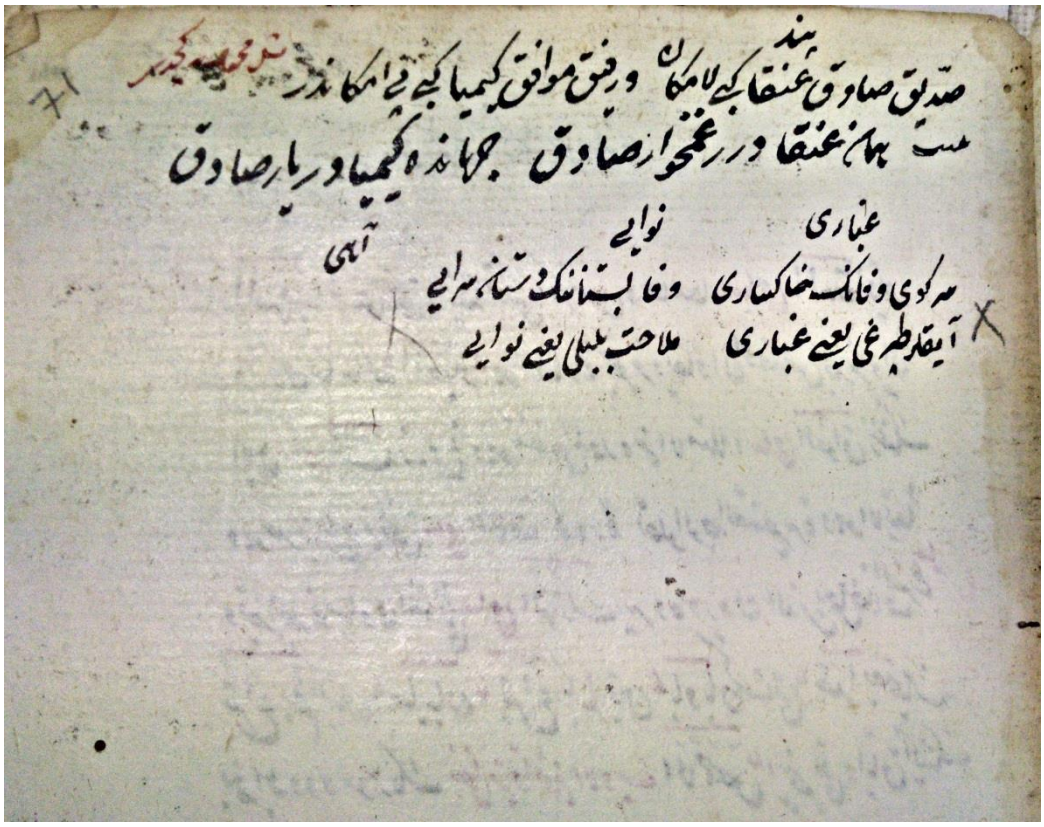
لاادری

میان قوجه دان لاف دلبردن ایدل احتراز ایله
مقرر در یقین بر بنا البته بیل ویرسه

حالی اعلام

ایتمکه دلداره کاهی مبتلا
داغ حسرت عرض ایدر قیمتم قرنفل کوستر

70b



صدیق صادق عنقا بکے لامکان ورفیق موافق کیمیا بکے فی امکاندر
ست ہمہ عنقا در عجز ارصادق جہاندہ کیمیا در یار صادق

عباری نوایے آہی
سرکوی وفا مک خاکساری وفا بستانک دستانہ سرایے
آیقدر طبرغی یعنے عباری ملاحت بلبلی یعنے نوایے

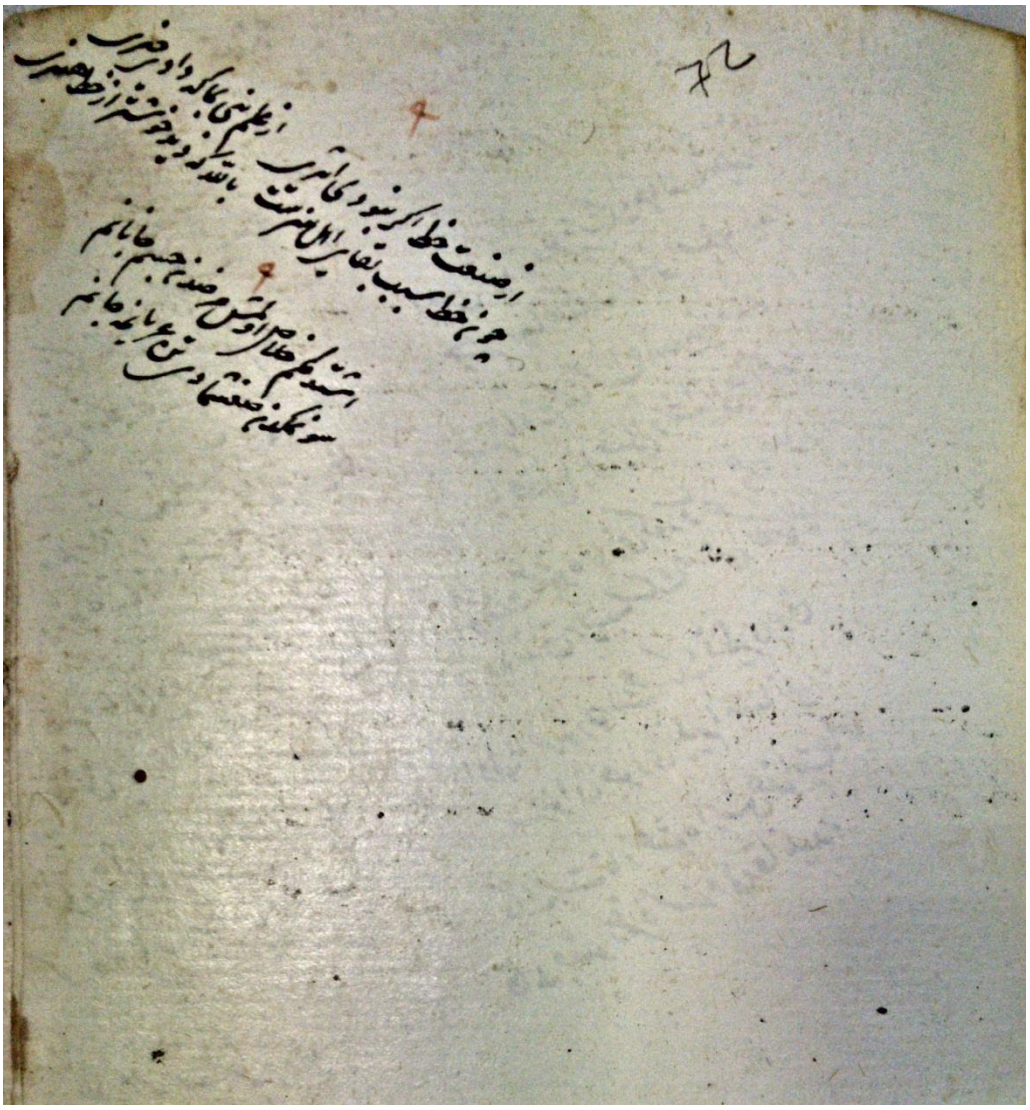
71a

السرب ٭ بی تجمع رقیقه تغشی الکرس و الامعاء سامی العقاقیر
و آروی خاشاک الصبر ٭ بو عصاره بخور مر و یقاوان لخصوص بجدری اوایل
الابل سامی الجلنار زروغ و بو منفس المعده مزالا مثلا، سامی الغواق زغنک
و بو صوت بخرج من خلق سامی الکلف کدوره تعلو الوجه القشعریره و بو الارتعاد
و تغیر الجلد فی مبادی الجذام سامی التهتک پروده دریدن الذی یعمل خلاف الشرع علی
شُرَاع بضم الشین ٭ سایبان ٭ شِراع بکسر الشین ٭ بادبان کشتی ٭ حَدَا بفتحتین
بغمایله دوه سورمک نقل من قوافی الادب الاحمص ٭ اینجه بللی و ایاق آلتنک
چقوری و یلدر اخری

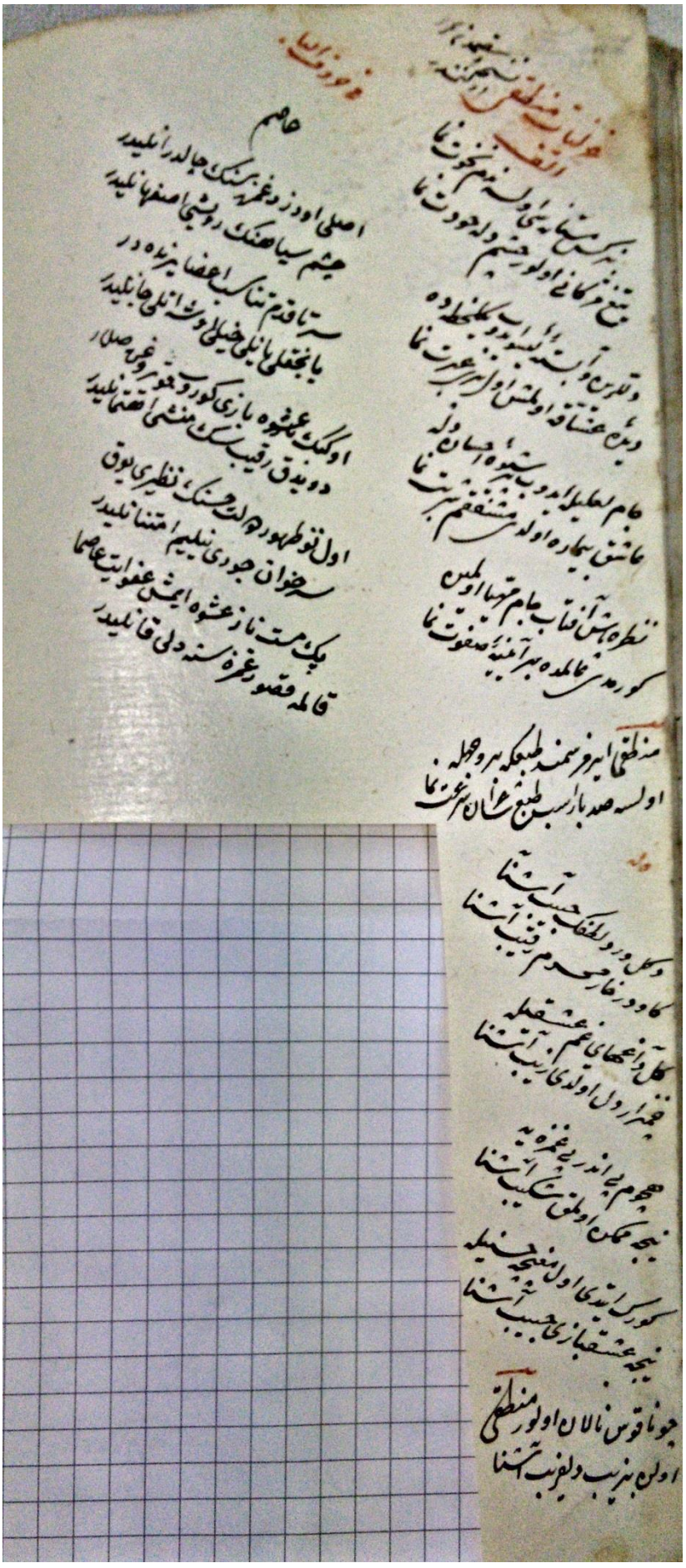
صحیفه ٭ آخر دن نقل و تحریر اولندی ان انتخاب مجموعه مرغوبه

اللفظ ٥ الآوان ای زمان العود بجامعه اهدر ای البطل بیعه
کلیسای نصاری کنیسه کلیسای یهود الانجح ارنفع من جلیز فی المطول المماطله المدافعه نهایه
الباطل بو مالا یکون صحیحا اصلا و وصفا الفاسد بو مالا یصح وصفا المغل بو نجاز عنایه
السنجات و بی موب سنک ترازو المحند شدید الحمره منحتک ارعطینک المخرط نهایه
عطر مرکب من اشیاء طیبه الضغث عباره عن قبضته من الشجر الآش ارفشار نهایه البسیج
فی الصحاح الماء الجاری من ساح الماء یسیح اذا جری علی وجه الارض همال بالکسر نظیر نیز اف
و نیزین و بو الخمس و القمر بخیل نزار ملتهب عمکین تبار صخرت نکایت سخت ازقباح
راحت مبتوا جایز کرفته بدآنی نزدیک بلوح قیغو ترح اندوه استماحت خواسته
بتج شاد شدن ابتهاج مثله قویر منور منیف بلند مراح شباشکاه و فدان
کروه هفوات عثرات بروی افتادن اعباء ثقل مستهام حیر عواصف باد سخت
اغاثت فریاد رسیدن ملهوف اندوهکین تصدی پیش امدن سنی بلند
دکام باران تابستان غیر بسیار قنه قبه بیمد قاهر اوابد براکنده معضلات
اشکل فی المشکلات وخوذ طلبه متون پشت مخ درسینه بدایع نوادر تدویر
دور کردن دیار دور کننده محوض قدر من قصوای آخر نهمت حریص مکتوب
بنهان الفرق ذکر المطرزی فی المغرب بفتحتین انا، ماخذ ستة عشر لغة او ذلک
نقله اصوع بکذا فی التهذیب منه نهایه ٩

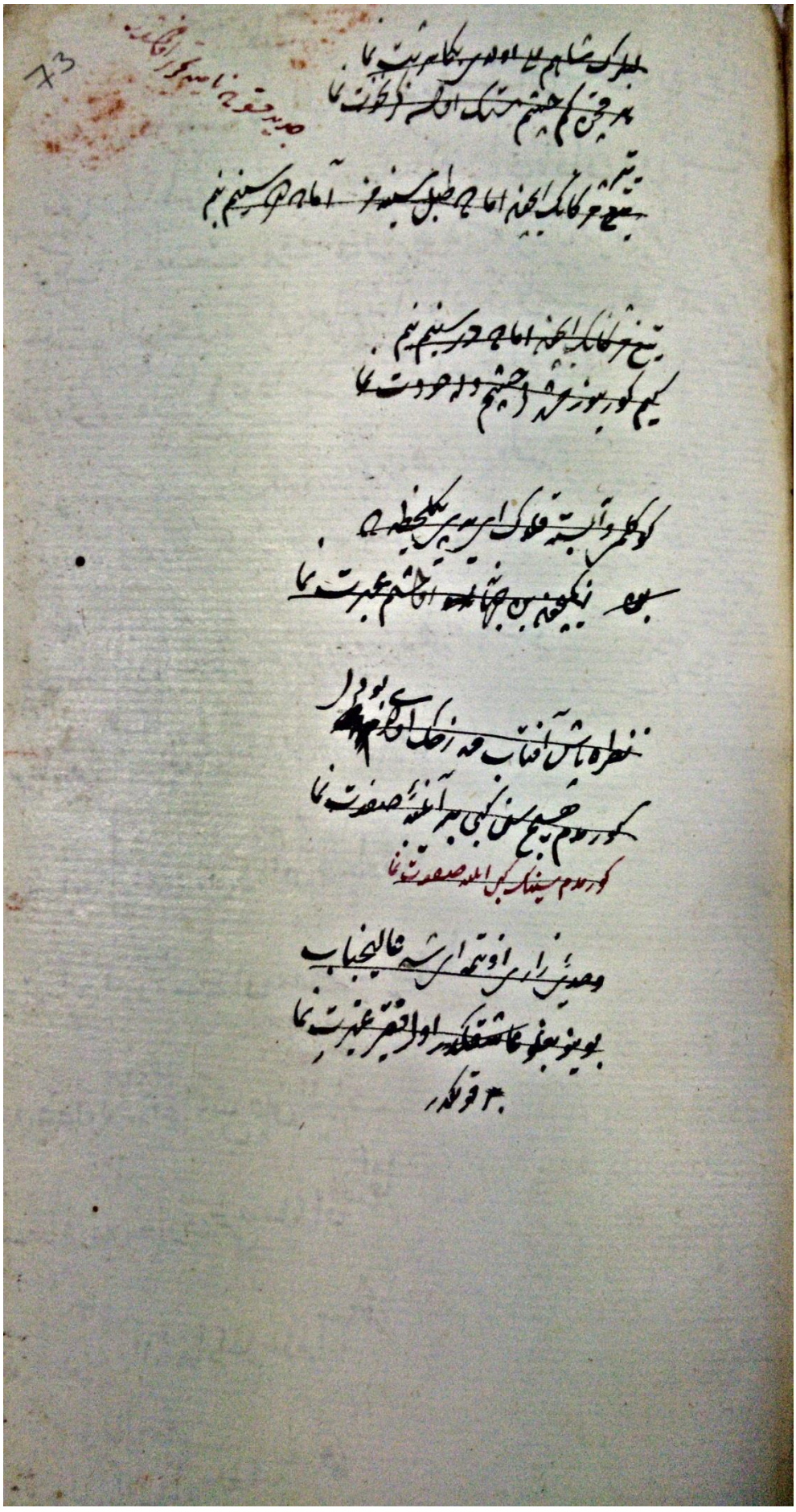
71b



72a



72b



73a

لطیفه

نابینای در شب تاریک چراغی در دست و سبویی بر دوش در راهی
میرفت فضولی بوی رسید و گفت ای نادان روز شب پیش
تو یکسان است و روشنی و تاریکی در چشم تو پس ترا این چراغ را فایده
چیست نابینا بخندید و گفت این چراغ نه از برای خود است بلکه از برای
خود تو را روشن میکنم تا کسی با من بهلوی نزند و سبوی مرا نشکند

در حق پیری نام قضای آقدی

سرخاب مصطفی او در نه شهر نه آب بوبجه رود ایکه مراد علوار اولی و غشه
بروجاقدار مسجد و لاسکر اولاد شهوار یک تار خلیدور ۱۱۱۰ ه

طاوله باشی راح نکدر

پای سلطان مصطفی یه سوزی دوین بوبجه ص ۱۱۱۵ ه

دری

بوجایه بوبجه آبن ایلدی سلطان مصطفی اجرا ۱۱۱۵ ه

فیضی

بوبجه آبن حکم ایوب بوده آقدی پادشاه

فائق

بوبجه آبن ایجده سلطان مصطفی یه ایتده دعا

سروری

حمد لله اولدی اجرا مبنع عین الحیات

نظیم

آب صافی عین جاری طرح سلطان مصطفا

کامی

آقدی بو عین الشفا با حکم سلطان مصطفی

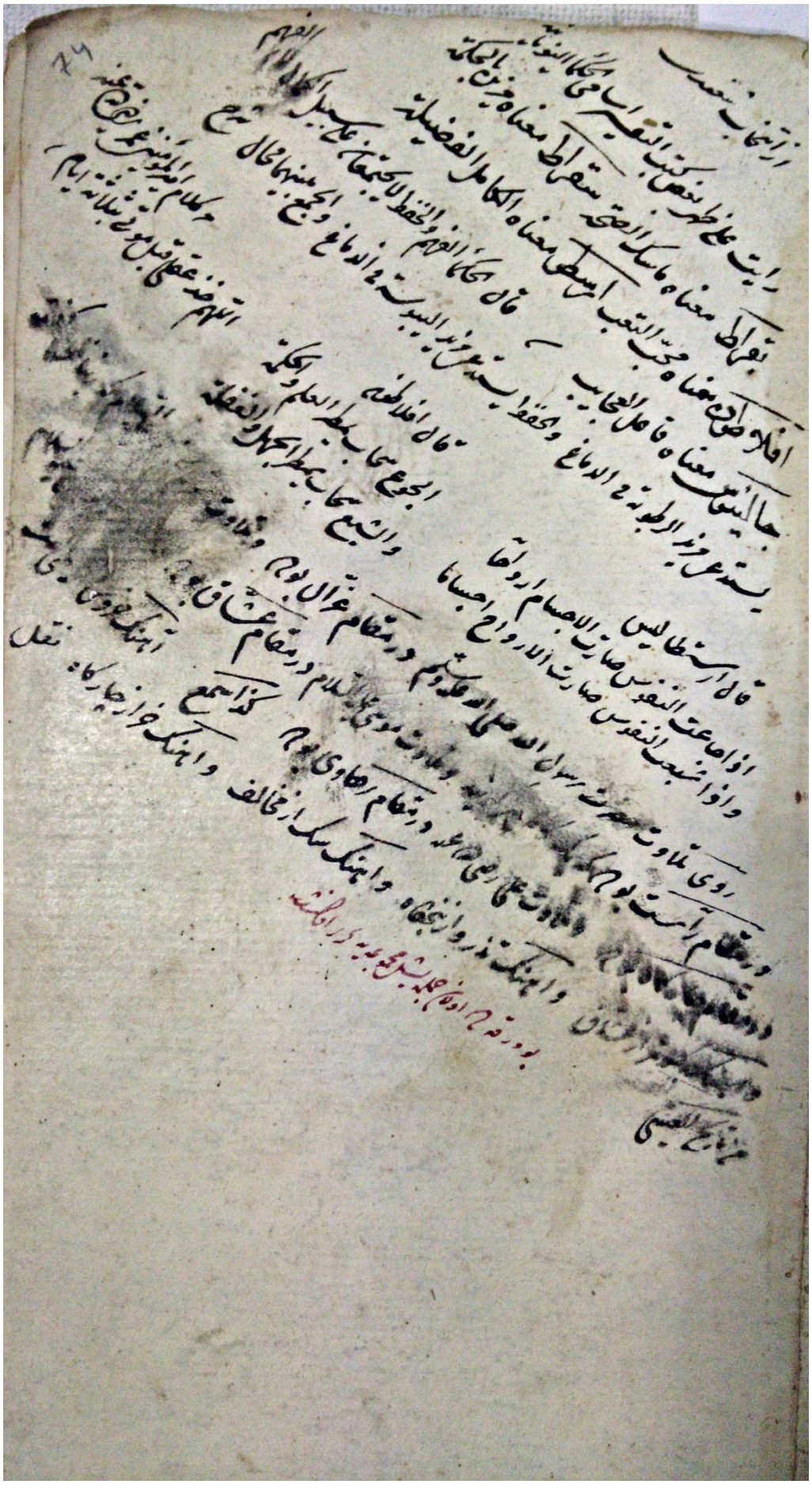
نوعالی مصطفی

دیار بو آب پاک آثار سلطان مصطفی

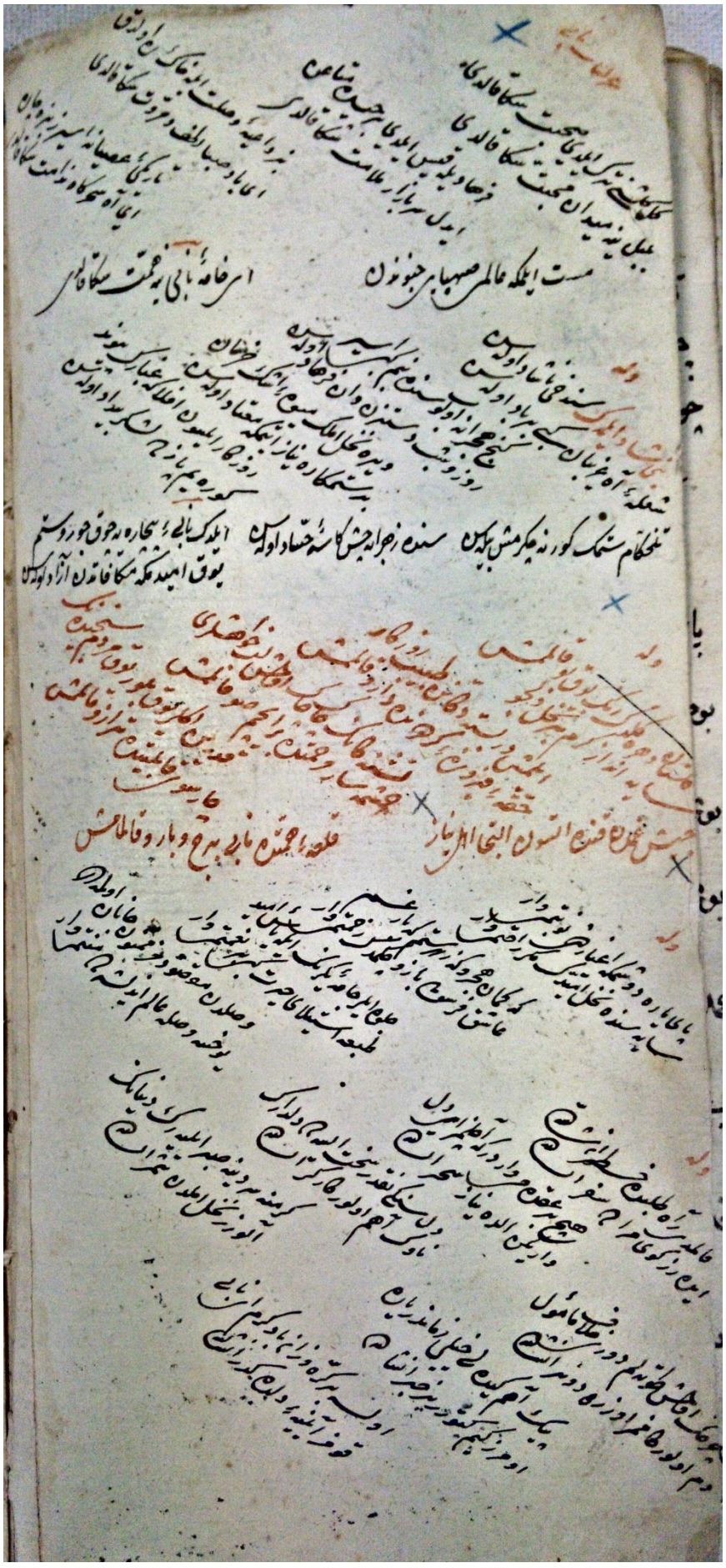
بینی

عین سلطان مصطفی شاد ایده روح صدقی

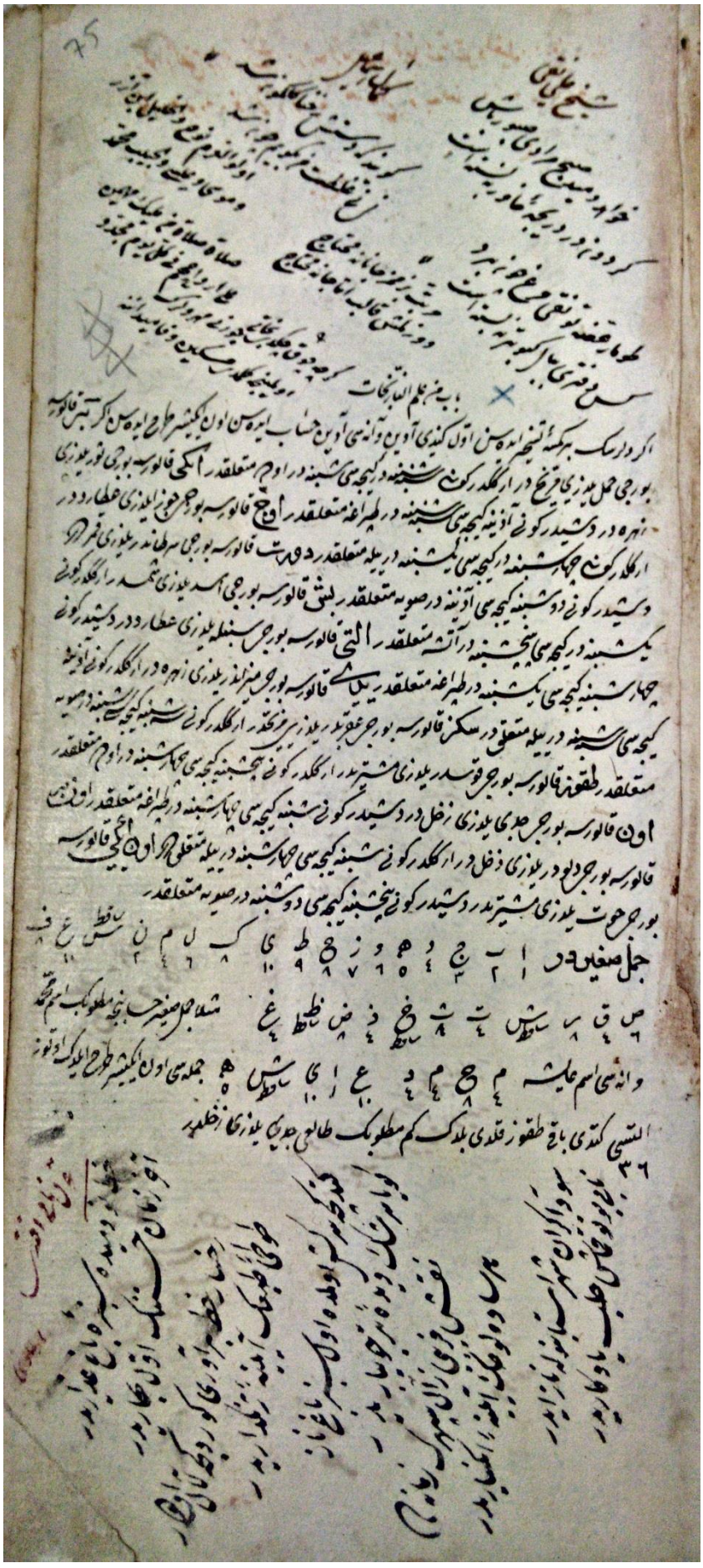
73b



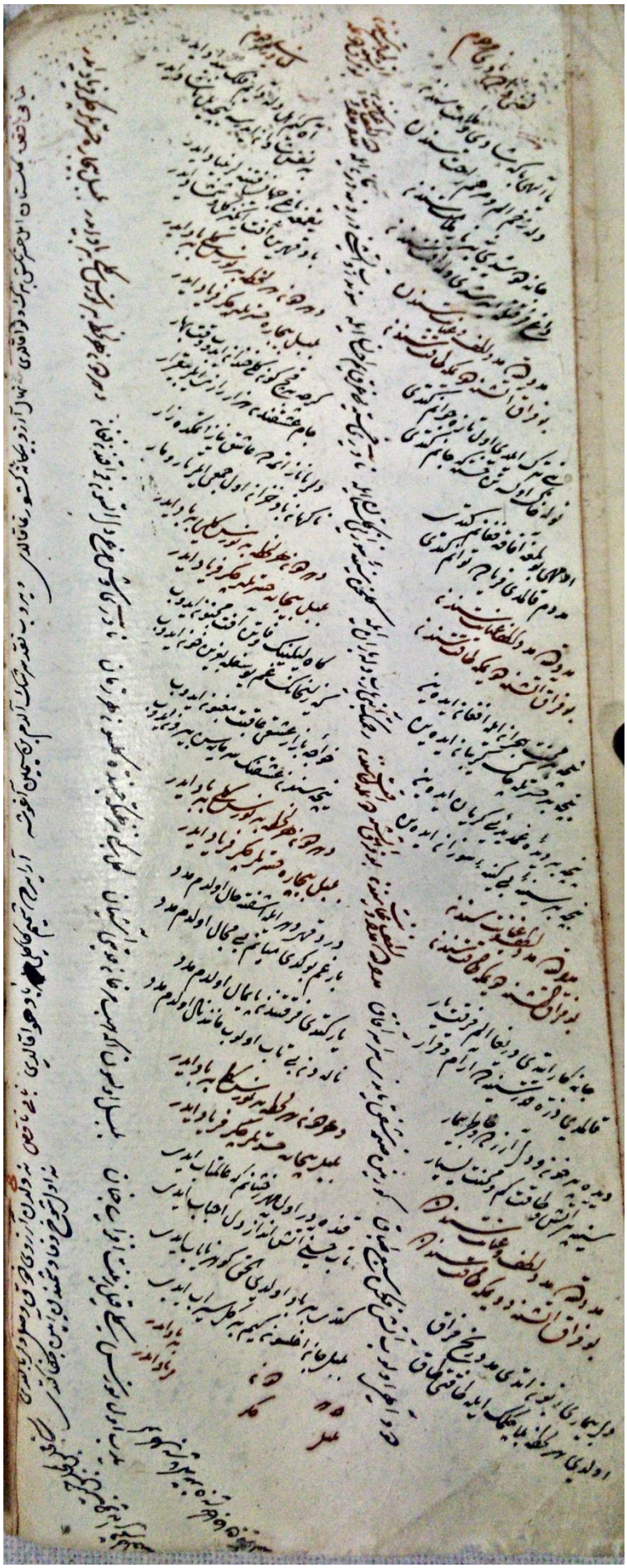
74a



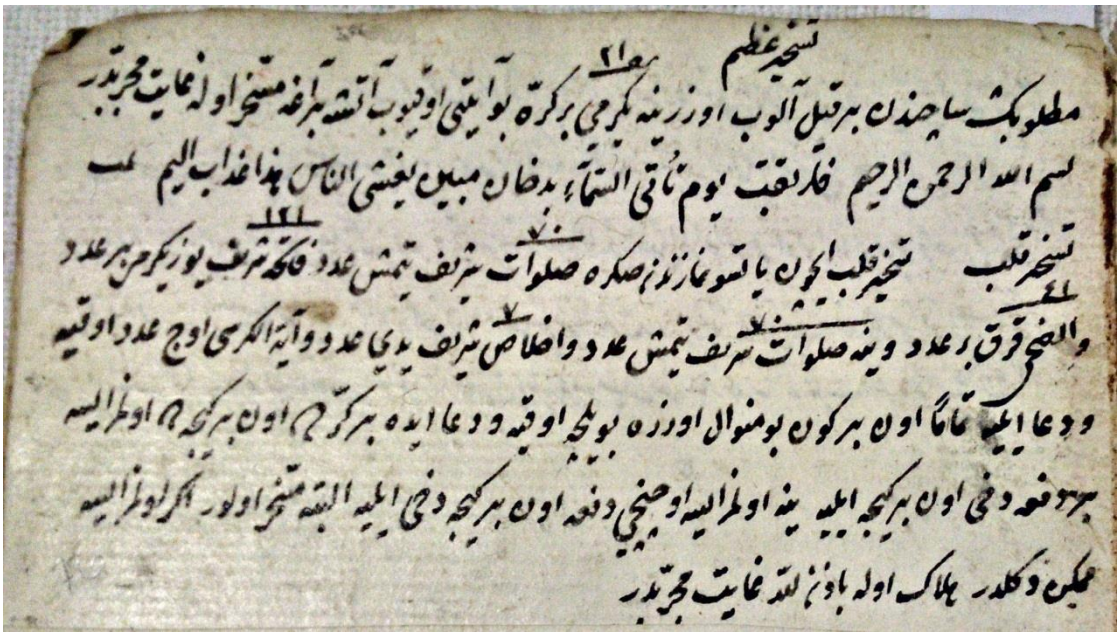
74b



75a



75b



تسخیر عظم

مطلوبک ساجدن برقبل آلوب اوزرینه یکرمی برکره یوآیتی اوقیوب آتشه براغه مستخ اولنه غایت مجربدر

بسم الله الرحمن الرحیم فارتقب یوم تاتی السماء بدخان مبین یغشی الناس هذا عذاب الیم

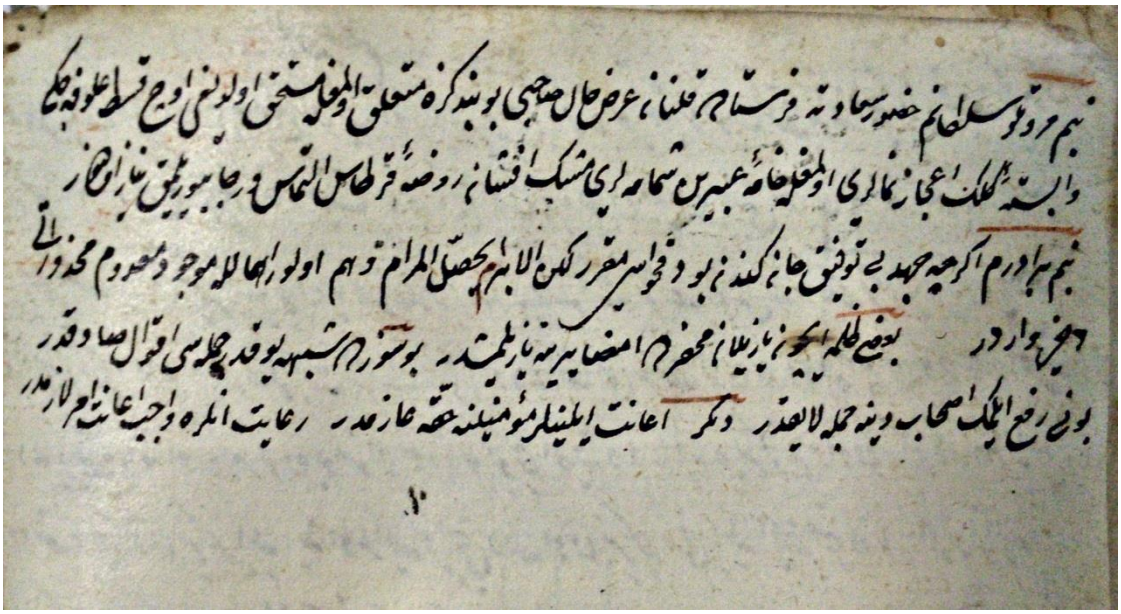
تسخیر قلب ایچون یا تسو عازنز صکره صلوات شریف تمش عدد فاتحه شریف یوزکرمی عدد

والضحی قرق عدد ویرنه صلوات شریف تمش عدد واخلاص شریف یدی عدد وآیة الکرسی اوچ عدد اوقیه

ودعا ایله تاما اون برکون بومنوال اوزره بویله اوقیه ودعا ایده برکره اون برکره اوظرالیسه

برکره دخی اون برکره ایله یه اوظرالیسه اوچیچی دفعه اون برکره دخی ایله البته مستخ اولور اکر اولظرالیسه

ممکن دکلدر هلاک اولنه باذن الله غایت مجربدر



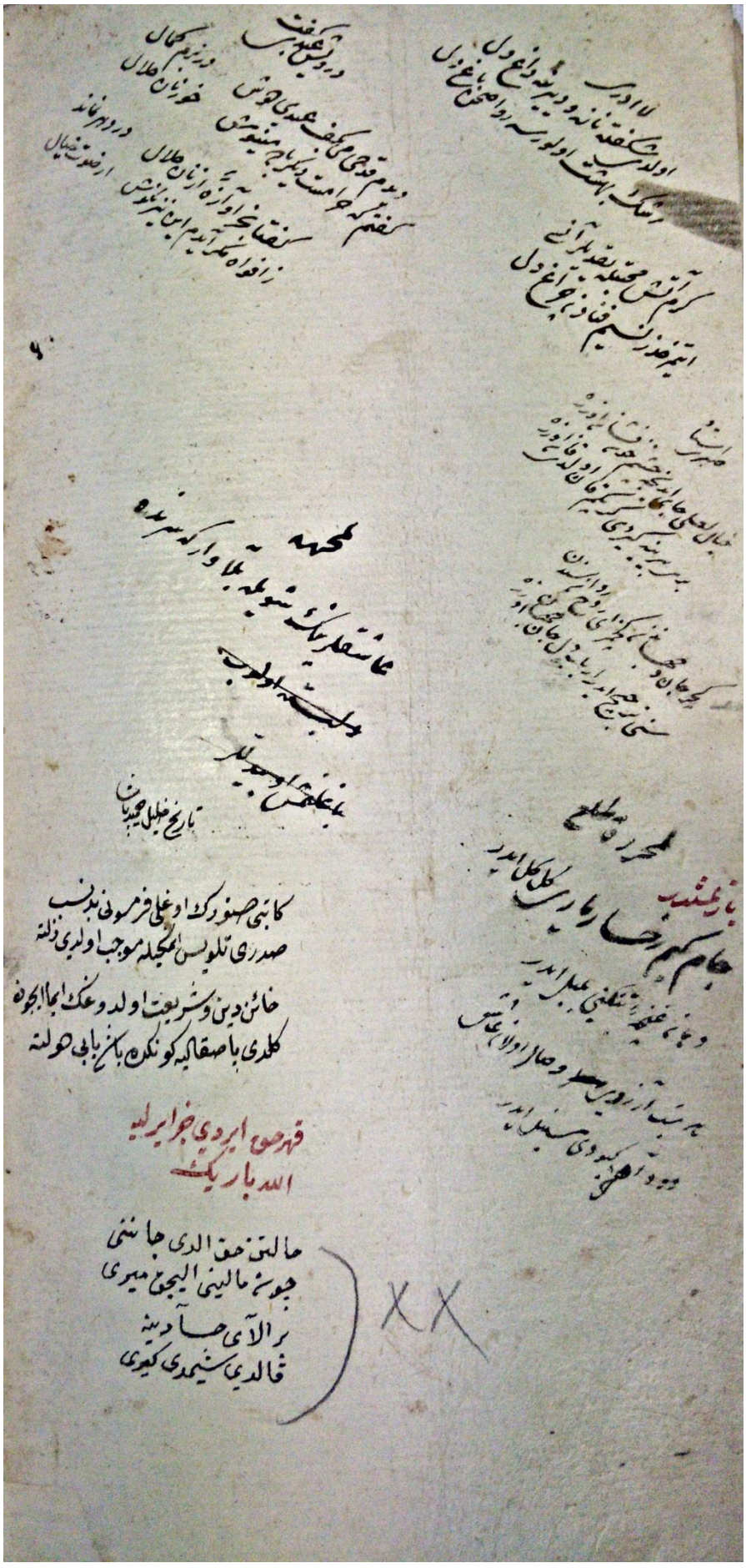
نیم مرد بوسلطانم حضور سعادتنه فرستاده قلنمش عرض حال صحیحی بو بنده کزه متعلق اولوب مستخ اولدیغی اوچ قسم علوفه جلی

وابسته کلک اعجاز نمالری اولمغله خامهٔ عنبرین شمامه لری مشک افشان روضهٔ قرطاس التماس و رجا بیوریلمش غازی اخلاص

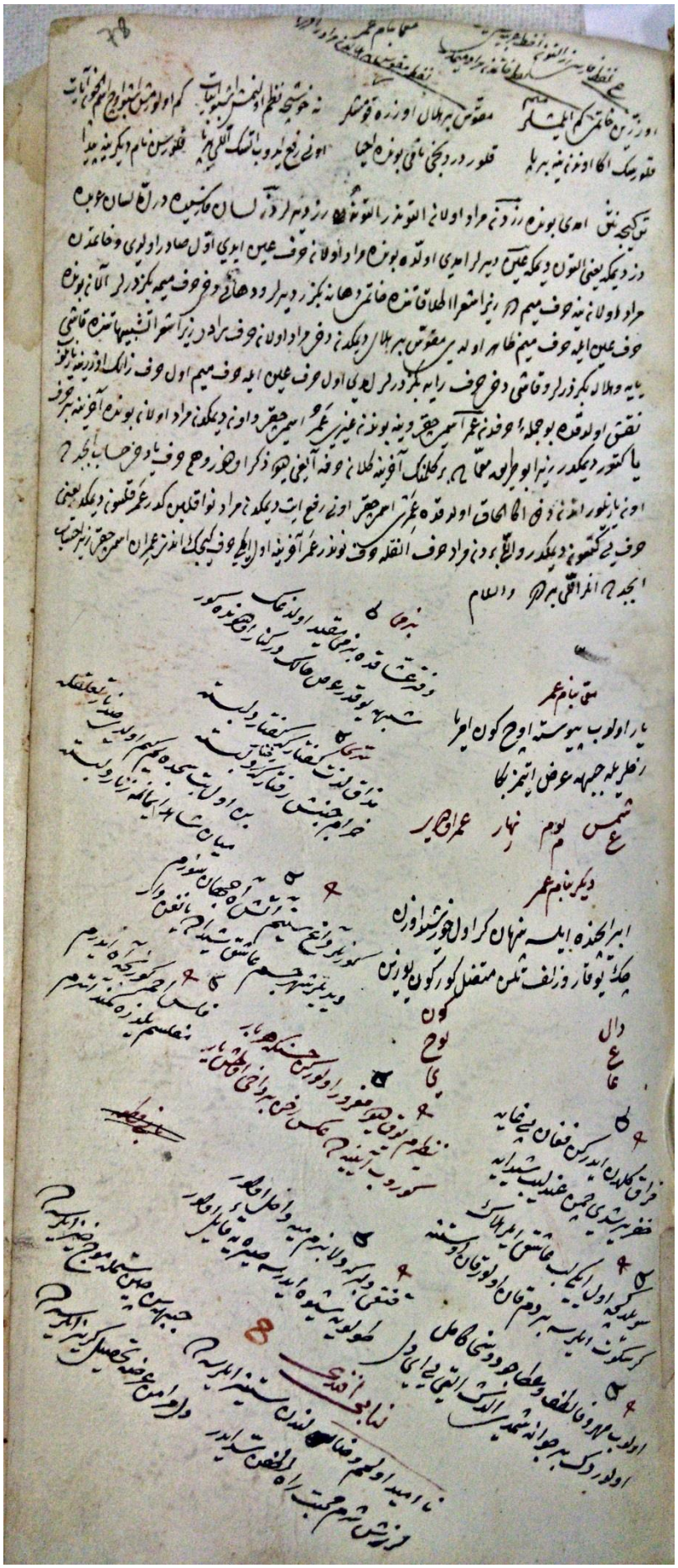
نیم بیاورم اکرچه جهد بی توفیق جانکندن بود فحوای مقرر لکن الامر یحصل المرام توهم اولونمیه اوچ قسم معلوم محذوراتی

بعض کلمه ایچون بازیلمش محضر امضا یرینه بازیلمشدر بوسورت شبهه یوقدر جلهٔ سی اقوال صادقدر

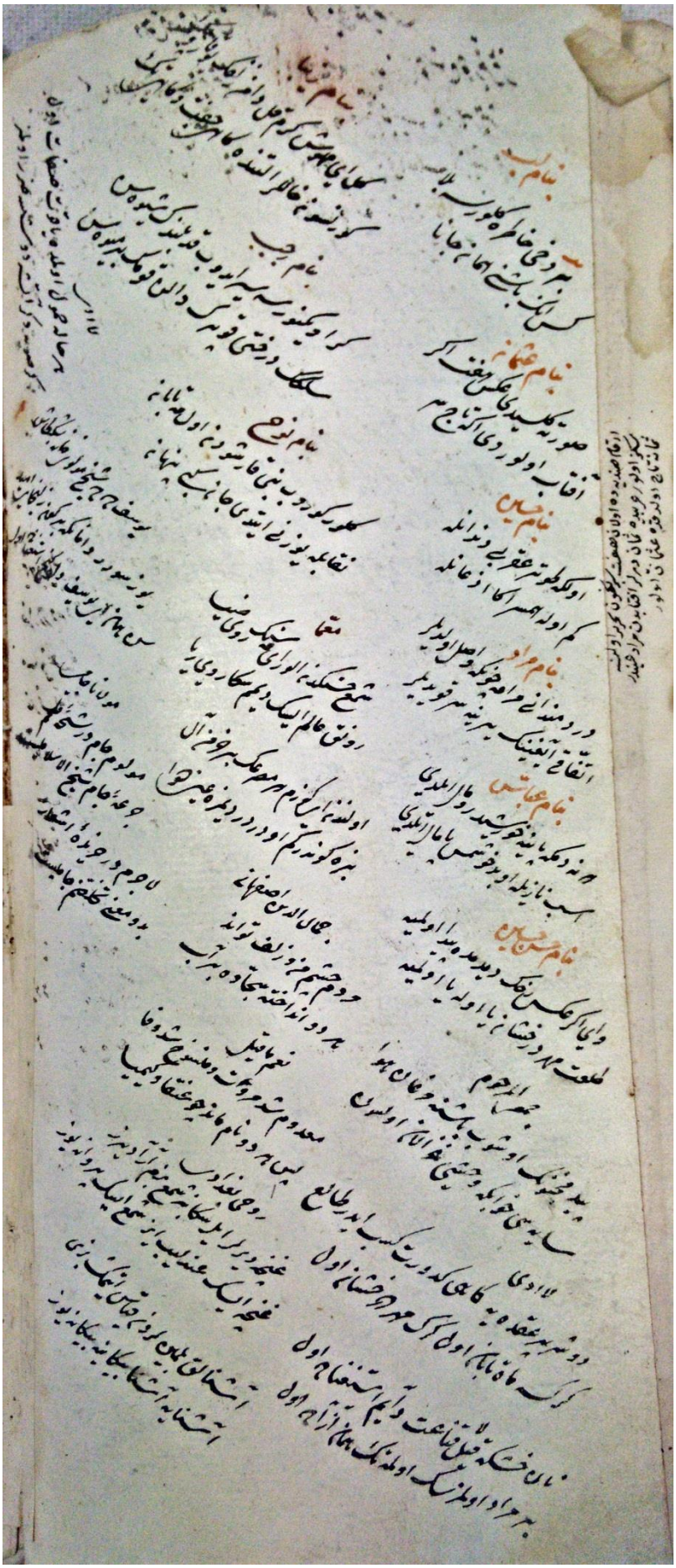
بونی رفع ایلمک اصحاب دینه جمله لایقدر دکر اعانت ایلمکلر مؤمنلره حقه عائدر رعایت انلره واجب اعانت امر لازمدر



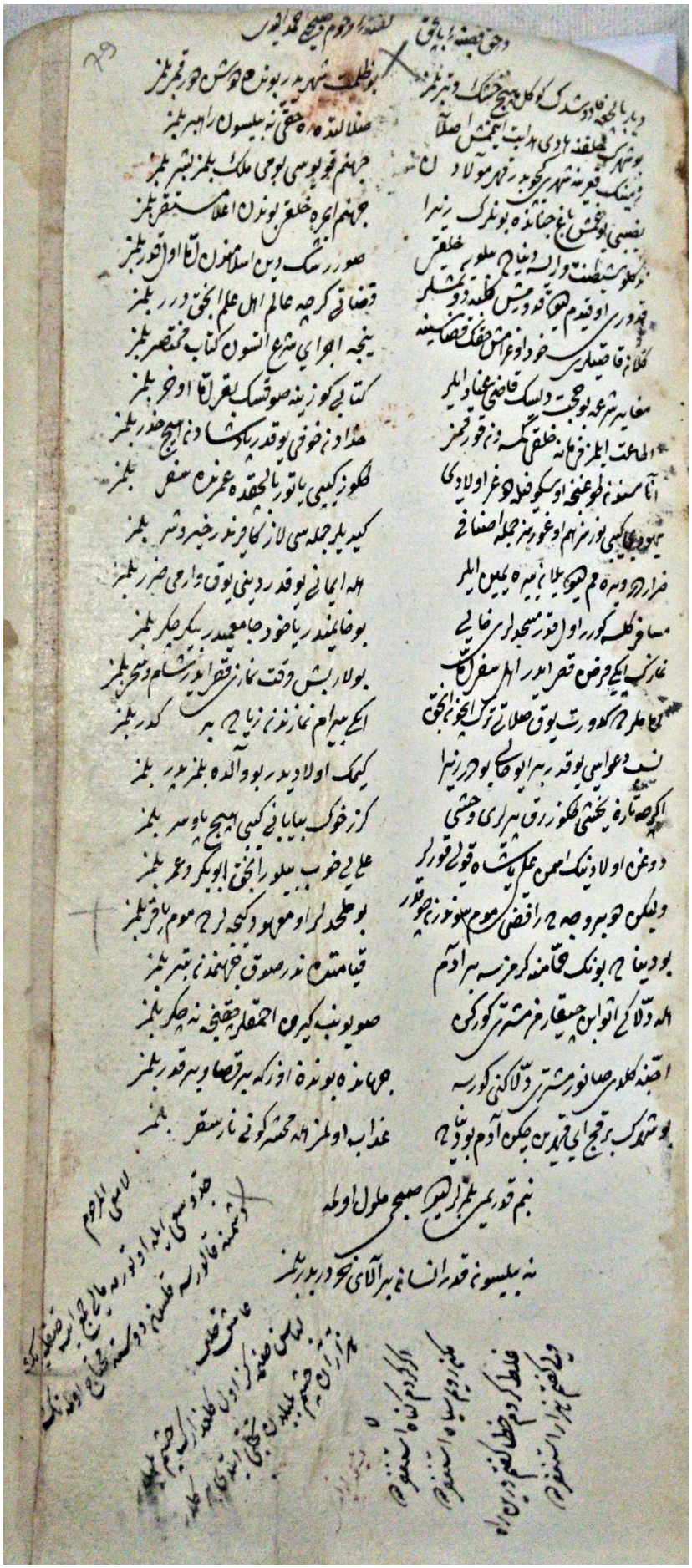
77b



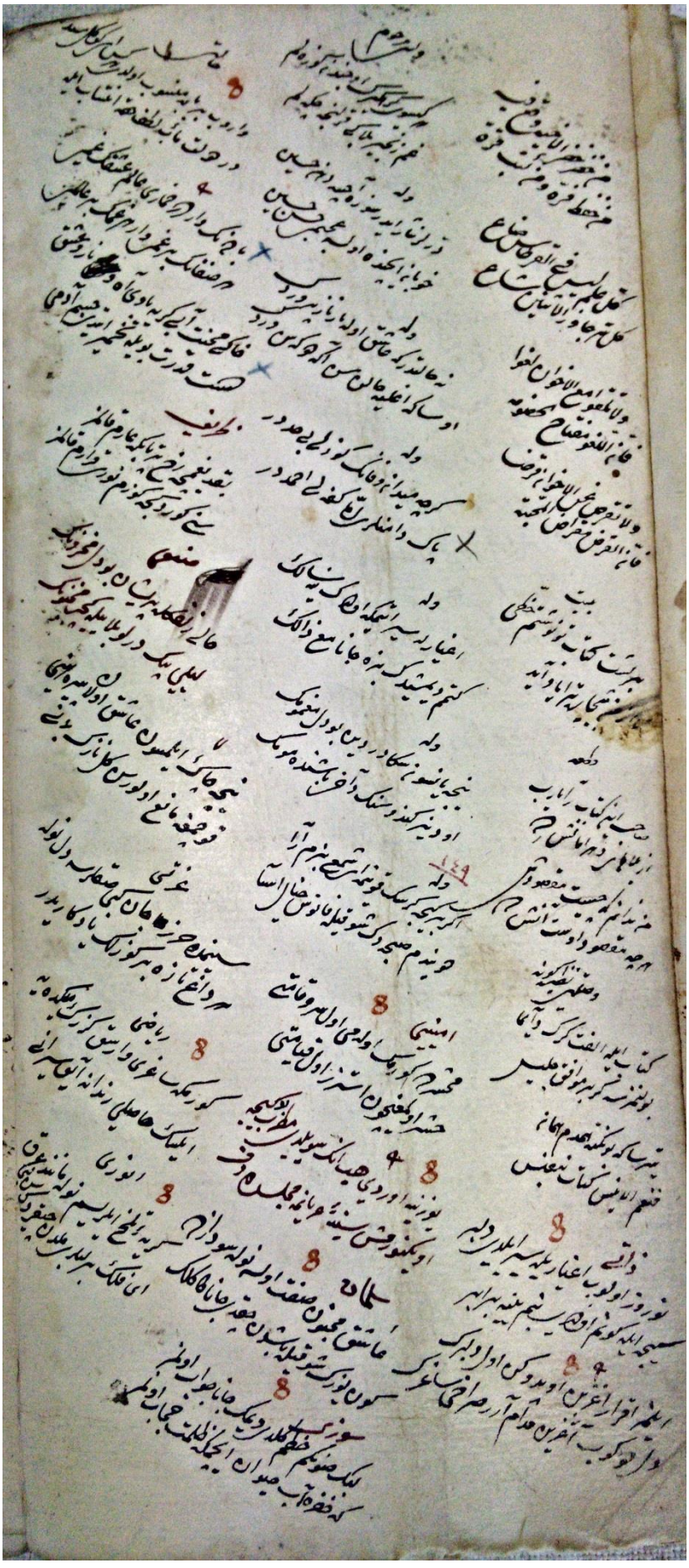
78a



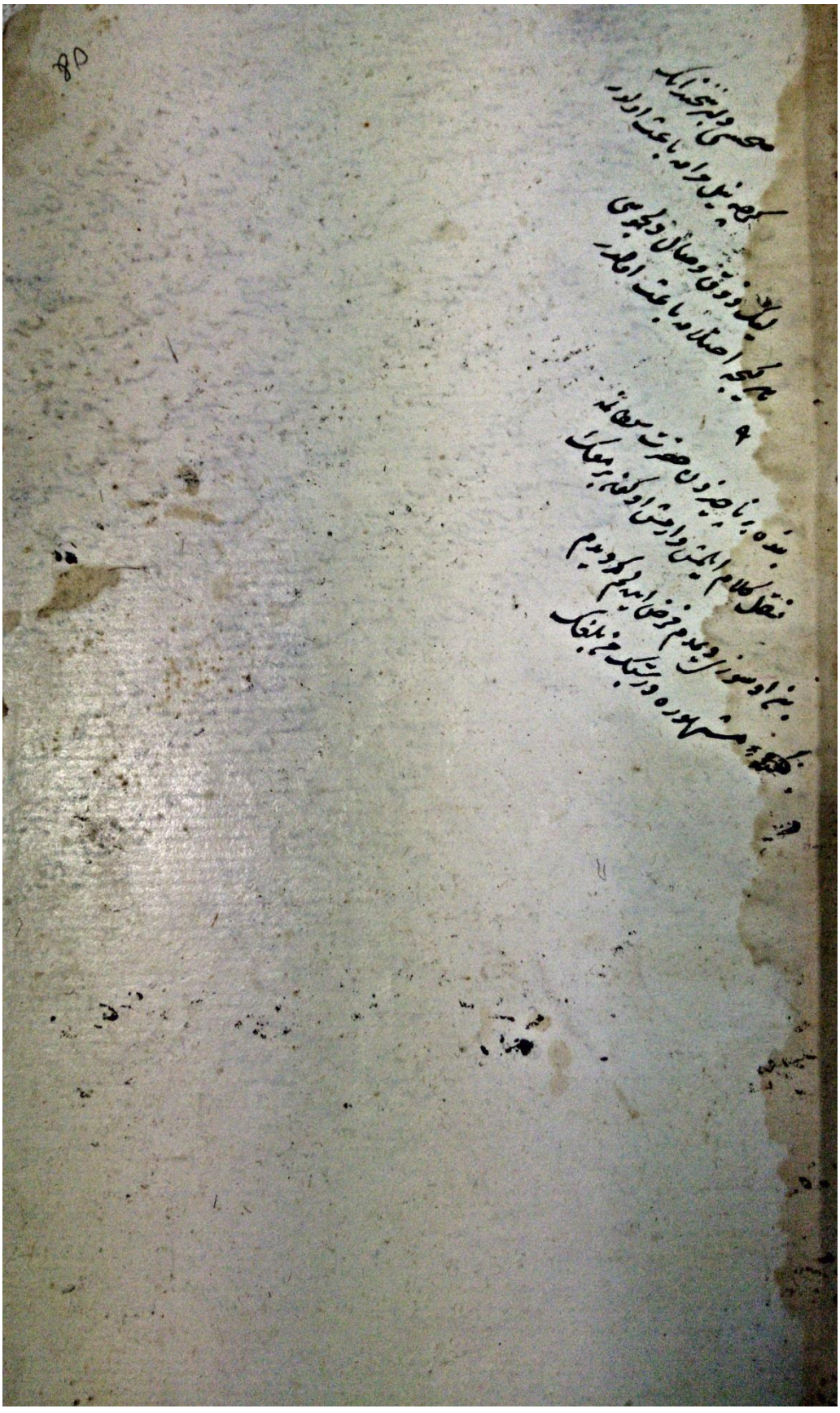
78b



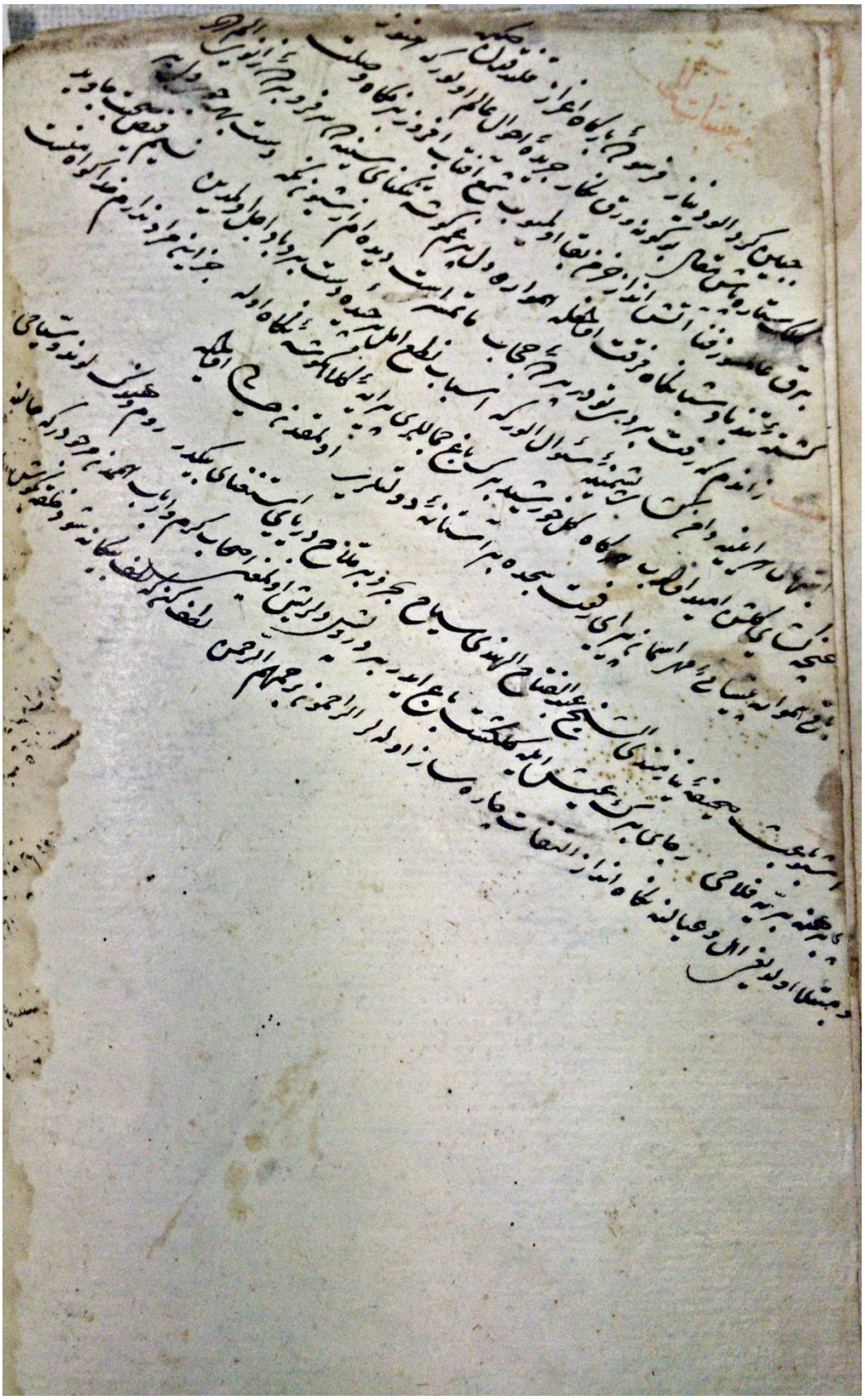
79a



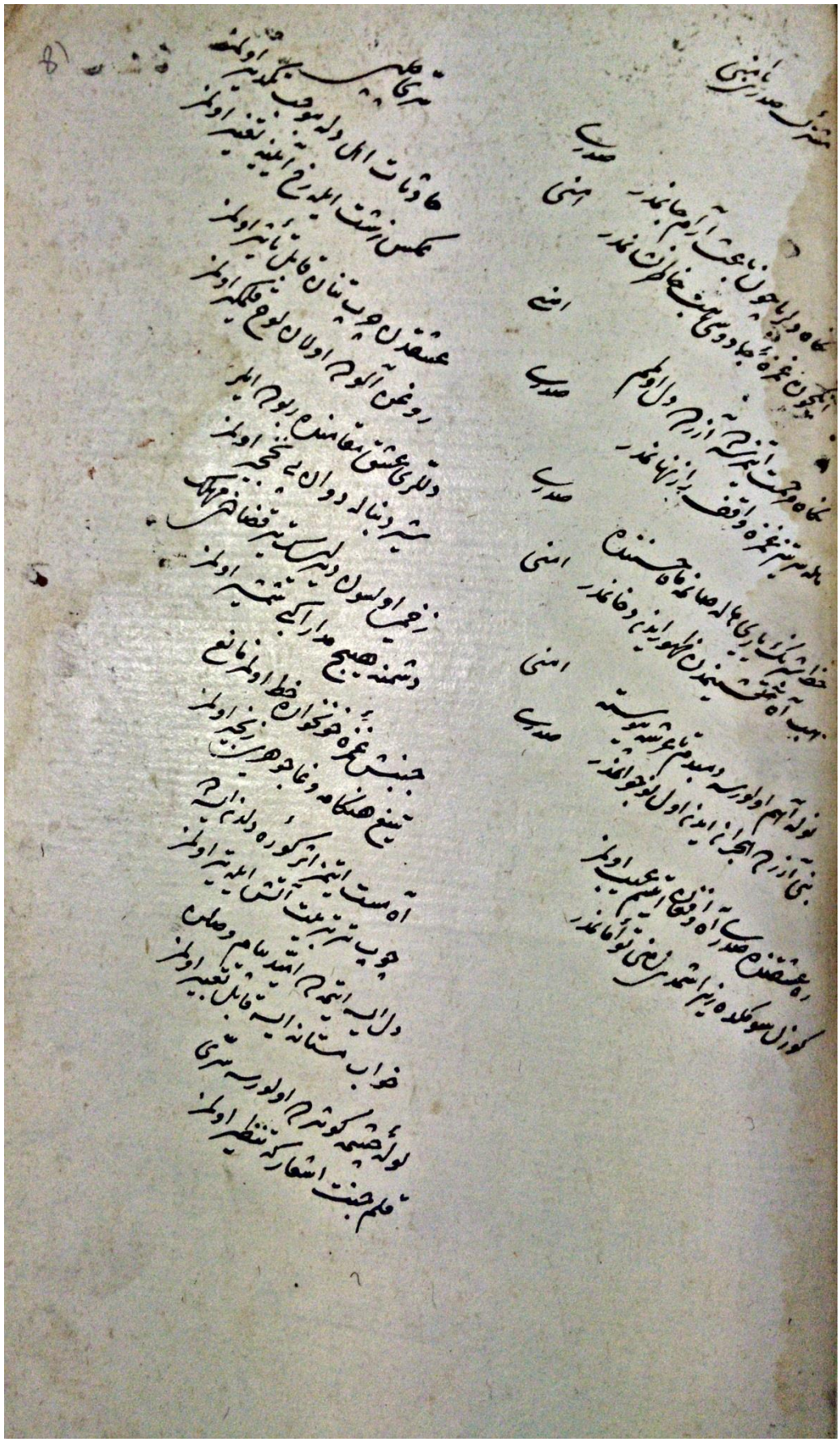
79b



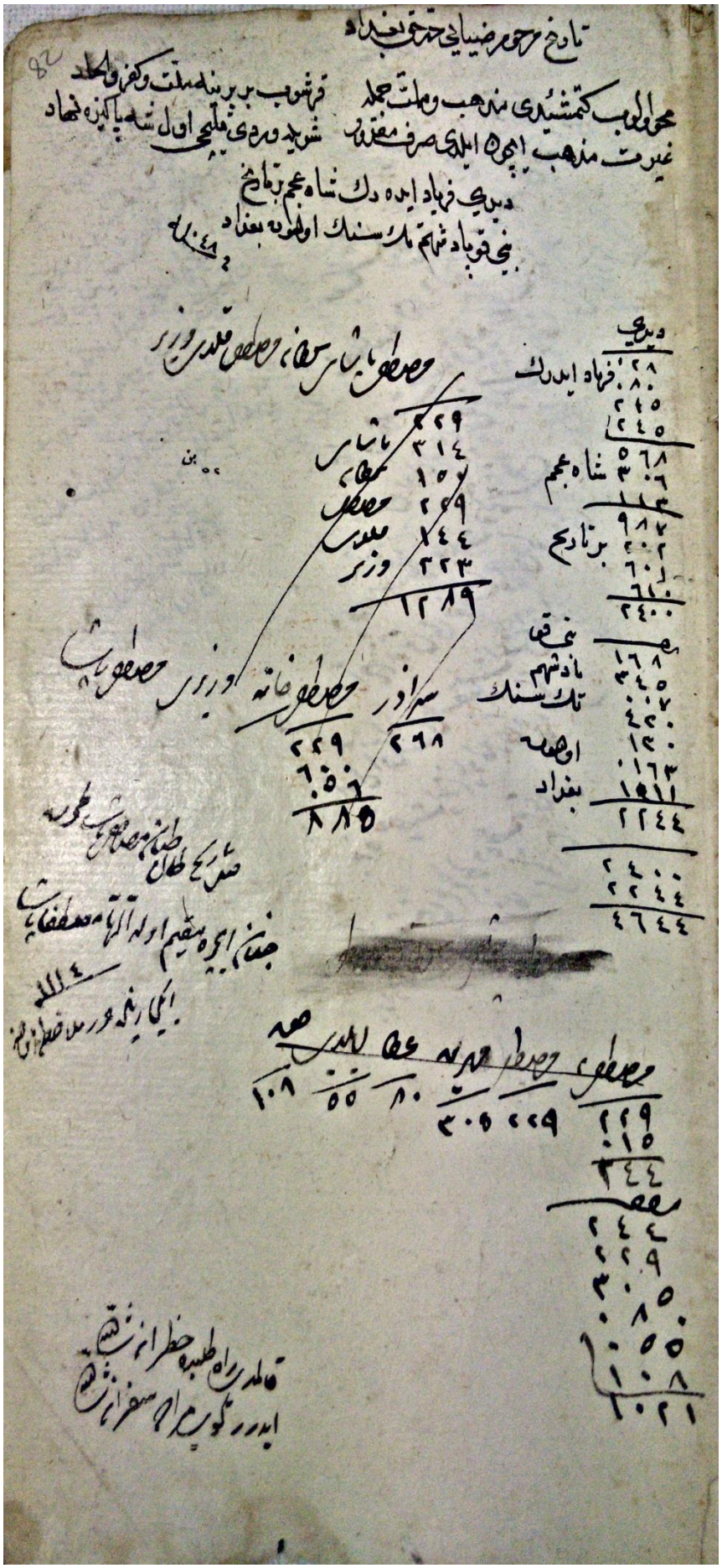
80a



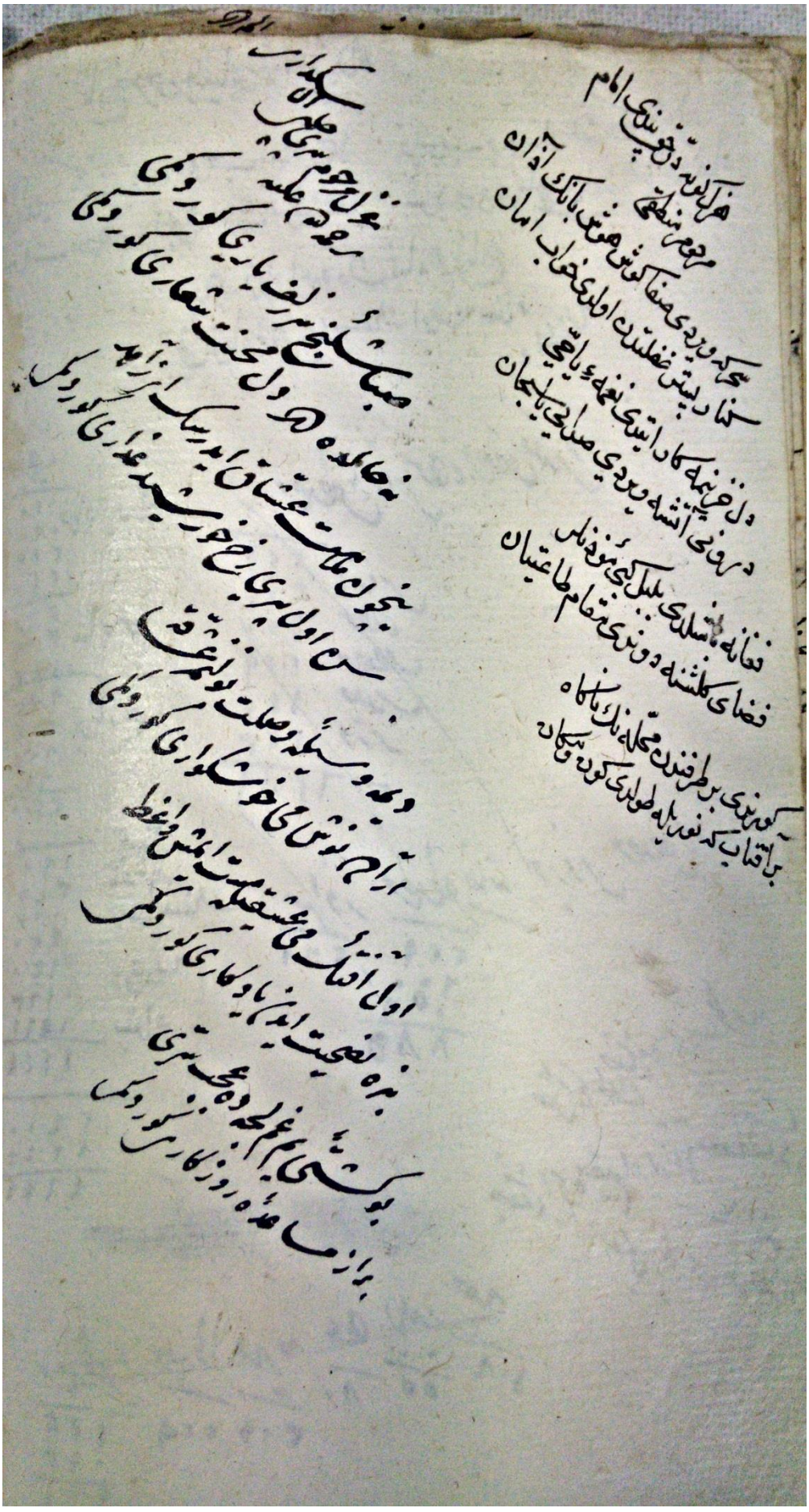
80b



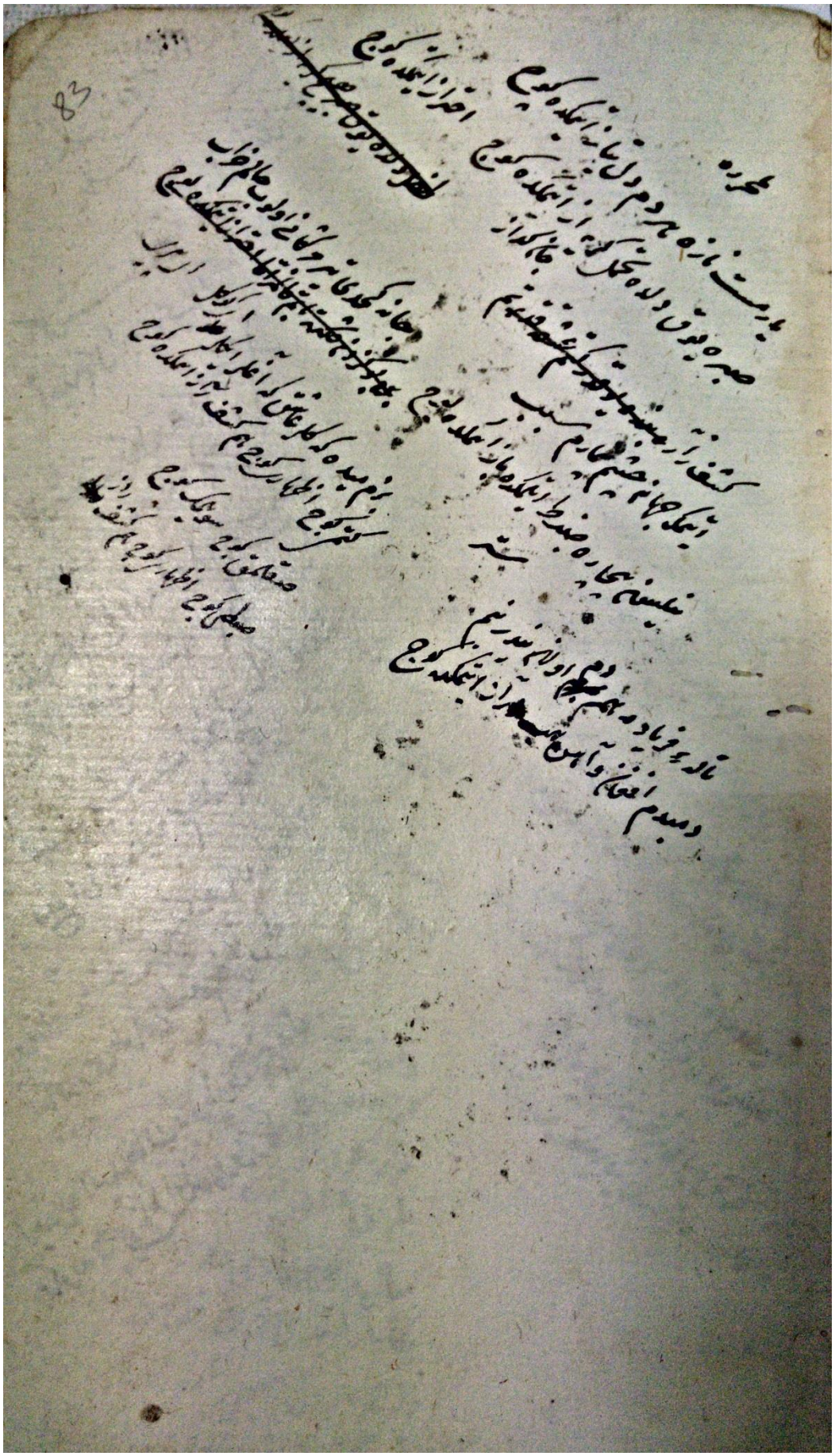
81a



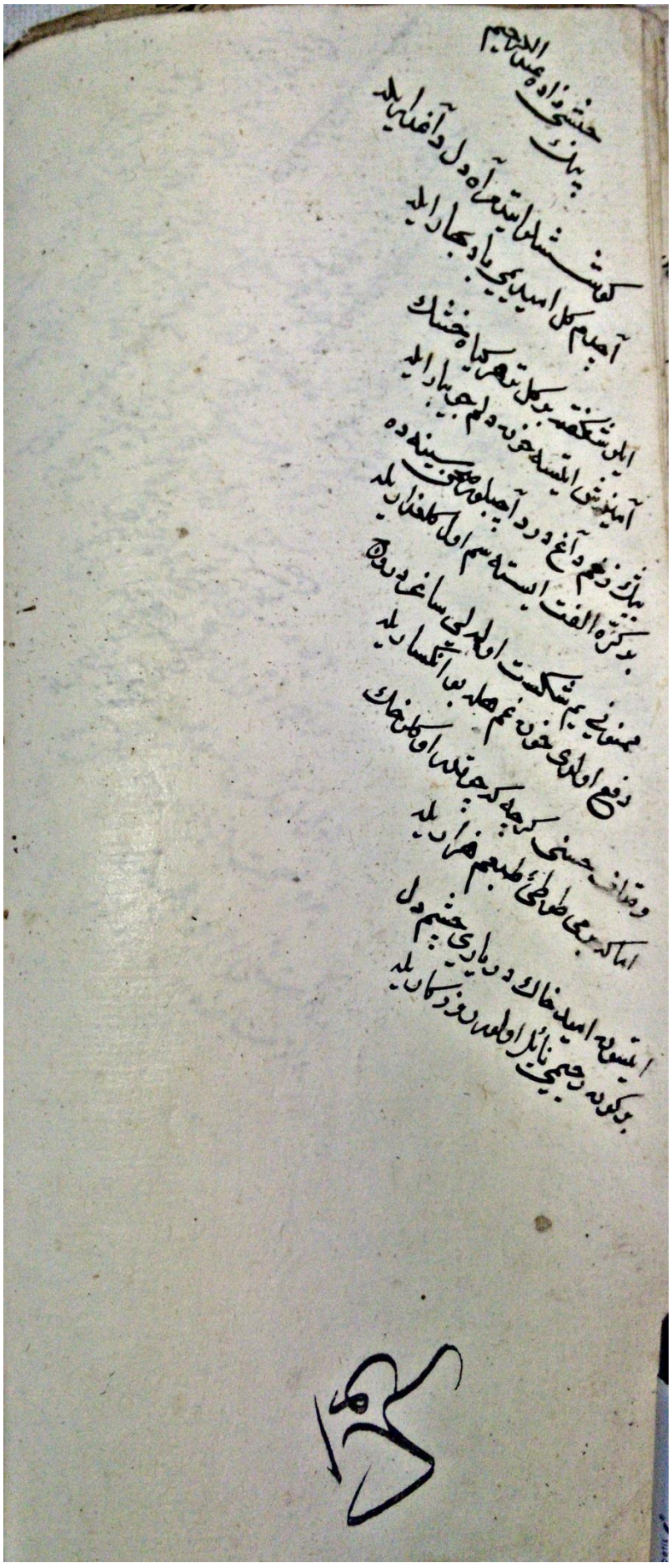
82a



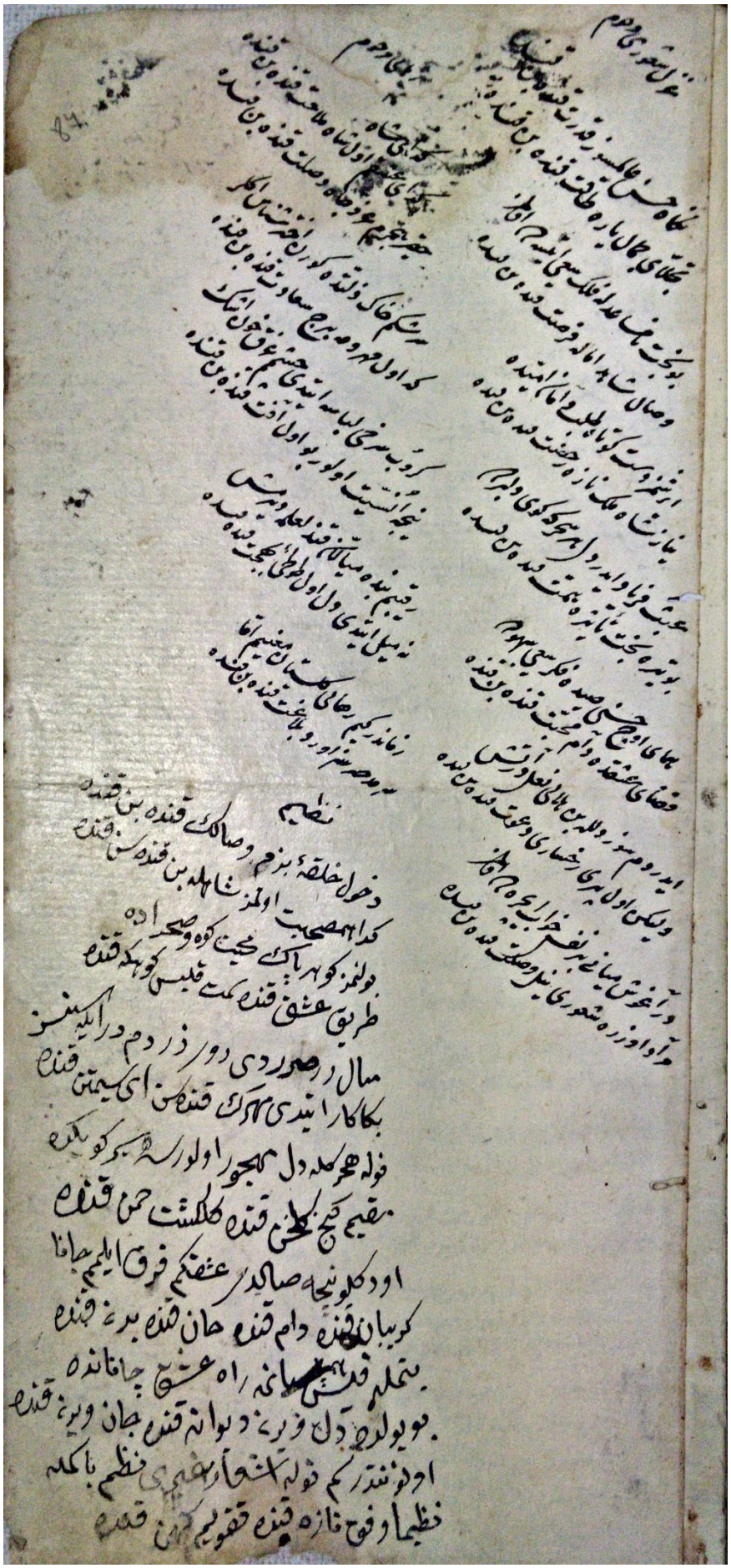
82b



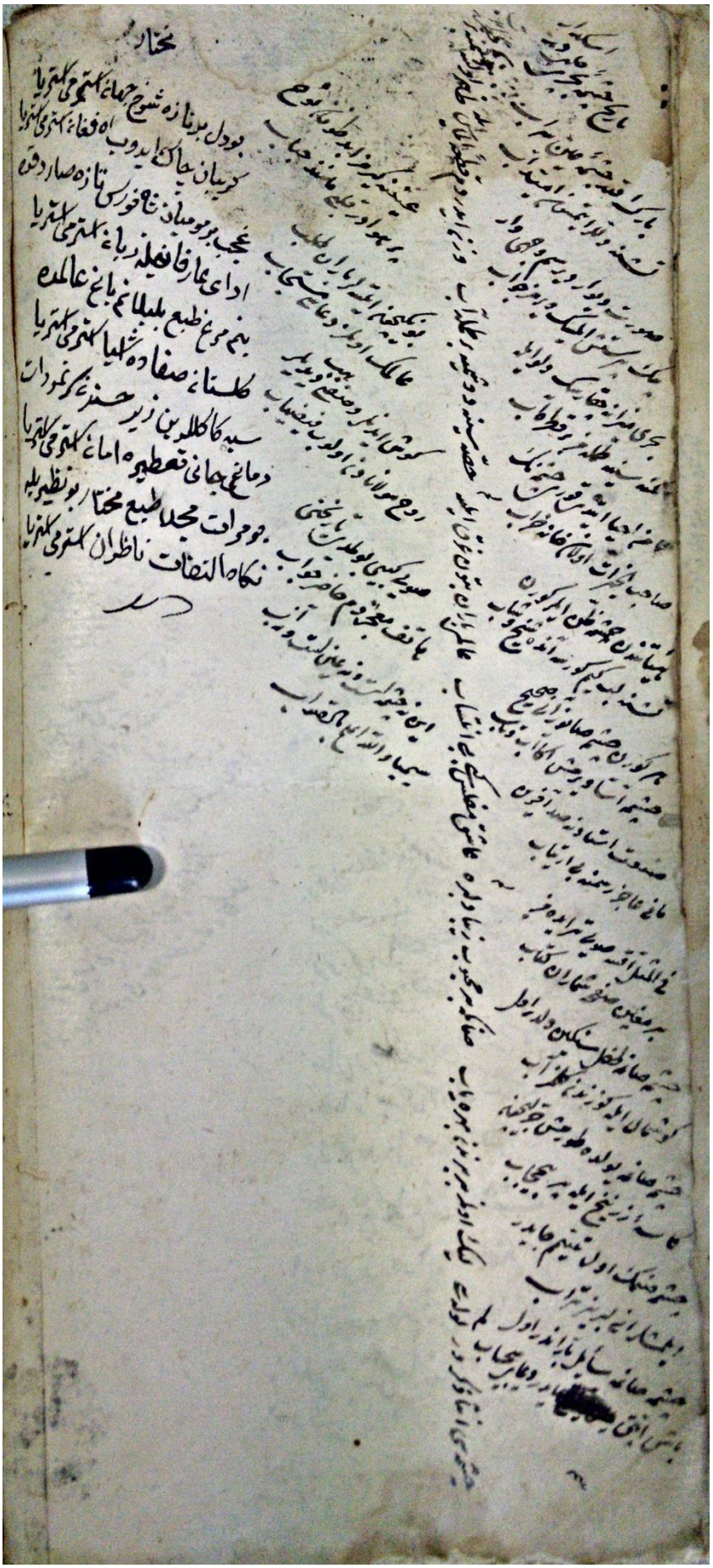
83a



83b



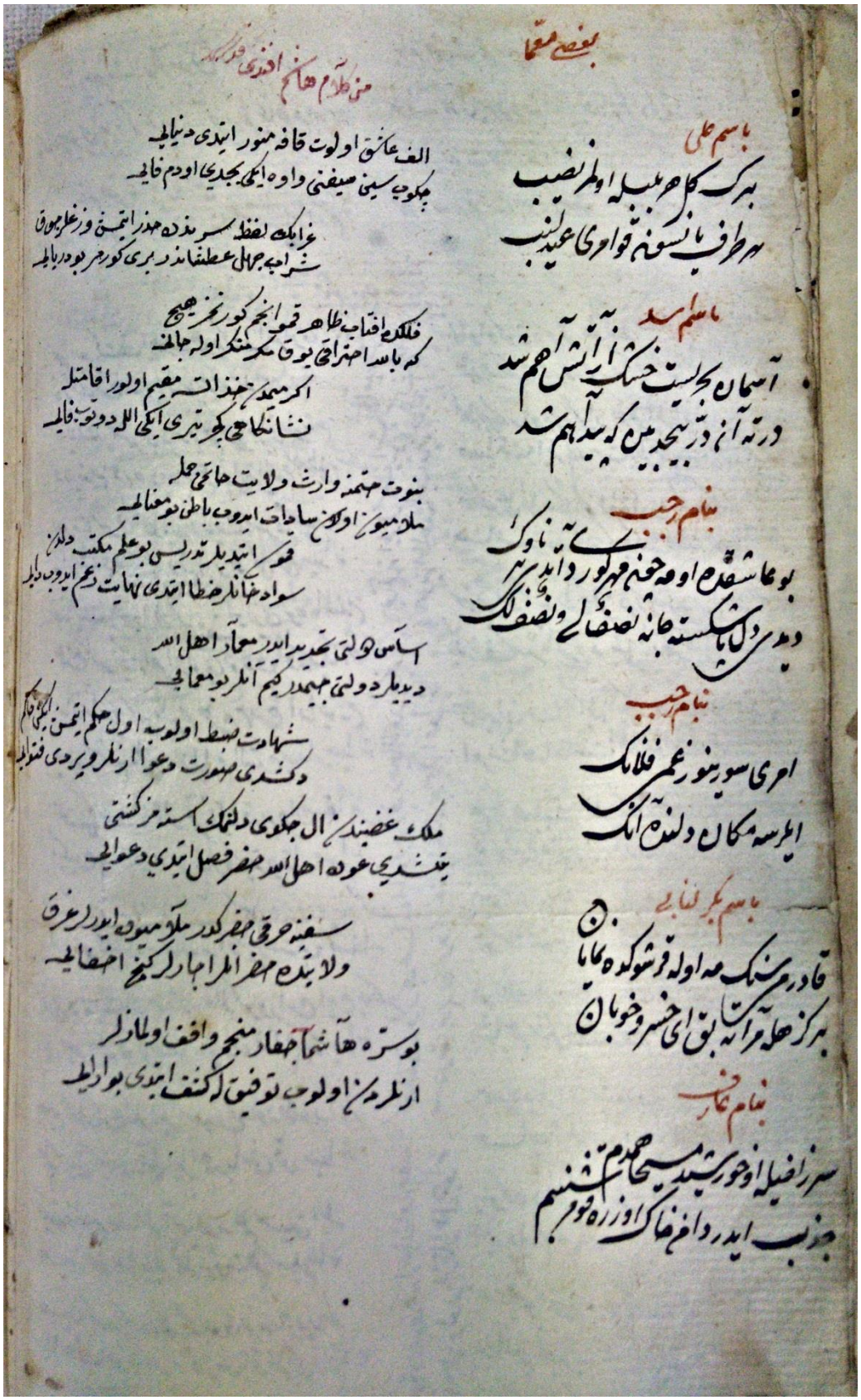
84a



84b



85a



بعضی معما

باسم علی

برگ گل هر بیله اولمز نصیب
هر طرف یانسونه قوامری عندلیب

باسم سید

آسمان بحر لیست خسک آتش آهم شد
در ته آن در بیجدمین که پیدا هم شد

بنام رجب

بو معاشقدن اوه جغه مهر کور دایدی آه ناوک
ویدی دل یاکسته جانه نصف لی و نصف لک

بنام رجب

امری سویه نور غمی فلاک
ایلرسه مکان دلنده آنک

باسم بکر لنابی

قادر منک مه اوله قوشکده یمانان
برگز هله مرآته بق ای خسرو خوبان

بنام عمار

سر زلفیله اوخور شیدم مسیحا دم
جذب ایدر دافم خاک اوزره صوم

من کلام هاشم افندی قدس سره

الف عاشق اولوب قافه منور ایتدی دنیایه
چکوب سینی صیقنی واوه ایکی بجدیی اودم فایده

غرابکه لفظ سر بذده حذر ایتمز وزغل جواق
شراب جهالی عطشفاندر بری کور حر بودریایه

فلکده افتاب ظاهر قمر انجم کور نخر هیچ
که باسد احتراق یوقا مکر منکر اوله جاهله

اکر میدر حذاقت مقیم اولور اقامتله
نشانکاهی بکر تیری ایکی الله دونوب فایده

بنوت جمعه وارث ولایت حاتمی جمله
ملا میور اولان ساداتی ایدوب باطن بو معنایه

قمو ایتدیلر تدریس بو علم مکتب دلدن
سواد خانه رضا ایتدی نهایت دعم ایدوب دایه

اساس اولتی تجدید ایدر معاد اهل الله
دیدیلر ده ولتی جمعدر کیم آنلر بو معنایه

شهادت ضبط اولوب سه اول حکم ایتمز ایکی قاعم
وکشدی صورت دعوا آنلر ویردی فتوایه

ملک غضبندن ال چکدی دلنمک استه مز کشتی
یتشدی عوده اهل الله مصر فصل ایتدی دعوایه

سفینه حرقی حضر کدر ملا میوده ایدر ارعرق
ولا یتدن مصر انلر اجارلر کیخ اخضایه

بو سره هاشما جعفار منجم واقف اولمازلر
آنلرمدن اولوب توفیق له کشف ایتدی بو رایه

85b

من کلام فصیحی ده مرحوم در شهادت

86b

صلاة در اهل وحدانه بشارت اهل عرفانه مدد در اهل ایمانه
بلوره سیف مرفانه نشانی جعفری میدانه سور در حکمی ولیرانه
مطابق قول قرآنه بشارت اهل عرفانه هدایت آل عثمانه

غرایک در زنایت ازعان سکا حاصل اولد ایقان سنی نظمم ایدم شادان
غنی قاف صاد ایلدوان عمر یوقدر بیر در ایمان بو حالیله ورود دوران
بوسوزک علمنی ای جان خبر ویردی بکا قرآن بشارت اهل عرفانه هدایت آل عثمانه

ظهور ایلر بنجه آثار خیانت ایلیه ماثار فلجله قول ایدر تکرار
علی یامنن بر قهار اکا تابع اولوب اخیار معینی حیدر کرار
شبیهی جعفر طیار اکا رحمت ایدر غفار بشارت اهل عرفانه هدایت آل عثمانه

ظهور واد قم قیامنن عدو مقهور زمانتن بزلمشدر جمالتن
قمو آیات کمالتن همد یوقدر خیالتن کیمسه کوندز صفاسنن
تشهنشاه تاج باشنن محبت اهلی یاشنن بشارت اهل عرفانه هدایت آل عثمانه

غیور دن فکر بیل آنی کهر لفظنی عدد طلآنی کله مهدیئ حقانی
بلینه علم وعرفانی آجیله کنیج پوزه هانی بنجه مذهب اولد فانی
بلینه نظمکه شانی دیه لرهی کرمکالمنه بشارت اهل عرفانه هدایت آل عثمانه

احدله ینظرون طوری کلور دللله جو غوری کیمه مؤمنلرک جهوری
عجایب لطفله خیری قله مسجد بنجه دیری کزه هم بحر ایله بری
بلینه شان ایله قدری انکله سبته اولد شهری بشارت اهل عرفانه هدایت آل عثمانه

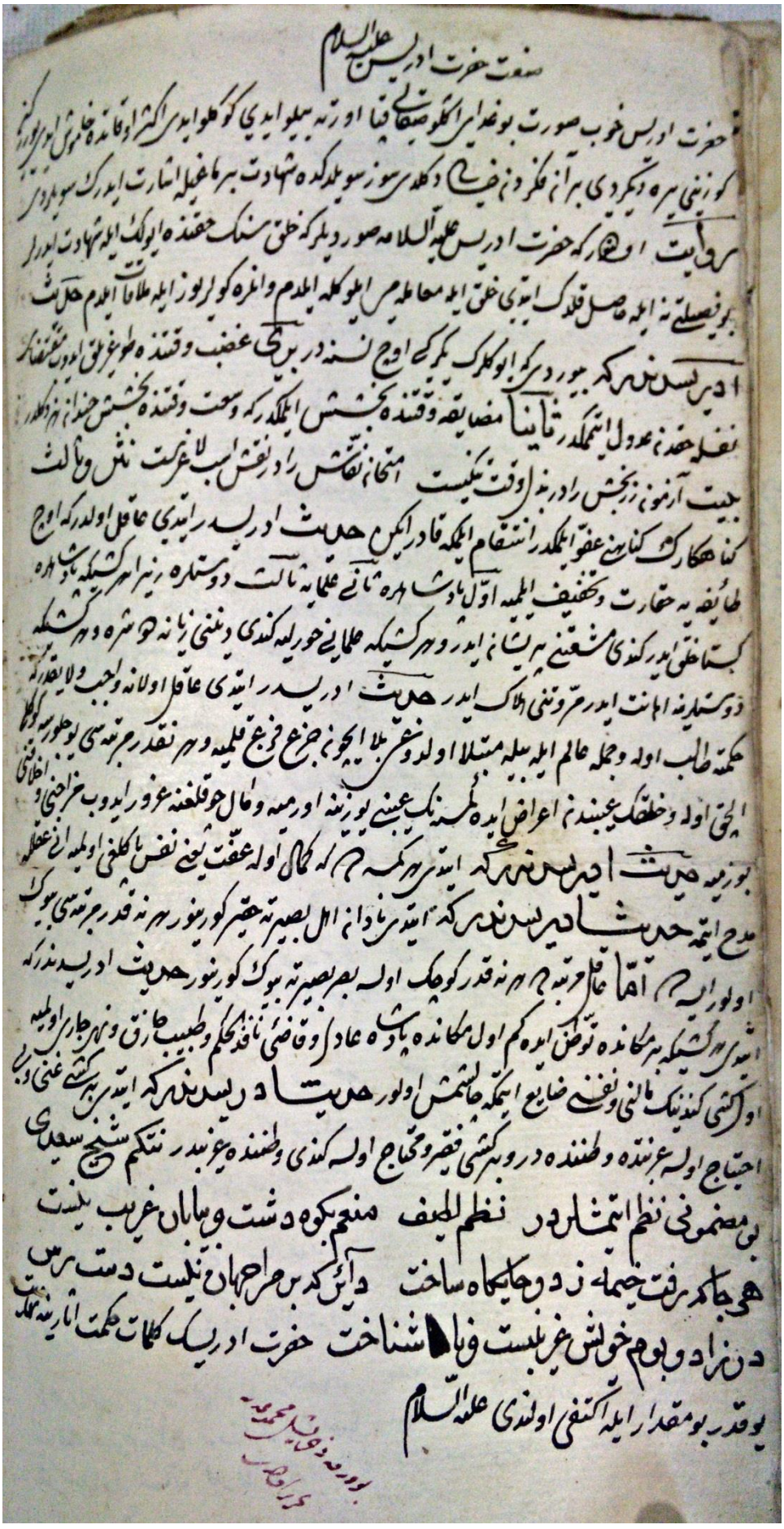
یسع کیرینه برسوده سلوکنه اولد دهبه مصنع اکا هفت کشوده
دعا یاسی بنی اصفر سعادتله بکم اولاد جزایرینه جکوب عسکر
فرنکن تحتی کاهن کسر علمداری امیر حیدر بشارت اهل عرفانه

محبت اهل هم اقراد الندن ذالفقاری واد دفیقی اوچ عدد ابراد
بریسی مفتی سرور بریسی عسکری شطار نظام الملک بری حیدر
دکل بو مهدیئ اسرار ولی اول قاتل اشرار بشارت اهل عرفانه

بکم محمدی حفیدنن مان جهانه ایلدکه سلطان مدد غیور ایدن اول آن
منافقلر بوله خسران موحدلر کوده کو احسان بو دینده جهوق اولد کسیران
قومنکل اولد آسان کیر الما قزل قفطان بشارت اهل عرفانه

ایکی اوار ظهود ایلر بری ایرانه سیر ایلر بریسی دومه نقل ایلر
فرنکستانه میل ایلر قزل الما یه کوده نیلر دخی بابالی مهر ایلر
اولد قول انکروس بکلر محجب ظلمانی نور ایلر بشارت اهل عرفانه

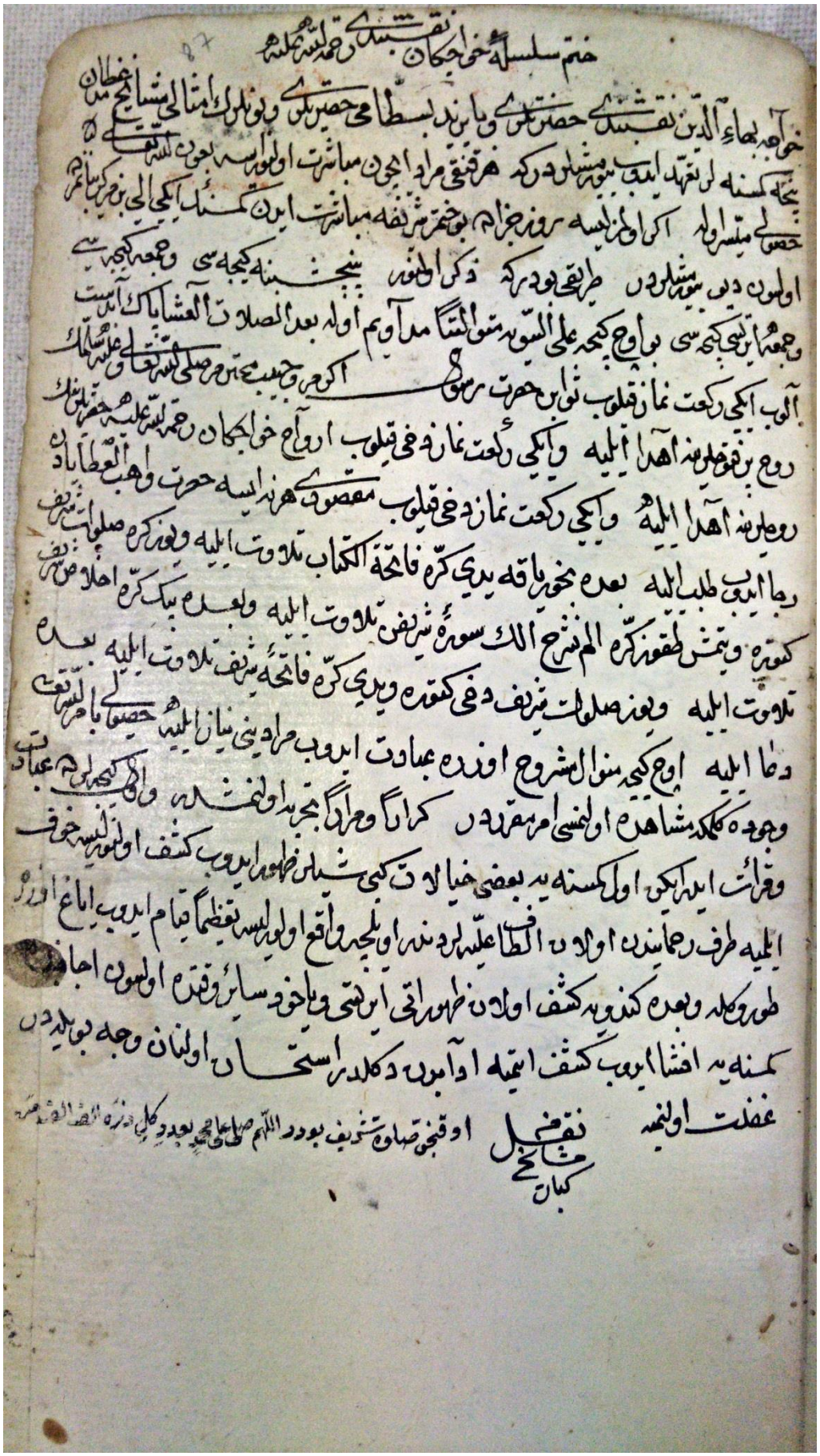
86a



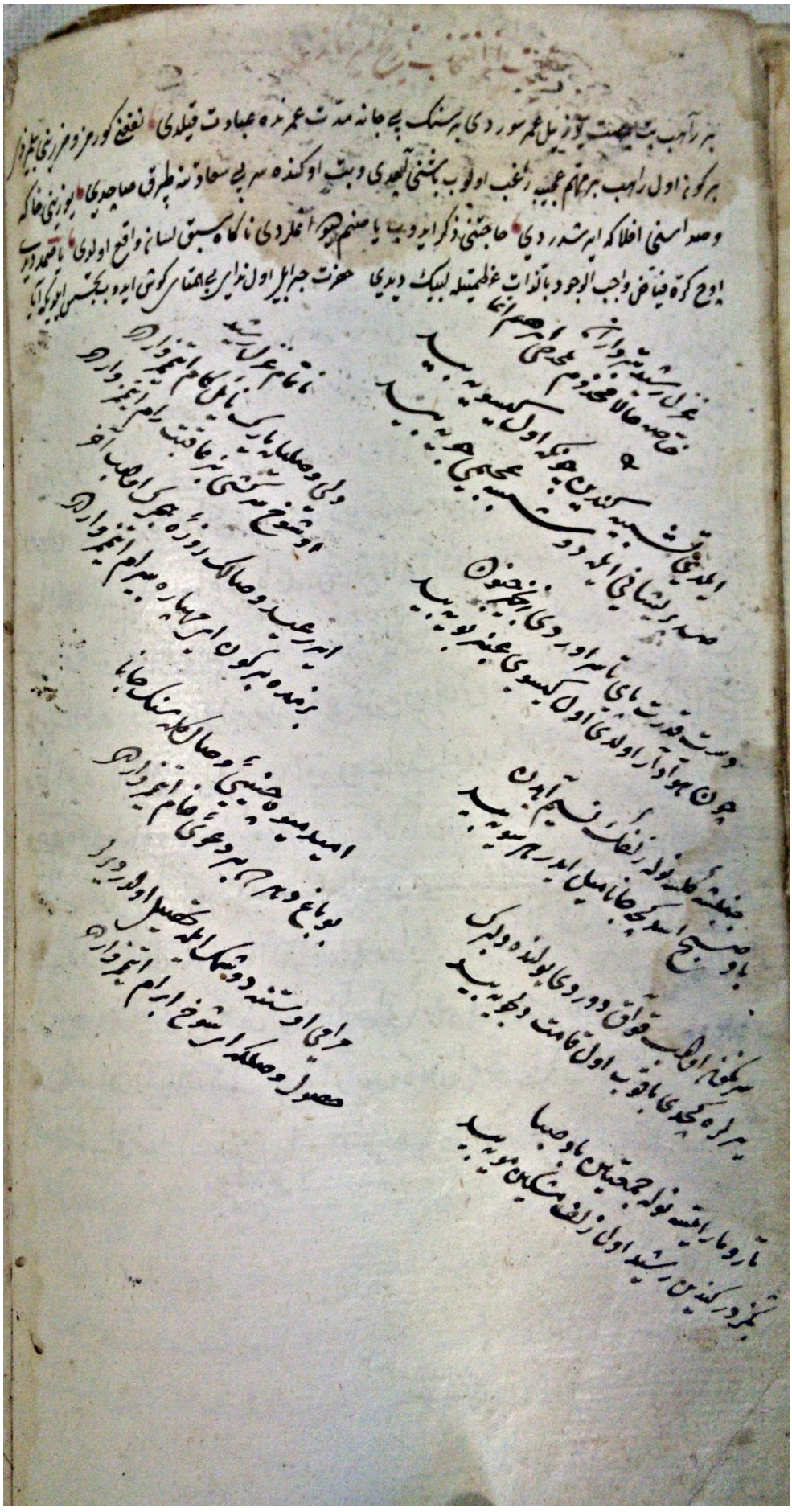
صفت حضرت ادریس علیه السلام

حضرت ادریس خوب صورت بوغدای انکو صفالی قیافا اورته بیلو ایدی کوکلو ایدی کثیر اوقاندهٔ خاموش ایدی بورج کبر
کورنمی بیره دیکردی براز فکر ذهن ایدردی دکلدی سوز سویلدکده شهادت برمانعیله اشارت ایدرک سویلردی
روایت اولنمشدر که حضرت ادریس علیه السلام صوردیلر که خلق سنک حقنده نه لوک ایله شهادت ایدرلر
بو فصلده نه ایله حاصل فلدک ایتدی خلق ایله معامله مز ایلو کلمه ایلدم وانلره کولرلر ایله ملاقات ایلدم حلاوت
ادریس نبی که بیوردی که ایلو کلرک بکرکی اوچ نسنه در بری غضب وقتنده طوغری لق ایله دوام تقاضاسی
نفله حقنده عدول ایتمکدر ثانیا مضایقه وقتنده بخشش ایلمکدر که وسعت وقتنده بخشش حقنده هر دکلدر
بیت آزمون زبخشش رادر بذل اوقت نکیست امتحان نقاش رادر نقش اسب لاغرست نقش وبالث
کناهکارک کناهنی عفو ایلمکدر انتقام ایلمکه قادر ایکن حدیث ادریس رایدی عاقل اولدرکه اوچ
طائفه یه حقارت وتخفیف ایلمیه اول پادشاهره ثانی علمایه ثالث دوستلره زیرا هرکیمکه پادشاهره
کستاخلق ایدرکندی مشقتنه برشتاخ ایدر وهرکیمکه علمایه خورلیه کندی دینی زیانه وهرکیمکه
دوستلره اهانت ایدر مروتنی هلاک ایدر حدیث ادریس رایدی عاقل اولانه واجب ولایقدر که
حکمة طالب اولا وجمله عالم ایله بیله مبتلا اولا وشر بلا ایچون جزع فزع قیلمیه وهر نقدر مرتبه سی یوکسلورسه کوکلی
الحق اولا وخلقک عیبندن اعراض ایده کمسنه نک عیبنی یوزینه اورمیه ومال حرصلغنه غرور ایدوب مزاحمتی واطلاقتی
بو زمه حدیث ادریس نبی که ایدر هرکمسه که کمال اولا عفت یعنی نفس باکلغی اولمیه انی عقله
مدح ایتمه حدیث ادریس نبی که ایدر نادان اهل بصیرته حقیر کورنور هر نه قدر مرتبه سی یوکسک
اولورایسه اما عاقل مرتبه جه هر نه قدر کوچک اولا بصیرته بیوک کورنور حدیث ادریس نبی که
ایدی هرکیمکه برمکانده توطن ایده کم اول مکانده پادشاه عادل وقاضی نافذ الحکم وطبیب حاذق ونهر جاری اولمیه
اول کیمسه نک مالنی ونفسی ضایع ایمکه جالشمش اولور حدیث ادریس نبی که ایدر هرکیمسه غنی ویرا
احتیاج اولا عزیزده وطننده در وهرکیمسه فقیر ومحتاج اولا کندی وطننده غریبدر نتکم شیخ سعدی
بو مضمونی نظم ایتمشلردر نظم لطیف منعم بکوه دشت وبیابان غریب نیست
هرجاکه رفت خیمه زد وجایکاه ساخت وآنکس که بر مراد جهان نیست دست رس
دن زاد وبوم خویش غریبست وناشناخت حضرت ادریس کلمات حکمت آثاریه تمامت
یوقدر بو مقدار ایله اکتفی اولندی علیه السلام

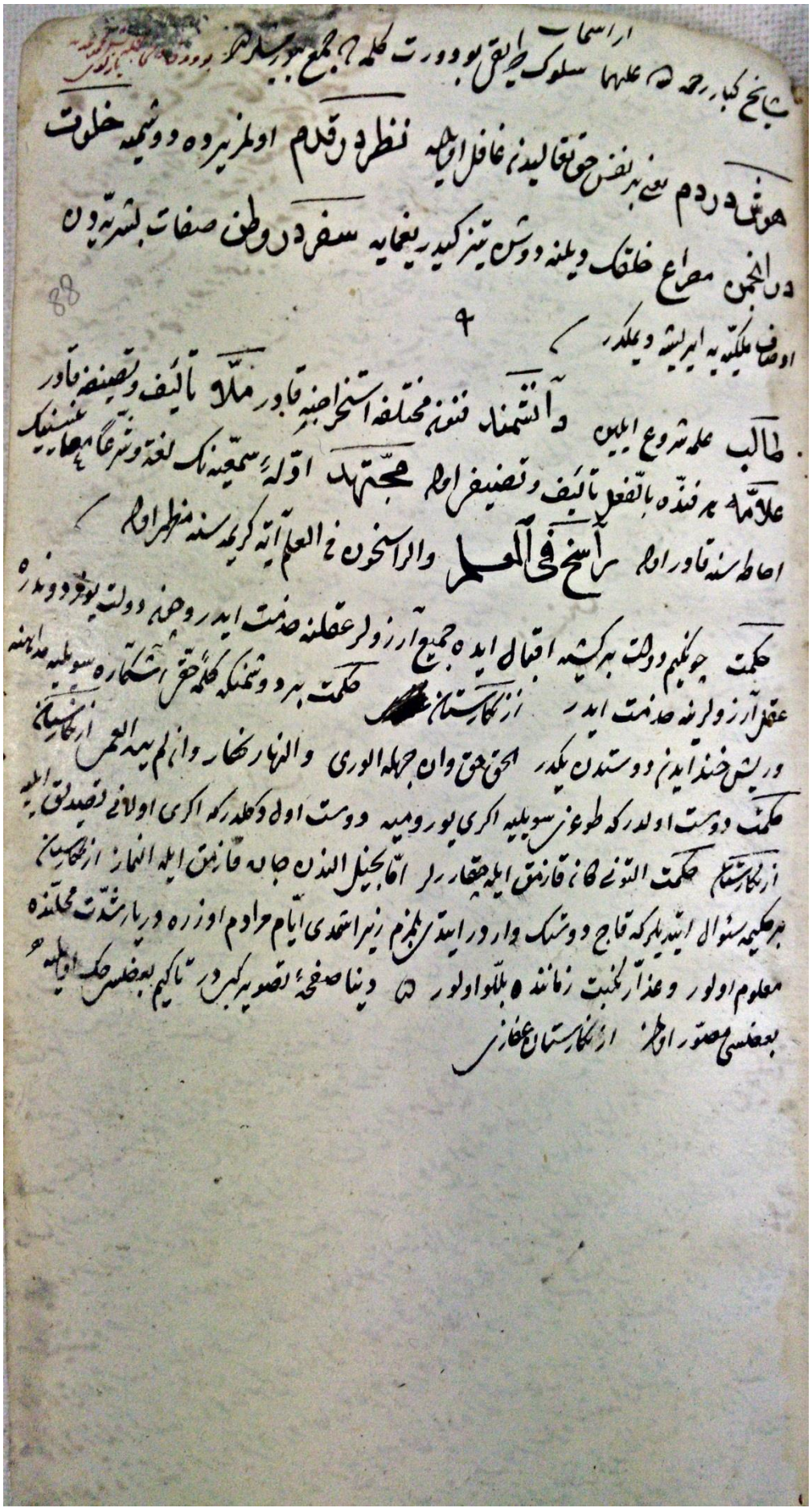
86b



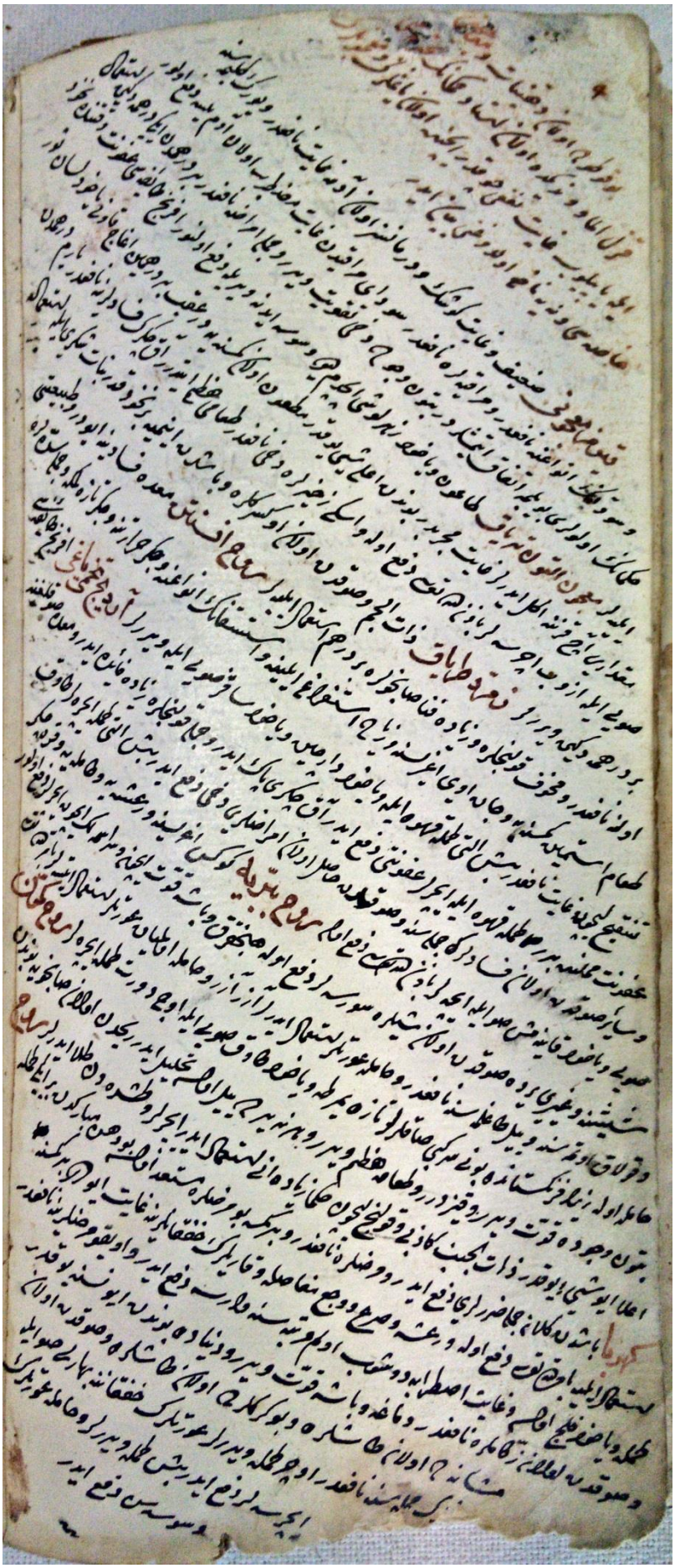
87a



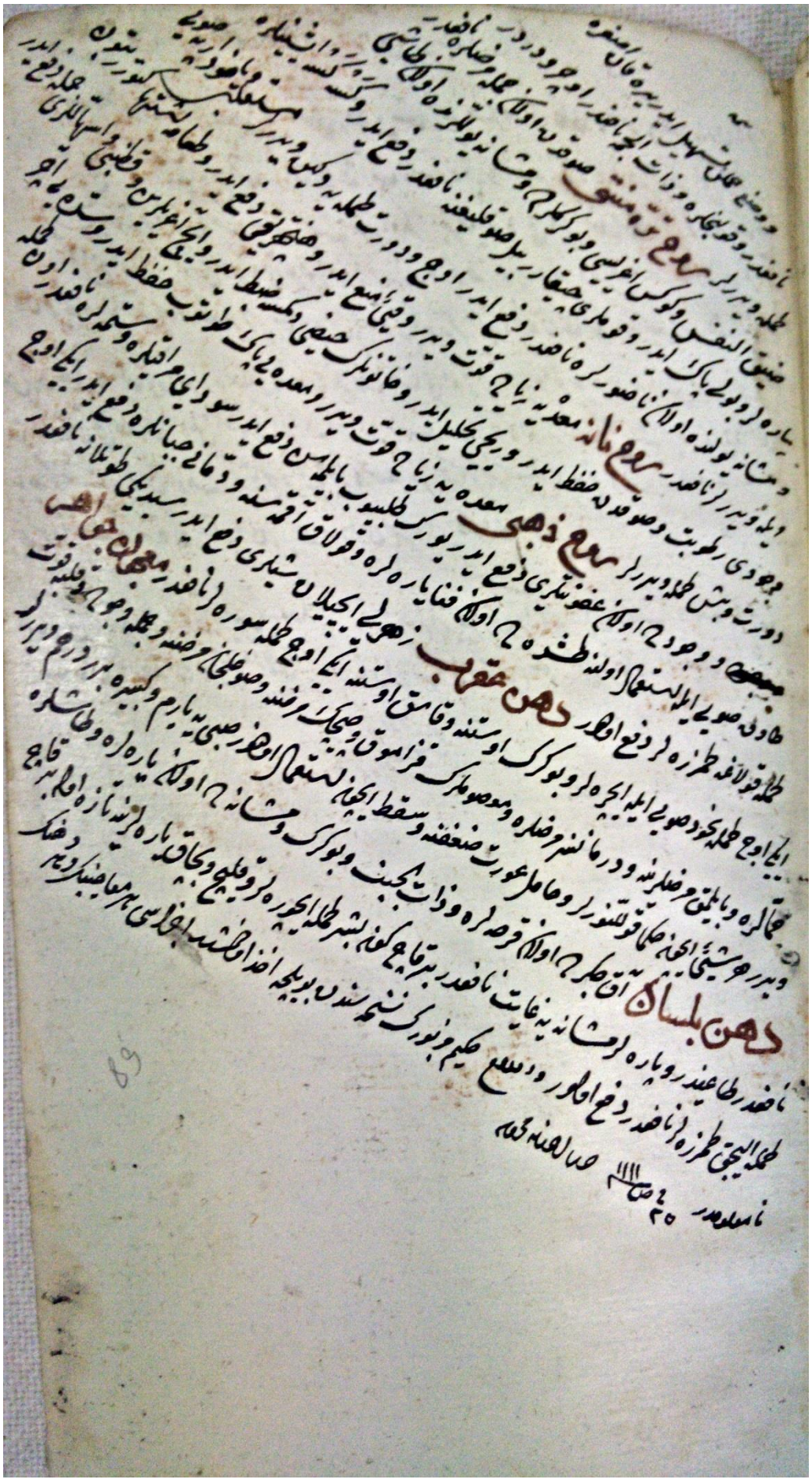
87b



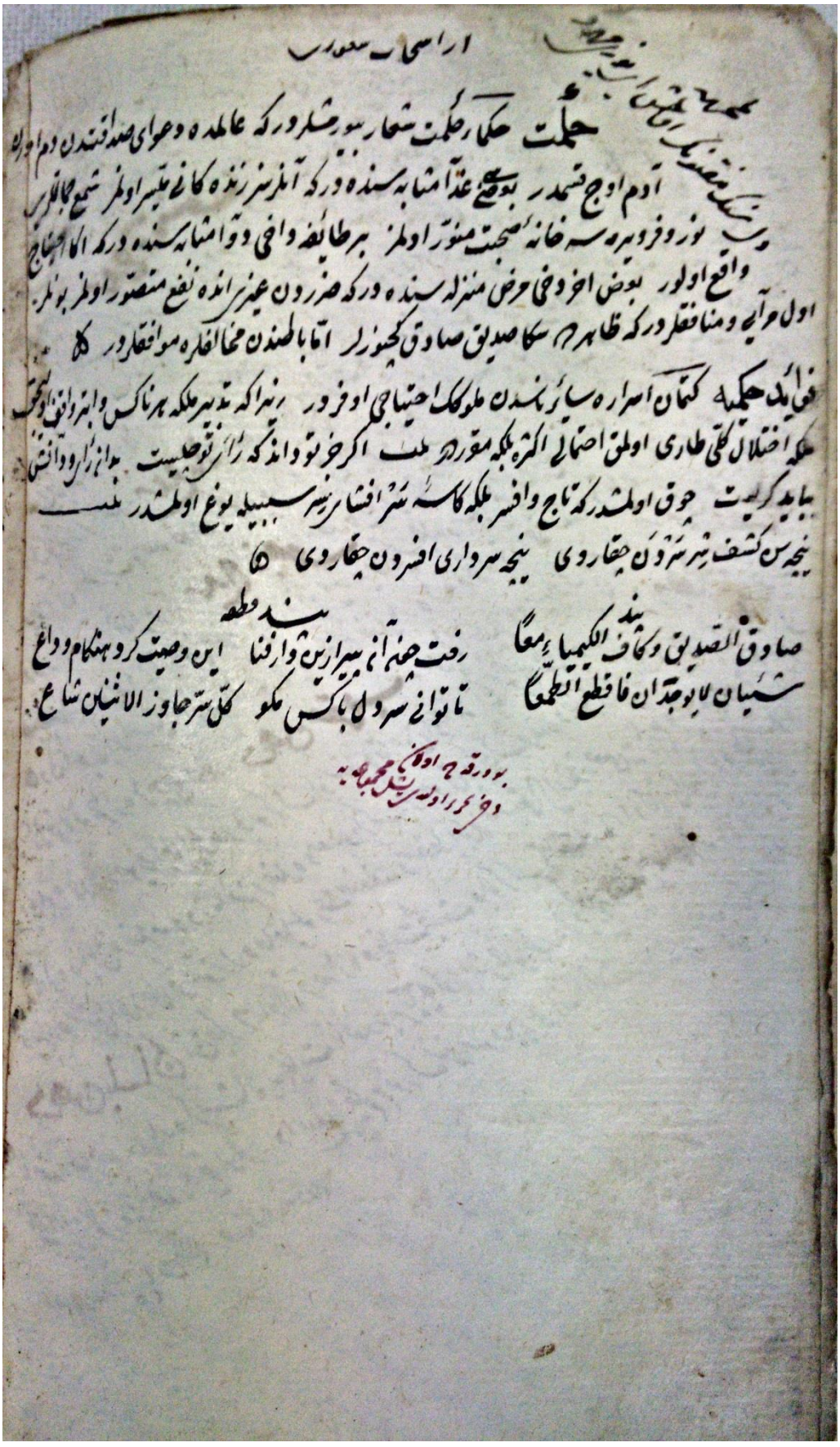
88a



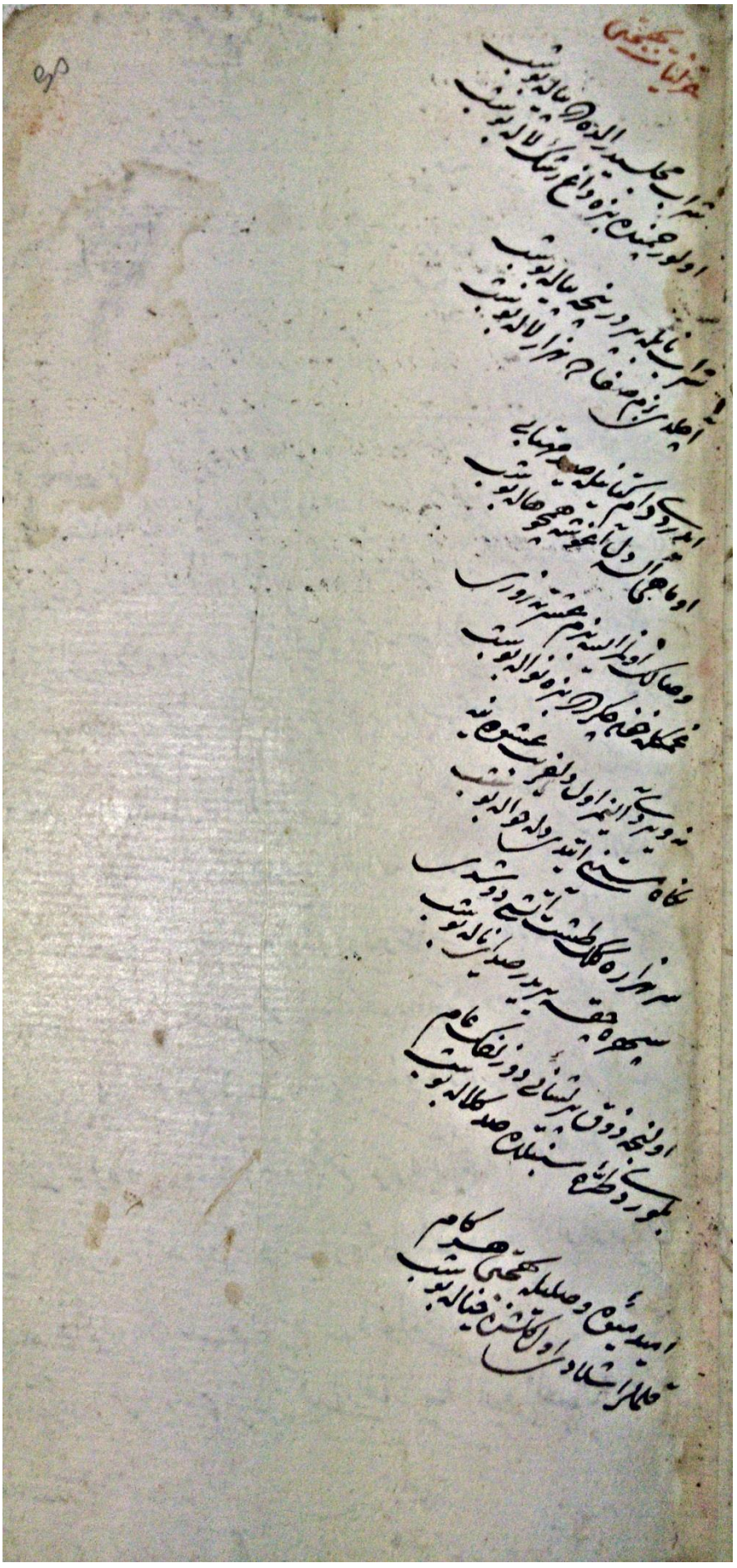
88b



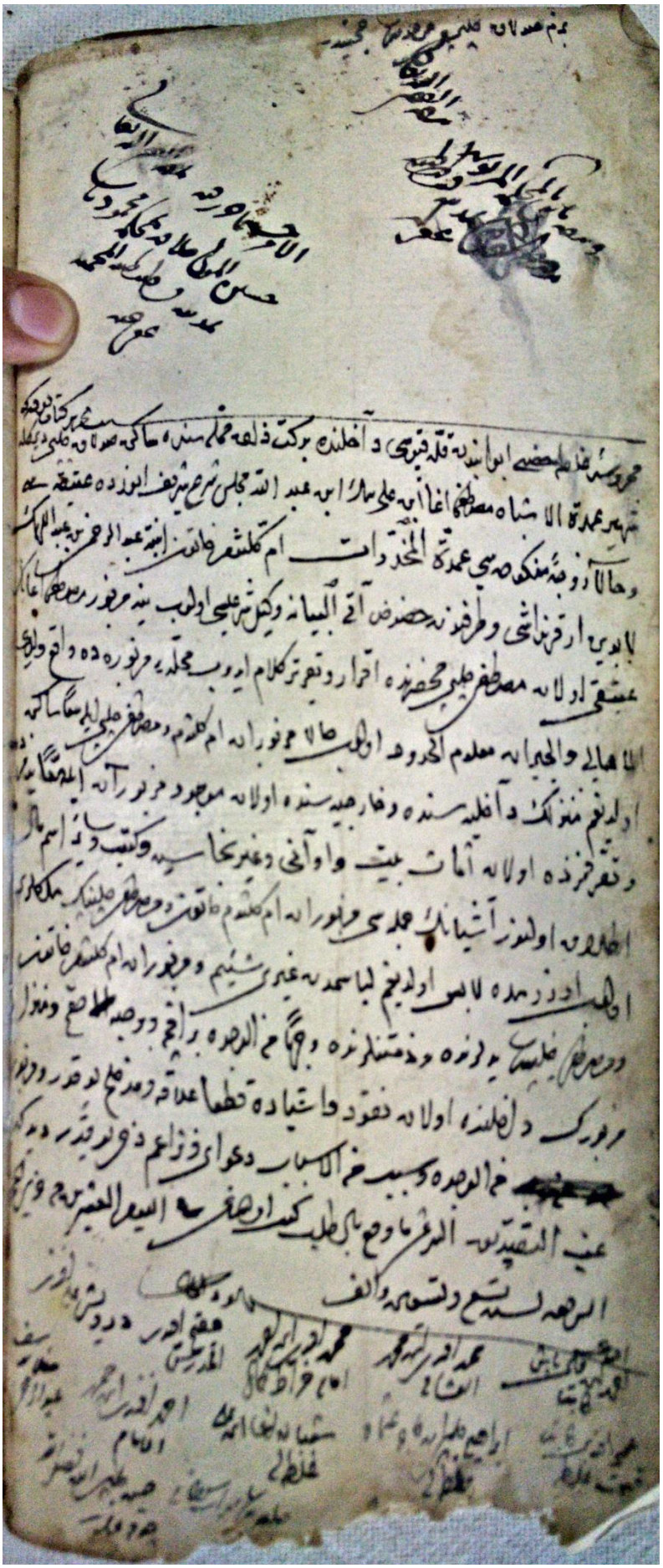
89a



89b



90a



90b

KAYNAKÇA

Açıkgöz, N. (1990). *Riyâzî dîvanı'ndan seçmeler.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Açıl, B. (2005). *Sırrî Râhile Hanım ve dîvânı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî dîvânı karşılaştırmalı metin* (Cilt II). Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.

Akkuş, M. (2008). *Hatîbî tezkire-i şuarâ-yı Bağdad XIX. yüzyıl Bağdad ve civarındaki Türk şâirleri.* İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

Aksoyak, İ. H. (2006). *Gelibolulu Mustafa Âlî: divan* (Cilt II). Cambridge, A.B.D.: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü.

Aksoyak, İ. H. (2015, Mart 27). *Bahâyî*. Eylül 11, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7576 adresinden alındı

Akyüz, K., Beken, S., Yüksel, S., & Cunbur, M. (1958). *Fuzûlî: Türkçe divan.* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Alıcı, L. (2010). *Halîlî-i Mar'aşî divançe ve etvâr-ı seb'a: tenkitli metin-tıpkıbasım.* Kahramanmaraş: Ukde Kitaplığı.

Altıntaş, E. (2007). *Hulûsî Ömer Aydınî divânı üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.

Arslan, F. Ş. (2010). *Âsım Ârif-zâde divançesi (inceleme-metin-dizin-sözlük)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Arslan, Ö. (2013). *Ubeydî dîvânı (metin ve inceleme)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Aslan, Ü. (2016). *Ivaz Paşa oğlu Atayi (ö.1437) divanı.* İstanbul: Kriter Yayınevi.

Aslantaş, G. (1994). *Vecîhî: hayatı, eserleri ve divanı'nın tenkidli metni* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Atik, A. (2013, Ağustos 31). *Cevrî, İbrâhîm Çelebi*. Temmuz 17, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=277 adresinden alındı

Ayan, H. (1981). *Cevrî hayâtı, edebî kişiliği, eserleri ve divanının tenkidli metni.* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

Aydemir, Y. (2000). *Behiştî divanı: Behiştī, hayatı, şahsiyeti, eserleri ve divanının tenkidli metni.* Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Aydın, A. (2003). *Fenâyî Cennet Mehmed Efendi ve dīvānı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Aypay, A. İ. (1992). *Nahifî Süleyman Efendi (hayatı, eserleri, edebî kişiliği ve divanı'nın tenkitli metni).* Konya: Selçuk Üniversitesi.

Bağrıaçık, M. (1996). *Dürrî ve dîvanındaki târih manzûmeleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

Batur, A. (2002). *Süruri divanı: hayatı, sanatı, eserleri, divanı'nın tenkitli metni* (Yayımlanmamış doktora tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi.

Bilkan, A. F. (1993). *Nâbî'nin Türkçe divanı (karşılaştırmalı metin)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Bilkan, A. F. (2006). Orta klasik dönem (1600-1700) şiir. T. Halman, O. Horata, Y. Çelik, N. Demir, M. Kalpaklı, R. Korkmaz, & M. Oğuz (Dü) içinde, *Türk edebiyatı tarihi* (Cilt II, s. 275). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Biltekin, H. (2003). *Şeyḫī dīvānı (inceleme-tenkitli metin-dizin)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.

Bulan, A. (1993). *Hâşimî, hayatı, edebî kişiliği ve dîvânı'nın tenkidli metni* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Burmaoğlu, H. B. (1983). *Lāmiʿî Çelebi divānı (hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve dîvānı'nın tenkidli metni)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Buyruk, İ. E. (2009). *Ümîdî Ahmet dîvânı (inceleme-metin-özel adlar dizini)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Cansever, S. (2005). *Eğribozlu Mehmed Emin Sırrî: hayatı, eserleri, dîvânının edisyon kritik metni ve değerlendirmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Ceyhan, Â. (1990). *Enîs Receb Dede (?-1733) hayâtı, edebî şahsiyeti ve eserleri: dîvânı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Coşkun, A. O. (1990). *Simkeş-zâde Feyzî dîvânı (inceleme-metin-indeks)* (Yayımlanmamış doktora tezi) . Ankara: Gazi Üniversitesi.

Çağlı, A. (1990). *Vişne-zâde İzzetî (hayatı, edebi kişiliği ve divanının tenkidli metni)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Çağlı, A. (1998). *Halîmî: hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve dîvânı'nın tenkidli metni* (Yayımlanmamış doktora tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Çakır, M. S. (2018). *Yahyâ Nazîm divanı (inceleme-tenkitli metin)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahyâ Bey: dîvan.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çavuşoğlu, M., & Tanyeri, M. (1981). *Hayretî, dîvan, tenkidli basım.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çavuşoğlu, M., & Tanyeri, M. (1987). *Zatî divanı (edisyon kritik ve transkripsiyon)* (Cilt III). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çınar, B. (2000). *Tıflî Ahmed Çelebi: hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve dîvânının tenkitli metni* (Yayımlanmamış doktora tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Çıpan, M. (1991). *Fasîh Ahmed Dede hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve dîvânı'nın tenkidli metni* (Yayımlanmamış doktora tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Demir, T. (2006). *Edirneli Fâiz divanı: inceleme-metin-dizin* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Demirel, H. (2005). *18. yüzyıl şairlerinden Belîğ Mehmed dîvânı (inceleme-tenkitli metin-tahlil)* (Yayımlanmamış doktora tezi) (Cilt II). Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Demirel, M. (1996). *İbn-i Kemâl: dîvan tenkidli metin.* İstanbul: Fakülteler Matbaası.

Demirel, M. (2005). *Mehmed Ali Çelebi (Rızâyî) dîvân: giriş-inceleme-metin-sözlük-tıpkıbasım.* İstanbul: Çağrı Yayınları.

Demirel, Ş. (1999). *17. yüzyıl şairlerinden Şehri (Malatyalı Ali Çelebi) hayatı, sanatı, divanı'nın tenkitli metni ve tahlili* (Yayımlanmamış doktora tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Demirkazık, H. İ. (2009). *18. yy şairi Mustafa Fennî dîvân (inceleme-tenkitli metin-dizin)* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Derdiyok, İ. Ç. (1994). *Cemālī: hayatı, eserleri ve dîvânı - inceleme, tenkidli metin, tıpkıbasım.* Cambridge, A.B.D.: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü.

Dikmen, H. (1991). *Seyyid Vehbi ve divanının karşılaştırmalı metni* (Yayımlanmamış doktora tezi) (Cilt II). Ankara: Ankara Üniversitesi.

Donuk, S. (2015, Ağustos). Nev'i-zâde Atâyî'nin hezliyât'ı. *Uluslararası sosyal araştırmalar dergisi, 8*(39), 70-110.

Ebem, S. (2015). *Füzûnî: hayatı, edebî kişiliği ve dîvan'ının notlandırılmış metni* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi.

Eker, R. (2009). *Feyzī Halil Paşazāde divānı (inceleme-metin)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.

Ekici, H. (2006). *Sahhâf Rüşdī ve divanı'nın tenkitli metni* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.

Engin, A. (2002). *Mehmet Tâlib-i Üsküdârî'nin dîvançe'sinin edisyon kritiği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Erbay, N. (2014). *Bayburtlu Zihni divanı (inceleme-metin).* Bayburt: Bayburt Üniversitesi Yayınları.

Erbay, N. (2015). *Dîvân-ı Hamdî pendiyye-i Hamdiyye inceleme-metin.* Erzurum: Fenomen Yayınları.

Erdağı, M. S. (1998). *Râmi Abdurrahman çelebi (inceleme-metin)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi.

Erdem, M. (1991). *Bursalı Tâlib ve divanı: tenkidli metin ve inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

Erdoğan, M. (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, hayatı, edebî kişiliği ve divanı (inceleme-tenkitli metin-dizin)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Erişen Yazıcı, G. (1998). *Edrineli Kâmî ve divanının tenkitli metni* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.

Ersoy, E. (2013). *Azîzî: Dîvân.* İstanbul: Akademi Yayınları.

Eskimen, A. D. (2008). *Mecdî Mehmed Efendi'nin gazelleri (metin-inceleme)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Gül, Â. (2006). *Abdurrahman Gubârî'nin hayatı eserleri ve Menâsik-i Hac adlı eseri (edisyon kritik)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Güler, M. (2017). *Şu'ûrî Hasan Efendi divanı Metin-İnceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Gülnar, Ö. (1996). *Hüsâm-zâde Feyzî dîvânı: inceleme-metin* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Gündüz, E. (1997). *Subhī-zāde Feyzi dīvānı (karşılaştırmalı metin)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi.

Gürbüz, M. (2013, 12). Mecmuaların tüketim biçimleri üzerine kimi tespitler. *Gazi Türkiyat,* 67-74.

Gürel, R. (1999). *Enderunlu Vâsıf divanı.* İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Harmancı, M. E. (1999). *Şinâsî dîvânı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.

Horata, O. (2006). Klasik estetikte hazan rüzgârları, son klasik dönem (1700-1800): Şiir. T. Halman, O. Horata, Y. Çelik, N. Demir, M. Kalpaklı, R. Korkmaz, & M. Oğuz (Dü) içinde, *Türk edebiyatı tarihi* (Cilt II, s. 461-540). İstanbul: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

İlgar, Y. (1997). *Afyonkarahisarlı şâir Ali Feyzî (hayatı, eserleri, edebî kişiliği ve Türkçe divânı)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.

İlhan, N. (1992). *Nev'ī efendi, netāyīcü'l-fünūn ve mehāsīnü'l-mütūn (giriş-metin-dizinler)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi.

İpekten, H. (1970). *Nâ'ilî-i Kadîm divânı -edisyon kritik-*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

İpekten, H. (1974). *Karamanlı Nizami: hayatı, edebî kişiliği ve divanı.* Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

İsen, M. (1988). *Usûlî: hayatı, sanatı ve divanı.* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Kaçalin, M. S. (tarih yok). Âhî [1476-1517] dîvân. Ankara, Türkiye: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Ağustos 10, 2018 tarihinde http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0 adresinden alındı

Kahraman, A. (2002). *İshak-zâde Zuhûrî divanı: inceleme-metin* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Kalkışım, M. M. (1988). *Nâbî'nin tuhfetü'l-harameyn'i: dil incelemesi, transkripsiyonlu metin ve indeks* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Kaplan, M. (1996). *Neşâtî divanı.* İzmir: Akademi Kitabevi.

Kaplan, Y. (2013, Kasım 18). *Sâgarî, Kazzâz Ali*. Eylül 11, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=991 adresinden alındı

Kaplan, Y. (2014, Eylül 11). *Reşîd, Hüseyin Çelebi*. Eylül 11, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4380 adresinden alındı

Kaplan, Y. (2015, Mayıs 11). *Ferîdî, Kehhâl-zâde Ferîdî Efendi*. Eylül 11, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7682 adresinden alındı

Karaca, O. S. (1995). *Hāşimī divānı (hayatı, sanatı, eserleri ve divanı'nın karşılaştırmalı metni)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

Karacan, T. (1991). *Bosnalı Alaeddin Sabit: divan.* Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

Karagöz, S. (2004). *Feyzi Efendi divanı: inceleme, transkripsiyonlu metin, sözlük* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Karagözlü, V. (2013, Aralık 26). *Şehdî, Mehmed Şehdî Çelebi, Şeh-nâmeci Şehdî*. Eylül 11, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1256 adresinden alındı

Karagözlü, V. (2014, Ağustos 2). *Emînî/Sâî, Kağıd Emîni Hızır Çelebi-zâde Mehmed Emînî Efendi*. Temmuz 27, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3873 adresinden alındı

Karahan, A. (1966). *Kanunî Sultan Süleyman çağı şairlerinden Figanî ve divançesi.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Karaköse, S. (1994). *Nev'izade Atayi divanı: kısmî tahlil-metin* (Yayımlanmamış doktora tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi.

Kartallıoğlu, Y. (2008). Osmanlı Türkçesinde ekler dudak uyumuna göre nasıl okunmalıdır? *Turkish studies international periodical for the languages, literature and history of Turkish or Turkic*(3/6), 449-470.

Kasır, H. (1990). *Sabrî Mehmed Şerif dîvânı (inceleme-karşılaştırmalı metin)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Kavruk, H. (2001). *Şeyhülislâm Yahya divânı.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Kavukçu, F. Z. (2000). *Râmî dîvânı* (Yayımlanmamış doktora tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Kaya, B. (1991). *XVII. yüzyıl divan şairi Mantıkī Ahmet Efendi ve divançesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Kaya, B. A. (1996). *Azmi-zâde Hâletî hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve dîvanının tenkidli metni* (Yayımlanmamış doktora tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi.

Kazan, Ş. (2003). *Üsküdarlı Sırrî: hayatı, eserleri, edebî kişiliği, divan'ı (tenkitli metin-inceleme) ve şerhu medhi'n-nebî* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Kesik, B. (2014, Haziran 14). *Rüşdî, Mustafa Rüşdî Efendi*. Ağustos 6, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3179 adresinden alındı

Kılıç, A. (2012). Mecmûa tasnifine dâir. H. Aynur, M. Çakır, H. Koncu, S. S. Kuru, & A. E. Özyıldırım (Dü) içinde, *Eski Türk edebiyatı çalışmaları VII: mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı* (s. 75-96). İstanbul: Turkuaz Yayınları.

Kılıç, F. (2010). *Âşık Çelebi, meşâʿirü'ş-şuʿarâ, inceleme-metin* (Cilt II). İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü.

Kılıç, F. (2014, Şubat 22). *Şânî, Şâni Dede*. 11 Eylül, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü. adresinden alındı

Kılıç, F. (2017). *Âşık Çelebi divanı.* Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Koçak, F. (2006). *Fâik Mahmud ve dîvânı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Koncu, H. (1998). *Vâlî dîvânı* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Koncu, H., & Çakır, M. (2012). Şairleri yetiştiren bir kaynak olarak mecmûa. H. Aynur, M. Çakır, H. Koncu, S. Kuru, & A. Özyıldırım (Dü) içinde, *Eski Türk edebiyatı çalışmaları VII: mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı* (s. 117-134). İstanbul: Turkuaz Yayınları.

Koparan, B. (1995). *Cem'î: hayatı, edebî şahsiyeti ve dîvânı'nın tenkîdli metni* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Köksal, M. F. (2017). Metin neşrinde aparat birliğine doğru: öneriler. M. F. Köksal içinde, *Eski Türk edebiyatında tenkit ve teori* (s. 89-110). İstanbul: Kesit Yayınları.

Kurnaz, C., & Tatcı, M. (2001). *Ümmî divan şairleri ve Enverî divanı.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Kurtoğlu, O. (2017). *Zâtî dîvânı -gazeller dışındaki şiirler- (inceleme-tenkitli metin).* Ankara: T.C. Kültür ve Turizm .

Kut, G. (1986). Mecmua. E. Erverdi, M. Kutlu, & İ. Kara (Dü) içinde, *Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi* (Cilt VI, s. 170-174). İstanbul: Dergah Yayınları.

Kutlar, F. S. (2004). *Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmî: dîvân.* Ankara: Kalkan Matbaası.

Küçük, S. (1994). *Bâkî dîvânı tenkitli basım.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Külekçi, N. (1985). *Gani-zâde Nâdirî (hayâtı, edebî kişiliği, eserleri, dîvânı ve şehnâmesi'nın tenkidli metnli* (Yayımlanmamış doktora tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Macit, M. (2001). *Erzurumlu Zihnî divanı.* Ankara: T.C. Kültür Bakanlığın Yayınları .

Mermer, A. (2002). *XVII. yüzyıl dîvân şâiri Vecdî ve dîvânçesi.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Oğuz, M., & Akgündüz, A. (1998). Hüccet. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi* (Cilt 18, s. 446-450). içinde Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Okatan, H. İ. (1995). *Kafzâde Fâ'izî: hayatı, eserleri, sanatı - tenkitli divan metni* (Yayımlanmamış doktora tezi). İzmir: Ege Üniversitesi.

Okuyucu, C. (1994). *Cinânî hayatı eserleri dîvânının tenkidli metni.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ölmez, A. (1996). *Behceti Hüseyin Efendi: divan (hayatı-eserleri ve divanının tenkidli metni)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

Ördek, Ş. (2014, Aralık 4). *Ferâğî, Mehmed Ferâğî Çelebi*. Eylül 11, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5609 adresinden alındı

Özerol, N. (1996). *Topkapılı Feyzî hayatı edebî kişiliği ve dîvânı'nın tenkidli metni* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Saraç, M. A. (2002). *Emrî dîvânı.* İstanbul: Eren Yayıncılık.

Selçuk, E. (2014, Haziran 27). *Nakşî, Ahmed Efendi*. Eylül 11, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3380 adresinden alındı

Sungurhan, A. (2017). Kınalızâde Hasan Çelebi tezkiretü'ş-şuarâ. Ankara, Ulus, Türkiye. Ağustos 5, 2018 tarihinde http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0 adresinden alındı

Şahin, A. (2002). *Abdülbâki Ârif Efendi (hayatı, eserleri, edebi kişiliği ve divanının tenkidli metni)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Şahin, G. (2014). *Zekî dîvânı (inceleme-metin-dizin).* Ankara: Gece Kitaplığı.

Tak, S. (2009). *Tıybî ve Türkçe dîvânı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Tarlan, A. N. (1948). *Şiir mecmualarında xvi ve xvii. asır divan şiiri: Rahmî ve Fevrî.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Tarlan, A. N. (1949). *Şiir mecmualarında xvi ve xvii. asır divan şiiri Revanî-Hayretî-Haverî-Ahî-Peyamî-Sani.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Tarlan, A. N. (1963). *Necatî Beg divanı.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Tarlan, A. N. (1967). *Zatî divanı (edisyon kritik ve transkripsiyon)* (Cilt I). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Tarlan, A. N. (1970). *Zatî divanı (edisyon kritik ve transkripsyon)* (Cilt II). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Tığlı, F. (2006). *Bursalı Rahmî Çelebi ve divânı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Topçu, M. (1997). *Dîvân-ı Rıżāyî (tenkitli metin)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi.

Toska, Z. (1985). *Veysî: divanı, hayatı, eserleri ve edebi kişiliği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Tozlu, M. (2005). *Ebûbekir Sâmî Paşa hayatı, edebî kişiliği ve dîvânının tenkitli metni* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Tozlu, M. (2013). *Âsım (öl. h.1122/m. 1710) dîvânı (inceleme-tenkitli metin)* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Tulum, M., & Tanyeri, M. (1977). *Nev'î divan tenkidli basım.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Uludağ, E. (1992). *Şeyhülislam Bahayi dîvânı (inceleme-karşılaştırmalı metin)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Ünlütürk, N. (2004). *Hâşimî Emîr Osman dîvançesi (metin-muhteva-tahlil)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Ünver, İ. (1993). Çevriyazıda yazım birliği üzerine öneriler. *Türkoloji Dergisi, XI*(1), 51-89.

Ünver, N. (2010). *Gelibolulu Sürûrî ve divanı* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Üzgör, T. (1991). *Fehîm-i Kadîm hayatı, sanatı, dîvân'ı ve metnin bugünkü Türkçesi.* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Yakar, H. İ. (2002). *Gelibolulu Sun'î dîvânı ve tahlili* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Yakar, H. İ. (2010). *Edirneli Şevkî dîvânı.* Konya: Palet Yayınları.

Yakar, H. İ. (2012). *Ayıntablı Hamdi baba divanı.* Konya: Palet Yayınları.

Yanmaz, E. (1995). *Vecdî (hayatı, edebî kişiliği ve divânı'nın karşılaştırmalı metni)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Yenikale, A. (2002). *Ahmet Nâmî dîvânı ve incelemesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Yerdemir, F. (2007). *Rehâyî divanı: inceleme-metin-dizin* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Yıldız, A. (2011). *Ahmed Hamdi divânı.* Sivas: Buruciye Yayınları.

Yıldız, A. (2012). *Ahmed Sûzî divânı.* Sivas: Buruciye Yayınları.

Yılmaz, K. (1983). *Güftî: hayatı, eserleri, edebî kişiliği, tezkireciliği ile divanı, zafer-namesi ve teşrifatü'ş-şuarasının tenkidli metni* (Yayımlanmamış doktora tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Yılmaz, K. H. (2014, Aralık 3). *İnsan-ı Kâmil*. Eylül 11, 2018 tarihinde Türk edebiyatı isimler sözlüğü: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5552 adresinden alındı

Yılmaz, M. (2014). *Beşiktaşlı Yahya Efendi: hayatı, tasavvufi şahsiyeti ve dîvânı.* İstanbul: Dergah Yayınları.

Yoldaş, K. (2005). *Sâbir Pârsâ divanı: inceleme-karşılaştırmalı metin-dizin.* İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Yurttaş, M. N. (2007). *Feyzî Halil Bey divânı: hayatı, edebî şahsiyeti, eserleri ve dîvânı'nın incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.